

Филип Пулман

ТЪМНИТЕ МУ МАТЕРИИ

— ТРЕТА КНИГА —

Кехлибареният Далекоглед

Вселена от чудеса, която ще плени въображението на малки и големи!

— Обзървър —

ИЗДАТЕЛСТВО АБРИЛ

ФИЛИП ПУЛМАН
КЕХЛИБАРЕНИЯТ
ДАЛЕКОГЛЕД

Превод: Силвана Миланова

chitanka.info

Вселена от чудеса, която ще плени въображението на малки и големи!

Обзървър

Трилогията „Тъмните му материи“ съдържа книгите:

Северно сияние

Острият кинжал

Кехлибареният далекоглед

„Кехлибареният далекоглед“ е изящният завършек на шедьовъра „Тъмните му материи“ — история за едно момче и едно момиче с мисия от съдбата. Лира и Уил, обикновени деца, оставени в извънредно опасна ситуация в края на втората книга, сега се оказват изправени пред смъртна опасност. Ала на помощ им идват стари приятели, Йорек Бирнисон — бронираната мечка, и ученият — д-р Мери Малоун. Има и нови съюзници, високите един лакът ездачи на водни кончета с отровни шпори и мулефа, странни създания с колела, които имат дарбата да виждат Праха.

Появяват се и нови опасности, сред които пътуването до най-кошмарния от всички светове, за което двете деца заплащат ужасна цена.

Уви, детството на Уил и Лира е към своя край. С приближаването на края му те не само вече са уязвими към Привиденията, тези блещукащи унищожители на човешките демони, но трябва да се изправят, без да подозират, пред предизвикателството, което съдбата цял живот е подготвяла за Лира.

Трилогията на Филип Пулман ще омагьоса всеки на възраст между осем и осемдесет години!

Таймс

1.

СПЯЩАТА КРАСАВИЦА

*Когато зверовете хищни изпълзяха
от пещерите си дълбоки, девата да спи съзряха.*
Уилям Блейк

В една долина, потънала в сянката на рододендрони, досами линията на снеговете, където подскачаше пенлив поток, млечнобял от пролетното топене, а сред огромните борове пърхаха гургулици и стърчиопашки, имаше пещера, скрита от надвисналата скала и натрупаната твърда шума.

Горите бяха пълни със звуци — потокът ромолеше между камъните, вятърът шепнеше в игличките на борове, долавяха се жуженето на насекомите и цвърченето на дребните гризачи, а над всичко това се издигаше пеенето на птиците. От време на време някой по-силен повей на вятъра разлюляваше клоните на кедрите и борове и те простенваха като виолончело.

Беше свят на искряща светлина, винаги ярка и игрива. Лимонено-златни стрели пронизваха въздуха и танцуваха между нападалите дънери и кафеникаво-зелените сенчести островчета. Светлината нито за миг не се спираше, не оставаше една и съща, защото над върховете на дърветата час по час се стелеше лека омара, която превръщаше процеждащите се отгоре лъчи в блестяща перлена мъгла и покриваше шишарките по дърветата с лъскави капчици влага. Понякога влагата във въздуха преминаваше в ситен дъждец, който дори не падаше, а се рееше, а миниатюрните пръски тихо шушнеха в милионите иглички на борове.

Край потока се виеше малка пътечка, която идеше откъм селото — няколко пастирски колиби ниско в долината, и се изкачваше до полуразрушено светилище в самото подножие на ледника. Там на

вятъра се вееха избелели копринени знамена, а ревностните поклонници от селото редовно оставяха приношенията си — ечемичени питки и сушен чай. Светлината и ледът се срещаха тук и постоянните изпарения създаваха изумително природно явление — над долината през цялото време пъстрееха дъги.

Малко над пътечката имаше пещера. Преди много години в нея беше живял свят човек, който прекарвал времето си в размисъл, пост и молитва, и почитта към това място се дължеше на паметта за него. Пещерата беше десетина метра дълбока, с равен сух под — удобно леговище за мечки или вълци, но от години единствените ѝ обитатели бяха птиците и прилепите.

Ала съществото, което сега се спотайваше на входа ѝ и се оглеждаше зорко, наострило уши, не беше нито птица, нито прилеп. Слънчевите лъчи играеха върху гъстата му златиста козина, а маймунските му ръчички въртяха борова шишарка и ловко изчопляха отвътре сладките ядки.

Вътре в пещерата, на самата граница между светлината и сянката, госпожа Колтър топлеше вода на газената печка в малко котле. Демонът ѝ прошепна нещо и тя вдигна очи.

По горската пътека се изкачваше малко момиченце от селото. Госпожа Колтър го познаваше — Ама от няколко дни ѝ носеше храна. Още с пристигането си тя беше дала да се разбере, че е праведна жена, дошла тук да се отдаде на размисъл и молитва, и че е дала обет да не проговаря на мъж. Ама беше единствената, на която беше позволено да я посещава.

Този път обаче момичето не беше само. Придружаваше го баща му. Ама се отпрати към пещерата, а бащата остана да чака долу.

Момичето се приближи до входа и се поклони.

— Баща ми ви праща почитанията си и се моли за вас.

— Здравей, дете — каза госпожа Колтър. — Добре дошла.

Момиченцето носеше вързоп, загърнат в избеляло платно, и сега го остави в краката на жената, после ѝ подаде букет — десетина анемони, превързани с памучна връв, и заговори бързо и притеснено. Госпожа Колтър донякъде разбираше езика на тези планинци, но не се издаваше. Ето защо тя се усмихна и с жест показа на детето да замълчи и да погледне демоните. Златистата маймунка протегна черната си

ръчичка, а демонът на Ама, голяма пъстра пеперуда, допърха до нея и кацна на показалеца ѝ.

Маймунката бавно доближи пеперудата до ухото си и госпожа Колтър почувства как думите на детето проникват в съзнанието ѝ, ясни и разбираеми. Селяните се радвали, че една свята жена като нея е намерила убежище в пещерата, но се носели слухове, че не е сама, а с нея има още някой, който е опасен и могъщ.

Това плашело селяните. Чудели се дали този някой е господар на госпожа Колтър или неин слуга и дали не крои нещо лошо. Питали се каква ли е причината да избере това място и дали смята да остане дълго.

Ама изрече всичко това, примесено с хиляди извинения. Докато мислите на демона проникваха в ума ѝ, госпожа Колтър вече имаше отговор, който дотогава не ѝ беше хрумвал. Можеше да каже истината. Не цялата, разбира се, но част от нея. Тази мисъл я развесели, но гласът ѝ не издаде нищо.

— Така е, не съм сама — обясни тя. — Но няма от какво да се боите. С мен е дъщеря ми, но тя спи непробуден сън, защото е омагьосана. Дойдохме тук, за да се скрием от онзи, който я омагьоса, и аз се опитвам да я изцеля и да я предпазя. Ако искаш, ела да я видиш.

Ама все още се боеше, макар нежният глас на госпожа Колтър да я беше успокоил донякъде, но при мисълта за магии и магьосници я побиваха тръпки. Ала демонът на жената държеше нейния толкова нежно, пък и любопитството ѝ беше твърде силно, така че последва госпожа Колтър в пещерата.

Долу на пътеката баща ѝ пристъпи крачка напред, а демонът му врана разпери криле, но след кратък размисъл мъжът остана на мястото си.

Госпожа Колтър запали свещ, защото вече се смрачаваше, и поведе Ама към дъното на пещерата. Очите на детето блестяха трескаво в полумрака, а ръцете му се движеха непрестанно, повтаряйки един и същи жест — докосването на палците трябваше да обърка злите духове и да го предпази от опасност.

— Виждаш ли? — посочи жената. — Нищо не може да ти стори. Няма от какво да се боиш.

Ама се вгледа във фигурата в спалния чувал. Беше момиче, тричетири години по-голямо от нея. Косата му имаше цвят, какъвто Ама

никога не беше виждала — червеникаво-рус като лъвска грива. Устните му бяха здраво стиснати. Нямаше съмнение, че е заспало дълбоко, защото демонът му беше свит на кльбце на врата му и не даваше признаци на живот. Приличаше на мангуста, но беше по-дребен и златисто-червеникав на цвят. Златната маймунка нежно погали заспалия демон зад ушите и това накара мангустата да се размърда и дрезгаво да измюка. Демонът на Ама, сега превърнат в мишле, се притисна към шията ѝ и надникна иззад косата ѝ.

— Можеш да кажеш на баща си какво си видяла — каза госпожа Колтър. — Няма зли духове. Само дъщеря ми, потънала в омагьосан сън, а аз се грижа за нея. Но, моля те, Ама, кажи му, че трябва да го запази в тайна. Никой освен вас двамата не бива да знае, че Лира е тук. Ако магьосникът разбере, ще я открие и ще унищожи и нея, и мене, и всичко живо наоколо. Затова никому нито дума, освен на баща ти!

Тя коленичи до Лира, приглади влажната ѝ коса на слепоочията и се наведе да я целуне по бузата, после вдигна печално очи и се усмихна на Ама. Момичето усети как очите му се пълнят със сълзи.

Госпожа Колтър хвана ръката на Ама и я поведе навън. Бащата гледаше тревожно към пътеката, не беше помръднал от мястото си. Жената събра длани и сведе глава в поклон и той с видимо облекчение отвърна на жеста ѝ по същия начин. В това време дъщеря му се поклони на госпожа Колтър и на спящото момиче и заслиза по пътеката в здрача. Долу бащата и дъщерята още веднъж се поклониха по посока на пещерата и се скриха в сенките на гъстите рододендрони.

Госпожа Колтър се обърна към водата на печката, която тъкмо кипваше.

Пресегна се и извади щипка сухи листа от една торба, още две щипки от друга, натроши ги над водата и добави три капки от някакво бледожълто масло. Разбърка отварата, като броеше наум. На петата минута махна котлето от печката и го остави настрана да изстива.

Около нея бяха разхвърляни вещи от лагера край синьото езеро, където беше умрял сър Чарлз — спален чувал, раница с дрехи и тоалетни принадлежности и какво ли не още. Виждаше се и брезентов сандък с яка дървена рамка и мека подплата от трева, пълен с всевъзможни инструменти, както и кобур с пистолет.

Отварата изстина бързо в разредения въздух. Когато достигна телесна температура, жената я наля в метално канче и я понесе към

дъното на пещерата. Маймунката хвърли шишарката, която чоплеше, и тръгна след нея.

Госпожа Колтър внимателно остави канчето в една вдлъбнатина на скалата и коленичи до спящата Лира. Златистата маймунка приклепна от другата ѝ страна, готова да хване Панталеймон, ако се събуди. Косата на Лира беше влажна, а очите ѝ се движеха под затворените клепачи. Момичето започваше да се върти неспокойно. Госпожа Колтър усети, че клепките ѝ потрепват, още когато я целуна, и знаеше, че не след дълго Лира ще е напълно будна.

Пъхна ръка под главата на дъщеря си, а с другата отметна влажните кичури от челото ѝ. Устните на Лира се разтвориха и от тях се изтръгна тих стон. Панталеймон се притисна силно до гърдите ѝ. Маймунката не сваляше очи от спящия демон, а черните ѝ пръстчета потрепваха върху края на спалния чувал.

Госпожа Колтър я стрелна с поглед и тя се отдръпна, но не много. Жената нежно повдигна дъщеря си, която увисна в ръцете ѝ с отметната назад глава. В този миг Лира се събуди и отвори очи. Погледът ѝ беше мътен и блуждаещ.

— Роджър... — промълви. — Роджър, къде си?... Не виждам нищо...

— Ш-шт! — прошепна майка ѝ. — Тихо, миличко. Изпий това. Тя поднесе канчето към устните на дъщеря си и го наклони така, че течността да ги навлажни. Лира ги облиза и госпожа Колтър изля още малко от отварата в устата ѝ, но много внимателно, за да може момичето да преглътне.

Това се повтори няколко пъти и накрая канчето се изпразни. Госпожа Колтър положи дъщеря си обратно. В мига, в който главата на Лира докосна земята, Панталеймон се примъкна до нея и отново с уви около врата ѝ. Червеникаво-златистата му козина беше мокра като косата ѝ. Дватама отново потънаха в дълбок сън.

Златистата маймунка безшумно зае мястото си на входа на пещерата и се вгледа в пътеката. Госпожа Колтър намокри парче вълнен плат в леген с вода и избърса лицето на Лира, после ръцете, шията и раменете ѝ. Момичето гореше. Жената извади гребен и среса сплъстените коси на дъщеря си, приглаждайки ги нежно назад.

Тя остави спалния чувал отворен, за да може Лира да се разхлади, и развърза вързопата, който Ама ѝ беше донесла. Вътре

намери няколко питки, пресован чай и малко варен ориз, увит в голямо листо. Беше време да запали огъня. Нощем прохладата на планината се превръщаше в жесток студ. С отмерени привични движения тя натрупа съчки и задраска клечка кибрит. Още едно нещо, за което трябваше да мисли — кибритът ѝ свършваше, нафтата също. Отсега нататък огънят не биваше да гасне нито деном, нито нощем.

Демонът ѝ беше недоволен. Не му харесваше онова, което правеха в пещерата, но когато се опита да ѝ обясни загрижеността си, тя го отпъди. Маймунката се обърна с гръб към нея и продължи да чопли семенцата от шишарката, а целият ѝ вид изразяваше върховно презрение. Госпожа Колтър не ѝ обърна внимание, а сръчно стъкна огъня и постави отгоре котлето, за да стопли вода за чай.

Все пак недоверието на демона я жегна и докато ронеше над кипящата вода тъмносивия пресован чай, се запита за кой ли път за какво ѝ е всичко това. Ума ли си беше изгубила? И какво щеше да стане, когато Църквата разбере? Златистата маймунка беше права. Тя криеше не само Лира. Криеше и собственото си объркване.

От мрака изникна момчето, уплашено и изпълнено с надежда, и зашепна:

— Лира... Лира... Лира...

Зад него се мяркаха и други силуети, още по-мъгляви, още по-тихи. Всички те като че бяха заедно и си приличаха, ала нямаха лица, които да се видят, и гласове, които да се чуят. А гласът на момчето беше само шепот и лицето му се виждаше смътно и размазано като нещо полузабравено.

— Лира... Лира...

Къде се намираха?

Насред огромна равнина, където от стоманено-сивото небе не струеше светлина, а хоризонтът беше забулен в мъгла. Земята беше просто пръст, утърпкана от милиони нозе, макар че тези нозе не бяха по-тежки от перце. Времето трябва да беше утърпкало и заравнило тази земя, въпреки че в това място то беше спряло. Това беше краят на всички светове, последният от световите.

— Лира...

Какво правеха тук?

Бяха пленници. Някой беше извършил престъпление, но никой не знаеше какво е то, кой го е извършил и коя власт е произнесла присъдата.

Защо момчето продължаваше да повтаря името на Лира?

Защото не бе изгубило надеждата.

Кои бяха те?

Призраци.

Лира не можеше да ги докосне, колкото и да се опитваше. Ръцете ѝ несръчно посягаха и се промушваха през тях, а момчето още стоеше там и я зовеше.

— Роджър — изрече тя, но гласът ѝ прозвуча като едва доловим шепот. — Къде си, Роджър? Кое е това място?

— Това е светът на мъртвите, Лира... — отвърна той. — Не знам какво да правя... Не знам дали съм тук завинаги, не знам дали не съм сторил нещо лошо и какво е то, защото се опитвах да бъда добър... Мразя това място, страх ме е, мразя го...

— Аз...

2. БАЛТАМОС И БАРУХ

И дух премина над мене, космите ми настръхнаха.
Книга на Йов, 4:15

— Тихо — каза Уил. — Мълчете и не ме разсейвайте.

Беше малко след пленяването на Лира. Тъкмо беше слязъл от планината, след като вещицата уби баща му. Момчето извади малкия тенекиен фенер, който беше открил сред вещите на баща си, и го запали с помощта на намерения пак там сух кибрит, после приклегна под скалата и отвори раницата на Лира.

Бръкна вътре със здравата си ръка и напипа тежкия, увит в кадифе алетомер. Уредът проблесна в светлината на фенера. Уил го поднесе към двете застанали до него фигури, които наричаха себе си ангели.

— Можете ли да гадаете по него? — попита.

— Не — обади се глас от тъмнината. — Ела с нас. Трябва да дойдеш. Да вървим при лорд Азриел.

— Кой ви накара да следвате баща ми? Казахте, че той не е знаел за вас. Само че не е така! Предупреди ме да ви очаквам. Баща ми знаеше повече, отколкото си мислите. Кой ви праща?

— Никой не ни е пратил. Тук сме по своя воля — отвърна гласът. — Искаме да служим на лорд Азриел. А онзи мъртъв човек, той какво искаше да направиш с ножа?

Уил се поколеба.

— Каза, че трябва да го занеса на лорд Азриел — призна след кратко мълчание.

— Тогава ела с нас.

— Не. Чак когато намеря Лира.

Уви алетоиметъра в кадифето и го пхна в раницата си. След като скри уреда на сигурно място, Уил се загърна в плаща на баща си, за да се запази от тежките дъждовни капки, и се загледа в двете сенки.

— Истината ли казвате? — попита.

— Да.

— Кажете ми тогава, по-силни ли сте от хората, или по-слаби?

— По-слаби. Вие имате истинска плът, а ние не. Въпреки това трябва да дойдеш с нас.

— Не. Щом съм по-силен, значи трябва да ми се покорявате. Освен това ножът е у мен. Затова ви заповядвам: помогнете ми да открия Лира. Не ме интересува колко време ще отнеме това, но първо ще я намеря и едва тогава ще отида при лорд Азриел.

Двете фигури останаха безмълвни няколко секунди, после отлетяха настрана и тихо заговориха помежду си. Уил не чуваше нито дума от разговора им.

Най-сетне те се върнаха и единият рече:

— Добре. Правиш грешка, но не ни оставяш никакъв избор. Ще ти помогнем да намериш детето.

Уил се вгледа внимателно в лицата им, но не успя да различи чертите им добре, само дъждът нахлу в очите му.

— Приближете се да ви видя — нареди момчето.

Те пристъпиха напред, но от това като че станаха още по-неразличими.

— На дневна светлина по-ясно ли се виждате?

— Още по-зле. Не сме от най-високопоставените ангели.

— Е, щом аз не ви виждам, значи и за другите ще сте невидими. Можете да се скриете. Вървете и се опитайте да намерите Лира. Едва ли е далеч. Има една жена — тя сигурно е с нея. Жената я е отвлякла. Вървете и я потърсете, а после се върнете да ми кажете какво сте открили.

Ангелите се издигнаха във въздуха и изчезнаха. Уил почувства как го наляга смъртна умора. След борбата с баща му цялата му сила беше изцедена и сега усещаше, че не е в състояние да помръдне. Искаше единствено да затвори клепачи, натезали и подпухнали от плач.

Зави се през глава с плаща, притисна раницата до гърдите си и само след миг потъна в дълбок сън.

— Няма я — изрече нечий глас.

Уил го чу от дълбините на съня и се помъчи да се събуди. След известно време — може би минута, защото сънят му беше тежък като припадък — все пак успя да отвори очи и примижа срещу яркото утринно слънце.

— Къде сте? — попита момчето.

— До теб — отвърна ангелът. — Насам.

Слънцето току-що беше изгряло и покритите с мъх и лишей скали искряха ярки и свежи на утринната светлина, но никъде не се виждаше силует.

— Казах ти, че на дневна светлина ще ни видиш още по-трудно продължи гласът. — Най-добре се виждаме по здрач и на разсъмване, в тъмното също, но не и през деня. Двамата с приятеля ми претърсихме планината, но не открихме нито жената, нито момичето. Недалеч отук обаче видяхме едно синьо езеро, сигурно там са спрели да лагеруват. В лагера намерихме един мъртъв мъж и вещица, изядена от Привидение.

— Мъртъв мъж? Как изглеждаше?

— Над шейсетте. Пълен, с гладка кожа. Посребрена коса. Облечен в скъпи дрехи, а около него се носеше миризма на някакъв тежък парфюм.

— Това е сър Чарлз — каза Уил. — Няма кой друг да е. Сигурно госпожа Колтър го е убила. Е, поне нещо хубаво да стори най-сетне.

— Оставила е следи. Приятелят ми тръгна по тях и ще се върне веднага щом я открие. Аз ще остана с теб.

Уил се изправи и се огледа. Бурята беше освежила въздуха и сега утрото грееше ясно и чисто. В прелестната сутрин сцената около него още по-потискаща — наблизо лежаха телата на няколко от вещиците, придружавали ги с Лира до мястото на срещата с баща му. Гарван с яка човка вече кълвеше лицето на една от тях, а в небето кръжеше още поедра птица, сякаш си избираше труп, с който ще пирува най-богато.

Уил огледа телата едно по едно, но никое не беше на Серафина Пекала, кралицата на клана и добра приятелка на Лира. После си спомни. Тя май че беше отлетяла спешно по някакви свои дела малко преди мръкване.

Значи вероятно бе още жива. Тази мисъл го поободри и момчето се загледа в хоризонта с надеждата да я зърне, но накъдето и да погледнеше, виждаше само синьо небе и остри назъбени скали.

— Къде си? — потърси той ангела.

— До теб — отвърна гласът, — както винаги.

Уил погледна наляво, откъдето идеше звукът, но не видя нищо.

— Значи никой не може да те види. А чуват ли те другите?

— Не и ако говоря шепнешком — заядливо отвърна ангелът.

— Как се казваш? Имате ли имена?

— Имаме. Аз съм Балтамос, а приятелят ми е Барух.

Уил се замисли. Когато избереш един сред многото други пътища, всички останали угасват като свещ, сякаш никога не са съществували. В този миг Уил имаше избор. Но нямаше начин да запази всички възможности, без да се осъди на бездействие. Налагаше се избере един от пътищата.

— Ще слезем — реши той. — Ще идем до онова езеро. Може там да намерим нещо, което да ми свърши работа. Пък и ожаднях. Ще тръгна, а ако объркам пътя, ти ще ми подскажеш.

След няколко минути спускане по каменистия склон без следа от пътека Уил внезапно осъзна, че ръката вече не го боли. Всъщност не се беше сецал за нея, откакто се събуди.

Спря и се загледа в грубото платно, което баща му беше омотал около раната му. Беше зацапано от мехлема, но не се виждаха следи от кръв. След непрекъснатото кървене в продължение на няколко дни това така го изуми, че сърцето му подскочи от радост.

Раздвижи пръсти. Да, раната все още го болеше, но болката вече не беше същата. Нямаше усещането, че животът изтича от вените му. Явно раната беше започнала да зараства. Баща му го беше излекувал. Магията на вещиците не беше успяла, но баща му го беше изцелил.

Уил отново тръгна надолу по склона в по-бодро настроение.

Трябваше му три часа и помощта на ангела, докато стигне до синьото езерце. Устата му беше пресъхнала от жажда, а плащът беше натезал и спарен под палещото слънце. Момчето го свали, но не се почувства по-добре — имаше усещането, че кожата на врата и по голите му ръце ще се свлече от жегата. Пусна плаща и раницата на земята, изтича до езерото и се хвърли по очи на брега, поглъщайки

жадно ледената вода. Беше толкова студена, че зъбите и скулите му изтръпнаха.

След като утоли жаждата си, седна и се огледа. Предния ден не беше в състояние да обръща внимание на каквото и да било, но сега му направи впечатление яркосиният цвят на водата и шумоленето на насекомите наоколо.

— Балтамос?

— Тук съм.

— Къде е мъртвецът?

— Зад високата канара от дясната ти страна.

— Има ли наоколо Привидения?

— Не.

Уил вдигна раницата и плаща и се отправи по брега на езерото към скалата, която му беше посочил ангелът.

Зад нея беше разположен малък лагер от пет-шест палатки и няколко угаснали огнища. Момчето се приближи предпазливо — можеше някой да е останал жив и сега да се крие.

Ала в лагера цареше мъртва тишина, чуваше се само жуженето на насекомите. Откъм палатките не долиташе ни звук, а повърхността на езерото беше спокойна и гладка, само там, където беше пил вода, все още се разбягваха кръгове. В краката му шавна нещо зелено и той едва не подскочи от уплаха, но се оказа, че е само малко гущерче.

Палатките бяха направени от камуфлажен брезент и с пъстротата си още повече изпъкваха на фона на червените скали. Уил надникна в най-близката. Беше празна. Следващата също, но в третата откри нещо ценно — котле и кутия кибрит. Имаше и ивица от нещо тъмно, дълго колкото ръката му, което той отначало взе за парче кожа, но навън на светло установи, че е сушено месо.

Какво пък, нали имаше нож. Отряза си тънко късче. Беше жилаво и недостатъчно солено, но миришеше хубаво. Уил пъкна котлето, месото и кибрита в раницата и претърси останалите палатки, но не откри нищо интересно.

Най-голямата остави за накрая.

— Там ли е мъртвецът? — попита той въздуха.

— Да — отвърна Балтамос. — Бил е отровен.

Уил се приближи предпазливо към входа, който гледаше към езерото. До преобърнатия платнен стол беше проснато тялото на

човека, когото познаваше като сър Чарлз, а в света на Лира бе известен като лорд Бореал. Той бе откраднал алетомерът и тъкмо тази му постъпка отведе Уил до ножа. Сър Чарлз беше плъзгав, безскрупулен и могъщ, но сега лежеше мъртъв. Лицето му беше разкривено в грозна гримаса и момчето нямаше желание да го поглежда втори път, затова пък палатката беше пълна с полезни вещи. Уил прескочи тялото и се зае да ги оглежда.

Баща му, който беше войник и пътешественик, щеше да знае точно какво да избере. Уил трябваше да гадае. Взе малка лупа в стоманена кутия, за да я използва за палене на огън и по този начин да пести кибрита, намотано въже, тенекиена манерка за вода, далеч по-лека от козия мях, и алуминиево канче. Нататък се спря на малък бинокъл, стълбче златни монети колкото мъжки палец, увити в хартия, аптечка за първа помощ, таблетки за пречистване на водата, пакетче кафе, три пакетчета пресовани сушени плодове, пликче овесени бисквити, половин дузина ментови кейчета, пакетче риболовни кукички с корда и накрая бележник, няколко молива и малко електрическо фенерче.

Той нареди всичко това в раницата, отрязва си още едно парченце от месото, напълни на езерото първо стомаха си, а после и котлето и попита Балтамос:

— Как мислиш, ще ми трябва ли още нещо?

— Ако си разумен, и така ще се справиш — отвърна ангелът. Трябва ти малко тренировка, докато се научиш да разпознаваш мъдростта, да я уважаваш и да ѝ се подчиняваш.

— Вие мъдри ли сте?

— Далеч повече от теб.

— Може, не знам. Ти човек ли си? Говориш като човек.

— Аз не, Барух беше човек. Сега е ангел.

— Значи...

Уил спря да подрежда раницата и вдигна поглед, опитвайки се да го види. Но нямаше нищо за гледане.

— Значи е бил човек, а после... Хората се превръщат в ангели, когато умрат, така ли?

— Невинаги. В повечето случаи не е така... Всъщност случва се доста рядко.

— А той кога е живял?

— Преди четири хиляди години. А аз съм много по-стар.

— В моя свят ли е живял? Или в света на Лира? Може би е оттук?

— От твоя свят е. Но световите са безчет, ти вече го знаеш.

— Как се превръщат хората в ангели?

— Каква е целта на тези метафизични разсъждения?

— Просто искам да знам.

— По-добре се заеми със задачата си. Вече обра всички вещи на мъртвеца и имаш всички играчки, които са ти нужни да оцелееш. Какво ще кажеш сега да тръгваме?

— Трябва да разбере накъде да тръгна.

— Накъдето и да се упътим, Барух ще ни намери.

— Значи ще ни намери и ако останем тук. Имам да свърша още малко работа.

Седна с гръб към сър Чарлз, за да не го гледа, и изяде по-голямата част от ментовите кейкчета. Почувства се удивително оснежен и укрепнал от храната. Извади алетиометъра и се вгледа в него. Тридесет и шестте картинки върху слоновата кост бяха съвсем отчетливи — нямаше съмнение, че изобразяват бебе, кукла, хляб и така нататък. Не му беше ясно само какво означават.

— Как ли го разчита Лира? — попита на глас.

— Най-вероятно си измисля. Хората, които използват този уред, го изучават години наред, но дори и тогава могат да го тълкуват само с помощта на много книги и справочници.

— Не си измисля. Наистина го тълкува. Каза ми някои неща, които няма откъде да знае.

— Тогава и за мен е необяснимо — отвърна ангелът.

Докато се вглеждаше в алетиометъра, Уил си спомни какво му беше казала Лира — нещо за състоянието на ума, до което трябва да достигне, за да го накара да проработи. Това му беше помогнало да усети ножа.

Изпълнен с любопитство, той извади кинжала и изряза малък прозорец във въздуха пред себе си. Видя само синьо небе, но далеч долу се ширеха поля, изпъстрени с дървета. Неговият свят, в това нямаше никакво съмнение.

Значи планините в този свят не бяха същите като в неговия. Той затвори прозореца, като за пръв път си послужи с лявата ръка. Заля го

вълна на радост, че може отново да я използва.

Внезапно го осени една мисъл, която го блъсна като електрошок.

Щом световите бяха безчет, защо ножът отваряше прозорци само между този свят и неговия?

Не бе възможно свойствата му да се изчерпват единствено с връзката между два свята.

Отново вдигна ножа, насочи мислите си към острието, както му беше казал Джакомо Парадизи, и ги съсредоточи на самия му връх, сред атомите, докато усети всяка миниатюрна грапавинка и потрепване на въздуха.

Ала вместо да реже още в мига, в който налучка първата малка пролука, както правеше досега, Уил остави ножа да потърси втора, после трета. Това беше като да опипва шев, без да повреди някой от бодовете.

— Какво правиш? — долетя глас от въздуха и го върна към действителността.

— Изследване. Мълчи и не ми се пречкай. Ако се приближиш, мога да те срежа. Нали не те виждам!

Балтамос недоволено изсумтя. Уил отново вдигна ножа и започна да опипва малките пролуки и неравности във въздуха. Бяха далеч повече, отколкото си мислеше. И докато ги докосваше, без да прави прорези, усети, че всички те са различни — някои бяха ясни и добре очертани, други — по-размити, трети бяха хлъзгави, а четвърти крехки и едва различими...

Ала сред тях имаше такива, които намираше по-лесно от другите и макар да знаеше отговора, все пак направи разрез, за да е сигурен. Да, отново неговият свят.

Уил затвори прозореца и потърси по-различна пролука. Намери една, която беше еластична и се поддаваше по-трудно. Пъхна острието и направи разрез.

Да! Светът, който се откри от прозореца, не беше неговият. Тук земята беше по-близо и не се виждаха поля и зеленина, а пустиня с вълнисти дюни.

Той затвори прозореца и отвори нов. Опушено оловно небе беше надвиснало над голям промишлен град, а към някаква фабрика безрадостно пъплеше колона от оковани работници.

Уил затвори и този прозорец и се замисли. Леко му се виеше свят и му се гадеше. За пръв път осъзна цялата сила на своя кинжал и много внимателно го остави на скалата пред себе си.

— Цял ден ли ще стоиш тук? — обади се Балтамос.

— Мисля. Можеш да преминаваш с лекота от един свят в друг само ако земята е на същото място. Може би има светове, където мястото съвпада, и точно там се правят прозорците... Но трябва да знаеш как точно се усеща собственият ти свят с острието на ножа, иначе може никога да не се върнеш. И ще се луташ до края на живота си.

— Прав си. Но...

— Трябва да знаеш и в кои светове земята е на същото място, иначе е безсмислено да отваряш прозорец — изрече Уил по-скоро на себе си, отколкото на ангела. — Оказва се, че не е чак толкова лесно, колкото си мислех. Може би в Оксфорд и Читагазе просто сме имали късмет. Но аз мисля...

Той отново взе ножа. Освен ясното и определено усещане, когато докосваше някоя точка от собствения си свят, имаше и още нещо, с което се срещаше също толкова често — някаква съпротива, сякаш блъскаше тежък дървен барабан, но много по-слаба, като едва доловимо трептене в празния въздух.

Ето го! Той премести ножа и заопипва отново. Ето го пак!

Замахна с кинжала и установи, че догадката му е правилна. Трептенето показваше, че там, където беше отворил прозореца, земята е на същото място, както при него. От другата страна се виждаше ливада с висока трева под забулено с облаци небе, а в ливадата пасяха кротки добичета. Уил никога не беше виждал такива животни. Бяха едри колкото бизон, с широки рога, рошава синя козина и твърда четина по протежение на гръбнака.

Момчето прекрачи отвъд. Най-близкото животно вдигна глава и го погледна без капка любопитство, после отново се върна към пашата. Без да затваря прозореца, Уил потърси с острието познатите пролуки.

Да, и оттук можеше да отвори прозорец към своя собствен свят, пък и отчетливо усещаше резонанса, който означаваше, че лесно може да намери света на Читагазе, който току-що беше напуснал.

С въздишка на облекчение Уил се запъти към лагера край синьото езеро, като затваряше всички прозорци след себе си. Сега вече

знаеше как да намери пътя към дома. Нямахте опасност да се загуби и бе в състояние да се скрие винаги, когато се наложеше, и да се движи необезпокояван където пожелаеше.

С всяко ново знание у него сякаш се вливаше свежа сила. Той прибра кинжала в ножницата на кръста си и метна раницата на рамо.

— Сега готов ли си? — жлъчно попита гласът.

— Да. Ако искаш, ще ти обясня, но май не проявяваш кой знае какъв интерес.

— Нищо подобно. Онова, което правиш, ме забавлява безкрайно. Но не ми обръщай внимание. Какво мислиш да кажеш на хората, които се приближават насам?

Уил се огледа стреснато. Долу в ниското се движеше колона от пътници с товарни коне, която без съмнение се беше упътила към езерото. Още не го бяха видели, но ако останеше там, това скоро щеше да се случи.

Уил грабна плаща на баща си, който се сушеше на слънце върху една скала. Сега, когато беше изсъхнал, тежеше далеч по-малко. Момчето се огледа. Не беше останало нищо за прибиране.

— Да се махаме оттук.

Искаше му се да смени превръзката на ръката си, но това можеше да почака. Закрачи край езерото в посока, обратна на тази, от която се приближаваха пътниците, а ангелът го последва, невидим в прозрачния въздух.

Доста по-късно същия ден слязоха от високите скалисти части на планината до едно ниско разклонение, обрасло с трева и дребни рододендрони. Уил копнееше за почивка и реши да спрат там.

С ангела не бяха разменили нито дума, ако не се смятат редките напътствия като: „Не оттук“ или „Наляво има по-удобна пътека“. Той приемаше съветите, но вървеше по-скоро, за да е в движение и да е по-далеч от онези пътници, защото до връщането на втория ангел с очакваните новини спокойно можеше да си остане там, където беше.

Слънцето залязваше и Уил си помисли, че сега е моментът да погледне странния си спътник. На светлината като че се очертаваше човешки силует, а въздухът на това място изглеждаше по-плътен.

— Балтамос! — каза момчето. — Трябва ми извор. Да виждаш някой наблизо?

— Надолу по склона има изворче. Точно над онези дървета.

— Благодаря.

Намери извора и пи дълго, после напълни манерката. Ала когато понечи да тръгне надолу към горичката, чу възклицанието на Балтамос и се обърна да погледне. Силуетът се устреми по склона към нещо — какво ли? Уил го виждаше по-добре, когато не гледаше право към него. Стори му се, че ангелът спря и се втурна обратно към него.

— Насам! — извика Балтамос и този път в гласа му нямаше недоволство и жлъч. — Барух е минал оттук! И има прозорец като онези, които ти отваряше, почти невидим. Ела, ела! Бързо!

Уил тутакси го последва, забравил за умората. Когато стигна до прозореца, видя, че се отваря към равнина, наподобяваща тундра, поравна и по-ниска от планинската местност в света на Читагазе, а също и по-студена, с надвиснало мрачно небе. Премина отвъд и Балтамос без колебание го последва.

— Какъв е този свят? — попита Уил.

— Светът на момичето. Оттук са минали и Барух е тръгнал след тях.

— Как разбираш къде е? Да не би да му четеш мислите?

— Разбира се, че му чета мислите! Където и да отиде той, сърцето ми е с него. Макар да сме двама, ние се чувстваме едно цяло.

Уил се огледа. Нямаше и следа от човешко присъствие, а въздухът с приближаването на нощта ставаше все по-студен.

— Не ми се ще да спя тук — заяви той. — Ще останем през нощта в света на Читагазе, а на сутринта ще се върнем. Там поне има дърва и ще мога да запаля огън. Сега, когато знам как изглежда нейният свят, ще мога да го открия с помощта на кинжала... Между другото, Балтамос, можеш ли да приемаш друг облик?

— За какво ми е притрябвало?

— В този свят хората имат демони и ако аз нямам такъв, ще изглеждам подозрителен. Отначало и Лира се уплаши от мен. Та, ако искаме да пътуваме в нейния свят, ти ще трябва да се престориш на мой демон и да приемеш формата на някакво животно. Например, птица. Тогава поне ще можеш да летиш.

— Каква скука!

— И все пак, можеш ли?

— Бих могъл...

— Тогава направи го. Хайде, искам да видя.

Силуетът на ангела като че се втечни и се завихри в мъничък водовъртеж във въздуха. В краката на Уил изпърха и кацна черен кос.

— Кацни на рамото ми — нареди момчето.

Птицата се подчини, но след миг заговори с познатия вече тон:

— Ще го правя само когато е абсолютно необходимо. Не можеш да си представиш колко е унизително.

— Толкова по-зле — каза Уил. — Колкото пъти видим хора в този свят, ще се превръщаш в птица. Няма смисъл да фучиш и да спориш. Това е положението.

Косът литна от рамото му и се запиля някъде във въздуха, после се появи силуетът на ангела. Момчето по-скоро почувства, отколкото видя, че ставащото никак не му е по сърце. Преди да се върнат през прозореца, Уил се огледа и подуши въздуха, опитвайки се да запомни света, в който Лира беше пленница.

— Къде е сега приятелят ти? — попита той.

— Върви след жената на юг.

— Тогава и ние ще тръгнем нататък утре сутрин.

На другия ден вървяха часове, без да срещнат жива душа. Местността се състоеше почти изцяло от ниски хълмове, обрасли със суха трева, и всеки път, когато се озовеше на някое по-високо място, Уил търсеше с поглед следи от населени места, но не откриваше нищо. Разнообразие в зеленикаво-кафявата пустош внасяше само мержелеещото се в далечината по-тъмно петно, за което Балтамос каза, че било гора и че през нея минавала река, която течала на юг. Слънцето се беше вдигнало високо, когато момчето се опита да поспи в един храсталак, но не успя, а надвечер краката вече го боляха от умора.

— Бавно напредваме — кисело изрече Балтамос.

— Нищо не мога да направя — вдигна рамене Уил. — Ако не можеш да кажеш нещо по-съществено, по-добре мълчи.

Когато стигнаха края на гората, слънцето се беше спуснало ниско, а въздухът беше натежал от цветен прашец. Уил кихна няколко

пъти и подплаши някаква птица наблизо, която излетя с крясък от скривалището си.

— Това е първото живо същество, което виждам днес — отбеляза момчето.

— Къде смяташ да пренощуваш? — попита Балтамос. Сега ангелът се виждаше по-ясно сред дългите сенки, хвърлени от дърветата. Изражението му беше мрачно и раздражено.

— Ще трябва да спра тук някъде — отвърна Уил. — Можеш да ми помогнеш да открия хубаво местенце. Чувам да тече вода. Виж дали не можеш да намериш потока.

Ангелът изчезна. Уил се запрепъва сред туфите от пирен и блатна мирта с мисълта колко хубаво би било, ако се намереше пътечка за уморените му нозе. Трябваше по-скоро да си намери място за почивка, иначе нощта щеше да му отнеме възможността да избира.

— Наляво — обади се Балтамос само на крачка от него. — Има поток и повалено дърво за огъня. Насам...

Уил тръгна след гласа и скоро откри мястото. Бърз поток се провираше между обраслите с мъх камъни и изчезваше в дълбока цепнатина, непрогледно тъмна под надвисналите дървета. Брегът беше обрасъл с трева, която преминаваше постепенно в храсталак и ниски дървета.

Преди да седне да почива, Уил тръгна да събира съчки за огъня и скоро се натъкна на няколко окадени камъка, наредени в кръг. Някой си беше палил огън на това място, но много отдавна. Момчето събра наръч съчки и по-дебели клони, нарязва ги с ножа и се опита да ги запали. Никога не му се беше налагало да пали огън и докато това му се удаде, изхаби няколко клечки.

Ангелът го наблюдаваше с израз на търпелива умора.

Огънят се разгоря и Уил се зае с вечерята — две овесени бисквити, малко сушено месо и останалите ментови кейкчета, заедно със студена вода от потока. Балтамос седеше наблизо и мълчеше. Найсетне момчето се обади:

— Така ли ще ме зяпаш през цялото време? Никъде няма да избягам.

— Чакам Барух. Той скоро ще се върне и тогава няма да ти обръщам внимание, ако така предпочиташ.

— Искаш ли да хапнеш нещо?

Балтамос се размърда. Явно храната го изкушаваше.

— Е, не казвам, че трябва да седнеш да вечеряш — продължи Уил. — Но ако ти се иска да опиташ, заповядай.

— Това тук какво е? — превзето попита ангелът, като посочи последното кейкче.

— Най-вече захар, предполагам. И мента. Вземи си.

Уил отчупи парченце и му го подаде. Балтамос се наведе и го подуши, после посегна и го взе от ръката на момчето. Пръстите му бяха прозрачни и хладни.

— Мисля, че това ще ме подкрепи — каза той. — Едно парченце ми стига, благодаря.

Ангелът седна и тихичко загриза парчето кейк. Уил установи, че когато го гледа с периферното си зрение, го вижда далеч по-добре.

— Къде е Барух? — попита момчето. — Има ли връзка помежду ви?

— Усещам, че е наблизко. Съвсем скоро ще е тук. Когато се върне, ще си поговорим. Говоренето е най-хубаво.

Само десетина минути по-късно се чу тих плясък на крила и Балтамос нетърпеливо се изправи. След миг двата ангела се прегръщаха, а Уил, който ги наблюдаваше през пламъците, видя колко са привързани един към друг. Беше дори повече от привързаност — страстна обич.

Барух седна до приятеля си, а Уил стъкна огъня, та да може димът да минава встрани от тях. И тогава за пръв път ги видя ясно. Балтамос беше по-строен. Тесните му крила бяха прибрани изящно на гърба. Изражението му беше чудата смесица от високомерие и гореща симпатия, сякаш беше готов да обича всичко и всички, стига да можеше да забрави за недостатъците им. Ясно беше обаче, че поне у Барух не вижда никакви недостатъци. Барух изглеждаше и беше по-млад, с по-могъщо телосложение. Крилата му бяха снежнобели и помасивни. И по природа явно беше по-простодушен, защото гледаше Балтамос отдолу нагоре, сякаш виждаше у него източника на цялата мъдрост и радост на света. Уил беше заинтригуван и трогнат от тази необикновена обич.

— Откри ли къде е Лира? — попита той нетърпеливо.

— Да — отвърна Барух. — В една долина много високо в Хималаите, недалеч от един глетчер, където ледът превръща

светлината в дъги. Ще ти нарисувам карта на мястото, та да не сбъркаш. Момичето лежи в пещера сред гората, приспано от жената.

— Приспана ли е? И жената е сама? Няма ли войници?

— Не, сама е и се крие.

— Лира невредима ли е?

— Да, просто спи и сънува. Нека да ти покажа къде са.

С бледия си пръст Барух начерта груба скица на земята до огъня. Уил извади бележника си и я прекопира точно. На нея се виждаше ледник с чудата нагъната форма, който пълзеше надолу между три почти еднакви планински върха.

— Ето тук е — посочи ангелът. — Долината с пещерата е от лявата страна на глетчера. През нея тече река от разтопен сняг. Това тук е горната ѝ част...

Той нарисува нова карта и Уил прекопира и нея, после и третата. Всеки път се приближаваше все повече до целта, докато накрая почувства, че може да намери пътя и с вързани очи — стига да успееше да прекоси тези четири или пет хиляди мили между тундрата и планините. Ножът беше незаменим, когато трябваше да се отвори прозорец между световите, но не можеше да преодолява разстоянията.

— Близо до ледника има светилище — завърши Барух. — С червени копринени знамена, разкъсани от вятъра. Едно момиченце носи храна в пещерата. Селяните си мислят, че жената е светица, която ще им донесе благодат, ако се грижат за нуждите ѝ.

— Виж ти! — изненада се Уил. — И се крие... Ето това не разбирам. Крие се от Църквата?

— Така изглежда.

Уил грижливо нави картите и ги остави настрана. Беше сложл канчето на камъните на огнището, за да стопли вода, и сега изсипа вътре малко кафе, разбърка го с една пръчка и уви ръката си в носна кърпичка, преди да хване дръжката.

В огъня изпука главня. В мрака изписка нощна птица.

Внезапно, без всякаква причина, ангелите обърнаха глави в една и съща посока. Уил проследи погледа им, но не видя нищо. Беше виждал котката си да го прави — да вдига глава, стресната в съня си, и да наостря уши, сякаш някой или нещо невидимо прекосява стаята. Спомни си, че тогава го полазваха тръпки. Същото стана сега.

— Угаси огъня! — прошепна Балтамос.

Уил загреба шепа пръст със здравата си ръка и я изсипа върху пламъците. Почти в същия миг студът го прониза до кости. Разтреперан, той се загърна в плаща и вдигна поглед.

Този път имаше какво да види — над облиците сияеше нещо, което не беше луната.

— Колесницата? — промълви Барух. — Как е възможно?

— Какво има? — прошепна Уил.

Барух се наведе към него и отвърна шепнешком:

— Те знаят, че сме тук. Открили са ни. Вземи ножа си, Уил, и...

Още недоизрекъл, от небето стремително се спусна нещо, което се стовари върху Балтамос. Само след част от секундата Барух вече се беше нахвърлил върху нападателя, а другият ангел се гърчеше в отчаян опит да освободи крилата си. Трите полуневидими създания се блъскаха и се мятаха безмълвно като оси, уловени в паяжина. До слуха на Уил стигаше само пукот на строшени вейки и шумолене на листа.

Не можеше да използва ножа — прекалено стремителни бяха движенията им. Той бързо измъкна електрическото фенерче от раницата и го насочи към тях.

Никой не очакваше подобно нещо. Нападателят изпляска с крила, Балтамос закри очите си с ръка и само Барух запази достатъчно самообладание и не трепна. Сега Уил успя да разгледа и тайнствения враг. Още един ангел, много по-едър и силен от другите двама. Барух беше запушил устата му с ръка.

— Уил! — извика Балтамос. — Ножът... отвори прозорец!

В същия миг нападателят се изтръгна от ръцете на Барух и изрева:

— Наместнико! Открих ги!

От вика му ушите на Уил писнаха. Никога не беше чувал подобен глас. Ангелът щеше да излети, но Уил захвърли фенерчето и скочи към него. Беше убил скален призрак, но да използва ножа срещу същество, което толкова приличаше на него самия, беше далеч по-трудно. Въпреки това сграбчи големите пляскащи крила и замахна с ножа към перата — веднъж, втори път... Въздухът се изпълни с вихър от бели снежинки. Уил нито за миг не забравяше думите на Балтамос: „Ти имаш истинска плът, каквата ние нямаме.“ Хората бяха по-силни от ангелите и ставащото сега го доказваше — той държеше ангела и не му позволяваше да се изтръгне и да излети.

Нападателят продължаваше да крещи с глас, от който главата на Уил се цепеше:

— Наместнико! Насам, насам!

Уил хвърли бегъл поглед нагоре и успя да зърне как облаците се кълбят и се вихрят, а онзи блясък, който не приличаше на нищо видно досега, ставаше все по-силен, сякаш самите облаци се зареждат с енергия и излъчваха светлина като плазма.

— Уил! — извика Балтамос. — Отдръпни се и отвори прозореца, преди да е дошъл...

Ангелът обаче се мятеше и се бореше, докато успя най-сетне да освободи едното си крило и да се надигне, и Уил трябваше или да увисне на него, или да го пусне. Барух се втурна да му помогне и започна да извива главата на чуждия ангел назад.

— Не! — изкрещя Балтамос. — Не, не!

На свой ред се хвърли към Уил и започна да разтърсва ръцете и раменете му. В това време нападателят се мъчеше да извика, но Барух продължаваше да притиска устата му. Някъде отгоре долетя дълбок тътен, който им напомни за мощно динамо, твърде нисък, за да го чуят, но толкова разтърсващ, че прониза Уил до костите и накара всеки атом в тялото му да завибрира.

— Той идва! — изрече почти през сълзи Балтамос и Уил усети как част от страха му се предава и на него. — Моля те, Уил, моля те...

Момчето вдигна поглед.

Облаците се разделиха и през зейналата пролука надолу се устреми тъмен силует, отначало малък, после все по-едър и страховит. Насочи се право към тях и Уил усети струящата от него злоба. Беше сигурен, че вижда очите му и в тях се чете омраза.

— Уил, трябва! — настойчиво изрече Барух.

Момчето се изправи и понечи да каже: „Дръжте го здраво!“, но в същия миг ангелът се свлече на земята и за секунди се изпари, стопи се като мъгла. Уил се озърна. Зави му се свят и се почувства като глупак.

— Убих ли го? — попита разтреперан.

— Трябваше — каза Барух. — А сега...

— Гадно ми е! — отчаяно извика Уил. — Мразя, мразя да убивам! Кога ще свърши това най-сетне?

— Трябва да тръгваме — промълви едва чуто Балтамос. — Бързо, Уил... Бързо... моля те...

И двата ангела бяха уплашени до смърт.

Уил опипа въздуха с върха на ножа. Всеки друг свят, само не и този. Направи бърз разрез и погледна нагоре. Онзи нов ангел беше само на крачки от тях и лицето му беше ужасяващо. За секунда или две момчето усети как го пронизват и опипват търсещите пипала на нечий огромен, брутален и безмилостен интелект, проникващ до дъното на съзнанието му.

Освен това нападателят имаше копие и ръката му се вдигна за удар...

Беше му нужен само миг, за да спре полета си и да замахне, но той беше достатъчен за Уил да се шмугне през пролуката след Балтамос и Барух и да затвори прозореца след себе си. Пръстите на момчето съединяваха последния сантиметър, когато го облъхна силна струя въздух. Това беше копието, което би го пронизало в онзи, другия свят, но тук той беше в безопасност.

Стояха на песъчлив бряг, посребрен от лунната светлина. Навътре в сушата растяха дървета, наподобяващи папрати, а край самия бряг се нижеха, докдето поглед стига ниски вълнисти дюни. Беше горещо и задушно.

— Кой беше този? — попита Уил разтреперан.

— Метатрон — отвърна Балтамос. — Трябваше...

— Метатрон? — повтори момчето. — Кой е той? И защо ни нападна? Само не ме лъжете!

— Трябва да му кажем — обърна се Барух към другаря си. — Чудя се, че още не си го направил.

— Да, трябваше — съгласи се Балтамос. — Но му бях ядосан, пък и се притеснявах за теб.

— Тогава ми кажете сега — нареди Уил. — И запомнете, няма смисъл да ми казвате какво трябва да правя. Не ме интересува. Интересуват ме само Лира и майка ми. И това — обърна се той към Балтамос — е смисълът на всичките ми метафизични упражнения, както ти се изразяваш.

— Мисля, че трябва да ти кажем всичко, което знаем — каза Барух. — Уил, тъкмо затова те търсехме и искахме да те отведем при лорд Азриел. Открихме една тайна за небесното царство — за света на

Всемогъщия — и трябва да я споделим с него. Тук на сигурно място ли сме? — Той се озърна. — Не може ли да се проникне отвън?

— Това е друг свят. Друга вселена.

Пясъкът под краката им беше мек и топъл, а дюната сякаш ги мамеше да се приближат. На лунната светлина брегът се простираше пуст и безлюден.

— Хайде, кажете ми — подкани ги Уил. — Разкажете ми за Метатрон и за тайната. Защо онзи ангел го нарече „наместник“? И какво ще рече „Всемогъщия“? Бог ли?

Той се отпусна на пясъка, а двата ангела, по-различими отвсякога, седнаха до него.

Балтамос тихо изрече:

— Всемогъщият, Бог, Създателят, Спасителят, Яхве, Ел, Адонай Царят, Отецът, Висшият съдник — всички тези имена той си е дал сам. Никога не е бил създател. Ангел е като нас — вярно, първия сред ангелите, най-могъщият, но също като нас е създаден от Прах, а Прах е само едно от имената на онова, което се случва, когато материята започне да се осъзнава. Материята обича материя. Тя иска да разбере повече за себе си и така се образува Прахът. Първите ангели са се зародили от Праха, а Всемогъщият най-напред. Той казал на онези след него, че ги е създал, но това е лъжа. Една от дошлите по-късно била по-мъдра от него и открила истината, затова той я прогонил. Ние служим на нея. А Всемогъщият управлява своето царство и Метатрон е негов наместник. Колкото до онова, което открихме в Облачната планина, него не можем да ти кажем. Дадохме си дума, че пръв за него ще чуе лорд Азриел.

— Съобщете ми тогава онова, което мога да чуя. Не ме дръжте на тъмно.

— Ние открихме пътя към Облачната планина — започна Барух, но се сепна. — Извинявай, ние използваме тези имена както ни падне. Понякога ѝ казват Колесницата. Тя не стои на едно място, а постоянно се движи. Но където и да отиде, там е сърцето на неговото царство, крепостта му, палатът му. Когато Всемогъщият бил млад тя не била заобиколена от облаци, но с времето той все повече се забулвал с тях. От хиляди години никой не е виждал върха, затова цитаделата му започнала да се нарича Облачната планина.

— И какво открихте там?

— Всемогъщият живее в покоите си в сърцето на планината. Е можяхме да се приближим, макар че го видяхме. Силата му...

— Голяма част от властта му е преминала в ръцете на Метатрон — намеси се Балтамос. — Видя го как изглежда. Веднъж успяхме да му избягаме, но сега ни вижда за втори път и, което е по-лошото, видя и теб, а също и ножа. Казах ти...

— Балтамос — нежно го прекъсна Барух, — недей да го мъмриш. Ние имаме нужда от помощта му, пък и не можем да го упрекваме, че не е знаел нещо, което на нас самите ни отне много време да открием...

Балтамос сведе поглед.

— Значи няма да ми доверите тази ваша тайна? — попита Уил. Добре. Тогава ми кажете: какво става, след като умрем?

Балтамос слисан вдигна поглед към него.

— Има свят на мъртвите — обясни Барух. — Никой не знае къде е и какво става там. И трябва да благодаря на Балтамос, че моят дух не се е озовал в това място. Аз съм онова, което някога е било духът на Барух. Светът на мъртвите и за нас е напълно непознат.

— Той е затвор — намеси се Балтамос. — Всемогъщият го е създал преди много епохи. Защо толкова искаш да знаеш? Като му дойде времето, ще го видиш.

— Защото баща ми току-що умря. Ако не го бяха убили, щеше да ми каже всичко, което знаеше. Казвате, че това е друг свят — като този ли, друга вселена?

Балтамос погледна Барух, който вдигна рамене.

— А какво става в света на мъртвите? — продължи да пита Уил.

— Никой не може да каже — отвърна Барух. — Всичко около него се държи в тайна. Дори религиозните общности не знаят. Те уверяват последователите си, че ще отидат в рая, но това е лъжа. Ако хората знаеха истината...

— И духът на баща ми е отишъл там?

— Няма съмнение, както и духовете на безброй хора, които са умрели преди него.

Уил почувства, че съзнанието му не е в състояние да обхване тази картина.

— А защо не отидохте направо при лорд Азриел с голямата си тайна каквато и да е тя, а тръгнахте да ме търсите?

— Не бяхме сигурни, че ще ни повярва — обясни Балтамос, — освен, ако не му занесем доказателство за добрите си намерения. Два ангела от низш ранг, при всичките могъщи сили, с които си има работа — какво би го накарало да погледне сериозно на нас? Но ако му доведем Пазителя на кинжала, тогава може би ще ни изслуша. Кинжалът е могъщо оръжие и той би се радвал, ако застанеш на негова страна.

— Извинявайте, но това ми звучи неубедително — намръщи се Уил. — Ако сте толкова сигурни в тайната си, тогава не ви е нужно оправдание, за да застанете пред лорд Азриел.

— Има още една причина — каза Барух. — Ние знаехме, че Метатрон ще ни преследва, и искахме да сме сигурни, че ножът няма да попадне в ръцете му. Ако бяхме успели да те убедим най-напред да отидеш при лорд Азриел, а после...

— Не, не, няма такава опасност — прекъсна го Уил. — Вижте какво, вие не ми помагате да намеря Лира, а ми пречите. Тя е най-важна от всичко, а вие забравяте напълно за нея. Аз обаче няма да я забравя. Защо просто не отидете при лорд Азриел и не ме оставите на мира? Накарайте го да ви изслуша. Можете да стигнете много по-бързо до него с летене, отколкото аз пеша, а моето намерение е най-напред да я открия, каквото и да ми струва това. Защо не направите така? Вървете си и ме оставете да се оправям сам.

— Да, но ти имаш нужда от мен — възрази Балтамос високомерно, — защото в света на Лира ти трябва демон, иначе ще биеш на очи.

Уил беше прекалено ядосан, за да отговори. Изправи се и тръгна към дюните, затъвайки до глезените в пясъка, но размисли и спря. Жегата и задухът бяха убийствени.

Момчето се обърна и хвърли поглед към двата ангела, които бяха доближили глави и си шепнеха нещо. Те се изправиха и се приближиха към него, смирени и непохватни — но и горди.

— Извинявай — промълви Барух. — Аз ще отида сам при лорд Азриел, ще му предам нашите сведения и ще го помоля да ти прати помощ, за да откриете дъщеря му. Ако не объркам пътя, за два дни ще стигна.

— А аз ще остана с теб, Уил — добави Балтамос.

— Добре — кимна Уил. — Благодаря.

Двата ангела се прегърнаха, после Барух обви ръце около момчето и го целуна по двете бузи. Докосването беше леко и прохладно, също като ръцете на Балтамос.

— Ако продължим да вървим към Лира, ти ще ни намериш ли?
— попита Уил.

— Никога няма да се откъсна от Балтамос — увери го ангелът.

После подскочи във въздуха, издигна се стремително към небето и изчезна сред пръснатите като зрънца звезди. Балтамос гледаше след него с отчаян копнеж.

— Тук ли ще останем да спим, или ще продължим? — обърна се най-сетне той към момчето.

— Ще останем тук — реши Уил.

— Тогава спи, а аз ще пазя. Уил, не бях прав по отношение на теб и съжалявам за това. Върху теб тегне най-тежкото бреме и аз трябваше не да се заяждам, а да ти помогна. Отсега нататък ще се опитам да бъда по-добър.

Уил се отпусна върху топлия пясък, а ангелът остана да пази някъде наблизо. Но това беше слаба утеха.

...ще те измъкна оттук, Роджър, обещавам! Уил също идва насам, сигурна съм!

Той не я разбра. Разпери бледите си ръце и поклати глава.

— *Не знам кой е той, но няма да дойде. А дори и да дойде, няма да ме познае.*

— *Той ще дойде при мен, Роджър — увери го Лира, — и двамата с Уил... не знам как, Роджър, но ще ти помогнем, кълна се! Не забравяй, че има и други на наша страна. Серафина и Йорек ще...*

3.

ЛЕШОЯДИТЕ

*Костите на рицаря са прах, верният му меч — ръжда,
а при светците — храбрата душа.*

С. Т. Колридж

Серафина Пекала, кралицата на вещиците от езерото Енара, се носеше с ридания в мрачното небе на Арктика. Плачеше от ярост, страх и угризения. Ярост срещу онази жена Колтър, която се беше заклела да убие, страх от онова, което ставаше в любимата ѝ родна земя, и угризения... Към угризенията щеше да се върне по-късно. А сега погледът ѝ беше отправен надолу към топящите се снежни шапки, към наводнените гори и преливащото море. Сърцето ѝ се свиваше от болка.

Ала тя не спря да навести родното огнище, да утеши и окуражи сестрите си. Продължи да лети на север, към бурния и ветровит Свалбард, кралството на бронирания мечок Йорек Бирнисон.

Едва успя да различи големия остров. Планините се извисяваха голи и черни и само в някои закътани долини, до които слънцето не достигаше, още имаше усойни ъгълчета, където снегът не се беше стопил. Но откъде се бе взело слънце тук, по това време на годината? Цялата природа като че се беше побъркала.

Трябваше ѝ кажи-речи цял ден, докато открие мечия крал. Най-сетне го зърна сред скалите в северния край на острова, където Йорек преследваше моржове във водата. За мечките беше по-трудно да ловуват в морето. Когато земята се покриеше със сняг и едрите бозайници излезеха да подишат на брега, мечият народ имаше предимството на защитната си окраска, докато жертвите им бяха безпомощни във от родната си стихия. Така и трябваше да бъде.

Ала Йорек Бирнисон беше гладен и дори острите бивни на моржа не можеха да го разколебаят. Серафина наблюдаваше битката на двете могъщи същества и обагрящата се в червено морска пяна. Йорек измъкна тялото на моржа от вълните и го помъкна към една широка скална издатина, а три проскубани полярни лисици чакаха на прилично разстояние да дойде и техният ред да попируват.

Когато мечият крал утоли глада си, Серафина се спусна при него да поговорят. Беше настъпил мигът да даде воля на угризенията.

— Кралю Йорек Бирнисон — обърна се тя към мечока, — може ли да поговорим? Ето, оставям оръжието.

Вещицата постави лъка и стрелите си на мократа скала помежду им. Йорек им хвърли бегъл поглед и вещицата си помисли, че ако лицето му можеше да изразява някакви чувства, сега на него щеше да се изпише изненада.

— Говори, Серафина Пекала — изръмжа мечият крал. — Ние никога не сме воювали помежду си.

— Кралю Йорек, не можах да опазя твоя приятел Лий Скорзби.

Черните очи и окървавената муцуна на мечока като че застинаха. Вятърът рошеше бялата козина по гърба му. Йорек мълчеше.

— Господин Скорзби е мъртъв — продължи Серафина. — Преди да се разделим, аз му дадох едно цветче, с което да ме повика, ако има нужда от помощта ми. Когато чух зова му, веднага полетях нататък, но пристигнах твърде късно. Умрял е в битка с московитите, но не знам какво ги е отвело там и защо е трябвало да ги задържа, когато лесно е можел да се спаси с бягство. Кралю Йорек, чувствам се безкрайно виновна.

— Къде се случи това? — попита Йорек Бирнисон.

— В друг свят. Ще ми трябва време да ти разкажа.

— Тогава започвай.

Тя му съобщи с каква задача се е заел Лий Скорзби — да открие човека, наричан Станислаус Груман. Разказа му как лорд Азриел е разрушил преградата между световите и какво е последвало — топенето на ледовете и всичко останало. Каза му за полета на вещицата Рута Скади с ангелите и му описа тези летящи създания така, както преди това и ги беше описала нейната посестрима.

Накрая стигна и до онова, което беше заварила, след като се беше притекла на помощ на въздухоплавателя.

— Използвах магия, за да предпазя тялото му от разложение. Тя ще трае, докато не отидеш да го видиш, ако имаш такова желание. Но нещо ме притеснява, кралю Йорек. Всичко ме плаши, но това повече от всичко.

— Къде е детето?

— Оставих я с моите посестрими, защото трябваше да се притека на помощ на Лий.

— В онзи същия свят?

— Да.

— Как мога да стигна дотам?

Тя започна да му обяснява. Йорек Бирнисон я изслуша безстрастно, накрая рече:

— Ще отида при Лий Скорзби. И после поемам на юг.

— На юг?

— Тук вече няма лед. Мислих много за това, Серафина Пекала, и накрая наех кораб.

Трите дребни лисици търпеливо чакаха. Двете бяха легнали на земята и ги наблюдаваха с глави върху лапите, а третата още седеше и се вслушваше в разговора им. Лисиците в Арктика се хранеха с мърша, донякъде схващаха смисъла на думите, но умът им беше устроен така, че разбираха само сегашно време. Повечето от онова, което си казаха вещичката и мечият крал, за тях беше само празен звук. Друга тяхна особеност бе, че когато проговореха, обикновено изричаха само лъжи, ето защо нямаше значение дали ще повторят пред някого чутото — никой нямаше да знае кое е истина. Вярваха им само скалните призраци, но те си бяха лековерни и не се учеха от грешките си. И мечки, и вещици бяха свикнали някой да отмъква откъслечи от разговорите им, както отмъкваха остатъците от храната им.

— А ти, Серафина Пекала? — попита Йорек. — Какво смяташ да правиш по-нататък.

— Ще търся циганите. Мисля, че ще имаме нужда от тях.

— Да, повелителят Фаа — кимна мечокът. — Те са добри бойци. Остани си със здраве.

Той се обърна, плъзна се безшумно във водата и с мощни отмерени движения заплува към новия свят.

По някое време Йорек Бирнисон се измъкна от водата и се отправи през почернелите храсти и напуканите от жегата скали към края на опожарена гора. Слънцето напичаше през забулващия земята пушек, но той не обръщаше внимание нито на жегата, нито на саждите, които се полениха по бялата му козина, нито пък на дребните хапещи насекоми, търсещи напразно незащитена кожа.

Беше изминал дълъг път, по време, на който внезапно осъзна, че вече плува в чуждо море. Забеляза как се промени вкусът на водата и температурата на въздуха, но се дишаше леко, а водата все така го държеше на повърхността и той продължи да пори вълните, докато се озова до мястото, което Серафина Пекала му беше описала.

Озърна се наоколо. Черните му очи примижаха срещу ослепително белите варовикови скали, които се изправяха като стена над него.

Между опожарената гора и планината се издигаше скалист склон, покрит с тежки валове и чакъл, върху който бяха пръснати останки от разкривен обработван метал. Личеше, че железата са били част от някаква сложна машина. Йорек Бирнисон, който беше ковач и воин, ги огледа, но не откри нищо познато. Драсна с якия си нокът едно не толкова пострадало парче, усети крехкостта на метала и отново се обърна да огледа планината.

Тогавя съзря онова, което търсеше — тясна клисура, оградена от двете страни от грапави масивни канари, с нисък и широк камък на входа.

Йорек тръгна нагоре по склона. Под огромните му ходила в тишината пращяха сухи кости — много хора бяха намерили смъртта си тук, а койотите, лешоядите и по-дребните животни ги бяха оглозгали до кокал. Мечокът не им обърна внимание и предпазливо пое нагоре към скалата. Почвата беше несигурна, а и той никак не беше лек и чакълът час по час се свличаше под краката му и го посипваше с прах и камъчета. Всеки път той поемаше обратно с упорство и търпение, които в крайна сметка го изведоха до скалата, където можеше да намери опора.

Камъкът беше надупчен и нащърбен от куршуми. Всичко, което му беше казала вещицата, се оказа вярно. И като потвърждение малко арктическо цветче, пурпурно потайниче, цъфтеше съвсем не на място в една пукнатина на скалата, където вещицата го беше посадила.

Йорек Бирнисон заобиколи от горната страна. Камъкът беше добро прикритие, ако отдолу те дебне враг, но недостаъчно — сред дъжда от куршуми, повечето, от които бяха надупчили скалата, а някои бяха достигнали целта си. Тялото на мъртвия мъж бе застинало в сянката на камъка.

Все още беше тяло, а не скелет, защото магията на вещицата го пазеше от разложение. Йорек се вгледа в лицето на стария си приятел, изопнато и изпито от страданието, видя и дупките от куршумите, разкъсали дрехите му. Изтеклата от раните кръв не беше подвластна на магията, но вятърът, слънцето и насекомите напълно я бяха заличили. Лий Скорзби нямаше вид на спящ човек, почиващ в мир. Приличаше на паднал в битка воин, но напуснал света със съзнанието, че е спечелил битката.

Тексаският аеронавт беше един от малкото хора, които Йорек истински уважаваше, и мечият крал прие последния дар на мъртвия мъж. С изкусно движение той разкъса с нокти дрехите му, разпори с един замах тялото и се зае да пирува с плътта и кръвта на стария си приятел. Това беше първата храна, която му се предлагаше от дни насам, а Йорек беше гладен.

Ала в главата на мечия крал мислите се сплитаха като паяжина и надделяваха над глада и удовлетворението. Мислеше за момиченцето Лира, което беше нарекъл Златоуста. За последен път беше видял малката да прекосява бездната по рушация се снежен мост в родния му Свалбард. Мислеше и за тревогата на вещиците, за слуховете за договори, съюзи и война. И над всичко това беше неправдоподобният факт на съществуването на този нов свят и увереността на вещиците, че има още много такива светове и че съдбата им по някакъв начин зависи от съдбата на момиченцето.

Както и топенето на ледовете. Той и неговият народ живееха сред ледовете. Те бяха техният дом. Тяхната крепост. С природните катаклизми в Арктика ледовете започнаха да се топят. Йорек пръв разбра, че трябва да потърси нова ледена твърдина за своя род, иначе щяха да загинат. Лий му беше казвал, че на юг има планини, толкова високи, че дори неговият балон не би могъл да прелети над тях, увенчани с ледове и снегове през цялата година. Изследването на тези планини беше следващата му задача.

Но сега нещо по-просто и близко изпълваше сърцето му, нещо силно и непоклонливо — отмъщението. Лий Скорзби, който беше спасил Йорек с балона си и се беше сражавал редом с него в неговата Арктика, сега беше мъртъв. Йорек трябваше да отмъсти за него. Плътта на този доблестен мъж го бе заситила, но нямаше да му даде покой, докато не се пролееше достатъчно кръв, та да утоли и жаждата в сърцето си.

Когато Йорек свърши с угощението, слънцето залязваше и въздухът започна да става по-хладен. Мечокът събра останките, вдигна цветчето и го постави отгоре, както правеха хората. Сега магията на вещицата беше разрушена. Останките на Лий вече бяха достъпни за всеки новодошъл. Скоро те щяха да нахранят десетки живи същества.

Йорек се спусна по склона и се отправи към морето. На юг.

Скалните призраци се радваха на лисиците, когато успеяха да уловят някоя. Тези малки създания бяха лукави и почти неуловими, затова пък месото им беше крехко и тлъсто.

Преди да убие уловената лисица, скалният призрак я остави да говори. Глупавото ѝ бърбене го накара да се превие от смях.

— Мечка трябва отива юг! Кълна се! Вещица е тревожна! Вярно! Кълна се! Обещавам!

— Мечките не ходят на юг, лъжлива мършо!

— Вярно! Крал мечка трябва отива юг! Показа морж — хубав мас...

— Мечият крал отива на юг?

— Летящи има съкровище! Летящи — ангели. Кристален съкровище!

— Летящи? Като скалните призраци ли? Какво съкровище?

— Като светлина, не като скален призрак! Богат! Кристал! Вещица в тревога. Съжалява. Скорзби мъртъв...

— Мъртъв? Мъжът с балона — мъртъв?

Смехът на скалния призрак отекна в околните канари.

— Вещица го убива... Скорзби мъртъв, крал мечка отива юг...

— Скорзби — мъртъв! Ха-ха-ха! Скорзби бил мъртъв! Скалният призрак откъсна главата на лисицата и се сби със събратята си за вътрешностите ѝ.

...дойдат, повярвай ми!

— А ти къде си, Лира?

Тя не можеше да отговори.

— Мисля, че сънувам, Роджър — беше всичко, което успя да каже.

Зад момчето се тълпяха други сенки, десетки и стотици, които се вслушваха, сближили глави във всяка тяхна дума.

— А онази жена? — попита Роджър. — Надявам се да не е мъртва. Надявам се да живее толкова дълго, колкото изобщо е възможно. Защото, ако слезе тук, няма да има къде да се скрием и завинаги ще сме в нейна власт. Единственото хубаво да си мъртъв е, че тя не е. Само дето знам, че един ден и тя ще умре...

Лира почувства как сърцето ѝ се свива от тревога.

— Мисля, че сънувам, и не знам къде е тя! Някъде наблизо е, но не мога...

4.

АМА И ПРИЛЕПИТЕ

*Лежеше тя. — смъртта ли бе това или игра?
Животът и бе отлетял, за да се върне пак — ала кога?*

Емили Дикинсън

Ама, дъщерята на пастира, не можеше да забрави спящото момиче. Мислите ѝ постоянно се връщаха към него. Нито за миг не се усъмни в думите на госпожа Колтър. Имаше магьосници, това всички го знаеха, имаше и магия за сън, и най-естественото нещо на света беше една майка да се грижи за дъщеря си така нежно и всеотдайно. Ама усети как я обзема възхищение, почти благоговение към тази красива жена в пещерата и нейната омагьосана дъщеря.

Всеки път, когато имаше възможност, тя отиваше в малката долина, за да изпълни някоя поръчка на жената или просто да си побъбри и да я послуша, защото чужденката разказваше странни и невероятни истории. Надяваше се пак да зърне поне за миг спящото момиче, но това вече не се повтори и може би никога повече нямаше да се случи.

Докато доеше овцете, предеше или мелеше ечемик за хляба, тя непрестанно мислеше за тази магия. Госпожа Колтър нито веднъж не ѝ намекна какво точно се е случило и това даваше воля на въображението ѝ.

Един ден тя взе няколко питки, подсладени с мед, и пое по пътеката към Чо-Лунг-Се. Трябваша ѝ три часа, докато стигне до тамошния манастир. Къде с ласкателство и увещания, къде с помощта на медените питки, тя успя да склони пазача да я пусне при големия лечител Пагдзин-тулку, който предната година беше спрял епидемия от бяла треска и се славеше като много мъдър човек.

Ама влезе в килията на мъдреца, поклони му се доземи и му поднесе остатъка от медените питки с най-голямото смирение, на което беше способна. Демонът му прилеп изпърха и започна да кръжи около нея, с което изплаши нейния Куланг. Той пропълзя да се скрие в косата ѝ, а момичето се опита да остане спокойно, докато Пагдзин-тулку говореше.

— Кажи, дете. Но по-бързо, по-бързо! — подкани я мъдрецът и бялата му брада се разтресе.

В полумрака тази бяла брада и блестящите очи бяха кажи-речи всичко, което Ама виждаше от него. Демонът му кацна на една греда над главата му и най-сетне се укроти. Моми се реши да заговори.

— Моля те, Пагдзин-тулку, искам да стана мъдра. Искам да знам как да правя магии. Можеш ли да ме научиш?

— Не — поклати глава лечителят.

Това се очакваше.

— Поне едно лекарство ще ми дадеш ли — попита тя.

— Може би. Но няма да ти кажа как правя лекарството, няма да ти издам тайната му.

— Така да бъде. Благодаря, и това е голяма милост — съгласи се момичето с поклон.

— Каква е болестта и кой е болен? — попит старецът.

— Сънна болест. А болният е син на братовчед на баща ми. Беше много хитро от нейна страна да скрие, че става дума за момиче. Предпазна мярка, в случай че лечителят е чул за жената в пещерата.

— Колко е голямо момчето?

— Три години по-голямо от мен, Пагдзин-тулку. Значи, на дванайсет. През цялото време спи и не може да се събуди.

— Защо родителите му не дойдоха, а пратиха теб?

— Защото живеят в другия край на селото ни и са много бедни, Пагдзин-тулку. Чух за болестта на братовчед ми вчера и веднага дойдох да ти поискам съвет.

— Трябва да видя болния и да го прегледам, после да разбера какво е било разположението на планетите, когато е заспал. Тези работи не стават бързо.

— Няма ли да ми дадеш лекарство, което да му занеса?

Демонът прилеп се спусна от гредата и мълчаливо се замята из стаята, твърде бързо, за да може, Ама да проследи полета му. Но очите

на стареца уловиха всичко, което му беше нужно и когато демонът отново увисна на гредата с главата надолу и прибра тъмните си криле, той се изправи и започна да обикаля полиците с наредените по тях бурканчета и кутии, като вземаше по щипка-две от праховете и билките в посочения от прилепа ред.

След като смеси всички съставки, лечителят ги изсипа в един хаван и ги счука, като не преставаше да си мърмори някакво заклинание, после взе четка и мастило и написа нещо на лист хартия. Когато мастилото изсъхна, той изсипа сместа върху листа и бързо го загъна в четвъртито пакетче.

— Да поръсват по малко от прашеца в ноздрите на детето, докато вдишва, и то ще се събуди — обясни старецът. — Но трябва да се прави много внимателно. Ако посипят повече, отколкото трябва, ще го задавят. Да използват мека четка.

— Благодаря, Пагдзин-тулку — поклони се Ама и пъкна пакетчето в един джоб на долната си риза. — Съжалявам, че нямам повече медени питки.

— И една стига — увери я лечителят. — Сега бягай и когато дойдеш следващия път, кажи ми цялата истина, а не само част от нея.

Ама се почувства засрамена и се поклони много ниско, за да скрие смущението си. Надяваше се да не е издала твърде много.

На другата вечер тя хукна към долината веднага щом се освободи. Носеше малко подсладен ориз, увит в лист от сърдечник. Нямахше търпение да каже на жената какво е направила и да ѝ даде лекарството. Радваше я мисълта как ще я похвалят и ще я обсипят с благодарности, но най-голямата радост щеше да настане, когато спящото момиче се събуди и ѝ проговори. Двете можеха да станат приятелки!

Но когато сви по пътеката и погледна нагоре, не видя нито златистата майmunка, нито жената, седнала търпеливо на входа. Пещерата беше празна. Последните няколко метра Ама измина тичешком. Уплаши се, че са си тръгнали завинаги, но после видя празния стол, съдовете и всичко останало.

Вгледа се в полумрака на пещерата. Сърцето ѝ биеше лудо. Беше сигурна, че момичето още не се е събудило, защото различаваше

спалния чувал, светлото потно на косите и бледите очертания на заспалия демон.

Промъкна се малко по-близо. Нямаше съмнение жената беше излязла и беше оставила дъщеря си сама.

Една неочаквана мисъл прониза Ама като мелодия — ами ако тя събудеше момичето, преди още майка ѝ да се с върнала...

Още не беше осъзнала напълно проблесналата и мисъл, когато откъм пътеката се чуха стъпки. Внезапно чувство на вина я накара да се мушне зад една издатина в скалата, последана от демона си. Нямаше работа тук. Да си пъхаш носа в работите на другите никак не беше хубаво.

Златистата маймунка приклепна на входа на пещерата, като се озърташе и душеше въздуха. Ама видя острите ѝ оголени зъби и усети как собственият ѝ демон, превърнат в мишка, разтреперан търси убежище под дрехите ѝ.

— Какво има? — попита жената и се приближи до входа, закривайки светлината. — Малката ли е идвала? Да, ето, оставила е храна. Но не бива да влиза вътре. Трябва да ѝ кажем да оставя храната на пътеката.

Без дори да погледне към дъщеря си, жената се зае да пали огъня, после постави котлето с вода, а в това време маймунката продължаваше да наблюдава пътеката. От време на време тя се надигаше и оглеждаше пещерата и тогава Ама, която вече се беше схванала в тясното си укритие, искаше никога да не е влизала. Колко ли дълго щеше да остане пленница?

Жената бъркаше някакви треви и прахове в кипящата вода. Ама усещаше наситената миризма на билки, изпълваща пещерата. Тогава откъм дъното се чу звук — момичето се въртеше и говореше нещо в съня си. Ама погледна нататък и видя как спящата се размърда и закри очите си с ръка. Момичето се събуждаше!

А жената не му обръщаше внимание!

Със сигурност беше чула, защото вдигна поглед за миг и после отново се обърна към котлето. Едва след като наля отварата в малка каничка, тя насочи вниманието си към момичето.

Ама не разбираше нищо, но слушаше думите ѝ с нарастващо смайване и подозрение:

— Тихо, миличка! Не се тревожи за нищо. Тук си на сигурно място.

— Роджър... — промълви момичето. — Серафина! Къде отиде Роджър... Къде е?

— Тук сме само ние — ласкаво изрече майката с мелодичния си глас. — Повдигни се и дай мама да те измие... Хайде, миличка, опитай се да станеш...

Ама видя как момичето, все още сънено, се опитва да отблъсне майка си. Жената натопи малка гъба в чаша вода и избърса лицето и тялото на дъщеря си, после я изтри със суха кърпа.

Момичето почти се беше събудило и жената трябваше да действа по-бързо.

— Къде е Серафина? А Уил? Помощ, помощ! Не искам да заспивам... Не, не! Не искам да спя!

Жената държеше каничката с нетрепваща ръка, а с другата се опитваше да повдигне главата на Лира.

— Успокой се, миличка. Тихо, тихо... Изпий си чая.

Но момичето се мяташе така, че едва не разля отварата.

— Остави ме на мира! Искам да си вървя! Уил, Уил, помощ! Помогни ми...

Жената я беше сграбчила за косата и извиваше главата ѝ назад, а с другата ръка поднасяше каничката към устните ѝ.

— Не искам! Само ме пипни и Йорек ще ти откъсне главата! О, Йорек, къде си? Йорек Бирнисон! Помощ, Йорек! Не искам...

Жената изсъска нещо на маймунката, която се хвърли върху демона на момичето и го стисна с яките си черни пръсти. Демонът започна да се преобразява мигновено със скорост, каквато Ама не беше и сънувала: котка-змия-плъх-лисица-птица-вълк-гепард-гущер-пор...

Но маймунката нито за миг не отслаби хватката си. Тогава Панталеймон се превърна в таралеж.

Маймунката изпищя и го пусна. От лапата ѝ стърчаха три бодила, които още трептяха. Госпожа Колтър изръмжа и зашлеви дъщеря си през лицето със свободната си ръка. Злобен непремемерен удар, който я просна, и преди още Лира да се усети, каничката беше опряна в устните ѝ и трябваше или да преглътне, или да се задави.

Ама искаше да затули ушите си и да не чува нищо — давенето, кашлянето, писъците, риданията, молбите и отчаянието в гласа на

момичето бяха непоносими. Но лека-полека Лира се укроти, само от време на време изхлипваше, и сега отново се унасяше в сън. Магия? Не, отрова! Кошмарен сън, породен от опиатите. Ама видя как по шията на момичето плъзна бяла ивица — демонът и с усилие се преобрази в дълго извиващо се същество със снежнобяла козина, блестящи черни очички и черно връхче на опашката и се уви около врата ѝ.

А жената в това време пееше с нежния си глас приспивни песнички, приглаждаше косата на дъщеря си, бършеше разгорещеното ѝ лице и тананикаше нещо, на което не знаеше думите. Това беше ясно дори на, Ама която улавяше само повтарящи се безсмислени срички.

По някое време жената спря да пее и направи нещо странно — взе една ножица и започна да подстригва дъщеря си, като обръщаше главата ѝ, за да прецени резултата. После прибра една тъмноруса къдрица и я постави в малкия златен медальон, който висеше на врата ѝ. Ама разбираше защо — сигурно искаше да направи още някаква магия с нейна помощ. Но пък... най-напред я поднесе към устните си и я целуна. Странна работа!

Златистата маймунка измъкна последния бодил от ръката си и каза нещо на жената, която се пресегна и смъкна един от полепените по тавана прилепи. Черното животинче изпляска с крила и изписка с тъничък гласец, който прониза като с игла слуха на Ама. Жената подаде прилепа на маймунката, която хвана едно от крилата му и го разпъна. Чу се прашене, крилото се откъсна и увисна само на бялата нишка на сухожилието. Умиращият прилеп пищеше пронизително, а останалите от ятото се мятаха като обезумели из пещерата. Пук-пук-пук... Маймунката късаше един по един крайниците на агонизиращото животинче, а в това време жената лежеше в спалния си чувал до огъня и замислено ядеше шоколад.

Времето минаваше. Притъмня, после изгря луната и жената и демонът ѝ най-сетне заспаха.

Ама, вцепенена и изтръпнала, се измъкна от скривалището си и пробяга на пръсти край спящите, без да издаде нито звук.

Тласкана от страха, тя се втурна надолу по пътеката, а демонът ѝ летеше безшумно до нея, приел формата на бухал. Чистият хладен въздух, шумоленето на вятъра във върховете на дърветата,

посребрените от луната облаци в тъмното небе — всичко това донякъде я успокои.

Вече се виждаха първите каменни къщурки на селото, когато Ама спря задъхана, а демонът кацна на ръката ѝ.

— Тя лъжеше! — извика момичето. — Излъга ни! Какво да правим, Куланг? Дали да кажем на татко? И изобщо, какво може да се направи?

— Не му казвай — посъветва я демонът. — Ще си навлечем само неприятности. Имаме лекарство. Можем да я събудим. Ще се промъкнем, когато жената я няма, ще я събудим и ще я отведем.

Тази мисъл ги изпълни със страх. Но думите вече бяха изречени, а хартиеното пакетче беше в джоба на Ама, която знаеше как да го използва.

...да се събудя. Не я виждам, но е някъде наблизо... Опитва се да ме нарани...

— О, Лира, недей да се плашиш! Ако и ти се уплашиш, аз ще полудея...

Те се опитаха да се прегърнат, но ръцете им преминаваха през пустия въздух. Лира се мъчеше да каже онова, което я измъчваше, приближила устни до просветващото в мрака бледо личице:

— Опитвам се да се събудя... Толкова ме е страх, че ще спя цял живот, после ще умра... Искам преди това да се събудя! Не ме е грижа дали ще е само за час, искам да съм жива и будна! Не знам дали това става наистина, дори... Но аз ще ти помогна, Роджър, кълна се!

— Но щом си заспала, Лира, може да не повярваш, когато се събудиш. На твое място и аз нямаше да повярвам, щях да си мисля, че е било сън.

— Не! — разпалено извика тя и...

5. ЕЛМАЗЕНАТА КУЛА

*С честолюбива стръв срещу престола и властта на
Бога война подеха, нечестива в небесата и в битка горда
устремиха се без страх.*

Джон Милтън

Езеро от разтопена сярва запълваше огромния каньон и изпускаше зловонните си пари с резки тласъци и бълбукане, препречвайки пътя на самотния крилат силует, застанал на брега. Ако излетеше в небето, вражеските съгледвачи, които вече го бяха забелязали веднъж, щяха пак да го видят, а ако останеше на земята, щеше да му трябва много време да заобиколи тази отровна яма и тогава вестта можеше да пристигне твърде късно.

Налагаше се да рискува. Почака, докато облак смрадлива пара се надигна от жълтеникавата повърхност, и излетя, прикривайки се в него.

Четири чифта очи в различни краища на небето видяха този стремителен полет и тутакси четири чифта крила се размахаха по посока на облака.

Започна гонитба, в която преследвачите не виждаха жертвата, а жертвата не виждаше абсолютно нищо. Който изскочеше пръв от облака на другия край на езерото, щеше да има предимство. Това означаваше спасение за преследвания или успешен лов за преследвачите, който щеше да завърши с убийство.

За лош късмет на самотния беглец, той излезе от облака няколко секунди след единия от преследвачите. Двамата се вкопчиха един в друг, задъхани от отровните изпарения. Отначало вестносецът надделяваше, но после от облака се показа втори преследвач. Тримата се извиваха във въздуха като огнени езици, издигаха се и се спускаха,

докато накрая паднаха върху скалите на брега. Другите двама преследвачи така и не се показаха от облака.

На западния край на веригата от назъбени хребети, върху един връх, от който се виждаше цялата околност, от планината изникваше огромна базалтова крепост, сякаш изхвърлена от вулкан преди милиони години.

Под стръмните стени в дълбоки пещери се складираха всевъзможни припаси. В арсеналите и погребите се калиброваха и изпитваха бойни машини. В подземията под планината вулканични огньовете захранваха огромни пещи, в които се топяха фосфор и титан и се свързваха в сплави, непознати и неизползвани дотогава.

В най-откритата част на крепостта, в сянката на една опорна греда, където стената сякаш изникваше от застиналите потоци лава, имаше малка портичка. Отпред ден и нощ дежуреше страж и спираше всички, които напиреха да влязат.

Горе на стените стражата се смени, а часовият в подножието им продължи да потропва с крака и да се потупва с облечените си в ръкавици ръце, защото беше най-студеното време на нощта, а малката газена лампа в нишата зад него не топлеше. Смяната му щеше да дойде след десетина минути и той с копнеж си представяше чашата топъл шоколад, лулата тютюн и най-много от всичко — топлото легло.

Последното, което очакваше, беше силното хлопане по портичката.

Мъжът обаче беше нащрек и сега отвори малкото прозорче, като в същото време увеличи пламъка на лампата. В светлината ѝ различи три загърнати силуета с качулки, които носеха четвърти с неясни очертания, без съмнение ранен или болен.

Първият отметна качулката. Часовият го познаваше, но той въпреки това му каза паролата и добави:

— Намерихме го край сярното езеро. Казва, че името му било Барух и носел важно съобщение на лорд Азриел.

Часовият дръпна резето. Демонът му териер потрепери, докато тримата новодошли внасяха ранения през тясната портичка, и тихичко зави. Часовият с изненада видя, че онзи, когото носеха, е ранен ангел — с нисък ранг и ограничена сила, но все пак ангел.

— Сложете го в караулното — нареди той и завъртя ръчката на телефона.

Докато тримата мъже внесат ранения, войникът вече беше докладвал на началника на стражата.

Над най-високото укрепление се издигаше непристъпна кула от твърд неполиран елмаз — само един етаж с няколко стаи, чиито прозорци гледаха във всички посоки на света. В най-голямата стая имаше маса, столове и сандъче за карти, до нея беше долепена спалня с походно легло, имаше и малка баня.

Лорд Азриел седеше в голямата стая и гледаше над купищата разхвърляни книжа капитана на разузнавачите. Над масата висеше газена лампа, а един мангал пръскаше приятна топлина в студената нощ. На специална пречка до вратата беше кацнал малък син сокол. Началникът на шпионите се наричаше лорд Роке. Беше изумителна гледка — не по-висок от педята на лорд Азриел, тънък като водно конче, но всички командири в армията се отнасяха към него с дълбоко уважение, защото в шпорите си имаше отровно жило.

Той имаше навика да сяда върху масата, а острият му високомерен език принуждаваше всички да разговарят с него максимално сдържано и любезно. Роке и неговите събрата, жилоногите, освен дребния ръст притежаваха малко от качества на добрия шпионин — бяха толкова горди и докачливи, че ако бяха високи като лорд Азриел, никога не биха останали незабелязани.

— Да — изрече капитанът с ясен и остър глас, а очичките му блестяха като капчици мастило. — Вашето дете, милорд. Знам за него. Очевидно знам доста повече от вас.

Лорд Азриел го погледна втренчено и дребното мъжле за част от секундата осъзна, че тук вежливостта няма място — погледът на началника му беше като насочен обвинително пръст. Това го накара да се олюлее и да потърси опора в чашата за вино, поставена на масата. Само миг по-късно изражението на лорд Азриел стана така невинно и хрисимо, както само дъщеря му го умееше, и лорд Роке реши да бъде по-внимателен.

— Не се и съмнявам, лорд Роке — каза лорд Азриел. — Но по причини, които не разбирам, дъщеря ми е в центъра на вниманието на Църквата и ми се иска да знам защо. Какво казват те за нея?

— Магистратурата се губи в догадки. Едни твърдят едно, други търсят нещо друго, и всички се опитват да пазят откритията си в тайна от останалите. Най-активни са Дисциплинарният съд на

Консистерията и Обществото на Светия дух. А аз имам шпиони и в двете.

— Да не би да сте станал член на Обществото? — попита лорд Азриел. — Моите поздравления. Там обикновено никой не може да проникне.

— Моят шпионин в Обществото е лейди Салмакия, много способен агент — поясни лорд Роке. — Има един свещеник, с чийто демон мишка тя е влязла в досег, докато спял. Внушила му да проведе забранен ритуал с цел да повика Мъдростта. В необходимия момент му се явила тя самата. Сега свещеникът е убеден, че може да влезе във връзка с Мъдростта, когато си пожелае и че тя има облика на жилонога и живее в библиотеката му.

Лорд Азриел се усмихна.

— И какво е открила?

— Обществото смята, че дъщеря ви е най-важното дете, което някога е съществувало на света. Според тях не след дълго ще настъпи голяма криза и съдбата на всеки и на всичко ще зависи от нейното поведение в този момент. Колкото до Дисциплинарния съд на Консистерията, в момента те провеждат разследване със свидетели от Болвангар и откъде ли още не. Моят шпионин в Съда, кавалерът Тиалис, всеки ден се свързва с мен с помощта на магнитния резонатор и ми съобщава какво са открили. С две думи, Обществото много скоро ще разбере къде е детето, но няма да си мръдне пръста. На Съда на Консистерията ще му трябва повече време, но когато научат истината, те ще действат мигновено и решително.

— Ако разберете нещо ново, съобщете ми незабавно.

Лорд Роке се поклони, щракна с пръсти и малкият син сокол, кацнал на пречката до вратата, разпери криле и полетя към масата. Тогава се видя, че има юзда, седло и стремена. Лорд Роке се метна на гърба му и излетя през прозореца, който домакинят му услужливо задържа.

Лорд Азриел остави прозореца отворен въпреки нахлуващия отвън студ, и се облакът на перваза, като си играеше с ушите на своя снежен леопард.

— Лира дойде при мен в Свалбард, а аз не й обърнах внимание — промълви той. — Спомняш си колко бях потресен... Трябваше ми жертва, а първото дете, което дойде, беше собствената ми дъщеря...

Но когато разбрах, че с нея има още едно дете и тя е в безопасност, олекна ми. Дали не направих фатална грешка? След това нито за миг не съм се съобразявал с нейното съществуване, но тя е важна, Стелмария!

— Да помислим трезво — каза демонът. — Какво би могла да направи тя?

— Да направи... едва ли може да направи кой знае какво. Но дали не знае нещо?

— Може да тълкува алетиометъра, значи има достъп до знанието.

— Нищо особено. И други го имат. Но къде може да е тя, мътните го взели!

В този миг на вратата се почука и той се обърна.

— Милорд — доложи влезият офицер, — на западната порта току-що се появи ангел. Ранен. Настоява да говори с вас.

Минута по-късно Барух лежеше на походното легло, което бяха преместили в голямата стая. Бяха повикали и фелдшер, но се виждаше, че състоянието на ангела е безнадеждно. Беше тежко ранен, крилата му бяха разкъсани, а очите му започваха да се замъгляват.

Лорд Азриел седна до леглото и хвърли шепа треви върху въглените в мангала. Както беше установил Уил малко по-рано, това очерта по-ясно силуета на ангела и го направи почти видим.

— Е, господине — заговори лорд Азриел, — какво имате да ми кажете?

— Три неща. Моля ви, нека да ги кажа, преди да ме попитате нещо. Казвам се Барух. С другаря ми Балтамос сме от партията на бунтовниците и застанахме под вашите знамена още в самото начало. Ала искахме да ви поднесем нещо ценно, защото силите ни са ограничени, и неотдавна успяхме да проникнем в сърцето на Облачната планина, крепостта на Всемогъщия. И там научихме...

Той спря за миг, за да вдъхне дима от тревите. Това явно му даде сили и ангелът продължи:

— Научихме истината за Всемогъщия. Разбрахме, че се е оттеглил в кристални покои в самото сърце на Облачната планина и вече не управлява царството, а размишлява върху по-дълбоки тайни. На негово място управлява ангел на име Метатрон. Познавам го добре, макар че на времето...

Гласът на Барух секна. Очите на лорд Азриел искряха, но устните му оставаха стиснати.

— Метатрон е горд — продължи ангелът, когато се посъвзе, — а честолюбието му е безмерно. Преди четири хиляди години Всемогъщият го избра за свой наместник и двамата заедно започнаха да кроят планове. Сега имат нов план, който с другаря ми успяхме да открием. Всемогъщият смята, че мислещите твари от всички видове са станали опасно независими, затова Метатрон е решил да се намеси доста по-активно в човешките дела. Възнамерява тайно да премести седалището на Всемогъщия в някаква друга крепост и да превърне Облачната планина в оръдие на войната. Според него църквите навсякъде са слаби и тънат в поквара, готови са на лесни компромиси... Метатрон иска да организира постоянна инквизиция във всеки от световите, която да се управлява пряко от него. А първата му военна цел ще е вашето унищожение...

И двамата трепереха, и ангелът, и човекът — първият от слабост, вторият от вълнение.

Барух събра всичките си оставащи сили и продължи:

— Има и още нещо. Съществува нож, който може да отваря врати между световите и нищо не е в състояние да му се опре. Силата му е безгранична, но само в ръцете на Пазителя, който знае как да го използва. И това е едно момче...

Тук ангелът отново трябваше да спре, за да събере сили. Беше уплашен — усещаше как животът изтича от него и тялото му се стапя. Лорд Азриел виждаше усилието му да задържи отлитащата искрица живот и седеше напрегнат, стиснал облегалките на креслото.

— Другарят ми сега е при момчето — с усилие продължи ангелът. — Искахме да ви го доведем направо тук, но той отказа, защото... Това е третото, което искам да ви кажа. Те са приятели с дъщеря ви. И той не е съгласен да тръгне насам, докато не я открие. Тя е...

— Кое е това момче?

— Синът на шамана. На Станислаус Груман.

Лорд Азриел беше толкова изумен, че неволно се изправи, разпръсквайки идващите откъм мангала облаци пушек.

— Груман е имал син?

— Груман не е роден в този свят. Нито пък истинското му име е Груман. Аз и другарят ми бяхме отведени при него от собственото му желание да открие ножа. Последвахме го, защото знаехме, че той ще ни отведе при Пазителя на кинжала, когото после ще можем да доведем при вас. Но момчето отказа...

За пореден път Барух трябваше да спре. Лорд Азриел седна, като проклинаше собствената си припряност, и хвърли нова шепя треви върху жаравата. Демонът му лежеше наблизо и потупваше с опашка по дъбовия под, а златистите му очи не се откъсваха от разкривеното от болка лице на ангела. Барух пое дълбоко въздух, а лорд Азриел мълчаливо зачака. Единственият звук, който долиташе до слуха им, беше плющенето на знамето над кулата.

— Не бързайте, господине — ласкаво изрече лорд Азриел. — Знаете ли къде е дъщеря ми?

— В Хималаите... в нейния свят — прошепна Барух. — Огромни планини. Пещера до една долина с дъги...

— Дълъг път и в единия, и в другия свят. Трябва да сте летял бързо.

— Това е единственият ми дар — промълви Барух. — Ако не се смята любовта ми към Балтамос, когото никога вече няма да видя.

— Но щом вие сте я открили толкова лесно...

— Значи и други ангели ще могат.

Лорд Азриел измъкна от сандъка голям атлас и го разгърна, търсейки Хималаите.

— Можете ли да ми покажете къде точно се намира пещерата?

— С ножа... — със сетни сили промълви ангелът и лорд Азриел разбра, че разсъдъкът му започва да се замъглява. — С ножа той може да влезе и да излезе от всеки свят... Казва се Уил. Но те са в опасност, той и Балтамос... Метатрон знае, че сме научили тайната му. Те ни преследваха... Хванаха ме сам на ръба на вашия свят... Аз му бях брат... Само това ни помогна да го намерим в Облачната планина. Метатрон някога беше Енох, син на Иаред, син на Малелеил... Енох имаше много жени. Обичаше плътта... Моят брат Енох ме прогони, защото... О, скъпи мой Балтамос...

— Къде е момичето?

— Да, да. Пещера... майка й... долина с ветрове и дъги... парцаливи знамена над светилището...

Той се надигна и се вгледа в картата.

В този миг снежният леопард се изправи и се хвърли към вратата, но твърде късно — един ординарец влезе, без да чака, в мига, в който почука. Така беше прието тук и никой нямаше вина. Изражението на войника накара лорд Азриел да се обърне и да погледне ангела. Разтреперан от слабост, Барух се мъчеше да удържи цяло своето разпадащо се тяло. Усилието се оказа твърде голямо. Течението от отворената врата лъхна над леглото и безплътните частици, освободени от връзките, излетяха нагоре като понесени от вятъра листа.

— Балтамос! — разнесе се шепот от въздуха.

Лорд Азриел сложи ръка на шията на демона си. Снежният леопард почувства треперенето му и се опита да го успокои. Лордът се обърна към ординареца.

— Милорд, моля да...

— Ти не си виновен. Поднеси моите почитания на крал Огунве. Ще се радвам, ако той и останалите ми пълководци дойдат още сега тук. Покани и господин Базилидес с алетиометъра. И накрая, искам Втори ескадрон гироптери въоръжен и в пълна готовност. Веднага да тръгнат на югозапад заедно с балон-цистерна. Заповедите си ще получат по време на полета.

Ординарецът отдаде чест, хвърли още веднъж неспокоен поглед към празното легло и излезе.

Лорд Азриел се отправи към южния прозорец и го разтвори широко. Долу под него неугасващите огънове хвърляха отблясъците си, а гъстият дим се извиваше към тъмното небе. Дори в кулата можеше да се чуе блъскането на ковашките чукове.

— Какво пък, научихме доста, Стелмария — тихо изрече той.

— Но недостатъчно.

На вратата отново се почука и влезе алетиометристът. Беше слаб блед мъж на средна възраст. Казваше се Теукрос Базилидес, а демонът му беше славей.

— Добър вечер, господин Базилидес — поздрави го лорд Азриел.
— Имаме проблем и искам да оставите всичко друго, докато не го решим...

Той разказа на мъжа какво е чул от Барух и му показа атласа.

— Намерете тази пещера. Дайте ми възможно най-точни координати. Това е най-важната задача, която някога съм ви поставял. Започнете още сега, много ви моля.

...тропна с крак така силно, че дори насън я заболя.

— *Знаеш, че няма да го направя, Роджър, затова не го казвай! Аз ще се събудя и няма да забравя, разбра ли!*

Тя се огледа, но видя само широко отворени очи и лишени от надежда лица, бледи лица, тъмни лица, стари лица, млади лица — всички мъртъвци, които прииждаха и се тълпяха край нея, безмълвни и скръбни.

Лицето на Роджър беше различно. В него единствено имаше надежда.

— *Защо гледаш така? — попита тя. — Защо не си отчаян като тях? Защо още не си се отказал от надеждата?*

А той отвърна:

— *Защото...*

6. ОПРОЩЕНИЕ В АВАНС

*Мощи, броеници, индулгенции, грамоти, опрощения,
були. Игра на ветровете...*

Джон Милтън

— А сега, Фра Павел — каза Следователят на Дисциплинарния съд на Консисторията, — искам да си спомните точно какво каза вещицата на кораба. Опитайте се.

Дванайсетимата членове на Съда се вгледаха в застаналия пред тях свещеник. Последният свидетел. Беше мъж с учен вид, чийто демон имаше облика на жаба. Съдът вече осми ден разпитваше свидетелите по случая в старинния колеж „Сейнт Джеръм“.

— Не мога да си спомня точните думи на вещицата — уморено изрече Фра Павел. — Както вече казах на Съда вчера, никога дотогава не бях присъствал на изтезания и ми прилоша. Затова не мога да ви кажа какво точно е казала, но си спомням смисъла. Вещицата каза, че северните кланове виждат в малката Лира сбъдването на древно пророчество. В нейна власт било да направи съдбовен избор, от който зависело бъдещето на всички светове. Освен това те имали за нея име, което напомняло за идентичен случай в миналото и щяло да ѝ навлече омразата и страха на Църквата.

— Вещицата разкри ли името?

— Не. Преди да го изрече, друга вещица, която с магия беше станала невидима, успя да я убие и да избяга.

— Значи жената Колтър не би могла да чуе името, поне в дадения случай?

— Точно така.

— Госпожа Колтър си е тръгнала малко след това, така ли?

— Да.

— Какво научихте след това?

— Научих, че малката е преминала в друг свят през отворената от лорд Азриел пролука и там си е намерила помощник в лицето на едно момче, което се е сдобило отнякъде с нож с необикновена сила. — Фра Павел се прокашля нервно и попита: — Мога ли да говоря съвсем открито пред Съда?

— Имате пълна свобода, Фра Павел — прозвуча дрезгавият глас на Председателя. — Няма да ви търсим отговорност, ако кажете нещо, което сте чули от други. Моля ви, продължете.

Свещеникът продължи по-уверено:

— Ножът, който момчето притежава, можел да отваря врати между световите. Но имал и друго, по-важно свойство — простете ми още веднъж, защото онова, което ще кажа, ме плаши... Той можел да убие и най-могъщите ангели, както и онзи, който е над тях... Нямало нищо, което този нож да не може да унищожи.

Човекът се потеше и трепереше от глава до пети, а демонът му от възмущение падна на пода. Фра Павел изстена от болка, грабна жабата и я поднесе към чашата с вода пред себе си.

— Питайте ли още нещо за момичето? — попита Следователят. Открихте ли името, за което е говорела вещицата?

— Да. И още веднъж моля Съда да ми прости...

— Простено ви е! — нетърпеливо го прекъсна Председателят. — Не се бойте. Вие не сте еретик. Съобщете какво сте научили и не губете повече време.

— Съжалявам, че трябва да го изрека, наистина. Детето ще бъде Ева, жената на Адам, майка на всички ни и причина за грехопадението.

Монахините от ордена на Свети Филомел, които записваха всяка дума, бяха дали обет за мълчание. Ала при тези думи на Фра Павел една от тях сподавено изохка, а останалите започнаха припряно да се кръстят. Свещеникът потрепери и продължи:

— Моля ви, не забравяйте, че алетомерът не предсказва. Той казва: „Ако се случи еди-какво си, тогава последствията ще бъдат...“ и така нататък. Сега той казва, че ако детето се поддаде като Ева на съблазънта, тогава ще има и грехопадение. И от резултата ще зависи... всичко. Ако се стигне до тази съблазън и детето се поддаде, тогава Прахът и грехът ще възтържествуват.

В залата цареше мъртва тишина. Бледа слънчева светлина се процеждаше през огромните прозорци от оловно стъкло и в полегатите ѝ лъчи танцуваха милиони златисти пращинки. Но те бях просто прах, макар че за много от членовете на съда бяха напомняне за онзи другия, невидимия Прах, който полепваше по всяко човешко същество, колкото и ревностно да спазваше законите.

— Последен въпрос, Фра Павел — каза Следователят. — Какво знаете за сегашното местоположение на детето?

— Тя е в ръцете на госпожа Колтър — отвърна свещеникът. — В Хималаите. Засега това е единственото, което мога да кажа. Веднага ще отида да попитам за по-точни координати и незабавно ще съобщя на Съда. Но...

Той замълча, превит от страх, и поднесе чашата към устните си с трепереща ръка.

— Да, Фра Павел? — подкани го отец Макфайл. — Не премълчавайте нищо.

— Отче Председател, мисля, че Обществото на Светия дух знае повече от мен.

Гласът на Фра Павел беше толкова тих, че думите му едва се чуваха.

— Наистина ли? — спокойно попита Председателят, но очите му издаваха необикновено вълнение.

Демонът на Фра Павел тихичко изквака. Свещеникът знаеше за съперничеството между двете институции и колко е опасно да попадне между два огъня, но още по-опасно беше да премълчи нещо.

— Мисля — продължи той разтреперан, — че те са много по-близо до това да открият къде е детето. Имат източници на информация, които на мен са ми забранени.

— Така е — съгласи се Следователят. — Алетиометърът ли ви го каза?

— Да.

— Много добре. Фра Павел, добре ще е да продължите изследванията си в същата насока. Ако ви е нужна помощта на свещеник или секретар, веднага ще я получите. Свободен сте.

Фра Павел се поклонил и с демона жаба на рамото събра книгата си и напусна залата. Монахините разкършиха пръсти, Отец Макфайл почука с молива по дъбовата катедра.

— Сестро Агнес, сестро Моника, вече можете да си вървите. Ще ви помоля до довечера да сте готови със стенограмите.

Двете монахини сведоха глави и си тръгнаха.

— Господа — обърна се Председателят към членовете на съда. — Закривам заседанието.

Дванайсетимата свещеници, от най-стария (отец Мейкпю, престарял и със сълзящи очи) до най-младия (отец Гомес, блед и треперещ от религиозно усърдие), събраха книгата си и последваха Председателя до залата за съвещания, където можеха да седнат един срещу друг и да поговорят спокойно.

Сегашният Председател на Съда на Консисторията беше шотландец. Бяха го избрали млад. Председателите се избираха до живот, а той едва беше прехвърлил четирийсетте, така че се очакваше отец Макфайл да ръководи делата на Съда, а оттам и на цялата Църква, още дълги години. Беше мрачен мъж, висок и представителен, с буйна прошарена коса, и щеше да бъде пълен, ако не си налагаше строги ограничения — пиеше само вода и ядеше единствено хляб и плодове, освен това тренираше всекидневно поне един час под ръководството на професионален треньор. В резултат на това отец Макфайл беше строен, силен и енергичен. Демонът му беше гущер.

Щом се настаняха около масата, Председателят заяви:

— Значи така стоят нещата. Има няколко момента, които не бива да забравяме. Първо, лорд Азриел. Вещица, която симпатизира на църквата, ни докладва, че събирал голяма армия, в това число и от ангели. Намеренията му според вещицата са враждебни спрямо Църквата и дори Всемогъщия. Второ, Жертвеният съвет. Неговата програма в Болвангар и финансирането на дейността на госпожа Колтър са доказателство, че се надява да измести Дисциплинарния съд на Консисторията като най-мощно и ефективно оръдие на Светата църква. Изпревариха ни, господа. Те действат ловко и безмилостно. Трябва да ни накажат, че го допуснахме. След малко ще се върна към въпроса за начина на противодействие, който трябва да използваме. Трето, онова момче с ножа, за което ни каза Фра Павел. Трябва да го намерим и възможно най-бързо да се възползваме от силата му. И четвърто, Прахът. Взех мерки да разузная до какви открития е стигнал Жертвеният съвет. Убедихме един от теолозите експериментатори от

Болвангар да ни разкаже какво точно са открили. Днес следобед ще разговарям с него долу.

Един-двама свещеници се размърдаха неспокойно, защото това долу означаваше подземията под сградата — облицовани с бели плочки помещения с контакти за анбарен ток, звукоизолация и канализация.

— Но каквото и да научим за Праха — продължи Председателят, — не бива да забравяме основната си цел. Жертвеният съвет иска да научи всичко за въздействието на Праха, а ние просто трябва да го унищожим. Ни повече, ни по-малко. Но за да унищожим Праха, ще трябва най-напред да се разправим с Жертвения съвет, с Епископската колегия и с всяка друга организация, с чиято помощ Светата църква изпълнява божия промисъл. Не е изключено, господа, самата Света църква да е създадена именно за да изпълни тази мисия и после да изчезне. Ала по-добре свят без Църквата и без Праха, отколкото свят, в който всеки божи ден сме принудени да пъшкаме под смазващото бреме на греха. Най-добре е светът да се очисти от всичко това!

Отец Гомес кимаше с пламтящ поглед.

— И накрая — добави отец Макфайл, — детето. Все още е дете, струва ми се. Тази Ева, която ще бъде съблазнена и която, ако се съди по аналогичния случай, ще извърши грехопадение. И това грехопадение ще бъде пагубно за всички нас. Господа, има много начини да разрешим проблема, пред който нейното съществуване ни поставя, но аз бих предложил най-радикалния и вярвам, че ще се съгласите с мен. Предлагам да изпратим човек, който да я открие и да я убие, преди да се е стигнало до съблазняването.

— Отче Председател — обади се тутакси отец Гомес, — аз всеки ден от съзнателния си живот съм се подлагал на телесно наказание. Учил съм, готвил съм се...

Председателят вдигна ръка. Доктрината за предварителното телесно наказание и опрощение беше разработена от Съда на Консисторията, но не бе известна на обикновените свещеници. Тя включваше епитимия за още неизвършени грехове, в това число строг пост и самобичуване, с цел да се получи един вид кредит. Когато подложеният на наказание изтърпеше достатъчно за изкуплението на определен грях, той получаваше предварително опрощение, макар че можеше никога да не му се наложи да извърши въпросния грях.

Например, понякога се налагаше да се убиват хора и убиецът се чувстваше далеч по-спокоен, ако знаеше, че вече е получил прошка.

— Точно за вас си мислех — топло изрече отец Макфайл. — Имам ли съгласието на Съда? Да. Тръгне ли веднъж отец Гомес — с наша благословия, разбира се, нататък всичко ще зависи само от него. Няма да можем да се свържем с него, нито да го призовем обратно. Каквото и да се случи, той ще бъде като Божия стрела — ще лети право към детето и ще го порази в нужния момент. Ще бъде невидим. Ще дойде през нощта като ангела, погубил асирийците. Ще бъде тих като смъртта. Колко хубаво би било за всички ни, ако в райската градина имаше един отец Гомес! Тогава нямаше да изгубим рая.

Младият свещеник беше готов да се разридае от гордост. Съдът му даваше благословията си.

А в най-тъмното ъгълче на тавана, скрит между потъмнелите дъбови греди, се спотайваше мъж, не по-висок от педя, с шпори на петите. Нито дума от казаното не му убегна.

В подземиято човекът от Болвангар, облечен само в мръсна бяла риза и широки панталони без колан, стоеше под голата крушка и придържаше с една ръка панталоните, а в другата държеше демона си заек. На единствения стол пред него седеше отец Макфайл.

— Доктор Купър — рече Председателят, — седнете.

В стаята освен стола имаше дървен нар и кофа. Гласът на Председателя отекна неприятно сред облицованите с плочки стени и звукоизолирания таван и под.

Доктор Купър седна на нара, без да сваля очи от жилестия сивокос свещеник. Облиза пресъхналите си устни и зачака да чуе какво още му се готви.

— Казахте, че почти сте успели да разделите детето от демона му? — попита отец Макфайл.

— Според нас нямаше никакъв смисъл да отлагаме — с разтреперан глас отвърна докторът, — тъй като опитът така или иначе трябваше да се извърши. Заведохме детето в лабораторията, но тогава нахълта госпожа Колтър и отведе момичето в апартамента си.

Зайката отвори широко очи и ги впери уплашено в Председателя, после отново примига и скри лицето си.

— Това трябва да е било много потискащо — поклати глава отец Макфайл.

— Цялата програма беше изключително трудна — побърза да се съгласи доктор Купър.

— Учудвам се, че не сте потърсили помощта на Съда на Консисторията. Ние тук имаме здрави нерви.

— Ние... аз... казаха ни, че програмата се процежда с благословията на... Начинанието беше на Жертвения съвет, но ние знаехме, че има одобрението на Дисциплинарния съд на Консисторията. Иначе никога не бихме се съгласили да участваме. За нищо на света!

— Разбира се. А сега по другия въпрос. Имахте ли някаква представа в каква насока се водят изследванията на лорд Азриел? И какъв би могъл да е източникът на колосалната енергия, освободена от него в Свалбард?

Доктор Купър преглътна. В напрегнатата тишина от брадичката му се стече капка пот и падна на циментовия под. И двамата мъже я чуха отчетливо.

— Ами... — колебливо изрече докторът. — Един от нашия екип забеляза, че в процеса на разединяване се отделя енергия. За да се овладее, са нужни огромни сили, но също както атомният взрив може да се предизвика с помощта на обикновен експлозив, така и тук може да се използва анбарен ток с високо напрежение... Това обаче не се прие сериозно. Аз самият не обръцах внимание на хрумванията му — искрено добави той, — защото знаех, че без нужната санкция те може да прозвучат като ерес.

— Много разумно. И къде е сега този ваш колега?

— Той беше един от онези, които загинаха при нападението.

Председателят се усмихна. Толкова сърдечно, че демонът на мъжа потрепери и се сгуши на гърдите му.

— Дръжте се, доктор Купър! — окуражи го отец Макфайл. — Искаме да сте силен и храбър! Очакват ни велики дела, велика битка ще се води! Вие трябва да получите прошката на Всемогъщия, а това ще стане, като ни съдействате и не скривате нищо, дори клюките и най-безумните хрумвания. Сега искам да насочите цялото си внимание към казаното от онзи ваш колега. Той правеше ли някакви експерименти? Оставил ли е бележки? Доверявал ли се е някому? Какво оборудване е използвал? Опитайте се да си спомните всичко, доктор Купър. Ще разполагате с хартия, перо и цялото време, което ви

е нужно. Тази стая тук не е много удобна. Ще наредя да ви преместят в по-добра. Какви мебели бихте искали да получите? Маса ли предпочитате или писалище? Може би ще искате пишеща машина? Или ще диктувате на стенограф? Достатъчно е да кажете на охраната, и ще получите всичко, от което се нуждаете. От вас се иска единствено да мислите през цялото време за вашия колега и за неговата теория. Задачата ви е да си спомните, а ако е нужно, и да преоткриете онова, което е знаел той. Когато разберете какви инструменти са ви нужни, тутакси ще ги получите. Това е велика задача, доктор Купър! И вие сте щастливец, че сте натоварен с нея. Благодарете на Бога!

— Благодарен съм от цялата си душа, отче Председател!

Стиснал с ръка смъкващите се панталони, философът се изправи и не спря да се кланя, без дори да го съзнава, докато Председателят на Дисциплинарния съд на Консistorията не излезе от килията.

Тази вечер кавалерът Тиалис, жилоногият шпионин, се промъкна през улиците и алеите на Женева, за да се срещне с колежката си лейди Салмакия. Това беше опасно пътешествие и за двамата. Опасно и за онези, които биха се осмелили да се изпречат на пътя им, но най-вече за тях самите. Не една дебнеща котка беше намерила смъртта си от отровните им шпори, но само преди седмица кавалерът едва не изгуби ръката в от зъбите на някакво улично псе. Спаси го светкавичната намеса на дамата.

Срещата им беше на седмото от уговорените места, в корените на един чинар сред малка проскубана градинка. Двамата си обмениха новостите. Лейди Салмакия беше научила от свързката си, че рано вечерта Обществото е получило покана от Председателя на Съда на Консistorията да се срещнат и да обсъдят въпроси от взаимен интерес.

— Не си губи времето — отбеляза кавалерът. — Но бас държа, че не им е казал за своя убиец.

Той й разказа за плановете да убият Лира. Салмакия не беше изненадана.

— Това можеше да се очаква. Тези хора имат желязна логика. Тиалис, мислиш ли, че някога ще видим това дете?

— Не знам, но ми се иска. До скоро, Салмакия. Утре при фонтана.

Зад тези кратки фрази остана недоизречено едно нещо, за което никога не говореха — мимолетността на техния живот в сравнение с човешкия. Жилоногите живееха девет-десет години, рядко повече, а и Тиалис, и Салмакия вече караха осмата. Старостта не ги плашеше — те умираха в разцвета на силите си, внезапно, а детството им беше твърде кратко. Ала в сравнение с тях животът на едно дете като Лира изглеждаше толкова дълъг, колкото беше дълъг животът на вещиците спрямо нейния.

Кавалерът се върна в колежа „Сейнт Джером“ и започна да съчинява съобщението, което щеше да изпрати на лорд Роке по магнитния резонатор.

Докато той беше на срещата с лейди Салмакия, Председателят прати да повикат отец Гомес. Двамата се молиха в кабинета му около час, после отец Макфайл даде на младия свещеник предварително опрощение, което щеше да снее от него вината за убийството на Лира. Отец Гомес изглеждаше преобразен. Увереността, която беше изпитал след тази процедура, караше очите му да блестят още по-фанатично.

Двамата седнаха да обсъдят практическите въпроси, парите и всичко останало, накрая Председателят каза:

— Тръгнете ли веднъж, отче Гомес, не можете вече да разчитате на никаква помощ от наша страна. Може да не се върнете, и със сигурност повече няма да чуете за нас. Мога да ви дам само един съвет: не търсете момичето. Това ще ви издаде. Търсете изкусителката. Последвайте я и тя ще ви отведе при детето.

— Тя? — повтори отец Гомес изумен.

— Да, тя. Алетиометърът ни го каза. Светът, от който идва изкусителката, е странен. Ще видите много неща, които ще ви слисат и уплашат, отче Гомес. Не позволявайте това да ви отвлече от светата мисия, която имате да изпълнявате. Вярвам в силата на вашата вяра. Тази жена се е отправила, водена от силите на злото, към мястото, където ще може да срещне детето и да го съблазни навреме. Естествено, ако не успеем да отдалечим момичето от сегашното му местонахождение. Това е планът, към който трябва да се придържаме

на първо място. А вие, отче Гомес, сте единствената ни гаранция, че силите на злото няма да надделеят, ако това не стане.

Отец Гомес кимна. Демонът му, едър лъскав бръмбар със зелен гръб и преливащи се багри, щракна с твърдите си крила.

Председателят отвори едно чекмедже и подаде на младия свещеник малък свитък.

— Тук е всичко, което знаем за жената — каза той, — за света, от който идва, и за мястото, където са я видели за последен път. Прочетете го, скъпи ми Луис, и бъдете благословен.

Никога дотогава отец Макфайл не беше използвал кръщелното име на младия свещеник. Отец Гомес усети как сълзи на радост изпълват очите му, докато целуваше Председателя за сбогом.

...ти си Лира.

Тогавя тя разбра какво иска да ѝ каже момчето. Усети, че ѝ се завива свят, дори насън. Върху плещите ѝ легаше тежко бреме. И за да стане още по-тежко, сънят отново я налегна и лицето на Роджър като че потъна в сянката.

— Аз... аз знам... На наша страна има какви ли не хора, такива като доктор Малоун... Знаеш ли, Роджър, че има още един Оксфорд, също като нашия? И тя... Открих я в... Тя ще ни помогне... Но има само един човек, който наистина...

Сега беше почти невъзможно да го види, а мислите ѝ се лутаха и се разпръскваха като овце в полето.

— Но ние можем да му вярваме, Роджър — със сетно усилие изрече Лира, — ...

7. МЕРИ САМА

*Последни като в танц изникнаха дървета величави и
клони кичести простряха, отрупани с изобилен плод.*

Джон Милтън

Горе-долу по същото време изкусителката, която отец Гомес се канеше да последва, беше подложена на изкушение.

— Благодаря, недейте! Нямам нужда от нищо повече, честна дума! Недейте, много ви благодаря! — повтаряше за кой ли път доктор Мери Малоун на възрастната двойка в маслиновата горичка, която се опитваше да я натовари с повече храна, отколкото беше в състояние да носи.

Двамата живееха тук в усамотение, без деца, и трепереха пред Привиденията, които се мяркаха сред сребристо-сивите дървета. Ала когато Мери Малоун се зададе по пътя с раницата на гърба, Привиденията се изплашиха и се разбягаха. Двамата възрастни хора я поканиха в обвитата си с лози къщичка, нагостиха я с вино, сирене, хляб и маслини и сега не искаха да я пуснат.

— Трябва да вървя — убеждаваше ги Мери. — Благодаря ви, толкова сте мили... Не мога да нося повече... Добре, още малко сирене... Благодаря.

Очевидно те виждаха в нея един вид талисман срещу Привиденията. На нея ѝ се искаше да е така. През тази седмица в света на Читагазе беше видяла достатъчно опустошения, достатъчно изсмукани от Привиденията възрастни и ровещи из боклуците деца, за да изпитва ужас пред тези безплътни вампири. Знаеше обаче, че те изчезват в мига, в който ги доближи. Все пак не можеше да остане с всички, които имаха нужда от нея, трябваше да продължи пътя си.

Мери намери място и за последната бучка козе сирене, увито в лозов лист, усмихна се и още веднъж се поклони, после се наведе за сетен път да пие от потока, бълбукащ между сивите скали. Изправи се, лекичко плесна с ръце, както беше направила възрастната двойка, и решително се обърна да си върви.

Всъщност изглеждаше по-решителна, отколкото беше. Последният ѝ досег с тези странни творения, които тя наричаше сенчести частици, а Лира — Прах, беше от екрана на компютъра, унищожен по техен съвет. Сега не знаеше какво да прави. Бяха и казали да мине през пролуката в своя Оксфорд, Оксфорд на Уил, и тя го беше направила, за да се озове в този неправдоподобно чужд свят, зашеметена и разтреперана от смайване. Знаеше, че единствената ѝ задача е да открие момчето и момичето и после да изиграе ролята на змията, каквото и да значеше това.

Мери продължи да върви, като се оглеждаше и слушваше внимателно, но не откриваше нищо необичайно. Докато се отдалечаваше от маслиновата горичка, тя реши, че ще трябва да потърси знак, който да я упъти.

Когато се отдалечи достатъчно, за да е сигурна, че никой няма да я смуцава, тя седна под един бор и отвори раницата. На дъното, увита в копринен шал, лежеше книга, с която не се беше разделяла от двайсет години. Коментари върху китайския метод за гадаене И-Дзин.

Беше я взела по две причини. Първата беше сантиментална — беше ѝ подарък от дядо ѝ и като ученичка често я използваше. А втората... Когато Лира за пръв път влезе в лабораторията, първият ѝ въпрос беше: „Какво е това?“ Момичето питаше за плаката на вратата, на който бяха изобразени символите на И-Дзин. Малко по-късно, по време на забележителната си демонстрация, Лира беше научила (или поне така твърдеше), че Прахът има много други начини да разговаря с хората и един от тях е този китайски метод.

Ето защо, докато набързо си приготвяше багажа, за да напусне собствения си свят, Мери взе със себе си „Книга на промените“, както се наричаше ръководството, и дървените пръчици, които използваше при тълкуването. Сега беше времето да влязат в употреба.

Тя постла шала на земята и започна да разделя и да брой пръчиците, пак да ги разделя и пак да брой, после да оставя някои настрана — нещо, което беше правила до умопомрачение като

любопитно хлапе, но оттогава почти не ѝ се беше случвало. Беше позабравила точните правила, но скоро почувства как ритуалът постепенно се избистря, а заедно с него и онова спокойно съсредоточаване, което беше неразделна и твърде важна част от разговора със Сенките.

След известно време тя стигна до числата, а оттам и до съответната хексаграма — група от шест прекъснати и непрекъснати линии и погледна тълкуването. Това беше най-трудната част, защото книгата си служеше с твърде енигматичен език.

Ето какво прочете:

*Да се насочиш към върха
за храна и подкрепа
носи късмет.
Да се оглеждаш зорко
като тигър с неутолим апетит.*

Това ѝ прозвуча окуражаващо. Продължи да чете, следвайки заплетения лабиринт, по който тълкуването я водеше, докато стигна до: *Планината значи спокойствие. Значи уединена пътека. Значи малки камъни, врати и пролуки.*

Тук трябваше да гадае. Думата пролуки ѝ напомни за тайнствения прозорец във въздуха, през който беше влязла в този свят. А първите думи изглежда означаваха, че трябва да върви нагоре.

Едновременно озадачена и окуражена, Мери прибра книгата и пръчиците и пое нагоре по пътеката.

Четири часа по-късно беше плувнала в пот и уморена до смърт. Слънцето се спускаше над хоризонта. Неравната пътека, по която се движеше, съвсем беше изчезнала и изкачването по нападалите камъни ставаше все по-трудно. От лявата ѝ страна се спускаше стръмен склон, в чието подножие имаше маслинови и лимонови горички, занемарени лозя и изоставени вятърни мелници, размити в приглушената светлина на угасващия ден. Отдясно се издигаше насип от дребни камъни и чакъл, на чийто връх се възправяше скала от ронещ се варовик.

Мери уморено намести раницата и стъпи на следващия плосък камък, но спря още преди да се е отпуснала с цялата си тежест върху

него. Светлината очертаваше нещо любопитно и тя сложи ръка над очите си, за да не ѝ пречи ослепителната белота на насипа.

Да, ето го отново! Приличаше на стъкло, увиснало без каквато и да било опора във въздуха, но без отраженията, които задържат погледа. Просто правоъгълник, който беше различен. Тя си спомни какво се казваше в И-Дзин: Уединена пътека, малки камъни, врати и пролуки.

Пред нея се очертаваше прозорец, същият като онзи на Съндърланд авеню. Видя го единствено благодарение на светлината — ако слънцето беше малко по-високо, едва ли щеше да забележи нещо.

Приблужи се до малкото пространство, тласкана от жадно любопитство, защото не беше успяла да разгледа първия прозорец както трябва. Тогава трябваше да се махне по възможно най-бързия начин. Но този път огледа всичко най-подробно, опипа ръбовете, повъртя се наоколо, за да установи, че от другата страна прозорецът е невидим. Силно впечатление ѝ направи огромната разлика между тук и там и от самия факт, че подобно нещо е възможно, дъхът ѝ секна.

Пазителят, който го беше отворил някъде по време на американската революция, не си беше дал труда да го затвори, но поне беше избрал място, което твърде много приличаше на тукашното. И отгатак имаше скали. Но от другата страна те бяха различни — не варовик, а гранит. Когато Мери прекрачи отвъд, за своя изненада се озова не в подножието на канарата, а кажи-речи на самия връх на нисък сипей, под който се простираше обширна равнина.

Тук също беше вечер. Тя се отпусна на земята, за да даде отдих на уморените си крака и в същото време да се наслади необезпокоявана на чудото.

Златиста светлина и безкрайна прерия или савана, каквато никога не беше виждала в собствения си свят. Беше покрита с ниска трева, обогрена във всички нюанси на кафявото и зеленото, леко вълниста в светлината на отиващия си ден, но същевременно прорязана по необичаен начин от светлосиви каменни реки.

Освен това тук-там се надигаха китки от най-високите дървета, които Мери беше виждала някога. На една научна конференция в Калифорния беше отишли да види огромните червени секвои и остана изумена. Ала тези дървета тук каквито и да бяха, ѝ се струаха двойно

по-високи. Листата им бяха гъсти и тъмнозелени, а огромните им дънери — златисто-червени в пурпурната светлина на залеза.

И накрая, из прерията пасяха стада животни, които не се различаваха добре от такова разстояние, но в движенията им имаше нещо странно, непривично за окото.

Мери беше уморена до смърт, гладна и жадна след дългия преход. Някъде наблизко обаче се чуваше приятният ромон на поточе и само след минута тя го откри. Тънка струйка чиста вода, която се процеждаше през мъха и камъните и се стичаше надолу по склона. Мери пи дълго и с наслада, после напълни бутилките и се настани край изворчето. Щеше да пренощува тук, защото вече се смрачаваше.

Облегната на скалата, увита в спалния чувал, тя вечеря хляб и козе сирене, после се отпусна на земята и тутакси заспа непробудно.

Събуди се от лъчите на утринното слънце, което грееше право в лицето ѝ. Въздухът беше прохладен, а по косата ѝ и спалния чувал бяха полепнали ситни капчици роса. Тя полежа няколко минути, вдъхвайки утринната свежест. Имаше усещането, че е първият човек, съществувал на света.

Седна, прозина се, протегна се, потрепери и се изми на студения извор, после изяде няколко сушени смокини и реши да се поогледа наоколо.

Оттатък малката височинка, на която се беше озовала, се простираше безкрайната прерия. Сега дългите сенки на дърветата сочеха към нея и тя различи прелитащите над кичестите корони птичи ята — толкова дребни, че приличаха на пращинки.

Тревата стигаше до коленете ѝ, а помежду нея растяха ниски храстчета, наподобяващи хвойна, но не по-високи от глезените ѝ. Имаше и подобни на макове, лютичета и синчец цветя, които изпъстряха равнината с разноцветни петна. Огромна пчела, дълга колкото палеца ѝ, кацна върху едно синьо цветче, което се преви под тежестта ѝ. Но когато насекомото литна, Мери с изумление забележа, че е сбъркала, защото само след миг то се насочи към ръката ѝ и кацна на пръста ѝ, опитвайки кожата ѝ с дълго и тънко като игла хоботче. След като не откри нектар, то отново излетя и повече не се върна, но това ѝ беше достатъчно, за да забележи, че не е никакво насекомо, а миниатюрно колибри, чиито бронзови крила пърхаха толкова бързо, та погледът ѝ не можеше да ги различи.

Как биха ѝ завидели биолозите в собствения ѝ свят, ако можеха да видят онова, което виждаше тя!

Мери продължи нататък и скоро се приближи до едно от пасящите стада, които беше видяла предния ден. Тогава движенията на животните ѝ се сториха странни, без сама да знае защо. По размер и цвят те приличаха на антилопи или сърни, но видът на краката им я накара да спре и да разтърка очи. Крайниците бяха разположени под формата на ромб — два в средата, един отпред и един под опашката, и животните се придвижваха със странни подскачащи движения. Мери с удоволствие би разгледала скелета, за да си изясни как работи целият този механизъм.

Животните от своя страна я посрещнаха с кротки, лишени от любопитство и тревога погледи. Тя изпита желание да се приближи и да ги огледа отблизо, но ставаше горещо и сенките на огромните дървета ѝ се сториха далеч по-примамливи, пък и разполагаше с достатъчно време да го стори по-късно.

Не след дълго тя излезе от тревата и стъпи върху една от каменните реки, които беше видяла от хълма. Още едно чудо, което я изуми.

Може би бяха застинали потоци лава. Долният слой беше тъмен, почти черен, затова пък повърхността беше бледа, сякаш излъскана или остъргана. Приличаше на добре поддържано шосе от света на Мери и със сигурност по-удобно за ходене от тревата.

Тя тръгна по камъка, който правеше широк завой по посока на дърветата. Колкото повече приближаваше, толкова по-голямо ставаше изумлението ѝ при вида на огромните дънери, които бяха широки колкото къщата ѝ и високи... Тук дори не можеше да намери сравнение.

Мери се приближи до първия ствол по пътя си и опря длани в напуканата златисто-червена кора. Земята беше покрита с дебел килим от окапали листа, дълги колкото стъпалата и, меки и уханни. Тутакси я обкръжи облак дребни мушици, малко ято миниатюрни колибри, жълта пеперуда колкото дланта ѝ и множество пълзящи твари. Въздухът беше изпълнен с жужене, бръмчене и шумолене.

Тя тръгна по опадалата шума с усещането, че се намира в катедрала — същото спокойствие, същите високи сводове, същото благоговение в душата.

Преходът ѝ беше отнел повече време, отколкото очакваше. Наближаваше пладне — това личеше по почти отвесните снопове лъчи, които си пробиваха път през зеления свод. Мери сънливо се запита защо ли тревопасните не се крият под сянката в това горещо време на деня.

Отговорът дойде скоро.

Изнурена от жегата и неспособна да направи и крачка повече, тя полегна между корените на едно от гигантските дървета, положи глава върху раницата и тутакси задряма.

Беше спала двайсетина минути, когато внезапно близо до нея се чу силен трясък, от който земята сякаш се разтърси.

Последва втори. Мери седна и разтърка очи. Насреща ѝ се търкаляше нещо валчесто, около метър широко, което спря на крачка от нея.

След него падна още едно, този път малко по-далеч. Тя го видя как се стовари отгоре, удари се с трясък в огромното коренище и се търколи в шумата.

Мисълта, че нещо подобно може да се сгромоляса отгоре ѝ, я накара бързо да грабне раницата и да побегне по-далеч от гората. Какво беше това? Шушулки със семена?

Мери се престаши да навлезе отново под дърветата, за да разгледа най-близката. Бързо я претърколи и я изкара на тревата.

Шушулката беше идеално кръгла и плоска като колело, около една педя дебело. В средата, където се прикрепяше към дървото, имаше вдлъбнатина. Не беше тежка, затова пък се оказа невероятно твърда и покрита с гъсти власинки, така че ръката ѝ се плъзгаше в едната посока, но на обратно срещаше съпротива. Мери опита да пробие черупката с ножа си, но напразно. Не остана дори драскотина.

Стори ѝ се, че пръстите ѝ са по-гладки. Помириса ги и усети едва доловим аромат, примесен с миризмата на прах. Погледна отново шушулката. В центъра нещо блестеше. Докосна го и усети, че е хлъзгаво под пръстите ѝ. Изглежда шушулката отделяше някакъв вид масло.

Мери остави странната си находка на земята и се замисли за еволюцията на този свят.

Ако теорията ѝ за вселените беше вярна и съществуваха множество светове, тогава някои от тях се бяха откъснали от нейния

по-рано от другите. Очевидно в този свят еволюцията благоприятстваше огромните дървета и едрите животни с ромбоиден скелет.

Сега започваше да разбира колко е ограничен хоризонтът ѝ на учен. Ботаника, геология, биология — тук нищо не беше същото и тя беше невежа като младенец.

Някъде отдалеч се разнесе нисък тътен, чиято посока не можа да определи до мига, в който видя по една от пътеките да се движи облак прах. До него имаше около миля, но пък и облакът се движеше бързо. Внезапно я хвана страх.

Втурна се обратно в гората. Откри тясна пролука между два корена и се шумгуна там, като от време на време надничаше, за да види докъде е стигнал прашният облак.

От онова, което видя, ѝ се зави свят. Отначало като че приближаваха няколко мотоциклета. После ѝ се стори, че е стадо животни, но това беше невъзможно. Нито едно животно не можеше да има колела. Накрая ги видя.

Бяха около дузина или малко повече. На ръст бяха горе-долу колкото тревопасните, но по-тънки и сиви на цвят, на главите с рога и къси хоботи, наподобяващи слонските. Имаха същите ромбоидни скелети, но кой знае как бяха развили колела на предните и задните крайници.

Но в природата колела не съществуват, настойчиво напомняше умът ѝ. Не беше възможно. За това беше нужна ос с лагери, напълно отделена от въртящата се част. Това не можеше да бъде, нямаше начин...

Те спряха на петдесетина метра от нея и прахът се слегна. В този миг тя направи връзката и се изсмя на глас, почти давейки се от възторг.

Колелата бяха от същите тези шушулки. Идеално кръгли, изумително твърди и леки — най-съвършените колела, които можеха да се измислят. Съществата промушваха нокътя на предния и задния си крайник през центъра, а другите два крака използваша, за да се оттласкват. Докато се възхищаваше на изобретателността им, тя се почувства и малко притеснена, защото рогата им изглеждаха много остри, а любопитството и интелигентността в погледа можеха да се различат дори от разстояние.

Съществата я търсеха.

Едно от тях забеляза шушулката, която Мери беше измъкнала от гората, и се насочи нататък. Когато стигна до нея, вдигна колелото с хобота си и го търколи към останалите.

Всички се събраха около шушулката и започнаха лекичко да я опипват с гъвкавите си хоботи. Стори ѝ се, че в чуруликането, гукането и писукането им долавя неодобрение. Някой си беше пъхал носа не където трябва и беше повредил шушулката.

Тогава внезапно ѝ мина през ума: „Дошла съм тук с цел, макар още да не знам каква е. По-смело! Трябва да поема инициативата.“

Тя се изправи и подвикна самоуверено:

— Насам! Тук съм. Аз гледах вашата шушулка. Извинявайте. Не ми причинявайте зло.

Главите им тутакси се извърнаха към нея. Хоботите им бяха вдигнати, очите им блестяха. Ушите им също бяха щръкнали.

Тя излезе от укритието си между корените и се изправи срещу тях. Протегна ръце, макар да си даваше сметка, че този жест може да изглежда безсмислен на същества без ръце. Ала това беше всичко, което можеше да направи. Взе раницата си, тръгна през тревата и стъпи на пътя.

Когато ги приближи достатъчно, вече можеше да ги разгледа далеч по-добре, но онова, което привлече вниманието ѝ, беше живият разум и енергията в погледа им. Тези същества се различаваха толкова от тревопасните, колкото човекът се различаваше от кравата.

Мери посочи към гърдите си и каза:

— Мери.

Най-близкото създание протегна хобот. Тя пристъпи към него и то докосна гърдите ѝ там, където беше посочила. От гърлото му излезе глас:

— Мери.

— Какви сте вие? — попита тя.

— Кафистевие? — отзова се съществото. Не ѝ оставаше друго, освен да отговори.

— Аз съм човек.

— А съм човек — повтори създанието и тогава се случи нещо изумително: те се засмяха.

Кожата около очите им се нагъна, хоботите им се разшаваха, те отметнаха глави — и от гърлата им излезе звук, който не можеше да се сбърка с нищо. Мери не се сдържа и също се разсмя.

Към нея се приближи друго създание и докосна с хобот ръката ѝ. Мери му протегна и другата си ръка и усети меко, топло, изучаващо докосване.

— Аха — досети се тя, — подушваш маслото от шушулката.

— Шушулката — повтори съществото.

— Щом можете да произнасяте звуците на моя език, един ден може би ще успеем да си поговорим. Бог знае как. Мери — каза отново и пак посочи към гърдите си.

Нищо. Те стояха и я гледаха.

— Мери — за трети път изрече тя.

Най-близкото създание също докосна гърдите си с хобот и заговори. Три ли бяха сричките или две? То отново проговори и този път Мери се опита да възпроизведе чутото.

— Мулефа — колебливо произнесе.

— Мулефа — заповтаряха останалите с нейния глас и се засмяха. Стори ѝ се, че се смеят на съществото, което бе проговорило най-напред. — Мулефа! — Това изглежда им звучеше като много весела шега.

— Какво пък, щом се смеете, сигурно няма да тръгнете да ме ядете — каза Мери и от този миг нататък напрежението изчезна като че никога не бе съществувало.

Съществата също се отпуснаха. Те имаха работа да вършат, не бяха тръгнали да се шляят току-така. Мери забеляза на гърба на едно от тях нещо като седло или самар и други две вдигнаха шушулката и с ловки движения на хоботите я привързаха към седлото. Когато не се движеха, те пазеха равновесие с помощта на страничните си крака, а тръгнаха ли, вкарваха в действие и предните, и задните си крайници. Движенията им бяха мощни и грациозни.

Едно от тях се приближи до ръба на пътеката, вдигна хобот и нададе гръмък рев. Тревопасните вдигнаха глави и заприпкаха към тях. На края на пътеката застанаха и зачакаха търпеливо, докато създанията на колела ги обхождаха, оглеждаха и брояха.

Мери видя как едно от съществата се наведе и издои с хобот тревопасното, после се приближи към нея и поднесе хобота към устата

й.

Отначало тя понечи да се отдръпне, но видя очакването в погледа на съществото и разтвори устни. То впръска малко от леко сладкото мляко в устата й и зачака да преглътне, после го повтори още веднъж и още веднъж. Жестът беше толкова мил и деликатен, че Мери импулсивно обви с ръце главата на създанието и го целуна. Усети миризмата на нагрята от слънцето прашна козина и твърдите кости в могъщия мускулест хобот.

Не след дълго водачът отново протръби и тревопасните се отдалечиха. Мулефите се приготвиха за тръгване. Мери беше доволна, че я посрещнаха така добре, но я жегна, че сега си отиват. Миг покъсно тъгата отстъпи място на изненада.

Едно от създанията коленичи на пътя и й направи знак с хобота си. Останалите също закимаха и започнаха да правят подканящи жестове. Нямаше никакво съмнение — те й предлагаха да я вземат със себе си.

Друго създание пое раницата й и с хобота си я прикрепи към седлото на трето. Мери тронаво се покатери на гърба на коленичилото същество, като се чудеше къде да постави краката си — дали отпред или отзад, и за какво да се хване.

Но съществото вече се изправяше и не й даде време да мисли. Групата пое по пътя, а Мери яздеше сред странните създания.

...защото е Уил.

8. ВОДКА

Пришълец съм аз в чужда земя
Изход, 18:3

Балтамос почувства смъртта на Барух още в същия миг. Той извика високо и се стрелна в нощта над тундрата, като пляскаше с крила и изливаше мъката си в ридания сред облаците. Мина известно време, докато се успокои и се върна при Уил, който седеше буден, с нож в ръка, и се вглеждаше във влажния студен мрак. Бяха в света на Лира.

— Какво има? — попита момчето, когато ангелът застана разтреперан пред него. — Опасност ли? Мини зад мен...

— Барух е мъртъв! — проплака Балтамос. — Скъпият ми Барух е мъртъв...

— Кога? Къде?

Но Балтамос не можеше да каже. Знаеше само, че половината му сърце е изтръгнато. Не можеше да стои на едно място, затова полетя отново. Кръстосваше небето, сякаш търсеше приятеля си в облаците, зовеше го, плачеше и отново го викаше. После чувството за вина надделяваше и той се спускаше при Уил, за да му каже да се скрие и да мълчи, обещаваше му, че ще бди над него неуморно. Тогава товарът на болката отново го притискаше към земята и той си спомняше всеки миг на доброта и подкрепа, получен от Барух, а те бяха хиляди и нито един не беше забравен. И той отново политаше нагоре, мяташе се като обезумял и проклинаше и въздуха, и облаците, и звездите...

Най-сетне Уил не издържа и го повика:

— Балтамос, ела тук.

Ангелът послушно се отзова. В хапещия студ на притъмнялата тундра момчето се гушеше разтреперано в плаща си.

— Трябва да се постарая да си по-тих. Знаеш, че имаме врагове, които ще ни нападнат, щом чуят шум. Ако си наблизко, ще мога да те защитя с ножа си, но ако те открият във въздуха, нищо не мога да направя. А ако и ти загинеш, с мен е свършено. Балтамос, нужен си ми, за да ме отведеш при Лира. Моля те, не го забравяй. Барух беше силен — бъди и ти такъв. Заради него.

Балтамос помълча няколко мига, накрая проговори:

— Да. Да, знам, че съм длъжен. Спи сега, Уил, а аз ще те пазя. Няма да те изоставя.

Уил му повярва. Нямаше друг избор. И не след дълго се унесе в сън.

Когато се събуди, мокър от влагата и премръзнал до кости, ангелът стоеше наблизко. Слънцето изгриваше и тръстиките и блатните растения бяха позлатени от утринната светлина.

Още преди да е помръднал, Балтамос се обади:

— Реших какво трябва да правя. Ще стоя с теб ден и нощ и ще го правя с радост и усърдие. Заради Барух. Ако мога, ще те отведа при Лира, а после ще ви придружа до крепостта на лорд Азриел. Живял съм хиляди години и ще живея още хиляди, стига да не ме убият, но никога не съм срещал създание като него, което така да ме тласка към доброто. Много пъти съм правил грешки, но всеки път неговата доброта ги изкупваше. Сега вече го няма и ще трябва да живея без него. Може от време на време пак да греша, но ще сторя всичко възможно да е по-рядко.

— Тогава Барух би се гордял с теб — увери го Уил.

— Искаш ли да полетя напред, за да видя къде сме?

— Да. Вдигни се високо и ми кажи какво представлява местността нататък. Имам чувството, че няма да се измъкнем от тези тресавища.

Балтамос се издигна във въздуха и полетя. Не беше казал на Уил всичко, което го притесняваше, защото си беше обещал да не го тревожи напразно. Но знаеше, че ангелът Метатрон, Наместникът, от когото се спасиха като по чудо, е запечатал в съзнанието си образа на Уил. И не само лицето му, но и всичко за него, което ангелите са в състояние да видят, в това число и неща, чието съществуване самият той не подозираше. Онази част от неговото същество, което Лира би нарекла негов демон. Метатрон беше голяма заплаха за Уил и

Балтамос трябваше рано или късно да му го каже, но не сега. Прекалено трудно беше.

Уил прецени, че по-лесно ще се стопли, ако върви, отколкото да чака огънят да се разгори. Затова метна раницата на рамо, загърна се с плаща и пое на юг. Имаше пътека, кална и изровена, но поне беше ясно, че от време на време оттук минават хора. Ала хоризонтът му се струваше толкова далече накъдето и да погледнеше, че сякаш стоеше на едно място.

По някое време, когато слънцето вече се беше издигнало, някъде край него прозвуча гласът на Балтамос:

— На около половин ден път оттук има голяма река и град с пристан. Летях доста високо и видях, че реката тече право на юг по протежение на много мили. Ако успееш да се качиш на някоя лодка, ще спечелиш много време.

— Чудесно! — зарадва се Уил. — А тази пътека ще ни отведе ли до града?

— Тя минава през едно село с църква и градини, после продължава към града.

— Чудя се на какъв ли език говорят. Дано да не ме затворят, ако се окаже, че не знам техния език.

— Като твой демон аз ще превеждам — успокой го Балтамос. Знам много езици и тукашният едва ли ще ми е непознат.

Селото се оказа малко и запуснато — шепа схлупени дървени къщурки, няколко оградени кошари за елени и глутница кучета, които се разляха при приближаването им. От тенекиените коминчета се виеше дим и увисваше ниско над дъсчените покриви. Земята беше кална и изровена. Личеше си, че скоро е имало наводнение — калта стигаше почти до праговете, а строшените греди и люлеещите се ръждиви ламарини показваха къде са били пометените от водата веранди и навеси.

Но не това беше най-любопитното. Уил отначало си помисли, че губи равновесие, дори се препъна един-два пъти. Защото сградите не стояха отвесно, а всичките бяха наклонени. Камбанарията на малката църквица се беше пропукала зловецю. Дали селото не беше сполетяно от земетресение?

Кучетата лаеха като бесни, но не се осмеляваха да се приближат.

Балтамос беше приел облика на едро снежнобяло куче с черни очи, гъста козина и навита на кравайче опашка, и ръмжеше така свирепо, че истинските псета стояха на почитително разстояние от него. Те бяха жалки пършиви създания, а малкото елени в кошарите изглеждаха проскубани и апатични.

Уил спря в средата на селцето и се огледа, като се чудеше накъде да тръгне. Докато се озърташе така, отнякъде се появиха, двама-трима мъже, които застанаха пред него и го зяпнаха. Това бяха първите хора, които виждаше в света на Лира. Бяха облечени в дебели сукнени дрехи, с кални ботуши и кожени шапки. Видът им никак не беше дружелюбен.

Бялото куче се превърна във врабче и кацна на рамото на Уил. Той забеляза, че никой от мъжете не трепна — всички те имаха демони, повечето кучета. В този свят това беше в реда на нещата. Балтамос прошепна на ухото му:

— Продължавай да вървиш. Не ги гледай в очите. Наведи глава. Това е признак на уважение.

Уил последва съвета му. Можеше да се направи съвсем незабележим — това беше най-голямата му дарба. Когато стигна до тях, мъжете вече бяха изгубили интерес към него. Тогава се отвори вратата на най-голямата къща на улицата и мъжки глас извика нещо на непознат език.

— Свещеникът — прошепна Балтамос. — Трябва да си любезен. Обърни се нататък и се поклони.

Уил отново се подчини. Попът беше огромен мъж с посивяла брада, облечен в дълго черно расо. На рамото му беше кацнал демонът му врана. Живите му очички огледаха Уил, без да пропуснат нищо. Свещеникът махна с ръка.

Уил се приближи и отново се поклони.

Попът каза нещо и Балтамос преведе:

— Пита откъде идваш. Измисли нещо.

— Аз говоря английски — бавно и отчетливо произнесе Уил. — Не знам друг език.

— А, английски! — извика ентузиазирано попът на собствения му език. — Скъпи момко! Добре дошъл в нашето село, нашето малко, килнато на една страна Холодное! Как се казваш и накъде си се запътил?

— Казвам се Уил и съм тръгнал на юг. Изгубих се и търся родителите си.

— Тогава трябва да влезеш вътре, да се почерпим — заяви попът и обви раменете му с тежката си ръка, тласкайки го към прага на къщата.

Демонът врана проявяваше жив интерес към Балтамос. Но и ангелът не беше вчерашен — превърна се в мишка и пропълзя в джоба на Уил, сякаш се срамуваше.

Попът го въведе в стая, вмирисана на тютюнев дим. На една маса съскаше самовар от ковано желязо.

— Как каза, че ти е името? — попита домакинят.

— Уил Пари. А вие не ми казахте как да се обръщам към вас.

— Отец Семьон — представи се свещеникът и го погали по ръката, докато го водеше към стола. — Служител съм на Светата църква. Малкото ми име е Семьон, а баща ми беше Борис, така че аз съм Семьон Борисович. А твоят баща как се казва?

— Джон Пари.

— Джон значи Иван. Така че ти си Уил Иванович, а аз съм отец Семьон Борисович. Откъде идеш, Уил Иванович, и накъде си тръгнал?

— Изгубих се. Пътувах със семейството си на юг. Баща ми е военен, изследваше Арктика, а после стана нещо и се изгубихме. Отивам на юг, защото знам, че трябва да тръгнем нататък.

Попът разпери ръце.

— Военен? Изследовател от Англия? От векове по калните улици на Холодное не е минавал толкова интересен човек, но настанаха такива времена, че може да се появи още утре! Ти самият си добре дошъл тук, Уил Иванович. Трябва да пренощуваш у дома. Ще хапнем, ще си поговорим. Лидия Александровна! — викна той.

В стаята безмълвно изникна застаряваща жена. Отец Семьон й каза нещо на руски. Жената кимна, взе една чаша и я напълни с чай от самовара, после я подаде на Уил заедно с чинийка сладко и сребърна лъжичка.

— Благодаря — каза момчето.

— Конфитюрът е за подслаждане на чая — обясни попът. — Лидия Александровна го прави от боровинки.

След подслаждането чаят стана по-скоро кисело-горчив, но Уил го изпи. Попът се беше навел към него и го оглеждаше, опипваше

ръцете му да види дали се е стоплил, галеше коляното му. С надеждата да го разсее Уил попита защо къщите в селото са наклонени на една страна.

— Земята се разтърси — обясни отецът. — Всичко това е предречено в Апокалипсиса на свети Йоан. Реките ще потекат обратно... Голямата река наблизко течеше на север, към Арктическия океан. Хиляди години е текла на север от планините на Централна Азия, още, откакто Отецът наш небесен сътворил земята. Но когато земята се разтърси и дойдоха мъглите и наводненията, всичко се промени и тогава голямата река потече на юг за седмица и повече, докато отново смени посоката си на север. Светът се е преобърнал с главата надолу. Ти къде беше по време на земетресението?

— Далеч оттук. Не знаех какво става. Когато мъглата се вдигна, семейството ми го нямаше. И сега не знам къде съм. Вие ми казахте името на селото, но къде се намира то? В коя част на света?

— Подай ми оная, голямата книга на долната полица — каза Семьон Борисович. — Ще ти покажа.

Попът придърпа стола си по-близо до масата и наплюнчи пръсти, преди да разлисти големия атлас.

— Ето тук — посочи той с мръсния си нокът една точка в Централен Сибир, далеч на изток от Урал. Близката река наистина извираше от северните части на Тибет и стигаше до Арктическия океан. Уил се вгледа внимателно в Хималаите, но не откри нищо подобно на онова, което Барух му беше нарисувал.

Семьон Борисович не млъкваше, разпитваше Уил за подробности от живота му, за семейството и дома му, и Уил, изпечен лъжец, отговаряше удовлетворително. По някое време икономката поднесе супа от цвекло и черен хляб и след дългата молитва, която попът прочете, двамата се заеха с яденето.

— Е, Уил Иванович, какво ще правим днес? — попита Семьон Борисович. — Карти ли ще играем, или предпочиташ да си говорим?

Той наля още една чаша чай от самовара и Уил колебливо я пое.

— Не играя карти — отвърна момчето, — пък и нямам търпение да продължа пътя си. Ако, да кажем, стигна до реката, дали ще мога да се кача на някой параход, който плава на юг?

Едрото лице на попа помръкна. Той се прекръсти с едва забележимо движение.

— В града има вълнения. Сестрата на Лидия Александровна живее там. Тя ѝ казала, че на пристанището имало цял кораб с мечки, които отивали на юг. Бронирани мечки. Идват от Арктика. Ти като беше на север, видя ли бронирани мечки?

Попът беше станал подозрителен и Балтамос прошепна на ухото на момчето:

— Внимавай!

Уил много добре знаеше на какво дължи това предупреждение при споменаването на мечките сърцето му беше започнало да бие лудо и трябваше да се овладее.

— Бяхме далеч от Свалбард, пък и мечките бяха заети със собствените си работи — спокойно отвърна той.

— Да, и аз така чух — кимна попът, за негово огромно облекчение. — Но сега напускали родните си места и тръгвали на юг. Имали кораб, но хората от града не им давали гориво. Страх ги е от мечките. И така е редно — те са деца на дявола. Всичко, което иде от север, е от дявола. Също като вещиците — щерки на злото са те! Църквата е трябвало да ги изтреби до крак още преди много години. Гледай да си нямаш работа с тях, Уил Иванович, чуваш ли! Знаеш ли какво ще направят, когато пораснеш? Ще се опитат да те съблазнят. Ще използват всички изкушения, които са им достъпни — плътта си, нежната си кожа, сладкия си глас, за да ти вземат семето. Знаеш какво искам да кажа. Ще те пресушат, ще те оставят празен! Ще ти отнемат бъдещето, децата, които трябва да имаш, ще те оставят без нищо! Трябва да бъдат изтребени, всичките до една!

Попът посегна към полицата и свали бутилка и две малки чашки.

— Ще ти предложи да пийнем по нещо, Уил Иванович. Ти си млад, така че една-две чашки ти стигат. Но понеже растеш, трябва да научиш някои неща, например вкуса на водката. Лидия Александровна миналата година набра доста плод, а аз го дестилирах и ето резултата. Тази бутилка е единственото място, където отец Семьон се прегръща с Лидия Александровна!

Той се изсмя и отпуши бутилката, после напълни чашките до ръба. Тези приказки караха Уил да се притеснява ужасно. Какво да прави? Как да откаже водката, без да обиди домакина?

— Отче Семьон — каза той и се изправи, — бяхте много любезен и съжалявам, че не мога да остана повече, да опитам питието

ви и да си поговорим, защото онова, което ми казвате, е много интересно. Но нали разбирате, притеснявам се за семейството си и нямам търпение да го намеря, затова ще трябва да тръгна, колкото и да ми се иска да остана по-дълго.

Попът примлясна и се намръщи, но после размисли и сви рамене.

— Добре, щом трябва, тръгвай. Но преди това си изпий водката. Сега се изправи и пий на един дъх, като мен!

Той обърна чашката в гърлото си, преглътна водката наведнъж и се изправи, протягайки другата чаша на Уил. В мръсните му дебели пръсти чашката изглеждаше съвсем мъничка, но беше пълна до ръбовете с чист спирт. Уил усещаше тежката замайваща миризма, както и вонята на застаряла пот и храна от расото на домакина. Започна да му се гади.

— Пий, Уил Иванович! — извика попът с радушие, в което се долавяше и заплаха.

Уил вдигна чашата и без колебание изгълта на един дъх лютата изгаряща течност. Сега трябваше да направи всичко възможно да не му прилошее.

Чакаше го обаче още едно изпитание. Семьон Борисович се наведе към него от висотата на огромния си ръст и го хвана за раменете.

— Моето момче! — изрече той, после притвори очи и започна да реди някаква молитва или псалм.

От него лъхаше мощно на тютюн, алкохол и пот, а рошавата му брада подскачаше и гъделичкаше лицето на Уил. Момчето спря да диша.

Ръцете на попа обвиха раменете му. Семьон Борисович го прегърна силно и го целуна по двете бузи. Уил усети как Балтамос заби острите си ноктенца в рамото му и не помръдна. Главата му се маеше, стомахът му се преобръщаше, но той успя да запази самообладание и остана на мястото си.

Най-сетне изпитанието свърши. Попът го пусна и отстъпи крачка.

— Тръгвай, Уил Иванович! — каза той. — На добър път.

Уил взе раницата и плаща и си тръгна, опитвайки се да върви по права линия. След като излезе от къщата на свещеника, пое по пътя и

скоро селото остана зад гърба му.

Беше вървял към два часа, когато гаденето попремина, за да отстъпи място на тъпа пулсираща болка в черепа. По някое време Балтамос го накара да спре и сложи хладните си длани върху челото и тила му. Болката поутихна, но Уил се зарече, че никога повече няма да пие водка.

Надвечер пътеката стана по-широка и излезе от тръстиките. Уил видя пред себе си града, а отвъд него се простираше водна шир, толкова необятна, че спокойно би могла да е море.

Дори от такова разстояние ясно се виждаше, че нещо не е наред. Над покривите се издигнаха облачета дим, а няколко секунди по-късно до слуха му долетя и тътен на оръдие.

— Балтамос — каза Уил, — ще трябва пак да се превърнеш в демон. Стой около мен и се оглеждай за опасност.

Той навлезе в покрайнините на бедното мръсно градче, чиито къщи бяха още по-опасно килнати от онези в селото, а наводнението беше оставило кални следи над човешки ръст по стените. Покрайнините бяха пусти, затова пък откъм реката долитаха викове, писъци и пушечни изстрели, които ставаха все по-отчетливи, докато момчето се приближаваше към пристанището.

Тук поне имаше хора — някои се бяха надвесили от прозорците на горните етажи, други надничаха предпазливо иззад ъглите към реката, където над покривите се подаваха високи кранове и върхове на мачти.

Стените на къщите се разтърсиха от нова експлозия и от един близък прозорец се разхвърчаха стъкла. Хората плахо се отдръпнаха и се заозъртаха отново. В опушения въздух се разнесоха нови крясъци.

Уил сви зад ъгъла и се озова в началото на улицата, извеждаща на пристанището. Когато димът и прахът се слегнаха, забеляза на известно разстояние от пристана ръждясал кораб, който се опитваше да се държи срещу течението, а на самия кей тълпа от хора с пушки и пистолети бяха наобиколили голямо оръдие, което в следващия миг гръмна. От гърлото му изскочи огън и след няколко секунди близо до кораба се чу мощен плясък.

Уил заслони очите си с ръка. На кораба се мяркаха някакви фигури и той разтърка невярващо очи, макар да знаеше какво може да очаква. Това не бяха хора, а огромни създания от метал или оковани в

тежки брони. На кърмата на кораба внезапно разцъфна огромно огнено цвете и откъм пристана се надигна вик на уплаха. Пламъкът се понесе във въздуха, като пръскаше искри и дим, и се стовари със силен плясък недалеч от оръдието. Хората се развикаха и побегнаха, а някои хукнаха към водата, пламнали като факли, за да бъдат повлечени от силното течение.

Уил забеляза наблизко някакъв мъж с вид на учител и се обърна към него:

— Говорите ли английски?

— Да, да...

— Какво става?

— Мечките ни нападат и ние се опитваме да ги отблъснем, но е трудно, имаме само едно оръдие...

Огnehвъргачката на кораба избълва ново огнено кълбо и този път то се стовари още по-близо до оръдието. Трите силни взрива, които последваха секунди по-късно, показваха, че са улучени боеприпасите, и артилеристите се разбягаха, оставяйки оръдието с дулото надолу.

— О! — разочаровано възкликна мъжът. — Лоша работа, те не могат да стрелят...

Капитанът на кораба даде команда и се насочи към брега. Много от хората нададоха уплашени викове, особено когато на кърмата се разпука ново огнено цвете. Някои стреляха веднъж-дваж по посока на кораба и побегнаха. Ала този път изстрел от кораба не последва. Той се насочи към пристана с оглушително боботещи двигатели, като се опитваше да се пребори с течението.

Двама моряци (не мечки, а хора) скочиха на кея да привържат въжетата. Откъм човешката тълпа се разнесе възмутен ропот срещу предателите. Моряците не обърнаха внимание, а хукнаха да спуснат трапа.

Но когато понечиха да се качат на борда, откъм тълпата прозвуча изстрел и единият се строполи. Демонът му чайка изчезна като пламъка на угасена от вятъра свещ.

Това предизвика бурна ярост у мечките. Огnehвъргачката отново беше заредена и огнената лавина се устреми към покривите на къщите, където се пръсна сред водопад от искри. В горния край на трапа се появи мечок, по-огромен от всички останали, самото олицетворение на

необузданата сила, и куршумите, които го обсипаха, отскачаха от бронята му, без да оставят драскотина.

— Защо нападат града? — обърна се Уил към съседа си.

— Искат гориво, но ние си нямаме вземане-даване с мечките. Щом са напуснали кралството си и са тръгнали да плават, кой може да каже какво ще направят утре? Затова трябва да им се противопоставим. Те са пирати, пирати и разбойници!

Огромният мечок се спускаше по трапа, а зад него се тълпяха още няколко, всичките толкова тежки, че корабът се наклони на една страна. Уил видя, че канонирите са се върнали при оръдието и го зареждат.

Тогава му хрумна нещо и той хукна към кея и се изправи в празното пространство между мечките и оръдието.

— Спрете! Спрете боя! Оставете ме да поговоря с тях!

Внезапно се възцари тишина. Всички застинаха, изумени от подобна нечувана лудост. Самият мечок, който беше готов да се втурне срещу канонирите, спря на място, но цялото му тяло трепереше от ярост. Острите му нокти се забиха в земята, а черните му очи горяха свирепо изпод шлема.

— Кой си ти? Какво искаш? — изрева той на английски. Беше чул думите на момчето.

Хората се спогледаха объркани. Онези, които разбираха езика, им преведоха.

— Ще се бия с теб на дуел — извика Уил — и ако те победи, ще се оттеглим!

Мечокът не помръдна. Колкото до хората, в мига, в който разбраха какво говори момчето, сред тълпата избухна подигравателен смях, чуха се подвиквания и подсвирквания. Но не задълго, защото Уил се обърна с лице към тях. Под ледения му поглед хората постепенно се смълчаха. Той усети треперенето на Балтамос, който беше кацнал на рамото му в облика на кос.

— Ако накарам мечока да се предаде — обърна се той към безмълвната тълпа, — вие се задължавате да им дадете гориво. Тогава те ще отплават и ще ви оставят на мира. Трябва да се съгласите, иначе ще ви унищожат.

Знаеше, че огромният мечок е само на няколко крачки зад него, но не се обърна. Остана с лице към жителите на града, които започнаха

да се съвещават и да спорят разпалено.

— Хей, момче! — извика нечий глас след минута или две. — Накарай мечока да обещае!

Уил се обърна, преглътна мъчително и пое дълбоко дъх.

— Слушай, мечок! — извика. — Трябва да ми обещаеш. Ако те победи, няма повече да нападате гражданите. Ще си купите от тях гориво и ще продължите пътя си по живо, по здраво.

— Не става! — изрева мечокът. — Срам и позор ще бъде да се бия с теб! Ти си слаб като охлюв. Не мога да се бия с теб.

— Така е — съгласи се Уил. Сега цялото му внимание беше насочено към огромното свирепо същество пред него. — Няма да е честно. Ти си целият брониран, а аз нямам никакви доспехи. Пък и можеш да ми откъснеш главата с един замах на лапата. Тогава да играем честно. Дай ми част от доспехите си, която ти пожелаеш. Шлема си например. Тогава ще бъдем равностойни и няма да те е срам да влезеш в двубой с мен.

С ръмжене, в което се долавяше омраза, ярост и презрение, мечокът посегна и откачи с огромния си нокът веригата, придържаща шлема му.

Над кея се възцари гробна тишина. Никой не смееше да помръдне, да изрече дума. Всички усещаха, че става нещо, което никога не са виждали, но все още не разбираха какво е то. Единствените звуци бяха плисъкът на водата, която се удряше в подпорите на кея, боботенето на мотора и крясъкът на чайките. После се чу и силно дрънчене — мечокът хвърли шлема си в краката на момчето.

Уил остави раницата и се наведе да вземе шлема. Едва успя да го повдигне. Беше направен от едно-единствено парче метал, тъмен и нащърбен, с пролука за очите в горната част и тежка верига отдолу.

— Значи това е бронята ти — изрече Уил. — Честно да ти кажа, не ми изглежда много яка. Не знам дали мога да ѝ се доверя. Я да видим...

Той извади ножа от раницата, опря острието в лицевата част на шлема и отрязва късче от него, сякаш режеше масло.

— Така си и мислех!

С тези думи момчето отрязва още едно парче, после трето, докато масивният шлем се превърна в купчина метални изрезки. Уил загреба

шепа от тях и се изправи.

— Ето я твоята броня — заяви и пусна парчетата в краката си. Те издрънчаха. — А ето го и ножът ми. Твоят шлем не ми върши работа, така че ще трябва да се бия без него. Готов ли си? Мисля, че все пак сме равностойни. И аз мога да ти отрежа главата с един замах.

Гробна тишина. Черните очи на мечока горяха като въглени и Уил усети как по гърба му се стича струйка пот.

Мечокът поклати глава и отстъпи крачка.

— Прекалено силно оръжие — изръмжа той. — Не мога да се преборя с него. Ти спечели, момче.

Уил знаеше, че само след миг ще последват викове и възгласи, затова побърза да се обърне към тълпата.

— Сега трябва да изпълните вашата част от уговорката! — извика той. — Погрижете се за ранените и за поправката на сградите. И позволете на кораба да остане на пристана, докато зареди с гориво.

Знаеше, че ще са нужни минута-две за превод — достатъчно да уталожат вълнението на тълпата. Мечокът го наблюдаваше внимателно и разбираше по-добре от самия него какво е постигнал.

Уил пхна ножа в раницата и отново погледна мечока. Ала погледът, който размениха, този път беше различен. Зад тях на палубата демонтираха огнехвъргачката. Откъм реката се приближиха и другите два кораба на мечките.

На брега няколко души се заеха да разчистват следите от битката, но повече бяха онези, които се стълпиха около Уил, за да погледнат това странно момче, надделяло над мечия водач. Време беше отново да изчезне от полезрението им и той приложи изпитаната магия, която толкова години беше отклонявала вниманието на околните от него и от майка му. Разбира се, това съвсем не беше магия, а определен род поведение. Той някак изведнъж притихна, погледът му стана безизразен, а движенията — вяли. Хората бързо изгубиха интерес към него, а не след дълго дори се почувстваха отегчени от това невзрачно дете, обърнаха му гръб и съвсем го забравиха.

Ала интересът на мечока не беше човешки. Той разбираше какво става и си даваше сметка, че се е сблъскал с още едно от изумителните качества на това момче. Когато се приближи и заговори, гласът му прокънтя по-дълбок и по-моцнен от грохота на моторите.

— Как се казваш? — попита той.

— Уил Пари. Можеш ли да си направиш друг шлем?

— Да. Какво търсиш?

— Вие сте тръгнали на юг. Искам да дойда с вас. Тръгнал съм към планините, а това е най-бързият път. Ще ме вземете ли?

— Да. Искам да видя ножа.

— Ще го покажа само на онзи, комуто вярвам. Има един мечок, за когото съм чул, че може да му се има доверие. Той е крал на мечките и добър приятел на едно момиче, което съм тръгнал да търся в планините. Казва се Лира Златоуста. А мечокът е Йорек Бирнисон.

— Аз съм Йорек Бирнисон — каза мечокът.

— Знаех си — кимна Уил.

От кораба товареха горивото. Вагонетките се обръщаха и въглищата се изсипваха с грохот в трюма, а над тях се издигаше черен облак прах. Незабелязан от гражданите, които метяха стъклата или се пазаряха за цената на въглищата, Уил се изкачи по трапа след мечия крал и стъпи на борда.

9. ПО РЕКАТА

*През съзнанието минава сянка, като облак слънцето
обгърнал*

Емили Дикинсън

— Дай да видя ножа — помоли Йорек Бирнисон. — Разбирам метала. Нищо, направено от желязо или стомана, не може да е загадка за една мечка. Но никога не съм виждал нож като твоя и ми се иска да го огледам по-отблизо.

Двамата стояха на палубата, озарена от топлите лъчи на залязващото слънце. Корабът бързо пореше водата срещу течението. На борда имаше достатъчно гориво и храна, която и Уил можеше да яде. Разговорът им беше второто запознаване с мечия крал — първото се състоя на пристанището.

Уил му подаде ножа с дръжката напред и мечокът го пое много внимателно. Палецът му беше разположен перпендикулярно на останалите пръсти, което му позволяваше да действа ловко като човек. Йорек повъртя ножа в ръце, поднесе го към очите си, огледа го на светлината, накрая опита острието — откъм стоманената страна — върху парче непотребно желязо.

— С това острие ми срязва шлема — каза той. — Другото е много странно. Не мога да кажа от какъв материал е, какво може да прави и как е изработено. Но искам да разбера. Откъде го имаш?

Уил му разказа в общи линии какво точно се е случило, като пропусна само онова, което засягаше единствено него — майка му, убития от него мъж, баща му.

— Бил си се за ножа и си изгубил два пръста? — учуди се мечокът. — Покажи ми раната.

Уил протегна ръка. Благодарение на мехлема на баща му раните заздравяваха добре, но повърхността им все още беше много нежна. Мечокът ги подуши.

— Кървав мъх — установи той. — И още нещо, което не мога да определя. Кой ти го даде?

— Човекът, който ми каза какво да правя с ножа. Той умря. Държеше този мехлем в рогова кутийка. Вещиците се опитаха да ме лекуват с магия, но не се получи, а мехлемът свърши работа.

— И какво трябва да правиш с ножа? — попита Йорек Бирнисон, като му подаде оръжието.

— Да воювам с него на страната на лорд Азриел — отвърна Уил. Но най-напред трябва да спася Лира Златоуста.

— Ние ще ти помогнем — каза мечокът и сърцето на Уил подскочи от радост.

През следващите няколко дни Уил разбра кое е накарало мечките да поемат към Централна Азия, толкова далеч от родните земи.

След катастрофата, отворила пролука между двата свята, арктическият лед започнал да се топи, а в морето се появили непознати течения. Мечките живеели сред ледовете и зависели от животните, обитаващи студените води. Те разбрали, че ако останат в родината си, скоро ще започнат да гладуват. И като здравомислещи същества решили да не чакат глада. Трябвало да се преселят някъде, където има в изобилие лед и сняг — във високите планини, чиито върхове опират в небето. Трябвало да пропътуват половината свят, но планините били там — вечни, непоклатими, потънали в сняг. От океански мечки щели да се превърнат в планински, докато всичко отново се върне на мястото си.

— Значи няма да воювате? — попита Уил.

— Старите ни врагове изчезнаха заедно с тюлените и моржовете. Ако срещнем нови, ще знаем как да се бием с тях.

— Мислех, че се задава голяма война, от която никой не може да остане настрана. Вие на чия страна бихте застанали, ако се стигне дотам?

— На онази, която ще е добра за мечките. Как иначе? Но има няколко души, на които държа, без да са мечки. Единият беше

въздухоплавател и летеше с балон. Той е мъртъв. Другите са Серафина Пекала и Лира Златоуста. Затова на първо място ще направя онова, което е добро за мечките, после за детето и за вещицата и накрая за моя мъртъв приятел Лий Скорзби, който трябва да бъде отмъстен. И ще ти помогна да отървеш Лира от онази ужасна жена Колтър.

После разказа как заедно с няколко от поданиците си доплавал до устието на реката, платил в злато за кораба и наел екипажа, как се възползвали от топенето на арктическия лед, за да навлязат навътре в сушата заедно с обърналите посоката си води. И тъй като реката извираше от същите планини, към които се били упътили, засега всичко вървяло по план.

Така минаваше времето.

През деня Уил дремеше на палубата, почиваше, събираше сили, защото се чувстваше уморен до мозъка на костите си. Гледаше как пейзажът постепенно се мени и обширната степ отстъпва място на ниски тревисти хълмове, после на по-високи възвишения. От време на време навлизаха в проломи и подминаваха водопади, но корабът напредваше бързо и уверено на юг.

Той разговаряше с капитана и моряците, но само от любезност. Липсваше му лекотата, с която Лира намираще общ език със съвсем непознати хора, и трудно измисляше теми за разговор, пък и екипажът не се интересуваше кой знае колко от него. За хората превозването на пътниците беше просто работа и когато я свършеха, щяха да си тръгнат, без да се обърнат повече. Освен това не харесваха особено мечките, независимо от златото им. Уил беше чужденец и от него се искаше да си плаща за храната, нататък можеше да прави каквото намери за добре. А и този негов странен демон — беше като демоните на вещиците. Ту го имаше, ту изчезваше нанякъде. Като всички моряци и тези бяха доста суеверни и предпочитаха да стоят по-далеч от него.

Балтамос от своя страна беше по-тих от водата. Понякога мъката го налягаше с непреодолима сила и тогава напускаше кораба и политаше сред облаците, търсейки лъч светлина или случаен полъх на вятъра, блясък на звезда или познато въздушно течение, които да му напомнят за преживяното с Барух. Когато заговореше, то бе само за да съобщи на Уил колко път са изминали и колко остава до долината с пещерата. Може би си мислеше, че момчето не му съчувства истински, макар че ако търсеше състрадание, щеше да получи достатъчно. С

всеки изминал ден ангелът ставаше все по-официален и скован, макар и без някогашния сарказъм. Поне това свое обещание успяваше да сдържи.

Колкото до Йорек, той беше обсебен от ножа. Гледаше го с часове, изпробваше и двете острия, огъваше го, поднасяше го към светлината, опитваше вкуса му с език, душеше го и дори се вслушваше в свистенето на въздуха, докато го размахваше. Уил не се боеше за ножа, защото знаеше, че Йорек е майстор от най-висока класа, не се боеше и за Йорек, който пипаше изумително деликатно с огромните си лапи.

Най-накрая мечокът реши да сподели наученото.

— Онова, другото острие. То служи за нещо, за което не си ми казал. Какво е то и как го правиш?

— Не мога да ти покажа сега, защото корабът се движи, но като спрем, ще видиш.

— Мога да мисля за него — каза мечокът, — но не и да го разбера. Никога не съм виждал нещо толкова странно.

Той подаде ножа на Уил и го изгледа продължително с непроницаемите си черни очи. Поглед, от който го побиха тръпки.

Реката беше променила цвета си — придошлите води се връщаха обратно. Уил беше забелязал, че земетресенията са се отразили различно на местата, през които минаваха. Виждаше потънали до покривите села и стотици хора, останали без подслон, които се опитваха да спасят, каквото могат с лодките и канутата си. Изглежда имаше и леко хлътване на земята точно в този район, защото реката ставаше по-широка и по-бавна, а капитанът не успяваше да открие познатите ориентири сред мътните води. Въздухът беше по-горещ и слънцето се издигаше по-високо в небето. За да се охладят, някои от мечките плуваха редом с кораба, вкусвайки родните си води в тази чужда земя.

По някое време реката отново се стесни и стана по-дълбока. Скоро се появиха очертанията на огромното централно-азиатско плато. Един ден Уил видя на хоризонта бяла ивица, която постепенно се уголеми и се раздели на множество върхове и хребети. Беше толкова висока, че му се струваше съвсем близо, една на няколко мили разстояние, но това беше зрителна измама. Просто планината беше

огромна и с всеки изминал час се издигаше все по необятна и страховита.

Повечето мечки никога не бяха виждали нищо, освен скалите на родния си Свалбард, и с мълчаливо изумление се вглеждаха в острите зъбери и далечните грамади.

— Какво ще ловуваме тук, Йорек Бирнисон? — попита един мечок. — Има ли тюлени? От какво ще живеем?

— Има сняг и лед — отвърна мечият крал. — Ще ни хареса. Освен това дивите зверове не са малко. Животът ни ще се промени за известно време. Но ще оцелеем, а когато всичко си дойде на мястото и Арктика отново замръзне, ще сме живи, за да се върнем и да си потърсим правата. Ако бяхме останали там, щяхме да измрем от глад. Пригответи се да се сблъскаш с нови и необичайни неща, народе мой.

Дойде мигът, в който корабът не можеше да продължи пътя си, защото реката се стесняваше и ставаше все по-плитка. Спряха в една залята от водата долина, която би трябвало да е покрита с трева и планински цветя. Тук реката правеше голям завой. Капитанът заяви, че долината не е езеро и не смее да продължи нататък, защото няма достатъчно дълбочина, въпреки придошлите от север води.

Пуснаха котва край една голяма издадена скала, която образуваше нещо като естествен пристан, и започнаха разтоварването.

— Къде сме? — попита Уил капитана, който говореше криволяво английски.

Човекът измъкна опърпана карта и посочи с лулата си.

— Този долина тук. Вземи и върви.

— Благодаря — каза Уил. Поколеба се дали да му предложи пари, но капитанът вече се беше обърнал с гръб, за да наблюдава разтоварването.

Не след дълго всичките трийсетина мечки заедно с доспехите бяха слезли на тесния бряг. Капитанът даде команда и корабът се обърна тронаво срещу течението, насочвайки се към средата на реката. Звукът на корабната сирена огласи долината и отекна в околните скали.

Уил седна на камъка и се загледа в картата. Ако описанието на ангела беше вярно, тогава долината, която търсеше, се намираше на югоизток и най-удобният път минаваше през прохода, означен като Сунгчен.

— Мечки, запомнете това място — обърна се Йорек Бирнисон към поданиците си. — Когато дойде време да се връщаме в Арктика, ще се съберем тук. Сега вървете — ловувайте, хранете се и живеете. Не воювайте. Не сме дошли тук да воюваме. Ако се зададе война, аз ще ви повикам.

Мечките живееха в уединение и се събираха само във времена на война или други важни събития. Сега, когато бяха стигнали границата на снеговете, нямаха търпение да останат сами, за да изследват новите си владения.

— Хайде, Уил — подкани Йорек Бирнисон. — Да вървим да търсим Лира.

Момчето вдигна раницата си и тръгна с мечия крал.

Отначало се вървеше лесно. Слънцето беше силно, но боровете и рододендроните им пазеха сянка, а въздухът беше свеж и прозрачен. Земята беше камениста, но камъните бяха обрасли с мъх и покрити с борови иглички, а склоновете не бяха особено стръмни. Уил установи, че ходенето му доставя удоволствие. Дните, прекарани на кораба, и принудителната почивка бяха укрепили силите му. Когато се срещнаха с Йорек, беше уморен до смърт. Той не го съзнаваше, но мечокът го беше разбрал.

След като останаха сами, Уил показа на Йорек какво може да прави другото острие на ножа. Отвори прозорец към гъста тропическа джунгла, в която се издигаха пари и трополяха капки влага, а изпаренията бяха наситени с тежък аромат, който изпълни чистия планински въздух. Йорек гледеше в захлас. Докосна с лапа ръба на прозореца, подуши и мълчаливо прекрачи отвъд. Крясъците на маймуните, птичите гласове и крякането на жабите заедно с трополенето на капките влага звучаха оглушително в ушите на Уил, който го чакаше от другата страна.

Йорек се върна и мълчаливо проследи движенията на Уил, който затвори прозореца, после поиска ножа и го гледа толкова дълго и внимателно, че момчето се уплаши да не си избоде очите. Когато му връщаше ножа, мечокът изрече само:

— Прав бях. Не бих могъл да се преборя с това.

Продължиха пътя си, почти, без да разговарят, което беше добре и за двамата. Йорек улови газела и изяде по-голямата част, но остави най-крехкото месо на Уил. По някое време стигнаха до някакво селце.

Мечокът остана да чака в гората, а момчето се спазари да му продадат срещу една от златните монети пита корав хляб и малко сушени плодове, както и ботуши от кожа на як и овче кожухче — нощите бяха доста студени.

Получиха и полезни сведения за долината с дъгите. Балтамос беше приел облика на сврака — също като демона на човека, с когото Уил говореше. С негова помощ двамата се разбраха прилично и напътствията на мъжа прозвучаха напълно смислено и ясно.

Имаха три дни път дотам. Какво пък, не им оставаше друго, освен да вървят.

Ала не бяха единствените.

Частите на лорд Азриел — гироптерите и цистерната, бяха стигнали до пролуката между светове над Свалбард. Още имаха много път, но летяха през цялото време, като спираха само за да заредят с гориво. Командирът им, крал Огунве, се свързваше с базалтовата крепост два пъти на ден. На борда на гироптера, му имаше магнитен резонатор и с негова помощ той научаваше всички вести така бързо, както и самият лорд Азриел.

Новините бяха обезпокоителни. Лейди Салмакия беше подслушала представителите на двете враждуващи крила на Църквата — Дисциплинарния съд на Консисторията и Обществото на Светия дух, които се бяха споразумели да загърбят разногласията си и да обединят знанията си в името на общата цел. Обществото имаше по-бърз и по-опитен альтиометрист от Фра Павел и благодарение на него Съдът на Консисторията вече знаеше къде точно се намира Лира. Нещо повече, известно му беше, че лорд Азриел е изпратил спасителна група. Без да губи време, Съдът прати нататък ескадрила цепелини, а батальон от швейцарската гвардия чакаше в готовност близо до Женевското езеро.

Така всяка от страните знаеше, че противникът също се опитва да се добере до планинската пещера. И всички съзнаваха, че онзи, който стигне пръв, ще има предимство. Гироптерите на лорд Азриел бяха по-бързи от цепелините на Дисциплинарния съд, затова пък имаха повече път дотам, а и цистерната ги забавяше.

Имаше и още нещо — онзи, който пръв стигнеше до Лира, после трябваше да си пробива път, като влезе в сблъсък с противника. За Съда на Консисторията щеше да е по-лесно, защото той не си

поставяше задачата да измъкне Лира невредима. Неговите войници бързаха нататък, за да я убият.

Цепелинът, с който пътуваше Председателят на Съда на Консисторията, взеше и други пътници, за чието съществуване никой не подозираше. Кавалерът Тиалис беше получил съобщение по магнитния резонатор, с което му нареждаха той и лейди Салмакия да се промъкнат незабелязано на борда. При пристигането на цепелина в долината двамата трябваше да тръгнат напред и да се придвижат сами до пещерата, за да защитават Лира с всички средства, докато пристигнат спасителните сили на крал Огунве. Над всичко трябваше да стои нейната сигурност.

Качването на борда на цепелина беше твърде рисковано за двамата шпиони, още повече че се налагаше да носят и оборудването си. Освен магнитния резонатор трябваше да качат и две ларви на насекоми и да се запасят с храна за тях. Когато се излюпеха, насекомите щяха да приличат на водни кончета, но нито в света на Уил, нито тук бяха виждали нещо подобно на тях. Най-напред те бяха много по-големи от тукашните водни кончета. Жилоногите ги отглеждаха с много грижа и насекомите на всеки клан се отличаваха от другите. Кланът на кавалера Тиалис развъждаше силни кончета на червени и жълти ивици с неутолим апетит, докато питомецът на лейди Салмакия щеше да бъде по-тънък и строен, с електриково-синьо тяло и способността да свети нощем.

Всеки шпионин разполагаше с няколко такива ларви, които с помощта на грижливо премерено хранене с масло и мед можеха да пребивават в летаргия за неограничено време или да бъдат подложени на ускорено съзряване. Тиалис и Салмакия имаха около тридесет и шест часа, в зависимост от скоростта на вятъра, за да помогнат на ларвите да се излюпят — горе-долу толкова щеше да продължи полетът, а те трябваше да са готови преди кацането на цепелина.

Кавалерът и вярната му сподвижничка си намериха удобно местенце зад една преградка и се скриха, докато чакаха да натоварят и заредят кораба с гориво. После моторите зареваха, разтърсвайки лекото съоръжение до основи, и цепелинът се издигна във въздуха.

Сънародниците им биха възприели като смъртна обида подобно сравнение, но жилоногите умееха да се спотайват като плъхове. От скривалището си Тиалис и Салмакия можеха да подслушат кажи-речи

всичко. На всеки час те се свързваха по резонатора с лорд Роке, който летеше на гироптера на крал Огунве.

Ала имаше още нещо, за което нямаше да чуят нито дума на цепелина, защото Председателят не говореше за него — убиеца отец Гомес, който беше получил предварително опрощение на греховете. Ако Съдът на Консисторията не успееше, той щеше да довърши мисията. Никой не знаеше къде е отец Гомес и дори не подозираше за съществуването му, за да го проследи.

10. КОЛЕЛАТА

От морето се подига малко облаче, колкото човешка длан.

Трета книга Царства, 18:44

— Да — кимна червенокосото момиче в градината на изоставеното казино. — Видяхме я — и аз, и Паоло. Мина оттук преди няколко дни.

— А помните ли как изглеждаше? — попита отец Гомес.

— Беше ѝ горещо — каза момчето. — Имаше пот по лицето.

— На колко години беше?

— Ами... — Момчето се замисли. — Четирийсет. Или петдесет. Не я видяхме отблизо. Може и на трийсет да е била. Но наистина ѝ беше горещо и носеше голяма раница, по-голяма от твоята, ей такава...

Паоло я дръпна и прошепна нещо на ухото ѝ, без да откъсва очи от свещеника. Слънцето грееше право в лицето му.

— Да, знам, Привиденията! — нетърпеливо го прекъсна момчето и се обърна към отец Гомес. — Тя изобщо не се боеше от Привиденията. Вървеше си през града и пет пари не даваше. Никога не съм виждала някой от големите да прави така. Все едно не знаеше за тях. Също като теб! — предизвикателно изрече малката.

— Има много неща, които не знам — кротко продума отец Гомес. Момчето дръпна сестричката си за ръкава и отново зашепна.

— Паоло мисли, че си тръгнал за ножа — стрилия го с поглед момчето.

Отец Гомес едва не подскочи. Помнеше какво беше казал Фра Павел пред Съда на Консисторията. Сигурно говореха за този нож!

— Стига да мога — рече той. — Ножът е оттук, нали?

— От Торе дели Анджели — кимна момичето и посочи четвъртитата каменна кула, която се издигаше над ръждивочервените покриви, трептяща в омарата на жаркия ден. — А момчето, което го открадна, уби брат ни Тулио. Привиденията го нападнаха. Ако си решил да убиеш това момче, хубаво ще направиш. Пък и момичето... Тя е лъжкия и с нищо не е по-добра от него!

— И момиче ли е имало? — учуди се престорено свещеникът.

— Гадна лъжкия! — плю червенокосото момиче. — За малко да ги убием, но тогава дойдоха някакви жени, летящи жени...

— Вещици! — допълни Паоло.

— Да, вещици, и не можехме да се бием с тях. Те ги отведоха онова момче и момичето, де. Не знам къде са отишли. А жената дойде след това. Помислихме си, че може и тя да има някакъв нож, да я пази от Привиденията. Ти също! — Момичето предизвикателно вирна брадичка.

— Аз нямам нож — увери я отец Гомес. — Но имам свята мисия. Може би тя ме пази от тези... Привидения.

— Може — съгласи се момичето. — Е, щом я търсиш, ще ти кажа. Тя тръгна на юг, към планините, не знам точно накъде. Но когото и да попиташ, ще ти каже, защото в Читагазе няма друга такава жена. Няма да ти е трудно да я откриеш.

— Благодаря, Анджелика — каза свещеникът. — Бог да ви благослови, деца мои.

Той нарами торбата си и закрачи доволен по пустите улици.

След три дни, прекарани в компанията на съществата двуколки, Мери Малоун вече знаеше доста повече за тях, а и те научиха немалко за нея.

Онази сутрин я откараха по базалтовия път до селото си, разположено на речния бряг. Пътуването беше неудобно — нямаше за какво да се хване, а и гърбът на съществото беше корав. Препускаха със скорост, която я хвърляше в трепет, но в трополенето на колелата и стремителния им бяг имаше нещо опияняващо.

Докато стигнат до селото, тя успя да си изясни някои неща от анатомията им. Също като при тревопасните скелетът им имаше ромбоидна форма, с по един крайник на всеки ъгъл. Изглежда някъде

по пътя на еволюцията далечните им предци бяха развили тази форма и я бяха намерили удобна, както пълзящите твари от света на Мери бяха развили гръбначен стълб.

Базалтовият път се спускаше полегато надолу, но по някое време склонът стана по-стръмен и съществата се затъркаляха по инерция. Те прибраха страничните си крака и се втурнаха надолу със скорост, от която дъхът на Мери секна. Трябваше обаче да признае, че съществото, което яздеше, нито веднъж не направи нищо, от което тя да се почувства застрашена. Ако имаше за какво да се хване, язденето дори би й харесало.

В подножието на хълма растеше още една горичка от същите грамадни дървета, а недалеч в равната тревиста низина се виеше широка река. По-нататък смътно блещукаше нещо, което би могло да е по-голяма водна площ, но нямаше време да го разгледа, защото съществата се устремиха към селото на брега на реката, а тя изгаряше от любопитство да го види.

Селцето се състоеше от двайсет-трийсет колиби с тръстикови покриви и стени от преплетени пръти и мазилка, разположени в неравен кръг. Наоколо сновяха и други същества двуколки — някои оправяха покривите, други издърпваха мрежа от реката, трети събираха съчки за огъня.

Значи имаха език, познаваха огъня и живееха в организирано общество. Мери с изненада установи, че е започнала да мисли за тях като за хора. Не бяха човешки същества, и въпреки това бяха хора.

При вида на новодошлите някои от жителите на селото вдигнаха глави и подвикнаха на останалите. Когато групата спря, Мери тромаво се изхлузи от седлото. Знаеше, че я чака жестока мускулна треска.

— Благодаря — обърна се тя към... Към какво всъщност? Коня си? Или двуколката? Нито едно от тези имена не се връзваше по никакъв начин с милото и дружелюбно създание, което я гледаше с блестящите си очи. И Мери реши — думата беше приятел.

Той вдигна хобот и повтори:

— Лагодая.

Това беше последвано отново от дружен смях.

Мери пое раницата си от другото създание (Лигодая! Лагодая!), слезе с останалите от каменната пътека и стъпи върху утъпканата земя на селото.

В този миг започна истинското ѝ приобщаване.

През следващите дни Мери научи толкова много, че се чувстваше като дете, което за пръв път тръгва на училище. От своя страна хората двуколки като че бяха не по-малко изумени от нея. На първо място от ръцете ѝ. Не можеха да им се нагледат. Опипваха с чувствителните си хоботи всяка ставичка, всяко кокалче и нокът, нежно ги огъваха и я гледаха с възторг как вдига раницата си, как поднася храната към устата си, чеше се, реши си косата и се мие.

На свой ред и тя опипваше хоботите им. Те бяха безкрайно гъвкави, дълги около лакът и по-широки в основата си, вероятно достатъчно силни, за да ѝ строят черепа. Двата наподобяващи пръсти израстъка на върха им можеха да бъдат изумително силни, но и деликатни. Изглежда тези създания умееха да настройват вътрешно тези израстъци от нежната мекота на кадифето до твърдостта на дървото. Ето защо дейностите, които можеха да извършват с тях, бяха твърде разнообразни — такива, при които трябваше да се пипа деликатно, например доенето на животните, и други, по-груби задачи, като кършенето на клони.

Лека-полека Мери разбра, че хоботите участват и в общуването. Едно движение на хобота можеше да промени значението на някой звук. Например думата, която звучеше горе-долу като „чих“, придружена от замах с хобота отляво надясно, означаваше вода, с леко изпит нагоре връх на хобота значеше дъжд, с наведен надолу връх беше тъга, а с леко потрепване наляво се тълкуваше като млада тревичка. Мери се опита да имитира тези движения с ръка. Когато съществата разбраха, че започва да говори с тях, възторгът им нямаше край.

Напредъкът стана очевиден, когато започнаха да разговарят (повече на техния език, макар че тя успя да ги научи на някои английски думи — те казваха с лекота благодаря, трева, дърво, небе и река и произнасяха правилно името ѝ). Думата, с която наричаха себе си като народ, беше мулефа, но всеки отделен индивид беше залиф. Имаше известна разлика в начина, по който произнасяха залиф и залифа, но тя беше твърде тънка и се улавяше много трудно. Мери

слушаше внимателно и записваше всичко, докато се оформи цял речник.

Ала преди да си позволи наистина да се приобщи към този симпатичен народ, тя още веднъж извади книгата и пръчиците и попита И-Дзин: „Трябва ли да стоя тук и да се занимавам с това, или да продължа пътя си и да търся?“

Отговорът гласеше: *Стой спокойно, докато тревогата се разсее. Едва когато суматохата отмине, можеш да преследваш по-велики цели.*

Следващият съвет беше: *Както планината таи спокойствие в недрата си, така и мъдрият не позволява волята да блуждае отвъд възможностите му.*

Едва ли можеше да бъде по-ясно. Тя събра пръчиците и затвори книгата и едва тогава забеляза, че няколко от съществата са я наобиколили и я наблюдават.

— Въпрос? Позволение? Любопитен — изрече едно от тях.

— Моля. Погледнете — отвърна тя.

Те много внимателно размърдаха хоботите си и започнаха да местят пръчиците и да разлистват книгата, подражавайки на движенията ѝ. Едно от нещата, които ги изумяваха най-много, бяха двете ѝ ръце — това, че можеше едновременно да държи книгата и да обръща страниците. Обичаха да я наблюдават как сплита пръсти или играе детската игра „Дай, бабо, огънче“, как прави същите движения с палците и показалците, с които Ама в света на Лира гонеше злите сили.

След като разгледаха пръчиците и книгата, съществата ги увиха в шала и ги прибраха в раницата ѝ. Мери беше доволна и окуражена от посланието, дошло от древен Китай, защото то ѝ подсказваше, че онова, което най-много ѝ се иска да направи в този момент, е и най-правилното.

Ето защо с леко сърце се зае да изучава живота на мулефите.

Научи, че има два пола, които живеят в моногамни двойки. Поколениято им имаше дълго детство — поне десет години, и растеше много бавно. Поне така разбра обясненията им. В селото имаше пет деца, едното почти пораснало, а останалите по-малки. Те все още не можеха да се справят с шушулките и затова трябваше да се придвижват като тревопасните на четири крака. При цялата им енергия и

любопитство (любимо занимание им беше да „нападат“ Мери и после да бягат, да се катерят по дърветата, да плискат из водата и в този дух), те изглеждаха някак тромави и явно не в стихията си. Стремителността, силата и изяществото на възрастните бяха в пълен контраст с тяхната непохватност и Мери си представяше с какво нетърпение подрастващото дете очаква мига, в който ще може да използва колелата. Един ден стана свидетел как най-голямото крадешком се приближи до навеса, под който се пазеха шушулките, и промуши нокътя на предния си крак в отвора на една от тях. Ала когато се изправи, тутакси се сгромоляса и кракът му се заклеци в колелото. Шумът привлече вниманието на един от възрастните. Детето с писъци се мъчеше да се освободи и Мери не можа да не се разсмее при вида на разгневения родител и на провинилото се отроче, което все пак успя да се измъкне и да побегне в последния момент.

Ясно беше, че шушулките играят твърде важна роля в живота на малката общност. Скоро и Мери разбра колко са ценни.

Мулефите прекарваха много време в грижа за колелата си. С ловко движение те измъкваха нокътя си от отвора, вдигаха колелото и внимателно го оглеждаха, почистваха го и проверяваха за пукнатини. Нокътят беше невероятно як — рогова или костена шпора, разположена под прав ъгъл спрямо крака, и леко закривена, така че средната част оставаше в центъра на колелото и поемаше основната тежест. Веднъж Мери стана свидетел как една залифа разглеждаше отвора на колелото си, като го докосваше лекичко и вдигаше хобота си във въздуха, сякаш го пробваше на мирис.

Тя си спомни за маслото, което усети по пръстите си, докато разглеждаше първата шушулка. Сега поиска разрешение от залифата и огледа нокътя ѝ. Повърхността му беше по-гладка и хлъзгава от всичко, което беше виждала някога в собствения си свят. Пръстите ѝ просто не можеха да се задържат върху него. Нокътят като че беше пропит с това масло и докато наблюдаваше как жителите на селото изпробват и проверяват състоянието на колелата и ноктите си, започна да се чуди кое е първото — колелото или нокътят? Ездачът или дървото?

Разбира се, имаше и трети елемент — геологията. Съществата можеха да използват колела само в свят, в който има естествени пътища. Сигурно имаше някаква особеност в минералното съдържание

на тази застинала лава, благодарение на която тя се виеше като лента из обширната савана и не се поддаваше на климатични влияния. Постепенно Мери започна да осъзнава как всичко тук е свързано помежду си, а мулефите бяха главното звено. Те знаеха местонахождението на всяко стадо тревопасни, на всяка група дървета, на всяка туфа сладка трева, познаваха всяко животно от стадото, всяко отделно дърво. Мислеха и се грижеха за тях. Веднъж видя как мулефите прочистиха едно стадо, като отделиха от него няколко животни и им строшиха вратовете с мощен удар на хоботите. Нищо не отиваше нахалост. Стиснали с хобот остри като бръснач парчета камък, мулефите одраха и изкормиха животните за броени минути, после започнаха умело да ги разфасоват, като сортираха поотделно вътрешностите, крехкото месо и по-жилавите части, отделяха мазнината и отстраняваха рогата и копитата. При това работеха така ловко, че Мери изпита истинско удоволствие да наблюдава тази добре свършена работа.

Не след дълго късове месо се сушаха на слънцето, други бяха посолени и увити в листа. Кожите бяха внимателно почистени от мазнината, която също щеше да се използва по-късно, и бяха потопени в ями с вода, в която беше поставена дъбова кора. Най-голямото дете си играеше с чифт рога и се правеше на тревопасно, а останалите се заливаха от смях. Тази вечер си устройиха истинско пиршество и Мери остана доволна от гощавката.

Мулефите знаеха къде може да се улови най-добрата риба и кога и на кое място да зложат мрежите. Мери искаше да бъде полезна и отиде при рибарите да им предложи помощта си. Те работеха по двама, докато връзваха възлите с хоботите си. Мери си помисли колко ли изумени ще бъдат от ловкостта на ръцете ѝ, от това, че може сама да връзва възлите. Отначало се наслаждаваше на впечатлението, но постепенно осъзна, че между нея и останалите се е издигнала преграда. Изглежда всички хора бяха такива. Оттогава тя използваше при плетенето на мрежите само едната си ръка и работеше в двойка с една залифа, нейна добра приятелка — тя с пръсти, залифата с хобот.

Ала най-големи грижи мулефите полагаха за дърветата с кръглите шушулки.

В околността имаше пет или шест горички, за които групата се грижеше. Растяха и други, но с тях се занимаваха съседите им.

Всеки ден няколко души отиваха да проверят състоянието на дърветата и да съберат падналите шушулки. Беше ясно какво печелят от това. Но каква изгода имаха дърветата от тази симбиоза? Един ден тя разбра. Докато яздеше с групата, внезапно се чу силен трясък. Всички спряха и заобиколиха другаря си, чието колело се беше счупило. Всяка група си носеше резервни колела и возилото на залифа скоро беше поправено, а счупеното колело беше грижливо увито и откарано в селото.

Там го отвориха, извадиха семената — плоски бледи зърна колкото нокътя на Мери, и ги огледаха едно по едно. От обясненията им ставаше ясно, че шушулките имат нужда от непрекъснатото блъскане по твърдите пътища, за да се счупят — ако изобщо се счупят. Без грижата на мулефите дърветата щяха да измрат. Всеки вид зависеше от другия и маслото правеше тази връзка възможна. Това беше трудно за разбиране, но изглежда й казваха, че маслото е в центъра на техните чувства и усещания и че младите не притежават мъдростта на възрастните, защото не могат да използват колелата и така маслото не е в състояние да проникне в ноктите им.

Едва тогава Мери започна да разбира връзката между мулефите и въпроса, който я занимаваше през последните няколко години.

Ала преди да се заеме с изследването му (а разговорите с мулефите бяха дълги и сложни, защото те обичаха да обясняват и илюстрират казаното с десетки примери, сякаш, за да не остане нещо забравено или недоизказано), селото беше нападнато.

Мери първа видя нападателите, макар да не знаеше кои са и какво представляват.

Това се случи един ранен следобед, докато помагаше да поправят покрива на една колиба. Мулефите строяха къщите си на един етаж, защото бяха слаби в катеренето. Мери обаче се катереше с удоволствие и използваше и двете си ръце, за да реди тръстиката и да я връзва. След като веднъж й бяха показали техниката си, тя се справяше далеч по-бързо от тях.

Онзи следобед тя се беше облегла на гредите на покрива, ловеше сноповете тръстика, които й хвърляха отдолу, и се наслаждаваше на приятния ветрец откъм реката, когато нещо бяло прикова погледа й.

Белееше някъде над далечното блещукащо петно, което според Мери беше море. Тя заслони очите си с ръка и видя платно, след него второ и трето, цяла флота. Бели платна, които изникнаха от маранята и тихо и грациозно се понесоха към устието на реката.

— Мери! — извика отдолу залифът. — Какво виждаш?

Тя не знаеше как е платно на техния език, затова каза:

— Висок, бял, много.

Залифът тутакси нададе тревожен вик. Всички наоколо спряха работата си и се завтекоха към центъра на солото, като викаха малките. Само след минута всички мулефи бяха готови за бягство.

— Мери! Мери! — повика я приятелката ѝ Атал. — Ела! Туалапи! Туалапи!

Всичко стана толкова бързо, че Мери дори не успя да помръдне от мястото си. В това време белите платна вече бяха навлезли в реката и с лекота се придвижваха срещу течението. Мери беше впечатлена от дисциплината на моряците — всички се движеха и променяха курса с такава лекота и съгласуваност, че ѝ приличаха на птиче ято. И бяха толкова красиви, тези изящни бели платна, които се накланяха, полюшваха се и се издуваха...

Бяха поне четиридесет на брой и плаваха срещу течението далеч по-бързо, отколкото ѝ се струваше на пръв поглед. Тя обаче не видя живи същества на борда, а след известно време с изумление осъзна, че това не са никакви лодки. Бяха гигантски птици с разперени като платна крила, едното отпред, другото отзад.

Нямаше време да ги разглежда повече, защото те се приближиха до брега и започнаха да се измъкват от водата. Имаха лебедови шии и човки, дълги колкото ръката ѝ. Крилата им надвишаваха двойно ръста ѝ, а краката им бяха невероятно мощни. Нищо чудно, че се придвижваха така стремително по водата.

Тя хукна с все сила след мулефите, които не преставаха да я викат, докато се изнизваха в колона от селото по посока на пътя. Настигна ги точно навреме. Приятелката ѝ Атал я чакаше и в мига, в който Мери се изкатери на гърба ѝ, се понесе нагоре по хълма след другарите си.

Птиците, които не можеха да се движат така бързо по суша, скоро се отказаха от преследването и се насочиха към селото.

Те разбиха хранилищата и хамбарите и с дрезгави крясъци и гъргорене вдигаха огромните си хищни клюнове нагоре, за да преглътнат сушеното месо, зърното и сушените плодове. Всичко годно за ядене беше погълнато за по-малко от минута.

После туалапите откриха навеса, под който се пазеха колелата, и се опитаха да разбият с човките си яките шушулки, но това не им се удаде. Мери усети напрежението и тревогата на приятелите си, които наблюдаваха от ниския хълм как птиците удрят шушулка след шушулка в земята, тъпчат ги с крака и ги блъскат с клюнове, по нищо не се случило. По-лошото беше, когато туалапите изтикаха няколко от тях до реката и шушулките се понесоха надолу по течението към морето.

Тогава огромните снежнобели птици се заеха да разрушават всичко, което им се изпречеше пред погледа, с яростни удари на яките си човки и крака. Мулефите тихичко нареждаха.

— Аз помагам — каза Мери. — Правим отново.

Ала злите създания още не бяха свършили. Вдигнали високо масивните си крила, те клекнаха сред руините и се освободиха от нечистотиите. Смярда, носена от вятъра, стигна до върха на хълма. Сред строшените греди и разпиляната тръстика се издигаха купчинки зеленикаво-кафяв тор. Огромните птици трмаво и важно се заклатушкаха към водата и заплуваха надолу по течението.

Едва когато и последното бяло крило се изгуби в маранята, мулефите се осмелиха да се спуснат от хълма. Бяха изпълнени с гняв и мъка, но повече от всичко се тревожеха за шушулките.

От петнайсетте шушулки под навеса бяха останали само две. Останалите бяха изтикани до водата и не се виждаха никакви. Но на следващия завой на реката имаше пясъчна плитчина и на Мери ѝ се стори, че съзира заседнало колело. За голяма изненада и притеснение на мулефите тя смъкна дрехите си, нави около кръста си тънко въже и заплува нататък. Там се намериха цели пет от безценните колела. Тя ги наниза на въженцето през пролуките в средата и заплува тежко към брега, като ги влачеше след себе си.

Мулефите се чудеха как да ѝ се отблагодарят. Те самите никога не влизаха във водата и хвърляха мрежите си само от брега, за да не намократ краката и колелата си. Мери усети, че най-сетне е направила нещо полезно за приятелите си.

По-късно същата нощ, след като залъгаха глада си със сладки корени, те ѝ казаха защо толкова се притесняват за колелата. Някога шушулките били в изобилие и тогава светът бил богат и пълен с живот, а мулефите живеели със своите дървета весело и безгрижно. Ала преди много години се случило нещо лошо. От света си отишло нещо безценно. И въпреки усилията, грижите и любовта на мулефите дърветата започнали да измират.

11.

ВОДНИТЕ КОНЧЕТА

Истина, изречена, с умисъл зла, е по-лоша от всяка нарочна лъжа.

Уилям Блейк

Ама се качваше по пътеката към пещерата с торбичка с хляб и гърне мляко, и с тежки съмнения в сърцето. Имаше ли изобщо някакъв начин да стигне до спящото момиче? Тя се приближи до скалата, където жената ѝ беше наредила да оставя храната. Сложи всичко на земята, но не си тръгна, а продължи още малко нагоре, подмина пещерата и гъстите рододендрони и се добра до мястото, където гората оредяваше и започваха дъгите.

Там двамата с демона ѝ обичаха да си играят — изкатерваха се по издатините на скалите, заобикаляха малките бяло-зелени водопади и водовъртежите и минаваха през обагрените във всички цветове на дъгата ситни водни пръски, докато косата и клепачите ѝ и неговото катериче кожухче се покриеха с дребни капчици. Целта беше да стигнеш догоре, без да си избършеш очите, напук на изкушението, и скоро слънчевата светлина се разделяше на червено, жълто, зелено, синьо и всички останали цветове между тях, но тя не биваше да посяга към очите си, иначе щеше да загуби играта.

Демонът ѝ Куланг скочи на скалата в подножието на най-високо разположеното водопадче и Ама знаеше, че той ей сега ще се обърне, за да провери дали няма да се опита да избърше влагата от лицето си.

Той обаче не го направи, а спря като закован и се загледа напред.

Ама си избърса очите — слисването на демона ѝ беше сложило край на играта. Тя направи крачка, за да надникне над върха на скалата — и застина. Над нея се извисяваше създание, каквото не беше виждала дотогава — мечка, но огромна и страшна, четири пъти по-

голяма от кафявите мечки в гората, с козина като слонова кост, черен нос и очи и дълги като кинжали нокти. Само на крачка от нея. Тя виждаше всяко косъмче на главата ѝ.

— Кой е там? — попита момчешки глас.

Ама не разбираше думите, но смисълът на въпроса беше достатъчно ясен.

След миг до мечката изникна и самото момче — на вид доста диво, със свиреп поглед и издадена долна челюст. А тази птица до него, дали беше демонът му или нещо друго? Толкова странна птица, не приличаше на никоя друга! Тя полетя към Куланг и заговори:

— Приятели. Няма да ви причиним зло.

Голямата бяла мечка не беше помръднала.

— Ела насам — каза момчето и отново демонът ѝ преведе думите му.

Без да сваля от мечока поглед, изпълнен с благоговееен ужас, Ама се изкатери до водопада и застана смутено на скалата. Куланг се превърна в пеперуда и за миг кацна на бузата ѝ, после изпърха до другия демон, който се беше настанил върху ръката на момчето.

— Уил — представи се момчето, посочвайки към гърдите си.

— Ама — отвърна тя.

Сега можеше да го разгледа по-добре и се уплаши от него почти толкова, колкото и от мечката. На ръката му видя ужасна рана два от пръстите му липсваха. Почти ѝ призля.

Мечокът нагази в пенливия поток и легна във водата, сякаш да се разхлади. Демонът на момчето се вдигна във въздуха и заедно с Куланг полетя сред дъгите. Не след дълго двамата вече се разбираха добре.

И какво се оказа — че те търсят точно тази пещера със спящото момиче!

— Аз знам къде е тя! — извика Ама. — Държи я заспала една жена, която казва, че ѝ е майка, но може ли една майка да е толкова жестока? Тя я кара да пие нещо, от което да спи непробудно, но аз имам билки, които могат да я събудят, само да се добера до нея!

Уил поклати глава и зачака Балтамос да преведе. Трябваше им повече от минута.

— Йорек! — викна той и мечокът се измъкна от потока, като се облизваше. Току-що беше погълнал една риба. — Йорек, това момиче

казва, че знае къде е Лира. Ще отидем двамата да погледнем, а ти пази тук.

Йорек Бирнисон, застанал на четири крака в потока, кимна. Уил скри раницата си и запаса ножа, преди да се спусне под дъгите след Ама. Трябваше час по час да бърше очите си, за да види къде стъпва. Мъглата, която изпълваше въздуха, беше ледена.

Когато стигнаха подножието на скалите с водопадите, Ама му направи знак, че трябва да вървят предпазливо и да не вдигат шум. Той тръгна след нея надолу между покритите с мъх скали и напуканите дънери на боровете, където танцуваха яркозелени слънчеви зайчета и шушнеха милиони невидими насекоми. Докато слизаха, светлината продължаваше да ги следва, а над главите им високите дървета протягаха върхове към яркосиньото небе.

По някое време Ама спря. Уил се шумугна зад масивния ствол на един кедър и погледна нататък, накъдето му сочеше момичето. През гъстите листа и преплетени клони зърна издигащата се отдясно скала, а малко над нея...

— Госпожа Колтър! — прошепна той. Сърцето му биеше учестено. Жената изникна иззад скалата, изтръска гъстия сноп клонки, който държеше, и изтупа длани. Пода ли беше мела? Ръкавите ѝ бяха навити, а косата ѝ беше вързана с шалче. Уил никога не си бе представял, че може да изглежда като обикновена домакиня.

Но тогава трепна златист проблясък — появи се онази злобна маймунка и скочи на рамото на жената. Сякаш почувствали нещо нередно, двамата се огледаха и госпожа Колтър изведнъж изгуби вида си на домакиня.

Ама бързо зашепна, че се бои от демона маймунка, защото обичал да къса крилата на живи прилепи.

— Има ли още някой с нея? — попита Уил. — Войници или нещо такова?

Ама не знаеше. Никога не беше виждала войници, но хората говореха за някакви странни и зловещи мъже, които бродели из планината нощем, може би призраци... Ала в планините открай време имаше призраци, всеки го знаеше. Може пък да нямаха нищо общо с жената.

Какво пък, щом Лира беше в пещерата и госпожа Колтър не се отделяше от нея, вероятно щеше да се наложи Уил да им направи

посещение.

— Какви са билките ти? — попита той. — И какво ще направиш, за да я събудиш?

Ама му обясни.

— А те къде са?

Момичето го увери, че са на сигурно място у дома ѝ.

— Добре. Чакай тук и не се приближавай. Като я видиш, не казвай, че ме познаваш. Никога не си виждала нито мен, нито мечката. Кога пак ще ѝ донесеш храна?

Демонът на Ама отвърна, че ще дойдат пак половин час преди залез.

— Донеси и лекарството — каза Уил. — Ще те чакам тук.

Тя боязливо го загледа как се отдалечава по пътеката. Сигурно не ѝ беше повярвал за маймунката, иначе нямаше да върви така безгрижно към пещерата.

В действителност Уил беше притеснен. Сетивата му бяха изострени и долавяха бръмченето и на най-дребните насекоми, шумоленето на всяко листенце по дърветата, дори движението на облаците над главата му, макар да не откъсваше поглед от входа на пещерата.

— Балтамос — прошепна той и ангелът кацна на рамото му във вид на малко птиче с червени крила. — Стой близо до мен и наблюдавай маймунката.

— Тогава погледни надясно — лаконично го посъветва Балтамос. На входа на пещерата светлееше златисто петно, но с лице и очи, които не се откъсваха от тях. До него имаше двайсетина крачки, не повече. Уил спря като закован, а златистата маймунка обърна глава към пещерата и проговори нещо.

Момчето сложи ръка на дръжката на ножа и продължи.

Когато стигна входа на пещерата, жената го чакаше.

Тя седеше небрежно на платнения си стол с книга в скута и го наблюдаваше спокойно. Беше облечена в туристически дрехи със защитен цвят, но така добре скроени, че стояха като изляти на изящната ѝ фигура. Беше закичила гърдите си с малко червено цветче, което засенчваше и най-елегантния скъпоценен камък. Косата ѝ блестеше, тъмните ѝ очи искряха, а слънчевите лъчи позлатяваха голите ѝ крака.

Жената се усмихна. Уил едва не отвърна на усмивката ѝ — толкова непривични бяха за него нежността и ласката в една женска усмивка. Това го смути.

— Ти си Уил — изрече тя с ниския си, опияняващ глас.

— Откъде знаете? — дрезгаво попита момчето.

— Лира повтаряше името ти насън.

— Къде е тя?

— На сигурно място.

— Искам да я видя.

— Добре, ела — съгласи се госпожа Колтър и се изправи, а книгата остави на стола.

За пръв път Уил погледна демона ѝ. Козината му беше дълга и лъскава, сякаш всяко косъмче беше направено от чисто злато, а малкото му личице и ръцете бяха черни. Уил беше видял за последен път това лице разкривено от омраза вечерта, когато с Лира откраднаха алетомерът от къщата на сър Чарлз в Оксфорд. Тогава маймунката се опита да впие зъби в ръката му, а той размахваше ножа и я отблъскваше назад, за да може да затвори прозореца и да ги остави в другия свят. Сега си помисли, че нищо на света не би го накарало да се обърне с гръб към тази маймунка.

Ала Балтамос в облика на птиче беше цял слух и зрение и Уил предпазливо престъпи прага на пещерата и тръгна след госпожа Колтър към малката фигурка, която лежеше в сянката.

Тя беше там, неговата скъпа приятелка, и спеше дълбоко. Колко мъничка изглеждаше! Изуми се колко нежна и крехка е в съня си тази фурия, която в реалния живот кипеше от сила и страст. Панталеймон във формата на пор се беше увил около врата ѝ, а козината му лъщеше от пот. Мокра беше и косата на Лира, залепнала върху челото ѝ.

Момчето коленичи до нея и отметна косата ѝ. Лицето ѝ пламтеше. С крайчеца на окото забеляза как златистата маймунка се снишава за скок и сложи ръка върху ножа. Ала госпожа Колтър едва забележимо поклати глава и демонът застина.

Уил незабелязано изучаваше разположението на пещерата, големината и формата на всяка скала, наклона на пода, точната височина на тавана над спящото момиче. Щеше да се наложи да се движи пипнешком из нея в мрака и нямаше друга възможност да я огледа.

- Ето, виждаш, че е в безопасност — каза госпожа Колтър.
— Защо я държите тук? И защо не ѝ позволявате да се събуди?
— Хайде да поседнем.

Тя не се отпусна на стола, а седна с него на покритите с мъх камъни на входа на пещерата. Беше толкова мила, а в очите ѝ се четеше такава дълбока мъдрост, че недоверието на Уил още повече се усили. Знаеше, че всяка нейна дума е лъжа, че всяко нейно движение крие заплаха, а усмивките ѝ са измама. Какво пък, и той щеше на свой ред да я измами — щеше да се престори на безобиден. Беше лъгал успешно всички учители, всички полицаи, социални работници и съседни, които проявяваха интерес към него, в продължение на години. Цял живот се беше готвил за това.

„Ще се справя с теб“, помисли си.

— Искаш ли да пийнеш нещо? — попита госпожа Колтър. — Аз също ще пия... Нищо няма да ти се случи. Погледни!

Тя разреза някакъв сбръчкан кафеникав плод и изстиска мътния сок в две чаши. Пийна от едната, а другата подаде на Уил, който също отпи и откри, че напитката е свежа и сладка.

— Как намери пътя дотук? — попита тя.

— Не беше трудно да ви проследя.

— То се вижда. Алетиометърът на Лира у теб ли е?

— Да — отвърна Уил и я остави да се чуди дали се е научил да го тълкува или не.

— Доколкото разбирам, и ножът е у теб.

— Сър Чарлз ви каза, нали?

— Сър Чарлз? А, да, разбира се. Карло. Да, той ми каза. Това ми звучи като приказка. Мога ли да го видя?

— Не, разбира се. Защо държите Лира тук?

— Защото я обичам. Аз съм ѝ майка. Тя е в ужасна опасност и няма да позволя нещо да ѝ се случи.

— Нова опасност?

— Ами...

Госпожа Колтър остави чашата си на земята и се приведе напред, така че косата ѝ падна от двете страни на лицето. Когато се изправи и я прибра зад ушите с две ръце, Уил усети аромата на парфюм, примесен със свежото ухание на тялото ѝ, и сърцето му заби учестено.

Дори и да забележа реакцията му, жената с нищо не го показва, а продължи:

— Виж какво, Уил, не знам как си се запознал с дъщеря ми, не ми е известно какво знаеш и изобщо не съм сигурна, че мога да ти имам доверие. Но се уморих да лъжа. Ще ти кажа истината. Открих, че дъщеря ми е заплашена от същите тези хора, към които принадлежах и аз — от Църквата. Казано направо, мисля, че искат да я убият. Това ме изправи пред трудно решение — дали да се подчиня на Църквата, или да спася дъщеря си. Аз служех вярно на Църквата. Нямахше поревностен слуга от мен. Отдадох ѝ живота си и ѝ служех с цялата си душа. Но имах това дете... Вярно е, че не се грижех за нея, когато беше малка. Отнеха ми я и я дадоха на чужди хора за отглеждане. Може би, затова ѝ е толкова трудно да ми вярва... Но тя растеше и опасността ставаше все по-осезаема. На три пъти се опитах да я спася. Наложих се да стана предателка и да я скрия на това затънтено място. Мислех си, че тук ще е в безопасност, но сега разбирам, че не ти е било трудно да ни проследиш. Това не може да не ме тревожи. Църквата също няма да закъснее. А те искат да я убият, Уил. За нищо на света не биха я оставили жива.

— Защо? Защо я мразят толкова?

— Заради онова, което според тях ще направи един ден. Не знам какво е то. Искат ми се да знаех, защото тогава щях да я опазя по-добре. Но съм убедена, че я мразят и че са абсолютно безмилостни.

Тя се наведе към него и заговори тихо и настойчиво:

— Защо ти казвам това, как мислиш? Дали мога да ти вярвам? Не знам, но нямам друг избор. Повече не мога да бягам, защото няма къде да отида. Щом си приятел на Лира, можеш да бъдеш и мой приятел. А аз имам нужда от приятели, от помощ. Сега всичко е против мен. Ако от Църквата ни открият, ще унищожат не само Лира, но и мен. Аз съм сама, Уил, сама с дъщеря си в тази пещера и всички сили от всички светове се опитват да ни открият. И изведнъж се появяваш ти, за да ми покажеш колко лесно може да стане това. Какво мислиш да правиш, Уил? Какво искаш?

— Защо я държите заспала? — попита момчето, като упорито отбягваше отговора.

— А какво ще стане, ако я оставя да се събуди? Тя веднага ще избяга. И няма да изкара и пет дни.

— Но защо не ѝ го обясните и не я оставите сама да избере?

— Мислиш ли, че ще ме изслуша? И дори да ме изслуша, дали ще ми повярва? Тя ми няма доверие. Дъщеря ми ме мрази, Уил. Сигурно го знаеш. Презира ме. Аз... Не знам как да го кажа... Обичам я толкова много, че заради нея се отказах от всичко — от кариерата си, от щастието си, от положението и богатството си — от абсолютно всичко, за да се крия в тази пещера и да ям сух хляб и кисели плодове. Само за да запазя дъщеря си жива. И ако затова се наложи да я държа заспала и занаяпред, ще го направя. Трябва да запазя живота ѝ! Майка ти не би ли направила същото за теб?

Уил усети как го залива вълна на ярост и изумление, че госпожа Колтър дръзва да използва майка му като аргумент. В следващия миг се потресе от мисълта, че майка му наистина не бе направила нищо, за да го защити. Тъкмо обратното, той я защитаваше. Нима госпожа Колтър обичаше Лира повече, отколкото Илейн Пари обичаше сина си? Не, това не беше честно! Майка му не беше добре.

Жената или не съзнаваше каква буря от чувства бушува в гърдите му, или беше умна като дявол. Красивите ѝ очи бяха вперени кротко в Уил, който почервеня и започна да се върти неспокойно на мястото си. За миг приликата ѝ с Лира стана зловеща, свръхестествена.

— Какво мислиш да правиш? — попита тя.

— Е, щом видях Лира — отвърна момчето — и се уверих, че е жива и здрава... Какво пък, точно това исках. Сега вече мога да отида при лорд Азриел и да му бъда полезен, както се очаква от мен.

Това като, че я свари неподготвена, но тя бързо се овладя.

— Искаш да кажеш... А аз си мислех, че може да ми помогнеш — спокойно изрече, не умолително, а почти настойчиво. С ножа. Видях те какво направи в къщата на сър Чарлз. Можеш да ни измъкнеш оттук, нали?

— Мисля да тръгвам — каза Уил и се изправи.

Тя му протегна ръка. Малко тъжна усмивка, леко повдигане на раменете и кимване, като към опитен противник, направил успешен ход на шахматната дъска — това изразяваше езикът на тялото ѝ. Уил откри, че я харесва, защото беше смела и защото му приличаше на една по-сложна, по-богата и по-задълбочена Лира. Не можеше да не я харесва.

Той пое ръката ѝ. Беше твърда, хладна и нежна. Госпожа Колтър се обърна към демона си, който през цялото време беше седял зад нея, и двамата размениха поглед, чието значение Уил не можа да разтълкува.

После отново насочи очи към него и се усмихна.

— Довиждане. Довиждане, Уил.

Момчето излезе от пещерата, без да се обърне назад, макар да усещаше погледа ѝ. Ама не се виждаше никъде. Уил си тръгна по пътя, по който беше дошъл, и вървя по пътеката, докато до ушите му достигна шумът на водопада.

— Лъже! — заяви той половин час по-късно на Йорек. — Лъже, и още как! И ще продължи да лъже, дори и да знае, че така само влошава нещата, защото прекалено много обича лъжата и не може да спре.

— Какъв е планът ти? — попита мечокът, който се приличаше на слънце, легнал върху малка преспа сняг между скалите.

Уил крачеше напред-назад и се чудеше дали да не използва номера, с който си беше послужил в Хедингтън — с помощта на ножа да премине в друг свят, после да отиде на място, откъдето ще може да излезе право при Лира, да отвори прозорец и да я измъкне, след което отново да затвори прозореца. Беше толкова очевидно — тогава защо се колебаеше?

Балтамос можеше да отговори на този въпрос. Възвърнал ангелския си облик и проблясащ като омара на слънчевата светлина, той се обади:

— Глупаво беше да ходиш при нея. Сега единственото, което искаш, е да я видиш още веднъж.

Йорек изръмжа ниско и гърлено. В първия миг Уил си помисли, че това е предупреждение към Балтамос, но после осъзна, че е израз на съгласие. Досега двамата с ангела почти не се забелязваха — толкова различно беше съществуването им. Ала тук между тях цареше пълно единодушие, това беше ясно.

Уил се намръщи, но трябваше да признае, че имат право. Беше запленил от госпожа Колтър. Мислите му постоянно се връщаха към нея. Когато си мислеше за Лира, не можеше да не се запита колко ли ще прилича на майка си, когато порасне. Когато се сецаше за Църквата, всеки път се чудеше колко ли кардинали и свещеници е

омагьосала тази жена. Когато мислеше за баща си, всеки път се питаше какво би изпитал той към нея — отвращение или възхищение. А когато си спомнеше за майка си...

Сърцето му се сви. Той се отдалечи от мечока и застана на една скала, от която се виждаше цялата долина. В чистия студен въздух се чуваше звън на секира, дрънчене на хлопка, шум на разлюлени клони. И най-малките пукнатини в снагата на планината се виждаха ясно, отчетливо се очертаваха и силуетите на кръжащите в небето лешояди.

Нямаше никакво съмнение. Балтамос беше прав — тази жена го беше омагьосала. Беше приятно и вълнуващо да си спомня за нейните красиви очи, за нежния ѝ глас, за начина, по който ръцете ѝ се вдигаха, за да приберат лъскавата коса...

С усилие се откъсна от тези мисли и в същия миг чу друг звук — далечен тътен. Обърна се нататък, за да определи откъде точно идва звукът. Грохотът идеше от север, откъдето бяха дошли и те с Йорек.

— Цепелини — прогърмя гласът на мечока.

Уил се стресна — не беше чул приближаването му. Йорек се изправи на задните си крака, два пъти по-висок от него, и се загледа в далечината.

— Колко са?

— Осем — отвърна мечокът и тогава и Уил ги видя — осем миниатюрни точки, подредени на една линия.

— Колко ли време ще им трябва да стигнат дотук?

— Малко след залез ще са тук.

— Значи няма да имаме много време, за да се възползваме от тъмнината. Жалко.

— Какво мислиш да правиш?

— Ще отворя прозорец и ще измъкна Лира през него в друг свят, после ще го затворя, преди майка ѝ да ни е усетила. Онова момиче има билки, с които можем да я събудим, но не може да обясни какво точно се прави с тях, затова ще трябва да дойде с нас в пещерата. Никак не ми се иска да я излагаме на опасност. Ти също ще трябва да дойдеш и да отвлечеш по някакъв начин вниманието на госпожа Колтър.

Мечокът изръмжа и затвори очи. Уил се огледа за ангела и видя силуета му в ситните капчици на мъглата.

— Балтамос! — повика го той. — Връщам се в гората, ще търся удобно място за прозореца. Искам да ме пазиш и да ми кажеш, ако я

видиш да идва — нея или демона ѝ.

Балтамос кимна и вдигна крила да ги изтръска от влагата, после се издигна и полетя в студения чист въздух над долината, докато Уил търсеше свят, в който Лира щеше да е на сигурно място.

Сред скърцащите, бучащи рейки на челния цепелин водните кончета вече се излюпваха. Лейди Салмакия се наведе над пропукващия се пашкул на електриковосиньото конче, освободи влажните прозрачни криле и застана така, че лицето ѝ да е първото, което ще се отпечата във фасетъчните очи, зашепна нежни думи на блестящото създание и отново и отново заповтаря името му, за да свикне то с него.

Само след няколко минути и кавалерът Тиалис щеше да направи същото. Но засега той седеше пред магнитния резонатор и вниманието му беше изцяло приковано върху уреда. Тиалис предаде:

До лорд Роке

На три, часа път сме от предполагаемото местоположение на долината. Съдът на Консисторията възнамерява да прати в пещерата отряд веднага след кацането.

Той ще бъде разделен на две части. Първата ще си проправи път до пещерата и ще убие детето, а главата му ще бъде доказателство, че задачата е изпълнена. Те ще се опитат да заловят и жената, но ако това се окаже невъзможно, ще убият и нея.

Втората част има заповед да залови момчето живо.

Останалите сили трябва да се заемат с гироптерите на крал Огунве. По техни пресмятания ескадрилата ще пристигне малко след цепелините. Съгласно вашите заповеди аз и лейди Салмакия след малко ще напуснем цепелина и ще полетим право към пещерата, за да се опитаме да защитим момичето и да задържим войниците, докато пристигне подкреплението.

Чакаме отговор.

Отговорът дойде почти незабавно.

До кавалера Тиалис

Вследствие на вашия доклад има промяна в плана.

За да попречите на врага да убие детето, което би бил най-лошият възможен развой, вие и лейди Салмакия трябва да се споразумеете с момчето. Докато ножът е у него, силата е на негова страна, затова ако реши да отвори друг свят и да отведе момичето там, позволете му да го направи и го последвайте. Останете с тях каквото и да се случи.

Кавалерът Тиалис отговори:

До лорд Роке

Получих и разбрах заповедта ви. Тръгваме веднага.

Малкият шпионин затвори резонатора и бързо събра екипировката си.

— Тиалис — чу се шепот от тъмното, — излюпва се. Трябва да дойдеш веднага.

Той се втурна към подпорката, където кончето му идваше на бял свят, и нежно го освободи от разкъсания пашкул. Погали едрата му свирепа глава, вдигна тежките антени, все още мокри и накъдрени, и позволи на създанието да вдъхне миризмата на кожата му, докато свикне с него и му се покори изцяло.

Салмакия слагаше на кончето си сбруята, която носеше със себе си навсякъде — юзда от тънка като паяжина коприна, титанови стремена и седло от кожата на колибри. Всичко това беше почти безтегловно. Тиалис направи същото — нагласи сбруята и внимателно я затегна — кончето му щеше да я носи, докато е живо.

Той бързо метна багажа си на рамо и с рязко движение разряза промазаната тъкан на цепелина. До него приятелката му вече беше възседнала кончето си и сега излетя стремително през тясната цепнатина. Дългите нежни крила на съществото трепнаха,

опиянението на полета тутакси го връхлетя и то се гмурна в бързия въздушен поток. Тиалис ги последва няколко секунди по-късно, възседнал не по-малко нетърпеливото си конче, което бързаше да изпревари сгъстяващия се мрак.

Двамата се издигнаха нагоре заедно с ледения вихър, поеха дълбоко дъх и се устремиха право към долината.

12. ПРОБИВЪТ

*Докато бягаше, очи обръщаше назад, а по петите му
го следваше страхът.*

Едмънд Спенсър

Когато падна мракът, работите стояха така. В елмазената си кула лорд Азриел крачеше нетърпеливо из стаята. Вниманието му беше приковано върху дребната фигурка до магнитния резонатор. Всички други съобщения можеха да чакат. Сега всяка негова мисъл беше насочена към новините, които достигаха до крепостта с помощта на малкото четвъртито парче камък под ярката светлина на лампата.

Крал Огунве седеше в кабината на гироптера си и трескаво съобразяваше как да разбие плановете на Дисциплинарния съд, за които току-що беше научил от жилоногите. Навигаторът драскаше някакви цифри на парче хартия, които подаваше на пилота. Сега скоростта беше решаваща — ако успееш да стигнат и да се приземят първи, това щеше да улесни задачата им. Гироптерите бяха по-бързи от цепелините, но имаха повече път до долината.

В цепелините на Съда на Консистерията войниците от швейцарската гвардия проверяваха екипировката си. Арбалетите им поразяваха смъртоносно противника на повече от петстотин метра разстояние, а всеки от стрелците можеше да зареди и да изстреля петнайсет стрели в минута. Спираловидният рогов стабилизатор придаваше въртеливо движение на стрелите и правеше оръжието поточно от пушка. Освен това самострелите бяха тихи, а това наистина беше неоценимо предимство.

Госпожа Колтър лежеше будна до входа на пещерата. Златистата майmunка беше нервна и се мяташе наоколо — с падането на мрака прилепите бяха излетели и нямаше кого да измъчва. Сега обикаляше

дебнешком в тъмното и размазваше с острия си черен пръст редките светулки, влетели случайно в пещерата.

Лира лежеше трескава и неспокойна, макар че беше дълбоко заспала, потопена в забрава от силната отвара, която майка ѝ насила беше наляла в устата ѝ само час преди това. Един сън я измъчваше вече от доста време и сега се беше върнал с нова сила. Тялото ѝ се разтърсваше от тихи стонове на жал и ярост, на трескава решимост, и Панталеймон тихичко скърцаше със зъби, безсилен да ѝ помогне.

Под разлюлените от вятъра борове на пътеката Уил и Ама се приближаваха към пещерата. Уил се опита да обясни какво възнамерява да направи, но демонът ѝ не можеше да разбере нищо, а когато отвори прозорец, за да ѝ покаже, тя едва не припадна от ужас. Уил трябваше да върви спокойно и да говори тихо, защото момичето отказа да му даде прашеца и дори да му каже как се използва. Накрая не му оставаше друго, освен да каже:

— Върви след мен, но много тихо. Надяваше се, че тя ще изпълни молбата му.

Йорек беше някъде наблизо, облечен в доспехите си, и чакаше войниците от цепелините, за да ги задържи и да даде достатъчно време на Уил. Никой от двамата не знаеше, че и силите на лорд Азриел са наблизо — вятърът от време на време донасяше до слуха на Йорек далечно бръмчене, но той познаваше само шума на цепелините и не можеше да си представи що за апарат бръмчи така.

Балтамос сигурно би могъл да му каже, но той не беше на себе си. Откакто откриха Лира, ангелът отново се беше затворил в мъката си — беше тих, разсеян и вял. Това затрудняваше разговора между Уил и Ама.

Когато спряха на пътеката, момчето вдигна глава нагоре и попита:

— Балтамос, тук ли си?

— Да — долетя безизразният глас на ангела.

— Моля те, остани с мен. Стой наблизо и ме предупреждавай за всяка опасност. Нужен си ми.

— Още не съм те изоставил! — сопна се ангелът. Това беше всичко, което Уил успя да изтръгне от него. Високо над главите им Тиалис и Салмакия се носеха сред бурните въздушни течения и се опитваха да различат мястото, където трябваше да е пещерата.

Кончетата бяха послушни и умни, но студът ги сковаваше, а бурният вятър ги подмяташе като перушинки. Ездачите ги насочиха надолу към дърветата и там запрелитаха от клон на клон, докато се съвземат, а мракът около тях се съгъстваше.

Уил и Ама се промъкнаха толкова близо до пещерата, колкото беше възможно, без обитателите ѝ да ги забележат. До самата пътека растеше кичест храст и там той изряза прозореца.

Единственият свят, който успя да открие оттатък, беше гол и скалист, а над него в осеяното със звезди небе луната грееше ярко и осветяваше призрачнобялата земя, над която цареше безмълвие. Само шушненето и свиренето на насекомите нарушаваше тишината.

Ама го последва, като движеше бързо палците и показалците си, за да прогони дяволите, които сигурно обитаваха тази призрачна земя. Демонът ѝ се ориентира по-бързо от нея, превърна се в гущер и чевръсто се покатери по най-близката скала.

Уил веднага забеляза проблема. Силната лунна светлина, която осветяваше бледите скали, щеше да блести като фенер, когато отвореше прозореца към пещерата на госпожа Колтър. Трябваше да го отвори бързо, да издърпа Лира и отново да го затвори. После можеха да я събудят в този свят, където щеше да е в безопасност.

Той спря на ярко осветения склон и се обърна към Ама:

— Трябва да бъдем много бързи и тихи. Никакъв шум, дори и шепот!

Колкото и да беше уплашена, тя го разбра. Пакетчето с праха беше в джоба ѝ — беше го проверявала десетки пъти, а двамата с демона ѝ толкова често бяха репетирали събуждането, че можеше да го направи и със затворени очи.

Двамата се изкачиха на върха на призрачнобялата скала. Уил внимателно прецени разстоянието и реши, че оттатък трябва да е вътрешността на пещерата.

Извади ножа и изряза възможно най-малкото прозорче, през което можеше да надникне.

Бързо се долепи до пролуката, за да не позволи на лунната светлина да проникне оттатък, и се огледа. Беше се ориентирал съвсем точно — малко по-нататък се виждаше входът на пещерата и тъмните силуети на околните скали, очертани на фона на нощното небе. Недалеч лежеше госпожа Колтър, очевидно заспала, а до нея беше

златистата маймунка. Уил успя да види дори опашката на демона, която потупваше по спалния чувал.

Той смени ъгъла и не след дълго различи скалата, зад която спеше Лира. Момичето обаче не се виждаше. Дали не беше прекалено близо? Затвори прозореца и отвори нов на две-три крачки по-нататък.

Лира не беше там.

— Слушай — прошепна той на Ама, — жената я е преместила и не мога да я видя. Мисля да мина отатък и да я потърся, после ще се върна. Ти остани тук, но стой настрана, за да не те порежа случайно, когато отворям прозореца. Ако нещо ми попречи и не се върна, иди и ме чакай до първия прозорец на пътеката.

— Трябва и двамата да отидем — възрази Ама. — Ти не знаеш как да я събудиш, а аз знам, освен това познавам пещерата по-добре от теб.

Лицето ѝ беше изпълнено с решимост, устните ѝ — упорито свити, юмруците — стиснати. Демонът ѝ гущер ненадейно се сдоби с кожата ветрило и бавно го разпери около врата си.

— Е, какво пък... — съгласи се Уил неохотно. — Но трябва да се промъкнем бързо и тихо, а ти ще правиш каквото ти кажа, ясно ли е?

Тя кимна и се потупа още веднъж по джоба, за да се увери, че лекарството е на мястото си.

Уил изрязва малко прозорче ниско над земята, надникна през него и бързо го уголеми, после се шмугна на четири крака отатък. Ама го последва и само след десет секунди прозорецът беше затворен.

Те се спотаиха зад един голям камък. Балтамос застина до тях в облика на птица. Трябваша им няколко секунди, докато свикнат с мрака след обляната в лунна светлина пустош на другия свят. Вътре в пещерата беше доста по-тъмно и по-шумно. Най-силно се чуваше шумът на вятъра, но имаше и още нещо. Отвън долиташе ревът на цепелин, при това не много отдалеч.

Стиснал ножа в ръка, Уил предпазливо се изправи и се огледа.

Ама последва примера му. Демонът ѝ, превърнат в бухал, се озърташе зорко. Лира обаче не беше в тази част на пещерата.

Уил надникна иззад скалата и отпрати поглед към входа, където госпожа Колтър и демонът ѝ спяха дълбоко.

Сърцето му замря. Лира беше там, потънала в дълбок сън редом с госпожа Колтър. В тъмното очертанятията им се сливаха. Нищо чудно,

че не я беше забелязал веднага.

Уил докосна ръката на Ама и посочи нататък.

— Трябва да сме много внимателни — прошепна той.

Отвън ставаше нещо. Ревът на цепелините вече беше много по-силен от вятъра в дърветата, а през клоните проблясваха светлини. Колкото по-бързо измъкнеха Лира, толкова по-добре. А това означаваше да се доберат до нея, преди госпожа Колтър да се е събудила, да отворят прозорец и да я измъкнат навън.

Уил шепнешком обясни плана си на Ама. Тя кимна.

В мига, в който се надигна, за да хукне нататък, жената се събуди.

Тя се размърда и каза нещо на маймунката, която тутакси скочи на крака. Уил видя силуета ѝ да се прокрадва към входа на пещерата, а после и госпожа Колтър седна и заслони очи срещу нахлуващата отвън светлина.

Уил стискаше здраво китката на Ама. Госпожа Колтър бързо се изправи. Беше облечена, пъргава и нащрек, сякаш изобщо не беше спала. Дватама с демона ѝ се спотаиха на входа на пещерата, като се слушваха внимателно. Светлините от цепелините се мятаха във всички посоки, моторите ревяха, мъжки гласове крещяха заповеди. Беше ясно, че трябва да се бърза.

Уил стисна ръката на Ама и хукна към Лира, приведен ниско, за да не се спъне в някой камък на пода.

Миг по-късно вече беше до Лира, която спеше дълбоко с увития около врата ѝ Панталеймон. Вдигна ножа и заопипва с него въздуха. Само след секунда щеше да отвори прозореца и да измъкне момичето на сигурно място...

Нещо го накара да вдигне поглед. Над него се бе надвесила госпожа Колтър. Отблясъците от въздуха се отразяваха във влажните стени и озаряваха лицето ѝ. За един кратък миг му се стори, че това не беше нейното лице, а чертите на майка му, която го гледаше с укор. Сърцето му се сви от жалост. Той натисна с ножа, по мисълта му не следваше пътя на острието. Със зловещо пращане кинжалът се строши на парчета, които се посипаха по пода.

Вече нямаше нож.

Пътят отвъд беше затворен.

— Събуди я! — извика той на Ама. — Бързо!

И се изправи, готов за бой. Най-напред щеше да удуши противната маймунка. Напрягна се, за да посрещне скока ѝ. Усети, че още стиска дръжката на ножа. Е, поне можеше да го използва, за да нанася удари с него.

Ала нападение не последва. Госпожа Колтър се поотмести, колкото да се види пистолетът в ръката ѝ. Лъч светлина падна върху двете момичета. Ама ръсеше от пращеца върху горната устна на Лира, изчакваше я да поеме дъх и използваше опашката на демона си като четчица, за да ѝ помогне да вдиша билките.

Отвън шумът като че се промени — сега към рева на цепелина се прибавяше още нещо. Звучеше познато, също като бръмчене хеликоптер, после този шум се умножи, светлините станаха по-ярки и дърветата отвън се озариха в яркозелено.

Госпожа Колтър се обърна да погледне, но прекалено светкавично, за да успее Уил да скочи и да ѝ отнеме пистолета. Колкото до демона маймуна, той не откъсваше от момчето немигация си поглед, готов всеки миг да се нахвърли върху него.

Лира се раздвижи и проговори нещо. Уил се наведе над нея и стисна ръката ѝ, а демонът на Ама лекичко разтърсваше Панталеймон, повдигаше главата му и тихичко му шепнеше нещо.

Отвън се чува викове и право от небето падна човек, който се сгромоляса със зловец трясък на не повече от пет метра от входа на пещерата. Госпожа Колтър не трепна, само го погледна спокойно и отново се обърна към Уил. Секунда по-късно някъде отгоре долетя пукот на пушка, последван от яростна престрелка. В небето избухнаха взривове, засъскаха пламъци, затрещя картечен огън.

Лира се мъчеше да се събуди, поемаше дълбоко дъх, въздишаше и стенеше, повдигаше се на лакът и пак падаше назад, а Панталеймон се протягаше, прозяваше се и се зъбеше на другия демон, но отслабналите мускули отказваха да му служат и той тронаво се поваляше на една страна.

В това време Уил трескаво търсеше по пода на пещерата парчетата от счупения нож. Нямаше време да мисли как се е случило, нито дали може да се поправи. Той беше Пазител на кинжала и трябваше да събере всичко на едно място. Вдигаше от пода късчетата и ги пускаше в ножницата, а всеки нерв от тялото му усещаше по-силно от всякога липсата на отрязаните пръсти. Парчетата метал блестяха на

светлината, всичко седем на брой, а най-малкото беше самото връхче. Уил ги събра до едно, после се обърна и се опита да разбере какво става навън.

Някъде над върховете на дърветата цепелините висяха почти неподвижно, а от тях по въжета се спускаха мъже, но вятърът пречеше на пилотите да задържат балоните на едно място. В това време над скалата се появиха първите гироптери. Можеха да кацат само един по един, после африканските стрелци трябваше да се спуснат надолу по скалата. Един от тях беше свален със сполучлив изстрел откъм цепелините.

В мига, в който Уил погледна нататък, и двете страни вече бяха свалили свои части на земята. Някои от войниците бяха убити още преди да стъпят на скалата, още няколко бяха ранени и лежаха върху камъните или сред дърветата. Никой не беше успял да стигне до пещерата и все още госпожа Колтър владееше положението там.

— Какво ще правите? — попита Уил, надвиквайки шума.

— Ще ви задържа в плен.

— Какво, за заложници? Защо смятате, че това ще им направи някакво впечатление? Те искат да ни избият всичките!

— Една от страните — със сигурност, но за другата не съм убедена. Да се надяваме, че африканците ще победят.

Гласът ѝ прозвуча доста жизнерадостно, а и видът ѝ беше твърде бодър.

— Май си счупи ножа — подхвърли тя.

— Не съм. На мен ми трябваше цял, за да преминем оттатък. Вие го счупихте.

— Уил? — долетя гласът на Лира. — Уил ли говори?

— Лира! — бързо се извърна той и коленичи до нея.

Ама ѝ помогна да седне.

— Какво става? — попита Лира. — Къде сме? Ох, Уил, сънувах един сън...

— В една пещера сме. Не прави резки движения, ще ти стане лошо. Внимателно, най-напред ела на себе си. Спала си дни наред.

Клепачите все още ѝ тежаха, а устата ѝ непрекъснато се разтваряше в дълги прозявки и Уил ѝ помогна да се изправи, обгърнал раменете ѝ с ръка, за да поеме тежестта ѝ върху себе си. Сега, когато странното момиче беше будно, Ама го гледаше плахо и притеснено.

Уил вдъхна дълбоко аромата на съненото тяло на Лира — тя беше тук, беше истинска!

Седнаха на камъка. Лира хвана ръката му и разтърка очи.

— Какво става, Уил? — прошепна тя.

— Ама те събуди с някакъв прах.

Лира едва сега забеляза момичето и сложи ръка на рамото му в знак на благодарност.

— Дойдох по най-бързия начин — продължи Уил, — но войниците едва не ме изпревариха. Не знам кои са. Ще се махнем оттук веднага, щом стане възможно.

Отвън врявата беше достигнала връхната си точка — един от гироптерите беше улучен от картечен откос от въздуха, докато войниците скачаха на скалата, и избухна в пламъци. Екипажът загина, а останалите гироптери не можеха да кацнат.

В това време втори цепелин беше открил удобно място в долината и арбалетчиците, които наскочаха от него, хукнаха към пещерата, за да се присъединят към нападателите. Госпожа Колтър стоеше на входа и се вглеждаше внимателно навън. Сега тя вдигна пистолета с две ръце и стреля, но изстрелът не се чу сред експлозиите и картечния огън.

Уил си помисли, че ако го направи още веднъж, ще се промъкне отзад и ще я събори. Обърна се да го каже на Балтамос, но ангелът беше изчезнал. Огледа се и го видя притиснат до скалата, отново в ангелския си облик, разтреперан и хленчещ.

— Балтамос! — подвижна Уил. — Престани, нищо не могат да ти направят! Трябва да ни помогнеш. Знаеш, че можеш да се биеш — не си страхливец, а и ние имаме нужда от теб!

Ала преди ангелът да отговори, събитията взеха нов обрат. Госпожа Колтър извика и се хвана за глезена, а златистата маймунка сграбчи нещо във въздуха и тържествуващо изврещя. От лапите ѝ се чу глас — женски глас, но някак тих и тъничък:

— Тиалис! Тиалис!

Говореше миниатюрна жена, не по-голяма от дланта на Лира, и маймунката вече дърпаше да откъсне едната ѝ ръка, а жената пищеше от болка. Ама знаеше, че демонът няма да спре, докато не я разкъса, но Уил видя пистолета да пада от ръката на госпожа Колтър, и се хвърли към нея.

Успя да сграбчи оръжието, ала в същия миг госпожа Колтър застина и Уил осъзна в какво безизходно положение са се озовали всичките.

Златистата майmunка и госпожа Колтър сякаш се вцепениха. Лицето на жената беше разкривено от болка и гняв, но тя не се осмеляваше да мръдне, защото на рамото ѝ стоеше мъничък мъж и притискаше пета към шията ѝ, вкопчил ръце в косата ѝ. Изуменият Уил забеляза на петата му блестяща рогова шпора и се досети, че точно това е накарало госпожа Колтър да извика. Сигурно беше убол глезена ѝ.

Ала малкият мъж не можеше да ѝ стори нищо повече, защото партньорката му беше в ръцете на златистата майmunка. Майmunката пък не можеше да нарани жертвата си от страх, че той ще забие шпората си във врата на госпожа Колтър. Никой не се осмеляваше да помръдне.

Госпожа Колтър преглътна мъчително и обърна към Уил замъглените си от сълзи очи:

— Е, млади господине — изрече тя спокойно, — какво ще правим сега?

13. ТИАЛИС И САЛМАКИЯ

*Тъмна, тъмна нощ над гола пустощ. Нека луната
блести, щом затворя очи.*

Уилям Блейк

Уил замахна с тежкия пистолет и събори златистата маймунка. Тя се стресна така, че госпожа Колтър извика високо, а лапата на демона се разтвори достатъчно, за да може миниатюрната жена да се измъкне.

Тя се метна към скалата, а мъжът скочи от рамото на госпожа Колтър. Движенията им бяха пъргави като на скакалци. Трите деца нямаха време дори да се изненадат. Мъжът беше угрижен — той внимателно опипа рамото и ръката на спътницата си и я прегърна за миг, после се обърна към Уил.

— Ей, момче! — Гласът му беше тих, но плътен като на всеки друг мъж. — Ножът у теб ли е?

— Разбира се, че е у мен — отвърна Уил.

Ако не бяха разбрали, че е счупен, нямаше той да им отваря очите.

— Ти и момичето ще трябва да дойдете с нас. Кое е другото дете?

— Ама, от селото е.

— Кажй й да си върви. Бързо, защото швейцарците идват.

Уил не се поколеба. Каквото и да бяха намислили тези двамата, те с Лира все още можеха да се измъкнат през прозореца, който беше отворил зад храста на пътеката.

Помогна й да се изправи и се загледа с любопитство в двете дребни фигурки, които се метнаха на гърбовете на... Какви всъщност бяха тези животни? Птици? Не, водни кончета, близо лакът дълги,

които чакаха спотаени в сенките. Всички се устремиха към входа на пещерата, където госпожа Колтър лежеше сгърчена от болка и зашеметена от убождането, но когато минаваха край нея, тя протегна ръка и извика:

— Лира, Лира, детето ми! Мила моя, не си отивай! Моля те, не си отивай!

Лира я погледна с болка, но миг по-късно се съвзе, прекрачи през тялото на майка си и освободи глезена си от отслабналите ѝ пръсти. Жената ридаше. Уил видя сълзите, които се стичаха по бузите ѝ.

Трите деца се спотаиха на входа и зачакаха стрелбата да утихне. В един миг на затишие те се втурнаха надолу по пътеката, следвайки водните кончета, които излетяха още в същата секунда. Светлината се беше променила — освен студените анбарни лъчи от прожекторите на цепелините сега в небето танцуваха оранжеви пламъци.

Уил се обърна само веднъж. В отблясъците на огъня лицето на госпожа Колтър приличаше на застинала трагична маска, а демонът ѝ се беше вкопчил отчаяно в нея. Тя протегна ръце и извика сърцераздирателно:

— Лира! Лира, обич моя! Детенце мое мило, единствено на света! О, Лира, не си отивай, не ме оставяй! Не разбивай сърцето ми!

Мъчително ридание разтърси Лира от глава до пети — все пак госпожа Колтър ѝ беше майка, единствената, която беше имала някога. По страните ѝ рукнаха сълзи.

Уил разбираше всичко, но трябваше да бъде безжалостен. Той я дръпна за ръката и я повлече надолу по пътеката, по-далеч от пещерата. Пистолетът все още беше в лявата му ръка, която отново кървеше — с нея беше ударил маймунката.

— Вървете към скалата — нареди кавалерът — и се предайте на африканците. Те са единствената ви надежда.

Уил не беше забравил отровната шпора и премълча, макар че нямаше никакво намерение да се подчини. Имаше само едно място, където искаше да отиде, и това бе прозорецът зад храста. Той приведе глава и се затича, а Лира и Ама хукнаха след него.

— Стой!

Трима мъже в униформи бяха препречили пътеката — бели мъже с арбалети и свирепи демони кучета, наподобяващи вълци. Швейцарската гвардия.

— Йорек! — извика Уил с все сила. — Йорек Бирнисон!

Чу трясък и ръмжене някъде наблизо, а после и виковете на хората, които бяха имали лошия късмет да се изпречат на пътя на мечока.

Ала той не беше единственият, който им се притече на помощ. От нищото изведнъж се появи Балтамос и отчаяно се хвърли между децата и войниците. Мъжете се отдръпнаха слисани, сякаш насреща им беше изникнало привидение.

Те обаче бяха опитни воители и само след миг демоните им се нахвърлиха върху ангела, а оголените им зъби блеснаха в полумрака и Балтамос отстъпи. Извика от страх и срам и излетя, блъскайки с криле. Уил проследи с отчаян поглед полета на своя водач и приятел, който се издигна високо и изчезна над върхарите на дърветата.

Лира наблюдаваше всичко това със замъглени очи. Бяха изминали едва две-три секунди, но те стигнаха на швейцарците да се прегрупират. Един от тях вдигна арбалета си и Уил нямаше избор насочи пистолета към гърдите на мъжа и натисна спусъка. Изстрелът го разтърси от глава до пети, но куршумът беше улучил противника право в сърцето.

Войникът падна възник, сякаш ритнат от кон. Двамата малки шпиони не губиха време, а се заеха с другите двама. Още преди Уил да се е опомнил, те скочиха от кончетата и се хвърлиха срещу мъжете. Жената улучи врата на единия, другият беше прободен от кавалера с рязко движение на петата. Войниците едва успяха да си поемат конвулсивно въздух и издъгнаха, а демоните им се изпариха, виейки.

Уил прескочи телата, последван от Лира, а Панталеймон ги следваше по петите в облика на дива котка. Но къде беше Ама? В същия миг Уил я видя да тича с все сила надолу, но по друга пътека. Вече нищо не я заплашваше. Той се обърна и тутакси съзря бледата светлина, идеща от прозореца зад храста, сграбчи ръката на Лира и я повлече нататък. Лицата им бяха изподрани, дрехите им висяха на парцали, глезените ги боляха от препъване в коренища и камъни, но те се добраха до прозореца и се шмугнаха вътре, при призрачнобледите скали под ярката луна, където само шумоленето на насекомите нарушаваше безбрежната тишина.

В мига, в който се озоваха отвъд, Уил се хвана за корема и започна да повръща. Смъртен ужас беше сковал всичките му сетива.

Вече беше убил двама души, ако не се брои онзи нещастен младеж в Кулата на ангелите... Той не го искаше! Цялото му тяло се бунтуваше срещу онова, което инстинктът за самосъхранение го беше накарал да направи, и резултатът беше тази суха, раздираща агония, която свиваше и преобръщаше стомаха и сърцето му.

Лира го наблюдаваше безпомощно отстрани, притиснала Панталеймон до гърдите си.

Най-сетне Уил се съвзе и се огледа наоколо. И тутакси видя, че не са сами в този свят, защото малките шпиони ги бяха последвали. Багажът им беше струпан на земята, а кончетата прехвъркваха по камъните и ловяха мухи. Мъжът разтриваше рамото на жената, но погледите и на двамата бяха осъдително вперени в децата. Очите им блестяха ярко, а лицата им бяха така изопнати, че не можеше да има съмнение какви точно са чувствата им, но Уил реши, че са невероятна двойка които и да бяха.

— Алетиометърът е в раницата ми — обърна се той към Лира.

— О, Уил, така се надявах да го намериш! Какво стана? Откри ли баща си? А този мой сън... Ох, Уил, няма да повярваш какво трябва да направим, даже не смея да си го помисля... Божичко, здрав е! Изминал си целия този път и си ми го донесъл здрав и невредим!

Всичко това беше изречено така припряно, че тя самата като, че не очакваше да получи отговор на въпросите си, а въртеше алетиометъра в ръце, милваше масивното злато и гладкия кристал.

„Той ще ни каже как да поправим ножа!“ — помисли си Уил, но не го изрече на глас, а попита:

— Добре ли си? Гладна ли си? Или жадна?

— Не знам... Да, но не много.

— Трябва да се махнем от този прозорец. Може да го видят и да влязат.

— Прав си — съгласи се тя.

Тръгнаха по склона — Уил с раницата на гръб, а Лира размахваше доволно торбичката с алетиометъра. С крайчеца на окото Уил виждаше двете малки фигурки, които се движеха след тях, но спазваха прилично разстояние и не представляваха заплаха.

От другата страна на скалата имаше издатина, която образуваше малък заслон. След като се огледаха внимателно за змии, двамата

седнаха под нея, хапнаха сушени плодове и се напиха с вода от манерката на Уил.

— Ножът е счупен — тихо я осведоми той. — Не знам как стана. Госпожа Колтър каза или направи нещо, аз се сетих за мама и ножът като че сам се извъртя... Просто не знам как. Докато не го поправим, нямаме изход. Не исках тези двамата да знаят, защото докато мислят, че е здрав, предимството е на моя страна. Не знам дали да не попиташ алетиометъра...

— Да! — тук такси се съгласи тя. — Ще го попитам.

Само след секунда златният уред беше в ръцете ѝ и тя се поотмести малко, за да го вижда по-добре на лунната светлина. Прибра косата си зад ушите със същия жест, с който го правеше майка ѝ, и започна да върти стрелките, а Панталеймон, превърнат в мишка, се настани на коляното ѝ. Ала не беше толкова лесно, колкото си го представяше — може би причината беше в изменчивата светлина на луната. Трябваше да завърти инструмента два-три пъти и да примигне, за да започне да вижда символите по-отчетливо.

Едва беше започнала, когато от гърдите ѝ се изтръгна вик. Тя вдигна сияещите си очи към Уил, но стрелката още не беше спряла и трябваше отново да насочи вниманието си нататък. Най-сетне голямата стрелка застина.

— Йорек? — изрече Лира, оставяйки инструмента. — Той тук ли е, Уил? Чух те да го викаш, но си помислих, че ми се причува. Наистина ли е тук?

— Да. Той може ли да поправи ножа? Това ли ти каза алетиометърът?

— О, той може да направи с метала, каквото си пожелае! Не само броня — може да прави и малки и фини неща...

Тя му разказа за тенекиената кутийка, в която бяха затворили летящия шпионин, после отново попита:

— А къде е той?

— Наблизо. Щеше да дойде, когато го повиках, но изглежда се наложи да се бие... И Балтамос! Колко ли се е уплашил...

— Кой?

Уил обясни накратко. Страните му горяха от срам при мисълта какво ли чувства сега ангелът.

— По-късно ще ти кажа повече — обеща той. — Толкова е странно... Балтамос ми каза толкова много неща и имам чувството, че ги разбрах.

Уил прокара пръсти през косата си и разтърка очи.

— Трябва да ми кажеш всичко! — решително заяви Лира. — Всичко, което си правил, откакто ме хванаха. О, Уил, ти още кървиш! Горката ти ръка...

— Не, баща ми я излекува. Просто раната се отвори, когато ударих маймунката, но вече съм по-добре. Той ми даде някакъв мехлем, който сам е направил...

— Значи си намерил баща си?

— Да, онази нощ в планината...

Докато тя почистваше раната му и я мажеше с мехлема от роговата кутийка, Уил ѝ разказа доста неща — за двубоя с непознатия, за откритието, дошло едновременно и за двамата миг преди стрелата да го прониза, за срещата с ангелите, за пътя до пещерата и намирането на Йорек.

— Какви неща са ставали, а аз съм спала! — възкликна Лира. Знаеш ли, Уил, мисля, че тя се държеше добре с мен... Наистина се държеше добре. Струва ми се, че никога не е искала да ме нарани... Много лоши неща е вършила и все пак...

Сетне разтърка очи.

— Но този сън, Уил! Не мога да ти опиша колко беше странен! Все едно гледах алетомеръра — всичко ти е ясно, всичко разбираш, но то е толкова дълбоко, че не можеш да се добереш до дъното. Помниш ли, че ти бях разказвала за моя приятел Роджър — как Лакомиите го отвлякоха и аз се опитах да го спася, но всичко тръгна наопаки и лорд Азриел го уби? Е, аз видях Роджър. Видях го насън, само че там той беше мъртъв, призрак, и ми махаше, викаше ме, но аз не можех да го чуя. Не че искаше и аз да съм мъртва, не беше това. Искаше да говори с мен. И... Аз го заведох в Свалбард, където беше убит. Моя е вината, че е мъртъв. Спомних си за времето, когато играехме в колежа „Джордан“ — на покрива, в града, на пазара и по реката, в Глинозема и къде ли не още... Аз, Роджър и всички останали... Отидох в Болвангар, за да го върна у дома, но стана още по-зле и ако не му кажа колко съжалявам, всичко това ще бъде само губене на време. Трябва да го направя, Уил. Трябва да слеза в земята на

мъртвите, да го намеря и... и да му се извиня. Не ме е грижа какво ще стане след това. После можем... мога... Няма значение.

— А този свят на мъртвите, той като този ли е? — попита Уил. Прилича ли на твоя или на моя? И изобщо може ли да се проникне в него с помощта на ножа?

Тя го погледна. Явно тази мисъл не ѝ беше хрумвала.

— Можеш да попиташ — продължи момчето. — Направи го още сега. Питай къде се намира и как можем да стигнем до него.

Лира се наведе над алетоиметъра, отново разтърка очи и се взря внимателно, движейки бързо пръсти. Минута по-късно отговорът беше готов.

— Да, но това е странно място, Уил... Толкова странно... Дали наистина ще можем да го направим? Да идем в света на мъртвите? И коя наша част е способна на това? Защото демоните се изпаряват, когато умираме — виждала съм го... А телата ни гният в гроба...

— Значи трябва да има и още нещо. Още някаква част, различна.

— Знаеш ли, сигурно е така! — развълнувано изрече тя. — Щом мога да мисля за тялото си и за демона си, значи трябва да има и трета част от мен, която мисли.

— Да. И това е духът.

Очите на Лира искряха.

— Може би ще успеем да измъкнем духа на Роджър оттам! Да го спасим!

— Може би. Или поне ще опитаем.

— Да, ще го направим! — заяви тя. — Ще идем заедно! Край, решено!

Ала ако не успеяха да поправят ножа, нищо не можеха да сторят.

Когато главата му се проясни и стомахът му се поуспокои, Уил седна и се загледа в малките шпиони, които се занимаваха наблизко с някакъв миниатюрен уред.

— Кои сте вие? — подвикна той. — И на чия страна сте?

Мъжът приключи работата си и затвори капака на дървената кутия, която приличаше на калъф за цигулка, но с големината на орехова черупка. Вместо него отговори жената:

— Ние сме жилоноги. Аз съм лейди Салмакия, а спътникът ми е кавалерът Тиалис. Шпиони сме на лорд Азриел.

Тя стоеше на скалата на три-четири крачки от Уил и Лира, отчетливо очертана и блестяща на лунната светлина. Тихият ѝ глас беше ясен и нисък, а изражението — спокойно и самоуверено. Беше облечена в широка пола от сребрист плат и зелена блузка без ръкави, а босите ѝ крака имаха шпори, също като на кавалера. Неговият костюм беше в същите цветове, но ръкавите му бяха дълги, а широките панталони стигаха до средата на прасеца. И двамата изглеждаха силни, енергични, безжалостни и горди.

— От кой свят идвате? — попита Лира. — Никога не съм виждала хора като вас.

— Нашият свят има същите проблеми като вашите — отговори Тиалис. — Ние сме извън закона. Водачът ни лорд Роке чу за бунта на лорд Азриел и му предложи помощ.

— А какво искате от мен?

— Да те отведем при баща ти — отвърна лейди Салмакия. — Лорд Азриел изпрати отряд под командването на крал Огунве да спаси теб и момчето и да ви отведе в крепостта му. Ние сме тук, за да помогнем.

— Аха... Ами ако не искам да отида при баща си? Представете си, че му нямам доверие...

— Съжалявам да го чуя — заяви дамата, — но такива са заповедите ни. Трябва да ви отведем при него.

Лира не можа да се сдържи и се изсмя на глас при мисълта как тези миниатюрни хора ще я накарат да направи каквото и да било. Това обаче се оказа грешка. Жената направи внезапно движение и сграбчи Панталеймон, притисна мишето му тяло до себе си и опря шпората си в крака му. Лира извика от болка. Беше изпитала същото чувство в Болвангар, когато онези мъже хванаха демона ѝ. Никой нямаше право да докосва чужд демон — това беше престъпление!

Но тогава видя, че Уил е сграбчил мъжа с дясната си ръка и го държи здраво за краката, за да му попречи да използва шпорите си.

— Пак сме в задънена улица — спокойно изрече дамата. — Пусни кавалера, момче.

— Най-напред ти пусни демона на Лира. Не съм в настроение да споря.

С тръпка на ужас Лира разбра, че той наистина е готов да разбие главата на жилоногия в скалата. Двамата малки шпиони също го

разбраха.

Салмакия отмести ходилото си от крака на Панталеймон. Той тутакси се измъкна от ръцете ѝ и се превърна в настръхнала дива котка, като фучеше свирепо и удряше с опашка. Оголените му зъби бяха само на сантиметри от лицето на жената, но тя го гледаше с неподражаемо самообладание. Демонът се обърна и се хвърли в прегръдките на Лира, възвърнал хермелиновия си облик, а Уил внимателно остави Тиалис на скалата до спътницата му.

— Би трябвало да проявите малко повече уважение — обърна се кавалерът към Лира. — Ти си едно глупаво нахално дете, а няколко храбри мъже загинаха тази вечер, за да те спасят. Можеш да се държиш поне по-прилично.

— Да — кротко се съгласи тя. — Извинявайте. Няма вече, честна дума.

— Колкото до теб... — продължи Тиалис, като се обърна към момчето.

— Колкото до мен — прекъсна го Уил, — аз няма да позволя да ми говорите по този начин, така че не се и опитвайте! Уважението трябва да бъде взаимно. Сега ме чуйте добре. Тук не командвате вие. Ако искате да останете и да ни помогнете, ще правите каквото ви казваме. Иначе още сега можете да се върнете при лорд Азриел. И без повече приказки по въпроса.

Лира видя как двамата шпиони настръхнаха, но ръката на Уил беше върху ножницата и Лира знаеше какво си мислят. Докато ножът беше у Уил, силата щеше да остане на негова страна. За нищо на света не биваше да научават, че кинжалът е счупен.

— Добре — проговори кавалерът. — Ще ви помогнем, защото такава е задачата ни. Но вие ще трябва да ни кажете какво смятате да правите.

— Така ще е справедливо — съгласи се Уил. — Ще ви кажа. Ще се върнем в света на Лира, само малко да си починем, и ще се опитаме да открием един наш приятел. Един мечок. Той трябва да е някъде наблизо.

— Бронираният мечок? — обади се Салмакия. — Видяхме го да се бие. Добре, ние ще ви помогнем. Но после ще трябва да дойдете с нас при лорд Азриел.

— Добре — излъга Лира с цялото си умение да изглежда искрена.

— Да, тогава ще можем да дойдем.

Панталеймон се беше поуспокоил и изгаряше от любопитство. Лира му позволи да изпъзни на рамото ѝ и да промени формата си. Той се превърна във водно конче, със същата големина колкото другите две, които кръжаха и играеха във въздуха, и се стрелна към тях.

— Тази отрова в шпорите ви смъртоносна ли е? — попита Лира. Вие ужилихте майка ми, госпожа Колтър, нали така? Ще умре ли?

— Не, беше само леко убождане — отвърна Тиалис. — Пълна доза би я убила, но това беше просто драскотина, която ще я държи замаяна и слаба за около половин ден.

„И ще боли ужасно“ — помисли си, но не ѝ го каза.

— Трябва да поговорим с Лира насаме — каза Уил. — Ще се отдалечим за малко.

— С този нож — подметка кавалерът — можеш да преминаваш от един свят в друг, нали?

— Не ми ли вярвате?

— Не.

— Добре, тогава ще го оставя тук. Ако не е у мен, няма да мога да го използвам.

Той откопча ножницата и я остави на скалата. Двамата с Лира се отдалечиха на известно разстояние, но така че да държат под око жилоногите, и седнаха на земята. В това време Тиалис разглеждаше внимателно ножницата, но не правеше опит да я докосне.

— Ще трябва да ги изтърпим — каза Уил. — Веднага щом поправим ножа, ще избягаме.

— Те са толкова бързи, Уил! И ще те убият, без да им мигне окото.

— Надявам се само Йорек да успее да го поправи. Досега не си давах сметка колко ни е нужен.

— Ще успее! — уверено заяви тя.

Няколко мига Лира остана загледана в Панталеймон, който се стрелкаше във въздуха заедно с водните кончета и ловеше мушици. Той не можеше да се отдалечава колкото тях, но беше не по-малко бърз, а и окраската му не отстъпваше на тяхната. Тя вдигна ръка и Панталеймон кацна на дланта ѝ. Прозрачните му крила трептяха.

— Мислиш ли, че можем да спим спокойно, когато са около нас?
— попита Уил.

— Да. Много са свирепи, но мисля, че са честни.

Те се върнаха при скалата и Уил заяви:

— Мисля да поспя. Ще тръгнем сутринта.

Кавалерът кимна, а Уил се сви на кълбо и тутакси заспа.

Лира седна до него, а Панталеймон се сгуши в скута ѝ, топъл и мъркащ. Какъв късмет, че Уил можеше да спи, докато тя е будна и бди над него! Той наистина не знаеше що е страх и Лира му се възхищаваше безкрайно. Уил обаче не умееше да лъже, да мами и да заблуждава, а за нея това беше най-естественото нещо на света, също като дишането. При тази мисъл се почувства добра и доблестна, защото го правеше не за себе си, а за него.

Искаше ѝ се още веднъж да погледне алетиометъра, но за своя изненада усети, че е уморена, сякаш беше будувала през цялото това време. Тя легна до Уил и затвори очи с намерението само малко да подремне — поне така си мислеше, преди да потъне в дълбок сън.

14.

ЗНАЕШ КАКВО ДА ПИТАШ

Трудът без радост е каторга. Трудът без болка е каторга. Болка без труд е каторга. Радост без труд е каторга.

Джон Ръскин

Уил и Лира спаха цялата нощ и се събудиха, когато слънчевите лъчи докоснаха клепачите им. Отвориха очи почти едновременно, с една и съща мисъл, ала когато се огледаха, кавалерът Тиалис спокойно стоеше на стража недалеч.

— Силите на Съда на Консисторията са се изтеглили — уведоми ги той. — Госпожа Колтър е в ръцете на крал Огунве и на път към лорд Азриел.

— Откъде знаете? — попита Уил и вдървено се изправи. — Да не сте били оттатък?

— Не. Говорихме си по магнитния резонатор. Предадох разговора ни — обърна се той към Лира — на моя командир лорд Роке и той се съгласи, че трябва да потърсим заедно с вас мечока, а когато го намерим, да ви отведем в крепостта. Така че сега сме съюзници и ще направим всичко възможно да ви помогнем.

— Хубаво — съгласи се Уил. — Да хапнем тогава. Вие ядете ли нашата храна?

— Да, благодаря — кимна дамата.

Уил извади последните сушени праскови и коравата ръжена пита — всичко, което му беше останало — и раздели храната. Разбира се, жилиногите си взеха съвсем малко.

— А за водата — в този свят изглежда не се намира такава — каза Уил. — Ще трябва да почакаме, докато се върнем оттатък.

— Тогава не е зле да побързаме — обади се Лира. Най-напред обаче тя извади алетомерът. Виждаше го ясно, не като вечерта, но пръстите ѝ бяха вдървени и непохватни от съня. Въпросът ѝ беше дали в долината все още се таи някаква опасност.

Не, гласеше отговорът. Всички войници си бяха отишли, а селяните бяха по домовете си. Можеха да тръгват.

Прозорецът изглеждаше странно сред ослепителния блясък на пустинята — върху потъналата в сянка гъста зеленина отвъд се очертаваше светъл квадрат и храстът приличаше на увиснала във въздуха картина. Жилоногите искаха да го погледнат и бяха изумени, че не могат да го видят от мястото си, а само под определен ъгъл тогава той изскачаше ненадейно пред погледа.

— Щом минем оттатък, ще трябва да го затворя — каза Уил.

Лира се опита да събере краищата, но дори не успя да ги напипа. Не успяха и жилоногите, независимо че ръцете им бяха далеч по-фини. Само Уил можа да напипа ръбовете и ги събра бързо и чисто.

— Колко светове можеш да отвориш с този нож? — попита Тиалис.

— Колкото съществуват — отвърна Уил. — Никой не е имал достатъчно време да провери.

Той метна раницата на гръб и ги поведе по горската пътека. Водните кончета се радваха на свежия влажен въздух и се стрелкаха като тънички игли през слънчевите лъчи. Дърветата вече не се люшкаха така силно, а въздухът беше спокоен и прохладен. На този фон още по-зловещо изглеждаше разкривеният скелет на гироптера, увиснал сред клоните, с тялото на африканския пилот, което се крепеше само на коланите, а по-нататък се виждаха овъглените останки на цепелина — почернели парцали, рейки и тръби, строшено стъкло и трупове. Трима овъглени до черно мъже с разкривени, сгърчени крайници, протегнати нагоре, сякаш все още готови за бой.

И това бяха само онези, които бяха паднали близо до пътеката. Имаше и други — горе на скалата и по-надолу сред дърветата. Потресени и притихнали, двете деца пристъпваха плахо сред кървавата касапница, докато жилоногите, свикнали на битки, се оглеждаха по-спокойно и се опитваха да определят загубите на коя страна са по-големи.

Когато стигнаха горния край на долината, където дърветата се разреждаха и започваха водопадите, всички спряха и пиха жадно от леденостудената вода.

— Надявам се всичко да е наред с онова момиченце — каза Уил. — Ако тя не те беше събудила, никога нямаше да се измъкнем. Ходила е специално при някакъв мъдрец, за да вземе праха.

— Добре е — увери го Лира. — Питам алетиометъра снощи. Само дете ни мисли за дяволи и се бои от нас. Сигурно ѝ се иска никога да не се е забърквала с нас, но иначе всичко е наред.

След като напълниха манерката, те поеха по широкото плато по посока на хребета, където според алетиометъра трябваше да търсят Йорек.

Следващия ден прекараха в път — истинско изпитание за Лира, чиито мускули бяха отслабнали и омекнали от дългото бездействие. Но тя би предпочела по-скоро дай отрежат езика, отколкото да си признае, затова куцукаше със стиснати устни до Уил и мълчеше. Едва когато спряха да починат по обяд и се отпуснаха на земята, си позволи да изохка тихичко, и то когато Уил се беше отдалечил, за да се облекчи.

— Почини си — нареди ѝ лейди Салмакия. — Няма нищо срамно в това да си уморена.

— Не искам да разочаровам Уил! Той ще си помисли, че съм слаба и само съм му в тежест!

— Това е последното, което би си помислил.

— Как не! — озъби се Лира. — Вие го познавате точно толкова, колкото и мен!

— Затова пък познавам нахалството, а ти ми показваш точно това! — скастри я малката дама. — Казах ти да почиваш. Пести си силите за из път.

Лира кипна, но блестящите шпори на жената ѝ напомниха да си държи езика зад зъбите.

В това време кавалерът отваряше капака на магнитния резонатор. Любопитството надделя над яда и Лира се приближи да погледне. Уредът приличаше на къс молив от матов сивкаво-черен камък върху дървена поставка. Тиалис плъзна по края му мъничък лък, наподобяващ тези на цигулките, и започна да натиска с пръсти повърхността в различни точки. Не се виждаха никакви знаци или деления, така че докосванията изглеждаха случайни, но от

напрегнатото му изражение и ловкостта на движенията му Лира заключи, че процесът изисква немалък опит и съсредоточаване, както беше при тълкуването на алетиометъра.

След няколко минути кавалерът остави лъка и си сложи чифт слушалки. Наушниците не бяха по-големи от нокътя на кутрето ѝ. Той омота краищата на двата проводника около малки щифтчета от двете страни на камъка и започна да върти щифтчетата, като по този начин очевидно регулираше напрежението между двата проводника. Изглежда така се осъществяваше приемането на съобщенията.

— Как действа това нещо? — попита Лира, когато той приключи. Тиалис я погледна внимателно, сякаш да прецени дали наистина се интересува, и обясни:

— Вашите учени — как им казвахте, експериментални теолози, сигурно знаят за явлението, наречено квантова спойка. Това означава, че две частици могат да се свързват само ако имат общи свойства, така че случващото се с една от тях се случва същевременно и с другата, независимо на какво разстояние са една от друга. В нашия свят знаят как да разделят на две частиците на един и същи камък, така че да се получи резонанс. Другата половина е у лорд Роке, нашия командир. Когато свиря с лъка, неговата половина повтаря точно звуците и така можем да комуникираме.

Той прибра всичко и каза нещо на дамата, която се отдалечи заедно с него на няколко крачки. Дватамата говореха тихо и Лира не успя да улови нищо от разговора им, въпреки че Панталеймон се беше превърнал в бухал и надаваше ухо.

В това време Уил се върна и всички отново поеха на път. Следобед се придвижваха по-бавно — вече бяха уморени, а и пътят беше станал по-стръмен. Спряха за почивка още веднъж в някаква камениста долина, защото сега дори и Уил забеляза, че Лира е на края на силите си, едва влачи крака, а лицето ѝ е станало пепеляво.

— Дай да ти видя краката — каза той. — Ако имаш мехури, ще те намажа с мехлема.

Мехури имаше, и то огромни. Лира стисна зъби и затвори очи, докато Уил втриваше мехлема в изранените ѝ ходила.

В това време Тиалис отново се занимаваше с резонатора. След няколко минути той го затвори и каза:

— Съобщих местоположението ни на лорд Роке. Ще пратят гироптер да ни вземе веднага щом срещата с вашия приятел приключи.

Уил кимна, а на Лира в този моменти беше все едно. След малко тя се надигна, обу си чорапите и обувките и всички отново потеглиха.

Така измина около час. Долината тънеше в сянка и Уил вече се чудеше дали ще намерят подслон преди падането на нощта. В този миг Лира нададе вик на радост и облекчение:

— Йорек! Йорек!

Беше го забелязала още преди Уил. Мечият крал все още беше далеч и белият му кожух едва се различаваше в снега, но той тутакси вдигна глава, подуши въздуха и се втурна надолу по склона.

Йорек подмина Уил и се насочи към Лира, която се хвърли насреща му, обгърна врата му с две ръце и зарови лице в козината му. От гърлото на мечока се изтръгна такова дълбоко ръмжене, че сърцето на Уил замря, но Лира го изгълкува като удоволствие и в миг забрави и мехурите, и умората си.

— О, Йорек, миличък, толкова се радвам да те видя! Мислех, че никога повече няма да се срещнем — след онзи път в Свалбард и всичко, което стана... Господин Скорзби жив и здрав ли е? А кралството ти? Съвсем сам ли си тук?

Малките шпиони бяха изчезнали. Във всеки случай, наоколо не се виждаше никой, освен тях тримата — момчето, момичето и огромният бял мечок. Йорек приклепна и Лира се покатеря на гърба му, сякаш цял живот беше мечтала само за това, настани се гордо и се остави скъпият ѝ приятел да я отнесе до пещерата си.

Потънал в мислите си, Уил не се вслушваше в разговора им, макар че по едно време чу ужасения ѝ възглас:

— Господин Скорзби? О, не! Не е честно! Наистина ли е мъртъв? Сигурен ли си, Йорек?

— Вещицата ми каза, че е тръгнал да търси мъжа на име Груман — отвърна мечокът.

Уил се заслуша по-внимателно, защото Барух и Балтамос му бяха казали някои неща.

— Какво е станало? Кой го е убил? — с разтреперан глас попита Лира.

— Загинал е в бой. Задържал е цяла рота московити, докато онзи мъж избяга. Намерих тялото му. Умрял е достойно. Аз ще отмъстя за

него.

Лири ридаше неудържимо и Уил не знаеше какво да каже, защото този непознат мъж беше загинал, за да спаси баща му. И Лири, и мечокът бяха познавали и обичали този човек, а той знаеше само името му.

Скоро Йорек свърна по една пътека и се насочи към входа на голяма пещера, тъмнеещ сред снеговете. Уил не знаеше къде са шпионите, но беше сигурен, че не са далеч. Искаше да каже няколко думи на Лири, но премълча — трябваше най-напред да се увери, че жилоногите не го чуват.

Той остави раницата си на входа на пещерата и се отпусна уморено на земята. Зад него мечокът кладеше огън и Лири го гледаше с интерес, макар че все още беше разстроена. Йорек взе в лапата си малък камък, изглежда някаква желязна руда, и удари с него не повече от три-четири пъти друг подобен камък на земята. При всеки удар изхвърчаха рояци искри и улучваха точно там, където целеше мечокът — в купчината съчки и суха трева на пода. Не след дълго огънят вече пламтеше ярко, а Йорек прибавяше все нови и нови цепеници.

Децата се пооживиха, защото въздухът беше доста студен. След огъня ги чакаше още една приятна изненада — къс месо, вероятно от планинска коза. Йорек го предпочиташе сурово, но този път го набучи на една остра пръчка и го сложи над огъня да се пече.

— Лесно ли се ловува в тези планини, Йорек? — попита Лири.

— Не. Моят народ не може да живее тук. Сбърках, но не съжалявам, защото те намерих теб. Какви са плановете ви?

Уил огледа пещерата. Бяха седнали близо до огъня и пламъците хвърляха жълти и оранжеви отблясъци върху бялата козина на мечия крал. Двамата шпиони не се виждаха никъде, но така или иначе той трябваше да зададе въпроса си.

— Кралю Йорек, ножът ми е счупен...

Уил замълча, загледан някъде зад мечока, и вдигна показалец към стената.

— Ако ме чувате — продължи той по-високо, — не се крийте, а излезте открито пред нас. Недейте да ни шпионирате!

Лири и Йорек се обърнаха да погледнат на кого говори. Малкият мъж излезе от сянката и застана спокойно на скалната издатина над главите им. Мечокът изръмжа.

— Не сте поискали разрешение от Йорек Бирнисон да влезете в неговата пещера — укори ги Уил. — А той е крал, докато вие сте само шпиони. Би трябвало да проявите повече уважение.

На Лира й беше приятно, когато говореше така. Тя го погледна възхитено. Видът му беше свиреп и високомерен.

Ала изражението на кавалера далеч не беше толкова възторжено.

— Ние бяхме честни спрямо вас — заяви той. — Не беше почтено да ни мамите.

Уил се изправи и Лира си помисли, че ако имаше демон, той би бил тигрица. При мисълта за гнева на това величествено животно тя се сви на мястото си.

— Щом сме ви измамили, значи е било нужно — изрече Уил. Бихте ли се съгласили да дойдете тук, ако знаехте, че ножът е счупен? Разбира се, че не. Щяхте да използвате отровата си, за да ни зашеметите, а после щяхте да повикате помощ и да ни откарате при лорд Азриел. Ето защо трябваше да ви надхитрим, Тиалис, и нямате друг избор, освен да се примирите с това.

— Кой е този? — попита Йорек Бирнисон.

— Шпионин. Двама шпиони, пратени от лорд Азриел. Те ни помогнаха да избягаме вчера, но ако са на наша страна, не би трябвало да се крият и да ни подслушват. Щом го правят, значи нямат никакво право да говорят за непочтеност.

Шпионинът мятеше такива изпепеляващи погледи, сякаш беше готов да се нахвърли върху самия Йорек, а още, по-охотно върху невъоръжения Уил. Ала справедливостта изискваше да признае грешката си. Не му оставаше нищо друго, освен да се поклони и да се извини.

— Ваше величество — обърна се той към Йорек, който изръмжа в отговор.

Кавалерът още веднъж хвърли към Уил изпълнен с омраза поглед и изгледа Лира предизвикателно, а мечока — с уважение и известно опасение. Израженията се сменяха като танцуващо пламъче върху живото му подвижно лице. До него внезапно изникна лейди Салмакия и се поклони на мечия крал, без да обръща внимание на двете деца.

— Моля да ни простите — изрече тя. — Навикът да се криеш не се преодолява лесно. Моят спътник, кавалерът Тиалис, и аз, лейди Салмакия, толкова дълго сме били сред врагове, че неволно

пропуснахме да ви изразим уважението, което ви се полага. Ние с него придружаваме тези две деца, за да им помогнем да стигнат живи и здрави при лорд Азриел. Нямаме никаква друга цел и не замисляме нищо, което би ви навредило, кралю Йорек Бирнисон.

Дори и да се чудеше с какво две толкова миниатюрни създания биха могли да му навредят, Йорек с нищо не го показва. Да прочетеш нещо върху лицето му, поначало не беше лесно, но тук си каза думата и неговата представа за учтивост, пък и дамата говореше достатъчно миролюбиво и с уважение.

— Елате до огъня — покани ги той. — Храна има достатъчно, ако сте гладни. Уил, ти говореше нещо за ножа.

— Да — кимна Уил. — Мислех си, че такова нещо не може да се случи, но той се счупи. А алетиметърът каза на Лира, че ти можеш да го поправиш. Искях да те помоля по-учтиво, но така се получи. Можеш ли да го поправиш, Йорек?

— Покажи ми го.

Уил изсипа парчетата от ножницата и ги нареди на каменистия под. Всички си бяха на мястото. Лира вдигна един горящ клон и Йорек се наведе да огледа всяко едно парче поотделно, като ги опипваше внимателно с огромните си пръсти и ги обръщаше на светлината. Уил неволно се възхити на ловкостта на тези грамадни лапи.

Йорек се изправи и главата му потъна в сянката.

— Да — заяви той.

Това беше отговор на въпроса, който му бяха задали — ни повече, ни по-малко.

— А ще го направиш ли, Йорек? — обади се Лира, която тутакси долови разликата. — Няма да повярваш колко е важен този нож ако не го поправиш, ще изпаднем в ужасна беда. И не само ние...

— Не ми харесва този нож — поклати глава Йорек. — Боя се от онова, на което е способен. Никога не съм виждал нещо по-опасно. И най-смъртоносните бойни машини са детски играчки в сравнение с него. Вредата, която може да нанесе, е безгранична. Далеч по-добре щеше да бъде, ако изобщо не го бяха правили.

— Но с него... — започна Уил.

Мечокът не го остави да довърши.

— С него можеше да правиш необикновени неща. Ала не знаеш на какво е способен ножът. Твоите намерения може и да са добри, но и

той има свои намерения.

— Как е възможно?

— Намеренията на едно оръдие са онова, което прави. Намерението на чука е да удря, на менгемето — да стяга, на крика — да повдига. Затова са създадени. Но понякога едно оръдие може да има приложения, за които не подозираш. Понякога, докато правиш онова, което възнамеряваш, ти осъществяваш и неговите намерения, без да го знаеш. Можеш ли да видиш върха на този нож?

— Не — призна Уил.

И това беше самата истина — острието беше толкова тънко, че върхът му ставаше невидим за окото.

— Как тогава можеш да знаеш на какво е способен?

— Не знам, но трябва да го използвам и да помогна някои добри неща да се осъществят. Ако не правя нищо, ще съм не просто безполезен, а и виновен.

Лира беше цялата слух. Долавяйки неохотата на Йорек, тя се намеси:

— Йорек, ти знаеш какви лоши хора бяха онези в Болвангар. Ако не ги победим, те ще продължат да вършат същите неща, докато свят светува. Освен това, ако ножът не е у нас, може те да се доберат до него. Когато се срещнахме за пръв път, аз не знаех нищо за кинжала — и никой не знаеше, — но сега знаем и трябва да го използваме! Не можем да се откажем. Това ще бъде слабост, голяма грешка, все едно да им го дадем в ръцете и да им кажем: „Правете с него каквото намерите за добре, ние няма да ви пречим!“ Добре, не знаем на какво е способен, но можем да попитаме алетиометъра, не е ли така? Тогава ще разберем и ще знаем какво да очакваме, вместо да гадаем и да се боим.

Уил не искаше да споменава най-важната за самия него причина — ако ножът не бъдеше поправен, той никога нямаше да се върне у дома и да види майка си. Тя никога нямаше да разбере какво се е случило и щеше да мисли, че и той като баща му я е изоставил. Ножът беше виновен за изчезването и на двамата — и пак той трябваше да го върне при нея, иначе цял живот нямаше да си го прости.

Йорек Бирнисон дълго мълча с вперен в мрака поглед, после се надигна и се приближи до входа на пещерата, загледан в звездите над

главата си. Някои бяха същите, които познаваше от небето на севера, други му бяха чужди и непознати.

Зад него Лира обърна месото над огъня, а Уил преглеждаше раните си. Тиалис и Салмакия седяха мълчаливо на издатината.

Най-сетне Йорек се обърна.

— Добре, ще го направя, но при едно условие — рече той. — Макар да знам, че е грешка. Моят народ няма богове, няма духове и демони. Ние живеем и умираме, и това е всичко. Човешките дела ни носят само грижи и болка, но ние имаме език, воюваме и използваме оръдия. Може би е редно да вземем нечия страна. Но знанието е по-добро от догадките. Лира, погледни инструмента си. Знаеш какво да питаш. Ако после още го искате, ще поправа ножа.

Лира веднага извади алетоиметъра и се примъкна до огъня, за да вижда циферблата. Трептенето на пламъците ѝ пречеше, а може би димът замъгляваше очите ѝ, и тълкуването ѝ отне повече време от обикновено. Най-сетне тя примигна и тръсна глава, излизайки от унеса. В погледа ѝ се четеше тревога.

— Никога не съм го виждала толкова объркан. Каза много неща. Мисля, че ги разбрах, поне така ми се струва. Отначало каза за равновесието. Ножът можел да нанесе вреди, можел да върши и добро, но равновесието било толкова деликатно, че и най-незначителната мисъл или желание можело да наклони везните в една или друга посока... Ставаше дума за теб, Уил, за твоите желания и мисли, но не ми каза коя мисъл е добра и коя лоша. После... Той каза „да“. Каза, че ножът трябва да бъде поправен.

Йорек я изгледа втренчено, после кимна.

Тиалис и Салмакия слязоха да погледнат по-отблизо.

— Трябват ли ти още дърва, Йорек? — попита Лира. — Можем да ти донесем с Уил.

Уил веднага схвана намека — далеч от шпионите можеха да поговорят на спокойствие.

— Долу, където пътеката се разделя, има храсти с много смола обясни Йорек. — Донесете ми колкото можете.

Лира тутакси скочи и Уил тръгна след нея. Луната грееше ярко и осветяваше преплетените в снега дири. Въздухът беше чист и мразовит. Двамата бяха изпълнени с надежда, щастливи и окрилени. Когато се отдалечиха достатъчно от пещерата, Уил попита:

— Какво още каза алетомерът?

— Някои неща, които не разбрах и все още не разбирам. Каза, че ножът щял да бъде смърт за Праха, но после добави, че бил единственото средство да се запази Прахът жив. Нищо не разбирам, Уил. После много пъти повтори, че бил опасен. И ако ние с теб... разбираш какво искам да кажа...

— Ако отидем в света на мъртвите?

— Да... Ако го направим, може никога да не се върнем обратно... Каза, че това може да е гибелта ни, Уил.

Предупреждението като че ги отрезви и те тръгнаха да търсят храста, за който им беше споменал Йорек, притихнали при мисълта с какво се захващат.

— И все пак трябва да отидем — продума Уил. — Не мислиш ли?

— Не знам.

— Напротив, вече знаем. Ти трябва да говориш с Роджър, а аз — с баща ми. Не можем да не отидем.

— Страх ме е — въздъхна тя и Уил разбра, че за нищо на света не би го признала пред друг човек.

— А каза ли ти какво ще стане, ако не отидем? — попита той.

— Не, нямаше отговор. Само пустота. Наистина не го разбрах, Уил. Но според мен искаше да каже, че колкото и да е опасно, трябва да опитаме да спасим Роджър. Този път обаче няма да е като миналия, когато го отървах от Болвангар. Тогава не знаех какво правя, просто тръгнах нататък и късметът ми помогна. И ми помагаша много хора — цигани, вещици и кой ли не още. Там, където отиваме, никой от тях няма да ни е от полза. И виждам... В съня си видях... Това място беше по-лошо от Болвангар. Затова ме е страх.

— А мен ме е страх — промълви Уил след минута, без да я поглежда, — че може да се окажа в капан и никога повече да не видя мама.

И изведнъж го връхлетя спомен — беше много малък, още преди да започнат неприятностите им, и беше болен. Майка му седеше на леглото в мрака — много дълго, може би цяла нощ — и му пееше приспивни песнички, разказваше му приказки, а той знаеше, че докато чува любимия глас, нищо лошо не може да му се случи. Не можеше да я изостави сега! Ако беше нужно, цял живот щеше да се грижи за нея.

Ли́ра сякаш четеше мислите му, защото изрече нежно:

— Да, така е, това би било ужасно... Знаеш ли, с моята майка никога не съм знаела... Растях си ей така, сама. Не помня някой някога да ме е прегръщал и милвал — все сме си само двамата с Пан, откакто се помня... Не си спомням госпожа Лонсдейл някога да ме е приласкавала. Тя беше икономка в „Джордан“ и гледаше само да съм чиста — все това ми повтаряше. Ах, да, и маниерите... Но в пещерата, там наистина почувствах... О, толкова е странно, знам, че е правила ужасни неща, но наистина почувствах, че ме обича и мисли за мен. Може би се е страхувала, че ще умра — толкова време да спя... Сигурно съм прихванала някаква болест... Но тя през цялото време се грижеше за мен. Един или два пъти се събудих, а тя ме държеше в прегръдките си... Помня го, не съм си го въобразила... Но ако имах дете, и аз щях да правя същото.

Значи Ли́ра не знаеше защо е спала през цялото това време! Дали да ѝ каже и да убие спомена, макар и лъжлив? Не, не биваше да ѝ казва!

— Това ли е храсталакът? — прекъсна мислите му Ли́ра.

Лунната светлина осветяваше всяко листенце. Уил откърши една клонка и пръстите му тутакси поеха силната миризма на борова смола.

— Няма да казваме нищо на онези човечета, шпионите! — добави тя.

Двамата събраха по един наръч клони и ги понесоха към пещерата.

15. КОВАЧНИЦАТА

*Докато вървах сред адските огънове, вкусвайки
безплътните наслади...*

Уилям Блейк

В това време жилоногите говореха за ножа. След като сключиха с Йорек Бирнисон мир, основан на взаимно недоверие, те се върнаха на издатината, за да не му се пречат. Когато пламъците лумнаха и пращането и ревът на огъня изпълниха пещерата, Тиалис прошепна:

— Не бива да се отделяме от него. Щом ножът бъде готов, трябва да сме до него като сенки.

— Той през цялото време е нащрек и се оглежда дали не го следим — каза Салмакия. — Момичето е по-доверчиво. Мисля, че нея можем да я изиграем. Тя е невинна душа и лесно се привързва. Можем да опитаме с нея. Нямаме друг избор, Тиалис.

— Но ножът е у него и само той може да го използва.

— Само че няма да тръгне никъде без нея.

— Ако ножът е у него, тя ще трябва да го следва. И си мисля, че когато го поправят, двамата ще го използват да се промъкнат в друг свят и да ни избягат. Видя ли как той ѝ попречи да говори, за да не каже нещо излишно? Намислили са нещо и то е съвсем различно от онова, което искаме от тях.

— Ще видим. Но мисля, че имаш право, Тиалис. Трябва да стоим близо до момчето, каквото и да се случи.

Двамата се спогледаха, когато Йорек Бирнисон започна да подрежда инструментите в импровизираната си ковачница. Изкусните работници в ковачниците на лорд Азриел с техните доменни пещи и прокатни станове, с анбарните пещи и хидравличните преси биха се смели на примитивното огнище, на каменния чук и приспособената за

наковалня част от бронята на Йорек. Въпреки това в движенията му се долавяше увереност, която бързо изтри усмивките им.

Лири и Уил се върнаха с дървата и Йорек им даде указания как да подклаждат огъня. Той оглеждаше внимателно всяко клонче, въртеше го в ръце и после казваше на децата къде и под какъв ъгъл да го поставят, а понякога откършваше част от него и я слагаше най-отгоре. Огънят, който се разгоря, беше неочаквано буен, но най-силният пламък беше съсредоточен от страни.

В пещерата вече не се дишаше от жегата. Йорек продължаваше да подклажда огъня и накара децата още два пъти да ходят за клони, за да е сигурен, че дървата ще стигнат да довърши работата си.

Мечокът обърна един от камъните на пода на пещерата и нареди на Лири да потърси още от същия вид. Той обясни, че тези камъни при нагриване изпускат газ, който ще обвие ножа и ще спре достъпа на въздух до острието, а металът има свойството да поглъща част от въздуха и това влошава качеството му.

Лири започна да се оглежда и скоро с помощта на Панталеймон, превърнат в бухал, събра десетина такива камъка. Йорек ѝ обясни как и къде да ги нареди, после ѝ показа как да вее с метличката от клони, за да е сигурна, че газът приижда равномерно към наковалнята.

Уил трябваше да се грижи за огъня и мечокът дълго и подробно му обяснява как точно трябва да го поддържа, докато се увери, че е разбрал всичко. От правилното подклаждане зависеше много, а той нямаше да има възможност да прекъсва работата си, за да им дава указания. Ако Уил се справеше със задачата си, всичко щеше да върви като по вода.

Йорек обясни още нещо — че поправеният нож няма да изглежда такъв, какъвто е бил. Щеше да стане по-къс, защото всяко строшено парче щеше да припокрива съседните, иначе нямаше как да бъдат съединени. Повърхността също щеше да се окисли леко, независимо от изпускания от камъните газ, и част от блясъка щеше да се изгуби. Естествено, дръжката щеше да бъде съвсем овъглена, затова пък острието щеше да стане не по-малко остро.

Уил се вглеждаше в пламъците със сълзящи очи и наместваше всяка клонка с обгорени пръсти, но накрая огънят се разгоря точно така, както го искаше Йорек.

През това време мечокът стържеше и удряше с чука един камък, голям колкото юмрук, след като беше изпробвал и отхвърлил няколко преди него. Със силни удари той оформи главата на чука и я заглади. Замириса на пушек и барут. Двамата шпиони наблюдаваха с интерес, дори и Панталеймон беше нетърпелив — беше се превърнал в сврака и махаше с крила над огъня да го разпалва.

След известно време чукът беше готов и Йорек постави първите две парчета от кинжала в огнището, после нареди на Лира да издухва с метличката газа към тях, а самият той застана над огъня и зачака. Уил видя как повърхността на метала започна да се нажежава — най-напред почервения, после стана жълта, накрая бяла.

Йорек изчакваше, готов с едно движение да измъкне парчетата от огъня. Металът отново се промени, повърхността му заблестя ослепително и започна да изпуска искри.

Дясната ръка на Йорек се стрелна към огъня и измъкна едното парче, после и второто. Стиснал метала с огромните си остри нокти, той внимателно го постави върху наковалнята, приспособена от гърба на ризницата му. Уил усети миризмата на обгорени нокти, но мечокът не й обърна внимание, а светкавично нагласи двете парчета така, че да се припокриват, вдигна каменния чук и го стовари върху тях.

Върхът на ножа подскочи върху наковалнята и Уил с трепет си помисли, че целият му по-нататъшен живот зависи от онова, което ще се случи с това триъгълно парче метал, способно да напипва пролуките между атомите. Опънатите му нерви като че откликваха на всяко потрепване на пламъка, на всяко разместване на атомите в металната решетка. Преди да види работата на Йорек, той беше убеден, че ножът може да бъде поправен само с най-съвършени инструменти, в истинска пещ, но сега разбираше, че мечият крал е сътворил най-съвършените инструменти и най-добрата пещ, която може да съществува.

Сред чукането и звъна на метал се надигна гласът на Йорек:

— Дръж го с мислите си! Ти също си ковач и участваш заедно с мен!

Уил усещаше как цялото му същество се разтърсва от ударите на тежкия чук, който мечокът стискаше. Следващото парче също трябваше да се нажежи и Лира усърдно махаше с метличката, за да прати нагорещения газ към него и да го предпази от разяждащото

въздействие на въздуха. Уил чувстваше всичко това, усещаше как атомите се свързват помежду си и образуват нови кристали, как се оформя нова невидима решетка.

— Върхът! — изрева Йорек. — Дръж върха прав!

Той се подчини и му помогна мислено да съедини двете парчета, които прилепнаха съвършено едно към друго.

Когато стигнаха до последното късче, ушите на Уил бучаха. Той се чувстваше толкова изтощен, че едва успяваше да реди клонките в огъня. От него се искаше да вижда всяка връзка, иначе ножът нямаше да бъде същият. Бяха стигнали до най-трудната част — трябваше да съединят острието с последното малко парче, за което беше закрепена дръжката. Ако Уил не успееше да го задържи мислено в едно цяло с останалата част, ножът просто щеше да се разпадне, сякаш не е бил поправян.

Мечокът също го знаеше и спря, преди да започне нагриването на последното парче. Той погледна момчето и в очите му не се четеше нищо, само бездънен черен блясък, но Уил го разбра — това беше работа, тежка работа, но заедно те можеха да се справят с нея.

Никой не можеше да каже колко е продължило това последно усилие, но когато Йорек нанесе последния удар, Уил почувства как атомите се свързват и се наместват. Той се отпусна омаломощен на пода, неспособен да помръдне. Лира беше в същото състояние — очите ѝ бяха изцъклени, клепачите зачервени, косата потъмняла от сажди и пушек. Самият Йорек беше като замаян. Бялата му козина беше опърлена на няколко места, цялата изпъстрена с петна от сажди.

Тиалис и Салмакия бяха спали на смени. Сега тя беше будна, а кавалерът спеше, но когато острието се охлади и от червено стана сиво, после сребристо, и Уил посегна към дръжката, Салмакия събуди спътника си, като сложи ръка на рамото му. Той тутакси скочи.

Ала момчето не докосна ножа, а само приближи длан до него. Температурата му все още беше твърде висока. Двамата шпиони се успокоиха и се отпуснаха върху скалната издатина. Йорек се обърна към Уил:

— Излез за малко. А ти остани тук, но не пипай ножа — нареди той на Лира.

Тя седна до наковалнята, където ножът се охлаждаше. Йорек ѝ каза да подклажда огъня и да не го оставя да догори — имаше още

една, последна операция, преди да приключат.

Уил тръгна след мечока към тъмния склон. Студът беше жесток, особено след адската жега в пещерата.

— Не е трябвало да правят този нож — продума Йорек, след като бяха вървели мълчаливо няколко минути. — И може би не биваше да го поправам. Боя се. Никога преди не съм имал опасения, никога не съм се съмнявал. Сега съм изпълнен със съмнения. Съмнението е човешка черта, непозната на мечките. Ако се превръщам в човек, значи нещо не е наред, става нещо лошо. И аз го влошавам още повече.

— Но когато първата мечка е изковала първата броня, това лошо ли е било?

Йорек мълчеше. Двамата стигнаха до голяма пряспа. Мечокът легна в нея и се отъркаля, а във въздуха се разхвърчаха облаци от сняг — сякаш самият той беше от сняг, неговото живо възплъщение.

След малко той се изправи, изтръска се и едва тогава отговори:

— Може би. Но преди тази първа бронирана мечка не е имало други. Поне не знаем за това. Така се слага началото на традицията. Ние познаваме традициите и ги спазваме твърдо и неотклонно. Без традицията мечият дух е слаб, както е слаба мечата плът без бронята. Но си мисля, че като поправих този нож, аз пристъпих отвъд мечата природа. Може би съм същият глупак като Йофур Ракнисон. Времето ще покаже. Ала сега съм неуверен и разколебан. Кажете ми, защо се счупи ножът?

Уил разтърка главата си с две ръце, за да прогони зараждащата се болка.

— Жената ме погледна и си помислих, че има лицето на майка ми — каза той, като се опитваше да извика спомена. — Тогава ножът попадна на нещо, което не можеше да пробие, а умът ми едновременно го тласкаше напред и го дърпаше назад. Затова се счупи. Сигурен съм, че жената знаеше какво прави. Много е умна.

— Винаги, когато говориш за ножа, споменаваш майка си или баща си.

— Така ли? Да... Май че си прав.

— И какво мислиш да правиш?

— Не знам.

Внезапно Йорек посегна и стовари върху него лявата си лапа, толкова силно, че Уил се търколи надолу по склона и спря почти в

подножието му. Ушите му запищяха.

Йорек бавно се спусна до него.

— Отговори ми честно — каза той.

Уил се изкушаваше да каже: „Ти не би направил това, ако ножът беше у мен!“, но се сдържа. Йорек и така го знаеше прекрасно. Би било глупаво и обидно да му го напомня. И все пак изкушението беше много силно.

Момчето се изправи и го погледна в очите.

— Казах, че не знам — изрече с привидно самообладание, — защото още не съм наясно с онова, което смятам да направя. Все още не мога да го преценя трезво. То ме плаши, плаши и Лира. Въпреки това се съгласих веднага, щом тя го каза.

— И какво е то?

— Искаме да слезем в света на мъртвите и да говорим с духа на Роджър, приятел на Лира. Същото момче, което е било убито в Свалбард. И ако наистина има свят на мъртвите, тогава и баща ми ще е там и аз искам да говоря с него, стига да е възможно. Но съм раздвоен, защото не по-малко искам да се върна у дома и да се грижа за майка си, а това със сигурност е възможно. Баща ми и ангелът Балтамос ми казаха, че трябва да ида при лорд Азриел и да му предложа ножа — кой знае, може пък и те да са прави...

— Ангелът избяга — подметна мечокът.

— Той не е воин. Направи каквото можа, но на повече не е способен. Не само той беше уплашен — аз също се боя. Трябва да го обмисля. Може би понякога грешим, защото грешният избор е по-опасният, а ние се боим да не изглеждаме страхливци и тъкмо затова избираме опасността. Повече ни вълнува да не изглеждаме страхливци, отколкото да отсъдим правилно. Много е трудно. Точно затова не ти отговорих.

— Ясно — кимна мечокът.

Двамата мълчаха дълго — поне така се стори на Уил, който едва издържаше на хапещия студ. Но Йорек още не беше свършил, а момчето се чувстваше слабо и замаяно от удара и не смееше да се довери на краката си.

— Много компромиси направих — промълви мечият крал. — Може би с помощта, която ти оказвам, аз обричам кралството си на унищожение. А може и да не е така, може би унищожението така или

иначе е неизбежно. А може и да съм го отдалечил във времето. Това ме тревожи — принуден съм да върша неща, чужди на мечата природа, да мисля и да се съмнявам като човек. Но едно нещо ще ти кажа. Ти и сам го знаеш, но предпочиташ да си затвориш очите. Затова ще го изрека открито, за да съм сигурен, че си ме разбрал. Ако искаш да успееш в това, което си си наумил, не бива да мислиш за майка си. Забрави я засега. Ако умът ти е раздвоен, ножът пак ще се счупи. А сега искам да се сбогувам с Лира. Ти ще трябва да останеш в пещерата — онези двамата няма да позволят да се скриеш от погледа им, а аз не искам да чуят какво си говорим с нея.

Уил усети как гърлото му се свива и дъхът му се учестява, но успя да промълви:

— Благодаря, Йорек Бирнисон.

И това беше всичко.

Двамата закрачиха мълчаливо към пещерата, където огънят озаряваше с топлите си отблясъци дълбокия мрак.

Йорек се зае с последната процедура по възстановяването на тънкия кинжал. Той го пъкна в неугасналите въглени и дълбините на метала засияха със стотици преливащи се цветове. Когато настъпи моментът, Йорек нареди да Уил да го извади и да го хвърли в преспата пред входа на пещерата.

Дръжката от розово дърво беше овъглена и разкривена, но Уил омота една риза около ръката си и изпълни точно нарежданията на мечока. Сред съскането и кълбящата се пара той усети как атомите най-сетне се свързват в неделимо цяло и ножът е така остър, както и преди, а върхът може да открива невидими за окото пролуки.

Ала видът му не беше същият. Сега беше по-къс и не толкова изящен, а сребристата му повърхност бе помътняла. Всъщност изглеждаше грозен и наранен.

Когато се охлади достатъчно, Уил го пъкна в раницата, седна и зачака Лира да се върне, без да обръща внимание на двамата шпиони.

Йорек я отведе още по-далеч, където не можеха да ги видят от пещерата, обгърна я с огромните си лапи и тя се настани в тях като в люлка, а Панталеймон се сгуши на гърдите ѝ, превърнат в мишле. Йорек се наведе над нея и притисна лице към обгорените ѝ ръце. Без да каже дума, той започна да ги ближе. Това облекчи болката ѝ и я накара да се почувства спокойна и сигурна както никога в живота си.

Ала когато ръцете ѝ бяха чисти от саждите и мръсотията, Йорек заговори. От вибрацията му глас по гърба ѝ полазиха тръпки.

— Лира Златоуста, какъв е този план да идеш на гости при мъртвите?

— Хрумна ми насън, Йорек. Видях духа на Роджър, който ме викаше... Нали си спомняш Роджър? След като се разделихме с теб, той беше убит и вината беше моя, поне аз така го чувствам. И си мисля, че трябва да довърша започнатото, това е всичко. Да отида и да му кажа, че съжалявам — и ако мога, да го измъкна оттам. Ако Уил може да отвори прозорец към света на мъртвите, значи трябва да опитаме.

— Мога и трябва са различни неща.

— Но ако трябва и можеш, тогава нямаш извинение да не го направиш.

— Докато си жива, нямаш работа с мъртвите.

— Не е така, Йорек — меко възрази тя. — Длъжни сме да спазваме обещанията си, независимо колко е трудно. Ще ти призная, само на теб — умирам от страх. И ми се иска никога да не ми се беше присънвал този сън, а на Уил да не му беше хрумвало, че можем да проникнем там с помощта на ножа. Но станалото — станало. Не можем да се измъкнем.

Лира усети треперенето на Панталеймон и го погали с изранените си ръце.

— Само че не знаем как да стигнем дотам — продължи тя. — И няма да разберем, докато не опитаме. А ти какво ще правиш, Йорек?

— Ще се върна на север с моите поданици. Не можем да живеем в планината. Дори снегът тук е различен. Мислех, че ще можем да останем, но в морето ще ни е по-лесно, дори и да е топло. Това си струваше да се знае. Освен това си мисля, че ще сме нужни там. Усецам войната, когато е на прага ми. Надушвам я. Чувам я. Преди да тръгна насам, говорих със Серафина Пекала. Тя ми каза, че отива при повелителя Фаа и циганите. Ако се задава война, ние ще сме нужни там.

При споменаването на познатите и скъпи имена Лира се оживи и се изправи. Но Йорек още не беше свършил.

— Ако не успеете да се измъкнете от света на мъртвите, няма да се видим никога повече, защото аз нямам дух. Тялото ми ще остане на

земята, а после ще се превърне в част от нея. Но ако стане така, че и двамата оцелеем, ти винаги ще бъдеш скъп и почитан гост в Свалбард. Същото важи и за Уил. Той каза ли ти какво стана, когато се срещнахме за пръв път?

— Не, каза само, че било на някаква река.

— Той ме засрами. Мислех, че никой не е способен да го направи, но това момче се оказа твърде дръзко и твърде умно. Никак не съм във възторг от този ваш план, но ако има някой, на когото бих те поверил, това е Уил. Двата сте си лика-прилика. Всичко хубаво, Лира Златоуста, скъпа моя приятелко!

Тя се повдигна на пръсти, обви ръце около врата му и притисна лице в козината му, неспособна да изрече и дума.

Минута по-късно мечокът се изправи и нежно се освободи от прегръдката ѝ, после се обърна и безмълвно се отдалечи в мрака. Силуетът му почти мигновено избледня на фона на покритата със сняг земя, а може би очите на момичето бяха замъглени от сълзите и не можеха да го видят.

Уил чу стъпките ѝ на пътеката и се обърна към двамата шпиони.

— Не мърдайте! — нареди им. — Вижте, ето го ножът. Няма да го използвам. Останете тук.

Когато излезе навън, намери Лира ридаеща на пътеката, а до нея Панталеймон, превърнат във вълк, беше вдигнал глава към тъмното небе. Лира мълчеше, а отблясъците от догарящия огън се отразяваха в бледия сняг и осветяваха мокрите ѝ страни. Сълзите ѝ се оглеждаха в очите на Уил и ги свързваха с тънка невидима нишка.

— Толкова много го обичам, Уил! — разтреперана прошепна тя. А той изглеждаше стар! Гладен, стар и тъжен... Само ние ли останахме, Уил? Не можем да разчитаме вече на никого... Само двамата сме. Но още не сме достатъчно пораснали. Толкова сме малки... Прекалено малки... Господин Скорзби е мъртъв, а Йорек е стар... Ще трябва да се справим сами с всичко.

— Можем да се справим — каза твърдо той. — Повече няма да се обръщам назад. Можем да го направим! Но сега ще трябва да поспим, а ако останем в този свят, вероятно ще дойдат гироптерите, шпионите са ги повикали... Мисля да отворя прозорец и да спим другаде. Не ми се иска онези двамата да идват с нас, но... Ако не сега, ще трябва да се отървем от тях някой друг път.

— Да — кимна Лира, подсмръкна и изтри носа си с ръкав. — Да опитаме. Сигурен ли си, че ножът действа? Изпробва ли го?

— Знам, че действа.

Панталеймон се беше превърнал в тигър — да плаши шпионите, поне такава беше целта — и влезе пред тях в пещерата. Лира и Уил наравиха раниците.

— Какво правите? — попита Салмакия.

— Отиваме в друг свят — отвърна Уил и извади ножа.

Усети го отново цял и могъщ. Не си беше давал сметка колко много го обича.

— Но вие трябва да чакате гироптерите на лорд Азриел! — заяви Тиалис.

— Нямаме такова намерение. Ако се приближите до ножа, ще ви убия. Елате с нас, ако желаете, но не можете да ни накарате да останем. Тръгваме си.

— Вие ни излъгахте!

— Не е така — възрази Лира. — Аз ви излъгах. Уил не лъже. Трябваше да се сетите.

— Къде отивате?

Момчето не отговори, а вдигна ножа и направи разрез.

— Правите грешка! — заяви Салмакия. — Трябва да го разберете и да ни послушате. Не сте помислили...

— Помислили сме — прекъсна я Уил. — Мислихме много, но утре ще ви кажем какво сме измислили. Можете да дойдете с нас или да се върнете при лорд Азриел, както предпочитате.

Беше отворил света, в който преди време избягаха с Барух и Балтамос — онзи с безкрайния плаж и палмите отвъд пясъчните дюни.

— Тук ще спим — каза той. — Мястото е добро.

Всички преминаха отвъд и Уил тутакси затвори прозореца. Двамата с Лира се отпуснаха изтощени на пясъка, а лейди Салмакия остана на стража. Кавалерът отвори магнитния резонатор и започна да предава съобщението си в тъмното.

16. МИСЛЕЛЕТЪТ

*Под сводестия покрив окачени с магия ловка и изкусна,
редици ярки лампи и пламтящи факли, захранвани от нафта
и битум, разпръскваха лъчи.*

Джон Милтън

— Детето ми! Моето момиченце! Къде е? Какво направихте с нея? Моята Лира! По-добре да бяхте изтръгнали сърцето ми! С мен тя беше в безопасност, а сега къде е?

Письците на госпожа Колтър отекваха в малката стая на върха на елмазената кула. Жената беше вързана за един стол, с разрошена коса, разкъсани дрехи и безумен поглед. Демонът ѝ се търкаляше и се гърчеше на пода, окован в сребърна верижка.

Лорд Азриел седеше на писалището и пишеше нещо, без да им обръща внимание. До него стоеше ординарец и поглеждаше притеснено към пленницата. Когато лорд Азриел му подаде листа, той с облекчение отдаде чест и побърза да излезе, а демонът му териер го следваше по петите с подвита опашка.

Лорд Азриел се обърна към госпожа Колтър.

— Лира? Честно казано, изобщо не ме е грижа — тихо и дрезгаво изрече той. — Вироглавото хлапе трябваше да стои където му кажат и да прави каквото му кажат. Не мога да губя повече време и сили за нея. Щом отказва да ѝ помогна, да се оправя сама.

— Не говориш сериозно, Азриел, иначе нямаше...

— Напълно сериозно говоря. Шумът, който се вдигна около нея, е съвсем неоправдан. Какво толкова представлява тя? Обикновено английско момиче, при това не особено умно...

— Не е вярно! — извика госпожа Колтър.

— Добре де, да речем, че е умна, но съвсем не е блестяща. Освен това е невъздържана, нечестна, алчна...

— Смела, великодушна и любяща!

— Съвсем обикновено дете, което с нищо не се откроява.

— Обикновено дете? Лира? Тя е изключителна! Помисли си за онова, което успя да направи! Ти можеш да не я харесваш, Азриел, но не смей да подценяваш собствената си дъщеря! А с мен тя беше в безопасност...

— Права си — съгласи се той и се изправи. — Наистина е изключителна. Да успее да те укроти и да ти влезе под кожата — това не може да се види всеки ден. Тя ти е източила отровата, Мариса. Изтръгнала ти е зъбите. Цялата ти злоба се е изпарила и се е превърнала в сантиментална добродетелност. Кой би повярвал! Безжалостната фанатичка, мъчителката на деца, изобретателната на ужасни машини, които разполовяват малките нещастници, за да можете да търсите в жалките останки доказателства за греха — и изведнъж се появява някакво хлевоусто хлапе с мръсни нокти и ти започваш да кудкудякаш и да го браниш като квачка. Признавам, сигурно има някаква дарба, която не съм забелязал. Но ако се състои единствено в превръщането ти във всеотдайна майка, значи е твърде нищожна и жалка дарба. А сега не е зле да млъкнеш. Повиках командирите си на спешно съвещание и ако не се овладееш, ще наредя да ти запушат устата.

Госпожа Колтър приличаше на дъщеря си повече, отколкото допускате, и вместо отговор плю в лицето на лорд Азриел. Той спокойно се избърса и заяви:

— Ако ти запуша устата, ще си спестя и това държание.

— О, да, човек, който се перчи пред подчинените си с вързани за стола пленници, се държи много достойно! Развържи ме или ще те принудя наистина да ми запушиш устата!

— Както желаш — сви рамене той и извади от чекмеджето копринен шал.

Но преди да посегне, тя разтърси глава.

— Не, не! Азриел, умолявам те, не ме унижавай! От очите й рукнаха сълзи на безсилна ярост.

— Добре, ще те развържа, но него ще го оставя окован — кимна той към демона и пусна шала в чекмеджето, после разряза въжетата й

със сгъваем нож.

Госпожа Колтър разтърка китките си, изправи се, протегна се и едва тогава забеляза в какво състояние са дрехите и косата ѝ. Имаше блед и измъчен вид — остатъците от отровата на жилоногите все още действаха и ѝ причиняваха непоносима болка, но тя нямаше намерение да се издава пред него.

— Можеш да се измиеш там. — Лорд Азриел посочи към малката стая кажи-речи с размерите на килер.

Тя вдигна от земята демона си, който изглежда злобно лорд Азриел през рамото ѝ, и тръгна да се приведе в приличен вид.

Влезе ординарецът и обяви:

— Негово величество крал Огунве и лорд Роке.

Влязоха африканският генерал и жилоногият шпионин — крал Огунве в стегната униформа, с рана на слепоочието, току-що превързана с чиста превръзка, а лорд Роке — възседнал синия си сокол.

Лорд Азриел ги посрещна сърдечно и им предложи вино. Птицата изчака ездачът ѝ да слезе и кацна на подпорката си до вратата. В този миг ординарецът съобщи за пристигането на третия командир — ангел на име Ксафания. Тя беше от далеч по-висок ранг от Барух и Балтамос и светеше с трепкаща, разсеяна светлина, която сякаш идеше някъде отвън.

Появи се госпожа Колтър, сресана и спретната, и тримата командири ѝ се поклониха. Дори и да се изненада от вида им, тя с нищо не го показва, а наклони глава и седна кротко на един стол, прегърнала окованата маймунка.

Лорд Азриел премина направо на въпроса:

— Кажете ми какво се случи, крал Огунве.

Африканецът, огромен и силен, заговори с плътен глас:

— Убихме седемнайсет швейцарски гвардейци и унищожихме два цепелина. Изгубихме петима мъже и един гироптер. Момчето и момчето избягаха. Пленихме госпожа Колтър, въпреки храбрата ѝ съпротива, и я доведохме тук. Надявам се да не сме ѝ причинили неудобство.

— Вашето отношение беше безупречно, господине — рече тя, като едва забележимо наблегна на вашето.

— Другите гироптери невредими ли са? Има ли ранени? — попита лорд Азриел.

— Има щети и ранени, но нищо сериозно.

— Чудесно. Благодаря, ваше величество. Добре сте се справили. Лорд Роке, вие какво научихте?

— Моите шпиони са с двете деца в друг свят — отвърна жилоногият. — И двамата са живи и здрави, въпреки че момчето е спало дни наред под въздействието на упойващи вещества. Момчето за известно време е изгубило ножа си по време на събитията около пещерата — по-точно, кинжалът е бил счупен. Но сега отново е цял благодарение на едно същество от севера на вашия свят, милорд — една гигантска мечка, владееща до съвършенство ковашкото изкуство. Щом ножът бил поправен, момчето отворило тунел към друг свят и сега са там. Моите шпиони, естествено, са с тях, но има проблем — докато ножът е у момчето, нищо не може да го принуди да им се подчини. Дори и да го убият, докато спи, ножът без него е безполезен. Засега лейди Салмакия и кавалерът Тиалис ще ги следват, където и да отидат, та поне да не губим следите им. Те изглежда са намислили нещо — във всеки случай, отказват категорично да дойдат тук. Моите хора ще са плътно с тях.

— Дали в онзи друг свят ще са на сигурно място? — попита лорд Азриел.

— Излезли са на някакъв бряг с палмова гора. Наоколо нямало никакви следи от живот. В момента момчето и момичето спят говорих с кавалера Тиалис преди не повече от пет минути.

— Благодаря — кимна лорд Азриел. — Щом двамата ви шпиони са с децата, значи вече нямаме съгледвачи в Магистратурата. Ще трябва да разчитаме на алетиометъра. Поне...

В този миг госпожа Колтър ненадейно заговори:

— Не знам как е в другите звена, но Съдът на Консисторията разчита на тълкувателя Фра Павел Рашек. Той е надежден, но бавен. Поне още няколко часа няма да разберат къде е Лира.

— Благодаря, Мариса — каза лорд Азриел. — А имаш ли някаква представа какво мислят да правят Лира и онова момче?

— Никаква — поклати глава тя. — Говорих с момчето. Изглежда ми много упорито дете, при това свикнало да пази тайна. Не мога дори

да предположа какво смята да прави. Колкото до Лира, тя е съвсем неразгадаема.

— Милорд — намеси се крал Огунве, — мога ли да знам дали дамата вече е член на съвета ни? Ако е така, какви са функциите ѝ, ако ли не — редно ли е да се намира тук?

— Тя е наша пленница и моя гостенка, а също и важен агент на Църквата, което означава, че може да ни даде полезна информация.

— А ще го направи ли доброволно, или ще се наложи да я изтезваме? — попита лорд Роке, без да сваля поглед от лицето ѝ.

Госпожа Колтър се изсмя.

— Не мислех, че пълководците на лорд Азриел могат да бъдат толкова наивни, та да очакват да изтръгнат истината с мъчения!

Лорд Азриел неволно се възхити на нахалството ѝ.

— Гарантирам за госпожа Колтър — заяви той. — Тя знае какво ще се случи, ако ни предаде, макар че едва ли ще има тази възможност. Но ако някой от вас има някакви съмнения, нека ги изрази открито.

— Аз имам — каза крал Огунве, — но се съмнявам не в нея, а във вас.

— Защо? — учуди се лорд Азриел.

— Ако поиска да ви съблазни, няма да имате сили да ѝ се противопоставите. Добре направихме, че я пленихме, но беше грешка да я допускаме до този съвет. Отнасяйте се с нея с най-голямо уважение, осигурете ѝ всички удобства, но не я оставяйте тук и стойте по-далеч от нея!

— Какво пък, аз ви дадох възможност да говорите открито и приемам забележката ви — сви рамене лорд Азриел. — Държа на вашето присъствие повече, отколкото на нейното, ваше величество. Ще наредя да я преместят.

Той посегна към звънеца, но в този миг госпожа Колтър заговори:

— Моля ви, най-напред ме изслушайте! Мога да ви помогна. Бях свой човек в Магистратурата, толкова близо до тях, че едва ли ще срещнете втори път някого като мен. Знам как мислят, мога да предположа как ще постъпят. Сигурно се чудите дали може да ми се вярва и какво ме е накарало да ги напусна. Много е просто — те искат да убият дъщеря ми. Не могат да я оставят жива. В мига, в който разбрах коя е и какво представлява, когато чух за пророчеството на

вещиците, вече знаех, че ще трябва да напусна Църквата. Разбрах, че съм неин враг и тя — мой. Не знаех нищо за вас, но знаех, че трябва да се опълча срещу Църквата, срещу всичко, в което тя вярва, ако трябва и срещу самия Висш съдник. Аз...

Госпожа Колтър замълча. Командирите я слушаха напрегнато. Тя се обърна към лорд Азриел, погледна го в очите и отново заговори, този път сякаш само на него. Гласът ѝ беше нисък и зареден със страст, очите ѝ блестяха.

— Бях най-лошата майка на света. Позволих да ми отнемат единственото дете, когато беше още съвсем мъничко бебе, защото не ме беше грижа. Интересуваше ме единствено кариерата ми. Не се сещах за нея години наред, а ако го правех, то беше само заради скандала около раждането ѝ. Но после Църквата започна да се интересува от Праха и от децата и нещо се събуди в сърцето ми... Тогава си спомних, че съм майка и че Лира... е мое дете. Тя беше под заплаха и аз я спасих. Три пъти досега съм се намесвала, за да я спасявам от опасности. Първият път беше, когато Жертвеният съвет започна работа — тогава отидох в „Джордан“ и я взех със себе си в Лондон, за да не попадне в ръцете на Съвета... Поне така се надявах. Но тя избяга. Вторият път беше в Болвангар, когато я открих тъкмо навреме, под... под острието на... Сърцето ми щеше да се пръсне... Те... ние... аз бях постъпвала така с други деца, но когато ставаше дума за моето... О, вие дори не можете да си представите ужаса на този миг! Надявам се никога да не сте изпитвали такова страдание... Но аз я освободих и я измъкнах оттам. Спасих я за втори път. И все пак тогава още се чувствах част от Църквата, верен, предан и всеотдаен слуга, защото вярвах, че върша Божие дело. После разбрах за пророчеството на вещиците. Един ден, много скоро, Лира ще бъде съблазнена, както някога Ева — така казват те. Не знам каква форма ще приеме тази съблазън, но тя расте и не е трудно да си представим. Сега, когато и Църквата го знае, те ще я убият. Ако всичко зависи от нея, как биха могли да я оставят жива? Да поемат риска да чакат тя да устои каквато и да е съблазънта? Не, те нямат избор. Ако можеха, щяха да се върнат в райската градина и да убият и Ева, преди да се е поддала на изкушението. За тях убийството не е проблем. Самият Калвин е пращал деца на смърт. Ще я убият тържествено и с церемонии, с химни и псалми, с молитви и жалби, но в крайна сметка ще я убият.

Ако попадне в ръцете им, все едно вече е мъртва. Затова, когато чух от вещицата за пророчеството, аз я спасих за трети път. Заведох я на място, където щеше да е в безопасност, и смятах да остана там.

— Да, но сте я упоили — прекъсна я крал Огунве. — Държали сте я в безсъзнание.

— Трябваше. Лира ме мрази. — Тук гласът ѝ, до този момент овладян, се прекърши, и тя избухна в ридания. — Боеше се от мен и ме мразеше и ако не я бях упоила, щеше да избяга като птиче от лапите на котка! Знаете ли какво е това за една майка? Да спи, беше единственият начин да е в безопасност! През цялото това време в пещерата... докато спеше безпомощна, а демонът ѝ се гушеше в нея... О, тогава изпитвах такава обич, такава нежност, такава дълбока... Собственото ми дете... за пръв път можех да правя всичко за нея, за моето малко момиченце... Миех я, хранех я и я топлех, стараех се да ѝ бъде удобно и леко, докато спи... Лежах до нея нощем, люлеех я в прегръдките си, ридаех в косите ѝ, целувах затворените ѝ очи. Моето момиченце...

Тя нямаше срам. Говореше тихо, без патос, без да повишава глас, а когато я разтърсваха ридания, млъкваше само за миг, сякаш сдържаше чувствата си заради онези, които я слушаха. Това правеше безсрамните ѝ лъжи още по-въздействащи. Лорд Азриел я слушаше и си мислеше, че лъжата е в кръвта ѝ.

Думите ѝ бяха насочени предимно към крал Огунве, макар и да не личеше на пръв поглед, но лорд Азриел забеляза и това. Кралят не само беше главният ѝ обвинител, той беше и човек, за разлика от Ксафания и лорд Роке, и тя прекрасно знаеше коя струйка да докосне.

Ала в действителност най-впечатлен беше лорд Роке. Той почувства у нея нещо толкова близко до природата на скорпиона, колкото изобщо беше възможно у човешко същество, и си помисли, че най-разумно е да държиш скорпиона под око.

Ето защо подкрепи крал Огунве, който беше променил мнението си и сега настояваше госпожа Колтър да остане. Лорд Азриел се оказа сам — вече беше склонен да я отпрати, но трябваше да се съобрази с желанието на командирите си.

Госпожа Колтър го погледна нежно и загрижено. Лорд Азриел беше сигурен, че никой от останалите не може да види скритото ликуване в красивите ѝ очи.

— Остани тогава — рече той. — Но мисля, че вече говори достатъчно. Сега помълчи. Искам да помислим върху онова предложение за гарнизон на северната граница. Видяхте доклада — смятате ли, че е осъществимо? И има ли смисъл? Искам да видя и арсенала. От Ксафания очаквам да чуя какво е разположението на ангелските сили. Най-напред гарнизонът. Крал Огунве?

Африканецът заговори. Обсъждането продължи няколко минути и госпожа Колтър беше впечатлена от точното им познаване на отбранителните сили на Църквата, както и от оценката им за качествата на вражеските пълководци.

Ала сега, когато Тиалис и Салмакия бяха с децата и нямаше кой да следи работата на Магистратурата, сведенията им скоро щяха да остаряят безнадеждно. В ума на госпожа Колтър проблесна една мисъл, която я накара да размени светкавичен поглед с демона си, но тя не каза нищо, само погали златистата му козина и продължи да слуша внимателно.

— Достатъчно! — заяви най-сетне лорд Азриел. — По-късно ще се занимаем с този въпрос. Сега арсеналът! Разбрах, че вече са готови да изпробват мислелета. Да отидем да погледаме.

Той извади от джоба си сребърен ключ и освободи маймунката от веригите, като се стараеше да не докосне и косъмче от златистата ѝ козина.

Лорд Роке възседна сокола си и последва останалите, които напуснаха кулата и тръгнаха след лорд Азриел към крепостната стена.

Духаше студен вятър, който шибаше лицата им и затваряше очите им. Синият сокол се издигна заедно с мощния въздушен поток, надавайки ликуващи крясъци. Крал Огунве се загърна в дрехата си и постави ръка на главата на демона си гепард.

— Извинете, госпожо — смирено се обърна госпожа Колтър към ангела. — Ксафания ли се казвате?

— Да.

Външността ѝ още от първия миг порази госпожа Колтър така, както преди това събратята ѝ бяха поразили Рута Скади. Тя не светеше, а беше осветена, макар да не се виждаше източник на светлина. Беше висока, гола, с крила, а набразденото ѝ лице беше по-старо от всичко, което госпожа Колтър беше виждала някога.

— И сте от онези ангели, които преди много време са се вдигнали на бунт?

— Да. Оттогава се скитам из множество светове. Сега се заклек във вяроност на лорд Азриел, защото във великото му начинание виждам единствената надежда тиранията най-сетне да бъде унищожена. — А ако се провалите?

— Тогава всички ще бъдем унищожени и жестокостта ще се възцари навеки.

В това време лорд Азриел крачеше бързо покрай обрулените от вятъра стени към огромното стълбище, чието подножие тънеше в мрак, въпреки множеството факли в нишите по стените. Синият сокол се спусна над главите на хората и се гмурна в бездната. Трепкащите пламъчета осветяваха перата му, когато минаваше край тях, докато накрая се превърна в миниатюрна искрица и изчезна в мрака.

Ангелът слизаше редом с лорд Азриел, а госпожа Колтър се озова до крал Огунве.

— Извинете невежеството ми, ваше величество — каза тя, — но никога не бях виждала, нито чувала за същества като онзи мъж със сокола — поне до вчера, когато се появиа в пещерата... Откъде идват? Можете ли да ми кажете нещо за тези хора? За нищо на света не бих го обидила, но ако го заговоря, без да знам нищо за него, може неволно да го оскърбя.

— Добре правите, че питате — отвърна африканецът. — Неговите хора са горди. Техният свят е вървял по път, различен от нашия. Там има два вида разумни същества — хора и жилоноги. Повечето хора са слуги на Всемогъщия и се опитват да изтребят малкия народ от незапомнени времена. На жилоногите се гледа като на дяволски изчадия. Ето защо те все още проявяват известно недоверие към нас, които сме по-едри. Ала жилоногите са свирепи и горди воители, безмилостни противници и ценни шпиони.

— Всичките ли са на ваша страна, или и те са разделени като хората?

— Някои от тях са с враговете ни, но повечето са с нас.

— А ангелите? Знаете ли, доскоро смятах, че ангелите са измислица от Средновековието и че не съществуват... Да разговаряш с ангел, е някак смущаващо, не мислите ли... Колко от тях са с лорд Азриел?

— Госпожо Колтър — погледна я кралят, — питате за неща, от които би се интересувал всеки шпионин.

— Много добър шпионин, ако ви пита така открито! — усмихна се тя. — Аз съм пленница, ваше величество. Не бих могла да избягам, дори и да имах къде да отида. Вече съм безвредна, можете да ми вярвате.

— Щом казвате, с удоволствие ще ви повярвам — отвърна кралят. — Ангелите са по-трудни за разбиране от което и да било човешко същество. Да вземем само това, че не са еднакви — някои са по-могъщи от други. Сключват помежду си неразбираеми за нас съюзи, таят стари вражди, а ние почти нищо не знаем за това. Всемогъщият още със самата си поява се опитва да ги потиска.

Госпожа Колтър спря като закована. Беше потресена до дъното на душата си. Африканският крал застана до нея, убеден, че внезапно се е почувствала зле. И наистина, лицето ѝ беше мъртвешки бледо в светлината на факлите.

— Казахте го така небрежно — промълви тя, — сякаш е нещо, което не може да не знам... Но как е възможно? Нали Всемогъщият е сътворил света? Той е съществувал преди всичко друго. Как може да се е появил?

— Знаем го от ангелите — каза Огунве. — Някои от нас също бяха потресени, когато разбраха, че Всемогъщият не е създал света. Може да е имало създател, може и да не е имало — това никой не знае. Знаем само, че в един момент Всемогъщият е взел властта и оттогава ангелите се бунтуват, човешките същества също се борят срещу него. Това е последният бунт. Никога преди хора, ангели и всички разумни същества не са сключвали подобен съюз. Това е най-голямата армия, събирана някога. Но и тя може да се окаже недостатъчна. Ще видим.

— Но какво смята да прави лорд Азриел? Какъв е този свят и защо той е тук?

— Доведе ни тук, защото този свят е празен. Няма разумен живот. Ние не сме колониалисти, госпожо Колтър. Не сме дошли да завоюваме, а да градим.

— Той мисли ли да нападне небесното царство?

Огунве я изгледа безизразно.

— Няма да нападаме царството — заяви, — но ако царството ни нападне, да се готви за война, защото ние сме готови. Госпожо Колтър,

аз съм крал, но за мен е чест да се присъединя към лорд Азриел в усилията му да изгради свят без царства. Без крале, без епископи, без свещеници. Небесното царство носи това име, откакто Всемогъщият се е възцарил над останалите ангели. Ние не го искаме. Този свят тук е различен. Ние искаме да бъдем свободни граждани на небесната република.

Госпожа Колтър искаше да каже още нещо, на устните ѝ напиреха множество въпроси, но кралят забърза да настигне командира си и тя трябваше да го последва.

Стълбата слизаше толкова надолу, че когато стигнаха подножието ѝ, небето вече не се виждаше. Озоваха се в огромна зала, осветена от лъчисти кристали, вградени в поддържащите тавана колони. Стълби, висящи мостове, греди и подпори пресичаха полумрака над главите им, а по тях се движеха улисани в работа хора.

Лорд Азриел вече разговаряше с командирите си, когато госпожа Колтър ги настигна, и не пожела дай даде време да отдъхне, а тръгна през огромната зала. От време на време някоя сияеща фигура се стрелкаше във въздуха или кацаше до него, за да разменят набързо няколко думи. Въздухът беше топъл и влажен. Госпожа Колтър забеляза, че на всяка колона на височината на човешки ръст има празна ниша — вероятно дан на уважение към лорд Роке, който можеше да каца със сокола си там и да взема участие в обсъжданията.

Ала групата не остана дълго в залата. В дъното ѝ някакъв работник отвори тежка двойна врата и ги пропусна на платформа с железни релси. Там чакаше малък закрит вагон, теглен от анбарен локомотив.

Машинистът се поклони, а демонът му, кафява маймунка, се шмугна зад гърба му, подплашен от демона на госпожа Колтър. Лорд Азриел размени няколко думи с човека и покани останалите да се качат във вагона, осветен от същите лъчисти кристали, окачени на сребърни скоби по махагоновата ламперия.

Влакът веднага потегли, плавно напусна перона и навлезе в някакъв тунел, като бързо увеличаваше скоростта. Само тракането на колелата върху гладките релси подсказваше, че се движат с шеметна бързина.

— Къде отиваме? — попита госпожа Колтър.

— В оръжейната — лаконично отговори лорд Азриел и продължи тихия си разговор с ангела.

— Милорд — обърна се госпожа Колтър към лорд Роке, — вашите шпиони винаги ли се движат по двойки?

— Защо питате?

— Обикновено любопитство. С демона ми не успяхме да победим вашите шпиони в пещерата. Бях изненадана да откроя колко добре се сражават.

— Изненадана? Смятате, че хора с нашия ръст не могат да бъдат добри бойци?

Тя го погледна спокойно, макар да потръпна вътрешно от тази необузdana гордост.

— Така е. Мислех, че лесно ще ви победим, но всъщност ние бяхме победени. Признавам грешката си. Винаги ли се сражавате по двама?

— Вие сте двама, вие и демонът ви, нали така? Да не би да очаквате, че ще ви дадем предимство?

Надменният му поглед, искрящ дори в слабата светлина на кристалите, я възпря от по-нататъшни въпроси.

Тя сведе очи с престомена скромност и замълча.

Изминаха няколко минути. Госпожа Колтър усещаше, че влакът се движи надолу към самите недра на планината. Нямаше представа какъв път са изминали, но след петнайсетина минути влакът забави скорост и не след дълго спря на платформата, където анбарните светлини сияеха ослепително след непрогледния мрак на тунела.

Лорд Азриел отвори вратите и групата слезе на перона. Въздухът беше толкова горещ и наситен със серни изпарения, че госпожа Колтър се задъха. Отнякъде долитаха тежки удари на чукове и стъргане на стомана в камък.

Един работник им отвори врата, извеждаща въвн от платформата, и шумът тутакси се усили, а топлината ги връхлетя като приливна вълна. Ослепителната светлина ги накара да закрият очи, само Ксафания като че не забеляза лавината от звуци, светлина и жегга. Когато посвикна малко, госпожа Колтър се огледа, тръпнеща от любопитство.

В собствения си свят беше виждала пещи, леярни и заводи, но и най-големият изглеждаше като селска ковачница в сравнение с това.

Чукове с големината на къщи се издигаха за секунди до високия таван, после се стоварваха с грохот обратно и приплескваха железни блокове колкото дънери. Цялата планина се тресеше от мощните им удари. От един отвор в каменната стена се изливаше река от разтопен метал, лъхашц на сярата, която преминаваше през елмазен шлюз и оттам тръгваше по канали, жлеbove и улеи, за да стигне до редица форми, където се охлаждаше в облак от зловонен дим. Огромни режещи машини и валяци нарязваха, валцуваха и пресоваха дебелото цял пръст желязо, сякаш беше хартия, после чудовищните чукове се стоварваха отгоре му с такава сила, че наредените един върху друг няколко пласта се сливаха и образуваха плътен лист с необичайна здравина.

Ако Йорек Бирнисон можеше да види този цех, може би щеше да признае, че тези хора разбираха нещо от обработка на металите. Госпожа Колтър само гледаше и се изумяваше. Беше невъзможно да чуеш каквото и да е в този шум и никой дори не се опитваше да заговори. Лорд Азриел направи знак на малката групичка да го последва по един решетъчен мост, висящ над още по-дълбока бездна, където миньори с кирки и лопати къртеха лъскавия метал от скалата.

От моста навлязоха в каменен коридор с увиснали блещукащи сталактити със странни цветове. Ударите и скърцането постепенно утихнаха. Госпожа Колтър усети свеж полъх върху сгорещеното си лице. Лъчистите кристали не бяха поставени в ниши, нито монтирани в колони, а бяха пръснати на пода. Нямаше пламтящи факли, които да усилят жегата, и хората отново започнаха да усещат студа, а не след дълго внезапно се озоваха на чист въздух.

Тук част от планината беше изсечена и се образуваха площадка с големината на казармен плац. В отдалечения ѝ край се виждаха огромни железни врати в самата планина, някои от тях отворени, други затворени. От една такава врата няколко мъже изкарваха нещо, покрито с брезент.

— Какво е това? — попита госпожа Колтър.

— Мислелетът — отвърна африканският крал.

Жената нямаше представа какво би могло да значи това и зачака нетърпеливо да вдигнат брезента.

Беше застанала близо до крал Огунве, сякаш търсеше защита.

— Какво представлява това нещо и за какво служи? — продължи да пита тя.

— Сега ще видим.

Устройството приличаше на тренажор или на кабина на гироптер. Под стъкления покрив беше разположена седалка с множество лостчета и ръчки отпред. Имаше шест гъвкави крака, съединени под различен ъгъл с корпуса, така че съоръжението изглеждаше мощно и едновременно с това — тромаво. Самият корпус се състоеше от хиляди тръбички, цилиндри, бутала, кабели, клапани и лагери. Беше трудно да се каже кое е тялото и кое — двигателят, защото всичко беше слабо осветено отзад и тънеше в сянка.

Лорд Роке полетя със сокола си направо към машината и закръжи отгоре, като я оглеждаше от всички страни. Лорд Азриел и ангелът разговаряха с механиците, а двама души се качиха в кабината. Единият държеше бележник, другият — сноп кабели.

Госпожа Колтър гледаше машината с жадно любопитство и се опитваше да запомни всеки детайл, да си създаде представа за цялостното ѝ действие. Лорд Азриел се качи в кабината, закопча кожените колани около кръста и раменете си и нагласи шлема на главата си. Демонът му, снежният леопард, скочи зад него. Механикът извика нещо, лорд Азриел му отговори, после хората се изтеглиха към вратата.

Мислелетът се задвижи, но по някакъв съвсем необясним начин — леко потрепери, после се разтърси, сякаш черпеше неизвестна енергия от шестте членести крака. Госпожа Колтър гледаше с недоумение, после видя какво става — различни части на апарата се завъртаха и се разгръщаха към тъмното небе. Лорд Азриел движеше лоствете, проверяваше скалите, нагласяше уредите. И изведнъж мислелетът изчезна.

По някакъв неведом начин той беше излетял светкавично във въздуха и сега кръжеше над главите на хората и бавно завиваше наляво. Не се чуваше шум на двигател, не беше ясно и как преодолява земното притегляне — мислелетът просто си висеше във въздуха.

— Слушайте! — възкликна крал Огунве. — На юг! Госпожа Колтър обърна глава нататък и се напрегна да чуе. Високо в планината виеше вятър, а откъм цеха долиташе дълбок тътен на чукове и преси, от който земята трепереше. Чуваха се и гласове, но те изведнъж стихнаха като по команда, а лампите угаснаха. И тогава в тишината се чу далечното бръмчене на гироптер.

— Кой са? — тихо попита тя.

— Примамка — отвърна кралят. — Мои пилоти, които трябва да примамят врага да ги последва. Вижте!

Госпожа Колтър се взря в беззвездния мрак. Над главите им мислелетът висеше като закован и дори силният вятър не го помръдваше. Кабината не беше осветена и лорд Азриел беше напълно невидим.

Тогава ниско в небето се появиха светлини, а звукът на моторите се усили дотолкова, че се чуваше съвсем отчетливо. Показаха се шест гироптера, единият, от които явно беше в беда, защото след него се влачеше тъмна диря, пък и летеше по-ниско от останалите. Всички те се движеха по посока на планината, но личеше, че нямат намерение да кацат.

По петите ги преследваше пъстра сбирщина от летателни апарати. Не беше лесно да се каже какво точно представляват, но госпожа Колтър различи тежък гироптер от някакъв непознат вид, два апарата с прави крила, огромна птица, която се движеше плавно и мощно с двама въоръжени ездачи на гърба, и трима или четирима ангели.

— Щурмови отряд — поясни крал Огунве.

Разстоянието между двете групи се скъсяваше. От единия апарат с правите крила блесна огнена черта, последвана секунда-две по-късно от силен трясък. Ала снарядът така и не достигна до целта повредения гироптер, защото в мига, в който се видя светлината, и още преди да се е чул трясъкът, откъм мислелета избухна огън и снарядът се взриви във въздуха.

Госпожа Колтър още не беше осъзнала какво става, когато в небето се разрази битка. Погледът не можеше да проследи хода ѝ, защото движението на летателните апарати беше твърде стремително, а наоколо цареше мрак, ала планината се озари от серия безшумни експлозии, съпроводени единствено от кратко съскане като от изпусната за миг пара. По някакъв необясним начин всяка от мълните улучваше различен нападател — гироптерът и самолетите избухнаха в пламъци и се взривиха, а гигантската птица нададе крясък, сякаш се раздра покровът на планината, и се сгромоляса върху далечните скали долу. Колкото до ангелите, те просто изчезнаха като блещукащо облаче

— милиарди частици, които потрепваха и избледняваха, докато накрая угаснаха като замиращи фойерверки.

После настъпи тишина. Вятърът отнесе надалеч звука на моторите, а гироптерите се скриха зад хребета. Никой не продумваше. Пламъците осветяваха отдолу мислелета, който все още висеше във въздуха. Разрушението в редиците на нападателите беше толкова пълно, че дори госпожа Колтър, която беше виждала какви ли не потресаващи неща, беше потресена. Тя вдигна поглед към мислелета, който проблесна в небето и само след миг вече беше на земята.

Крал Огунве се хвърли към него, същото направиха и останалите командири и механиците. Госпожа Колтър остана на мястото си, все още изумена от възможностите на този невиждан апарат.

— Защо ни го показва? — прошепна демонът ѝ.

— Сигурно защото не може да прочете мислите ни — тихо отвърна тя.

И двамата мислеха за онзи миг в елмазената кула, когато ги осени блестящата идея — да предложат на лорд Азриел да идат в Дисциплинарния съд на Консисторията и да шпионират за него. Тя познаваше всички лостчета на властта и знаеше как да ги използва. Отначало щеше да ѝ е трудно да убеди онези хора в добрите си намерения, но не беше невъзможно. Сега, когато жилоногите бяха останали с Уил и Лира, Азриел със сигурност не би устоял на едно такова предложение.

Но в този миг, докато гледаха странната машина, нова мисъл ги порази с още по-голяма сила. Тя притисна до гърдите си златистата майmunка. Сърцето ѝ ликуваше.

— Азриел! — невинно се обади тя. — Мога ли да видя как работи машината?

Лордът погледна надолу разсеяно и нетърпеливо, но в изражението му се долавяше и удовлетворение. Беше възхитен от мислелета, това се виждаше ясно. Едва ли би устоял на изкушението да ѝ го покаже.

Крал Огунве се отдръпна. Лорд Азриел протегна ръка и издърпа госпожа Колтър в кабината, помогна ѝ да се настани и я загледа, докато тя се озърташе.

— Как работи това нещо? Какво го задвижва?

— Мислите ти — отвърна той. — Оттук иде и името му. Ако пожелаеш да върви напред, той тръгва напред.

— Това не е отговор. Хайде, кажи ми. С какъв двигател работи? Как лети? Не виждам в него нищо аеродинамично. Но този пулт... Отвътре прилича на гироптер.

Той не устоя. Госпожа Колтър беше в ръцете му, защо тогава да не ѝ каже? Хвана един кабел, на чийто край се виждаше кожен мундщук със следи от зъбите на демона му.

— Демонът ти трябва да стисне този мунщук — със зъби или с ръце е без значение. А ти трябва да си сложиш шлема. Между тях протича ток, а един усилвател го увеличава. Е, доста по-сложно е, отколкото ти го обяснявам, но машината се управлява лесно. Сложихме ѝ пулт като на гироптерите, просто защото така сме свикнали, но след време той няма да е нужен. Естествено, само човек и демон могат да я управляват.

— Разбирам — кимна тя.

И го блъсна с все сила, изгласвайки го от кабината.

В същия миг нахлупи шлема на главата си, а златистата майmunка стисна мундщука. Жената посегна към лоста, с който в гироптерите се задвижваха крилата, и го дръпна към себе си. Мислелетът светкавично се устреми нагоре.

Това обаче не означаваше, че вече е овладяла управлението. Машината застина, наклонена на една страна, а тя затърси трескаво лостовете, с които да даде преден ход. За тези няколко секунди лорд Азриел направи три неща — скочи на крака, спря с жест крал Огунве, който се готвеше да даде заповед за стрелба на войниците си, и нареди на жилоногия:

— Лорд Роке, вървете с нея, моля ви.

Малкият шпионин тутакси излетя със синия си сокол и птицата се устреми право към отворената врата на кабината. Жената се озърташе, майmunката също, но ясно се видя, че никой от двамата не е забелязал дребната фигурка, която се прехвърли в кабината зад гърбовете им.

Миг по-късно мислелетът потегли, а соколът полетя надолу и кацна на ръката на лорд Азриел. След не повече от две секунди мислелетът вече се губеше в далечината.

Лорд Азриел гледаше след него с тъга и възхищение.

— Прав бяхте, ваше величество — каза той. — И трябваше да се вслушам в думите ви. Тя е майка на Лира. Трябваше да очаквам нещо подобно.

— Няма ли да я преследвате? — попита крал Огунве.

— Какво, и да унищожа такава чудесна машина? В никакъв случай!

— Накъде мислите, че ще тръгне? Да търси детето?

— Не, това ще стане по-късно. Тя не знае къде да я търси. Знам какво точно ще направи — ще отиде в Съда на Консисторията и ще им поднесе мислелета като доказателство за вяност, после ще започне да шпионира. Ще ги шпионира в наша полза. На нея никакво лицемерие не ѝ е чуждо, но това ще бъде нещо ново. А когато разбере къде е момичето, ще тръгне да го търси и ние ще я последваме.

— А кога лорд Роке ще ѝ се покаже?

— О, той ще пази присъствието си в тайна, за да бъде пълна изненадата, не мислите ли?

Двамата се разсмяха и тръгнаха обратно към цеха, където ги чакаше нов, усъвършенстван модел на мислелета.

17. МАСЛО И ЛАК

*Змията беше най-хитра от всички полски зверове,
които Господ Бог създаде*
Битие, 3:1

Малоун правеше огледало. Не от суетност, тъй като не беше суетна, а защото искаше да провери едно свое хрумване. Искане да опита да улови Сенките, а без апаратурата в лабораторията си трябваше да импровизира и да използва онова, което ѝ беше подръка. В технологията на мулефите металът играеше много малка роля. Те изработваха изключителни неща от камък и дърво, от лико, раковини и рог, но медта и другите метали, които добиваха, бяха самородни и се намираха на слитъци в речния пясък. Те никога не се използваха за изработване на оръдия, а служеха по-скоро за украса. Например двойките, които встъпваха в брак, си разменяха пръстени от излъскана мед, които се закрепваха в основата на един от роговете им и изпълняваха ролята на венчални халки.

Ето защо мулефите бяха омагьосани от сгъваемия армейски нож, който беше най-ценното притежание на Мери.

Залифата Атал, най-добрата ѝ приятелка тук, извика от изумление, когато един ден Мери разгъна ножа и ѝ показа как действат всичките му приспособления. Едно от тях беше миниатюрна лупа, с (която тя прогори някаква шарка върху парче сухо дърво. Именно това я наведе на мисълта за Сенките.

По това време ловяха риба в реката, но водата беше спаднала и рибата можеше да се крие къде ли не. Те оставиха мрежата във водата и седнаха на тревистия бряг да поговорят. Тъкмо тогава Мери видя сухото дърво, чиято бяла повърхност беше гладка и лъскава. Тя прогори шарката — обикновена маргаритка, което предизвика

неописуем възторг у Атал. Но когато тънката струйка дим отлетя от мястото, където беше насочила слънчевите лъчи, внезапно ѝ хрумна мисълта: ако това дърво се превърне във вкаменлост и някой учен го намери след десетина милиона години, около него все още ще има Сенки, защото е вложен човешки труд.

Тя се потопи в ленив унес, от който я извади гласът на Атал:

— За какво си мечтаеш?

Мери се опита да ѝ разкаже за работата си, за изследванията и лабораторията, за откриването на сенчестите частици, за фантастичното откровение, че са разумни — и споменът я връхлетя с такава сила, че ѝ се прииска до болка отново да бъде сред уредите в лабораторията си.

Не очакваше, че Атал ще разбере нещо от обясненията ѝ, най-вече заради слабото познаване на езика им, но и заради убеждението, че мулефите са прекалено практични, прекалено обвързани с всекидневието, пък и много от казаното беше чиста математика. Ала Атал я изненада.

— Да — каза тя. — Знам за какво говориш. Ние му казваме... Думата, която употреби, на техния език означаваше светлина.

— Светлина? — повтори Мери.

— Не, не светлина — отвърна Атал и повтори думата по-бавно, за да може тя да схване разликата. — Нещо като светлината върху водата, когато има малки вълнички по залез, и пламти... наричаме я така, но това е наподобяване.

Мери вече знаеше, че наподобяване е тяхната дума за метафора, и попита:

— Значи не е точно светлина, но вие я виждате и ви прилича на светлината върху водата по залез?

— Да. Всички мулефи я имат. Ти също. Така разбрахме, че си като нас, а не като тревопасните. Те я нямат. Ти изглеждаш толкова странна и ужасяваща, но си като нас, защото имаш...

И отново последва думата, която Мери не можеше да повтори нещо като зраф или зарф, придружено с едва доловимо движение на хобота наляво.

Вълнението ѝ беше неописуемо, но трябваше да се овладее, за да намери точните думи.

— Какво знаете за нея? Откъде идва?

— От нас. И от маслото — отвърна Атал.

Мери знаеше, че става дума за маслото в шушулките.

— От вас ли?

— Когато пораснем. Но без дърветата тя отново ще изчезне. А с колелата и маслото остава при нас.

Когато пораснем... Мери отново трябваше да сдържа чувствата си. Това беше едно от нещата, които вече знаеше за Сенките — че децата и възрастните реагираха на тях по различен начин или събуждаха различен вид сенчеста активност. Не беше ли й казала Лира, че учените от нейния свят са открили нещо подобно за Праха, както се наричаха там Сенките? Ето още едно потвърждение!

То се свързваше и с онова, което Сенките й бяха казали чрез екрана на компютъра точно преди да напусне своя свят — какъвто и да беше проблемът, той имаше връзка с голямата промяна в човешката история, чийто символ беше митът за Адам и Ева. С изкушението, грехопадението, първородния грях. При изследванията си на изкопаеми човешки черепи колегата й Оливър Пейн беше открил, че преди около трийсет хиляди години възникнало огромно нарастване на количеството сенчести частици около човешките останки. Нещо се беше случило тогава, някакъв еволюционен скок, който беше превърнал човешкия мозък в свършен канал за умножаване на ефекта им.

— От колко време съществуват мулефите? — попита Мери.

— От трийсет и три хиляди години — отвърна Атал.

Тя вече се беше научила да чете по лицето на приятелката си и сега се засмя, като видя как челюстта на Мери увисна. Смехът на мулефите беше така весел и заразителен, че тя обикновено не можеше да устои и също се разсмиваше, но този път остана сериозна.

— Откъде знаете с такава точност? Нима историята ви помни всичките тези години?

— О, да! — увери я Атал. — Откакто имаме зраф, имаме и памет за миналото. Преди това не сме знаели нищо.

— Какво се е случило, та да получите зрафа?

— Открили сме как да използваме колелата. Един ден едно безименно същество намерило шушулка и започнало да си играе с нея. И докато си играела...

— Играела?

— Да. Но тогава нямала име. Видяла в пролуката на шушулката навита змия. И тогава змията ѝ каза...

— Змията е говорела?

— Не, не! Това е наподобяване! Историята разказва, че змията попитала: „Какво знаеш? Какво помниш? Какво виждаш пред себе си?“ А тя отвърнала: „Нищо, нищо, нищо!“ И змията каза: „Пъхни крака си в дупката, където аз си играех, и ще станеш мъдра.“ И тя пъхнала крака си в пролуката, както ѝ каза змията. И маслото проникнало в крака ѝ и я накарало да вижда по-ясно от преди, и първото нещо, което видяла, бил зрафът. Това било толкова странно и приятно, че тя поискала веднага да го сподели с всичките си събратя. Тя и другарят ѝ го показали на останалите и всички открили, че знаят кои са, че са мулефи, а не тревопасни. И се нарекли с имена. Нарекли се мулефи. Дали имена на дърветата и на всички растения и твари.

— Защото били различни — каза Мери.

— Да, различни били. Такива били и децата им, защото когато падали нови шушулки, те им показвали как да си служат с тях. А когато децата поотраснели, те също започвали да излъчват зраф, а когато станели достатъчно големи да си служат с колелата, зрафът се връщал с маслото и оставал при тях. Така мулефите разбрали, че трябва да садят повече дървета заради маслото, но шушулките били толкова твърди, че много рядко семената успявали да поникнат. Тогава мулефите осъзнали какво трябва да правят, та да помогнат на дърветата — да се движат с помощта на колелата и да ги трошат, и така мулефите и дърветата заживели заедно.

Мери разбра около четвърт от онова, което Атал говореше, но къде с въпроси, къде с догадки успя да си изгради доста вярна картина. По това време познанията ѝ по езика се бяха увеличили значително, но колкото повече напредваше, толкова по-трудно ѝ се виждаше, защото всяко ново откритие водеше до нови въпроси.

Ето защо сега тя се съсредоточи върху зрафа, който ѝ се струваше най-важен, И това я наведе на мисълта за огледалото.

Или по-точно, сравнението между зрафа и отблясъците върху водата. Отразената светлина се поляризираше — може би същото беше и със сенчестите частици, когато се държаха като светлина.

— Аз не виждам зрафа като вас — каза Мери. — Но искам да направя огледало от растителен лак, защото може би той ще ми

помогне да го видя.

Атал веднага се запали от идеята и двете бързо измъкнаха мрежата. Вътре се мятаха три хубави риби, което беше изтълкувано като добър знак.

Дървесният лак се правеше от друго дърво, много по-малко от онова с шушулките, което се отглеждаше именно с тази цел. Те варяха сока и го разтваряха в алкохол, който правеха от дестилиран плодов сок. Полученото вещество имаше гъстотата на мляко и цвета на кехлибар и се използваше за лакиране. Мулефите покриваха повърхността на дървото или раковината, които обработваха, с двайсетина слоя от лака, като оставяха всеки от тях да се втвърди под влажно парче платно, преди да нанесат следващия. Така постепенно повърхността ставаше яка и блестяща. Обикновено я правеха матова с помощта на различни окислители, но понякога я оставяха прозрачна и именно това беше заинтригувало Мери — лакът с цвят на чист кехлибар имаше същите любопитни свойства като минерала, познат като исландски шпат. Той разделяше светлинните лъчи на две, така че ако човек погледнеше през него, всичко се виждаше двойно.

Тя започна с това, че си намери сравнително плоско парче дърво, наподобяващо чам, и започна да го стърже с парче пясъчник — тук не използваха метали, така че нямаха и пили — докато го пооглади. Това беше методът, който използваха мулефите, и с повечко време и усилия се получаваше напълно приличен резултат.

После заедно с Атал посетиха горичката, където растяха лаковите дървета. Мери обясни подробно какво възнамерява да прави и помоли за разрешение да използва сока. Мулефите с готовност се съгласиха, но бяха твърде заети, за да се включат в работата ѝ. Двете с Атал източиха малко от лепкавия смолист сок и се заеха с дългия процес на варене, разтваряне и ново варене, докато лакът беше готов.

За нанасяне на лака мулефите си служеха с един вид възглавнички от памучни влакна. Следвайки напътствията на един опитен майстор, тя усърдно нанасяше слой след слой. Разликата беше незабележима, но след време покритието осезаемо се удебели. Беше нанесла над четиридесет слоя, когато лакът ѝ свърши, и сега дебелината беше почти пет милиметра.

След нанасянето на последния слой идваше полирането. Тя цял ден търка повърхността с леки кръгообразни движения, докато я

заболяха ръцете и главата ѝ започна да пулсира.

Вече не искаше и да чуе за работа, а отиде да си легне.

На другата сутрин мулефите отидоха да работят в малък гъсталак от „пискюли“, както ги наричаха те. Целта беше да проверят дали филизите растат така, както са ги посадили, и да затегнат ликото, с което бяха привързани, та да им придадат нужната форма. Помощта на Мери беше много ценна, защото тя можеше да бръкне в по-тесните пролуки и да използва и двете си ръце за връзването.

Едва когато свършиха работа и се върнаха в селото, Мери започна да експериментира, или по-точно да си играе, защото все още нямаше ясна представа какво точно прави.

Най-напред се опита да използва лакираното дърво просто като огледало, но заради липсата на сребърна амалгама успя да види само смътно отражение.

Помисли си, че всъщност ѝ трябва само лакът, без дървото, но мисълта да прави ново огледало я изпълни с ужас. Пък и как би могла да го направи плоско?

Мина ѝ през ума просто да изреже дървото и да остави само лака. Това също щеше да отнеме време, но поне можеше да използва сгъваемия нож. Тя започна работа, като внимателно отстрани тресчица по тресчица дървената основа, но така или иначе остана един слой, който не можеше да бъде премахнат по никакъв начин.

Запита се какво ли ще стане, ако го накисне във вода. Дали лакът щеше да се размекне?

— Няма — успокои я наставникът ѝ. — Ще си остане твърд завинаги. Но защо не опиташ това?

И ѝ показва някаква течност в каменна купа, която по думите му би разяла всяко дърво само за няколко часа. Изглежда беше киселина, поне така миришеше.

Обясни и, че това едва ли би наранило лака, пък и щетите лесно биха могли да се поправят. Идеята ѝ го заинтригува и той ѝ помогна да нанесе киселината върху дървото, като ѝ разказваше как се получава с помощта на дестилация и разтваряне на някакъв минерал, добиван от плитките езера, за които само беше чувала, но не беше посещавала.

Постепенно дървото омекна и се отлепи. В ръцете на Мери остана само прозрачната пластина от жълтеникаво-кафяв лак с големината на лист хартия.

Тя полира обратната страна със същото усърдие като предната, докато повърхността стана гладка и лъскава като огледало.

А когато погледна през нея...

Нищо особено. Виждаше се ясно, но образът беше двоен, а левият и десният бяха леко разместени един спрямо друг.

Мери се запита какво ли ще стане, ако погледне през две пластини, поставени една върху друга.

Извади сгъваемия нож и се опита да прокара черта през средата, за да разчупи пластината на две. Наложил се да повтори многократно опита, като неведнъж остреше ножа на един гладък камък. Най-сетне се получи отчетлива линия. Тя постави отдолу тънка пръчка и рязко натисна двете страни на пластината — беше виждала стъklarите да го правят. Методът сполучи и сега държеше в ръце две пластини.

Постави една върху друга и погледна през тях. Кехлибареният цвят беше станал по-наситен и като фотографски филтър подчертаваше някои цветове и приглушаваше други, което донякъде променяше картината. Най-интересното беше, че вече не се виждаше двойно, но от Сенките нямаше и следа.

Мери раздели двете пластини и се изуми от новата промяна. Когато ги постави на около педя разстояние една от друга, нещо любопитно се случи — кехлибареният цвят изчезна и всичко доби нормалните си багри, но по-ярки и по-искрящи.

В този миг се появи Атал, която беше дошла да погледне.

— Сега видя ли зрафа? — попита тя.

— Не, но виждам други неща — отвърна Мери и се опита да ѝ ги покаже.

Атал прояви известен интерес, но по-скоро от учтивост, а не с чувството, че е станала свидетел на откритие, каквото изпитваше Мери. Много скоро залифата се умори да гледа през лаковите пластини и седна на тревата да почисти колелата си. Понякога мулефите си помагаха при чистенето на ноктите, но това беше по-скоро вид социално общуване, и Атал веднъж или два пъти беше търсила помощта на Мери. Тя на свой ред позволяваше на приятелката си да я среше. Харесваше ѝ усещането, когато мекият хобот вдигаше и пускаше косата ѝ и докосваше и масажираше кожата на главата ѝ.

Сега Мери усети, че Атал е настроена точно на тази вълна, остави пластините и плъзна пръсти по изумително гладките и хлъзгави

нокти на приятелката си.

Залифата беше доволна и умиротворена от тази близост, доволна беше и самата Мери. Атал беше млада и неомъжена, а в групата нямаше млади мъже, затова трябваше да си потърси някой залиф от друга група. Ала контактите никак не бяха лесни и понякога Мери усещаше, че приятелката ѝ се притеснява за бъдещето.

Когато ноктите на залифата бяха почистени, тя се качи на колелата и тръгна да помага да приготвят вечерята. Мери се върна към пластините и почти в същия миг направи откритие.

Бе поставила двете парчета лак на една педя разстояние, разчитайки да види същата ярка картина, но нещо се беше случило.

Когато погледна през тях, съзря рояк златни искрици, обгръщащи силуета на Атал. Те се виждаха само през едно малко късче от лака и Мери скоро разбра защо — там беше докоснала повърхността с пропитите си с масло пръсти.

— Атал! — извика тя. — Върни се, бързо!

Залифата се обърна и се насочи към нея.

— Дай ми малко от маслото — помоли Мери. — Колкото да намажа лака.

Атал с готовност ѝ позволи да прокара пръсти по отворите на колелата и се загледа любопитно как приятелката ѝ нанася тънък слой от сладкото прозрачно вещество върху една от пластините.

Мери притисна пластините една в друга, завъртя ги, за да разнесе маслото, и отново ги раздалечи на една педя разстояние.

Когато погледна през тях, всичко се беше променило. Вече виждаше Сенките. Ако беше присъствала в колежа „Джордан“, когато лорд Азриел прожектираше фотограмите си, направени с помощта на специалната емулсия, веднага щеше да познае ефекта. Накъдето и да погледнеше, виждаше злато, точно както ѝ го беше описала Атал. Искрици светлина, които плаваха и кръжаха във въздуха, а понякога се движеха целеустремено в общ поток. Сред тях беше светът, който виждаше с невъоръжено око — тревата, реката, дърветата. Ала всеки път, когато погледнеше разумно същество, някой от мулефите, светлината се сгъстяваше и започваше да танцува. И, странно нещо, тя не само не правеше силуетите по-неясни, а дори ги изчистваше.

— Не знаех, че е толкова красиво — промълви Мери.

— Разбира се, че е красиво — отвърна приятелката ѝ. — Странно е, като си представя, че ти не ги виждаш. Погледни това дете...

Тя посочи едно от малките деца, които играеха сред високата трева — то тичаше тромаво след скакалците, спираше внезапно, за да разгледа някоя тревичка, падаше, отново се изправяше и пак хукваше... Около него плаваше златиста мъгла, имаше я и над къщите, рибарските мрежи и вечерния огън. При децата тя беше по-плътна, но не много. Ала все пак при тях тя беше изпълнена с малките вихрушки на намеренията, които политаха, разпадаха се и се рееха наоколо, за да угаснат, когато се зараждаха нови.

Около майката златистите искрици бяха далеч по-ярки, а потоците, в които се движеха — по-ясно изразени и мощни. Тя приготвяше храна — ръсеше брашно върху един плосък камък и правеше тънки питки, като в същото време наблюдаваше детето. Сенките, които я обливаха, бяха самият материализиран образ на отговорността и майчината грижа.

— Значи най-сетне ги видя — каза Атал. — Е, сега трябва да дойдеш с мен.

Мери я погледна с недоумение. Тонът на Атал беше особен, сякаш искаше да каже: „Най-сетне си готова! Ние те чакахме. Сега всичко трябва да се промени.“

Появиха се и други мулефи — от хълма, от къщите, откъм реката. От нейната група, но и други, непознати, които поглеждаха любопитно към нея. Тропотът на колелата върху утъпканата земя беше силен и равномерен.

— Къде трябва да отида? — попита Мери. — И защо са дошли всички те?

— Не се тревожи — каза Атал. — Ела с мен, нищо лошо няма да ти сторим.

Тази среща като че беше планирана отдавна, защото всички знаеха къде да отидат и какво да правят. На края на селото имаше ниска могила с правилна форма, добре утъпкана, с широки полегати пътеки от двете страни, и тълпата — може би към петдесетина души — бързаше нататък. Във въздуха висеше димът от огньовете, на които се готвеше, а залязващото слънце позлатяваше всичко наоколо. Мери усети аромата на печена царевица и миризмата на самите мулефи —

смесица от масло, нагрятата плът и още нещо, което ѝ напомняше за конюшня.

Атал я побутна към могилата.

— Какво става? — отново попита Мери. — Кажете ми!

— Не, не. Няма да съм аз. Сатамакс ще ти каже.

Мери не беше чувала името Сатамакс, а залифът, когото Атал посочи, ѝ беше напълно непознат. Беше по-стар от всички останали. В основата на хобота му растяха безредно бели косми, а движенията му бяха сковани, сякаш страдеше от артрит. Другите мулефи го заобикаляха внимателно и Мери проумя защо, когато успя крадешком да хвърли поглед към него през лаковите пластини — облакът от сенчести частици около стария залиф беше толкова наситен и богат, че дори тя изпита неволно уважение, въпреки че не беше съвсем наясно какво означава това.

Когато Сатамакс беше готов да говори, тълпата постепенно утихна. Мери беше застанала близо до могилата, а Атал стоеше до нея като верен страж, но тя усещаше погледите на всички върху себе си и се чувстваше като нова ученичка в непознато училище.

Сатамакс заговори. Гласът му беше дълбок и богат, жестовете — сдържани и грациозни.

— Всички ние сме се събрали тук да приветстваме чужденката Мери. Онези от нас, които я познават, са ѝ благодарни за всичко, което е направила, откакто е сред нас. Изчакахме, докато тя овладее достатъчно езика ни. С помощта на много от нас и особено на залифата Атал чужденката Мери вече ни разбира. Но имаше още едно нещо, което тя трябваше да разбере, и това е зрафът. Тя знаеше за него, но не можеше да го вижда като нас, докато не си направи уред, през който да гледа. Сега, когато успехът е налице, Мери е готова да научи повече за помощта, която трябва да ни окаже. Ела насам, Мери.

Тя почувства, че краката ѝ се подкосяват от вълнение, но се подчини и пристъпи към стария залиф. Мина ѝ през ума, че сега е неин ред, и заговори:

— Всички вие ме накарахте да почувствам, че съм ваша приятелка. Мулефите са добри и гостоприемни. Аз идвам от свят, където животът е съвсем различен, но някои от нас знаят за съществуването на зрафа. Благодарна съм ви, че ми помогнахте да

направя стъклото, през което мога да го виждам. Ако мога и аз с нещо да ви помогна, с радост ще го сторя.

Изразяваше се доста по-тромаво, отколкото в разговорите с Атал, и се боеше, че няма да я разберат. Беше ѝ трудно едновременно да следи и за думите, и за жестовете, но изглежда успя.

— Хубаво е, че говориш — каза Сатамакс. — Надяваме се, че ще можеш да ни помогнеш. Ако ти не успееш, не виждам как можем да оцелеем. Туалапите ще ни изтребят до един. Повече са отвсякога и с всяка изминала година броят им се увеличава. Нещо става с този свят. Повече от трийсет и три хиляди години, откакто съществуват мулефите, сме се грижили за земята. Имаше равновесие. Дърветата бяха здрави, тревопасните също, а ако от време на време ни нападаха туалапите, това не беше толкова страшно, защото и техният, и нашият брой се запазваше. Ала преди стотина години дърветата започнаха да боледуват. Грижехме се за тях, правехме всичко по силите си, но шушулките ставаха все по-малко, листата скапваха, когато не им беше време, а някои от дърветата умряха. Това никога не се е случвало по-рано. В паметта ни няма запазен такъв спомен. Разбира се, това е бавен процес, но и самият ритъм на живота ни е такъв. Ние не го съзнавахме, докато не се появи ти. Виждали сме пеперуди и птици, но те нямат зраф. Ти имаш, колкото и да си странна на вид, но в същото време си бърза и стремителна като птиците и пеперудите. Разбра, че трябва да направиш нещо, за да видиш зрафа, и веднага създаде инструмент от материалите, които ние познаваме от хиляди години. В сравнение с нас ти мислиш и действаш със стремителността на птица. Така осъзнахме, че нашият ритъм ти се вижда бавен. Ала тъкмо в това е надеждата ни. Ти можеш да виждаш неща, недостъпни за сетивата ни, връзки и възможности, които ние не съзираме, както твоите очи най-различаваха зрафа. Сами не можем да открием пътя към оцеляването, но се надяваме ти да успееш. Надяваме се бързо да разбереш причината за болестта на дърветата и да намериш лек. Може би ще откриеш и начин да се справим с туалапите, които са толкова мощни и многобройни. И се надяваме да го направиш бързо, защото иначе ще загинем.

Тълпата зашумя одобрително. Всички гледаха Мери и тя отново се почувства като ученичка в ново училище, където ѝ се възлагат големи надежди. Беше и донякъде поласкана — мисълта, че я възприемат като птица, стремителна и неуморна, беше нова и приятна,

защото тя открай време се мислеше за бавна и мудна. Но в същото време ѝ хрумна, че може би правят ужасна грешка, като разчитат на нея. Те нищо не разбираха — едва ли бе по силите ѝ да осъществи тази тяхна отчаяна надежда.

Но трябваше да опита. Те чакаха.

— Сатамакс — изрече тя, — мулефи, вие ми гласувахте доверие и аз ще направя всичко по силите си. Вие сте добри, животът ви е разумен и красив, затова ще опитам всичко възможно, за да ви помогна. Сега, когато виждам зрафа, вече знам какво правя. Благодаря ви за доверието.

Всички закимаха и протегнаха хоботи да я погалят, докато слизаше от могилата. А тя трепереше при мисълта на какво се беше съгласила.

В този миг в света на Читагазе отец Гомес, свещеникът убиец, вървеше по неравна планинска пътечка между разкривени дънери на маслинови дръвчета. Късното следобедно слънце се промъкваше през сребристите листа, а въздухът се огласяше от цвърчене на щурци и жетварки.

Пред него сред лозите се виждаше малка ферма, чуваше се блеене на коза и ромон на поточе. Край къщата се въртеше възрастен мъж, улисан в някаква работа, а стара жена водеше козата да я дои.

Долу в селото беше научил, че жената, която търсеше, е минала по този път и е казала, че отива в планината. Може би тези старци я бяха видели. Дори да не научеше нищо ново, поне можеше да купи сирене и маслини и да пийне изворна вода. Отец Гомес беше свикнал да живее скромно, а и време имаше достатъчно.

18.

ПРЕДДВЕРИЯТА НА СМЪРТТА

О, ако беше възможно! Тогава бихме могли да си говорим с мъртвите дни наред!

Джон Уебстър

Ли́ра се събуди преди разсъмване от треперенето на Панталеймон, който се беше сгушил на гърдите и, и реши да се поразходи и да се стопли. Небето започваше да светлее. Наоколо цареше мъртва тишина, по-бездънна и от тази в покритата със сняг Арктика. Отникъде не полъхваше ветре́ц, а морето беше толкова гладко и неподвижно, че нито една вълничка не близваше пясъка. Светът сякаш беше застинал между две вдишвания.

Уил спеше дълбоко, положил глава върху раницата, за да пази ножа. Плащът се беше смъкнал от рамото му и тя го зави, като си даваше вид, че гледа да не докосне демона му. Той би трябвало да има форма на котка и да е свит на кълбо също като него. Не можеше да го няма, сигурно беше някъде тук!

С дремещия Панталеймон в ръце тя се отдалечи и седна на склона на една дюна. Оттук никой нямаше да ги чуе.

— Онези дребосъци! — промърмори Панталеймон.

— Не ми харесват! — решително заяви Ли́ра. — Мисля, че трябва да се отървем от тях по най-бързия начин. Ако ги оплетем в мрежа или нещо от този род, Уил ще може да отвори прозорец и тогава сме свободни!

— Нямаме мрежа, нито „нещо от този род“. Пък и не вярвам да са толкова глупави. Той ни гледа.

Панталеймон се беше превърнал в ястреб и очите му бяха позорки от нейните. Чернотата на небето с всяка изминала минута се превръщаше в ефирно синьо. Първите лъчи на слънцето вече

позлатяваха хоризонта и пламтящата ивица сияеше ослепително. Лира седеше на дюната и светлината стигна до нея няколко секунди преди да докосне пясъчния бряг, после се придвижи към Уил. Момичето видя дребната фигурка на кавалера, застанал до главата на Уил — беше буден и ги гледаше.

— Цялата работа е там, че не могат да ни накарат да играем по тяхната свирка — каза тя. — Не им остава нищо, освен да вървят с нас. Сигурна съм, че това ги вбесява.

— Ако те ни хванат и опрат жилата си в нас, Уил ще трябва да отстъпи.

Лира се замисли. Спомни си живо ужасния вик на болка, който госпожа Колтър нададе, конвулсиите и безумния ѝ поглед, зловещото гърчене на златистата маймунка, когато отровата проникна във вените ѝ... А това беше само драскотина. Уил нямаше да има друг избор, освен да се подчини.

— А ако мислят, че той няма да отстъпи? — хрумна ѝ внезапно. — Представи си, че го мислят за толкова студенокръвен, та да ни остави да умрем пред очите му? Най-добре е да останат с това убеждение, стига да може.

Беше взела алетиометъра и сега разгърна черното кадифе и го загледа. Лека-полека се потопи в познатия транс, в който множеството пластове на смисъла се проясняваха, но невидимата връзка между тях не се прекъсваше, а ставаше по-отчетлива. Докато пръстите ѝ търсеха символите, умът ѝ формулираше думите: как да се отървем от шпионите?

Стрелката трепна и започна да препуска по-бясно от когато и да било — толкова бързо, че Лира за пръв път се уплаши да не пропусне някой символ, ала част от мозъка ѝ регистрираше всичко със съвършена точност.

Отговорът гласеше: „Не се опитвайте, защото животът ви зависи от тях.“

Това беше изненада, и то не от най-приятните. Следващият въпрос беше: „Как да стигнем до земята на мъртвите?“

Алетиометърът отговори: „Вървете надолу. Следвайте ножа. Вървете напред. Следвайте ножа.“

Последният ѝ въпрос беше зададен колебливо, донякъде с чувство на срам: „Правилно ли постъпваме?“

„Да — дойде незабавно отговорът. — Да.“

Тя въздъхна и се събуди от унеса. Прибра косата зад ушите си и вдигна лице нагоре, наслаждавайки се на първите слънчеви лъчи. Сега светът като че беше оживял — шумоляха насекоми и лек ветрец полюляваше сухата трева на върха на дюната.

Тя остави алетомерът и се приближи до Уил. Панталеймон си беше придал най-страшния вид, който може да измисли, и сега се перчеше като лъв с надеждата да уплаши жилоногите.

Мъжът беше отворил резонатора. Лира го изчака да свърши и попита:

— С лорд Азриел ли разговаряхте?

— С негов представител.

— Няма да идем при него.

— Вече му го съобщих.

— А той какво отговори?

— Онова, което каза, беше предназначено за мен, не за вас.

— Както желаете — сви рамене Лира. — Женен ли сте за тази дама?

— Не. Колеги сме.

— Имате ли деца?

— Не.

Тиалис продължи да прибира резонатора, а в това време наблизко се събуди лейди Салмакия и грациозно се изправи в дупката, която беше изкопала в пясъка. Водните кончета още спяха, привързани с тънки като паяжина връвчици, а крилата им бяха мокри от росата.

— Във вашия свят има ли големи хора, или всички са малки като вас? — попита Лира.

— Ние знаем как да се справим с големите хора! — отвърна Тиалис не особено дружелюбно, приближи се към спътницата си и тихичко ѝ зашепна нещо.

Лира не чуваше разговора им, но с удоволствие наблюдаваше как пият вода от росата, полепнала по тръстиките. Помисли си, че водата за тях сигурно е нещо по-различно — капки с големината на юмрук! И вероятно им беше трудно ги да пробият, защото обвивката им беше жилава и еластична като на балон.

Уил също се събуди. Първата му работа беше да се ориентира къде са жилоногите, които тутакси уловиха погледа му и се обърнаха

към него.

Момчето отмести очи и видя Лира.

— Искам да ти кажа нещо — изрече тя. — Ела насам, по-далеч от...

— Ако се отдалечите от нас — прозвуча ясният глас на Тиалис, ще трябва да оставите ножа. Не го ли оставите, ще се наложи да си говорите тук.

— Не можем ли да останем сами? — възмути се Лира. — Не искаме да ни слушате!

— Тогава вървете, но оставете ножа тук.

Какво пък, в края на краищата бяха сами на този бряг, а жилиногите не можеха да използват ножа. Уил се порови в раницата си, измъкна манерката и няколко бисквити и тръгна към дюната, последван от Лира.

— Попитах алетиометъра — осведоми го тя, — и той ми каза да не се опитваме да избягаме от малките хора, защото те ще ни спасят живота. Може би нямаме друг избор, освен да останем с тях.

— Каза ли им какво мислим да правим?

— Не. Няма и да им кажа. Достатъчно е да го съобщят на лорд Азриел по онази говореща цигулка, и той ще дойде да ни спре. Просто трябва да вървим и да не говорим нищо в тяхно присъствие.

— Те са шпиони! — напомни ѝ Уил. — Сигурно ги бива в криенето и подслушването. Най-добре изобщо да не говорим за това. Тогава няма къде да ходят, ще трябва да тръгнат с нас.

— Сега не могат да ни чуят, много са далече. Уил, попитах и как да стигнем дотам. Алетиометърът ми каза да следваме ножа, и толкоз.

— Лесно е да се каже, но да се направи... Знаеш ли какво ми каза Йорек?

— Не. Но на мен ми каза — тогава, когато излязохме да се сбогуваме, — че ще ти е много трудно, но ще се справиш. Само не спомена защо е толкова сигурен...

— Ножът се счупи, защото си помислих за майка ми — обясни Уил. — Затова трябва да престана да мисля за нея. Само че... това е все едно да ти кажат да не мислиш за крокодил например. И ти започваш да мислиш само за това...

— Но снощи се справи много добре — насърчи го тя.

— Да, защото бях уморен, предполагам. Какво пък, ще видим. Казваш, просто да следваме ножа?

— Само това ми каза алетиометърът.

— Тогава можем да тръгнем още сега. Пък и нямаме много храна. Трябва да намерим нещо за из път — хляб, плодове или нещо такова. Значи най-напред ще потърся свят, където има храна, после ще започнем истинското търсене.

— Добре — съгласи се Лира, която нямаше търпение да тръгне на път с Пан и Уил, и двамата здрави и невредими.

Когато се върнаха при шпионите, те вече ги чакаха край ножа, с раници на гръб.

— Искаме да знаем какво смятате да правите — настоя Салмакия.

— Достатъчно е да знаете, че няма да идем при лорд Азриел — отвърна Уил. — Преди това имаме да свършим още нещо.

— И след като е ясно, че не можем да ви попречим, ще ни кажете ли поне какво е то?

— Не — заяви Лира, — защото веднага ще им докладвате. Налага се да дойдете с нас, без да знаете къде отиваме. Разбира се, винаги можете да се откажете и да се върнете при тях.

— Това не може да стане — заяви Тиалис.

— Трябва ни някаква гаранция — намеси се Уил. — Вие сте шпиони и сте длъжни да лъжете и да хитрувате — такава ви е работата. Трябва да сме сигурни, че можем да ви вярваме. Снощи бяхме много уморени и не помислихме за това, но дайте сега да се разберем. Какво ще ви попречи да ни изчакате да заспим и да ни ужилите, а после, когато сме напълно безпомощни, да повикате лорд Азриел с вашия резонатор? Няма нищо по-лесно от това. Затова ни трябва сигурна гаранция, че няма да го направите. Обещанието не е достатъчно.

Двамата шпиони се разтрепераха от гняв, че някой дръзва да се усъмни в честността им.

Тиалис пръв се овладя и процеди:

— Не приемаме едностранни искания. Вие също ще трябва да ни предложите нещо в замяна. Ще ни кажете какво възнамерявате да правите, после ще ви предам резонатора. Когато ми се наложи да пратя съобщение, ще ми го давате, но винаги ще знаете за това и няма да

можем да го използваме без ваше съгласие. Това ще бъде нашата гаранция. А сега ни кажете какво мислите да правите и защо.

Уил и Лира си размениха бърз поглед.

— Добре — съгласи се Лира. — Така ще е честно. Ето къде ще идем: в света на мъртвите. Не знаем къде се намира, но ножът ще ни отведе. Това е, което мислим да правим.

Двамата шпиони я гледаха с отворени от изумление уста.

— Това е пълна безсмислица! — примигна Салмакия. — Мъртвите са си мъртви и това е! Няма свят на мъртвите.

— И аз така мислех — намеси се Уил. — Но вече не съм толкова сигурен. Е, с ножа ще разберем.

— Но защо?

Лира погледна към Уил. Той кимна.

— Още преди да срещна Уил — започна тя, — много преди да заспя, въвлякох един приятел в смъртна опасност и той загина. Мислех, че го спасявам, но вместо това причиних гибелта му. И докато спях, аз го сънувах и си помислих, че може би ще изкупя вината си, ако го намеря и му се извиня. А Уил иска да открие баща си, който умря тъкмо когато се намериха. Лорд Азриел пет пари не дава за тези неща, нито пък госпожа Колтър. Ако идем при него, ще трябва да правим онова, което той пожелае, а той дори не би помислил за Роджър — така се казва приятелят ми, който умря — защото не го е грижа. Само че мен... нас ни е грижа. И затова искаме да отидем там.

— Дете — обади се Тиалис, — когато умрем, това е краят на всичко. Няма друг живот. Ти си виждала смъртта. Виждала си мъртви тела, знаеш и какво става с демоните, когато дойде смъртта. Те изчезват. Какво би могло да остане след това и да оживее?

— Ще идем и ще видим — отсече Лира. — Е, вече ви казахме, сега ще взема резонатора ви.

Тя протегна ръка, а Панталеймон, превърнат в леопард, бавно потупа с опашка, за да подсили казаното. Тиалис свали раницата от гърба си и я постави върху дланта на Лира. Тя се оказа неочаквано тежка. Разбира се, за нея не беше нищо, но силата на малкия шпионин беше учудваща.

— Колко мислите, че ще трае тази експедиция? — попита кавалерът.

— Не се знае — отвърна Лира. — Знаем толкова, колкото и вие. Просто ще отидем там и ще видим.

— Най-напред — намеси се Уил — ще потърсим вода и още храна. Нещо лесно за носене. Затова ще се помъча да открия свят, където ще можем да си набавим всичко, и тръгваме.

Тиалис и Салмакия възседнаха кончетата, но останаха на земята. Големите насекоми нямаха търпение да полетят, но ездачите знаеха как да ги накарат да им се подчиняват. Лира за пръв път се вгледа отблизо в тях и видя изумително тънките копринени юзди, сребристите стремени и миниатюрните седла.

Уил измъкна ножа и за миг остана неподвижен, борейки се с огромното желание да потърси собствения си свят. Кредитната карта още беше у него, можеше да купи храна, дори да се обади по телефона на госпожа Купър и да попита за майка си...

Ножът издаде стържещия звук на гвоздей, чегъртац грапав камък. Сърцето на Уил подскочи и замря. Ако пак счупеше острието, това щеше да е краят.

След няколко секунди той опита отново. Но този път не направи усилие да прогони мисълта за майка си, а си каза: „Да, знам, че е там, но сега ще гледам другаде и ще правя онова, което се иска от мен...“

Този път успя. Напипа нов свят и плъзна острието, за да направи разрез. Няколко мига по-късно всички те стояха наред чистичък двор, който им заприлича на двора на фермерска къща някъде в Холандия или Дания. Всичко беше пометено и прибрано, а вратите на конюшните бяха отворени. Слънчевите лъчи си пробиваха път сякаш през лека мъглица, а във въздуха се усещаше слаба миризма на изгоряло и на още нещо, не толкова приятно. Никъде не се виждаше жива душа, само откъм конюшните долиташе бръмчене, толкова наситено и силно, сякаш бръмчеше машина.

Лира отиде да надникне, но само след миг се върна пребледняла.

— Там има четири... — задавено изхърка тя, притиснала ръка към гърлото си. — Четири умрели коня. И милиони мухи...

— Виж! — промълви Уил, преглъщайки заседналата на гърлото му буца. — Или по-добре недей...

Той посочи малинака, който растеше по краищата на малката зеленчукова градина. От най-гъстата му част се подаваха чифт крака — единият с обувка, другият бос.

Ли́ра не искаше да поглежда, но Уил държеше да провери дали човекът е жив и не се нуждае от помощ. Когато се върна, видът му беше тревожен.

Двамата шпиони вече бяха на вратата на къщата, която зееше широко отворена.

Тиалис бързо се върна при тях.

— Отвътре се носи някаква сладникава миризма — съобщи той и отново полетя към вратата, а в това време Салмакия оглеждаше около къщата.

Уил тръгна след кавалера. Озова се в голяма старомодна кухня с наредени на дървени лавици бели порцеланови съдове, излъскана чамова маса и изстинало огнище, над което висеше черно котле. Съседното помещение беше килер. Два от рафтовете бяха пълни с ябълки, които изпълваха цялата къща с аромата си. Тишината беше потискаща.

— Уил, да не би това да е светът на мъртвите? — прошепна Ли́ра. И на него му беше хрумнала същата мисъл, но той я прогони.

— Не, не мисля. Просто досега не сме били тук. Какво пък, ще вземем толкова храна, колкото можем да носим. Има нещо като ръжен хляб — това е добре, той не тежи. А ето и сирене...

Когато натовариха всичко, което можеха да носят, Уил пусна златна монета в чекмеджето на голямата чамова маса.

— Какво има? — попита Ли́ра, която забеляза озадачено вдигнатите вежди на Тиалис. — Човек трябва да си плаща, когато взема нещо.

В този момент през задната врата влезе Салмакия и кацна с кончето си на масата, озарявайки повърхността ѝ в електриковосиньо.

— Идват някакви мъже — съобщи тя. — Пеша, с оръжия. Само на няколко минути път са. А отгатък нивите гори някакво село.

Още не беше довършила, когато се чу тропот на ботуши по чакъла, дрънкане на метал и нечий глас, който издаваше заповеди.

— Май ще трябва да се махаме — каза Уил.

Той опипа въздуха с върха на ножа и внезапно усети нещо неизпитвано досега. Острието като че се плъзгаше по много гладка повърхност, която създаваше усещането за огледало, после бавно пропадна, докато накрая вече можеше да направи разреза. Ала повърхността оказваше съпротива, сякаш беше дебел плат, и Уил

примигна от изненада при вида на отворилия се прозорец — светът оттатък беше същият като този, в който се намираха, до най-малката подробност.

— Какво става? — повика го Лира.

Шпионите погледнаха оттатък озадачени. Не само въздухът се съпротивляваше на ножа, имаше и още нещо, което ги държеше и им пречеше да прекратят отвъд. Уил трябваше да си пробие път през нещо невидимо, после с усилие издърпа и Лира. Жилоногите не успяха да преминат сами и се наложи да кацнат върху ръцете на двете деца, но дори и тогава преминаването им приличаше на борба със силен насрещен вятър. Прозрачните крила на кончетата се свиха и увиснаха и малките им ездачи трябваше да ги успокояват с нежни думи и милувки.

Ала след няколко секунди борба всички бяха отвъд. Уил напипа краищата на прозореца и ги съедини, макар да бяха напълно невидими. Войниците останаха в собствения си свят.

— Уил! — повика го Лира. Той се обърна и видя, че не са сами в кухнята. Сърцето му подскочи. Пред тях стоеше човекът, когото беше видял преди десетина минути в малинака, мъртъв и с прерязано гърло.

Беше мъж на средна възраст, слаб и с вида на човек, който прекарва по цял ден на открито. Но сега той изглеждаше зашеметен, парализиран от ужас. Очите му бяха изцъклени, а треперещата му ръка стискаше ръба на масата. Гърлото му обаче си беше цяло, както с облекчение забеляза момчето.

Човекът отвори уста да заговори, но от гърлото му не излезе нито звук. Единствено му се удаде да посочи към Уил и Лира.

— Извинете, че се натрапихме — първа се окопих Лира, — но искахме да избягаме от хората, които чухме да идват. Съжаляваме, ако сме ви изплашили. Аз съм Лира, това е Уил, а тези двамата са наши приятели, кавалерът Тиалис и лейди Салмакия. Ще ни кажете ли кой сте вие и къде се намираме?

Този нормален глас като че помогна на човека да дойде на себе си. Той потрепери, сякаш се отърсваше от кошмар.

— Аз съм мъртъв — произнесе той. — И лежа ей там, мъртъв. Сигурен съм. А вие не сте мъртви. Какво става? Бог да ми е на помощ, те ми прерязаха гърлото! Какво става?

Твърдението на човека, че е мъртъв, накара Лира да се приближи по-плътно до Уил, а Панталеймон се превърна в мишле и се сгуши на гърдите ѝ. Колкото до двамата шпиони, те се опитваха да успокоят кончетата си, които изглежда изпитваха ужас от мъжа и се мятаха из кухнята, търсейки изход.

Мъжът обаче не ги забелязваше. Той все още се опитваше да разбере какво става.

— Дух ли сте? — попита Уил.

Човекът му протегна ръката си и Уил се опита да я поеме, но пръстите му се сключиха във въздуха. Единственото, което усети, беше лек хладен повей.

Мъжът ужасено впери поглед в ръката си. Вцепенението вече го напускаше и той започваше да усеща безнадеждността на положението си.

— Вярно е — промълви. — Мъртъв съм... мъртъв съм и ще отида в ада...

— Тихо! — каза Лира. — Отиваме там заедно. Как се казвате?

— Някога бях Дирк Янсен, а сега... Не знам какво да правя... къде да ида...

Уил отвори вратата. Дворът беше същият, градината не беше променена, отгоре светеше същото мъгляво слънце. Там беше и тялото на мъжа. Недокоснато.

От гърлото на Дирк Янсен се изтръгна стон, сякаш едва сега се беше убедил в очевидното. Кончетата изхвърчаха през вратата и стремително излетяха нагоре, по-бързи и от птици. Мъжът се озърташе безпомощно, кършеше ръце и жално стенеше.

— Не мога да остана тук... Не мога. Но това не е фермата, която познавам. Нещо не е наред. Трябва да тръгвам...

— Накъде ще тръгнете, господин Янсен? — попита Лира.

— По пътя. Не знам. Трябва да вървя. Не мога да остана тук...

Салмакия се спусна и кацна на ръката на Лира и миниатюрните нокти на кончето се забиха в дланта ѝ.

— Откъм селото идват хора — каза шпионката. — Хора като този човек тук... И всичките вървят в една посока.

— Тогава ще вървим с тях — заяви Уил и метна раницата на рамо.

Дирк Янсен вече подминаваше собственото си тяло и извърна поглед. Имаше вид на пиян — спираше, пак тръгваше, олюляваше се и се спъваше в камъните на пътеката, която като жив познаваше толкова добре.

Лира тръгна след Уил, а Панталеймон се превърна в сокол и излетя толкова високо над главата ѝ, че дъхът ѝ спря.

— Така е — оповести той, когато се върна след няколко секунди. — Откъм селото идват хора. Мъртви...

Скоро и те ги видяха — двайсетина мъже, жени и деца, всичките като Дирк Янсен объркани и ужасени. Селото беше на около половин миля и всички вървяха скупчени близо един до друг по средата на пътя. Когато видя другите духове, Дирк Янсен се втурна към тях и те го посрещнаха с разтворени обятия.

— Може да не знаят накъде са тръгнали, но отиват заедно — каза Лира. — Най-добре и ние да вървим с тях.

— Как мислиш, дали в този свят имат демони? — попита Уил.

— Не знам. Ако видиш такъв като тях в твоя свят, ще познаеш ли, че е дух?

— Трудно ми е да преценя. Но наистина не изглеждат нормално... В моя град често виждах един човек, който се мотаеше около магазините с една и съща найлонова торба, но никога не заговаряше когото и да било, нито влизаше вътре. И никой не го поглеждаше. Аз за себе си го наричах Призрака. Тези хора малко приличат на него. Може би моят свят е пълен с духове, а аз не съм знаел.

— Мисля, че в моя не е така — неуверено изрече Лира.

— Както и да е, това трябва да е светът на мъртвите. Тези хора току-що са били убити — сигурно от онези войници — и ето ги тук, а светът е същият като онзи, в който са живели. Мислех си, че ще е много по-различно...

— Уил, той избледнява! — прошепна Лира. — Погледни!

Тя се вкопчи в ръката му. Уил спря и се огледа. Права беше. Малко преди да открие прозореца в Оксфорд и да прекрачи отвъд, беше гледал слънчево затъмнение. Стоеше навън заедно с още хиляди хора и гледаше как ярката дневна светлина избледнява и угасва, а къщите, дърветата, паркът се обвиват в здрач. Всичко беше ясно като

посред бял ден, само светлината беше по-малко, сякаш умиращото слънце я беше погълнало.

Сега ставаше нещо подобно, но не съвсем защото очертанията на предметите губеха своята отчетливост и се размиваха.

— Това дори не е като да ослепееш — прошепна Лира уплашено, защото не ние не можем да видим нещата, а те самите се топят...

Багрите полека се изцеждаха от света. Ярката зеленина на тревата и дърветата се превърна в убито сиво-зелено, веселото жълто на царевичните ниви доби пясъчен оттенък, а червените тухли на спретнатата фермерска къща започнаха да посивяват...

Самите хора, които сега бяха съвсем близко, също го бяха забелязали и сочеха нататък, някои се държаха за ръцете и всички търсеха утеха у другите.

Единствените ярки петна в цялата картина бяха червено-жълтите и електриковосини багри на двете водни кончета, техните ездачи, Уил и Лира, както и Панталеймон, който кръжеше в облика на сокол над главите им.

Бяха се приближили до групата и сега се виждаше ясно — хората в нея до един бяха духове. Уил и Лира инстинктивно се притискаха един към друг, но нямаше от какво да се боят, защото призраците бяха уплашени не по-малко от тях и тъпчеха на едно място.

— Не се бойте! — подвикна Уил. — Нищо няма да ви сторим. Къде отивате?

Всички обърнаха поглед към най-възрастния мъж в групата, сякаш беше техен водач.

— Там, където отиват всички останали — каза той. — Имам чувството, че знам, но не си спомням някой да ми го е казал. Май че трябва да вървим по пътя, пък там ще видим.

— Мамо! — изхленчи едно детенце. — Защо става тъмно посред бял ден?

— Тихо, миличко, недей да мрънкаш! — сгълча го майката. — С мрънкане нищо няма да оправим. Предполагам, че сме мъртви.

— Къде отиваме? — продължи да хленчи детето. — Не искам да умирам, мамо!

— Отиваме да видим дядо — отчаяно продума майката.

Това не утеши детето и то се разплака. Останалите загледаха майката със съчувствие или раздражение, но нищо не можеше да се

направи и всички се повлякоха унило нататък през избледняващия пейзаж, а тъничкият плач на детето постепенно заглъхна.

Кавалерът Тиалис размени няколко думи с лейди Салмакия и се понесе напред, а останалите жадно го проследиха с поглед, опитвайки се да уловят ярките багри на кончето му, което все повече се смаляваше. Малката шпионка кацна върху ръката на Уил.

— Кавалерът отиде да погледне какво има напред — каза тя. Ние мислим, че пейзажът избледнява, защото тези хора започват да го забравят. Колкото повече се отдалечават от домовете си, толкова по-тъмно ще става.

— Но защо според вас не си стоят там? — попита Лира. — Ако аз бях призрак, щях да си остана на мястото, което познавам, вместо да се лутам и да се боя, че може да се загубя.

— Там те са нещастни — предположи Уил. — Нали това е мястото, където току-що са умрели... Сигурно се боят от него.

— Не, нещо ги тегли нататък — възрази лейди Салмакия. — Някакъв инстинкт, който ги кара да вървят по пътя.

И наистина, призраците тръгнаха по-решително, след като селото се изгуби от погледите им. Небето беше тъмно като пред буря, но без напрежението от натрупаното във въздуха електричество, предшествашо разразяването ѝ. Духовете вървяха по-смело, а пътят се ширеше прав и ясно очертан сред размития пейзаж.

От време на време някой от тях хвърляше поглед към Лира и Уил, към блестящото водно конче и неговата ездачка, и в него почти се четеше любопитство. Най-сетне старецът проговори:

— Ей, вие, момчето и момичето! Вие не сте мъртви. Не сте духове. Защо сте тръгнали с нас?

— Случайно попаднахме тук — бързо отвърна Лира, изпреварвайки Уил. — Не знам как стана. Опитвахме се да избягаме от онези мъже и се озовахме тук, неизвестно как.

— Как ще разберете, когато стигнете до мястото, където трябва да идете? — попита Уил.

— Предполагам, че ще ни кажат — заяви духът без капка съмнение. — Там ще отделят грешниците от праведните, това е сигурно. Сега вече е късно за молитви. Трябваше да го правите, докато бяхте живи. Вече няма полза.

Беше съвършено ясно към коя група се причислява той самият, както и това, че не очаква тя да е голяма. Другите духове го слушаха с тревога, но той беше единственият им водач и не им оставаше друго, освен да го последват без много приказки.

Всички се повлякоха отново под смраченото небе, което беше добило цвета на мътна стомана. Живите се озъртаха на всички страни с надеждата да зърнат нещо ярко и весело, но ги очакваше разочарование. Най-сетне някъде в далечината се появи малка искрица и се понесе към тях. Лейди Салмакия пришпори кончето си с радостен възглас.

Двамата шпиони размениха няколко думи и се върнаха при децата.

— Нататък има някакъв град — съобщи Тиалис. — Има вид на бежански лагер, но явно е там от много векове, защото изглежда много стар. А отвъд него се простира море или езеро, но е забулено в мъгла. Чух крясъците на птиците. И всяка минута пристигат все нови и нови хора от всички посоки. Хора като тези тук, духове...

Самите духове го слушаха, макар и без особено любопитство. Имаха вид на хора, изпаднали в транс, и Лира изпитваше желание да ги разтърси, да ги принуди да се борят, да търсят изход.

— Как да помогнем на тези хора, Уил? — попита тя.

Момчето нямаше представа. Продължиха нататък, докато забелязаха някакво движение в далечината. Пред тях се издигаше мръсносив дим, от който картината като че ставаше още по-мрачна, а към него от всички страни прииждаха хора, по-точно духове — на върволици, по групи, по двойки и сами, но всичките с празни ръце. Стотици и хиляди мъже, жени и деца, които пъплеха през равнината към източника на пушека.

Сега пътят се спускаше полегато надолу и земята все повече започваше да прилича на сметище. Въздухът беше зловонен и задимен. Миришеше силно на химикали, на гниеци плодове, на нечистотии. И колкото повече вървяха, толкова по-лошо ставаше. Не се виждаше и сантиметър чиста земя, а единствените растения, избуяли наоколо, бяха плевелите и жилавата сивкава трева.

А пред тях, над водата, се стелеше мъгла. Тя се издигаше като канара, за да се слее с мрачното небе, а някъде от бездната долитаха птиците крясъци, за които беше споменал Тиалис.

Между купищата отпадъци и мъглата се спотайваше първият град на мъртвите.

19. ЛИРА И НЕЙНАТА СМЪРТ

*Срещу приятеля си се гневях. Изрекох го на глас и не
остана гняв.*

Уилям Блейк

Тук-там сред руините горяха огньовете. Градът беше истински хаос — без улици, без площади, без свободни пространства, освен там, където къщите бяха паднали. Над цялата бъркотия се издигаха няколко църкви и обществени сгради, но и техните покриви бяха продънени, а стените — напукани. Една цяла галерия се беше срутила и се беше нанизала върху колоните отдолу. Сред празните черупки на каменните сгради се бяха приютили безредно стотици жалки бараки и навеси от изпотрошени греди, очукани варели от петрол, тенекиени кутии от бисквити, съдрани полиетиленови платници, парчета шперплат и картон.

Духовете забързаха към града, стичаха се от всички посоки и бяха толкова много, че приличаха на пясъчинките, течащи на тънка струйка в пясъчния часовник. Вървяха целеустремено право към хаоса на града, сякаш знаеха къде точно отиват, и Лира и Уил понечиха да ги последват, но ги спряха.

На една очукана врата се появи силует.

— Чакайте, чакайте!

Зад гърба на човека светеше лампа и пречеше да се различат чертите му, но децата веднага разбраха, че не е дух, а жив човек, също като тях. Беше слаб мъж на неопределена възраст, облечен в окъсан костюм в миши цвят, а в ръце държеше молив и купчинка листа, прихванати с яка метална щипка. Сградата, от която излезе, приличаше на митница на забравена от Бога граница.

— Какво е това място? — попита Уил. — И защо не можем да влезем?

— Защото не сте мъртви — уморено обясни човекът. — Ще трябва да идете в чакалнята. Продължете по същия път, после свийте наляво и дайте тези документи на чиновника на пропуска.

— Извинете, господине — обади се Лира, — но как според вас сме стигнали чак дотук, щом не сме мъртви? Това нали е светът на мъртвите?

— Това е преддверието на света на мъртвите. Понякога по погрешка тук идват и живи хора, но трябва да останат в чакалнята, докато им дойде времето.

— За колко време?

— Докато умрат.

Уил усети, че му се завива свят. Но Лира беше готова да започне спор, и това го накара бързо да се намеси:

— А можете ли да ни кажете какво става после? Духовете, които идват тук — те завинаги ли остават в този град?

— Не, не — поклати глава чиновникът. — Това е транзитен пункт. Нататък продължават с лодка.

— Докъде?

— Това не мога да ви кажа — каза мъжът и ъгълчетата на устните му се отпуснаха в горчива усмивка. — Съжалявам, но не можете да останете тук. Трябва да продължите към чакалнята.

Уил взе документите, хвана Лира за ръка и почти я повлече по пътя.

Водните кончета вече летяха доста бавно и Тиалис обясни, че им трябва почивка. Те кацнаха върху раницата на Уил, а двамата шпиони се настаниха на раменете на Лира, Панталеймон, превърнат в леопард, ги изгледа ревниво, но премълча. Малката група потегли по пътя, като заобикаляше порутените коптори и локвите помия и продължаваше да се чуди на потоците духове, които се стичаха в града.

— Трябва и ние да се доберем до водата като другите — заяви Уил. — Може би в тази чакалня ще ни кажат как. Но, интересно, не ми се виждат нито сърдита, нито опасни. И всичките тези книжа...

Всъщност „документите“ бяха просто листове, откъснати от тефтер, с надраскани с молив и зачеркнати думи. Тези хора сякаш

играеха игра и чакаха кога някой от пътниците ще се опълчи или със смях ще се откаже. И все пак всичко изглеждаше толкова истинско...

Ставаше все по-тъмно и студено и пътниците започнаха да губят представа за времето. Според Лира бяха вървели около половин час, но можеше да е и два пъти по-дълго. Гледката не се променяше. Най-сетне стигнаха до дървена барака, същата като при първото спиране. Над вратата светеше мътна крушка, окачена на гол шнур.

При приближаването им на вратата се показа мъж, облечен горедолу като първия, който държеше филия с масло. Без да каже дума, той надникна в книгата им и кимна.

Мъжът понечи да си влезе, но Уил го задържа:

— Извинете, а сега накъде да вървим?

— Намерете си място да отседнете — добродушно ги посъветва мъжът. — Просто попитайте. Тук всички чакат, също като вас.

След което се обърна и затръшва вратата зад гърба си, а пътниците се упътиха към центъра на мизерния град, където трябваше да намерят подслон живите.

Той почти не се различаваше от онзи, който обитаваха мъртвите — жалки съборетини, кърпени десетки пъти с парчета пластмаса или ръждива ламарина, килнати нелепо над калните улички. На места от дървените стълбове висяха кабели, захранващи по една или две крушки, които пръскаха мътната си светлина над най-близките колиби. Ала светлината идеше най-вече от огньовете, чиито червени отблясъци озаряваха отломките и боклуците, сякаш бяха последните остатъци от огромен пожар, оцелели единствено от зла воля.

Ала когато се приближиха, Лира и Уил започнаха да различават множеството фигури, които седяха около огньовете или в сенките, сами и на групи, и тихичко си приказваха.

— Защо тези хора са навън? — учуди се Лира. — Студено е!

— Това не са хора — отвърна лейди Салмакия. — Не са дори духове. Нещо друго са, но не мога да разбера какво.

Пътниците се приближиха към най-близката група бараки, осветена от една гола крушка, която се полюляваше на вятъра. Уил сложи ръка на дръжката на ножа. Отвън бяха наклеявали няколко от онези странни, същества, наподобяващи хора, и хвърляха зарове. Когато децата приближиха, те се изправиха. Бяха петима, всичките

мъже. Лицата им не се виждаха в сянката, но дрехите им бяха мизерни и окъсани.

— Как се казва този град? — попита Уил.

Отговор не последва. Един-двама се отдръпнаха назад и всичките се скупчиха близко един до друг, сякаш се бояха от нещо. Лира усети как я полазват тръпки и косите ѝ се изправят, макар да не можеше да обясни защо. Под дрехата ѝ Панталеймон трепереше неудържимо.

— Не, не, Лира — прошепна той, — не отивай! Да се махаме оттук! Моля те!

„Хората“ не помръдваша. Най-сетне Уил сви рамене.

— Е, какво пък, приятна вечер! — сбогува се той и си тръгна.

Същото беше и с всички останали същества, които се опитваха да заговорят. Това започваше да им действа все по-потискащо.

— Уил, да не би да са Привидения? — прошепна Лира. — Може би вече сме пораснали достатъчно, за да ги видим?

— Не мисля. Ако беше така, щяха да ни нападнат, но те самите ми се виждат уплашени. Не знам какви са.

Отвори се някаква врата и отвътре върху калната земя блисна ярка светлина. На прага стоеше човек — истински жив човек — и наблюдаваше приближаването им. Стълпените около вратата фигури се поотдръпнаха, сякаш в знак на уважение, и се видя лицето на мъжа — вяло, безизразно и кротко.

— Кой сте вие? — попита той.

— Пътници — отвърна Уил. — Не знаем къде сме попаднали. Какъв е този град?

— Това е чакалнята. Отдалеч ли идвате?

— Да, много отдалеч и сме уморени. Можем ли да си купим някаква храна и да преспим някъде — срещу заплащане, разбира се?

Мъжът гледаше някъде покрай тях, после излезе навън и продължи да се оглежда, сякаш търсеше някого. Накрая се обърна към странните фигури, застанали наоколо:

— Вие видяхте ли смърт?

Те поклатиха глави и промърмориха:

— Не, не, нищо не сме видели.

На прага зад гърба на мъжа надничаша нови лица — жена, две малки деца, още един мъж. Всички бяха разтревожени и нервни.

— Смърт ли? — повтори Уил. — Ние не носим смърт. Изглежда точно това притесняваше хората на прага, защото се чу приглушен възглас и фигурите отвън се свиха и отстъпиха.

— Прощавайте... — Този път Лира пристъпи напред и заговори така, сякаш я следеше зоркият поглед на икономката на „Джордан“. — Прощавайте, че питам, но тези господа тук мъртви ли са? Може да ви звучи грубо и невъзпитано, но за нас е много странно. Никога не сме виждали такива хора. Извинявайте, ако съм обидила някого. Но в моя свят всички имаме демони и когато видим човек без демон, това ни плаши, както вие бяхте уплашени от нашата поява. Но докато пътувахме с Уил — това е Уил, а аз съм Лира, — открихме, че някои хора на пръв поглед нямат демони, също като Уил. Това е съвсем в реда на нещата, но отначало бях уплашена, докато се убедя, че са хора като мен. Може би затова във вашия свят се тревожат, като ни гледат такива. Сигурно ви се виждаме различни...

— Лира? И Уил? — повтори мъжът.

— Да, господине — хрисимо кимна момичето.

— Това ли са демоните ви? — посочи той към двамата шпиони на раменете ѝ.

— Не — отвърна тя и добави, неспособна да устои на изкушението: — Те са ни слуги.

Нещо обаче ѝ подсказа, че идеята не е добра и затова побърза да се поправи:

— Всъщност са наши приятели. Кавалерът Тиалис и лейди Салмакия са много уважавани хора, които пътуват с нас. А това е демонът ми. — Тя измъкна Панталеймон, сгущен като мъничко мишле в джоба ѝ. — Виждате, че няма от какво да се боите. Нищо няма да ви сторим. Това, от което се нуждаем, е храна и подслон. А утре ще продължим пътя си. Честна дума!

Всички чакаха. Мъжът изглеждаше поуспокоен от смирения тон на Лира, а двамата шпиони проявиха достатъчно здрав разум да стоят тихо и да не привличат вниманието.

След кратка пауза мъжът заяви:

— Какво пък, може и да е странно, но кое не е странно тук... Е, заповядайте и добре дошли!

Фигурите отвън кимнаха, един-двама се поклониха едва забележимо и се отдръпнаха да направят път на Уил и Лира, които

престъпиха прага и се озоваха на топло и светло. Мъжът затвори вратата и я закрепил с телена кукичка.

Къщата имаше само една стая, бедна, но чиста и осветена от газена лампа, поставена на масата в средата. Шперплатовите стени бяха украсени с изрезки от филмови списания и рисунки със сажди. До едната стена имаше желязна печка, стойка за сушене на дрехи, върху която изпускаха пара няколко дрипави ризи, и масичка с наредени отгоре пластмасови цветя във ваза, раковини, разноцветни шишенца от парфюм и куп други евтини дрънкулки около картина на наперен скелет с цилиндър и черни очила.

Бараката беше претъпкана с хора — освен мъжа, жената и двете деца имаше и бебе в люлка, един по-възрастен мъж и в дъното на стаята, под купчина одеяла — много стара жена, която оглеждаше всичко с блестящите си като мъниста очи, а лицето ѝ беше сбръчкано и нагънато като завивките. Лира я погледна и се вцепени — одеялата се размърдаха и се появи много слаба ръка в тъмен ръкав, после и мъжко лице, но толкова невъобразимо старо, че повече приличаше на скелета от картината, отколкото на човешко същество. Уил също го забеляза и пътниците почти в един и същи миг осъзнаха, че той е една от онези призрачни фигури отвън.

Всички в претъпканата стая — освен бебето, което спеше — се чудеха какво да кажат и не намираха думи. Първа се окопоти Лира.

— Много мило от ваша страна. Добър вечер и много благодарим. Много се радваме, че сме тук. Съжаляваме, че не доведохме смърт, ако такава е желанието ви, но няма дълго да ви досаждаме с присъствието си. Ние търсим страната на мъртвите и точно затова сме тук. Само че не знаем къде е и дали този град е част от нея. Не знаем как да стигнем дотам и изобщо... Ако вие можете да ни кажете нещо, ще сме ви много благодарни.

Хората в стаята все още ги гледаха недоверчиво, но думите на Лира като че успяха донякъде да разреждат напрежението. Жената придърпа една пейка и ги покани да седнат на масата. Уил и Лира оставиха спящите водни кончета на една полица в дъното на стаята, където щяха да почиват до сутринта, и всички насядаха около масата.

Жената готвеше някаква яхния и сега обели и нарязва няколко картофа вътре, за да има за повече хора. Съпругът ѝ извади шише спирт със силна остра миризма, която напомни на Лира за ябълковата

ракия на циганите. Двамата шпиони приеха да пийнат от предложената им чаша, след като си гребнаха със собствените си миниатюрни чашки.

Лира очакваше семейството да се заинтересува повече от жилоногите, но сега установи, че любопитството им е насочено в не по-малка степен към нея и Уил. Обяснението не закъсня.

— Вие сте първите хора, които виждаме без смърт — каза мъжът, чието име беше Питър. — Откакто сме тук, искам да кажа. Ние сме като вас, пристигнахме тук по някаква случайност, преди да сме умрели, и ще трябва да чакаме, докато смъртта ни каже, че е време.

— Докато смъртта ви каже? — изумено повтори Лира.

— Точно така. Когато дойдохме тук, а за някои от нас то беше много отдавна, разбрахме, че всеки човек идва със собствената си смърт. Тя през цялото време е с нас, но ние не го знаем. Всеки човек си има своя смърт, която върви навсякъде с него, през целия му живот. Смъртта на всеки един от нас е отвън и чака. След време ще влезе при нас първата, после следващата. Смъртта на нашата баба е с нея, съвсем близо до нея...

— Не ви ли е страх, когато знаете, че смъртта ви е някъде съвсем наблизко? — попита Лира.

— Защо трябва да ни е страх? Щом е тук, поне можем да я държим под око. Аз лично щях да съм много по-притеснен, ако не знаех къде е.

— И всеки човек ли си има смърт? — попита Уил с широко отворени очи.

— Всеки. От мига, в който се родиш, смъртта ти е с теб и накрая пак тя те отвежда от живота.

— Точно това искахме да знаем — намеси се Лира, — защото се опитваме да намерим земята на мъртвите, а не знаем как да стигнем до нея. Къде отиваме всъщност, когато умрем?

— Когато настъпи мигът, смъртта ти те потупва по рамото, хваща те за ръка и ти казва, че времето ти е дошло и трябва да вървиш с нея. Това може да се случи, когато си болен и се мяташ в треска, когато се задавиш с парче сух хляб или паднеш отвисоко. И когато ти е най-тежко, смъртта ти идва при теб и ти казва: „Спокойно, дете, няма страшно. Ела с мен.“ И ти се качваш на лодката заедно с останалите и потегляш през езерото към мъглата. Какво става после, никой не знае. Нито един човек не се е върнал, за да разкаже.

Жената нареди на едното дете да повика смъртите и то тутакси хукна към вратата и им заговори нещо. Уил и Лира гледаха изумени, а двамата шпиони се примъкнаха по-близо един до друг, когато смъртите — по една на всеки член от семейството — прекрачиха прага и влязоха — бледи, незабележими фигури в дрипави дрехи, сиви, безмълвни и невзрачни.

— И това са вашите смърти, така ли? — попита Тиалис.

— Точно така, господине — кимна Питър.

— А знаете ли кога ще ви кажат, че времето ви е дошло?

— Не. Но знаем, че те са наблизко, а това е голяма утеха.

Тиалис не каза нищо, ала си личеше, че за него това е всичко друго, но не и утеха. Смъртите се наредиха смирено край стената и направо не беше за вярване колко малко място заемаха и колко бяха незабележими в претъпканата стая. Скоро децата съвсем престанаха да им обръщат внимание, само Уил си помисли за онези мъже, които беше убил — смъртта на всеки един е стояла безмълвно до него, а той не е знаел, Уил също...

Жената, Марта, сипа яденето в очукани емайлирани чинии и сложи още малко в една купичка, та да почерпи и смъртите. Те не ядяха, но приятната миризма им харесваше. И семейството, и гостите се нахвърлиха лакомо върху храната. Питър попита двете деца откъде идат и как изглежда техният свят.

— Ще ви разкажа за него! — побърза да го увери Лира.

Част от нея ликуваше и политаше нагоре като мехурчета в шампанско. Знаеше, че Уил я гледа, и беше щастлива, че може да направи за него и за всички останали онова, което умееше най-добре.

Разказът ѝ започна от родителите. Те били херцог и херцогиня, много влиятелни и богати, които благодарение на интригите на техен политически противник били изгонени от родовото имение и хвърлени в затвора. Двамата обаче успели да избягат, като се спуснали по въже с невръстната Лира в ръцете на баща ѝ, върнали си семейното състояние, но скоро след това били убити от бандити. Лира също щяла да бъде опечена и изядена, ако не бил Уил, който я спасил и я отвел при вълците в гората, и те я отгледали като свое дете. Уил пък паднал още съвсем мъничък през борда на бащиния си кораб и бил изхвърлен на безлюден бряг, където го намерила и го откърмила една вълчица.

Хората поглъщаха с готовност всички тези небивалици, дори и смъртите се приближиха да чуят по-добре. Някои от тях приседнаха на ръба на пейката, други се проснаха на пода, а кротките им лица изразяваха възможно най-жив интерес към историята на живота им с Уил в гората.

След като темата за вълците беше напълно изчерпана, двамата се пренесоха в Оксфорд, където помагаха в кухнята на колежа „Джордан“. Там се запознаха с Роджър, но след нападението на тухларите, обитаващи Глинозема, им се наложи да се спасяват с бягство. Лира разказваше в захлас как тримата отвлекли циганско корабче и плавали с него надолу по Темза, като едва не били заловени при Абингтън, но после корабът им бил потопен от пирати и те едва успели да стигнат с плуване до някакъв тримачтов клипер, който тръгвал да купува чай в Ханг Чоу в Китай.

На кораба се запознали с жилоногите, които били пришълци от Луната, издухани на земята от свирепа космическа буря, дошла от Млечния път. Те намерили убежище в едно свраче гнездо и Лира, Уил и Роджър ходели да ги навестяват на смени, докато един ден Роджър стъпил накриво и паднал в морската бездна.

Те напразно се опитвали да накарат капитана да обърне кораба, за да търсят Роджър, но той бил свиреп морски вълк, който се интересувал само от печалбата и бързал да стигне до Китай, затова наредил да ги оковат във вериги. Ала жилоногите им донесли пиличка и...

И така нататък. От време на време Лира се обръщаше към Уил и шпионите за потвърждение и Салмакия добавяше по някоя и друга подробност, а Уил кимаше. И така стигнаха до момента, в който децата и техните приятели от Луната трябвало да открият пътя до света на мъртвите, за да разберат от родителите на Лира къде е заровено семейното съкровище.

— Ако всеки от нас познаваше смъртта си в нашия свят — каза Лира, — както е тук, при вас, тогава може би щеше да е по-лесно. Но си мисля, че имахме късмет, дето попаднахме при вас, защото можем да получим вашия съвет. Много ви благодаря, че бяхте толкова добри и ни изслушахте и нахранихте. Но сега, а може би утре сутрин, трябва да намерим някакъв начин да преминем през водата отгатък, където отиват мъртвите. Дали няма някаква лодка, която да наемем?

Възрастните се спогледаха. Децата, замаяни от умора, обхождаха с поглед лицата им, но никой не можеше да им каже къде да търсят лодка.

В този миг прозвуча глас, който до този миг не бяха чували. Откъм струпаните в ъгъла завивки се чу звук, наподобяващ пращане на сухо дърво — не беше женски глас, не беше дори жив. Говореше смъртта на бабата.

— Единственият начин да прекосите езерото и да стигнете до света на мъртвите — изрече смъртта и насочи костеливия си показалец към Лира, — е всеки от вас да тръгне със собствената си смърт. Трябва да ги повикате. Чувал съм за хора като вас, които не искат да имат нищо общо със смъртта си. Щом не я харесвате, тя стои далеч от вас и не ви се пречка. Но е наблизо. Обърнете ли глава, тя се шумугва зад гърба ви. Погледнете ли нанякъде, тя се скрива. Може да се скрие в чаена чаша. В капчица роса. В порив на вятъра. Ние със старата Магда сме нещо друго. — Смъртта пощипна старицата по сбръчканата буза, а тя отблъсна костеливата ръка. — Ние си живеем в мир и сговор. Това е отговорът, така трябва да постъпите: да кажете „здравей“, да станете приятели, да бъдете добри, да се сблизите със смъртта си и да видите към какво можете да я придумате.

Думите на смъртта падаха като тежки камъни в съзнанието на Лира, Уил също усещаше силата им.

— Как можем да го направим? — попита той.

— Достатъчно е да го поискате, и ще го получите.

— Почакайте! — прозвуча гласът на Тиалис.

Всички погледи се обърнаха към него. Смъртите, излегнати на пода, се изправиха и се вгледаха безизразно в малкото му личице, толкова живо и страстно. Той беше застанал до Салмакия, с ръка на рамото ѝ. Лира знаеше какво се готви да каже — че са стигнали твърде далеч, че трябва да гледат трезво на нещата и че това безумие надхвърля всички граници.

Трябваше да се намеси.

— Извинете ме — обърна се тя към Питър. — Трябва да излезем за малко с моя приятел кавалера, защото се налага той да поговори с приятелите си на Луната с помощта на моя специален уред. Няма да се бавим.

Тя го вдигна внимателно, като гледаше да е по-далеч от шпорите му, и го изнесе навън в тъмното, където някаква ръждясала ламарина се блъскаше и трополеше зловещо на вятъра.

— Трябва да спреш дотук! — заяви той, когато Лира го остави върху един преобърнат варел, осветяван от мъждива крушка, увиснала на люлеещ се над главите им шнур. — Вече прекали! Стига толкова!

— Но нали се споразумяхме! — възпротиви се Лира.

— Не, не. Чак такива уговорки не сме правили!

— Добре, тогава ни оставете. Върнете се обратно. Уил може да отвори прозорец към вашия свят или към който пожелаете. Ще преминете оттагък и ще бъдете в безопасност. Нямаме нищо против.

— Ти разбираш ли какво правиш?

— Да.

— Не, не разбираш. Ти си едно безотговорно и глупаво дете, което знае само да лъже. Лъжата е в кръвта ти, ти си изтъкана от лъжи и не признаваш истината дори когато се изправиш лице в лице с нея. Е, тогава аз ще ти кажа — не можеш, не бива да рискуваш. Не бива да се излагаш на смъртна опасност. Трябва още сега да се върнеш с нас. Ще се обадя на лорд Азриел и само след няколко часа ще бъдем в безопасност в крепостта.

Лира усети как в гърдите ѝ се надига гняв, готов да избухне в ридание. Неспособна да се сдържа повече, тя тропна с крак.

— Вие не знаете! — извика тя. — Нямате представа какво става в главата и в сърцето ми! Не знам дали изобщо имате деца, може би просто снасяте яйца или нещо такова — никак няма да се изненадам, защото виждам, че не сте добри, не сте великодушни, не сте дори жестоки! Предпочитам да бяхте жестоки, защото тогава поне щях да знам, че ни приемате сериозно, че не сте дошли с нас само защото така ви изнася... О, вече изобщо не ви вярвам! Казахте, че ще ни помогнете, а сега се опитвате да ни спрете! Вие сте нечестни, Тиалис!

— Никога не бих позволил на собственото си дете да ми държи такъв нагъл и оскърбителен тон, Лира! Трябваше да те накажа досега...

— Тогава защо не го направиш? Накажи ме, докато още можеш! Наостри си проклетите шпори и ги забий в мен! Ето ръката ми — хайде, направи го! Ти нямаш представа какво става в сърцето ми, надуто, егоистично създание! Не знаеш колко ми е мъчно и колко

виновна се чувствам заради моя приятел Роджър! За теб да убиеш човек е като да щракнеш с пръсти, но за мен е мъчение, че не успях да се сбогувам с моя приятел! Искам да му кажа, че съжалявам, и да го утеша, доколкото изобщо е възможно — но ти никога няма да разбереш това, при цялата си гордост и самоувереност! И ако трябва да умра, за да направя онова, което смятам за правилно, ще го направя и даже ще бъда доволна! И по-лоши неща съм виждала! Така че ако искаш да ме убиеш, юнако с отровните шпори, благороднико, направи го! Тогава с Роджър ще можем да играем вечно в земята на мъртвите и да ти се смеем, жалко създание!

Никак не беше трудно да се види на какво е способен в този миг Тиалис, който целият трепереше от гняв, и сигурно щеше да го направи, ако зад гърба на Лира не беше прозвучал нечий глас, при чийто звук и двамата застинаха. Лира се обърна. Знаеше какво ще види и това я изпълваше с ужас, въпреки цялата ѝ показна храброст.

Смъртта стоеше съвсем близо до нея и по нищо не се отличаваше от всички останали смърти, които бяха видели. Ала тя знаеше, че това е нейната смърт, и Панталеймон се сви треперещ на гърдите ѝ, после пропълзя до шията ѝ и се опита да я изтласка по-далеч. Той обаче само се озова още по-близо до смъртта и тутакси се отдръпна, търсейки топлината и сигурността на силния ѝ пулс.

Лира го притисна до себе си и погледна смъртта си право в очите.

— Ти си моята смърт, нали? — попита тя.

— Да, скъпа.

— Но още нямаш намерение да ме отвеждаш, нали така?

— Ти ме повика и аз винаги съм на твое разположение.

— Да, но... Да, повиках те, и все пак... Вярно е, че искам да отида в земята на мъртвите, но не и да умра. Не искам да умирам. Харесва ми да съм жива, обичам и демона си... Демоните не отиват там, нали? Виждала съм ги да изчезват, да угасват като свещ, когато хората им умират. В земята на мъртвите имат ли демони?

— Не. Демонът ти изчезва като дим, а ти отиваш под земята.

— Тогава искам да взема демона си, когато отивам в земята на мъртвите — заяви тя. — Искам и да се върна обратно. Знаеш ли някой да го е правил?

— От цяла вечност никой не го е правил. И ти, дете, след време ще стигнеш до земята на мъртвите без усилие, без риск, в компанията на собствената си смърт, която е твой верен приятел и е до теб във всеки един миг от живота ти...

— Панталеймон е моят верен и неразделен приятел! Теб не те познавам, смърт, но познавам и обичам Пан и ако някога..., ако някога...

Смъртта кимаше със съчувствие и интерес, но Лира нито за миг не забрави кой стои до нея, само на ръка разстояние. Собствената ѝ смърт.

— Знам, че няма да е лесно да тръгнем сега — изрече тя решително, — знам, че е опасно, но аз искам да го направя, смърт. Уил също. И двамата имаме близки, които си отидоха преждевременно, и искаме да изкупим вината си към тях, поне аз...

— Всеки иска да си поговори още веднъж с онези, които вече са поели към земята на мъртвите. Защо тъкмо за теб да се прави изключение?

— Защото имам работа там — излъга тя, — не просто да видя моя приятел Роджър, а нещо по-важно. Един ангел ме натовари с тази задача и само аз мога да я изпълня. Прекалено е важно, за да чакам да си умра по естествен начин, трябва да действам още сега. Разбираш ли, ангелът ми заповяда така и затова с Уил сме тук. Нямахме избор.

Зад гърба ѝ Тиалис, който беше отворил резонатора, прекъсна заниманието си и с изумление се заслуша как момичето се пазари със собствената си смърт.

Смъртта се почеса по главата и вдигна ръце, но нищо не можеше да спре Лира, нищо не беше в състояние да я отклони от набелязаната цел, дори страхът. Тя твърдеше, че е виждала и по-лоши неща от смъртта, и беше права.

— Щом нищо не може да те накара да се откажеш — изрече най-сетне смъртта, — остава само да се съглася и да те отведе в земята на мъртвите. Аз ще бъда твой водач. Мога да ти кажа как да стигнеш дотам, но за връщането ще трябва сама да се погрижиш. Аз не мога да ти помогна.

— Приятелите ще ми помогнат — увери я Лира. — Моят приятел Уил и другите двама.

— Лира — намеси се Тиалис, — ние ще дойдем с теб, независимо от доводите на здравия разум. Преди малко ти бях сърдит, но ти направи така...

Лира усещаше, че времето за помирение е дошло, и с радост пое протегнатата ѝ ръка, след като вече беше постигнала своето.

— Да — кимна тя. — Извинявай, Тиалис, но ако не се беше разсърдил, никога нямаше да открием смъртта ми и нямаше кой да ни отведе до света на мъртвите. Радвам се, че ти и лейди Салмакия сте тук, и съм ви искрено благодарна.

Така Лира успя да убеди смъртта си да я отведе заедно с останалите в света, където бяха отишли Роджър, бащата на Уил, Тони Макариос и още толкова други. Смъртта ѝ нареди да отиде на зазоряване на пристана и да е готова за тръгване.

Ала Панталеймон трепереше и се свиваше от страх и Лира така и не успя да го успокои. Затова сънят ѝ беше тревожен и накъсан, докато лежеше заедно с останалите на пода на жалката колиба, а смъртта ѝ бдеше над главата ѝ.

20. ИЗКАЧВАНЕТО

Най-сетне се добрах — до горе допълзах. И всяко клонче, за което се ловах, към щастieto бе стъпало.

Емили Дикинсън

Мулефите изработваха всевъзможни въжета и върви и Мери Малоун прекара цялата сутрин в преглеждане и изпробване, докато най-сетне откри онова, което търсеше, в запасите на семейството на Атал. Усукването и навиването бяха непознати в този свят, така че всички въжета бяха плетени, затова пък се отличаваха с якост и гъвкавост.

— Какво правиш? — попита Атал.

Мулефите нямаха дума за катерене и Мери трябваше дълго да ръкомаха и да обяснява. Атал беше ужасена.

— Ще се качваш във високата част на дърветата?

— Трябва да видя какво става — обясни Мери. — Помогни ми сега да приготвя въжето.

На времето Мери се беше запознала в Калифорния с един математик, който прекарваше цялото си свободно време в катерене по дърветата. Мери се беше занимавала малко с алпинизъм и го слушаше с интерес, докато той ѝ говореше за различните техники и нужната екипировка. Дори реши да опита и тя при първа възможност. Разбира се, тогава и през ум не ѝ минаваше, че ще ѝ се наложи да се катери по дърветата в друга вселена, при това сама, което не беше особено приятно, но просто нямаше избор. Оставаше ѝ единствено да се подсигури и да направи катеренето възможно най-безопасно.

Тя взе намотаното въже, достатъчно дълго, та да се прехвърли през някой от клоните на едно високо дърво и другият му край да се спусне надолу, и достатъчно яко да издържи няколко души с нейното

тегло. После нарязва множество парчета от по-тънко, но здраво въженце и направи от тях примки, които щяха да ѝ служат като опора за ръцете и краката, когато ги вържеше за голямото въже.

Сега проблемът беше как да прехвърли въжето през клона. Тя се мъчи близо два часа с една жилава пръчка и тънка връв, докато успя да направи някакво подобие на лък. С ножа си издяла няколко стрели, като на мястото на перата постави твърди листа, които да стабилизират полета им. Най-сетне, след цял ден работа, беше готова да започне. Но слънцето вече залязваше, а ръцете ѝ бяха уморени, затова предпочете да се нахрани и да си легне, докато мулефите продължаваха да обсъждат начинанието ѝ с тихите си мелодични гласове.

На сутринта първата ѝ работа беше да прехвърли въжето през клона с помощта на лъка и стрелите. Около нея се събра малка групичка мулефи, загрижени за безопасността ѝ. Катеренето беше толкова чуждо на тези живи колесници, че самата мисъл ги хвърляше в ужас.

Дълбоко в себе си Мери знаеше как се чувстват. Тя се опита да овладее напрежението и привърза края на най-тънката и лека връв към една от стрелите, после обтегна лъка.

Първият опит се оказа неуспешен. Стрелата улучи дънера и остана забита там. Втората достигна клона, но не можа да го прехвърли, а при издърпването се счупи. Дългата връв падна заедно с нея и Мери опита отново с последната стрела. Този път успя.

С внимателно дърпане, та да не нарани и да не скъса връвта, тя прехвърли вързаното за нея въже през клона и хвана края му, после завърза здраво и двата края за един изпъкнал корен, дебел колкото краката ѝ. Разбира се, от земята не можеше да прецени колко е здрав клонът, на който щеше да разчита. За разлика от алпинизма, където на всеки няколко метра се забиваха клинове, които не позволяваха да паднеш отвисоко, в този случай имаше само едно много дълго въже и едно също толкова дълго падане, ако нещата се объркаха. За да се подсигури допълнително, тя силете три малки въженца, върза ги и промуши примката през двата висящи края на въжето, та да може да я стегне, ако започнеше да се плъзга надолу.

После провря крака си в първата примка и започна катеренето.

Стигна до листака по-бързо, отколкото предполагаше. Катереше се право нагоре, въжето прилягаше плътно към дланите ѝ, а дълбоките

пукнатини в кората улесняваха придвижването ѝ. Не ѝ се мислеше как ще се качи на клона, но се оказа по-лесно, отколкото очакваше, и само петнайсет минути след тръгването си тя седеше на най-долния клон и пресмяташе как да стигне до следващия.

Беше взела още две въжета с намерението да си направи нещо като стълба с примки на мястото на карабините и всички останали алпинистки приспособления. Връзването и отне още няколко минути, но след като се подсигури по този начин, тя си избра следващия клон и метна въжето към него.

След още десет минути предпазливо изкачване се озова в най-гъстата част на короната. Можеше да докосне дългите листа, да прокара ръце през тях. Откри едно цветче, после второ и трето — неправдоподобно малки, кремавобели, и в центъра на всяко — зрънце с големината на монета, от което щеше да се развие огромната, твърда като желязо шушулка.

Съгледа удобно местенце, където се съединяваха три клона, върза здраво въжето за него и спря да почине.

През пролуките в гъстия листак виждаше синьото море, чисто и искрящо чак до самия хоризонт. Погледна през другото си рамо и пред очите ѝ се заредиха ниски хълмове наред златистокафявата прерия, прорязана от черните линии на пътищата.

Подухваше лек ветрец, който разносяше уханието на цветовете и шумолеше в твърдите листа. Мери почувства как я обгръща покой и ведрост, сякаш нечи огромни ласкави ръце я залюляват в прегръдката си. Усети как я залива вълна на блаженство — само веднъж в живота си беше изпитвала подобно чувство и това съвсем не беше мигът, когато даваше обет като монахиня.

След известно време към действителността я върна лека болка в десния глезен, който беше неудобно заклещен между клоните. Тя освободи крака си и отново насочи вниманието си към предстоящата задача, все още замаяна от необятното усещане за свобода и покой.

Беше обяснила на мулефите как трябва да държи двете пластини на една ръка разстояние, за да види зрафа. Те веднага разбраха проблема и ѝ направиха къса бамбукова тръбичка, като прикрепиха по една пластина в двата ѝ края, така че да се получи нещо като телескоп. Далекогледът сега беше в джоба на ризата ѝ и тя го извади. Когато погледна през него, видя плаващите златни искрици, зрафа, Сенките,

Праха като гъст облак от миниатюрни създания, носени от вятъра. През повечето време те се въртяха като прашинки в слънчев лъч, като молекули в чаша вода.

През повечето време.

Ала колкото повече гледаше, толкова по-ясно започваше да се различава някакво друго движение. Зад цялото това на пръв поглед хаотично въртене прозираше едно по-дълбоко, по-бавно, по-целенасочено движение от сушата към водата.

Това беше любопитно. Мери пропълзля по един хоризонтален клон, като се вглеждаше внимателно във всеки цвят, до който успяваше да се добере. И скоро започна да разбира какво става. След достатъчно дълго наблюдение, за да се увери в правотата на догадката си, тя започна бавно и предпазливо да се спуска надолу.

Завари мулефите изтръпнали от тревога и страх за своята приятелка, която се беше изкачила толкова високо.

Облекчението на Атал беше видимо. Тя я опипа от главата до петите с хобота си, като надаваше тихи възгласи на удоволствие, че я намира жива и здрава, после я понесе надолу към селото, следвана от още десетина мулефи.

В мига, в който прехвърлиха билото на хълма, отдолу проехтя възглас, а когато стигнаха площадката, тълпата беше толкова гъста, че със сигурност не можеше да се състои само от жителите на селото. Мери предположи, че са дошли пратеници и от други места, за да чуят какво има да им каже, и от сърце съжаляваше, че не може да ги зарадва с по-добра вест.

Старият залиф Сатамакс се качи на платформата и я поздрави сърдечно, а тя му отвърна с цялата любезност, на която беше способна. Когато най-сетне приветствията свършиха, Мери заговори.

Смисълът на онова, което каза с много запъване и заобиколни фрази, се свеждаше до следното:

— Приятели мои, бях сред високите корони на вашите дървета и огледах внимателно напъпилите листа, младите цветове и шушулките. Видях, че високо във върховете на дърветата има поток от зраф, който се движи срещу вятъра. Въздухът се движи от морето към сушата, но зрафът върви насреща му. Можете ли да го видите от земята? Защото аз не мога.

— Не — каза Сатамакс. — За пръв път чуваме за това.

— Дърветата филтрират зрафа, когато минава през тях, и част от него полепва по цветчетата. Видях го с очите си — цветовете са обърнати нагоре и ако зрафът падаше надолу, щеше да проникне в цветчетата и да ги оплоди като прашец от звездите. Само че той не пада надолу, а продължава към морето. Когато се случи някое цветче да гледа към земята, зрафът прониква в него. Затова все още има шушулки. Но повечето са обърнати нагоре и затова зрафът просто ги подминава, без да прониква в тях. Цветовете сигурно са се развили по този начин, защото в миналото всичкият зраф е паднал надолу. Нещо се е случило, но не с дърветата, а със зрафа. Този поток се вижда само от въздуха, затова не сте го забелязали досега. Затова, ако искате да спасите дърветата и себе си, ще трябва да разберем защо зрафът се държи по този начин. Аз все още не се сещам как може да стане това, но ще помисля.

Тя видя как много от мулефите обръщат глави нагоре, за да видят движението на Праха. Ала от земята не можеха да различат нищо — тя самата погледна през далекогледа, но единственото, което видя, беше дълбоката синева на небето.

Мулефите дълго обсъждаха проблема, опитваха се да си припомнят легенди или разкази, в които да се споменава за зраф, движещ се като вятъра, но напразно. Знаеха единствено, че зрафът идва от звездите, и така беше от паметивека.

Накрая я попитаха дали има някакви идеи.

— Трябва да направя още някои наблюдения — отвърна Мери. — Искам да разбера дали потокът се движи само в една посока, или сменя направлението си, както въздушните течения през деня и през нощта. Затова трябва да прекарам повече време на дървото, дори да спя там, за да мога да наблюдавам и през нощта. Ще ми трябва вашата помощ да построим нещо като платформа, та да мога да спя спокойно. Но наблюденията са задължителни.

Мулефите, практични и изгарящи от нетърпение по-скоро да разберат истината, веднага ѝ предложиха да построят онова, от което се нуждае. Те познаваха макарите и подемните техники и не след дълго измислиха начин да я качат на дървото, спестявайки ѝ дългото и опасно катерене.

Доволни, че и те могат да се включат в работата, мулефите се втурнаха да търсят материали, под нейно ръководство плетяха и

врзваха въжета и върви и сглобяваха платформата, която щеше да ѝ позволи да провежда наблюденията си от короните на дърветата.

След като си поговори с двамата старци край маслиновата горичка, отец Гомес изгуби следата. Няколко дни той обикаля наоколо, разпитвайки всеки срещнат, но жената като че беше потънала вдън земя.

Това беше обезсърчаващо, но той никога не би се отказал, за нищо на света. Кръстът на гърдите му и пушката на рамото му бяха символ на непоклатимата му решимост да изпълни задачата каквото и да се случи.

Щеше да се лута още дълго, ако не беше една промяна на времето, която му помогна. В света, в който се намираше, въздухът беше сух и горещ и често го мъчеше жажда. Докато изкачваше един каменист насип, видя на върха му мокро петно и тръгна да види дали някъде няма извор. Вода не намери, но в света на мулефите току-що беше валяло. Така той откри прозореца и разбра къде е отишла Мери.

21. ХАРПИИТЕ

Мразя изцяло измислените неща... Винаги трябва да има някаква реална основа.

Байрон

Лира и Уил се събудиха почти едновременно, смразени от ужас — чувстваха се като осъдени на смърт в деня на екзекуцията. Тиалис и Салмакия хранеха кончетата си с пеперуди, уловени с примка под лампата над бензиновия варел, и с мухи, свалени от паяжините, и ги пояха с вода от тенекиена чиния. Когато видя изражението на Лира и притиснатия до гърдите ѝ Панталеймон, превърнат в мишле, шпионката остави работата си и се приближи към тях. В това време Уил излезе от стаята да се поогледа наоколо.

— Все още можете да промените решението си — каза Салмакия.

— Не можем. Вече сме решили — заяви Лира, едновременно заинатена и уплашена.

— А ако не се върнем?

— На вас не ви се налага да идвате с нас.

— Няма да ви изоставим.

— И какво ще стане, ако вие двамата не се върнете?

— Поне ще умрем, вършейки нещо важно.

Лира не отговори. Досега не беше разглеждала Салмакия отблизо, но сега я виждаше много ясно в мъждивата светлина на газената лампа. Лицето ѝ беше спокойно и приветливо — не красиво, дори не и хубавичко, но точно такова лице би искал да види човек до себе си, ако е болен, нещастен или уплашен. Гласът ѝ беше нисък и богат, с едва доловима нотка на смях и радост от живота, която избиваше под спокойния тон. Лира не помнеше някой да ѝ е чел в

леглото. Никой не ѝ беше разказвал приказки, не ѝ беше пял приспивни песнички, не я беше целувал за лека нощ, преди да угаси лампата.

Но сега внезапно си помисли, че ако има на света глас, способен да те обгърне с усещане за сигурност и да те стопли с любов, той щеше да звучи точно така. И дълбоко в сърцето си пожела един ден да има свое дете, да го люлее, да го утешава и да му пее с такъв глас.

— Е? — попита тя задавено и преглътна буцата, заседнала на гърлото ѝ.

— Ще видим — отсече дамата и си тръгна.

Закусиха с тънки филийки сух хляб и горчив чай — единственото, което домакините можеха да им предложат, поблагодариха и метнаха раниците на гръб. Излязоха навън и поеха през мизерния град към езерото. Лира се огледа за смъртта си и видя тъмния силует на няколко крачки пред тях. Той обаче не се приближи, макар да поглеждаше час по час назад да види дали го следват.

Всичко беше обвито в мъгла и градът тънеше в сумрак, сякаш вървеше към свечеряване. От локвите по пътя се вдигаше пара и накъсаните валма се вкопчваха като отчаяни влюбени в анбарните жици. Хора нямаше, от време на време се мяркаше нечия смърт, но водните кончета се стрелкаха във въздуха, сякаш съшиваха всичко с невидима нишка и ярките им багри радваха окото.

Не след дълго стигнаха покрайнините на града и тръгнаха по брега на едва забележима вада със застояла вода, проправяйки си път през проскубаните ниски храсти, които растяха наоколо. От време на време чуваха дрезгаво грачене или пляскане на разтревожено земноводно, но единственото същество, което видяха, беше огромна жаба, дълга колкото ходилото на Уил. Създанието не подскачаше, а се влачеше, сякаш беше смъртно ранено. То лежеше по средата на пътеката и напразно се опитваше да се махне от пътя им, а погледът му говореше, че не очаква нищо добро от тях.

— Ако я убием, ще ѝ направим услуга — каза Тиалис.

— Откъде знаеш? — попита Лира. — Може пък да иска да живее, независимо от всичко.

— Ако я убием, ще трябва да я вземем с нас — намеси се Уил. — А тя иска да остане тук. Достатъчно живи същества съм убил. Дори една мръсна воняща локва може да е по-добра от смъртта.

— А ако я боли? — попита Тиалис.

— Ако можеше да ни каже, щяхме да знаем. Но след като не може, аз нямам никакво намерение да я убивам. Това би означавало, че мислим за себе си, а не за жабата.

Те продължиха пътя си и не след дълго промененият звук на стъпките им подсказа, че са наближили открито пространство, макар мъглата да не им позволяваше да видят нищо. Панталеймон се бе превърнал в лемур и се блещеше с огромните си очи, вкопчен в рамото на Лира, но и той виждаше толкова, колкото и останалите, само трепереше неудържимо.

Внезапно чува шум на разбиваща се в брега вълна. Звукът беше тих, но идваше от съвсем близо. Кончетата се върнаха с ездачите си при децата. Панталеймон пропълзя на гърдите на Лира, която се приближи плътно до Уил и двамата тръгнаха предпазливо по хлъзгавата пътека.

Внезапно се озоваха на брега. Покритата с мазна пяна вода беше почти неподвижна, само от време на време някоя малка вълна се разливаше лениво по чакъла.

Пътеката сви наляво и малко по-нататък от мъглата изникнаха призрачните очертания на разкривен дървен пристан, надвиснал над водата. Стълбовете му бяха изгнили, подпорите — зеленясали и хлъзгави. И това беше всичко. Пътеката свършваше точно пред пристана, а пристанът свършваше в мъглата. Смъртта на Лира ѝ се поклони и се скри в мъглата още преди да е отворила уста да попита какво да правят нататък.

— Слушайте! — каза Уил.

Откъм невидимата вода долетя ленив звук — скърцане на дърво и тих отмерен плясък. Уил сложи ръка върху дръжката на ножа и предпазливо пристъпи по изгнилите дъски. Лира го следваше по петите. Кончетата кацнаха върху двата обрасли с мъх стълба за привързване на лодките и застинаха като хералдически стражи, а двете деца застанаха на края на кея, взирайки се в мъглата с мокри ресници. Единственият звук беше ленивото скърцане и плисьък, които се приближаваха.

— Да не отиваме! — прошепна Панталеймон.

— Трябва! — отсече Лира.

Тя погледна Уил. Лицето му беше застинало и мрачно. Не, той не би се върнал. Жилоногите, седнали на раменете им, също бяха спокойни и съсредоточени. Крилата на кончетата бяха покрити със ситни капчици и от време на време те изпляскваха силно, за да ги изтръскат. Лира се надяваше, че в света на мъртвите ще се намери някаква храна за тях.

Тогава внезапно се появи лодката.

Беше древна развалина с гребла, изгнила и кърпена на хиляди места, а човекът, който седеше в нея, беше по-стар от времето, грохнал и прегърбен в дългата си роба от зебло, препасана с връв. Костеливите му ръце стискаха веслата, а сълзящите му воднисти очи се губеха сред бръчките и гънките сива кожа.

Той пусна едното весло и хвана с разкривените си пръсти железната халка на един от стълбовете в края на кея, а с другата ръка придвижи лодката до пристана.

Нямаше нужда от думи. Уил се качи пръв, а след него и Лира се направи да влезе в лодката.

Ала лодкарят вдигна ръка.

— Без него — дрезгаво проговори той.

— Без кого?

— Без него.

Той насочи жълтеникаво-сивия си пръст към Панталеймон, чиято червеникава козина тутакси побеля.

— Но той и аз сме едно! — възрази Лира.

— Ако ти дойдеш, той ще трябва да остане.

— Не можем! Така ще умрем!

— Нали това искаш?

Тогава за пръв път Лира разбра какво се канеше да направи. Това беше първата реална последица от решението ѝ. Тя стоеше ужасена и разтреперана и притискаше скъпия си демон така силно, че той не издържа и изскимтя от болка.

— Те... — опита се да протестира момичето, но замълча. Не беше честно да натяква на останалите трима, че нямат какво да губят.

Уил я гледаше с тревога и съчувствие. Тя се огледа, погледна към езерото, към пристана, към неравната пътека и застоялите локви, към мъртвите храсти... Нейният Пан сам тук! Как би оживял без нея? Той

трепереше под дрехата ѝ, прилепен до голата ѝ кожа, жадуващ за топлината ѝ. Невъзможно! Никога!

— Ако искаш да дойдеш, той ще трябва да остане тук — повтори лодкарят.

Лейди Салмакия дръпна юздите и кончето ѝ полетя и кацна в лодката. Тиалис я последва. Двамата прошепнаха нещо на лодкаря. Лира гледаше като осъден на смърт, който вижда суматоха в съдебната зала и очаква да чуе, че е дошъл пратеник със заповед за помилване.

Лодкарят се наведе да чуе по-добре, после поклати глава.

— Не. Ако тя дойде, той ще трябва да остане.

— Това не е справедливо — обади се Уил. — На нас не ни се налага да оставяме част от себе си тук. Защо трябва Лира да го прави?

— Не е така — възрази лодкарят. — В това е нейното нещастие, че може да вижда и да говори с онази своя част, с която трябва да се раздели. А вие няма да го почувствате, докато не тръгнете на път, но тогава вече ще е късно. Всички вие ще трябва да оставите част от себе си тук. Такива като него нямат достъп до земята на мъртвите.

„Не — изплака мислено Лира, и Панталеймон заедно с нея. — Не затова минахме през Болвангар. Как ще се намерим отново?“

Момичето отново обърна поглед към мрачния и мъглив бряг, толкова безрадостен и отровен от горест и страдание, и си представи как нейният Панталеймон, скъпият ѝ другар, остава сам и гледа как тя изчезва в мъглата. Това я накара да зариде с глас. Сърцераздирателният ѝ плач не отекуваше, приглушен от мъглата, но по целия бряг в безбройните локви и плитчини, в изкорубените дънери осакатените същества, които се спотайваха там, чуха жалбата ѝ и се свиха, уплашени от такава страст.

— Ако той дойде... — извика Уил, неспособен да понесе болката ѝ, но лодкарят поклати глава.

— Той може да се качи, но ако го направи, лодката няма да тръгне.

— А как ще го намеря отново?

— Не знам.

— По същия път ли ще се върнем?

— Да се върнете?...

— Мислим да се върнем. Отиваме в света на мъртвите и имаме намерение да се върнем обратно.

— Не и оттук.

— Тогава по друг път, но ще се върнем!

— Превозил съм милиони, но никой досега не се е върнал.

— Тогава ние ще сме първите. Ще намерим обратния път. А щом е така, бъди добър, лодкарю, прояви малко състрадание и ѝ позволи да вземе демона си!

— Не — отново поклати той престарялата си глава. — Има си правила, които не могат да се нарушават. Това е също такъв закон, какъвто е този... — Лодкарят се наведе през борда, загреба шепя вода и после наклони ръката си, така че водата да изтече. — Законът, който кара водата да тече обратно в езерото. И този е такъв. Не мога да наклоня ръка и да накарам водата да потече нагоре. Нито да взема демона ѝ в страната на мъртвите. Тя може да дойде или да не идва, но той ще остане тук.

Лири не виждаше нищо, заровила лице в котешката козина на Панталеймон. Ала Уил видя как Тиалис скочи от кончето си и се приготви да се нахвърли върху лодкаря и почти се съгласи с намерението му. Ала старецът също го беше видял и обърна глава към него.

— Как мислиш, колко векове съм превозвал хора до земята на мъртвите? Можеш ли да си представиш, че ако нещо може да ме нарани, то вече не е изпробвано? Да не си въобразяваш, че всички идват с мен доброволно и с радост? Те се дърпат и плачат, заплашват ме и се нахвърлят отгоре ми. Нищо не помага. Колкото и да ме жилиш, нищо не можеш да ми сториш. По-добре успокой детето — не ме гледай мен.

Уил извърна глава. Лири правеше най-жестокото нещо в живота си и се мразеше за това, страдаше с Пан, за Пан и заради Пан. Тя се опитваше с ридание да откопчи котешките му ноктенца от дрехите си и да го остави на пътеката. Уил си запуши ушите — не можеше да понесе такова страдание. Лири отблъскваше демона си отново и отново, а той пицеше и се мъчеше да се вкопчи в нея.

Тя можеше да се върне.

Можеше да каже: не, идеята не е добра, не бива да го правим.

И щеше да бъде права, защото връзката ѝ с Пан беше самият ѝ живот и тя можеше да я постави над всичко, да изхвърли от съзнанието си всяко друго съображение...

Но тя не можеше да го направи.

— Пан, никой досега не го е правил — прошепна момичето разтреперано, — но Уил казва, че ще се върнем, и аз ти се кълна, Пак, обичам те и ще се върнем... Аз... Пази се, миличък... нищо няма да ти се случи... Ние ще се върнем и ако трябва да те търся до последната секунда от живота си, ще го направя. Няма да спра, няма да намеря покой... О, Пан, миличък Пан... Трябва, разбери, трябва...

Тя отново го отблъсна и демонът се долепи до калната земя, треперещ от студ и ужас.

Уил трудно можеше да каже какво животно е сега Пан. Изглеждаше толкова мъничък — сукалче, кученце, нещо безпомощно и смазано, толкова нещастно, че сякаш беше самото нещастие. Очите му не се откъсваха от лицето на Лира и Уил видя, че тя с все сила се мъчи да не отмества поглед, да не бяга от вината. Испита искрено възхищение от куража ѝ, докато цялото му същество стенеше от непоносимата гледка на тяхната раздяла. Между тях имаше толкова живи и трептящи нишки, че самият въздух сякаш беше зареден с електричество.

Панталеймон не попита: „Защо?“ — той знаеше. Не попита и дали Лира обича Роджър повече от него, защото знаеше истинския отговор и на този въпрос. Бе наясно и с това, че ако заговори, съпротивата ѝ щеше да рухне, и мълчеше, за да не причинява повече болка на човешкото същество, което го изоставяше. Сега и двамата си даваха вид, че няма да боли, че раздялата им ще е кратка, че така е най-добре. Ала Уил виждаше, че сърцето на момичето се разкъсва.

Лира направи крачка и влезе в лодката. Беше толкова лека, че качването ѝ почти не се усети. Тя седна до Уил, без да откъсва поглед от Панталеймон, който стоеше на ръба на пристана. Но когато лодкарят развърза въжето и вдигна веслата, демонът, приел облика на кученце, изприпка до самия край на кея, потраквайки с нокти по дъските, и остана там, загледан безпомощно в лодката. Скоро очертанятията на дървения пристан избледняха в мъглата.

Тогава Лира нададе вик, изпълнен с такава болка, че дори и в този обвит в мъгла свят гласът ѝ прокълнтя като в пещера, а откъм земята на живите ѝ отговори неговото отражение.

— Уил, сърцето ми... — изстена тя и се вкопчи в него. Влажното ѝ лице беше сгърчено от болка.

Така се сбъдна предсказанието на Ректора на „Джордан“, който беше казал на Библиотекаря, че Лира ще извърши страшно предателство и болката ѝ ще е огромна.

Ала и самият Уил усети как го сграбчва невъобразима болка. Забеляза как двамата жилоноги се вкопчват един в друг, сякаш усетили същата агония.

Част от нея беше физическа. Сякаш желязна ръка стискаше сърцето му и се мъчеше да го изтръгне между ребрата му, и той притисна ръце към гърдите си, опитвайки се напразно да го удържи. Болката беше по-силна и далеч по-мъчителна от онази, която изпита при загубата на пръстите си. Ала тя беше и душевна — нещо тайно и дълбоко лично беше изтръгнато от него и извадено на показ, без да го желае, и той изстена не толкова от болка, колкото от срам и отвращение от самия себе си, защото сам беше станал причина това да се случи.

Беше дори по-лошо. Сякаш беше казал: „Не, не ме убивайте, страх ме е. Убийте майка ми вместо мен. Все ми е едно, защото не я обичам.“ И сякаш тя го беше чула да го казва и си даваше вид, че не е чула нищо, за да пощади чувствата му. И предлагаше сама да заеме мястото му от любов към него. Така се чувстваше и това беше най-непоносимото чувство, което беше изпитвал някога.

В този миг Уил осъзна какво означава всичко това — че също имаше демон и какъвто и да беше обликът му, той също беше останал с Панталеймон на онзи мрачен и безрадостен бряг. Тази мисъл ги осени едновременно с Лира, която вдигна глава да го погледне, и за втори, но не и за последен път всеки от тях видя в очите на другия огледалното отражение на собствените си чувства.

Само лодкарят и водните кончета оставаха безразлични към пътешествието, в което се бяха впуснали. Големите насекоми бяха все така ярки и пълни с живот и отърсваха прозрачните си крила от полепналата по тях мъгла, а старецът в грубата си роба се накланяше напред и назад, опирайки босите си ходила в хлъзгавото дъно.

Пътят продължи по-дълго, отколкото беше предполагала Лира. Част от нея все още се свиваше от болка при мисълта за Панталеймон, изоставен на брега, но друга нейна част вече свикваше с болката и събираше сили, любопитна да види какво ще се случи и къде ще спрат.

Уил я беше обгърнал с ръка, но и той гледаше напред и се опитваше да надникне през влажния сив сумрак, да чуе нещо различно от мокрия плясък на веслата. И наистина не след дълго промяната дойде — пред тях се извиси висока скала, а може би бряг. Още преди да заглъхнат всички звуци, те видяха как мъглата отпред потъмня.

Лодкарят вдигна едното весло, за да завие наляво.

— Къде сме? — чу се гласът на кавалера, тих, но решителен както винаги, ала този път с една дрезгава нотка, която говореше за преживяната неотдавна болка.

— Близо до острова — отвърна лодкарят. — Още пет минути, и ще бъдем на пристана.

— Какъв остров? — попита Уил и откри, че и неговият глас е напрегнат и сякаш излизаше от гърлото на някой друг.

— На този остров е вратата към света на мъртвите — обясни старецът. — Всички идват тук — крале, кралици, убийци, поети, деца. Всички минават оттук и никой не се връща.

— Ние ще се върнем! — яростно изсъска Лира.

Той не каза нищо, но старческите му очи бяха пълни с жалост.

Когато се приближиха, видяха надвисналите над тъмнозелената бездна клони на кипариси и тисове. Брегът се издигаше стръмно нагоре, а дърветата бяха толкова гъсти, че и невестулка трудно би се промъкнала през тях. При тази мисъл Лира изхълца тихо, защото тъкмо тук Пан би могъл да им покаже колко е ловък и пъргав. Но не сега, може би никога.

— Мъртви ли сме? — попита Уил.

— Няма разлика — отвърна старецът. — Някои идват тук и докрай не вярват, че са мъртви. Те през цялото време твърдят, че са живи, че е станала грешка, че някой трябва да си плати. Но всичко е безсмислено. Има други — бедните души! — които копнеят да са мъртви още приживе. Самоубиват се с надеждата да намерят покой и откриват, че нищо не се е променило, дори е станало по-лошо, но този път няма спасение. Никой не може да се съживи. А има и такива, които са толкова крехки и болнави, често малки дечица, че едва са се родили, и вече поемат надолу към света на мъртвите. Карал съм тази лодка безброй пъти с ревящо бебенце в скута си, което не може да направи разлика между света горе и тук, долу. Старите хора са най-много, а богатите са най-лоши — зъбят се, ругаят ме и ме кълнат, крещат и

заплашват — за какъв се мисля аз? Имам ли някаква представа колко злато са натрупали? Дали не бих се съгласил да ми платят, за да ги върна обратно? Те ще ме съдят, имат влиятелни приятели, познават папата или еди-кой си крал, не знам си кой херцог и могат да направят така, че да си получи заслуженото... Но в крайна сметка разбират истината — единственото, което могат да направят, е да се качат на моята лодка и да потеглят към света на мъртвите, а колкото до папите и кралете, и те на свой ред идват тук, и то по-скоро, отколкото им се иска. Оставям ги да крещят и да беснеят. Те нищо не могат да ми сторят и накрая млъкват. Та ако не знаете дали сте мъртви и ако това момиченце се къдне, че пак ще се върне при живите, аз не възразявам. Скоро ще разберете кои сте и какви сте.

През цялото време старецът гребеше отмерено покрай брега и сега пушна веслата и посегна към първия стълб, изникнал пред носа на лодката.

Придърпа я до тесния пристан и я задържа, та да могат пътниците му да слязат. Лира не искаше да слиза — докато оставаше близо до лодката, нейният Панталеймон щеше да е с нея, защото така я видя за последен път, но ако се отдалечеше, нямаше да може да си представи какво прави тя и накъде се е запътила. За миг се поколеба, но водните кончета излетяха, а Уил слезе на брега, блед и с ръка на сърцето, и тя трябваше да го последва.

— Благодаря — каза Лира на лодкаря. — Когато се връщаш обратно, ако видиш демона ми, кажи му, че го обичам повече от всичко на света — и на живите, и на мъртвите — и че ще се върна при него, дори никой друг да не го е правил. Кълна се!

— Да, ще му кажа — кимна старият лодкар.

Сетне отблъсна лодката и плясъкът на веслата заглъхна в мъглата.

Пътниците стояха мълчаливо на самия край на този непознат свят — света на мъртвите. Пред тях имаше само мъгла, но още по-тъмна от преди което им подсказа, че точно над тях се издига висока стена.

Лира потрепери. Имаше чувството, че кожата ѝ е станала рехавата като дантела и студеният влажен въздух се промъква между ребрата ѝ, вледенявайки прясната рана там, където доскоро беше Панталеймон. Тогава ѝ мина през ума, че сигурно и Роджър се е чувствал така, когато

се строполи в бездната, опитвайки се да се вкопчи в отчаяно протегнатата ѝ ръка.

Всички стояха притихнали и слушаха. Единственият звук беше безкрайното трополене на капките, откъсващи се от листата.

— Не можем да останем тук — каза Лира.

Те тръгнаха притиснати един до друг към стената. Огромните каменни блокове, зеленияли от древния хлъзгав мъх, се издигаха, докдето поглед стига. Оттатък стената се чуваха приглушени викове, но никой не можеше да каже дали са човешки гласове или нещо друго — високи жални писъци и стенания, които увисваха във въздуха като пипала на медуза и пареха като въглени.

— Там има врата — изрече Уил прегракнало.

Беше очукана дървена врата с каменен праг. Уил посегна да я отвори, но в този миг съвсем наблизко прозвуча един от онези зловещи дрезгави викове, от който ушите им писнаха.

Жилоногите мигом излетяха. Водните кончета приличаха на миниатюрни бойни коне, устремени в битка. Ала съществото, което се спусна отгоре, ги помете с един-единствен удар на крилото и те кацнаха зашеметени на една издатина точно над главите на децата. Тиалис и Салмакия бързо се овладяха и започнаха да успокояват уплашените си кончета.

Съществото беше голяма птица с размерите на лешояд, но с глава и гръд на жена. Уил беше виждал рисунки на такива създания и сега си спомни думата, с която ги назоваваха — харпии. Лицето ѝ беше гладко и без бръчки, но по-старо дори от лицата на вещиците. Беше видяла как се нижат хилядолетията и жестокостта и страданията, на които бе станала свидетел, бяха белязали лицето ѝ с печата на злоба и омраза. Тя им се стори още по-отблъскваща, когато я видяха отблизо. Очите ѝ бяха покрити с гурели, а ярката червенина на устните беше спечена и корава, сякаш дълго беше повръщала съсирена кръв. Мръсната ѝ разчорлена коса, черна като гарваново крило, висеше до раменете, ноктестите ѝ крака се вкопчваха свирепо в камъка, мощните ѝ тъмни крила бяха прибрани на гърба. Всеки път, когато помръднеше, от нея се разнасяше неопикуема воня.

Уил и Лира се изправиха и вдигнаха глави нагоре, замаяни от отвращение и болка.

— Охо, ама вие сте живи! — дрезгаво им се присмя харпията. Уил почувства, че никога не е изпитвал такава омраза и отвращение към живо същество.

— Коя си ти? — попита Лира, отвратена не по-малко от него. Харпията само нададе грак в отговор. Просто отвори уста и изкрещя право в лицата им с такава сила, че ушите им писнаха и те политнаха назад. Уил сграбчи ръката на Лира и двамата се вкопчиха един в друг. Крясъкът премина в отвратителен кикот. От мъглата се отзоваха също такива гласове. Насмешливите, злобни крясъци напомниха на Уил за безпощадната жестокост на детската площадка, само че тук нямаше учители да усмиряват духовете, нямаше на кого да се оплачеш, нито къде да се скриеш.

Той стисна дръжката на ножа и погледна харпията в очите, макар че ушите му още пищяха и му се гадеше.

— Ако се опиташ да ни спреш — каза, — по-добре се пригответи да се биеш, вместо да пищис. Защото смятаме да минем през тази врата.

Противните червени устни на харпията отново се раздвижиха, но този път тя не изграчи, а му прати целувка.

— Майка ти е сама — подметна създанието. — Ние ще ѝ пратим кошмари! Ще пищим в ушите ѝ, докато спи!

Уил не помръдна, защото забеляза с крайчеца на окото лейди Салмакия да се промъква предпазливо към клона, на който беше кацнала харпията. Тиалис придържаше за юздата кончето ѝ, което трептеше с крила и напираше да литне. Тогава се случиха две неща — Салмакия се хвърли към харпията, готова да забие острата си шпора в люспестия крак, а Тиалис пусна кончето да излети. Секунда по-късно Салмакия скочи от клона право на гърба на електриковосиньото си конче и се устреми нагоре.

Отровата подейства мигновено. Нов крясък разтърси тишината, още по-силен от предишния, и харпията размаха крила с такава сила, че Уил и Лира усетиха как въздухът се раздвижи и отскочиха. Тя обаче се вкопчи в камъка, а лицето ѝ се наля с кръв. Косите ѝ щръкнаха като кълбо змии.

Уил дръпна Лира за ръката и двамата хукнаха към вратата, но харпията се стрелна към тях, като едва не ги събори с крилата си. Уил тутакси се извърна, тласна Лира зад гърба си и вдигна ножа.

Жилоногите полетяха към харпията, устремиха се към лицето ѝ, после също така стремително се отдръпнаха. Не успяха да нанесат удар, но поне ѝ отвлякоха вниманието. Тя запляска тромаво с крила и едва не се стовари на земята.

— Тиалис! — извика Лира. — Салмакия! Спрете!

Шпионите дръпнаха юздите и излетяха високо над главите на двете деца. В мъглата вече се струпваха и други тъмни силуети, а откъм брега долитаха крясъците на още стотина харпии. Тяхната позната изпляска с крила, тръсна глава, протегна първо единия, после другия си крак, показва ноктите си. Беше съвсем невредима, в това не можеше да има съмнение.

Жилоногите покръжиха във въздуха и се спуснаха към Лира, която протегна ръце да кацнат върху тях. Салмакия я разбра и прошепна на Тиалис:

— Тя е права. Нищо не можем да ѝ сторим — не знам защо.

— Как ти е името, госпожо? — попита Лира.

Харпията отново изпляска с крила и пътешествениците едва не паднаха в несвяст от отвратителната смрад на разложение, която ги лъхна.

— Безименна! — изкрещя тя.

— Какво искаш от нас?

— А вие какво можете да ни дадете?

— Можем да ти кажем къде сме били и какво сме видели. Може да ти се стори интересно. Видяхме доста интересни неща по пътя насам.

— Аха, искате да ми разкажете някаква история!

— Ако желаеш.

— Може пък и да пожелаеш. И после какво?

— После ще ни пуснеш да минем през тази врата и да намерим духа, за който сме дошли. Надявам се да го направиш. Много те моля.

— Какво пък, опитай — склони харпията.

Колкото и зле да се чувстваше, Лира си даде сметка, че току-що е изтеглила печелившата карта.

— Внимавай! — прошепна Салмакия, ала умът на Лира вече беше изцяло завладян от историята, която беше разказала предната вечер. Тя трескаво търсеше нови детайли, оформяше я и я

доукрасяваше — мъртви родители, семейно съкровище, корабокрушение, бягство...

— Всичко е започнало, когато съм била бебе — поде тя. — Родителите ми били херцогът и херцогинята на Абингдън и били приказно богати. Баща ми бил един от съветниците на краля и в двореца много го ценели. Самият крал ходел на лов в нашите гори. Къщата, в която съм се родила, била най-голямата в цяла Южна Англия. Наричали я...

Без каквото и да било предупреждение харпията се хвърли към нея с извадени нокти. Лира едва успя да се сниши, но един нокът закачи главата ѝ и отскубна цял кичур коса.

— Лъжкиня! — изкрещя съществото. — Лъжкиня! Лъжкиня!

Изви се и отново полетя към Лира, като се целеше право в лицето ѝ. Ала Уил измъкна ножа и препречи пътя. Безименна успя да избегне острието тъкмо навреме и Уил тласна Лира към вратата. Тя беше вцепенена от ужас и заслепена от кръвта, която се стичаше по лицето ѝ. Уил нямаше представа къде са жилоногите, затова пък харпията отново се хвърли към тях и продължи да крещи яростно:

— Лъжкиня! Лъжкиня! Лъжкиня!

Гласът ѝ сякаш долиташе от всички посоки едновременно, а думите отекваха в мъглата, приглушени и променени. За миг Лира изпита чувството, че харпията крещи собственото ѝ име — Лира и лъжкиня ѝ звучаха като една дума.

Уил я притискаше до гърдите си, обгърнал раменете ѝ с ръка, и усещаше как цялото ѝ тяло трепери. Заби ножа в изгнилото дърво на вратата и с рязко движение изрязва резето.

Двамата с Лира, съпроводени от шпионите върху стрелкащите се водни кончета, прекрачиха в царството на духовете, докато зад гърба им в мъглата отекваха зловещите крясъци на харпиите.

22. ШЕПОТ

*Гъсти като есенни листа застилащи потоците на
Валомброза, с надвиснали Етруски сенки.*

Джон Милтън

Първата работа на Уил беше да сложи Лира да седне, после извади от раницата мехлема от кървав мъх и огледа раната на главата ѝ. Тя кървеше обилно, но не беше дълбока. Момчето откъсна парче от ризата си, почисти раната и я намаза с мехлема, като се опитваше да не мисли за мръсния нокът, който я беше причинил. Лира седеше със зареян поглед, а лицето ѝ беше станало пепеляво.

— Лира! Лира! — повика я той и леко я разтърси. — Хайде, трябва да тръгваме!

Момичето потрепери и си пое трескаво въздух. Очите ѝ се спряха върху него, болни и отчаяни.

— Уил, не мога да го правя вече... Не мога да лъжа! Мислех, че е толкова лесно, но не се получи... Това е единственото, което мога да правя, а не се получи!

— Не е единственото, което можеш да правиш! Можеш да тълкуваш алетиометъра или греша? Хайде, да се огледаме къде сме. И да потърсим Роджър.

Помогна ѝ да се изправи и двамата за пръв път се огледаха наоколо.

Пред тях се простираше огромна равнина, чийто край се губеше в мъглата. Мъждивата светлина като че нямаше определен източник, а струеше отвсякъде и не приличаше на светлина, а и сенките не бяха никакви сенки. Всичко наоколо имаше един и същ мръсносив цвят.

Равнината беше пълна с хора, толкова много, че Лира дори не би могла да предположи колко са. Мъже, жени и деца — но не живи хора,

а духове. Повечето от тях стояха прави, но имаше и седнали, а някои лежаха. Никой не помръдваше, камо ли да тича и да играе. Мнозина обаче се обърнаха да погледнат новодошлите със страх и любопитство в широко отворените очи.

— Духове — прошепна Лира. — Значи тук идват всички, които някога са живели...

Може би заради отсъствието на Панталеймон тя се вкопчи още по-здраво в ръката на Уил и той беше доволен от това. Жилоногите бяха отлетели напред и ярките им фигурки се стрелкаха над главите на множеството, което изумено следеше полета им. Ала тишината беше бездънна и потискаща, а сивата светлина изпълваше Уил с боязън и присъствието на Лира беше единственото, в което се долавяше някакъв живот.

Зад тях, оттатък стената, все още отекваха крясъците на харпиите. Някои от призраците погледнаха уплашено нагоре, но повечето останаха вторачени в Уил и Лира. Около двете деца започна да се събира тълпа. Лира се сви и направи крачка назад. Нямаше сила да се изправи лице в лице с тях, колкото и да ѝ се искаше, и Уил трябваше да заговори пръв.

— Можете ли да говорите нашия език? — попита той. — Говорите ли изобщо?

Колкото и да бяха уплашени и замаяни от болка, двамата пак бяха по-силни от цялата тълпа мъртъвци, взети заедно. Нещастните духове бяха съвсем слаби и безплътни и сега, когато чуха първия ясен глас, прозвучал тук откакто свят светува, много от тях пристъпиха напред с искреното желание да му отговорят.

Ала можеха единствено да шепнат. Слаб, безцветен шепот, малко по-силен от дихание — това беше всичко, на което бяха способни. И докато те прииждаха, жилоногите се спуснаха ниско, за да им попречат да се струпат прекалено близко. Децата призраци гледаха нагоре с отчаян копнеж и Лира тутакси разбра защо — те мислеха, че водните кончета са демони, и с цялото си сърце жадуваха да притиснат до гърдите си собствените си демони.

— Не, не са демони! — извика Лира, изпълнена с жалост. — Ако моят демон беше тук, щях да ви позволя да го погалите, честна дума...

Тя протегна ръце към тях. Духовете на възрастните стояха по-назад, сякаш обзети от страх, но децата се стълпиха около нея.

Бедничките, бяха безплътни като мъгла и ръцете на Лира и Уил минаваха през тях. Те се блъскаха, слаби и безтегловни, за да усетят топлата кръв и биещите сърца на двамата пътешественици, които почувстваха докосванията като лек студен полъх. Малко по малко започна да им се струва, че и те са мъртви — животът и топлината нямаше да им стигнат за всички, вече бяха премръзнали, а тълпата като че нямаше край.

Най-сетне Лира не издържа и ги помоли да се отдръпнат.

— Моля ви, и ние искаме да докоснем всички, но сме дошли тук да търсим един наш приятел и искаме да ни кажете къде е и как да го намерим. Ох, Уил — прошепна тя, накланяйки глава към него. — Ако знам какво да правя сега!

Духовете бяха като омагьосани от кръвта на челото ѝ. Тя искреше като розов цвят в сумрака и няколко от тях преминаха през нея, копнеейки да докоснат нещо толкова живо и истинско. Едно момиченце, девет-десет годишно, плахо протегна ръка и тутакси отскочи ужасено.

— Не се плаши — успокой го Лира, — не сме дошли да ви сторим зло. Кажи ни нещо, ако можеш!

Момиченцето заговори с едва чут тъничък шепот:

— Харпиите ли го направиха? Те ли те нараниха?

— Да — отвърна Лира, — но ако могат само това, пет пари не давам за тях!

— Не, не е само това... Има и по-лошо...

— Какво? Какво друго правят?

Ала духовете не искаха да им кажат, само поклатиха глави. Най-сетне едно момченце проговори:

— За ония, които са тук от няколкостотин години, не е чак толкова лошо. За толкова време се уморяваш и вече не е така страшно...

— Най обичат да си говорят с новите — добави момиченцето. Това е... Ох, толкова е противно! Те... Не, не мога да ви кажа.

Гласовете им бяха тихи като падащи листа. И само децата говореха — възрастните бяха потънали в такава дълбока летаргия, че изглежда нищо не можеше да ги извади от нея.

— Слушайте! — каза Лира. — Чуйте какво ще ви кажа. С моите приятели дойдохме тук, за да намерим едно момче на име Роджър. Той

е тук отскоро, само от няколко седмици, и сигурно почти никого не познава, но ако знаете къде е...

Ала още докато говореше, си даде сметка, че може да стои тук, докато остарее, да търси навсякъде и да се вглежда във всяко лице, и пак да види само нищожно малка част от всички мъртъвци. Усети как я обзема отчаяние.

Обаче стисна зъби и вирна брадичка. Помисли си: „Щом стигнахме дотук, все е нещо!“

Момиченцето питаше нещо с тъничкия си гласец.

— Защо го търсим ли? — повтори Уил. — Ами защото Лира иска да говори с него. Но и аз търся един човек. Баща ми, Джон Пари. Той също е някъде тук и искам да се срещнем, преди да се върна в света на живите. Моля ви, питайте за Роджър и за Джон Пари нека да дойдат, Лира и Уил искат да говорят с тях. Помолете ги...

Ала в този миг духовете внезапно се обърнаха и побягнаха, дори и възрастните, също като разпилени от вятъра листа. След секунда около двете деца не беше останал никой и скоро се разбра защо, отгоре се разнесоха кръсъци, писъци и врява и харпиите ги връхлетяха, пляскайки с крила, обвити в зловоние.

Лира тутакси се сви на земята и притисна длани към ушите си, а Уил се наведе над нея, стиснал ножа в ръка. Тиалис и Салмакия се стрелнаха към тях, но още бяха далеч и момчето имаше секунда или две да огледа противните създания, които кръжаха и се спускаха стремително към земята. Чу и думите, които крещяха — гнусни, глумливи думи, хули по адрес на майка му, които го пробождаха като с нож. Ала част от ума му беше напълно спокойна — мислеше, пресмяташе, наблюдаваше. Никоя от харпиите нямаше желание да се приближи до ножа.

В желанието си да види какво ще се случи, той се изправи. Една от харпиите — може би самата Безименна — трмаво се метна встрани. Беше се спуснала твърде ниско с намерението да прелети точно над главата му. Тежките ѝ криле изпляскаха непохватно и тя едва успя да свие навреме. Уил можеше да протегне ръка и с един замах да ѝ отсече главата, но не го направи.

В това време долетяха жилоногите, готови за атака, но Уил ги спря.

— Тиалис! — извика ги. — Салмакия! Елате насам!

Те кацнаха на раменете му и той продължи:

— Наблюдавайте ги. Виджте ги какво правят. Само налитат и крещят. Мисля, че тя закачи Лира случайно. Според мен те изобщо не искат да ни докосват. Спокойно можем да не им обръщаме внимание.

Лира вдигна глава и ги погледна. Създанията кръжаха около главата на Уил, понякога на сантиметри от него, но в последния момент успяваха да избегнат съприкосновението. Двата малки шпиони горяха от нетърпение да се хвърлят в битка, а крилата на кончетата им трептяха от копнеж да се стрелнат във въздуха със смъртоносните си ездаци, но в крайна сметка Тиалис и Салмакия се овладяха, защото разбираха, че е прав.

Това подейства и на духовете — когато видяха, че Уил стои невредим и без капчица страх, те започнаха да се връщат обратно. От време на време поглеждаха боязливо към харпиите, но съблазънта да усетят отново топлината на жива плът и пулса на биещи сърца беше твърде силна.

Лира се изправи и застана до Уил. Раната ѝ се беше отворила и кръвта се стичаше на тънка струйка по бузата ѝ, но тя само я избърса с длан.

— Уил — тихо проговори момичето, — радвам се, че дойдохме тук заедно...

Той долови странна нотка в гласа ѝ и особено изражение в погледа ѝ, което го зарадва повече от всичко на света — знаеше, че тя е намислила нещо дръзко и отчаяно, но още не е готова да говори за него.

И кимна, за да ѝ покаже, че е разбрал.

— Елате с нас — покани ги момиченцето призрак. — Насам... Ние ще ги открием!

И двамата изпитаха странно чувство — сякаш малки невидими ръчички се промушваха през ребрата им и ги теглеха след себе си.

Тръгнаха през огромната унила равнина, а харпиите се виеха с писъци над главите им, но не се решаваха да ги доближат, а жилозогите летяха ниско и следяха зорко полета им.

Докато вървяха, духовете направиха опит да ги заговорят.

— Извинявайте — обади се едно малко момиченце, — но къде са демоните ви? Прощавайте, че питам. Но...

Лира не забравяше нито за миг скъпия си изоставен Панталеймон и този въпрос я прободеше право в сърцето. Вместо нея отговори Уил:

— Оставихме ги отвън, където ще са в безопасност. По-късно ще си ги приберем. А ти имаше ли демон?

— Да — отвърна детето. — Казваше се Калкан. О, толкова го обичах...

— Той имаше ли постоянна форма? — попита Лира.

— Не, още не. Мислеше, че ще бъде птица, но на мен много не ми се искаше, защото ми харесваше да е пухкав и да го гушкам в леглото. Но той все по-често се превръщаше в птица... А как се казва твоят демон?

Лира започна да разказва за Панталеймон и духовете отново се стълпиха около нея. Всички искаха да поговорят за демоните си.

— Моят се казваше Матапан...

— Играехме на криеница и тя се превръщаше в хамелеон. Никога не можех да я открия, много беше добра...

— Веднъж си ударих окото и не виждах нищо, а той ме отведе у дома...

— Той не искаше да остане един и същ, аз пък бързах да порасна и вечно спорехме...

— Тя се свиваше на клъбце в ръката ми и заспиваше...

— Те дали са тук? Или някъде другаде? Ще ги видим ли отново?

— Не. Когато човек умре, демонът му просто угасва като пламъче на свещ. Виждала съм го. Но моя Кастор не можах да го видя, не се сбогувахме...

Духовете бяха оживени и развълнувани, очите им блестяха, а страните им бяха топли, сякаш черпеха живот от двамата пътешественици.

— Дали има тук някой от моя свят, където хората нямат демони? — попита Уил.

Едно от децата, слабо момче на неговата възраст, кимна и Уил се обърна към него.

— Да — каза момчето. — Ние не знаем какво е да имаш демон, но знаем как се чувства човек без него. Тук има хора от всякакви светове.

— Аз познавах смъртта си — обади си едно момиче. — Познавах я от съвсем малка. Когато слушах тук да говорят за демони, мислех, че става дума за нещо такова. Сега ми липсва. Никога вече няма да я видя. „Аз бях дотук“ — това беше последното, което ми каза, преди да си отиде завинаги. Когато беше с мен, знаех, че има някой, на когото мога да се доверя, някой, който знаеше къде отиваме и какво да правим. Но я изгубих. И не знам какво ще се случи нататък.

— Нищо повече няма да се случи! — намеси се друго дете. — Нищичко, докато свят светува!

— Ти пък откъде знаеш? — сопна се трети призрак. — Те как дойдоха? Допускал ли е някой, че е възможно?

— Това е първото нещо, което се случва тук — вметна друго момче. — Може би сега всичко ще се промени.

— Какво бихте направили, ако можехте? — попита Лира.

— Бихме се върнали в света на живите!

— Дори това да означава да го зърнете само за миг? Пак ли ще искате да се върнете?

— Да! Да!

— Добре, но сега ще трябва да намеря Роджър — каза Лира, въодушевена от новата си идея, но първият, с когото щеше да я сподели, беше Уил.

Сред милионите духове по цялата безкрайна равнина настъпи раздвижване. Децата не можеха да видят, но Тиалис и Салмакия, които летяха високо, забелязаха бавното целенасочено движение на тълпите от бледи фигури, наподобяващо миграцията на огромни ята птици или стада северни елени. В центъра му бяха Уил и Лира, които не вървяха отпред като водачи и не следваха множеството, но някак обединяваха желанията на всички мъртвци в едно.

Двамата шпиони си размениха бърз поглед и кацнаха с кончетата си върху една изсъхнала клонка.

— Ние имаме ли демони, Тиалис? — попита Салмакия.

— Не знам, но когато се качихме на лодката, усетих нещо странно сякаш някой ми изтръгна сърцето и го захвърли още биещо на брега — отвърна кавалерът. — Но не е така — то още си бие в гърдите ми. Значи нещо от мен е останало там заедно с демона на момичето, пък и нещо от теб, Салмакия, защото лицето ти е посърнало, а ръцете ти са бледи и вдървени. Да, и ние имаме демони каквото и да

представяват. Може би хората в света на Лира са единствените, които знаят, че имат демони. И може би точно затова един от тях е започнал бунта.

Кавалерът се смъкна от гърба на кончето, привърза го грижливо и извади магнитния резонатор. Ала едва беше започнал работа, когато внезапно спря.

— Не отговаря.

— Значи сме извън обсега на всичко живо?

— Във всеки случай на помощ не можем да разчитаме. Какво пък, знаехме, че идваме в света на мъртвите!

— Момчето би отишло с нея и на края на света.

— А дали ножът му ще може да отвори път назад, как мислиш?

— Сигурна съм, че той самият го вярва, но аз съвсем не съм толкова уверена, Тиалис!

— Много е млад. И двамата са още много млади. Ако тя не се измъкне оттук, въпросът за избора, когато се появи съблазънта, отпада.

— Мислиш ли, че може вече да е направила избора? Тогава, когато остави демона си на брега? Може би това е бил изборът, който е трябвало да направи?

Кавалерът се загледа в разбуненото милионно множество в равнината на мъртвите, което следваше живата искрица Лира. Виждаше се само косата на момичето — най-светлото петно в полумрака, а до нея се мяркаше тъмнокосата глава на момчето, силна и високо вдигната.

— Не — поклати глава той. — Още не. Изборът тепърва предстои.

— Тогава ние с теб трябва да я отведем до него.

— Не само нея, и двамата. Сега те са свързани навеки.

Лейди Салмакия дръпна тънката като паяжина юзда и кончето ѝ излетя стремително, насочвайки се към двете деца. Тиалис я следваше по петите.

Но двамата не спряха при тях, а продължиха нататък — кончетата им жадуваха за полет, пък и им се искаше да видят докъде се простира тази унила равнина.

Лира ги зърна над главата си и за миг изпита облекчение, че в този свят все пак има нещо, което искри от живот и красота.

Неспособна да таи повече хрумналата ѝ мисъл, тя се обърна към Уил, приближи устни до ухото му и зашепна задъхано:

— Уил, искам да измъкна всички тези нещастни духове оттук — и децата, и възрастните! Можем да ги освободим! Ще открием Роджър и баща ти и после ще отворим пътя към света отвъд, за да ги пуснем на свобода. Какво ще кажеш?

Той се обърна и ѝ се усмихна и в усмивката му имаше толкова нежност и щастие, че сърцето ѝ замря. Запита се за миг какво ли значи това, но без Панталеймон трудно можеше да намери отговора. Може би сърцето ѝ биеше по нов начин. Усецането беше толкова странно, че трябваше да си напомни да върви напред и да не се държи като слабоумна.

В това време името Роджър вървеше пред тях. То се предаваше от дух на дух като импулс, пращан от една клетка на тялото към друга.

Тиалис и Салмакия, които оглеждаха множеството от въздуха, забелязаха нова промяна в движението на тълпата. Малко по-нататък се наблюдаваше необичайно оживление. Те се спуснаха по-ниско и за пръв път не бяха в центъра на вниманието, защото имаше нещо по-важно, което ги изместваше. Духовете си шепнеха, сочеха нещо и се опитваха да изтласкат някого напред.

Салмакия се сниши още повече, но не успя да кацне — твърде гъста беше тълпата, а нямаше достатъчно силни ръце и рамене, които да я поемат. Пред себе си тя видя обърканото и нещастно лице на малко момче, озадачено и недоверчиво.

— Роджър? Ти ли си Роджър? — попита Салмакия.

Той я погледна объркано и кимна.

Салмакия се върна при кавалера и двамата заедно полетяха към Лира. Разстоянието никак не беше малко, но те се вглеждаха в движението на безплътния поток под себе си и най-сетне я откриха.

— Лира! Лира! — повика я Тиалис. — Приятелят ти е ей там!

Лира погледна нагоре и протегна ръка, за да кацне кончето. Голямото насекомо веднага се насочи към длънта ѝ, а червените и жълти ивици по тялото му блестяха като емайл.

— Къде е? — попита Лира нетърпеливо. — Далече ли е?

— На около час път оттук. Но той вече знае, че идваш. Просто продължавай да вървиш и скоро ще се срещнете.

Тиалис видя, че Уил се опитва да върви изправен, но му е все по-трудно. Затова пък Лира беше нов човек и засипваше жилоногите с въпроси. Как изглежда Роджър? Говорили ли са с него? Доволен ли е, че ще я види? Другите деца разбират ли какво става, опитват ли се да помогнат или просто чакат да видят какво ще стане?

И така нататък. Тиалис търпеливо и искрено отговори на всичките ѝ въпроси. В това време тя стъпка по стъпка се приближаваше към момчето, което беше отвела към смъртта му.

23. БЕЗ ИЗХОД

И ще познаете истината, и истината ще ви направи свободни.

Евангелие от Йоан, 8:32

— Уил — каза Лира, — как мислиш, какво ще направят харпиите, когато освободим духовете на умрелите?

Тези създания ставаха все по-шумни и летяха все по-близко, пък и броят им нарастваше непрестанно, сякаш сумракът се сгъстяваше в съсиреци от злоба и им даваше крила. Духовете се свиваха и ги гледаха с боязън.

— Още много път ли ни остава? — обърна се Лира към лейди Салмакия.

— Наближаваме! — извика шпионката, която кръжеше над главата ѝ. — Ако се качиш на онази скала, ще го видиш.

Ала Лира не искаше да губи време. Заради Роджър тя се опитваше с всички сили да си придаде радостен и ведър вид, но в ума ѝ през цялото време се въртеше споменът за бедния изоставен Пан в облика на кученце, обгърнат от мъглата на пристана, и ѝ се искаше да вие. Но трябваше да се овладее заради приятеля си, да му вдъхне надежда, както винаги беше правила.

Двамата се озоваха лице в лице съвсем неочаквано. Притиснат сред тълпата духове, той сияеше от радост, доколкото изобщо беше възможно за един призрак, и сега се втурна да я прегърне.

Ала безплътната му сянка премина като студен дим през ръцете ѝ. Малките му ръце се вкопчиха в сърцето ѝ, но нямаха достатъчно сила да го задържат. Двамата никога нямаше да се докоснат истински.

Роджър обаче можеше да говори и ѝ прошепна:

— Лира, не вярвах, че някога пак ще те видя! Мислех си, че дори и да дойдеш тук, след като умреш, ще си много по-стара, вече ще си пораснала и няма да искаш да говориш с мен...

— Но защо?

— Защото направих грешка, когато Пан измъкна демона ми от този на лорд Азриел! Трябваше да побегнем, а не да се бием! Трябваше да избягаме при теб! Тогава леопардът нямаше да се добере повторно до моя демон и когато скалата падна, двамата щяхме да сме заедно!

— Но вината не беше твоя, глупчо! — смъмри го Лира. — Аз те отведох там, а трябваше да те пратя с циганите и останалите деца. Аз съм виновна. Толкова съжалявам, Роджър, честна дума! Вината е моя и ако не бях аз, ти нямаше да си тук...

— Ох, не знам — въздъхна той. — Може би щях да умра по някакъв друг начин. Ти не си виновна, Лира, повярвай ми.

Тя самата започваше да вярва в това, ала сърцето все така я болеше при вида на малкия студен призрак, толкова близък и толкова далечен. Опита се да хване ръката му, но пръстите ѝ се заключиха във въздуха. Роджър обаче разбра и седна до нея.

Другите духове се отдръпнаха и ги оставиха сами. Уил също се отдалечи, седна и огледа ръката си. Тя отново кървеше и докато Тиалис се опитваше да отпъди духовете, Салмакия му помогна да превърже раната.

Ала Лира и Роджър изобщо не забелязваха какво става около тях.

— Ти не си мъртва — каза момчето. — Как си дошла тук, щом още си жива? И къде е Пан?

— Ох, Роджър, оставих го на брега! Това е най-лошото нещо, което съм правила досега, и ми е толкова мъчно... Ти знаеш как боли... А той остана там и само ме гледаше, а аз се чувствах като убийца... Но трябваше, иначе не бих могла да дойда!

— През цялото време, откакто съм мъртъв, все си представям как си говоря с теб — промълви той. — Искаше ми се наистина да си поговорим, страшно ми се искаше... Мечтаех си да се махна отук заедно с другите мъртви, защото това място е ужасно, в него няма надежда, никога нищо не се променя... А и тези птици... Знаеш ли какво правят те? Чакаат да седнеш да почиваш — защото ние не спим, най-много да подремнем от време на време, — промъкват се тихо и започват да ти шепнат за всички лоши неща, които си правил като жив,

та да не забравиш. Знаят всичко най-лошо за теб. Знаят как да направят така, че да се почувстваш ужасен, само като мислиш за лошите и глупави неща, които си вършил. И за всички лоши мисли, които са минали през ума ти. Те ги знаят и ти ги припомнят, карат те да се срамуваш и да се отвращаваш от себе си... Но няма къде да избягаш от тях.

— Добре, слушай сега — каза Лира и се наведе към него, снижавайки глас както някога в „Джордан“, когато замисляха някаква пакост. — Ти сигурно не знаеш, но вещиците — нали си спомняш Серафина Пекала? — та, вещиците имали някакво пророчество, свързано с мен. Те обаче не знаят, че аз знам. Никога на никого не съм го казвала. Но когато бях в Тролезунд и Отец Корам ме заведе да се срещна с доктор Ланселиус, консула на вещиците, той реши да ме изпита. Каза ми да изляза и да избира една клонка от омаен бор, която си беше намислил, та да докажа, че мога да тълкувам алетиометъра. Е, направих го и бързо се върнах, защото навън беше студено, пък и задачата беше лесна. Консултът говореше с Отец Корам и не подозираха, че ги чувам. Тогава каза, че вещиците имали пророчество, според което аз ще направя нещо важно, нещо велико, но в друг свят... Никога не съм говорила за това, даже реших да го забравя, защото имах много други работи за вършене. И почти успях. Дори с Пан не съм приказвала, защото знам, че той би ми се изсмял. Но после, когато госпожа Колтър ме отвлече и ме упои, сънувах най-различни сънища — и за пророчеството, и за теб. Сетих се и за циганката, Мама Коста — нали си я спомняш, нейния кораб отвлякохме в Йерихон със Саймън и Хю...

— Как да не помня! Тогава почти стигнахме до Абингдън! Това беше едно от най-хубавите неща, които някога сме правили, Лира! Никога няма да го забравя, дори да стоя тук хиляди години...

— Добре, но чуй ме сега! Когато избягах от госпожа Колтър първия път, попаднах на циганите и те се грижеха за мен, и тогава... Ох, Роджър, толкова много неща открих, направо няма да повярваш, но най-важното беше, когато Мама Коста ми каза, че имам вещерско масло в душата си и че циганите били водни хора, а аз съм огнена. Мисля, че искаше да ме подготви за пророчеството. Знам, че ми е писано да направя нещо много важно, но доктор Ланселиус каза, че не бива да знам съдбата си, докато не се изпълни — значи, не бива да

питам... И не съм питала. Дори не съм мислила за това. Даже и алетомерът не съм питала. Но сега ми се струва, че знам. Моята съдба е да помогна на духовете да напуснат завинаги земята на мъртвите. Двамата с Уил ще спасим всички ви. Сигурна съм, че предсказанието говори за това. И лорд Азриел — баща ми, каза едно нещо... Каза, че смъртта ще умре. Но не съм сигурна какво ще стане. Ти още не бива да им казваш. Може и да не оживеете там горе. Но...

Роджър явно искаше да каже нещо и тя замълча.

— Точно това исках да ти кажа! — възкликна той. — Аз им казах, на всички други мъртъвци, че ще дойдеш! Точно както дойде да спасиш децата в Болвангар! Казах им: „Ако някой може да го направи, това е Лира.“ Те искаха да ми повярват, но всъщност никой не го прие сериозно... Знаеш ли, всяко дете, което идва тук, твърди, че баща му ще дойде и ще го измъкне или че майка му ще се появи всеки момент, за да го отведе у дома. Ако не са бащата или майката, тогава са приятелите, дядото или някой друг, но задължително има някой! Само че това никога не се случва. Затова никой не ми повярва, когато казах, че ще дойдеш. Но ето че се оказах прав!

— Да — кимна Лира. — Но без Уил нямаше да успея. Ето това е Уил, а тези са кавалерът Тиалис и лейди Салмакия. Имам да ти казвам толкова много неща, Роджър...

— Кой е Уил? И откъде се появи?

Лира заговори и не усети как гласът ѝ се промени, как се изправи и очите ѝ заблестяха, докато разказваше как са се запознали с Уил и как са водили битка за кинжала. Как би могла да забележи? Ала Роджър забеляза и изпита тъжната безмълвна завист на същество, лишено завинаги от плът.

В това време Уил разговаряше недалеч с жилоногите.

— Какво мислите да правите? — попита Тиалис.

— Да отворим прозорец към друг свят и да освободим духовете. Затова ми е даден ножът.

Уил никога не беше виждал такова слисване върху нечие лице, камо ли у хора, на чието мнение държеше, а тези двамата бяха точно такива. Те помълчаха известно време, накрая Тиалис изрече:

— Това би променило всичко. Не би могъл да съществува по-голям удар за Всемогъщия. След него той ще бъде безсилен.

— И никой няма да го очаква! — възкликна Салмакия. — Ще им дойде като гръм от ясно небе.

— А после? — попита Тиалис.

— После ли? После ще трябва и ние да се измъкнем оттук и да намерим демоните си. Но да не мислим за после. Стига ни и това, което е сега. Не съм казал нищо на духовете, защото... може и да не се получи. Не им казвайте и вие. Сега смятам да потърся някой свят, който мога да отворя, а харпиите ни гледат. Ако искате да ми помогнете, опитайте се да им отвлечете вниманието през това време.

Жилоногите тутакси насочиха кончетата към тъмното небе, гъмжащо от харпии. Уил ги проследи с поглед и извади ножа. И тутакси в съзнанието му изникнаха злобните думи, подхвърлени от гнусните създания. Хулите по адрес на майка му. Това го накара да отпусне ръка и да си поеме дъх.

Опита отново, но се повтори същото. До слуха му долиташе шум, който му подсказваше, че харпиите продължават да вилнеят въпреки цялата храброст на жилоногите.

Внезапно го осени. Трябваше да се отпусне, да позволи на мисълта да полети свободно, и тогава щеше да се получи.

Следващият път ножът направи разреза, но опря в скала. Беше отворил прозорец към недрата на друг свят.

Това се повтори, макар Уил да беше сигурен, че този път е опитал да проникне другаде. Той заопипва въздуха с острието на ножа, търсейки познатия резонанс, който да му подскаже, че отсреща земята е на същото ниво. Напразно — нямаше свят, който да отвори. Където и да пипнеше, натъкваше се на твърда скала.

Лира почувства, че нещо не е наред, и се приближи, прекъсвайки разговора си с Роджър.

— Какво има?

Уил ѝ обясни с няколко думи и добави:

— Ще трябва да идем другаде и пак ще опитам, само че тези харпии няма да ни пуснат. Каза ли вече на духовете какво сме намислили?

— Не, само на Роджър, но той обеща засега да мълчи. Ох, Уил, страх ме е! Никога не съм била толкова уплашена. Ами ако не успеем да се измъкнем и останем тук завинаги?

— Ножът може да реже камък. Ако се наложи, просто ще прокопаем тунел. Надявам се да не се стигне дотам, но кой знае? А сега се успокой.

— Прав си. Да, разбира се, и това е възможност.

В това време духовете отново ги бяха наобиколили в желанието си да са близо до тях, особено децата, които не можеха да се откъснат от Лира.

— Моля те — прошепна едно момиченце. — Нали няма да ни забравиш, когато се върнеш там?

— Не, никога.

— Ще им кажеш ли за нас?

— Ще им кажа, обещавам. Как се казваш?

Бедното дете беше объркано и засрамено. Не можа да си спомни името си и се извърна. Вместо него отговори едно момче:

— Мисля, че е най-добре да забравиш. Аз също съм забравил името си. Някои са тук отскоро и още помнят кои са. Други са дошли преди хиляди години и не помнят нищо, освен слънцето. Него никой не може да го забрави. Него и вятъра.

— Така е — обади се друго дете. — Разкажи ни за тях!

Те се тълпяха около Лира, протягаха безплътните си ръце и я гледаха с няма молба. Смутена, тя се обърна към Уил и прошепна:

— Какво да правя?

— Разкажи им.

— Страх ме е. След онова, което стана одеде... Тези харпии...

— Кажи им истината. Ние ще държим харпиите на разстояние.

Тя го погледна разколебана, но лошите предчувствия не я напускаха. Обърна се към духовете, които продължаваха да протягат ръце към нея.

— Молим те! — шепнеха те. — Разкажи ни за света! Ти идеш оттам, кажи ни!

Недалеч се виждаше повалено дърво — сух оголен дънер, от който като кости към тъмното небе стърчаха призрачни бели клони. Лира почувства, че краката ѝ се подкосяват, и се насочи нататък. Духовете се отдръпнаха да ѝ направят път.

Тя седна и започна разказа си за света, който познаваше.

Разказа им как двамата с Роджър се бяха покатерили на покрива на колежа „Джордан“ и бяха намерили свраката със счупения крак. Как

ровеха из прашните избии, потънали в паяжини, а веднъж пиха канарско — или беше токайско? — и се напиха.

После им разказа за голямата битка между гражданчетата от Оксфорд и децата на тухларите.

Най-напред им описа Глинозема и надвисналите над реката върби, чиито листа сребрееха отдолу. Разказа им за изсушената от слънцето глина, която започваше да се цепи и тогава човек можеше да пъхне пръсти в цепнатините и да измъкне калната плоча, още мокра и капеща отдолу, и колкото по-голяма беше плочата, толкова поудобно беше да замериш някого с нея.

Каза им как децата от Глинозема обичаха да се бият с градските хлапета, но бяха прекалено мудни и тъпи, с глина вместо мозък в главите си, затова пък гражданчетата бяха умни и пъргави като врабчета. И как един ден градските деца решиха да преглътнат всичките си дрязги, за да се обединят срещу общия враг. Разказа им как притиснаха тухларчетата от три страни и ги принудиха да се оттеглят към реката, разрушиха глинения им замък и превърнаха крепостните стени в снаряди, докато въздухът, земята и водата се смесиха и се превърнаха в кална локва, а всички деца изглеждаха съвсем еднакви, покрити с кал и мръсотия от главата до петите, и как никое от тях не беше прекарвало по-хубав ден в живота си.

Когато свърши разказа си, Лира се обърна към Уил изтощена, останала без сили. И застина поразена.

Освен духовете и приятелите ѝ, имаше и друга публика. Клоните на дървото бяха отрупани с тъмни фигури на птици, а отгоре я гледаха като омагьосани мрачни женски лица.

Тя се изправи, изтръпнала от страх, но никоя от харпиите не помръдна.

— Вие ме нападнахте одеде — извика Лира разтреперана, — когато се опитах да ви разкажа нещо! А сега какво ви спира? Хайде, разкъсайте ме с ноктите си и ме превърнете в призрак!

— И през ум не ни минава — заяви една от харпиите, която се оказа самата Безименна. — Чуй ме! Преди хиляди години, когато тук дойдоха първите духове, Всемогъщият ни дари със силата да виждаме у всекиго най-лошото. Оттогава ние се храним с него, кръвта ни е пропита с него, сърцата ни са закоравели от него. Но то е

единственото, което ни се предлага. А сега разбираме, че намерението ви е да отворите път към горния свят и да изведете духовете оттук...

Дрезгавият ѝ глас беше заглушен от шепота на милиони гласове, възторжен и изпълнен с надежда, но харпиите изпляскаха с крила и ги накараха да замълчат.

— Да, да ги изведете! — изкрещя Безименна. — Какво ще правим ние тогава? Ще ти кажа, от днес нататък ще бъдем по-зли отвсякога! Нищо няма да таим, ще нараняваме, ще омърсяваме, ще разкъсваме на парчета всеки дух, който се изпречи на пътя ни, докато го накараме да полудее от страх, угризения и отвращение от самия себе си! Тук сега е пустош, ние ще я превърнем в ад!

Харпиите закрепяха и запляскаха с крила, някои от тях дори налетяха върху духовете и ги накараха в ужас да се разпръснат. Лира сграбчи ръката на Уил.

— Издадоха ни... Сега те ще ни намразят... Ще мислят, че сме ги предали! Вместо да помогнем, само още повече влошихме нещата!

— Тихо! — изсъска Тиалис. — Не се отчайвайте. Накарайте ги да се върнат и да ни изслушат.

— Върнете се! — извика Уил. — Върнете се всички! Чуйте ни!

Една по една харпиите, гневни и алчни за страдания, се обърнаха и започнаха да кацат по клоните. Върнаха се и духовете. Кавалерът предаде кончето си на Салмакия и скочи на една скала, откъдето всички можеха да го видят.

— Харпии! — извика той. — Ние можем да ви предложим нещо по-добро. Отговорете честно на въпросите ми и чуйте какво ще ви кажа. После ще решите. Когато одева Лира ви говореше, вие връхлетяхте върху нея. Защо?

— Лъжи! — извикаха в един глас харпиите. — Лъжи и фантазии!

— А сега седяхте и я слушахте и никоя от вас не се обади. Каква е причината?

— Беше истина — отвърна Безименна. — Тя казваше истината. Това ни дава храна. Прави ни силни. Не можехме да спрем да я слушаме, защото говореше истината. Нямахме представа, че може да съществува друго, освен злото. Тя донесе вест от света, от слънцето, дъжда и вятъра. И всичко беше истина.

— Тогава да се споразумеем — предложи Тиалис. — Вместо да виждате у духовете само злобата, жестокостта и алчността, от днес

нататък ще имате правото да искате от всеки, слязъл тук, да ви разкаже историята на живота си. Всеки от тези духове има своя история, истински неща, които да ви разкаже за света. Вие ще имате правото да ги изслушате, а те ще трябва да ви разказват.

Лири беше изумена от дързостта и изобретателността на малкия шпионин. Как се осмеляваше да говори на тези същества така, сякаш беше в негова власт да им дава или да им отнема права? Всяка от харпиите можеше да го смачка като муха, да го разкъса на парчета, да го стисне в ноктите си и да го пусне отвисоко, та от него да не остане и следа. Въпреки това той стоеше, горд и безстрашен, и се пазареше с тях! А те го слушаха и се съвещаваха помежду си полугласно.

Духовете чакаха, притихнали и уплашени.

Тогава заговори Безименна.

— Не е достатъчно! Искаме повече. Ние от памтивека имаме задача, имаме дълг. Имаме работа. Винаги сме изпълнявали усърдно заповедите на Всемогъщия и затова ни уважават. Вярно, боят се от нас и ни мразят, но и ни уважават. А сега какво ще стане? Кое ще накара духовете да ни зачитат, ако могат просто да си излязат оттук и да не се върнат повече? Ние си имаме гордост и не можете да ни лишите от нея. Искаме почетна служба! Искаме работа и задължения, които да ни осигурят заслужено уважение!

Харпиите се размърдаха по клоните, но в този миг към кавалера се присъедини лейди Салмакия.

— Прави сте! — извика тя. — Всеки трябва да има работа и задължения и да се радва на уважение. Това наистина е важно. Ще ви кажа каква ще бъде вашата задача — и никой освен вас няма да може да я изпълнява, защото вие сте стражите и стопаните на това място. Вашата задача ще бъде да съпровождате духовете от пристана по целия път до мястото, където ще могат да излязат на бял свят. В замяна те ще ви разказват истинските си и правдивии истории един вид такса за помощта.

Безименна погледна посестримите си. Те кимнаха и харпията заяви:

— Добре, но ще имаме право да ги изоставяме, ако ни лъжат, ако скриват нещо или нямат какво да ни разкажат. Щом са живели на света, значи са длъжни да чувстват, да знаят и да обичат. Изключение ще правим само за малките деца, които не са имали време да се научат.

— Така ще е честно — кимна Салмакия и останалите се съгласиха.

Договорът беше сключен. И като награда за правдивата история, която току-що бяха чули от Лира, харпиите предложих да заведат пътниците в онази част на света на мъртвите, която се намираще най-близо до горната земя. Беше далеч, трябваше да вървят през тунели и пещери, но те щяха да изпълнят честно обещанието си.

И така малката група потегли на път, следвана от безчетното множество призраци. Зад тях и други обитатели на света на мъртвите бяха научили за случващото се и прииждаха, за да се присъединят към невижданата процесия. Тиалис и Салмакия се върнаха назад да погледнат и с радост откриха сред множеството и хората от своя народ, както и всички други разумни същества, наказани от Всемогъщия с изгнание и смърт. Сред тях имаше създания, които по нищо не приличаха на хора, такива като мулефите и дори още по-странни.

Ала Лира и Уил нямаха сила да се обърнат и да погледнат назад. Можеха единствено да следват харпиите и да се надяват.

— Нима наистина сме близо, Уил? — прошепна Лира. — И успяхме?

Той не можеше да потвърди, но и двамата бяха така изтощени и смазани, та затова промълви:

— Да, да, близо сме. Успяхме. Скоро ще излезем оттук.

24.

ГОСПОЖА КОЛТЪР В ЖЕНЕВА

Каквато майката, такава и дъщерята
Иезекиил, 16:44

Госпожа Колтър изчака падането на нощта и едва тогава се запъти към колежа „Сен Жером“. Когато се смрачи, се спусна с мислелета през облаците и бавно полетя над брега на езерото над самите върхове на дърветата. Колежът се открояваше сред останалите древни постройки в града и тя скоро откри островърхата църква, тъмните сводове на манастирите и квадратната кула, където беше седалището на Председателя на Дисциплинарния съд. Дотогава беше посещавала колежа три пъти. Знаеше, че сред корнизите, еркерите и комините на покрива има достатъчно места, където може да се скрие дори нещо толкова голямо като мислелета.

Летеше бавно над блестящите от скорошния дъжд керемиди и насочи машината към пролуката между един стръмен покрив и голата тухлена стена на кулата. Мястото се виждаше само от камбанарията на близката църква „Светото покаяние“ и щеше да свърши добра работа.

Тя внимателно се спусна надолу, като остави машината сама да се намести на шестте си крака, така че кабината да застане хоризонтално. Започваше да ѝ харесва този мислелет — той реагираше така бързо на желанията ѝ и беше толкова безшумен! Можеше да прелети на сантиметри над нечия глава и пак да не го забележат. За този един ден, откакто го отвлече, госпожа Колтър го овладя напълно, но все още нямаше представа какъв е източникът на енергия и това я притесняваше — невъзможно беше да се каже кога горивото или батериите са на свършване. След като се увери, че машината е застанала стабилно и покривът е достатъчно солиден да издържи тежестта ѝ, тя свали шлема и се измъкна от кабината.

Демонът ѝ вече отместваше една от тежките стари керемиди. Жената се зае да му помогне и скоро се образува достатъчно голяма пролука, през която можеха да се вмъкнат.

— Влизай вътре и се огледай! — нареди госпожа Колтър и демонът ѝ се шмугна в мрака.

Тя чуваше потракването на ноктите му, докато маймунката шеташе из тавана, после в отвора се появи черното ѝ лице, обрамчено от златиста грива. Жената веднага я последва. Когато очите ѝ свикнаха с тъмното, видя, че се намира в дълго таванско помещение със струпани на склад стари мебели — шкафове, маси, лавици и какво ли не още.

Първата ѝ работа беше да премести един висок шкаф, за да затули пролуката, през която беше влязла, после се приближи на пръсти до вратата в дъното на помещението и опита бравата. Заклучено беше, разбира се, но тя имаше фиба, а ключалката беше съвсем проста. Само след три минути госпожа Колтър и демонът ѝ стояха в дъното на дълъг коридор, а в другия му край се виждаше тясна стълба.

След още пет минути те бяха отворили прозореца на килера до кухнята два етажа по-надолу и се измъкнаха на алеята. Къщичката на вратаря беше съвсем наблизко, а госпожа Колтър държеше да влезе по общоприетия начин, независимо как щяха да си тръгнат.

— Махнете си ръцете от мен! — хладно скастри тя пазача. — И се дръжте по-любезно, ако не искате да пострадате. Кажете на Председателя, че го търси госпожа Колтър, която настоява да го види веднага.

Мъжът тутакси се сви като ударен. Демонът му, дребен пинчер, който дотогава се зъбеше на спокойната и приветлива маймунка, също отстъпи и подви късото си опашле.

Пазачът завъртя ръчката на телефона и след по-малко от минута се появи млад свещеник с цветущо ентузиазирано лице, който пътем бършеше длани в робата си — в случай че госпожа Колтър пожелае да си стиснат ръцете. Тя не пожела.

— Кой сте вие? — попита жената.

— Брат Луис — отвърна младежът, като се мъчеше да успокои демона си заек. — Член на Секретариата на Дисциплинарния съд. Ще бъдете ли така добра...

— Не съм дошла тук да любезнича с някакъв писар! — прекъсна го тя. — Отведете ме при отец Макфайл. Веднага!

Мъжът смутено се поклони и я поведе. Зад тях пазачът въздъхна с облекчение.

Брат Луис на два-три пъти безуспешно се опита да завърже разговор, накрая се отказа и мълчаливо придружи жената до апартаментите на Председателя в кулата. Отец Макфайл се молеше и ръката на горкия брат Луис се тресеше, докато чукаше на вратата. Отвътре се чу въздишка, последвана от стон, и нечии стъпки се приближиха до вратата.

При вида на застаналата на прага жена очите на Председателя се разшириха, а на устните му се появи хищна усмивка.

— Госпожо Колтър! — възкликна той и протегна ръка. — Много се радвам да ви видя. Кабинетът ми е студен и не мога да ви предложа гостоприемството, което заслужавате, но все пак заповядайте!

— Добър вечер — поздрави го тя и пристъпи в мрачната стая с каменни стени, а Председателят се втурна да ѝ поднесе стол. Жената се обърна към брат Луис:

— Благодаря. Бих пийнала чаша шоколад.

Никой нищо не ѝ беше предложил и тя знаеше колко оскърбително е да се отнася с младия секретар като със слуга, но той беше толкова жалък, че напълно си го заслужаваше. Председателят кимна и брат Луис трябваше да се погрижи за шоколада, колкото и да му беше неприятно.

— Разбирате, предполагам, че сте арестувана — заяви Председателят, сядайки на другия стол.

— Защо да си разваляме настроението още отсега? — усмихна се госпожа Колтър. — Дойдох тук доброволно още в мига, в който успях да избягам от крепостта на лорд Азриел. Всъщност, отче Председател, разполагам с доста информация за силите му, а също и за детето, и дойдох да я споделя.

— За детето, значи... Добре, започнете с това.

— Дъщеря ми е на дванайсет. Много скоро тя ще застане на прага на зрелостта и тогава ще бъде много късно да предотвратим

катастрофата. Природата и удобният случай ще изиграят ролята на барута и огъня. Благодарение на вашата намеса вероятността това да се случи е по-голяма отвсякога. Надявам се да сте доволни!

— Ваш дълг беше да я доведете тук и да я поверите на нашите грижи. А вие предпочетохте да се скриете в някаква затънтена пещера — макар че за мен си остава загадка как жена с вашия ум е могла да разчита, че никой няма да я открие там!

— За вас очевидно много неща са загадка, отче Председател, като се започне от връзката между майка и дете. Ако изобщо ви е минало дори за миг през ума, че ще оставя дъщеря си на грижите грижите! — на група мъжкар, обсебени от плътски помисли, мъже с мръсни нокти, лъхаци на застаряла пот, чиито похотливи погледи ще пъплят по тялото ѝ като хлебарки — ако сте си помислили, че мога да подложя детето си на подобно нещо, отче Председател, значи сте по-глупав, отколкото съм аз във вашите очи!

Той понечи да отговори, но в този миг на вратата се почука и влезе брат Луис с дървен поднос с две чаши шоколад. Остави подноса на масата, поклони се вдървено и се усмихна на Председателя, очевидно с надеждата, че ще го поканят да остане. Отец Макфайл обаче кимна към вратата и младежът неохотно си тръгна.

— А вие какво смятахте да правите? — попита той.

— Да я държа на сигурно място, докато опасността отmine.

— Каква може да е тази опасност?

— Мисля, че разбирате за какво става дума. Някъде змията изкусителка чака своя час и аз трябваше да им попреча да се срещнат.

— С нея има някакво момче.

— Да. И ако вие не се бяхте намесили, щях да ги държа под око и двамата. А сега един Бог знае къде са. Но със сигурност не са при лорд Азриел.

— Лордът ще ги търси, в това няма съмнение. Момчето притежава нож с необикновена мощ. Дори само заради него си струва да ги открият.

— Много добре го разбирам — кимна госпожа Колтър. — Аз успях да го счупя, но той пък успя отново да го поправи.

Тя се усмихваше. Нима ѝ харесваше това вироглаво хлапе?

— Знаем — промърмори председателят.

— Аха! — изрече жената. — Фра Павел изглежда е станал побърз. Навремето щеше да му трябва цял месец, за да стигне до тази информация.

Тя отпи от шоколада, който беше рядък и слаб. Мина ѝ през ума, че тези скучни попове са майстори да налагат собственото си въздържание и на гостите си, при това с увереността, че така е редно.

— Кажете ми за лорд Азриел — подкани я Председателят. — Разкажете ми всичко.

Госпожа Колтър се облегна удобно и започна да разказва — не всичко, подобно нещо и през ум не ѝ минаваше. Каза му за крепостта, за съюзниците, за ангелите, за мините и леярните.

Отец Макфайл я слушаше, без да помръдне, а демонът му гушер се беше превърнал в слух и поглъщаше жадно всяка дума.

— Как се озовахте тук? — попита Председателят.

— Откраднах един гироптер, но горивото му свърши и трябваше да го зарежа недалеч оттук. После продължих пеша.

— Лорд Азриел много усилено ли търси децата?

— Разбира се.

— Предполагам, че иска да се добере до ножа. Знаете ли, че той си има име? Скалните призраци от севера го наричат Богоунищожителя. Тъкмо към това се стреми Азриел, нали? Да унищожи Всемогъщия? Има хора, които твърдят, че Бог и без това вече е мъртъв. Явно Азриел не е от тях, щом като си е поставил за цел да го убие.

— Ако Бог е жив, тогава къде е? — въздъхна госпожа Колтър. — И защо вече не говори? В началото на света той се е разхождал из райската градина и е говорел с Адам и Ева. После се оттеглил и единствен Мойсей можел да чува гласа му. По-късно, по времето на Даниил, вече бил стар. А сега къде е? Още ли е жив, на някаква невъобразима възраст, немощен и оглупял, неспособен да мисли, да действа и да говори, дори и да умре? Ако се е превърнал в слабоумен старец, няма ли да е по-милосърдно, истинска проява на любов към Бога, да бъде намерен, за да му бъде поднесен дарът на смъртта?

Докато говореше, госпожа Колтър все повече се въодушевяваше. Запита се дали някога ще излезе жива оттук — но да говори така с този човек беше наистина опияняващо!

— А Прахът? — попита отец Макфайл. — При тази вопиюща ерес, какво мислите за Праха?

— Нищо не мисля — поклати глава жената. — Не знам какво е. И никой не знае.

— Аха... Е, започнах с това, че сте арестувана. Мисля, че е време да ви намерим място за спане. Ще ви настаним удобно и никой няма да ви причини зло, но не бива да се опитвате да избягате. Утре ще говорим повече.

Той позвъни и брат Луис влезе почти мигновено.

— Отведи госпожа Колтър в най-хубавата стая за гости — нареди Председателят. — И я заключи.

Най-хубавата стая за гости беше мизерна, бедно обзаведена, но поне беше чиста. След като ключът се превъртя зад гърба ѝ, госпожа Колтър се огледа за микрофон и скоро откри един в нощната лампа и втори под рамката на леглото. Изключи и двата и реши, че може да отдъхне, но я чакаше ужасна изненада.

От скрина зад вратата я наблюдаваше лорд Роке.

Тя извика и се подпря на стената, защото усети, че нозете ѝ се подкосяват. Жилоногият седеше с кръстосани крака и явно се чувстваше като у дома си. Нито тя, нито маймунката го бяха видели. Когато пулсът ѝ се поуспокои, госпожа Колтър си пое дъх и изрече:

— Кога щяхте да ме осведомите за присъствието си, любезни милорд? Преди да се съблека или след това?

— Преди това — отвърна той невъзмутимо. — Укротете демона си, за да не го укротя аз.

Златистата маймунка беше оголила зъби, а козината ѝ беше настръхнала. Изписаната на лицето ѝ злоба би ужасила всеки нормален човек, но лорд Роке само се усмихна. Шпорите му блестяха в мъждивата светлина на стаята.

Малкият шпионин се изправи и се протегна.

— Говорих с моя агент в крепостта. Лорд Азриел ви изпраща поздрав и ви моли да го информирате веднага щом научите какви са намеренията на тези хора.

Тя почувства как дъхът ѝ спира, сякаш лорд Азриел я беше тръшнал на земята след ожесточена борба. Очите ѝ се разшириха. Тя бавно се отпусна на леглото.

— За какво сте дошъл тук — да ме шпионирате или да ми помогнете?

— И двете. И имате късмет, че съм тук. Когато се появихте, те задействаха някакво анбарно устройство в подземието. Не знам какво е то, но около него се върти цял екип от учени. Вашата поява разбуди духовете.

— Не знам дали да се чувствам поласкана, или да се тревожа. Всъщност съм много уморена и смятам да си легна. Щом сте тук, за да ми помогнете, можете да останете на пост. А като начало просто се обърнете на другата страна.

Жилоногият се поклонил и застана с лице към стената, докато тя се изми в очукания леген, избърса се с излинялата кърпа и си легна. В това време демонът ѝ оглеждаше стаята — надникна в гардероба, под картината, зад завесите, през прозореца, където се очертаваха тъмните грамади на манастирските сгради. Лорд Роке го следеше внимателно. Най-сетне маймунката легна при госпожа Колтър и двамата тутакси потънаха в сън.

Лорд Роке не ѝ каза всичко, което беше научил от лорд Азриел. Съюзниците следяха полета на всички същества, които преминаваха над границите на републиката, и бяха забелязали съсредоточаване на неизвестни сили на запад, които бе възможно да са ангели, но можеха да са и нещо съвсем различно. Изпратените патрули, чиято цел бе да разузнаят обстановката, до този момент не бяха научили нищо. Силите, които се събираха там, се бяха обвили в непроницаема мъгла.

Шпионинът реши, че е най-добре да не тревожи госпожа Колтър — тя беше съвсем изтощена. Остави я да спи спокойно и започна да обикаля безшумно стаята — приближи се към вратата, после надникна през прозореца, като през цялото време оставаше нащрек.

Около час след като си беше легнала, отвън се чу едва доловим шум, някакво леко драскане и шепот. През процепа на вратата се промъкна слаба светлина. Лорд Роке се спотаи в най-тъмния ъгъл зад крака на стола, на който госпожа Колтър беше оставила дрехите си.

След около минута се чу превъртане на ключ в ключалката. Вратата се откряна едва-едва, после светлината угасна.

Лорд Роке виждаше доста ясно в слабия светлик, който се процеждаше през тънките завеси, но новодошлият трябваше да почака,

докато очите му свикнат с полумрака. Най-сетне вратата се отвори още малко и младият свещеник, брат Луис, се вмъкна в стаята.

Той се прекръсти и се приближи на пръсти до леглото. Лорд Роке се приготви за скок, но младежът само се надвеси над госпожа Колтър и се вслуша в равномерното ѝ дишане. Когато се увери, че е дълбоко заспала, се обърна към тоалетната масичка.

Закри с ръка фенерчето си и едва тогава го включи. През пръстите му се промъкна тънък лъч. Той се наведе над масичката така, че носът му почти я докосваше, но каквото и да търсеше, то явно не беше там. Госпожа Колтър беше оставила няколко неща, преди да си легне — шепа монети, пръстен, часовник. Ала брат Луис очевидно не се интересуваше от тях.

Младежът отново се обърна към спящата жена и този път явно откри онова, което търсеше, защото изсъска тихичко през зъби. Предметът, който му трябваше, беше медальонът, окачен на златна верижка на врата на госпожа Колтър.

Лорд Роке се промъкна безшумно покрай стената и застана до вратата.

Свещеникът пак се прекръсти, пое си дълбоко дъх и се наведе над леглото — и в този миг маймунката се размърда.

Младежът застина с протегнати ръце. Демонът заек трепереше в краката му. Можеше поне да стои на пост, да пази нещастника, помисли си лорд Роке. Маймунката се обърна на другата страна и отново притихна.

Брат Луис остана така близо минута, после отново протегна треперещите си ръце към жената. Разкопчаването на верижката му отне толкова много време, че лорд Роке вече очакваше утрото да го свари в тази поза, но най-сетне младият свещеник се изправи с медальона в ръка.

Шпионинът, бърз и безшумен като мишка, успя да се шмугне през откренатата врата още преди свещеникът да е прекрачил прага. Спотаи се в тъмния коридор, а когато младежът заключи вратата, тръгна по петите му.

Брат Луис се запъти към кулата, а когато Председателят му отвори вратата, жилоногият бързо се мушна в стаята и се сви зад иконостаса в ъгъла, откъдето можеше да слуша и да наблюдава необезпокояван.

Отец Макфайл не беше сам — алетиометристът Фра Павел се беше надвесил над книгите си, а до прозореца нервно пристъпваше от крак на крак още един мъж. Беше доктор Купър, теологът експериментатор от Болвангар.

— Добра работа, братко Луис — похвали го Председателят. — Дай го тук. Седни и дай да го видя. Браво, браво!

Фра Павел отмести една книга и младият свещеник остави медальона на масата. Останалите се надвесиха над него. Отец Макфайл се опита да го отвори, но не успя. Доктор Купър му подаде джобно ножче и след малко се чу меко щракане. Председателят си пое дълбоко дъх.

Лорд Роке безшумно се покатери върху масата, та да надникне и той. В светлината на газената лампа проблесна нещо с цвета на старо злато. Беше кичур коса и Председателят го въртеше в пръстите си и го оглеждаше от всички страни.

— Сигурен ли сте, че е на детето? — попита.

— Убеден съм — уморено го увери Фра Павел.

— Ще стигне ли, доктор Купър?

Бледият мъж се наведе и пое кичура от ръката на Председателя, после го поднесе към лампата.

— Да — каза той. — И едно косъмче е напълно достатъчно. Имаме материал в изобилие.

— Радвам се да го чуя. А сега, братко Луис, трябва отново да окачиш медальона на шията на прекрасната дама.

Раменете на младия свещеник увиснаха. Беше се надявал, че задачата вече е изпълнена. Председателят сложи кичура на Лира в един плик и затвори медальона, като в същото време се оглеждаше наоколо, и лорд Роке трябваше да изчезне от полезрението му.

— Отче Председател — обади се брат Луис, — аз, разбира се, ще направя онова, което ми нареждате, но мога ли да попитам за какво ви е косата на детето?

— Не, братко Луис, защото това ще те разстрои. Остави тези неща на нас. А сега върви!

Младежът взе медальона и излезе, преглъщайки яда си. Лорд Роке си помисли да тръгне с него и да събуди жената в момента, в който свещеникът се опитва да окачи верижката на шията ѝ, но по-важно беше да разбере какви са намеренията на тези хора.

Когато вратата се затвори, жилоногият се върна обратно в сянката и се заслуша.

— Как разбрахте, че е там? — попита ученият.

— Всеки път, когато споменеше детето, тя опипваше медальона — отвърна Председателят. — Е, след колко време ще сте готови?

— Въпрос на часове — увери го доктор Купър.

— А косата? Какво ще правите с нея?

— Ще я поставим в резониращата камера. И тъй като всеки индивид е уникален, а подреждането на гениите частици е неповторимо... Как да ви кажа, след като информацията бъде анализирана, тя се кодира в серия от анбарни импулси и се препраща на прицелното устройство, а то от своя страна засича местонахождението на първоизточника където и да се намира той. При този процес всъщност се използва еретичната хипотеза на Барнард-Стоукс, идеята за множественост на световите...

— Не се притеснявайте, докторе. Фра Павел ми каза, че детето било в друг свят. Продължавайте, моля ви. И действието на бомбата се направлява с помощта на косата, така ли?

— Да, така е. Силата ѝ се насочва към косата, от която е отрязан този кичур.

— И когато избухне, детето ще бъде унищожено, независимо къде се намира?

Ученият пое дълбоко дъх, накрая промърмори неохотно:

— Да. — После преглътна и продължи: — Енергията, която ни е нужна, е огромна. Анбарна енергия. Както при атомната бомба е нужно високоексплозивно вещество, което да предизвика верижната реакция в урана, така и това устройство има нужда от колосален заряд, който да освободи далеч по-огромната енергия на процеса на разединяване. Чудех се дали...

— Няма никакво значение къде се извършва детонацията, нали така казахте?

— Да. Точно в това е смисълът. Всяко място ни устройва.

— И всичко е напълно готово?

— Да, след като вече имаме косата. Но енергията...

— Погрижил съм се за това. Водно-анбарната централа при Сен-Жан-лез-0 ще работи за нас. Енергията, която се произвежда там, е напълно достатъчна, нали?

— Да — кимна ученият.

— Тогава можем да започваме. Вървете и проверете апаратурата, доктор Купър. Подгответе я за транспортиране по най-бързия начин. В планините времето се мени бързо и май се задава буря.

Ученият взе малкия плик с косата на Лира, поклони се сковано и излезе. Лорд Роке си тръгна заедно с него, безшумен като сянка.

В мига, в който се отдалечиха на безопасно разстояние от покоите на Председателя, жилоногият се хвърли върху учения. Доктор Купър, който тъкмо слизаше по стълбите, усети болезнено убождане в рамото и сграбчи трескаво парапета, ала ръката му беше странно отслабнала и той се търколи надолу по стъпалата, за да се приземи полужив на площадката.

Лорд Роке изтръгна плика от конвулсивно стиснатата ръка на мъжа с известно усилие, защото беше два пъти по-голям от него, и пое към стаята на госпожа Колтър, като се стараеше да върви в сянката.

Пролуката под вратата беше тъкмо толкова голяма, колкото да се промъкне през нея. Брат Луис вече си беше отишъл, но не се беше осмелил да закопчае верижката около шията на жената, а я беше оставил на възглавницата до главата ѝ.

Лорд Роке притисна ръката ѝ, за да я събуди. Госпожа Колтър беше уморена до смърт, но въпреки това веднага отвори очи и седна в леглото.

Жилоногият ѝ разказа какво е видял и ѝ подаде плика.

— Трябва да го унищожите веднага. Онзи човек каза, че и един косъм бил достатъчен.

Тя погледна кичурчето тъмноруса коса и поклати глава.

— Късно е. Това е само половината кичур, който отрязох от косата на Лира. Сигурно са запазили някъде другата половина.

Лорд Роке изсъска от гняв.

— Да, той се огледа и аз трябваше да се скрия... Сигурно тогава го е отделил.

— И няма никакъв начин да разберем къде го е сложил — кимна госпожа Колтър.

— Но ако успеем да намерим бомбата...

— Шшт!

Беше златистата маймунка, която дебнеше и се послушваше пред вратата. Тогава и те чуха звука — тежки стъпки, които бързаха към

стаята.

Госпожа Колтър пхна плика с кичура коса в ръцете на лорд Роке, който тутакси скочи върху гардероба. Когато ключът се завъртя шумно в ключалката, тя вече беше легнала и с демона ѝ се преструваха на заспали.

— Къде е? Какво го направихте? Как успяхте да нападнете доктор Купър? — прегракнало изръмжа Председателят, осветявайки леглото.

Госпожа Колтър вдигна ръка да заслони очите си и седна с престорено усилие.

— Както виждам, добре се грижите гостите ви да не скучаят промърмори тя сънено. — Това някаква нова игра ли е? А моята роля каква е? И кой е този доктор Купър?

Заедно с отец Макфайл в стаята беше влязъл вратарят, който обикаляше със запален факел и надничаше по ъглите и под леглото. Председателят не се чувстваше съвсем на място — очите на жената бяха подпухнали от съня и примижаваха срещу светлината. Беше очевидно, че не е напускала леглото.

— Вие имате съучастник! — заяви той. — Някой е нападнал един от гостите на колежа. Кой е той? Кого доведохте със себе си? И къде е сега?

— Нямам никаква представа за какво говорите. И какво е това...

Ръката, на която се подпираше, неочаквано се беше натъкнала на медальона върху възглавницата. Тя замълча, вдигна верижката и погледна Председателя с такъв изумено-сънен поглед, че лорд Роке се възхити от неподражаемостта ѝ изпълнение.

— Но това е моят... какво прави тук? Отче Макфайл, кой е влизал в стаята? Някой е разкопчал верижката. И къде е косата на Лира? В медальона имаше кичур от косата на детето ми. Кой го е взел? Защо? Какво става тук?

Беше се изправила, косата ѝ беше разбъркана, а гласът ѝ издаваше крайно объркване и гняв.

Отец Макфайл отстъпи назад и притисна ръка към челото си.

— Някой трябва да е дошъл с вас! — изстена той. — Не може да нямаме съучастник. Къде го скрихте?

— Нямам съучастници! — гневно го прекъсна госпожа Колтър. Ако тук се спотайва някой невидим убиец, той трябва да е самият

дявол! И мога да ви кажа, че сигурно се чувства като у дома си!

— Отведете я в подземията! — нареди Председателят на стражата. — И я оковете. Знам как да изляза наглава с тази жена! Трябваше да се сетя още когато я видях да влиза!

Тя се огледа с безумен поглед и за част от секундата срещна очите на лорд Роке, които блестяха в мрака под самия таван. Жилоногият тутакси улови намерението ѝ и вече знаеше какво се иска от него.

25. СЕН-ЖАН-ЛЕЗ-О

Гривна от блестяща коса около голата кост.
Джон Дън

Водопадът Сен-Жан-лез-О се сгромолясваше стремглаво между острите скални зъбери в източния край на едно разклонение на Алпите, а централата беше прилепена до планинския склон над него. Околността беше дива, същински пущинак, и никой не би и помислил да строи тук нещо, ако не беше възможността хилядите тонове вода, които падаха с рев между скалите, да се превърнат в мощна анбарна енергия.

Вечерта след ареста на госпожа Колтър се разрази буря. Недалеч от простата каменна фасада на централата един цепелин се бореше с яростните пориви на вятъра. Прожекторите в долната част му придаваха вид на огромно чудовище, застанало на няколко крака, всъщност лъчи, което бавно се снишава, за да легне в подножието на планината.

Но пилотът не беше доволен — вятърът продължаваше да връхлита на тласъци, а жиците, стълбовете и трансформаторите бяха прекалено близо. Ако цепелинът, пълен с избухлив газ, попаднеше между тях, това щеше да бъде краят. Леденият дъжд, примесен със сняг, биеше косо по огромния корав балон на возилото с грохот, който почти заглушаваше воя на претоварените двигатели, и пречеше на видимостта.

— Не може тук! — изкрещя пилотът, надвиквайки шума. — Ще заобиколим зад разклонението.

Отец Макфайл наблюдаваше със стиснати зъби действията на пилота, който дръпна лоста. Цепелинът се издигна косо и полетя над хребета. Краката лъчи внезапно се удължиха, сякаш опипвайки пътя си

сред канарите, а долните им краища се изгубиха сред талазите от дъжд и мокър сняг.

— Не можеш ли да се приближиш повече до централата? — извика Председателят, като се наведе напред, за да надвика шума на моторите.

— Не и ако искате да кацнем — отвърна пилотът.

— Да, искам да кацнем. Добре, ще ни оставиш от другата страна.

Пилотът даде нареждания на екипажа да се приготвят за кацане. Апаратурата, която щяха да стоварят, беше тежка и в същото време крехка, така че трябваше да се приземят стабилно. Председателят се облегна назад, като потропваше с пръсти по облегалката на седалката и гризеше устни, но остави пилота да си върши работата както намери за добре.

Лорд Роке наблюдаваше и слушаше внимателно от скривалището си в дъното на кабината. Няколко пъти по време на полета дребната му сянка се мярна зад металната мрежа и всеки можеше да го види, стига да си обърнеше главата. Но ако искаше да чуе нещо, трябваше да се изложи на риска да го забележат.

Когато усети по движението, че цепелинът всеки момент ще спре, той тихо се измъкна от кабината и се запъти към пасажерската част. Вътре беше настъпило оживление — членове на екипажа, техници и свещеници се движеха насам-натам, улисани в работа. Демоните на много от тях бяха кучета, които следяха действията на мъжете с нескрито любопитство. Сред тях седеше госпожа Колтър, будна и притихнала, и държеше в скута си златистата маймунка, чието изражение беше по-злобно отвсякога.

Лорд Роке изчака удобен момент и бързо се стрелна към нея. След секунда вече се беше скрил в сянката на рамото ѝ.

— Какво правят? — шепнешком попита тя.

— Кацат. Близко сме до централата.

— С мен ли ще останете, или ще работите сам?

— Ще остана с вас. Трябва да се скрия под палтото ви.

Тя беше облечена в дебел кожух и едва дишаше в горещината на помещението, но не можеше да се съблече — ръцете ѝ бяха вързани.

— Хайде! — прошепна жената, след като се озърна, и шпионинът се шмугна под палтото ѝ.

Там откри дебело подплатен джоб и се настани удобно. Златистата маймунка грижливо поправи копирената ѝ яка като някой придирчив моделиер, който се грижи за вида на любимия си модел, а всъщност искаше да се увери, че лорд Роке е добре скрит в гънките на палтото.

Успяха тъкмо навреме. Само минута по-късно към госпожа Колтър се приближи въоръжен войник и ѝ нареди да слиза.

— А трябва ли да остана с белезниците? — попита тя.

— Не са ми наредили да ги сваля — отвърна войникът. — Станете, ако обичате.

— Но ако не ги свалите, не мога да се държа. Схванала съм се цял деня седя на едно място. И нямам оръжие, нали ме претърсихте. Попитайте Председателя наистина ли се налага да стоя с белезници. Нали не се боите, че мога да избягам в тази пустош?

Лорд Роке беше неподатлив за чара ѝ, но му беше интересно да наблюдава въздействието му върху другите. Стражът беше млад мъж. Трябваше да пратят на негово място някое старо куче.

— Сигурен съм, че няма да избягате, госпожо — каза той, — но заповедите ми са такива. Поставете се на мое място... Станете, ако обичате и ако се спънете, аз ще ви задържа.

Тя се изправи и лорд Роке усети как тръгва тромаво към изхода. Госпожа Колтър беше най-грациозното човешко същество, което жилоногият беше виждал някога. Тази непохватност беше престорена. В мига, в който стъпи на стълбата, тя се спъна и извика. Шпионинът усети тласъка, когато войникът я сграбчи за ръката и я задържа. Чу и новите звуци — воя на вятъра, тихото бръмчене на двигателите, които сега захранваха прожекторите, гласове, издаващи припрени заповеди.

Докато слизаха по стълбата, госпожа Колтър се опираше тежко на войника. Тя говореше тихо и лорд Роке чу само отговора му:

— Сержантът, госпожо... Ей там, до големия сандък... Ключовете са у него, но не смея да го питам. Извинявайте.

— Разбирам — въздъхна жената примирено. — Благодаря ви все пак.

Лорд Роке чу тропот на подковани обувки, после и шепота ѝ:

— Чухте ли за ключовете?

— Кажете ми къде е сержантът. В каква посока и на какво разстояние...

— На десетина мои крачки оттук. Едрият мъж вдясно. Връзката с ключовете виси на колана му.

— Не ми върши работа, ако не знам кой точно е ключът. Не го ли видяхте, когато ви слагаха белезниците?

— Видях го, къс и дебел ключ с черна лепенка около него.

Лорд Роке се спусна на ръце по дебелата подплата на палтото и стигна до обточения с кожа край, някъде около коленете й. Там се повеси и се огледа.

Бяха инсталирали прожектори, които осветяваха ярко мокрите скали. Ала докато се озърташе, шпионинът видя как светлината се измести, после внезапно угасна. Вероятно причината беше силният вятър.

Той скочи на земята и се втурна през кишата към сержанта, който се хвърли напред да задържи падащия прожектор.

В бъркотията лорд Роке сграбчи крака на мъжа, който притичваше край него, вкопчи се в подгизналите камуфлажни панталони и заби шпората си в плътта точно над високата обувка.

Сержантът изхриптя и се повали тежко, сграбчил крака си. Опитваше се да си поеме дъх, да извика, но напразно. Лорд Роке го пусна и отскочи встрани от падащото тяло.

Никой не забеляза — воят на вятъра и бръмченето на моторите заглушиха вика на мъжа, а мракът скри тялото му. Ала наблизко имаше и други и трябваше да се бърза. Лорд Роке се приближи. Ключовете лежах в локва леденостудена вода и той трябваше да прехвърли няколко къса стомана, дебели колкото ръката му и дълги почти колкото него самия, докато накрая откри онзи с черната лепенка. Сега трябваше да се пребори със закопчалката на халката, а и дъждът, който беше преминал в град, беше сериозен проблем ледените късчета бяха по-големи от юмука му.

— Добре ли сте, сержант? — прозвуча нечий глас над главата му.

Демонът на войника скимтеше и душеше демона на сержанта, който лежеше в несвяст. Нямаше време за губене — лорд Роке скочи и заби шпората си в мъжа, който се строполи до сержанта.

След дълга борба жилоногият най-сетне успя да разкопчае халката, но после трябваше да откачи шест големи ключа, за да освободи онзи с черната лепенка. Прожекторът можеше да светне

всеки миг, но дори и в полумрака нямаше да мине много време, докато забележат, че двама от хората им липсват...

Докато измъкваше ключа, наблизко прозвуча вик. Той напрегна всичките си сили и с отчаяно усилие успя да примъкне парчето метал и да се скрие с него зад един камък — тъкмо навреме, за да не бъде стъпкан. Някой извика да включат прожектора.

— Какво е това, стреляли ли са?

— Нищо не съм чул...

— Дишат ли?

После отново блесна прожекторът и освети лорд Роке, който стоеше открит и незащитен като заслепена от фарове лисица. Шпионинът застина, само очите му се стрелкаха наляво и надясно. Когато се увери, че вниманието на всички е насочено към двамата мъже, паднали така мистериозно, той метна ключа на рамо и хукна към госпожа Колтър, като заобикаляше локвите и камъните.

Секунда по-късно белезниците бяха отключени. Тя ги остави на земята, а лорд Роке се вкопчи в палтото ѝ и се изкатери чевръсто до рамото ѝ.

— Къде е бомбата? — прошепна в ухото ѝ.

— Точно сега я разтоварват. В онзи, големия сандък. Не мога да направя нищо, докато не я извадят, но дори и тогава...

— Добре — прекъсна я Роке, — сега бягайте! Скрийте се. Аз ще стоя тук и ще наблюдавам. Бягайте!

Той пъргаво се смъкна по ръкава ѝ и скочи. Жената безшумно се промъкна по-далеч от светлината, отначало предпазливо, за да не я забележи стражата, после се приведе и хукна с все сила под дъжда към склона. Златистата маймунка тичаше пред нея и търсеше път.

Зад гърба ѝ се разнесоха объркани викове, сред които прозвуча мощният глас на Председателя, който се опитваше да внесе ред в суматохата. Тя си спомни острата болка и халюцинациите, които ѝ беше причинила шпората на кавалера Тиалис, и съжали двамата мъже.

Не след дълго вече се беше изкачила доста високо по мокрите скали и единственото, което виждаше долу, беше люшкащата се светлина на прожектора, осветяващ огромния издут търбух на цепелина. Скоро тя отново угасна и сега се чуваше само ревят на моторите, които се опитваше да заглуши воя на вятъра и грохота на водопада.

Техниците от хидроанбарната централа се опитваха да прехвърлят през върха на хребета здрав кабел до бомбата.

Целта на госпожа Колтър не беше да се измъкне жива от положението. Това беше на второ място. Целта ѝ беше да измъкне кичура на Лира, преди да са задействали бомбата. След ареста ѝ лорд Роке изгори кичура от плика и разпръсна пепелта, после се промъкна в лабораторията и видя как поставят малката къдрица с цвят на старо злато в резониращата камера. Шпионинът знаеше къде точно е косата и как да отвори камерата, но ярката светлина и блестящите повърхности в лабораторията правеха задачата му непосилна, още повече, че вътре през цялото време шетаха хора.

Налагаше се да действат след монтирането на бомбата.

Това щеше да бъде още по-трудно заради онова, което Председателят възнамеряваше да стори с госпожа Колтър. Енергията на бомбата идваше от прекъсването на връзката между човек и демон, а това означаваше разединяване, телена клетка, сребърна гилотина. Той искаше да прекъсне изконната връзка между жената и златистата маймунка и да използва отделената енергия, за да унищожи дъщеря ѝ. Двете с Лира щяха да загинат благодарение на средството, което госпожа Колтър сама беше изобретила.

Единствената ѝ надежда беше лорд Роке. Ала по време на тихия им разговор в цепелина той ѝ беше обяснил действието на отровните си шпори — не можеше да ги използва непрекъснато, защото с всяко ужилване отровата отслабваше. Трябваше му около денонощие, за да се възстанови напълно. Не след дълго най-силното му оръжие щеше да изгуби действието си и тогава им оставаше само умът.

Жената откри една скална издатина край корените на голяма ела, поникнала на самия склон, и седна да си почине и да се огледа.

Над нея, точно на ръба на оврага, брулена от всички ветрове, се издигаше централата. Техниците бяха поставили няколко прожектора, за да улеснят прехвърлянето на кабела до бомбата. Госпожа Колтър чуваше гласовете им, отривистите заповеди, виждаше промъкващата се между дърветата светлина. Кабелът, дебел колкото мъжка ръка, беше изтеглен с камион до върха на склона и, съдейки по скоростта, с която се придвижваха надолу сред скалите, мъжете щяха да стигнат до бомбата след не повече от пет минути.

Край цепелина отец Макфайл беше строил войниците. Няколко мъже застанаха на стража, стиснали здраво пушките, и се вглеждаха в дъжда. Останалите отвориха сандъка с бомбата и се приготвиха да я съединят с кабела.

Госпожа Колтър познаваше до ужас една част на огромното тромаво съоръжение — телената клетка със сребърната гилотина отгоре. Тя се намираше в единия край на устройството. Останалото ѝ беше непознато — за нея всички тези проводници, тръбички, кондензатори, изолации не означаваха нищо. Ала там някъде сред цялата тази бъркотия се намираше малкото кичурче коса, от което зависеше всичко.

Внезапно прозвуча вик. Един войник изпусна пушката си и се строполи на земята, като риташе и виеше от болка. Председателят погледна към небето, сложи ръце на устата си и нададе пронизителен вик.

Какво ставаше?

Миг по-късно госпожа Колтър вече знаеше отговора. Беше невероятно, невъзможно, но една вещица се спусна и кацна до Председателя, който извика, опитвайки се да заглуши воя на вятъра:

— Претърси наоколо! Някой помага на жената. Вече рани няколко от хората ми. Ти виждаш в тъмното. Открий го и го убий!

— Нещо ще се случи — изрече вещицата с ясен глас, който достигна до укритието на госпожа Колтър. — Нещо се приближава от север, усещам го!

— Няма значение. Намери онова същество и го унищожил! Не може да е далеч. Търси и жената. Тръгвай!

Вещицата се подчини и излетя.

Внезапно маймунката сграбчи ръката на госпожа Колтър и ѝ посочи нещо.

Тя се вгледа и видя лорд Роке, легнал съвсем открит върху туфа мъх. Как беше възможно да не го видят? Но нещо се беше случило, защото той не помръдваше.

— Върви да го донесеш! — нареди жената.

Маймунката се приведе и с подскоци се насочи към малкото зелено петно сред скалите. Златистата ѝ козина скоро потъмня от дъжда и прилепна към тялото ѝ, но това не я правеше невидима.

В това време отец Макфайл отново беше насочил вниманието си към бомбата. Техниците от централата вече бяха изтеглили кабела и сега го свързваха.

Госпожа Колтър се запита какво ли мисли да прави Председателят сега, когато жертвата му се беше изплъзнала. Когато се обърна и погледна през рамо, тя видя изражението му — напрегнато и съсредоточено, наподобяващо по-скоро маска, отколкото човешко лице. Устните му шепнеха молитва, очите му бяха широко отворени и дъждът биеше право в тях — всичко това напомняше на мрачна испанска картина на светец, опиянен от собственото си мъченичество. Госпожа Колтър усети как я пронизва страх, защото разбра какво се кани да направи той. Намерението му беше да пожертва себе си. Бомбата щеше да избухне, с нея или без нея.

Скачайки от камък на камък, маймунката стигна до лорд Роке.

— Левият ми крак е счупен — спокойно обясни шпионинът. — Онзи последният ме настъпи. Слушай ме внимателно...

Докато маймунката го отнасяше на ръце по-далеч от светлината на прожекторите, лордът обясни какво точно представлява резониращата камера и как може да се отвори. Двамата бяха практически под носа на войниците, но стъпка по стъпка, от сянка на сянка, маймунката се промъкваше незабелязано с малкия си товар към укритието.

Госпожа Колтър, която гледаше и хапеше устни, чу свистене на въздух и тежък удар — не в нея, а в дървото. От ствола стърчеше стрела, едва на няколко сантиметра от ръката ѝ, и още трептеше. Тя се отдръпна светкавично, преди вещицата да е пратила следващата стрела, и се свлече по склона към маймунката.

Онова, което последва, се случи твърде бързо. Прогърмя пушечен залп и по склона плъзна облак лютив дим, макар да не се виждаха пламъци. Златистата маймунка остави лорд Роке на земята и се втурна да помага на госпожа Колтър. В този миг вещицата се спусна отгоре с нож в ръка. Лорд Роке се облегна на най-близката скала, а госпожа Колтър се хвърли срещу нападателката. Двете се вкопчиха яростно една в друга, а в това време маймунката се зае да къса игличките от клонката от омаен бор, на която беше долетяла вещицата.

Междувременно Председателят се опитваше да напъха демона си гущер в по-малката от двете сребърни клетки. Демонът пищеше,

гърчеше се и хапеше, но той го отръска от ръката си и бързо затръшна вратичката. Техниците вече довършваха приготовленията си и проверяваха показанията на уредите.

Изведнъж от нищото с див крясък изникна морска чайка и сграбчи жилоногия в ноктите си. Беше демонът на вещицата. Лорд Роке се отбраняваше с всички сили, но птицата го държеше здраво, а след малко на помощи се притече и вещицата, която се изтръгна от ръцете на госпожа Колтър, метна се на оскубаната си клонка и излетя.

Госпожа Колтър се хвърли към бомбата. Димът я сграбчи за гърлото и носата като хищни нокти — беше сълзотворен газ. Повечето войници бяха нападали или се превиваха и кашляха (и откъде ли беше дошъл този газ?), но вятърът бързо го разнесе и те започваха да се съвземат. Огромният сребърен корем на целелина се издигаше над бомбата, изпъвайки въжетата, а сребристите му бордове лъщяха от влагата.

В този миг някъде отгоре прокървения ужасен вик, от който ушите ѝ писнаха, толкова силен и изпълнен със смъртен страх, че дори маймунката уплашено се вкопчи в нея. Секунда по-късно вещицата се сгромоляса в краката на отец Макфайл и костите ѝ изпращяха злоещо.

Госпожа Колтър се втурна към нея да види дали жилоногият е оживял след падането. Ала лорд Роке беше мъртъв. Шпората му беше забита до корен в шията на вещицата.

Самата вещица още беше жива и устните ѝ се гърчеха в предсмъртна агония.

— Нещо идва... — изхърка тя. — Идва... още нещо...

Думите ѝ звучаха напълно безсмислено. Председателят вече прекрачваше тялото ѝ, за да стигне до по-голямата клетка. Демонът му тичаше по стените на съседната клетка, ноктите му караха сребърната мрежа да звъни, а гласът му пишеше за милост.

Златистата маймунка се хвърли към отец Макфайл, но не за да го нападне — тя се покатери чевръсто на рамото му и скочи към сложната плетеница от проводници и тръбички. Резониращата камера. Председателят се опита да я хване, но госпожа Колтър сграбчи ръката му и се помъчи да го задържи. Не виждаше нищо — дъждът биеше в очите ѝ, а сълзотворният газ още не се беше разнесъл напълно.

Наоколо продължаваха да стрелят. Какво ставаше?

Прожекторите се люлееха на вятъра и всичко танцуваше в светлината им, дори и черните скали. Председателят и госпожа Колтър се вкопчиха един в друг, деряха, щипеха, късаха и хапеха, но тя беше уморена, а той беше силен. Ала нея я тласкаше отчаянието и може би щеше да успее да го издърпа по-далеч от клетката, но част от нея следеше демона, който дърпаше и блъскаше ръчките на апарата...

В този миг силен удар се стовари върху слепоочието ѝ и я зашемети. Председателят се изтръгна от ръцете ѝ и се метна към клетката, целият окървавен, и миг по-късно вратата се затръшна зад гърба му.

Маймунката беше отворила камерата — стъклена врата върху тежки панти — и вече бъркаше вътре. Кичурът беше там, притиснат между две гумени възглавнички, защипани с метална скоба! Работата се усложняваше още повече. Госпожа Колтър се изправи с треперещи ръце и разтърси с все сила сребърната мрежа, вперила поглед в блестящото острие и лъскавите клеми, в човека вътре. Маймунката откопчаваше скобата, а в това време Председателят вече съединяваше проводниците. Лицето му пламтеше от мрачно опиянение.

Избухна ослепителна бяла светлина, нещо изтрещя оглушително силуетът на маймунката се праметна във въздуха. Заедно с нея се дигна и малко златисто облаче — дали не беше косата на Лира? Но каквото и да беше, само след миг то се стопи в мрака. Госпожа Колтър стискаше мрежата, отпусната с цялата си тежест върху нея, а главата ѝ бучеше и сърцето ѝ биеше до пръсване.

Нещо се беше случило със зрението ѝ. Виждаше с ужасяваща яснота и най-малките подробности и цялото ѝ същество беше съсредоточено върху един-единствен детайл, най-важния в цялата вселена — тъмнозлатист косъм, залепнал за една от гумените възглавнички в резониращата камера.

Тя изкрещя отчаяно и разтърси клетката, опитвайки се с малкото останала ѝ сила да освободи косъма. Председателят прокара длани по лицето си и изтри дъждовните капки. Устните му се движеха, но тя не чуваше нито дума. С последно усилие се хвърли върху машината с цялата си тежест в мига, в който той съедини двата проводника. Искрящото сребърно острие се спусна надолу.

Някъде нещо избухна, но госпожа Колтър вече не усещаше нищо.

Нечии ръце я вдигнаха. Ръцете на лорд Азриел.

Зад него стоеше мислелетът, кацнал стабилно на склона върху металните си крака. Мъжът я взе на ръце и я понесе към машината, без да обръща внимание на стрелбата, на лютия дим и тревожните викове.

— Мъртъв ли е? Избухна ли бомбата? — промълви тя.

Лорд Азриел седна до нея в кабината, а след малко вътре скочи и снежният леопард, понесъл в зъбите си зашеметената маймунка. Лорд Азриел хвана лоста и возилото излетя като птица във въздуха. Долу като мравки тичаха насам-натам разтревожени мъже. Някои от хората бяха мъртви, други пълзяха със сетни сили по скалите. Дебелият кабел от централата се виеше като змия през целия този хаос и стигаше до лъскавата бомба, където в сребърната клетка лежеше сгърченото тяло на Председателя.

— А лорд Роке? — попита лорд Азриел.

— Мъртъв е — прошепна тя.

Той натисна едно копче и към люшкация се цепелин се устреми огнено копие. Само след миг целият кораб разцъфна като роза от бял пламък, поглъщайки и мислелета, който обаче остана да виси невредим и неподвижен сред огнената стихия. Лорд Азриел отново дръпна лоста и возилото бавно се отдалечи, а под него пламтящият цепелин поляка се спусна и покри цялата сцена — бомбата, кабела, войниците и всичко останало. Огънят и димът набраха скорост, плъзнаха по склона, изпепелявайки смолистите дървета като факли, и накрая опряха в белите води на водопада, който ги погълна.

Лорд Азриел дръпна още веднъж лоста и мислелетът се понесе на север. Ала госпожа Колтър не можеше да откъсне очи от сцената под тях. Тя дълго гледа назад с насълзени очи, докато пожарът се превърна в тънка оранжева линия, драсната върху чернилката на нощта и поръбена с дим и пяна. После всичко изчезна в мрака.

26. БЕЗДНАТА

*Слънцето напусна своя мрак и си намери свежо утро, а
светлата луна ликува, в безоблачната ясна нощ...*

Уилям Блейк

Беше тъмно като в рог и мракът притискаше клепачите на Лира с такава сила, че момичето почти усещаше тежестта на хилядите тонове скала над тях. Единствената светлина идеше от фосфоресциращата опашка на едното водно конче, но дори и тя избледняваше, защото бедните насекоми не бяха успели да си намерят храна в света на мъртвите и кончето на кавалера беше умряло. Тиалис седеше на рамото на Уил, а Лира държеше на дланта си кончето на лейди Салмакия, която милваше треперещото създание и му шепнеше нежно. Тя му даде няколко трошички от бисквити, а после и от собствената си кръв. Ако Лира я беше видяла, щеше да предложи кръвта си, защото имаше повече, но сега единственото, което можеше да направи, беше да опира здраво крака в скалата и да внимава да не си удари главата.

Харпията Безименна ги беше отвела в лабиринт от пещери, през които по нейните думи можеше да се стигне до място, откъдето най-лесно да отворят прозорец към съседен свят. Зад тях пристъпваше безбройната тълпа от духове. Тунелът беше изпълнен с шепота на милиони гласове — онези отпред окуражаваха събратята си, които идеха след тях, смелите насърчаваха плахите, старите вдъхваха надежда на младите.

— Още много път ли има, Безименна? — тихо попита Лира. Горкото конче умира и скоро ще останем без светлина.

Харпията спря и се обърна.

— Просто ме следвай. Ако не виждаш, послушвай се. Ако не чуваш, опипвай.

Очите ѝ искряха в полумрака. Лира кимна.

— Добре, но аз вече не съм толкова силна както някога, нито съм толкова смела — поне не колкото преди. Моля те, не спирай. Ще те следваме. Продължавай да вървиш, Безименна.

Харпията се обърна напред и продължи пътя си. Светлината на водното конче с всяка минута отслабваше и момичето разбра, че скоро съвсем ще помръкне.

Направи крачка напред, но в този миг зад гърба ѝ прозвуча глас — познат глас:

— Лира... Лира, дете...

Тя се обърна смаяна.

— Господин Скорзби! О, колко се радвам да ви чуя! Ами да, вие сте, даже ви виждам... Така ми се иска да мога да ви докосна!

В слабата светлина едва успя да различи слабата му фигура и ироничната усмивка и ръката ѝ сама се вдигна към него, но напразно.

— И аз, миличка. Но сега ме чуй — там горе се очертават проблеми и те са свързани с теб. Не ме питай повече. Това ли е момчето с ножа?

Уил го гледаше с широко отворени очи, любопитен да види най-сетне този стар приятел на Лира, но сега погледът му се плъзна край него, за да спре върху застаналия малко по-настрани призрак. Лира веднага го позна и се смая — пред нея стоеше едно по-възрастно копие на Уил. Същата издадена челюст, същата стойка...

Още преди момчето да се съвземе, баща му заговори:

— Слушай, нямаме време да говорим... просто прави това, което ти казвам. Вземи ножа и потърси мястото, където са отрязали кичур от косата на Лира.

Изрече думите настойчиво и Уил побърза да се подчини. Лира гледаше уплашено и попипваше косата си.

— Махни си ръката — нареди момчето. — Не виждам нищо. Огледа косата ѝ и откри над лявото ѝ слепоочие кичурче, което беше видимо по-късо от останалите.

— Кой го е направил? — удиви се Лира. — И...

— Тихо! — прекъсна я Уил и се обърна към баща си: — А сега какво да правя?

— Отрежи кичура до кожа. И внимавай да не падне и косъмче. После отвори друг свят, независимо кой, остави косата там и пак го

затвори. Бързо!

Уплашена и объркана, Лира стоеше и хапеше устни, докато Уил изпълняваше нарежданията на баща си. Когато отрязва кичура, той отвори прозорец към друг свят, изрязва малка кухня в една скала и постави вътре кичурчето, после намести камъка и затвори прозореца.

Едва беше свършил, и земята се разтърси. Някъде отдалеч, сякаш от самите недра на земята, долетя грохот и от тавана на тунела се посипаха камъни. Подът под краката им внезапно подскочи и се наклони. Уил сграбчи ръката на Лира и двамата се вкопчиха един в друг, докато скалата танцуваше под нозете им и край тях се търкаляха и трополяха камъни, които деряха краката и ръцете им...

Двете деца се снишиха, като прикриваха главите си с ръце, и се опитаха да заслонят и жилоногите. Земята отново се разтресе ужасяващо и тласъкът ги запокити някъде надолу. В ушите им гърмеше грохотът на хилядите тонове скала, която се свличаше заедно с тях.

Най-сетне земята спря да се тресе, макар че наоколо продължаваха да прелитат по-малки камъни откъм склона, който само преди миг не съществуваше. Лира лежеше върху лявата ръка на Уил. Той попипа с дясната колана си, за да се увери, че ножът е там, здрав и невредим.

— Тиалис? Салмакия? — подвижна момчето с разтуптяно сърце.

— Тук сме, нищо ни няма! — обади се кавалерът някъде близо до ухото му.

Във въздуха се кълбеше прах, долавяше се и барутната миризма на разтрошена скала. Беше трудно да се диша и невъзможно да се види нещо. Водното конче беше мъртво.

— Господин Скорзби! — извика Лира. — Нищо не виждаме... Какво стана?

— Тук съм — обади се Лий Скорзби някъде съвсем наблизо. Струва ми се, че бомбата избухна, но не улучи целта.

— Бомба ли? — повтори уплашено Лира. — А Роджър? Къде е Роджър?

— Тук съм — отзова се тъпичкият му гласец. — Господин Пари ме спаси. Щях да падна, но той ме улови навреме.

— Погледнете! — прозвуча гласът на Джон Пари. — Но се дръжте здраво и не мърдайте!

Прахът се слягаше и отнякъде нахлуваше светлина. Слаба, странна светлина, наподобяваща фосфоресциращ дъжд и осветяваща картина, която накара сърцата им да замрат от ужас.

От лявата им страна зееше бездна, в която като във фуния се изсипваше всичко, което нямаше къде да се закрепни. Златистата светлина се изливаше в нея и угасваше. Другият бряг на пропастта се виждаше, но беше толкова далеч, че не би могъл да го стигне дори хвърлен камък. Отдясно се издигаха ръбати камъни, готови всеки миг да се сгромолясат.

Децата и спътниците им се бяха вкопчили в нещо, което не можеше да се нарече дори ниша, а само тясна издатина на самия ръб на бездната. Единственият път водеше нагоре по склона, сред безформените грамади от камъни, които заплашваха да се срутят при най-малкото движение. Зад гърба им надничаха бледите лица на духовете, които се тълпяха боязливо в тунела и не смееха да помръднат. Само харпиите не се бояха — те кръжаха над главите на множеството, оглеждаха се и търсеха път.

Лира провери алетиометъра. Слава Богу, поне с него всичко беше наред. Потисна страха си и потърси с поглед лицето на Роджър.

— Горестна главата, няма нищо страшно! Никой не е пострадал. И вече можем да виждаме. Не бива да спиране. Единственият път е покрай тази... — Тя махна с ръка към пропастта. — Значи ще вървим нататък. Двамата с Уил няма да спрем, докато не ви изведем оттук, кълна се! Не се плаши, не се отказвай, не изоставай. Кажи и на останалите. Не мога през цялото време да гледам назад, защото ще трябва да търся пътя, затова разчитам на вас да ме следвате.

Роджър само кимна в отговор. И така колоната от мъртъвци пое безмълвно пътя си по ръба на пропастта. Нито Лира, нито Уил можеха да кажат колко дълго вървяха, но и двамата никога нямаше да забравят колко страшно и опасно беше. Мракът под тях бе толкова дълбок, че ги привличаше неотразимо. Стараеха се да не гледат в бездната, но тя ги теглеше, мамеше ги и ги замайваше. Едва успяваха да запазят равновесие и да се преборят с гаденето, което свиваше гърлата им.

От време на време живите се обръщаха назад, за да погледнат безкрайната нишка от мъртъвци, виеща се откъм тунела, по който бяха

дошли. Майките притискаха бебетата до гърдите си, старците бавно тътреха крака, децата се ловяха за дрехите на онези, които вървяха пред тях... И всички следваха Уил и Лира с надеждата, че те ще ги изведат от мрака.

Ала имаше и такива, които не им вярваха. Двете деца усещаха ледените им пръсти, чуваха гневния им шепот:

— Къде е горната земя? Още много път ли има?

— Страх ни е!

— Не биваше да тръгваме — в света на мъртвите поне имахме някаква светлина и приятели, а това тук е къде-къде по-зле!

— Сбъркахте, че дойдохте в нашия свят! Трябваше да си стоите във вашия и да чакате да умрете, вместо да идвате да ни тревожите!

— С какво право ни водите? Вие сте само две деца! Кой ви е дал такава власт?

Уил искаше да се обърне и да ги смъмри, но Лира го хвана за ръката. Духовете бяха уплашени и нещастни, затова се държаха така.

Внезапно заговори лейди Салмакия и ясният ѝ спокоен глас се разнесе далеч над бездната.

— Приятели, бъдете храбри! Стойте близо един до друг и не спирайте! Пътят е труден, но Лира ще се справи. Бъдете търпеливи и не се отчайвайте и ние ще ви изведем оттук, не се бойте!

Лира почувства как тези думи ѝ вливат нови сили и продължи окрилена мъчителното пътешествие.

— Уил — каза тя след няколко минути, — чуваш ли вятъра?

— Да, но не го усещам. И ще ти кажа нещо за оная дупка долу. Същото е, както при отварянето на прозорец. Има нещо странно, което не можеш да забравиш, след като веднъж си го усетил. Аз го усетих там, точно където скалата се губи в тъмното. Но това не е друг свят като всички останали. В него има нещо, което не ми харесва. Иска ми се да можех да го затворя.

— Случвало се е и друг път да не затвориш прозорец след себе си.

— Защото невинаги съм имал време. Но знам, че трябва. Ако ги оставя отворени, става по-лошо. Особено пък такъв голям прозорец като този... — Той махна с ръка надолу към бездната, без да поглежда нататък. — Не биваше да го оставям. Нещо лошо ще се случи.

Докато разговаряха, недалеч от тях се водеше друг разговор. Кавалерът Тиалис тихичко обсъждаше нещо с духовете на Лий Скорзби и Джон Пари.

— Какво искаш да кажеш, Джон? — попита Лий Скорзби. — Че не бива да излизаме на открито? Човече, всяка частица от мен жадува още веднъж да стане част от живата вселена!

— Да, и с мен е така — кимна бащата на Уил. — Но си мисля, че ако онези от нас, които са били войници, успеят да останат скрити, ще можем да се включим в битката на страната на Азриел. И ако го направим в нужния момент, нищо чудно да променим нещата в наша полза.

— Духовете? — попита Тиалис, опитвайки се безуспешно да скрие недоверието в гласа си. — Как бихте могли да се сражавате?

— Вярно е, че не можем да сторим нищо на живите, но армията на Азриел ще се сблъска и с други противници.

— Например Привиденията — допълни Лий.

— Точно за тях си мислех. Тяхната цел са демоните, нали така? А нашите отдавна ги няма. Струва си да опитаме, Лий.

— Аз съм с теб, приятелю.

— А вие, господине? — обърна се Джон Пари към кавалера. Разговарял съм с духовете на някои от вашите хора. Ще доживеете ли да видите света отново, преди да умрете и да се върнете тук като ДУХ?

— Вярно е, че нашият живот е кратък в сравнение с вашия. Аз имам още няколко дни, на лейди Салмакия ѝ остава малко повече. Но благодарение на тези две деца заточението ни в света на мъртвите няма да бъде вечно. И съм горд, че успях с нещо да им помогна.

Те продължиха пътя си, а и чудовищната бездна през цялото време зееше под тях. Лира си помисли, че едно леко подхлъзване, една погрешна стъпка, едно непредпазливо движение може да запрати човека в пропастта, толкова дълбоко, че да умре от глад, преди още да е стигнал дъното, и тогава горкият му дух ще продължи да пада и никой няма да му помогне, да му подаде ръка, да го измъкне, И така до безкрай...

Това щеше да е по-лошо дори от безмълвния сив свят, в който духовете живееха...

Тогава се случи нещо странно. При мисълта за падането ѝ се зави свят и тя се олюля. Уил вървеше пред нея и доста беше избързал,

иначе щеше да се хване за него. Но в този момент си помисли за Роджър и в спомените ѝ оживя един далечен ден в „Джордан“, когато в желанието си да го изплаши тя пренебрегна замайването и тръгна по ръба на каменния олука.

Обърна се назад и го потърси с поглед, за да му го припомни. В края на краищата беше неговата Лира, силна и дръзка, и нямаше да пъпли като насекомо!

Ала тъпичкият шепот на момчето я спря.

— Лира, внимавай! Не забравяй, че не си мъртва като нас...

Онова, което се случи после, беше забавено като в сън, но тя не можеше да направи нищичко. За миг изгуби равновесие и камъните под краката ѝ се размърдаха. Започна да се свлича заедно с тях към пропастта, а в главата ѝ се въртеше единствената мисъл: Колко глупаво! Ала докато се плъзгаше към бездната и нямаше за какво да се залови, ужасът на случващото се я зашлеви като плесник. Нищо не можеше да я спре. Вече беше много късно.

Тялото ѝ се сгърчи от ужас. Не забеляза духовете, които протягаха ръце към нея да я задържат, а просто прелетя през телата им като камък, хвърлен в мъгла. Не чуваше как Уил крещи името ѝ с такава сила, че бездната кънтеше от вика му. Цялото ѝ същество се беше превърнало в кълбо от вледеняващ страх.

Уил я гледаше ужасен. Знаеше, че е безсилен да направи каквото и да било, но не можеше да спре да я гледа. Не чуваше дори собствения си вик. Само две секунди, една секунда — и тя беше на ръба на бездната, не можеше да спре, падаше...

Изведнъж от мрака изникна съществото, което неотдавна беше оставило белег върху главата ѝ, харпията Безименна с глава на жена и крила на птица. Ноктите ѝ сграбчиха здраво момичето през кръста. Двете заедно продължиха да падат, но яките крила на харпията не спираха да пляскат, а хватката ѝ не се разхлаби нито за миг. Постепенно падането се забави и много, много бавно Безименна започна да се издига, докато след цяла вечност се показа над пропастта и пусна примрялото момиче в протегнатите ръце на Уил.

Той притисна Лира до гърдите си и усети лудото блъскане на сърцето ѝ. В този миг тя не беше Лира и той не беше Уил — бяха единствените две човешки същества в тази огромна бездна на смъртта.

Вкопчиха се един в друг, а духовете се стълпиха около тях, като им шепнеха окуражително и благославяха харпията. Най-близо бяха бащата на Уил и Лий Скорзби, които също жадуваха да я прегърнат, а Тиалис и Салмакия благодаряха на Безименна, наричаха я спасителка на всички тях, великодушна и добра.

Не след дълго и Лира се окопоти, протегна треперещите си ръце към харпията и я прегърна през врата, после обсипа с целувки повехналото ѝ лице. Не можеше да говори — всички думи, цялата ѝ самоувереност, цялата суета се бяха изпарили.

Когато ужасът от преживяното започна да се разсейва, те отново потеглиха. Уил стискаше здраво ръката на Лира и внимателно опипваше с крак всеки камък, преди да се отпусне върху него. Напредваха бавно и мъчително, имаха чувството, че ще умрат от изтощение, но не можеха да спрат. Как би могъл някой да почива, когато под него зееше такава страшна бездна?

Беше изминал около час, когато Уил възкликна:

— Погледни! Мисля, че стигнахме до изхода...

Наистина беше така. Склонът ставаше по-полегат, дори можеха малко да се отдалечат от ръба на пропастта. А онази хлътнатина в скалата? Нима наистина беше изход?

Лира погледна Уил в искрящите очи и се усмихна.

Продължиха изкачването и всяка крачка ги отдалечаваше от пропастта. Почвата под краката им ставаше по-солидна, издатините — по-сигурни, камъните — по-здрави.

— Май доста се изкачихме — каза Уил. — Дали да не изпробвам ножа?

— Още не — спря го харпията. — Имаме още път. Това място е лошо. Нагоре е по-добре.

Процесията отново се повлече безмълвно и мъчително, стъпка по стъпка... Пръстите им бяха изранени, коленете и бедрата им трепереха от усилието, главите им бучаха от изтощение. Най-сетне се добраха до върха на скалата и се озоваха пред тесен пролом, чийто край се губеше в сянката.

Уил извади ножа и започна внимателно да опипва въздуха.

— Аха! — промърмори той.

— Какво, откри ли нещо? — попита Лира.

— Така мисля.

— Уил — обади се баща му, — спри за малко и ме чуй.

Момчето отпусна ръка и се обърна. Съсредоточено върху онова, което правеше, нямаше време да мисли за баща си, но беше хубаво да знае, че той е до него. Сега внезапно осъзна, че скоро ще се разделят за последен път.

— Какво ще стане, когато излезете на открито? — попита той. Просто ще изчезнете, така ли?

— Още не. С господин Скорзби имаме една идея. Някои от нас ще останат тук още малко. Ти ще ни пуснеш в света на лорд Азриел, защото може би ще му потрябва помощта ни. Вие двамата ще трябва да тръгнете сами, ако искате да откриете демоните си, защото и те са в този свят.

— Но, господин Пари — обади се Лира, — откъде знаете, че демоните ни са в света на баща ми?

— Приживе бях шаман. Научих се да виждам някои неща. Попитай алетоиметъра — той ще потвърди думите ми. Запомнете едно: човекът, когото познавахте като сър Чарлз Латром, трябваше от време на време да се връща в собствения си свят, защото не можеше да живее постоянно в моя. Философите от Торе дели анджели, които са пътешествали из световите в продължение на три века, също са го знаели. В резултат на това техният свят постепенно отслабнал и западнал. А и онова, което се случи с мен... Аз бях войник, офицер от военноморския флот, после си изкарвах прехраната като изследовател. Бях толкова здрав и силен, колкото изобщо е възможно. После една случайност ме отведе в друг свят и не можах да откроя обратния път. Постигнах много и научих повече в света, в който попаднах, но след десет години в него вече бях неизлечимо болен. Причината за всичко това е една — демонът ви може да живее пълноценно само в света, в който сте родени, в противен случай ще се разболее и ще умре. Когато открием пролуки между световите, можем да пътуваме, но не и да живеем другаде. Великият замисъл на лорд Азриел в крайна сметка ще се провали точно по тази причина — небесната република трябва да бъде построена на мястото, към което принадлежим, защото за нас няма друг роден свят. Уил, момчето ми, сега можете да излезете навън и да си починете малко — и двамата имате нужда от това и го заслужавате. Но после ще трябва да се върнете в мрака при мен и господин Скорзби за едно последно пътуване.

Уил и Лира се спогледаха. После той отвори прозореца и това беше най-хубавото нещо, което бяха виждали.

Нощният въздух изпълни дробовете им, свеж, чист и прохладен. Очите им жадно погълщаха осеяния със звезди небесен свод, искрящата някъде в ниското вода, китките дървета, високи като кули, изпъстрили просторната савана.

Уил разшири прозореца колкото беше възможно, така че през него да преминат шест-седем души едновременно.

Първите духове трепереха от надежда и вълнението им се предаваше като вълна към задните редици. И децата, и възрастните се вглеждаха с възторг в първите звезди, които виждаха от векове, и отблясъците сияеха в зажаднелите им очи.

Първият дух, който напусна света на мъртвите, беше Роджър. Той пристъпи напред и се обърна да погледне Лира, после се засмя смаян, докато се разтваряше в нощта, в звездната светлина, във въздуха... И изчезна, оставяйки след себе си усещането за ликуване, което породил у Уил представата за пенливо шампанско.

Останалите духове го последваха, а Уил и Лира се отпуснаха на тревата, влажна от капчиците роса. Всеки нерв в телата им ликуваше и благославяше уханната земя, нощния въздух и звездите.

27.

ПЛОЩАДКАТА

Душата ми към клоните полита и като птица каца там, запява, после се озърта и реше сребърните си крила...

Андрю Марвел

След като мулефите се заеха с построяването на площадката за Мери, работата потръгна бързо. На нея ѝ беше приятно да ги наблюдава, защото те умееха да разговарят, без да се карат, и да работят, без да се пречат един другиму, а дърводелските им умения бяха наистина изумителни.

Само за два дни площадката беше построена и закрепена на дървото. Беше просторна, здрава и удобна и когато се озова на нея, Мери се почувства искрено щастлива. Гъстата зеленина на листака, наситено-синьото небе, прохладният ветреца и нежният аромат на цветя, шумоленето на листата, стотиците птичи гласове и далечният плисък на морски вълни — всичко това галеше сетивата ѝ и я унасяше. Можеше съвсем да спре да мисли и да се потопи в блаженството на мига.

Ала тъкмо мисленето беше онова, заради което се беше качила тук.

Когато погледна през далекогледа си и видя как зрафът се отдалечава към морето, изпита чувството, че с него си отиват щастието, животът и надеждата. А тя не можеше да намери обяснението...

Триста години, бяха казали мулефите. Оттогава дърветата спрели да се размножават. Сенчестите частици се разпространяваха еднакво във всички светове — това означаваше, че същото се е случило и в нейната вселена, а и в останалите. Преди триста години било основано

Кралското общество — първата научна организация в нейния свят. И Нютон направил откритията си в областта на оптиката и гравитацията.

Преди триста години в света на Лира бил изобретен алетомерът.

По същото време в онзи странен свят, през който трябваше да мине, бил изработен острият кинжал.

Тя се излегна по гръб на дъските и усети как площадката бавно се люлее в ритъма на огромното дърво, полюшвано от вятъра. Опрядалекогледа до околото си и се взря в милиардите миниатюрни искрици, които се носеха сред листата, подминавайки разтворените устици на цветовете. Те се движеха срещу вятъра в бавен, ленив поток, в който трудно можеха да се уловят някакви признаци на разум.

Какво се беше случило преди триста години? Дали то беше породило потока от Прах, или причината трябваше да се търси другаде? А може би имаше нещо още по-дълбоко? Или всички събития не бяха свързани помежду си?

Движението на частиците я хипнотизираше. Колко лесно би било да изпадне в самозабрава, да позволи умът ѝ да отплава заедно с ленивия поток...

Преди още да разбере какво става, тъкмо това се случи. Тя внезапно се опомни, за да осъзнае, че е напуснала тялото си, и изпадна в паника.

Беше малко над площадката и на няколко крачки встрани. Нещо се беше случило и с потока от частици — вместо да се носят бавно, те препускаха като пълноводна река. Дали движението им се беше ускорило, или времето се беше забавило за нея, след като бе напуснала тялото си? Едно беше ясно, че се намира в ужасна опасност, защото стремителният поток заплашваше да я отнесе. Тя протегна ръце да се хване за нещо стабилно — но нямаше ръце. Тялото ѝ все повече се отдалечаваше, разплуто в противна дрямка под нея. Опита се да извика и да се събуди, но от гърлото ѝ не излезе нито звук. Тялото продължаваше да спи, а съзнанието, което наблюдаваше всичко отвисоко, отлиташе през листака към бездънното небе.

Колкото и да се мъчеше, не можеше да помръдне. Силата, която я влечеше, приличаше на мощна вълна, помитаща бент.

И я отнасяше далеч от тялото ѝ.

Мери се опита да прокара мислено мост до физическото си тяло, и си спомни какво е да бъде вътре в него — всички онези усещания, които означаваха, че е жива и чувства. Докосването на мекия хобот на приятелката ѝ Атал, която я милва по гърба. Вкусът на бекон с яйца. Ликуващото напрегане на мускулите, докато се катери по отвесна скала. Лекият танц на пръстите по клавиатурата на компютъра. Ароматът на прясно смяно кафе. Топлината на леглото в зимна нощ.

И постепенно движението спря. Невидимата нишка, която я свързваше с тялото ѝ, се обтегна и тя усети как опитващият се да я отвлече поток минава покрай нея.

Тогава се случи нещо странно. Докато извикваше и усилваше тези спомени, добавяйки към тях и нови, почувства как малко по малко потокът забавя движението си и тягата отслабва.

Ала само върху нея. Потокът бе все така стремителен, само около нея като че се беше образувало спокойно островче, където частиците се съпротивляваха и теглеха назад.

Те наистина бяха разумни! Усещаха тревогата ѝ и реагираха. И лека-полека я връщаха към изоставеното ѝ тяло. Тя вече беше съвсем близо до него и го видя — натежало, топло и невредимо — и сърцето ѝ се сви от безмълвно ридание.

Миг по-късно се сля с тялото си и се събуди.

Пое си трескаво дъх и се притисна към грапавите дъски на площадката. Само преди минута беше обезумяла от страх и сега усети как цялото ѝ съществуване се изпълва с безумно опиянение, че отново е едно цяло с тялото си, със земята и всичко материално.

След известно време Мери се изправи и се опита да се върне към действителността. Пръстите ѝ напипаха далекогледа и тя го вдигна до очите си, като подпираше треперещата си ръка. Не можеше да има съмнение — бавният поток се беше превърнал в пълноводна река. Нищо не се чуваше, нищо не се усещаше, а без далекогледа и не се виждаше, но дори когато го свали от очите си, усещането за стремително движение остана, а с него и още нещо, което ѝ се беше изплъзнало, докато се бореше с ужаса, че е извън собственото си тяло. Във въздуха се разливаше дълбока печал, някакво безпомощно съжаление...

Сенчестите частици знаеха какво става и съжаляваха.

Тя самата отчасти беше сенчеста материя. Част от нея беше неделима от онзи поток, който се носеше из космоса. Така беше и с мулефите, и с всяко човешко същество от всички светове, и с всяко разумно създание, независимо къде се намираше.

И ако не откриеше какво става, всички те щяха да полетят към забравата.

Внезапно ѝ се прииска пак да е на земята. Тя пъкна далекогледа в джоба си и започна трудното спускане надолу.

Отец Гомес прекрачи през прозореца, когато сенките се удължаваха и светлината ставаше по-мека и приглушена. Той видя китките огромни дървета и прорязващите прерията пътеки, както преди време ги беше видяла Мери от същото място. Ала сега омарата я нямаше, защото току-що беше валяло и въздухът беше чист и прозрачен. Някъде на хоризонта блещукаше морето, а над него белееха някакви неясни силуети, които можеха да са платна.

Мъжът намести раницата на гърба си и тръгна нататък. В спокойствието на ранната вечер беше приятно да се върви по гладкия път, край който сред високата трева цвърчаха щурци или някакви подобни на тях същества, а залязващото слънце грееше ласкаво в лицето му. Въздухът беше свеж, ясен и благоуханен, без нефтените и газовите изпарения, които беше усетил в един от световите по пътя си. Същия онзи свят, от който идеше набелязаната от него жертва. Изкусителката.

Точно на смрачаване отец Гомес стигна до малък нос край плитък залив. Ако в това море имаше приливи, значи приливът беше достигнал връхната си точка, защото плажната ивица беше тясна, покрита със ситен бял пясък.

А над спокойната вода плаваха десетина-дванайсет... Отец Гомес спря и се замисли. Десетина-дванайсет огромни снежнобели птици, всяка с размерите на лодка, с дълги прави криле, които се влачеха зад тях по водата. Много дълги криле, може би по два метра. Дали наистина бяха птици? Имаха пера, глави и клюнове и доста наподобяваха лебеди, затова пък крилата им бяха разположени едно зад друго...

Внезапно птиците го забелязаха. Обърнаха рязко глави към него и разпериха крила като платна на яхта, после се насочиха заедно с духащия от морето бриз към брега.

Отец Гомес изпита искрено възхищение — крилата бяха невероятно гъвкави и изящни, а скоростта на птиците беше изумителна. Като се вгледа по-внимателно, забеляза, че те гребат — краката им бяха под водата, но разположени успоредно, а не един зад друг като крилата, което им придаваше изключително грациозен вид и им помагаше да развиват голяма скорост.

Първата птица стигна до брега и се заклатушка по пясъка, насочвайки се право към него с протегнатата шия, като съскаше от злоба и тракаше с клюн. Отец Гомес забеляза острите ѝ зъби, които имаха форма на огънати навътре куки.

Той самият стоеше на трийсетина метра от водата на една ниска тревиста издатина и имаше достатъчно време да свали пушката от гърба си, да се прицели и да стреля.

Главата на птицата избухна в червено-бели пръски и съществото направи слепешката няколко крачки напред, после се сгромоляса тежко. Агонията му продължи повече от минута — то риташе с крака и пляскаше с крила, описвайки кървав кръг, докато накрая избълва червена пяна и замря.

Останалите птици спряха още с падането на другарката си и сега гледаха и нея, и човека от разстояние, а в свирепите им очи се четеше разум. Погледите им се местеха от мъртвата птица върху пушката, после върху лицето на човека.

Той отново вдигна пушката и видя мигновената им реакция: птиците се отдръпнаха непохватно и се стълпиха близо една до друга. Беше ясно, че разбират.

Бяха красиви и силни същества с широки гърбове, които приличаха на живи лодки. Отец Гомес си помисли, че щом знаят какво е смърт и могат да направят връзка между смъртта и него, това е основа за едно бъдещо разбирателство. Научеха ли се веднъж наистина да се боят от него, щяха да правят онова, което той им кажеше.

28. ПОЛУНОЩ

Дълго-дълго бях влюбен в сговорчивата смърт.
Джон Кийтс

— Мариса, събуди се! — каза лорд Азриел. — След малко кацаме.

Над базалтовата крепост зората се разпукваше в цялото си великолепиe. Госпожа Колтър, разбита и отчаяна, отвори очи. Не беше заспивала нито за миг. Видя ангела Ксафания да се рее над площадката за кацане, после силуетът ѝ се очерта над кулата, докато мислелетът приближаваше бойниците.

В мига, в който се приземиха, лорд Азриел изскочи от кабината и се затича към западната стражева кула, където го чакаше крал Огунве, и дори не се обърна да я погледне. Механиците, които тутакси се приближиха да приберат машината, също не ѝ обърнаха внимание. Никой не я попита за мислелета, който беше откраднала, никой не ѝ проговори — сякаш изведнъж беше станала невидима. Тя бавно се запъти към стаята в елмазената кула, където ординарецът предложи да ѝ донесе храна и кафе.

— Все едно какво ще бъде — прие тя. — И благодаря. А, между другото... Алетиометристът на лорд Азриел, господин...

— Господин Базилидес?

— Точно така. Дали ще има възможност да дойде за малко?

— В момента работи с книгите си, госпожо. Ще го помоля да дойде, щом се освободи.

Тя се изми и се преоблече в единствената чиста риза, която ѝ беше останала. Студеният вятър, който блъскаше прозорците, и сивата утринна светлина я накараха да потрепери. Постави още въглища

върху железния мангал с надеждата да се постопли малко, но студът не беше в плътта, а в душата ѝ.

След десетина минути на вратата се почука. Бледият тъмноок алетриометрист с демон славей на рамото пристъпи в стаята и се поклони. Секунда по-късно влезе и ординарецът с поднос с хляб, сирене и кафе.

— Благодаря, че дойдохте, господин Базилидес — каза госпожа Колтър. — Закусихте ли вече?

— Бих пийнал малко кафе, благодаря.

— Кажете ми, моля ви — започна тя, докато му наливаше кафе, — защото съм сигурна, че следите събитията. Дъщеря ми жива ли е?

Мъжът се поколеба. Златистата маймунка се вкопчи в ръката на госпожа Колтър.

— Жива е — изрече Базилидес, — но...

— Какво? Моля ви, кажете!

— Тя е в света на мъртвите. Известно време не можех да разтълкувам какво ми казва инструментът. Струваше ми се невъзможно. Но не може да има никакво съмнение — тя и момчето са отишли в света на мъртвите и са отворили прозорец, през който да пуснат духовете. В мига, в който излязат на открито, мъртвите се разтварят като демоните си преди това, но изглежда за тях това е най-желаният и жадуван край. Алетриометърът ми казва, че дъщеря ви е решила така, защото е чула някакво предсказание, според което на смъртта ще бъде сложен край, и е решила, че ѝ е отредено тя да изпълни тази задача. В резултат на това сега има изход от света на мъртвите.

Госпожа Колтър беше неспособна да изрече и дума и се беше обърнала към прозореца, за да скрие вълнението си. Най-сетне проговори с усилие:

— А ще се върне ли жива? О, да, забравих, че не можете да предсказвате. Тя... как е... и...

— Измъчва се, изпитва болка и страх. Но момчето е с нея, също и двамата жилоноги шпиони. Всички са заедно.

— А бомбата?

— Бомбата не я е наранила.

На госпожа Колтър изведнъж ѝ премая. Единственото, което искаше, беше да си легне и да спи непробудно месеци, години. Отвън

въжето на знамето плющеше на вятъра, а враните, които кръжаха над крепостните стени, грачеха злоещо.

— Благодаря ви, господине — промълви тя. — Направихте ми голяма услуга. Моля ви, ако разберете още нещо за нея — къде е, какво прави, — да ми кажете.

Мъжът се поклони мълчаливо и си тръгна. Госпожа Колтър легна на походното легло, но още дълго не можа да склопи очи, колкото и да опитваше.

— На какво ви прилича това, кралю? — попита лорд Азриел. Той гледаше през телескопа в стражевата кула към небето на запад. Онова, което беше привлякло вниманието му, имаше фермата на планина, висяща в небесата на педя над хоризонта и обвита в облаци. Беше доста далеч и от такова разстояние изглеждаше не по-голяма от палец. Само дето преди това я нямаше, а сега висеше абсолютно неподвижно пред погледа им.

Телескопът я приближаваше, но не даваше възможност да се видят никакви подробности — облаци пак приличаха на облаци, независимо от увеличението.

— Облачната планина — каза Огунве. — Или как я наричаха там, Колесницата?

— Точно така, с Наместника начело. Той се е скрил добре, този Метатрон. За него се разправя в апокрифите — че някога бил човек и се наричал Енох, син на Диред, шест поколения след Адам. А сега управлява царството. И има намерение да направи нещо повече, ако онзи ангел, когото намериха край сярното езеро, не е сбъркал. Ако спечели тази битка, Метатрон ще се намеси пряко в човешкия живот. Представете си само, Огунве — една постоянна Инквизиция, пред която бледнее дори Съдът на Консисторията, и във всеки свят нейни шпиони и предатели, ръководени лично от злия разум, властващ над тази планина... Всемогъщият поне имаше доблестта да се оттегли и да остави мръсната работа като горенето на еретиците и бесенето на вещиците на поповете. Този новият ще е къде по-лош!

— И първата му работа беше да нападне републиката! — додаде Огунве. — Погледнете — това дим ли е?

Откъм Облачната планина се надигна сиво валмо, което се разпръсна и замъгли синьото небе. Но не можеше да е дим, защото се движеше срещу вятъра, който разкъсваше облаците.

Кралят вдигна далекогледа към очите си и възкликна:

— Ангели!

Лорд Азриел се отдръпна от телескопа и се изправи, засланяйки очите си с ръка. Откъм Облачната планина се приближаваха стотици, хиляди, десетки хиляди ангели. От пълчищата им небето почерня. Лорд Азриел беше виждал огромни ята от милиарди сини скорци, които кръжаха надвечер над палата на император К'анг-По, но дори и той не си беше представял такова множество, събрано на едно място. Летящите създания се струпаха в сбита маса и бавно се устремиха на север и на юг.

— А това пък какво е? — посочи лорд Азриел нататък. — Не ще да е вятърът!

В северния край на планината облакът се завъртя като торнадо и от него се развяха дълги дрипави валма. Но лорд Азриел беше прав — движението идеше отвътре. Облакът започна да се кълби и да се издува, после се раздели за миг.

Онова, което видяха, не беше планина, но успяха да го зърнат само за миг, после облакът отново се стъсти, сякаш издърпан от невидима ръка, и скри гледката. Края Огунве свали далекогледа.

— Това не е планина — рече той. — Видях оръдейни платформи...

— Аз също. И всевъзможни съоръжения. Интересно дали Метатрон вижда през облаците? В някои светове имат специални машини за тази цел. Но колкото до армията му, ако тези ангели са всичко, с което разполага...

Кралят нададе кратък възглас на изумление, а може би на отчаяние. Лорд Азриел се обърна и сграбчи ръката му с такава сила, че пръстите му се впиха като клещи в плътта на мъжа.

— Те нямат това! — извика той и разтърси неистово ръката му. — Нямат плът!

После докосна грапавата буза на приятеля си.

— Колкото и да сме малко, колкото и да е кратък животът ни, колкото и слаби да изглеждаме — пак сме по-силни от тях! Те ни завиждат, Огунве! Това е, което подхранва омразата им, сигурен съм.

Копнеят да имат нашите тела, толкова мощни и солидни, така свързани със земята! И ако ги ударим с цялата си сила и решимост, ще ги пометем, сякаш са мъгла. И силата им е толкова, колкото на мъглата.

— Азриел, те имат съюзници от хиляди светове, също такива живи същества като нас. — Ние ще победим.

— А ако е пратил тези ангели да търсят дъщеря ви?

— Дъщеря ми! — извика лорд Азриел ликуващо. — Не си ли струва да живееш дори само за да дадеш живот на такава дете! Не ѝ стига това, че отиде сам-сама при мечия крал и с хитрост изтръгна цяло кралство от лапите му — сега е слязла в света на мъртвите и е преспокойно ги е извела оттам! И това момче! Искам да го видя и да му стисна ръката. Знаехме ли с какво се захващаме, когато подехме този бунт? Не, но и те — Всемогъщият и неговият Наместник — те знаят ли с какво се захващат, щом е замесена дъщеря ми?

— Лорд Азриел, давате ли си сметка колко е важна тя за бъдещето?

— Честно казано, не. Точно затова искам да се видя с Вазилидес. Къде отиде той?

— При госпожа Колтър. Но човекът е уморен. Едва ли ще може да направи нещо, преди да си почине.

— Да е почивал по-рано! Ще пратите ли да го повикат? А, и още нещо. Помолете мадам Оксентиел да дойде в кулата, когато ѝ е удобно. Искам да ѝ поднеса съболезнованията си.

Мадам Оксентиел беше помощничката на лорд Роке и сега трябваше да поеме неговите задължения. Крал Огунве се поклони и остави командира си да се вглежда в сивкавия хоризонт.

През целия този ден армията се събираше. Ангелите на лорд Азриел полетяха над Облачната планина да търсят пролука, но безуспешно. Нищо не се промени — оттам не излитаха повече ангели, ветровете все така разкъсваха облаците, а те отново се струпваха, без да се разтворят нито за миг. Слънцето прекоси студения син небосвод и се спусна на югозапад, като позлатяваше облаците и обагряше мъглата около планината във всички оттенъци на млечнобялото, оранжевото и аленото. След залез облаците продължиха да изпускат слаба светлина, която идеше отвътре.

Вече се бяха събрали воините от всички светове, подкрепили въстанието на лорд Азриел. Механиците и шлосерите наливаха гориво

в летателните апарати, зареждаха оръжията, нагласяха мерниците. С падането на мрака пристигнаха и подкрепления, които бяха посрещнати с радост. От север безшумно се занизаха една по една бронирани мечки, в това число и кралят им. Не след дълго пристигна и един от няколкото вещерски клана и клонките от омаен бор дълго свистяха в тъмното небе.

Сред равнината на юг от крепостта заблещукаха хиляди светлинки — станове на онези, които бяха дошли отдалеч, за да се включат в битката. А малко по-нататък ята ангели неуморно кръстосваха небето във всички посоки.

В полунощ в елмазената кула лорд Азриел обсъждаше положението с крал Огунве, ангела Ксафания, мадам Оксентиел и Теукрос Базилидес. Алетиометристът тъкмо беше замълчал и лорд Азриел се изправи и се приближи до прозореца, загледан в Облачната планина, която висеше в небето на запад. Останалите не продумваха — току-що бяха чули нещо, което накара лорд Азриел да пребледнее и да се разтрепери, и никой от тях не знаеше как да реагира.

Най-сетне лорд Азриел проговори:

— Господин Базилидес, сигурно сте много уморен. Благодаря ви за всичките ви усилия. Ще пийнете ли малко вино с нас?

— Благодаря, милорд — кимна тълкувателят.

Ръцете му трепереха. Крал Огунве му наля от златистото токайско и му подаде чашата.

— Какво значи това, лорд Азриел? — прозвуча чистият глас на мадам Оксентиел.

Лордът се върна на масата.

— Това означава — промълви той, — че когато започне битката, ще имаме още една задача. Дъщеря ми и това момче са били разделени по някакъв начин с демоните си, но се успели да оцелеят, а демоните са някъде в този свят. Поправете ме, ако греша някъде, господин Базилидес. Та, демоните им са някъде тук и Метатрон ще направи всичко възможно да се добере до тях. Ако успее да ги залови, децата ще трябва да ги последват, а ако двете деца попаднат в ръцете му, значи той ще владее бъдещето завинаги. Нашата задача е ясна — да намерим демоните преди него и да осигурим безопасността им, докато децата се съединят с тях.

— Каква форма имат тези демони? — попита мадам Оксентиел.

— Те още нямат постоянна форма, мадам — отвърна Теукрос Базилидес. — Могат да приемат всякакъв облик.

— И така — взе отново думата лорд Азриел, — да обобщим накратко: бъдещето на нашата република, на всяко разумно същество, на всеки един от нас зависи от това дъщеря ми да остане жива, а демонът ѝ и този на момчето да не попаднат в ръцете на Метатрон, така ли е?

— Така е.

Лорд Азриел въздъхна почти удовлетворено, сякаш след дълъг размисъл беше стигнал до определен и съвсем неочакван отговор.

— Чудесно — заяви той, опирайки ръце на масата. — В такъв случай ето какво ще направим, когато битката започне. Крал Огунве, вие ще поемете командването на всички сили, бранещи крепостта. Мадам Оксентиел, вие незабавно ще разпратите хората си да търсят навсякъде момчето и момичето и техните демони. Когато ги откриете, ще ги защитавате дори с цената на собствения си живот, докато не се съединят. Доколкото разбирам, момчето е в състояние да избяга в друг свят и да си осигури безопасността.

Дамата кимна. Острата ѝ сива коса проблесна в светлината на лампата като неръждаема стомана, а синият ястреб, който беше наследила от лорд Роке, изпляска с крила от стойката си до вратата.

— Ксафания — обърна се лорд Азриел към ангела, — какво знаете за този Метатрон? Някога той е бил човек. Дали още притежава физическата сила на човешко същество?

— Метатрон зае това високо положение доста след моето изгнание — отвърна Ксафания. — Никога не съм го виждала отблизо. Но той не би могъл да властва над царството, ако не е наистина силен. Силен във всякакъв смисъл. Повечето ангели избягват ръкопашния бой. Метатрон обича битките и умее да ги печели.

Огунве ясно виждаше, че на лорд Азриел му е хрумнала някаква нова мисъл, защото изведнъж доби разсеян вид, а погледът му за миг се разконцентрира, но после отново блесна с предишната сила.

— Добре, Ксафания, ето какво искам от вас. Господин Базилидес казва, че тяхната бомба не само е отворила бездна под световете, но е нарушила и самата структура на нещата така дълбоко, че навсякъде има цепнатини и пролуки. Някъде тук би трябвало да има път надолу към бездната. Искам да го потърсите.

— Какво мислите да правите? — дрезгаво попита Огунве.

— Мисля да унищожа Метатрон. Но моята роля е почти приключена. Дъщеря ми е тази, която трябва да оцелее, а нашата задача е да държим силите на царството далеч от нея и така да ѝ дадем възможност да се добере до по-безопасен свят — тя, момчето и техните демони.

— А госпожа Колтър? — попита Огунве.

Лорд Азриел прокара ръка по челото си.

— Аз не бих я тревожил сега — каза той. — Оставете я на мира и ако можете, я защитете. Макар че... Може би не съм прав по отношение на нея. Каквото и да е сторила, поне никога не е пропускала да ме изненада. Но всички ние знаем какво трябва да правим и защо — трябва да защитаваме Лира, докато открие демона си и избяга. Може би нашата република е възникнала единствено с тази цел — да ѝ помогне да го направи. Е, да се заемем със задачата си и да си свършим работата възможно най-добре.

Госпожа Колтър лежеше в леглото на лорд Азриел в съседната стая. Когато чу гласовете зад вратата, се размърда и се събуди от неспокойната дрямка с натезало от тревога и копнеж сърце.

До нея демонът ѝ седна в леглото, но тя нямаше желание да стане и да се приближи до вратата. Единственото, което искаше да чуе, беше гласът на лорд Азриел, а не отделните думи. Помисли си, че двамата с него са обречени. Всички бяха обречени.

Най-сетне чу вратата на другата стая да се затваря и се изправи.

— Азриел — повика го тя, пристъпвайки в светлия кръг, очертан от лъчите на газената лампа.

Демонът му тихо изръмжа. Златистата маймунка сведе глава умолително, опитвайки се да успокои снежния леопард. Лорд Азриел навиваше някаква голяма карта и дори не се обърна.

— Азриел, какво ще стане с всички нас? — прошепна, придърпвайки един стол.

Лордът притисна длани към очите си. Лицето му беше уморено. Той седна и опря лакти на масата. Демоните им бяха застинали маймунката се беше свила върху облегалката на стола, а снежният леопард беше застанал нащрек и гледаше жената с немигащи очи.

— Не чу ли? — отвърна ѝ с въпрос.

— Чух малко. Не можех да спя, но не съм подслушвала. Къде е Лира, знае ли някой?

— Не.

Той все още не беше отговорил на първия ѝ въпрос и жената знаеше, че няма да го направи.

— Трябваше да се оженим — каза внезапно. — И заедно да я отгледаме.

Това беше толкова неочаквано, че той примигна. Демонът му изръмжа тихо и гърлено и протегна напред меките си лапи, за да вземе позата на сфинкс. Лордът не каза нищо.

— Не мога да понеса мисълта за забравата, Азриел — продължи тя. — Всичко друго, но не и това. Мислех, че болката е нещо по-лошо — вечните мъки... Мислех, че няма по-лошо от това... Но докато имаш разума си, способността да мислиш, все е по-добре, не съм ли права? По-добре, отколкото да не чувстваш нищо, просто да потънеш в мрак и завинаги да останеш там...

Той седеше и слушаше. Очите му бяха приковани в нейните с огромен интерес. Нямахше нужда да отговаря.

— Онзи ден, когато говореше такива думи за нея, а и за мен... Тогава си помислих, че я мразиш. Мога да разбера ненавистта ти към мен. Никога не съм те мразила, но бих те разбрала... Знаем кое би те накарало да ме ненавиждаш. Но не разбирах защо би изпитвал подобни чувства към Лира.

Азриел бавно извърна глава, после отново я погледна.

— Спомням си, че каза нещо много странно в Свалбард, точно преди да напуснеш нашия свят — продължи тя. — Каза: „Ела с мен и ще унищожим Праха завинаги.“ Спомняш ли си? Ти не искаше да кажеш това. Всъщност искаше тъкмо обратното, нали? Чак сега го проумях. Защо не ми довери тогава какво в действителност искаш да направиш? Защо не сподели, че искаш да съхраниш Праха? Можеше да ми кажеш истината.

— Искан да дойдеш с мен — тихо и дрезгаво изрече той. — И мислех, че ще предпочетеш лъжата.

— Да — прошепна госпожа Колтър, — така си и мислех.

Не можеше да седи повече на едно място, но и нямаше сили да се изправи. За миг сетивата ѝ измениха, главата ѝ се замая, а звуците потънаха някъде и стаята като че притъмня, но почти мигновено

усещанията се върнаха с още по-безпощадна сила. Нищо не беше се променило.

— Азриел...

Златистата маймунка протегна колебливо ръка и докосна лапата на снежния леопард. Мъжът гледаше и мълчеше, Стелмария също не помръдна, а очите ѝ бяха приковани в госпожа Колтър.

— О, Азриел, какво ще стане с нас! — отново повтори тя. — Нима това е краят на всичко?

Той мълчеше.

Жената се изправи като в сън, вдигна раницата, оставена в един ъгъл на стаята, и измъкна отвътре пистолета си. Ала какво щеше да направи в следващия миг, си остана тайна, защото тъкмо тогава се чуха забързани стъпки. Някой тичаше по стълбите.

Всички се обърнаха към вратата. На прага се появи ординарецът и изрече запъхтяно:

— Извинете, милорд... двата демона... видели са ги близо до източната врата... в облика на котки. Стражата се опитала да ги заговори, да ги въведе вътре, но те не искали да се приближат. Само преди минутка...

Лорд Азриел изведнъж се преобрази. От умората не беше останала и следа. Той скочи и грабна шинела, наметна го на раменете си и се обърна към ординареца:

— Кажете на мадам Оксентиел. И заповядавам никой да не ги заплашва и да не прилага каквото и да било насилие! Който ги види, най-напред да...

Госпожа Колтър не можа да чуе нататък, защото той вече тичаше надолу по стълбите. Когато стъпките му заглъхнаха, единственият звук в стаята остана съскането на газената лампа и воят на вятъра отвън.

Очите ѝ потърсиха златистата маймунка. Погледът на демона беше интелигентен и лукав — както винаги, но за тридесет и пет години жената се беше научила да разгадава всяко негово изражение.

— Добре — кимна тя. — Не виждам друг начин. Мисля...

Демонът веднага я разбра, скочи на гърдите ѝ и я прегърна. Госпожа Колтър се загърна в подплатеното си с кожа палто, измъкна се тихо от стаята и тръгна по тъмното стълбище.

29.

БИТКА В РАВНИНАТА

*Човек е във властта на своя призрак, докато настъпи
онзи час, когато човешкото у него се пробужда...*

Уилям Блейк

За Лира и Уил беше почти непосилно да напуснат прекрасния свят, в който бяха прекарали нощта, но ако искаха да намерят демоните си, трябваше още веднъж да се потопят в мрака. Сега, след часове пълзене в сумрачния тунел, Лира за двайсети път се наведе над алетиометъра, като въздишаше и издаваше тихи жални звуци. Уил също усещаше болка там, където някога се намираше демонът му — оголена рана от остър копнеж, и всяко дихание се впиваше в нея като ледени куки.

Лира завъртя стрелките, но с каква мъка ѝ се удаде това, как тежко се влачеха мислите ѝ! Пътеките, които я водеха до смисъла на всеки един от трийсет и шестте символа с такава лекота и увереност, сега ѝ се струваха смътни и размити. А връзката между тях... Някога това беше като надпревара, като песен, като приказка — нещо, което ѝ идваше отвътре, също като дишането. А сега трябваше да полага огромни усилия, но смисълът ѝ се изплъзваше, а не биваше. Ако не се справеше, всичко щеше да рухне, всичко...

— Не е далеч — най-сетне рече тя. — Виждам какви ли не опасности — битка и... Но вече сме почти на мястото. В края на този тунел има голяма гладка скала, по която тече вода. Там ще отвориш прозореца.

Духовете, които жадуваха за битка, нетърпеливо се стълпиха около нея и тя забеляза най-отпред Лий Скорзби.

— Лира, момичето ми — продума той, — малко остана. Когато видиш оня стар мечок, кажи му, че Лий до последно е бил воин. А

когато битката свърши, ще имам цялото време на света да потърся сред разпръснатите във вселената атоми моята Хестър, майка ми, любимите — всичките мои любими... Лира, детето ми, когато всичко това свърши, почини си, чуваш ли? Животът е прекрасен, а смъртта е победена...

Гласът му заглъхна. Лира искаше да го прегърне, но беше невъзможно, затова само се вгледа в бледия му силует. Той видя блясъка и неукротимата дързост в очите ѝ и това му вля сили.

На раменете на двете деца се бяха настанили жилоногите. Краткият им живот беше към края си и те го чувстваха по вцепенените си крайници и ледения обръч около сърцата си. Скоро щяха да се върнат в света на мъртвите, този път като духове. Но те си размениха бързи погледи и мълчаливо се зарекоха, че ще останат с Лира докрай и няма да споменават и дума за смъртта.

Изкачването продължаваше. Никой не говореше. Най-отпред тежко се катереше харпията, мрачна и притихнала, крилата ѝ се влачеха, а ноктите ѝ драскаха по камъните.

По някое време се чу нов звук — шум на капеща вода, който отекваше силно в тунела. Колкото повече напредваха, толкова поучестен ставаше шумът, докато се превърна в църцорене, а после и в силен ромон.

— Ето тук! — заяви Лира и посегна да докосне скалата, препречваща пътя им. Беше гладка, студена и влажна. — Тази е.

После се обърна към харпията:

— Мислех си за това как ме спаси и как обеща да изведеш духовете от света на мъртвите. И си помислих, че отсега нататък не е честно да нямаш име. И реших да ти дам име, както мечият крал Йорек Бирнисон ми даде името Златоуста. Ще те нарека Щедрокрила. Това е вече твоето име и такова ще остане завинаги — Щедрокрила.

— Един ден — промълви харпията — пак ще се срещнем, Лира Златоуста.

— Ако знам, че ти си тук, от нищо няма да ме е страх. Сбогом, Щедрокрила, до смъртта ми.

Тя прегърна харпията, притисна я до гърдите си и я целуна по двете страни.

— Това е светът на лорд Азриел, нали? — обади се кавалерът Тиалис.

— Да — кимна Лира. — Така казва алетиметърът. Крепостта му не е далеч.

— Нека тогава да кажа няколко думи на духовете.

Лира го вдигна високо и той извика:

— Слушайте ме, защото само аз и лейди Салмакия сме били тук по-рано! На върха на планината се издига крепост — крепостта на лорд Азриел. Не знам кой е врагът. Сега Лира и Уил имат само една задача — да намерят демоните си. Нашата задача е да им помогнем. Да проявим доблест и да се сражаваме с всички сили!

След като кавалерът приключи речта си, Лира се обърна към Уил.

— Добре. Готова съм.

Момчето извади ножа и погледна в очите баща си, застанал наблизко. Още съвсем малко щяха да са заедно и Уил си помисли какво щастие би било да са тримата с майка му...

— Уил! — с тревога прошепна Лира.

Той спря и отпусна ръка, а ножът остана да виси във въздуха, заклещен между атомите на друг, невидим свят. Момчето пое дълбоко дъх.

— Едва не...

— Разбрах — каза тя. — Уил, погледни ме!

В призрачната светлина той различи блестящата ѝ коса, решителните устни и искрящите очи, усети топлината на дъха ѝ и близкия аромат на тялото ѝ.

И почувства, че може да измъкне ножа.

— Ще опитам пак — каза.

Съсредоточи се и насочи всичките си мисли към върха на ножа. Не след дълго откри онова, което търсеше. Духовете се бяха струпали така близко, че двамата с Лира усещаха с всеки свой нерв едва доловимо ледено пълпене.

Най-сетне и последният замах беше направен.

Първото, което ги връхлетя, беше шумът. Светлината, която нахлу през отвора, ги заслепи и трябваше да закрият очи. Ала грохотът, взривовете, оръдейният огън и виковете бяха толкова силни, че косите им настръхнаха от ужас.

Първи се окопитиха Джон Пари и Лий Скорзби. И двамата бяха опитни войници и шумът не успя да ги стресне толкова, но Лира и Уил

бяха зашеметени.

Над главите им избухваха взривни ракети, които посипваха склоновете на планината недалеч с парчета камъни и метал. В небето ангели се биеха с други ангели, стрелкаха се вещици, звучаха бойни възгласи. Видяха жилоног, яхнал водно конче, да атакува летяща машина, чийто пилот човек се опитваше да влезе в ръкопашен бой с него. Водното конче излетя стремително нагоре, а ездачът му скочи и заби шпорите си дълбоко в шията на човека и отново се метна върху блестящия зелен гръб на насекомото. Машината с трясък се заби в скалите в подножието на крепостта.

— Разшири прозореца! — нареди Лий Скорзби. — Пусни ни да излезем!

— Почакай, Лий — намеси се Джон Пари. — Там става нещо. Погледни!

Уил изряза втори, по-малък прозорец, а когато надникнаха през него, нещо на бойното поле се беше променило. Атакуващите бяха започнали да се изтеглят. Няколко бронирани машини спряха и тромаво обърнаха назад. Една ескадрила, която до този момент се справяше доста добре с гироптерите на лорд Азриел, внезапно промени посоката на полета си и обърна на запад. Пехотата, въоръжена с пушки и огнехвъргачки, с отровни снаряди и оръжия, каквито никой от наблюдаващите не беше виждал, също започна да се изтегля.

— Какво става? — зачуди се Лий. — Те напускат бойното поле — но защо?

Нямаше видима причина за подобно изтегляне — съюзниците на лорд Азриел бяха по-малобройни, с не толкова мощни оръжия, а много от войниците бяха ранени.

Внезапно Уил усети раздвижване сред духовете, които гледаха и сочеха нагоре.

— Привидения! — извика Джон Пари. — Ето какво било!

Тогава за пръв път Лира ги видя. Приличаха на блещукащи прозрачни воали, които се спускаха от небето плавно като тополов пух, но едва се забелязваха, а когато кацнаха на земята, станаха съвсем неразличими.

— Какво правят? — попита тя.

— Насочват се към пехотата...

Лира и Уил едновременно осъзнаха какво ще последва и изкрещяха в един глас:

— Бягайте! Махнете се оттам!

Някои от войниците чуха детските гласове и се озърнаха смаяни. Други вдигнаха пушките към странните бледи силуети и стреляха, но без никакъв ефект. Тогава Привиденията нападнаха първия войник.

Беше африканец от света на Лира. Демонът му, дългокрака пъстра котка, оголи зъби и се приготви за скок.

Всички видяха как мъжът вдигна пушката и се прицели, без да му трепне окото, но в следващия миг демонът му се оказа впримчен от невидима мрежа, съскащ, ръмжащ и безпомощен, а човекът захвърли пушката и се втурна към него, крещейки името му, почти примрял от болка и жестоко гадене.

— Е, Уил — продума Джон Пари, — сега ни пусни. Ние можем да се сражаваме с тези твари.

Уил разшири прозореца и изтича навън начело на армията от духове. После започна най-странната битка, която можеше да си представи.

Духовете изскочиха изпод земята — бледи силуети, още по-незабележими на дневна светлина. Те вече нямаха от какво да се боят и се хвърлиха срещу невидимите Привидения, като сграбчваха, късаха и раздираха нещо, което погледите на Лира и Уил не можеха да уловят.

Пехотинците и останалите живи съюзници бяха слисани и наблюдаваха с недоумение тази призрачна битка. Уил се насочи право в центъра ѝ, като размахваше ножа. По-рано Привиденията бяха избягали от него, значи и сега щяха да сторят същото.

Лира го последва като сянка — накъдето тръгнеше той, там беше и тя. Съжаляваше само, че не може да се включи в битката, а засега само гледаше с широко отворени очи. От време на време ѝ се струваше, че вижда Привиденията, които проблясваха мазно във въздуха. Тогава я връхлетя първият пристъп на гадене — сигурен признак, че са се добрали до нея.

Разпозна го веднага, макар да го изпитваше за пръв път. И разбра две неща — че е пораснала достатъчно и е станала уязвима за тях и че Пан е някъде наблизо.

— Уил! Уил! — изкрещя.

Той я чу и се обърна с нож в ръка и пламтящи очи. Понечи да каже нещо, но внезапно изохка задавено и се хвана за сърцето. Лира разбра, че изпитва същата болка като нея.

— Пан! Пан! — извика тя и се надигна на пръсти, за да се огледа наоколо.

Уил се преви, опитвайки се да се пребори с гаденето. След няколко секунди му олекна — може би демоните им бяха успели да избягат. Във всеки случай не се виждаха наоколо, а край тях цареше пълна суматоха — разнасяха се изстрели, викове, писъци от болка и ужас, далечно писукане на скални призраци, свистене и тъпи удари на стрели. А после към всичко това се добави и нов звук воят на надигащия се вятър.

Лира го усети най-напред върху страните си, после видя превитата трева и чу бученето му в глогините. Небето беше натежало от надвисналата буря. Не се виждаше нито едно бяло петънце. Облаците се кълбяха и се трупаха серножълти, морскосини, барутносиви и катраненочерни, забулвайки целия хоризонт.

Зад гърба ѝ слънцето все още грееше и всяка горичка, всяко дръвче между нея и бурята блестеше ярко и великолепно — крехки пламъчета живот, които с всяка своя клонка, листенце, плод и цвят отричаха смъртта.

А сред всичко това вървяха две деца, които вече не бяха съвсем деца, защото виждаха Привиденията. Вятърът затваряше клепачите на Уил и разпиляваше косите на Лира, би трябвало да отвее и Привиденията, но те все така се носеха надолу към полето. Хванати за ръце, момчето и момичето прескачаха трупове и ранени, Лира викаше демона си, а Уил се оглеждаше за неговия.

Изведнъж светкавица озари небето и първият грохот на бурята изтрещя в ушите им. Лира се хвана за сърцето, а Уил се препъна. Двамата се вкопчиха един в друг и погледнаха нагоре. И видяха нещо, което никой в милионите светове не беше виждал.

Над крепостта откъм изток, от последното късче чисто небе, право към бурята летяха вещиците на Рута Скади, Рейна Мути и още пет или шест клана, възседнали клонките от омаен бор и понесли безброй насмолени факли.

Ревът и пращането на факлите достигаха до слуха на онези, които ги гледаха от земята. Някои от Привиденията все още бяха във

въздуха и вещиците, заслепени от светлината, налетяха върху тях. Чуха се викове и няколко пламтящи фигури се сгромолясаха на земята, но повечето безплътни изчадия вече бяха ниско над полето и процесията продължи полета си право към сърцето на бурята.

Откъм Облачната планина се появи ято ангели, въоръжени с копия и мечове, готови да се срещнат лице в лице с вещиците. Вятърът духаше зад гърба им и те се движеха стремително като стрели, но вещиците бяха не по-малко бързи и се издигнаха високо, за да се спуснат мълниеносно върху противника, размахали като оръжие пламтящите факли. Един след друг ангелите лумваха като пеперуди в пламъка на свещ и политаха с писъци към земята.

Закапаха първите едри капки. Ако повелителят на бурята се беше надявал да угаси вещерските огньовете, чакаше го разочарование насмолените факли пламтяха още по-ярко на дъжда, пращяха и пръскаха искри. Дъждовните капки яростно блъскаха земята и се разбиваха на хиляди миниатюрни пръски. Не след дълго Лира и Уил вече бяха подгизнали до кости и трепереха от студ, а дъждът ги жилеше с невидими иглички.

Двамата се препъваха и се превиваха срещу вятъра, бършеха стичащата се по лицата им вода и не спираха да викат Пан.

Сега бурята бушуваше с пълна сила, гърмеше, трещеше и разкъсваше, сякаш самите атоми се цепеха. Лира и Уил тичаха сред грохота и ужаса, а с тях бяха и двамата жилоноги шпиони, които не бяха изгубили самообладание и ги упътваха накъде да вървят и къде да гледат, за да избегнат Привиденията. Лира трябваше да вземе лейди Салмакия в ръце, защото малката дама все повече губеше сили и вече не можеше да се крепи на рамото ѝ. Тиалис се вглеждаше в небето и търсеше да зърне някой от събратята си. Всеки път, когато над тях се мернеше светещата игла на водно конче, той се провикваше, но гласът му беше отслабнал, а може би неговите хора търсеха електриковосиния и червено-жълтия цвят на техните кланове. Те не можеха да знаят, че сиянието им отдавна е угаснало, а двете безжизнени тела лежат в света на мъртвите.

Внезапно в небето се появи нещо ново. Децата заслониха очи и се вгледаха в бурята. От тъмните ѝ талази изникна машина, каквато не бяха виждали дотогава — тромава на вид, с шест крака, без светлини и

съвършено безшумна, която се приближаваше откъм крепостта. Тя прелетя ниско над главите им и се насочи към самия център на бурята.

Ала двамата нямаха време да се дивят, защото в този миг ги връхлетя нов зашеметяващ пристъп на гадене, който подсказа на Лира, че Пан отново е в опасност. Почти веднага след нея го усети и Уил. Безпомощни и ужасени, те се запрепъваха слепешката през локвите и калта, сред хаоса от мъртви тела и вкопчени в ръкопашен бой призраци.

30.

ОБЛАЧНАТА ПЛАНИНА

Надалеч се простираше великолепият рай, царствен и необятен, с опалови кули и зъбчати стени, украсени с искрящи сапфири...

Джон Милтън

В кабината на мислелета беше госпожа Колтър, сама с демона си.

От барометричния висотомер нямаше особена полза в бурята, но разстоянието до земята можеше да се прецени по множеството пламъчета, осеяли равнината — горящите тела на свалените ангели, които не гаснеха въпреки проливния дъжд. Да се определи курсът, също не беше трудно — светкавиците, озаряващи небето, бяха по-ярки от светлината на фар. Трябваше само да заобикаля съществата, които се биеха във въздуха, и да внимава да не слезе прекалено ниско.

Не беше включила фаровете, защото искаше да се доближи незабелязано до планината, преди да я усетят и да я свалят. Колкото повече се приближаваше, толкова по-силен ставаше напорът на вятъра. Един гироптер не би имал никакъв шанс — вилнеещата буря би го запратила към земята и би го смачкала като муха. Мислелетът се справяше по-лесно с вятъра и балансираше с лекота като сърфист върху вълните на Тихия океан.

Госпожа Колтър внимателно започна да се издига, вперила поглед пред себе си, без да поглежда уредите, и остави инстинктът ѝ да я води. Демонът ѝ скачаше из малката стъклена кабина и се оглеждаше във всички посоки, а когато беше нужно, я упътваше. Около машината удряха и трещяха светкавици, огромни разклонени копия, искрящи с ослепителна светлина. Тя летеше сред целия този хаос в малката машина и постепенно набираше височина, но посоката оставаше непроменена.

Когато наближи планината достатъчно, за да я види ясно, гледката я смая.

Напомни ѝ за една ужасна ерес, чийто автор заслужено гниеше в тъмниците на Дисциплинарния съд. Нещастникът беше изказал предположението, че освен трите познати пространствени измерения съществуват и други — може би седем или осем, които не биха могли да се изследват пряко. Дори беше конструирал модел, показващ как биха могли да изглеждат. Госпожа Колтър беше видяла модела, преди да изгонят от него злия дух и да го изгорят. Гънки, сдиплени и навътре, и навън; ъгли и ръбове, които едновременно бяха вписани и описани; вътрешната част беше едновременно и външна — и обратното. Облачната планина ѝ подежда по същия начин — заприлича ѝ не толкова на скала, колкото на силово поле, което преобразуваше пространството, огъваше го, разтягаше го и го напластяваше, превръщайки го в тераси и зали, колонади и кули от въздух, светлина и пара.

Жената усети как в гърдите ѝ се надига някакво странно ликуване и в следващия миг откри мястото, където можеше да се приземи сигурно — една обвита в мъгла тераса в северния край на планината. Досега единствената светлина идеше от мълниците, от редките пролуки в облаците, през които се процеждаха слънчевите лъчи, и от горящите ангели, подпалени от факлите на вещиците. Но светлината тук беше различна. Тя струеше от самата планина на ритмични пулсации, като ту се засилваше, ту избледняваше, и имаше бледия цвят на седеф.

Жената и демонът слязоха от мислелета и се огледаха. Госпожа Колтър изпита чувството, че над главата ѝ и под краката ѝ сноват някакви същества, забързани през самата материя на планината, понесли послания, заповеди, сведения, но не можеше да ги види. Виждаше единствено смущаващо обърнатата навътре перспектива на колонадите, стълбищата, терасите и фасадата.

Докато се чудеше накъде да поеме, отнякъде долетяха гласове и тя бързо се притаи зад една колона. Гласовете пееха псалм и се приближаваха към нея. Не след дълго се появи процесия от ангели, понесли покрита носилка.

Когато наближиха мислелета, те го видяха и спряха. Песента стихна и ангелите се огледаха боязливо наоколо.

Госпожа Колтър беше достатъчно близко, за да види съществото на носилката — вероятно също ангел, но неописуемо стар. Не можеше да го разгледа добре, защото стените на носилката бяха от кристално стъкло, което блестеше и отразяваше бледата светлина на планината, но ѝ се стори, че различава потънало в бръчки лице, треперещи ръце, беззъба уста и сълзящи очи.

Грохналото същество посочи с треперлив жест мислелета, като не спираше да си мърмори и да подръпва брадата си, после отметна глава и нададе такъв гневен вой, че госпожа Колтър си запуши ушите.

Ала ангелите изглежда си имаха друга работа, защото бързо вдигнаха носилката и продължиха пътя си, без да обръщат внимание на виковете и мърморенето. Когато стигнаха на открито, те разпериха широко крила и полетяха заедно с носилката. Не след дълго процесията се скри в мъглата.

Но сега нямаше време да се мисли за това. Жената и демонът ѝ бързо изкачиха широкото стълбище, минаха по няколко моста и продължиха нагоре. Колкото повече се изкачваха, толкова повече се засилваше усещането, че около тях кипи някаква невидима дейност. Най-сетне свиха зад един ъгъл и излязоха на нещо като широк площад, забулен в мъгла. Насреща им изникна ангел с копие.

— Кой сте вие? — попита стражът. — Какво търсите тук?

Госпожа Колтър го изгледа с любопитство. Значи такива бяха съществата, които някога се бяха влюбвали в жени, човешки дъщери.

— Не, не — кротко изрече тя, — не си губете времето, а ме заведете бързо при Наместника. Той ме чака.

Тактиката ѝ беше да ги обърка, да ги извади от равновесие. Ангелът беше слисан и не знаеше как да постъпи, затова се подчини. Жената вървя след него няколко минути, докато се озоваха в широко преддверие. Не беше ясно как са влезли в него, но бяха там, и не след дълго пространството пред нея се отвори като врата.

Демонът ѝ беше впил острите си нокти в ръката ѝ и тя сграбчи козината му, черпейки сила от него.

Насреща им се появи същество, изтъкано от светлина. Имаше силуета на човек, ръста на човек, но беше твърде блестящо, за да го види. Златистата маймунка скри лице на рамото ѝ, а тя вдигна ръка да заслони очите си.

— Къде е тя? — властно изрече Метатрон. — Къде е дъщеря ти?

— Дойдох, за да ви кажа, милорд — поклони се госпожа Колтър.

— Ако е в твоя власт, защо не я доведе?

— Не е, но демонът ѝ е в ръцете ми.

— Как така?

— Кълна се, Метатрон, демонът ѝ е в моя власт. Моля ви, велики Наместнико, прикрийте се — заслепявате ме...

Той тутакси спусна пред себе си завеса от мъгла. Това беше като да гледаш слънцето през опушено стъкло и сега жената го виждаше по-ясно, макар да си даваше вид, че все още е заслепена. Видът му беше на зрял мъж, висок, могъщ и властен. Облечен ли беше? Имаше ли крила? Не би могла да каже, защото не можеше да откъсне поглед от очите му, излъчващи необикновена сила.

— Моля ви, Метатрон, изслушайте ме! Идвам от лагера на лорд Азриел. Демонът на детето е при него и той знае, че дъщеря му скоро ще дойде да го потърси.

— Какво иска той от детето?

— Да я държи далеч от вас, докато порасне. Лорд Азриел не знае къде съм отишла и ще трябва бързо да се върна. Но ви казвам истината. Погледнете ме, велики Наместнико, защото аз не мога. Огледайте ме добре и ми кажете какво виждате.

Принцът на ангелите се вгледа в нея. Никой не беше гледал така Мариса Колтър, откакто се помнеше. Всяка защита, всяка преграда, зад която можеше да се прикрие, падна под силата на този поглед и тя стоеше пред Метатрон напълно разголена — тяло, сянка и демон.

Знаеше, че сега най-съкровената ѝ същност ще трябва да отговаря вместо нея и трепереше при мисълта, че онова, което вижда, може да му се стори недостатъчно. Лира беше излъгала Йофур Ракнисон с думи — сега майка ѝ трябваше да излъже с целия си досегашен живот.

— Да, виждам — продума Метатрон.

— Какво виждате?

— Поквара, завист и жажда за власт. Жестокост и студенина. Коварство. Чиста, неподправена, отровна злоба. Откакто се помниш, не си проявявала капчица съчувствие, симпатия или доброта, без да си направиш сметка какво ще ти донесе това. Измъчвала си и си убивала без съжаление и колебание. Вършила си предателства, плела си

интриги и си се гордяла с вероломството си. Ти си помийна яма от морални нечистотии.

Гласът, произнесъл тази присъда, разтърси госпожа Колтър до дъното на душата ѝ. Тя знаеше, че ще стане така, и трепереше от ужас, но в същото време се надяваше тъкмо това да се случи. Сега, когато думите бяха изречени, сърцето ѝ трепна от кратко тържество.

Тя се приближи до него.

— Ето, вече виждате, нищо не ми струва да го предам. Мога да ви отведа до мястото, където той държи демона на дъщеря ми, и тогава ще можете да го унищожите, а тя сама ще влезе в капана, без нищо да подозира.

Мъглата около нея потрепери и сетивата ѝ се замъглиха. Думите, които последваха, прободоха плътта ѝ като ледени кинжали.

— Когато бях човек — прогърмя гласът му, — имах много жени, но нито една не беше хубава като теб.

— Когато сте бил човек?

— Когато бях човек, името ми беше Енох, син на Иаред, син на Малелеил, син на Каинан, син на Енос, син на Сит, син на Адам. Живях на земята шейсет и пет години, после Всемогъщият ме призова при себе си.

— И сте имал много жени?

— Обичах плътта им. И разбирах синовете на небето, когато се влюбваха в дъщерите на земята, и молах Всемогъщия да им прости. Ала сърцето му се беше отвърнало от тях и той нареди да бъдат низвергнати.

— И не сте познал жена от хиляди години?

— Аз бях Наместник на царството Божие.

— А не е ли време да се сдобиете със съпруга?

В този миг се чувстваше най-уязвима и застрашена, ала вярваше в плътта си и в странната истина, която беше научила за ангелите, особено за онези, които някога са били хора — те жадуваха за плът, копнееха да притежават и да докосват плът. Метатрон се беше приближил — достатъчно, за да вдъхне аромата на косите ѝ, да усети топлината на гладката ѝ кожа, да я докосне с парещи ръце.

Чу се странен звук — съскане и пращане, каквито чува човек, преди да разбере, че къщата му е обхваната от пожар.

— Кажи ми какво прави лорд Азриел и къде е — заповяда Метатрон.

— Мога да ви заведа още сега — предложи тя.

Ангелите с носилката се отдалечиха от Облачната планина и полетяха на юг. Заповедта на Метатрон беше да отнесат Всемогъщия, на сигурно място, по-далеч от бойното поле, защото все още му трябваше жив. Не му даде многобройна охрана, за да не привлича вниманието на неприятеля, а заложи на бурята. Беше преценил, че в такава време една малка група може да мине незабелязана, докато многобройният отряд със сигурност щеше да бие на очи.

И точно така щеше да стане, ако един скален призрак, пируващ върху тялото на полумъртъв воин, не беше погледнал нагоре точно в дига, когато случаен лъч от прожектор проблесна в кристалното стъкло на носилката.

Нещо шавна в паметта на скалния призрак и той спря за миг, сграбчил с една ръка топлия черен дроб на човека. Един от братята му го изблъска и тогава споменът за бърбрещата полярна лисица оживя в паметта му.

Той тутакси разпери ципестите си крила и се издигна във въздуха, а след него полетяха и останалите.

Ксафания и ангелите ѝ цяла нощ и част от сутринта усърдно претърсваха планината и най-сетне откриха малка цепнатина в склона под крепостта, която предния ден не беше там. Разгледаха я, после я разшириха и лорд Азриел се спусна долу. Под укрепленията се простираше огромна мрежа от подземни пещери и тунели.

Тъмнината не беше непрогледна, както си мислеше отначало. Отнякъде идеше слаба светлина, която приличаше на поток от милиарди частици, изпускащи едва забележимо сияние. Лорд Азриел се вгледа и забеляза, че потокът се движи равномерно надолу по тунела.

— Прах — обърна се той към демона си.

Никога не го беше виждал с невъоръжено око, нито пък беше виждал толкова много Прах на едно място. Внезапно тунелът свърши и той се озова в дъното на огромна пещера. Сводът ѝ беше толкова висок, че би могъл да побере дузина катедрали. Под немаше — стените се спускаха като фуния към центъра, където зееше бездънна яма, потъмня от самия мрак, а водопадът от Прах се изливаше в нея.

Милиардите частици бяха като звездите от всички галактики, събрани заедно, и всяка от тях беше пращинка от една обща разумна мисъл. Мисъл, в която се усещаше печал.

Двамата с демона се спуснаха към бездната. Постепенно пред очите им се разкри онова, което ставаше на другия край на пропастта, тънещ в полумрак. Отначало им се стори, че долавят някакво движение, а после пред погледа им се разкри странна гледка — процесия от смътни бледи фигури, мъже, жени и деца, същества от всички светове, сред тях и такива, каквито никога не беше виждал. Те пъплеха с усилие по стръмния склон, твърде улисани, за да ги забележат. Лорд Азриел усети как косата му настръхва. Всички бяха призраци.

— Лира е дошла тук! — прошепна той на снежния леопард.

— Внимавай къде стъпваш! — промълви само Стелмария.

В това време Лира и Уил, подгизнали до кости, трепереци и зашеметени от болка, се препъваха през калта и камъните и хлътваха в дупките, пълни с дъждовна вода, почервеняла от кръв. Лира се боеше, че лейди Салмакия умира — от няколко минути малката шпионка не беше промълвила е дума, само лежеше отпусната в ръцете ѝ.

Спряха да отдъхнат в едно речно корито, където водата поне беше чиста, и загребаха с шепи да пият. Уил усети, че Тиалис се надига.

— Уил... — прошепна жилоногът. — Чувам тропот на коне... Лорд Азриел няма конница. Сигурно е неприятелят. Прекосете потока и се скрийте... Там има храсти...

— Хайде! — подвикна Уил.

Двамата с Лира прекосиха леденостудения поток и се изкатериха по отсрещния бряг тъкмо навреме. Ездачите, които се спуснаха с дрънчене по склона и се устремиха към потока, не приличаха на конници. Бяха космати и не се отличаваха много от конете си. Нямаха нито дрехи, нито сбруя, затова пък носеха оръжия — тризъбци, мрежи и ятагани.

Лира и Уил не спряха да ги огледат, а се приведоха ниско и побързаха да се махнат с единствената мисъл да се измъкнат незабелязано.

Но трябваше да наведат глави, за да виждат къде стъпват и да не си навехнат глезените. Бурята трещеше над тях и заглушаваше всички останали звуци, затова не чува пищенето и ръмженето на скалните призраци, докато не налетяха на тях.

Гнусните създания бяха наобиколили нещо, което просветваше в калта. Приличаше на преобърната голяма клетка с кристални стени. Скалните призраци го блъскаха с юмруци и камъни, пицяха и надаваха вой.

Още преди да се опомнят, Лира и Уил се озоваха наред шумната гмеж.

31.

КРАЯТ НА ВСЕМОГЪЩИЯ

Госпожа Колтър прошепна на сянката до себе си:

— Виж го как се крие, Метатрон! Промъква се в тъмното като плъх...

Бяха застанали на една скална издатина в голяма пещера и гледаха как лорд Азриел и снежният леопард предпазливо си проправят път надолу.

— Мога още сега да го унищожа! — тихо изсъска в отговор сянката.

— Разбира се, че можеш — кимна тя и се наведе към Метатрон. Но на мен ми се иска да видя лицето му, скъпи Метатрон. Искам да разбере, че съм го предала! Ела, да тръгнем след него и да го заловим...

Водопадът от Прах сияеше като огромна колона от светлина, която плавно се вливаше в бездната. Госпожа Колтър нямаше време да се занимава с Праха, защото съществуването до нея трепереше от желание и тя трябваше да го държи под око.

Двамата безмълвно тръгнаха надолу, следвайки лорд Азриел. Колкото повече слизаха, толкова по-силно я оборваше умората.

— Какво? Какво има? — попита Метатрон, обзет от внезапно подозрение.

— Мислех си — изрече тя със злобно тържество — колко е хубаво, че дъщеря ми никога няма да порасне толкова, че да обича и да бъде обичана. Когато беше бебе, си мислех, че я обичам, но сега...

— Ти съжеляваш — изрече сянката. — Видях в сърцето ти съжаление, че няма да я видиш пораснала!

— Ах, Метатрон, личи си, че много отдавна си бил мъж! Нима не разбираш за какво съжелявам? Не за това, че тя няма да порасне, а че аз вече съм пораснала! Знаеш ли колко горчиво съжелявам, че не съм те познавала, когато бях момиче! Тогава щях да ти се посветя с такава страст...

Наведе се към него, сякаш тласкана от непреодолим порив, и той жадно пое аромата на плътта ѝ.

Двамата с труд си проправяха път през натрошените скали към подножието на склона. Колкото по-надолу слизаха, толкова по-силно ставаше сиянието на Праха, което обгръщаше всичко като златиста мъгла. Госпожа Колтър посегна към ръката му, сякаш имаше до себе си човек, но после като че се пробуди от сън и прошепна:

— Стой зад мен, Метатрон. Почакай тук... Азриел е недоверчив, най-напред ще се опитам да го омая. Когато се успокои, ще те повикам, но остани в този вид, за да не те забележи, защото ще остави демона на детето да избяга.

Наместникът беше същество, чийто необикновен интелект се беше развивал и задълбочавал в продължение на хиляди години, а знанията му обхващаха милиони вселени. Ала в този миг беше обсебен от две желаниа — да унищожи Лира и да притежава майка ѝ. Ето защо кимна и остана на мястото си, а жената и маймунката безшумно се отдалечиха.

Лорд Азриел чакаше зад един голям гранитен блок, скрит от погледа на Наместника. Снежният леопард чу стъпките им и лорд Азриел се изправи да ги посрещне. Всичко наоколо, всяка повърхност, самият въздух беше изтъкан от Прах и в светлината му той видя мокрото от сълзи лице на жената и стиснатите ѝ зъби.

Протегна ръце към нея и я притисна до гърдите си, а златистата маймунка прегърна снежния леопард и скри лице в козината, му.

— Лира в безопасност ли е? — попита госпожа Колтър. — Намери ли демона си?

— Бащата на момчето ги пази като дух.

— Прахът е красив... Никога не съм знаела.

— Какво му каза?

— Куп лъжи, Азриел... Но нека не проточваме това чакане, не мога повече... Няма да останем живи, нали?

— Не и ако паднем в пропастта. Дойдохме тук, за да дадем време на Лира да намери демона си, а после да продължи да живее и да порасне. Успеем ли да унищожим Метатрон, Мариса, тя ще има нужното време. Дори и да се наложи и ние да загинем с него, това няма значение.

— И Лира ще бъде в безопасност?

— Да, ще бъде — нежно изрече той и я целуна.

Госпожа Колтър се почувства така безтегловна и крехка в ръцете му, както тринайсет години преди това, когато беше зачената Лира, и избухна в ридания.

Когато дойде на себе си, прошепна:

— Казах му, че ще предам и теб, и Лира. И той ми повярва, защото съм покварена и зла и защото погледът му проникваше до самата ми същност. Но го излъгах. Лъжех с всяка своя частица, с целия си досегашен живот... Искях да види у мен само лошото и успях. Защото у мен няма нищо добро. Но аз обичам Лира. Откъде дойде тази обич? Не знам, но тя се промъкна в мен като крадец и сега я обичам толкова много, че сърцето ми прелива. Надявах се само престъпленията ми да са толкова чудовищни, че да засенчат това нищожно зрънце добро, дори ми се искаше да съм вършила още по-отвратителни неща, за да го скрия... Ала малкото семенце набъбна и пусна корени, а филизите му разтвориха сърцето ми. Така ме е страх, че той ще забележи...

За миг замълча, опитвайки се да се пребори с вълнението. Лорд Азриел милваше блестящата ѝ коса, позлатена от Праха, и чакаше.

— Той всеки момент ще изгуби търпение — прошепна жената. Казах му да се направи невидим. Но Метатрон е само ангел, макар някога да е бил човек. Можем да надделеem над него, да го тласнем до бездната и да паднем заедно с него...

Азриел я целуна.

— Да. Тогавя Лира ще е в безопасност и царството няма да има власт над нея. Повикай го, Мариса, любов моя.

Тя пое дълбоко дъх, приглади полата си и прибра косата си зад ушите, после тихо повика ангела:

— Метатрон! Време е.

Наместникът се появи — едва забележим силует, обвит в мрак, и тутакси осъзна какво става — видя двата прилепени към земята демона, жената с ореола от Прах и лорд Азриел...

Лордът се хвърли върху него, сграбчи го през кръста и се опита да го събори на земята. Ала ръцете на ангела бяха свободни — истински ръце с юмруци, пръсти, лакти, кокалчета и мишци. Град от удари се посипа върху главата и тялото на лорд Азриел, изкара въздуха от дробовете му, смаза ребрата му и го зашемети.

Но той сграбчи здраво крилата на ангела и ги притисна към тялото му. Госпожа Колтър се хвърли между тези приковани крила и се вкопчи в косата на Метатрон. Силата му беше нечовешка — тя изпита чувството, че държи гривата на необязден кон. Наместникът яростно разтърси глава, огромните му крила се напрегнаха и почти разтвориха заключените ръце на мъжа, който го притискаше с все сила.

Демоните също се бяха вкопчили в него. Стелмария беше впила зъби в крака му, а златистата маймунка дърпаше едно от крилата му и късаше перата му, което още повече увеличаваше яростта му. С последно нечовешко усилие той се хвърли встрани, изтръгна едното си крило и запокити госпожа Колтър към скалата.

Ударът за миг я зашемети и пръстите ѝ се разхлабиха. Ангелът отново се дръпна с все сила, размахал свободното си крило, за да се отскубне от маймунката. Но ръцете на лорд Азриел го стиснаха още по-здраво сега, когато обхватът беше по-малък. Стегна с все сила гръдния кош на Метатрон, докато ребрата му изпукаха, без да обръща внимание на ударите, които се сипеха върху главата и раменете му.

Ала никой човек не би издържал дълго на подобна убийствена мощ. Лорд Азриел се опитваше да запази равновесие върху клатещите се камъни, когато нещо се стовари върху тила му. Метатрон беше успял да сграбчи един камък и сега с все сила го блъскаше по главата. Мъжът усети, че още един такъв удар ще строши черепа му. Болката беше още по-непоносима от това, че главата му беше притисната в тялото на ангела.

Метатрон вдигна високо окървавения камък, но в този миг златистата козина на маймунката се метна като пламък към него и демонът заби зъби в ръката му. Пръстите на Наместника изпуснаха камъка, който се търколи с шум към бездната, а ръката му зашари из въздуха, търсейки нападателя. Но маймунката се беше впила здраво в него със зъби, нокти и опашка, а госпожа Колтър улови пляскащото бяло крило и увисна на него.

Метатрон беше скован, но не и ранен, а бездната все още беше далеч.

Лорд Азриел губеше сили. Беше се вкопчил като удавник в гаснещото си съзнание, но с всяко движение затъваше все повече. Усещаше как костите на черепа му се трият една в друга, почти ги

чуваше. Сетивата му бяха объркани, само една-единствена мисъл изплуваше ясно на повърхността: стискай здраво и дърпай надолу!

Госпожа Колтър усети под дланта си лицето на ангела и заби нокти в очите му.

Метатрон изрева от болка. Викът му отекна в огромната пещера, блъсна се в скалите и се умножи, а духовете, които продължаваха да се нижат в безкрайна процесия, спряха и се ослушаха.

Снежният леопард Стелмария, чието съзнание се замъгляваше заедно с това на човека ѝ, с последно отчаяно усилие скочи, за да впие зъби в гърлото на ангела.

Метатрон се свлече на колене. Госпожа Колтър политна заедно с него и, падайки, улови погледа на лорд Азриел, чиито залени с кръв очи я гледаха с настойчива молба. Тя се надигна с неимоверно усилие, отмести пляскащото крило и сграбчи косата на ангела, накланяйки главата му назад и оголвайки гърлото му.

Лорд Азриел го теглеше назад, под краката им се търкаляха камъни, а маймунката скачаше, хапеше, дереше и късаше. Бяха на самия ръб на бездната, когато Метатрон се изправи и с последно усилие разпери крила — огромен бял балдахин, който се издигаше и спускаше стремително. Госпожа Колтър се озова на земята, а ангелът вече политаше нагоре заедно с вкопчения в него лорд Азриел, който все повече отпадале. Маймунката беше сграбчила с пръсти косата на Метатрон и никога нямаше да го пусне...

Бяха над самата пропаст и се издигаха. Ако Метатрон не бъдеше спрял, щеше да избяга, а лорд Азриел да падне.

— Мариса! Мариса!

Викът му я накара да събере последните си сили и да се изправи. С нечовешко усилие, сподирена от снежния леопард, тя пристъпи към пропастта, напрегна цялата си воля и се хвърли към ангела, към своя демон и умирация си любовник, сграбчи мощните пляскащи крила и всички заедно полетяха в бездната.

Скалните призраци чуха възгласа на Лира и като един обърнаха плоските си глави към нея.

Уил се втурна сред гъмжилото и удари с ножа най-близкия призрак. Усети как Тиалис литна от рамото му и кацна на бузата на

най-едрата от гнусните твари. Видя го как сграбчва косата ѝ и забива шпора под челюстта ѝ. Съществото успя да го отърси от себе си, но само след миг нададе пронизителен вой и се стовари в калта, а другото се беше втренчило тъпо в отрязаната си ръка, която при падането беше сграбчила собствения му глезен. Уил заби острието в гърдите му и усети как ножът подскочи три-четири пъти заедно със замирация му пулс. Побърза да го измъкне, преди създаването да рухне и да го повреди.

Чу как останалите с писъци избягаха. Знаеше, че Лира е невредима зад гърба му, и се хвърли с вик в калта, обзет от една-единствена мисъл:

— Тиалис! Тиалис!

Сграбчи умирация скален призрак, който все още тракаше с челюсти и се опитваше да го ухапе, и отмести главата му. Тиалис лежеше мъртъв отдолу, а шпората му беше забита дълбоко във врата на съществото. То все още риташе и хапеше и Уил с един замах отрязва главата му, за да освободи тялото на жилоногия от кожестата му шия.

— Уил! — прошепна Лира зад гърба му. — Погледни... Момичето гледаше с широко отворени очи кристалната носилка, която като по чудо беше оцеляла, макар стъклата да бяха целите в кал и кръв. Носилката беше полегнала на една страна сред камънаците, а вътре...

— О, Уил, той още е жив! Но... горкичкият!

Тя притисна ръце към кристалното стъкло, като се опитваше да стигне до ангела и да го утеши — защото той беше престарял, ужасен и плачеше като малко дете, свит в най-далечния ъгъл.

— Колко ли е стар! Никога не съм виждала някой да плаче така... Уил, не можем ли да го освободим?

Уил с един замах срязва кристала и посегна да извади ангела. Грохнало и треперещо, престарялото създание само хлипаше и бърбеше нещо несвързано, свито от ужас пред новата заплаха.

— Няма страшно — опита се да го успокои Уил. — Ако не друго, поне ще ти помогнем да се скриеш. Ела, нищо няма да ти сторим.

Треперещата ръка се вкопчи в неговата. Старецът тихичко хленчеше и скимтеше, скърцаше със зъби и подръпваше брадата си, но когато Лира също посегна да му помогне, той се опита да се усмихне и дори да се поклони, а сълзящите му очи сред дълбоките бръчки примигваха насреща ѝ с невинно изумление.

Двамата помогнаха на стареца да се измъкне от кристалната си клетка. Не беше трудно, защото той беше лек като перце и готов да ги последва навсякъде. Беше напълно лишен от собствена воля и отвърщаше да добротата така, както цветето се разтваря срещу слънцето. Ала на открито се оказа уязвим. Силуетът му започна да се размива и да бледнее. Само след няколко секунди старецът изчезна като дим и след него остана само споменът за изумено примигващите очи и въздишката на дълбоко, безгранично облекчение.

Всичко това трая не повече от минута. Уил се сепна и се обърна към жилоногия, вдигна малкото му телце и го залюля в прегръдките си. От очите му бликнаха сълзи.

— Уил, трябва да тръгваме... — настойчиво изрече Лира. — Трябва! Лейди Салмакия казва, че чува конете да се приближават...

В този миг от мастиленочерното небе стремително се спусна мастиленочерен ястреб. Лира извика и се сниши, но Салмакия изкрещя:

— Не! Не, Лира! Изправи се и вдигни юмрук!

Момичето я послуша и застина изправено, като крепеше вдигнатата си ръка с другата. Синият ястреб се изви над нея, отново се спусна надолу и заби острите си нокти в юмука ѝ.

На гърба му седеше сивокоса жена, която впери ясения си поглед най-напред в Лира, а после и в Салмакия, вкопчила се в яката ѝ.

— Мадам... — промълви едва чуто малката шпионка. — Направихме...

— Направили сте онова, което е трябвало. И сега ние сме тук — прекъсна я мадам Оксентиел и дръпна юздите на ястреба.

Птицата изкрещя три пъти така пронизително, че ушите на Лира писнаха. В отговор от небето се спусна първо едно, после второ и трето, после още стотици блестящи водни кончета с ездачи воини, които се стрелкаха така стремително, сякаш всеки миг щяха да се сблъскат. Ала безпогрешният им инстинкт и ловкостта на техните ездачи си казаха думата и ярките трептящи игли на телата им извезаха над двете деца пъстър жив гоблен.

— Лира — каза жената с ястреба, — и ти, Уил. Елате с нас, ние ще ви отведем при демоните ви.

Ястребът разпери крила и литна. Лира усети върху другата си ръка олекналото тяло на Салмакия и осъзна, че единствено душевната

сила на малката шпионка я държи жива толкова дълго. Тя притисна нежно дребното телце до гърдите си и хукна под облака от водни кончета, като час по час се препъваше и падаше, но нито за миг не забрави за скъпия си товар.

— Наляво! Наляво! — извика жената от синия си ястреб и те свиха наляво в раздирания от светкавици мрак.

Тогава Уил забеляза отдясно голям отряд от мъже в леки сиви брони с шлемове и маски на лицата, а край тях припкаха демоните им вълци. Към тях тутакси се устреми рояк водни кончета и мъжете спряха нерешително — от пушките нямаше полза, а жиленогите вече бяха сред тях. Воините скачаха от кончетата, намираха незащитена ръка, гръб, шия и забиваха шпорите си, после отново се мятаха на гърбовете на насекомите и отлитаха. Бяха толкова бързи, че погледът не успяваше да ги проследи. Войниците се обърнаха и хукнаха панически да се спасяват. За дисциплина вече не можеше да става и дума.

Ала тогава се чу тропот на копита, който за секунди се усили и се превърна в грохот. Двете деца се обърнаха ужасени — бяха кентаври — полухора, полуконе, които се приближаваха към тях в галоп, а някои вече бяха вдигнали мрежите си, въртяха ги над главите си и ловяха водните кончета, после със замах ги шибаха в земята като камшици и изхвърляха смазаните насекоми.

— Насам! — извика жената с ястреба. — Бързо долу! Лягайте!

Те се подчиниха и усетиха как земята под тях се разтърси. Нима от копитата? Лира надигна глава, отметна мократа коса от лицето си и видя нещо, което съвсем не приличаше на кон.

— Йорек! — извика тя и лицето ѝ светна от радост. — О, Йорек!

Уил побърза да я дръпне, защото към тях се приближаваше в галоп не само мечият крал, а и цяла армия негови поданици. Лира успя да се сниши тъкмо навреме, а само след миг Йорек се извисяваше като планина над главите им и ревеше заповеди към своите воители да се разпръснат и да притиснат неприятеля от всички страни.

Уил и Лира с мъка се изправиха на крака. Мечият крал се извърна да ги погледне така леко и грациозно, сякаш бронята му тежеше не повече от козината му.

— Йорек, зад теб са! Имат мрежи! — предупреди Уил. Кентаврите вече бяха до тях и още преди Йорек да помръдне, здравата

като стоманено въже мрежа се спусна върху него и го обгърна. Мечокът се изправи на задните си крака и замахна с лапа, но яката мрежа го държеше здраво. Кентавърът изскимтя и се отдръпна уплашено, но мечият крал не успя да се освободи.

— Йорек! — извика Уил. — Стой така! Не мърдай!

Момчето хукна през локвите и туфите трева и стигна до Йорек в мига, в който втори кентавър се приближи и хвърли мрежата си.

Уил запази самообладание и вместо да замахне слепешката с ножа и сам да се оплете, проследи полета на мрежата и я срязва през средата, после се хвърли към Йорек и започна да разрязва внимателно възлите, докато го освободи.

— Бягай! — извика той и отскочи, а мечият крал се стовари със скок върху гърдите на най-близкия противник.

Ездачът беше вдигнал тризъбеца си и се целеше във врата на мечока, но Йорек тежеше заедно с бронята си близо два тона и подобно оръжие не би могло да го спре. Нападателят, смазан и безпомощен, се стовари на земята. Йорек стъпи здраво на крака, огледа се и изрева към децата:

— Качвайте се на гърба ми, бързо!

Лири се метна на гърба му, последвана мигновено от Уил. Те притиснаха бедра към студеното желязо и усетиха как силата струи като вълна от мечия крал.

Зад тях останалите мечки се сражаваха със странната кавалерия, подпомагани от жилоногите, чиито ужилвания подлудяваха кентаврите. Жената с ястреба се спусна ниско и извика:

— Напред към долината! Скрийте се между дърветата!

Йорек се изкачи на върха на малко хълмче и спря там. Пред тях изровената земя се спускаше полегато към малка горичка на не повече от миля разстояние, а зад нея бумтяха оръдия, които изстрелваха снаряд след снаряд. Някой пусна сигнална ракета, която избухна под самите облаци и полетя надолу, осветявайки дърветата в студено зелено, и ги направи прекрасна мишена за оръдията.

В самата горичка двајсетина Привидения се сражаваха и отстъпваха пред малка група духове. Още щом зърнаха горичката, Лири и Уил тутакси почувстваха, че демоните им трябва да са някъде там и че скоро ще умрат, ако не се доберат бързо до тях. Отнякъде

непрекъснато прииждаха нови и нови Привидения и сега двамата ясно ги виждаха.

Силна експлозия зад близкия хребет разтърси земята и изхвърли лавина от камъни и буци пръст във въздуха. Лира извика, а Уил се хвана за сърцето.

— Дръжте се! — нареди Йорек и се втурна надолу.

Някъде високо над главите им избухна сигнална ракета, после втора и трета, които очертаха ярка диря при падането си. Взриви се втори снаряд, този път по-близо, и надигналата се вълна ги блъсна в лицата, а секунда след това усетиха острите убождания на разлетелите се камъни и пръст. Йорек не трепна, не се поколеба нито за миг, но на тях им беше трудно да се удържат на гърба му — не можеха да се хванат за козината му, а с все сила притискаха с бедра твърдата хлъзгава броня, рискувайки всеки момент да се сгромолясат.

— Вижте! — извика Лира в мига, в който трети снаряд избухна недалеч.

Дузина вещици летяха към сигналните ракети с кичести клонки в ръце и замитаха следите им. Над горичката отново се спусна мрак и я скри от зейналите оръдия.

Сега дърветата бяха само на няколко крачки от тях. Лира и Уил усещаха, че демоните им са съвсем наблизко по обзелото ги вълнение, примесено с безумна надежда и вледеняващ страх. Привиденията се тълпяха между дърветата и се налагаше да минат през тях, а само видът им предизвикваше слабост и гадене, с които не можеха да се преборят.

— Те се боят от ножа — изрече нечий глас и мечият крал спря така внезапно, че двамата се изтърколиха от гърба му.

— Лий! — продума Йорек. — Лий, приятелю, за пръв път виждам такова нещо! Нали си мъртъв — с кого говоря тогава?

— Йорек, стари друже, ти нищо не си видял! Ние ще се заемем с тях — Привиденията не се боят от мечките. Лира, Уил, елате насам! Уил, извади ножа!

Синият ястреб още веднъж се спусна и кацна на ръката на Лира.

— Не губете време! — подкани ги сивокосата жена. — Намерете демоните си и бягайте! Задава се нова опасност.

— Благодаря, госпожо, благодаря! — възкликна Лира и синият ястреб разпери криле.

Уил виждаше смътно белеещия се призрак на Лий Скорзби, който им махаше да вървят към горичката, но най-напред трябваше да се сбогуват с Йорек Бирнисон.

— Йорек, миличък, нямам думи да ти кажа... Бъди благословен!

— Благодаря, кралю Йорек — каза Уил.

— Няма време! Тръгвайте, тръгвайте! Йорек ги побутна с бронираната си глава.

Уил се вмъкна след духа на Лий Скорзби в храсталака, като размахваше ножа около себе си. Светлината там беше слаба и мъждива, а сенките — гъсти, преплетени, всяващи тревога.

— Стой до мен! — подвижна той на Лира и отскочи, защото точно тогава една къпина го перна през лицето.

Навсякъде около тях се усещаше движение, чуваше се шум и боричкане. Сенките се приближаваха и се отдръпваха като разлюлени от вятъра клони. Можеха да бъдат и призраци — двамата добре познаваха хладното им докосване. После се чуха гласове:

— Насам!

— Оттук!

— Продължавайте, ние ги държим!

— Още малко остана!

Тогаваше глас, който Лира познаваше по-добре от всеки друг на света.

— Бързо, ела бързо! Ох, Лира, побързай!

— Пан, миличък! Тук съм!

Тя се хвърли в мрака, ридаеща и разтреперана, а Уил блъскаше клоните и повета, сечеше с ножа къпините и копривата. В това време духовете ги окуражаваха с тихите си безпътни гласове.

Ала Привиденията също бяха открили онова, към което се стремяха, и се промушваха през плетеницата от храсти, бодли, коренища и клонки, сякаш минаваха през дим. Двайсетина от тях се бяха устремили към средата на горичката, а духът на Джон Пари даваше нареждания на другарите си да ги пресрещнат и да ги спрат.

Уил и Лира трепереха от страх и слабост, а гаденето и болката се усиливаха, но и през ум не им минаваше да се откажат. Лира отмяташе къпиновите вейки с голи ръце, Уил продължаваше да размахва ножа и да сече, а около тях битката на призрачните създания ставаше все по-ожесточена.

— Ето ги там! — извика Лий. — Видяхте ли ги? До онази скала... Две диви котки съскаха, фучаха и деряха. И двете бяха демони и ако имаше време, Уил щеше да познае кой е Панталеймон. Ала време нямаше, защото от най-близката сянка се надигна зловещият силует на Привидение и плавно се насочи към тях.

Уил прескочи поваления дънер пред себе си, последната преграда между него и демоните, и заби ножа в блещукация призрачен воал, увиснал във въздуха. Усети как ръката му изтръпна, но стисна зъби, пръстите му се склучиха още по-здраво около дръжката и бледият силует сякаш кипна и се стопи в мрака.

Демоните бяха обезумели от страх, защото през дърветата се промушваха и се тълпяха все нови и нови Привидения и само храбрите духове ги възпираха.

— Можеш ли да отвориш прозорец? — попита призракът на Джон Пари.

Уил вдигна ножа, но трябваше да спре, защото отново усети мъчителното гадене, което го заля като вълна. В стомаха му не беше останало нищо и болката го преряза като с нож. До него Лира се бореше с гаденето и замайването. Призракът на Лий пръв забеляза причината, втурна се към демоните и се вкопчи в бледото създание, което се промъкваше иззад скалата зад гърба им.

— Уил... моля те... — изохка Лира, останала без дъх.

Момчето вдигна ножа и замахна. Лий пръв надникна през отворения прозорец и не повярва на очите си — пред тях се простираше безбрежна прерия, тиха и безметежна под сияйната светлина на луната, която толкова приличаше на родните му простори, че сърцето му подскочи от радост.

Уил с няколко скока прекоси поляната и сграбчи единия демон, а Лира грабна втория.

Дори и в този миг на ужасна опасност и нечовешко напрежение и двамата усетиха как ги пронизва внезапна тръпка на щастие. Лира беше прегърнала демона на Уил, а той държеше Панталеймон.

Те с мъка откъснаха очи един от друг.

— Сбогом, господин Скорзби! — извика Лира, търсейки с поглед стария си приятел. — Искам... о, благодаря ви, благодаря! И сбогом!

— Сбогом, скъпо мое дете... сбогом, Уил... и всичко хубаво!

Лири бързо се шмугна през прозореца, но Уил не тръгваше, а гледаше призрака на баща си в очите, сияещи на лунната светлина. Преди да се разделят завинаги, трябваше да му каже нещо.

— Ти каза, че съм боец — промълви той. — Каза ми, че го нося в кръвта си, и аз не поисках да споря. Татко, ти грешиш. Воювах, защото така трябваше. Не мога да избирам природата си, но мога да избирам как да постъпвам. И ще избира, защото сега съм свободен.

Усмивката на баща му сияеше от гордост и нежност.

— Добре се справи, момчето ми. Повече от добре.

Уил нямаше сила да продължи. Обърна се и последва Лири.

Сега, когато целта беше постигната, а двете деца бяха открили демоните си и бяха в безопасност, мъртвите бойци позволиха на атомите си да се разделят и да се разпръснат завинаги.

Последната искрица съзнание, била някога Лий Скорзби, въздухоплавателят, се вдигна високо, както някога неговият балон, и се понесе над малката горичка, над обърканите Привидения, над могъщия силует на неговия приятел, бронирания мечок. Необезпокояван от избухващите снаряди, глух за взривовете, виковете и писъците, погълнат единствено от собствения си полет, той премина през гъстите облаци и излезе под искрящите звезди, където го чакаха разпилените атоми на неговата обична Хестър.

32. УТРОТО

*Идва утрото, нощта отстъпва, а стражите
напускат своя пост.*

Уилям Блейк

Огромната златиста прерия, която призракт на Лий Скорзби беше зърнал за миг през прозореца, се ширеше тиха и спокойна под първите утринни лъчи.

Златиста, но в същото време и жълта, кафява, зелена с всички оттенъци, които природата познаваше, на места черна, набраздена с антрацитени линии и резки, понякога сребриста, където слънцето докосваше върха на някоя тревичка, започнал да набъбва в цвят, и синя от блясъка на далечно езеро, в чиито води се оглеждаше небето.

И тиха, но не и безмълвна. Лекият ветрец шумолеше в милиардите тревички, милиарди насекоми и други дребни създания бръмчаха и цвърчаха в тревата, а горе в синевата невидима птичка лееше звънки трели, които ту се отдалечаваха, ту се приближаваха, но никога не се повтаряха.

Сред цялата тази шир единствените безмълвни и неподвижни живи същества бяха момчето и момичето, които спяха, опрели гърбове, под сянката на една надвиснала скала на върха на малък хълм. Бяха така застинали, толкова бледи, че приличаха на мъртви. Гладът беше опънал кожата на лицата им, болката беше очертала кръгове около очите им, целите бяха покрити с прах и мръсотия — и немалко кръв. Съдейки по отпуснатите им крайници, и двамата бяха изтощени до смърт.

Първа се събуди Лира. Издигналото се слънце допълзля до нея и докосна косата ѝ. Тя се размърда, а когато първият лъч спря върху

клепачите ѝ, светлината я изтръгна от дълбините на съня като риба от водата — бавно, тежко и с противене.

Но да се спори със слънцето беше безсмислено и не след дълго тя завъртя глава, закри очи с ръка и промърмори:

— Пан... Пан...

Известно време Лира остана неподвижна, но вече беше будна и се вслушваше в шумоленето на насекомите и птичите трели. Беше забравила колко е хубав светът.

Обърна се и се загледа в Уил. Ръката му отново беше прокървила. Ризата му беше намачкана и мръсна, косата му се беше вкоравила от прах и пот. Тя го гледа дълго, взирайки се в тупкащата на шията му вена, в гърдта му, която се издигаше и спускаше бавно, в нежната сянка, която ресниците му хвърляха.

Той промърмори нещо и се размърда. Почти заловена на местопрестъплението, Лира побърза да отмести поглед и се загледа в малкия гроб, който бяха изкопали вечерта, едва две педи широк. Там почиваха телата на кавалера Тиалис и лейди Салмакия. Наблизо се виждаше плосък камък. Лира се изправи, вдигна камъка и го постави над гроба, после отново седна и сложи ръка над очите си.

Равнината като че нямаше край. А в подножието на малкия хълм, на който се намираха, се простираше езерце. В него се вливаше поточе, извиращо направо от скалата, и Лира внезапно почувства колко е ожадняла.

Изправи се и бавно се спусна към потока. Той бълбукаше и подскачаше сред обраслите с мъх камъни и Лира потопи длани в него, отми мръсотията и калта и поднесе шепи към устата си. Водата беше ледена и тя пи с наслада.

Брегът на езерцето беше обрасъл с тръстика, от която се носеше крякането на жаба. Водата беше по-топла и по-плитка от тази в потока. Лира събу обувките си и нагази. Известно време остана така, наслаждавайки се на прохладната кал под ходилата си и студената изворна вода, която милваше прасците ѝ.

После се наведе и потопи лице във водата, като остави косата си да се разстеле, за да се отмие прахът и мръсотията.

Когато се почувства малко по-чиста и оснежена, Лира отново погледна нагоре да провери дали Уил се е събудил. Той седеше, отпуснал ръце върху коленете си, и обхождаше с поглед безкрайната

равнина, изумен от ширналия се пред него простор, от светлината, топлината и покоя.

Момичето бавно изкачи склона и го завари да дълбае с ножа имената на жилоногите върху камъка.

— Те дали?... — Уил остави въпроса недовършен, но Лира го разбра.

— Не знам. Не съм видяла Пан. Имам чувството, че не е далече, но не знам. Ти спомняш ли си какво стана?

Той потърка очи и се прозина така широко, че челюстта му изпука, после примигна и поклати глава.

— Не бих казал. Грабнах Панталеймон, а ти вдигна другия демон, после преминахме отсам и аз го оставих на земята, за да затворя прозореца.

— А твоят... другият демон се изтръгна от ръцете ми — каза тя. Аз се опитвах да видя през прозореца господин Скорзби и Йорек, а когато се обърнах, тях ги нямаше.

— Но не е, както когато слязохме в света на мъртвите. Тогава бяхме наистина разделени.

— Така е — съгласи се Лира. — Те са някъде наблизко, ясно е. Помня, че когато бяхме малки, играехме на криеница, но никога не се получаваше, защото аз бях прекалено голяма, за да се скрия от него, пък и винаги знаех къде е Пан дори когато се правеше на пеперуда или нещо също толкова дребно. Но е странно... Няма го, а не се чувствам откъсната от него. Знам, че и той е добре.

— Предполагам, че са заедно.

— Да. Би трябвало.

Уил внезапно се изправи.

— Погледни! Ето там...

Беше заслонил очите си с ръка и сочеше някъде в далечината. Лира проследи погледа му и забеляза някакво движение, съвсем различно от трептенето на сторещения въздух.

— Животни ли са?

— Слушай! — каза той.

Сега и тя чу ниския тътен, наподобяващ далечен шум на гръмотевица.

— Изчезнаха — промълви Уил.

Движещите се силуети наистина се бяха скрили, но шумът продължи още известно време, после внезапно заглъхна. След минута-две съществата отново се появиха, последвани от тътена.

— Трябва да са прехвърлили хълма — каза Уил. — Дали идват насам?

— Не мога да видя. Да, завиват и тръгват към нас.

— Ако ще се бием с тях, иска ми се поне да пийна вода преди това.

Уил взе раницата и се спусна до потока. Пи до насита, после се опита да отмие мръсотията от себе си. От раната му беше изтекла много кръв. В момента копнееше единствено за горещ душ с много сапун и за чисти дрехи.

Лира гледаше съществата. Каквито и да бяха, не можеше да ги нарече другояче, освен странни.

— Уил! — възкликна тя. — Те се движат на колела...

Групата — или стадото — се състоеше от десетина-дванайсет създания, които наистина се придвижваха на колела. Имаха вид на нещо средно между антилопи и мотоциклети, но още по-странни бяха хоботите им.

Вече беше ясно, че са се запътили към Уил и Лира. Момчето измъкна ножа, но още преди това Лира беше седнала на тревата и въртеше лостчетата на алетиометъра.

Уредът реагира светкавично, още докато съществата бяха на стотина метра от тях.

— Намеренията им са добри — оповести тя. — Всичко е наред, Уил, те ни търсят. Знаят, че сме тук... Чудна работа, нещо не мога да разбера... Доктор Малоун?

Произнесе името повече за себе си, защото ѝ беше трудно да повярва, че Мери Малоун може да е в този свят. Алетиометърът обаче я обрисуваше съвсем ясно, макар да не можеше да посочи името. Лира го прибра и бавно се изправи.

— Мисля, че трябва да слезем при тях — каза тя. — Няма да ни сторят нищо лошо.

Някои от тях бяха спрели и чакаха. Водачът им пристъпи крачка напред с вдигнат хобот и тогава видяха как се придвижва — с мощни тласъци на двата си странични крайника. Някои от съществата се бяха приближили до извора и пиеха вода. Останалите чакаха, но не с

кроткото търпение на крави, прибиращи се от паша. Бяха интелигентни същества, които напълно осъзнаваха действията си. С една дума, бяха хора.

Уил и Лира се спуснаха по склона и се приближиха дотолкова, че да могат да разговарят. Момчето продължаваше да стиска дръжката на ножа, независимо от твърдението на Лира, че нищо не ги заплашва.

— Не знам дали ме разбирате — бавно продума тя, — но знам, че сте наши приятели. Мисля, че трябва...

Водачът им помръдна хобот и изрече:

— Ела види Мери. Вие язди. Ние носи. Ела види Мери.

Две от съществата имаха юзди и стремена от оплетени връвчици. Седла нямаше — ромбоидните им гърбове се оказаха достатъчно удобни и без тях. Лира беше яздила мечка, Уил беше карал колело, но никой от двамата не беше се качвал на кон, а сравнението с това животно беше най-близко. Във всеки случай, при конете ездачът беше водещият, а тук не беше така — скоро децата откриха, че юздите и стремената служат да се държат и да пазят равновесие, но съществата сами решаваха накъде да вървят.

— Къде са... — започна Уил, но млъкна на половин дума, защото съществото под него рязко потегли.

Групата обърна обратно и се спусна по склона. Доста друсаше, но язденето се оказа сравнително удобно, защото тези създания нямаша гръбнак. Уил и Лира изпитваха чувството, че са яхнали добре тапицирани кресла.

Скоро стигнаха до една от тъмните линии, които не бяха успели да разгледат добре от възвишението. Сега я видяха и бяха изумени — цялата прерия беше прорязана от гладки каменни пътища.

Съществата стъпиха на пътя и потеглиха по-бързо, като постепенно набираха скорост. На Уил и Лира им трябваше известно време, докато свикнат с движението на мускулите и друсането на колелата върху твърдия камък. Отначало на Лира ѝ беше по-трудно, защото никога не беше карала колело и не знаеше как да се накланя на една страна на завоите, но скоро откри как се прави и пътуването започна да ѝ харесва.

Колелата бяха твърде шумни, за да си говорят, затова пък можеха да сочат. Дърветата ги изумиха с височината и великолепието си. Птиците също им се сториха твърде необичайни — крилата им бяха

разположени едно зад друго и им придаваха въртеливо движение. Удивителни бяха и сините гущери с големината на кон, които се припичаха наред пътя (хората двуколки се разделяха на две колони и ги заобикаляха, без да им обръщат повече внимание).

Слънцето вече се беше издигнало високо, когато започнаха да забавят ход. Във въздуха се усещаше соленият дъх на море, в това не можеше да има съмнение. Пътят се изкачваше по едно възвишение и сега те се движеха съвсем бавно.

— Може ли да спрете? — попита Лира, схваната и натъртена от дългото яздене. — Искам да повървя.

Дори да не беше разбрало думите ѝ, съществото под нея усети опъването на юздата и спря. Уил стори същото и двете деца слязоха на шосето. Крайниците им бяха изтръпнали и вдървени.

Съществата се събраха да поговорят. Хоботите им мърдаха изящно при всяка дума, която произнасяха. След минута-две те тръгнаха, а в средата Лира и Уил с удоволствие вдъхваха топлата им миризма на сено и слънце.

Когато стигнаха върха на хълма, водачът изрече:

— Мери близко. Мери там.

В далечината блещукаше синята морска шир. През просторната равнина се виеше широка ленива река, а в подножието на хълма, сред китки ниски дървета и лехи със зеленчуци се гушеше селце от дървени къщи. Долу сновяха още такива същества, окопаваха лехите и шетаха между къщите и дърветата.

— Сега пак язди — предложи водачът.

Вече бяха съвсем близо. Уил и Лира още веднъж възседнаха съществата, а останалите проверяваха с хоботите си дали юздите и стрепената са закрепени добре.

След няколко минути спряха в центъра на селото. Жителите му тутакси ги наобиколиха, като размахваха приветствено хоботи и ги поздравяваха.

— Доктор Малоун! — изведнъж възкликна Лира.

Видяха я да излиза от една къща — в избеляла синя риза, набита и румена, едновременно непозната и близка.

Лира изтича и я прегърна, а жената я притисна до гърдите си. Уил стоеше настрана, предпазлив и изпълнен със съмнения.

Мери разцелува Лира и се приближи към него. Погледите им се срещнаха и за по-малко от секунда между тях припламна нещо, което можеше да се определи като симпатия, примесена с неловкост.

Трогната от жалкия им вид, Мери отначало понечи да прегърне и него. Но тя беше голяма, а той — на границата на мъжествеността. Ако го прегърнеше, това би означавало, че го приема като дете, защото би могла да прегърне дете, но не и непознат мъж. Мери мислено се отдръпна — най-малко от всичко ѝ се искаше да засрами приятеля на Лира и да го постави в неловко положение.

Затова му протегна ръка. В мига, в който си стиснаха ръцете, между тях премина искра на уважение и разбиране, толкова мощна, че тутакси се превърна в гореща симпатия. Всеки от двамата почувства, че си е спечелил приятел за цял живот, и наистина беше така.

— Това е Уил — представи го Лира. — Той е от вашия свят... Спомняте ли си, говорила съм ви за него...

— Аз съм Мери Малоун. А вие сигурно сте гладни, по вида ви личи.

Тя се обърна към съществото до себе си и изрече нещо на техния напевен, гукащ език, като същевременно жестикулираше.

Създанията веднага се разшетаха, а някои от тях изнесоха възглавници и килимчета от най-близката къща и ги наслагах на земята под едно дърво, чиито гъсти листа и надвиснали клони образуваха прохладен и благоуханен заслон.

Едва се бяха настанили, и домакините им започнаха да принасят — гладки дървени чаши, пълни до ръбовете с мляко, което дъхаше леко на лимон и беше невероятно освежаващо, дребни черупчести плодове, наподобяващи лешници, но по-ароматни и мазни, току-що откъснати салати, изпускащи гъст сок, и кръгли коренчета с големината на череша, които имаха вкус на сладки моркови.

Но не можаха да изядат много — храната беше твърде тежка. Уил искаше да опита всяко от ястията, но единственото, което успяваше да преглътне без усилие, беше млякото, както и препечените питки, напомнящи тортили. Лира хапна от всичко, но скоро откри, че ѝ идва много.

Мери гледеше да не задава въпроси. Двамата бяха преминали през нещо, което беше оставило върху тях дълбок отпечатък, и все още не бяха готови да говорят за това.

Ето защо тя отговори на въпросите им за мулефите и им разказа накратко как се е озовала в техния свят, после ги остави под сянката на дървото, защото видя, че очите им се затварят и двамата започват да клюмат.

— От вас сега се иска единствено да се наспите — каза им. Следобедът беше топъл и сънен, а под дървото свиреха щурци.

Само пет минути след като бяха изпили последната глътка мляко, двамата вече спяха дълбоко.

— От различен пол ли са? — изуми се Атал. — Как разбра?

— Много просто — отвърна Мери. — Телата им са с различна форма и се движат различно.

— Не са много по-малки от теб. Но имат по-малко зраф. Кога ще имат повече?

— Не знам. Предполагам, че скоро. Не знам кога се случва това. — И нямат колела — съчувствено изрече Атал.

Двете плевяха овощната градина. Мери си беше направила търнокоп, за да си спести навеждането. Атал си помагаше с хобот, затова разговорът им беше накъсан.

— Ти знаеше, че ще дойдат — каза Атал.

— Да.

— Онези пръчици ли ти казаха?

— Не — отвърна Мери и се изчерви. Тя беше учен и ѝ струваше немалко усилие да си признае, че от време на време прибегва до помощта на И-Дзин. Сега обаче се почувства още по-смутена.

— Беше нощна картина — призна накрая.

Мулефите нямаха дума за сън, но сънуваха ярки и интересни сънища, които приемаха много сериозно.

— Ти не обичаш нощните картини — каза Атал.

— Обичам ги, но досега не им вярвах. Но, ето че видях съвсем ясно момчето и момичето и един глас ми каза да ги чакам.

— Какъв глас? И как е говорел, щом не си го виждала?

За Атал беше невъзможно да си представи разговор без движението на хобота, което изясняваше смисъла на казаното. Беше спряла насред лехата с боб и гледаше Мери като омагьосана.

— Всъщност, видях го. Беше жена — мъдра жена, на вид като моите хора. Но много стара и в същото време млада.

Мъдър беше думата, с която мулефите наричаха старейшините си. Атал беше цялата слух.

— Как е възможно да е и стара, и млада? — попита тя.

— Така се казва — обясни Мери.

Атал помръдна хобот, успокоена.

— Тя ми каза да чакам децата — продължи Мери, — и къде и кога ще се появят. Но не и защо. Аз трябва просто да се погрижа за тях.

— Те са уморени и наранени — каза Атал. — Ще могат ли да спрат изтичането на зрафа?

Мери въздъхна. Знаеше и без да поглежда в далекогледа, че сенчестите частици изтичат по-бързо отвсякога.

— Надявам се — промълви. — Но не знам как.

С падането на вечерта, когато огнищата бяха запалени и се появиха първите звезди, пристигна група мулефи от друго село. Мери переше. Тя чу тътена на колелата и развълнуваните им гласове и побърза да излезе при тях.

Лира и Уил бяха спали целия следобед и сега се размърдаха. Лира седна замаяна и видя Мери да разговаря с петима или шестима мулефи, които я бяха наобиколили. Личеше си, че са развълнувани, но не можеше да се каже дали са сърдити, или се радват.

Мери я видя и прекъсна разговора.

— Лира, нещо се е случило — обърна се към нея. — Те са открили нещо, което не могат да обяснят, и то е... Не знам какво е. Трябва да ида да погледна. На около час път оттук. Ще се върна възможно най-бързо. Ако ви трябва нещо, къщата ми е на ваше разположение. Трябва да тръгвам, много са разтревожени...

— Добре — кимна Лира, все още замаяна от съня. Мери погледна под дървото. Уил търкаше очи.

— Наистина няма да се бавя. Атал ще остане с вас.

Водачът на групата проявяваше признаци на нетърпение. Мери бързо прехвърли юздата и стремената през гърба му, извини се за непохватността си и го възседна. Групата обърна и изчезна с трополене в мрака.

Посоката, в която потеглиха, ѝ беше непозната. Мери никога не беше яздила в тъмното и откри, че бързото препускане я плаши дори повече, отколкото през деня. Докато се изкачваха по едно възвишение,

видя отражението на луната върху морската шир и сребърната ѝ светлина я обгърна със студени пипала от скептицизъм и изумление. Изумлението беше вътре в нея, а скептицизмът — в заобикалящия я свят. Студът беше навсякъде.

От време на време вдигаше поглед и попипваше далекогледа в джоба си, но не можеше да го използва, докато се движеха. А мулефите се движеха много бързо и целеустремено и нищо не би ги накарало да спрат точно сега. След около час препускане край брега те свиха към сушата, като излязоха от каменния път и поеха по утъпкан коловоз, който минаваше през равнината и водеше нагоре към верига хълмове. Луната осветяваше голите възвишения с дълбоки цепнатини и пролуки, през които се процеждаха поточета.

Мулефите я отведоха до една от тези цепнатини. Мери беше слязла още щом излязоха от каменния път и сега се спусна заедно с тях по хълма до разлома.

Чу бълбукане на поток и шума на нощния вятър в тревите. Колелата леко поскърцваха по утъпканата земя, а мулефите си разменяха кратки фрази, докато най-сетне спряха.

В самия хълм, само на няколко метра от нея, се виждаше един от онези прозорци, които само острият кинжал можеше да отвори. Приличаше на гърло на пещера, защото луната го осветяваше донякъде, сякаш пролуката беше в самия хълм. Но не беше. А от него се нижеше процесия от сенки.

Мери усети, че съзнанието ѝ не може да обхване случващото се, и сграбчи най-близкия клон, за да се увери, че физическият свят още съществува и тя е част от него.

Приблжиха се. От мрака изникваха старци и деца, майки с бебета на ръце, хора и същества, каквито никога не беше виждала, заставаха под лунната светлина — и изчезваха.

Това беше най-странното от всичко. Те правеха няколко крачки в света на тревата, въздуха и сребърната светлина, оглеждаха се наоколо с озарени от радост лица — и протягаха ръце, сякаш искаха да прегърнат цялата вселена. После се разсейваха, сякаш бяха дим или мъгла, превръщайки се в част от земята, росата и нощния бриз.

Някои от тях се приближаваха до Мери, сякаш искаха да ѝ кажат нещо, протягаха ръце и тя усещаше докосването им като хладен повей. Един от духовете — възрастна жена — ѝ махна да се приближи.

Жената заговори:

— Разказвай им истории. Това е, което не знаехме. Толкова време, и да не разберем! Но те искат истината. Това е като хляб насъщен за тях. Трябва да им разказваш истински истории и всичко ще е наред, всичко! Просто им разказвай.

Изричайки тези думи, жената изчезна. За Мери това беше един от онези мигове, в които внезапно си припомняме забравен сън и ни връхлитат същите чувства. Точно този сън се беше опитала да разкаже на Атал, но когато се опита да го възкреси, той се стопи и изчезна също като тези създания пред нея. Сънят си беше отишъл.

Остана само сладостта му и настойчивия призив да им разказва истории.

Тя се вгледа в тъмнината. От безкрайното безмълвие изникваха все нови и нови сенки, хиляди и милиони, които ѝ заприличаха на бежанци, завръщащи се по родните си места.

— Разказвай им истории! — повтори тя.

33.

МАРЦИПАН

*Ласкава пролет, изпълнена с ласкави дни и рози —
кутия, пълна със сладки неща...*

Джордж Хърбърт

На другата сутрин Лира се събуди под въздействието на съня, в който Панталеймон се беше върнал при нея и беше разкрил постоянната си форма. На нея ѝ хареса, но сега нямаше представа каква е била.

Слънцето току-що беше изгряло и въздухът беше свеж и прозрачен. През отворената врата на къщата, в която беше спала — дома на Мери — нахлуваше слънчева светлина. Тя полежа още известно време, като се вслушваше в долитащите отвън звуци. Пееха птици и свиреха щурци, а на няколко крачки от нея спеше Мери и дишаше тихо и равномерно.

Лира седна в леглото и откри, че е гола. За миг се ядоса, но после видя сгънатите на пода до леглото чисти дрехи — една риза на Мери и дълго, меко парче плат, което можеше да омотае около себе си като пола. Стана и се облече. Чувстваше се тромава и смешна в полата, но поне не беше гола.

Когато след малко излезе навън, усети присъствието на Панталеймон някъде наблизо. Почти го чуваше да говори и да се смее. Значи беше в безопасност и връзката между тях не се беше прекъснала. Той щеше да ѝ прости и да се върне и тогава двамата щяха да си говорят с часове, да си разказват всичко...

Уил още спеше под дървото. Мързеливец! Лира си помисли да го събуди, но после реши да поплува в реката, докато е сама. Неведнъж беше плувала гола в река Черуел заедно с другите деца от Оксфорд, но с Уил щеше да е съвсем друго. Тази мисъл я накара да се изчерви.

Спусна се до реката сама. Долу в тръстиките забеляза източения силует на голяма птица, наподобяваща чапла, която стоеше на един крак съвършено неподвижно. Приблужи се бавно и предпазливо, за да не я подплаши, но птицата не ѝ обърна никакво внимание.

— Хубаво — подсмихна се Лира.

Остави дрехите си на брега и навлезе във водата. След като поплува усилено няколко минути, за да не замръзне, тя се измъкна трепереща и се сгуши на брега. Ако беше тук, Пан щеше да ѝ помогне да се изсуши. Дали не беше риба и не ѝ се присмиваше отнякъде изпод водата? Или буболечка, пропълзяла в дрехите ѝ, за да я погъделичка? Или птица? А може би изобщо не беше тук, а някъде другаде заедно с втория демон, и дори не се сещаше за нея?

Слънцето вече припичаше и тя скоро изсъхна. Отново нахлузи широката пола на Мери и тръгна за дрехите си, за да ги изпере върху плоските камъни край водата. Но някой вече го беше направил вместо нея — и нейните дрехи, и тези на Уил бяха накачени по гъвките клони на един храст и вече бяха почти сухи.

Уил се размърда в съня си. Тя седна до него и тихо го повика:

— Уил! Събуди се!

— Къде сме? — попита той в просъница и тутакси седна, посягайки към дръжката на ножа.

— На сигурно място — успокои го Лира, като се стараеше да гледа другаде. — Някой ни е изпрал дрехите. Може би доктор Малоун. Сега ще ти ги донеса, почти са изсъхнали...

Подаде му дрехите и седна с гръб към него, докато той се облече.

— Ходих да поплувам в реката — каза тя. — Тръгнах да търся Пан, но мисля, че той се крие от мен.

— Не е лоша идея. Плуването, де. Имам чувството, че мръсотията се е напластявала по мен сто години... Ще ида да се измия.

Докато го нямаше, Лира обиколи селото, като се стараеше да не се заглежда особено, за да не наруши неволно някакви тукашни правила на поведение, но всичко събуждаше любопитството ѝ. Някои от къщите бяха много стари, други — съвсем нови, но всичките си приличаха — бяха построени от дърво, глина и летви по един и същи модел. Всичко в тях беше изпипано до най-малката подробност вратите, черчеветата и первазите бяха покрити с фигури, но не резбовани, а някак естествени, сякаш бяха накарали дървото да расте

точно по този начин. Колкото повече гледаше, толкова по-ясно Лира виждаше белезите на ред и грижовност във всичко, както при различните нива на алетиометъра. Част от нея искаше да ги разтълкува, да открие значението на всяка една подробност, но друга нейна част се питаше колко ли време им е отредено да останат тук, преди да поемат нататък.

„Не, никъде не мърдам, докато не се върне Пан!“ — каза си тя.

Не след дълго Уил се върна, а скоро се показа и Мери и ги покани да закусят. После към тях се присъедини и Атал, а наоколо селото се събуждаше. Две деца, които още нямаха колела, надничаха иззад ъглите на къщите си и ги зяпаха любопитно. Лира рязко се обърна към тях и малките с писъци и смях избягаха.

— Е — рече Мери, когато приключиха със закуската от хляб, плодове и някаква гореща отвара, напомняща ментов чай. — Вчера бяхте уморени и трябваше да почивате. Днес обаче изглеждате много по-свежи и мисля, че можем да поговорим за всичко онова, което сме открили досега. Ще ни отнеме доста време и ми се струва, че няма да е зле да се заемем с нещо полезно, за да не седим със скръстени ръце. Можем например да плетем мрежи.

Отнесоха заедно твърдите насмолени мрежи до брега и ги проснаха на тревата. Мери показва как се кърпят износените места. Тя беше нащрек, защото от други села по реката бяха получили вест, че са видели край морето да се събират големи ята от туалаци. Всички бяха готови да напуснат селото при първия сигнал, но дотогава работата трябваше да продължи, както обикновено.

Четиримата седнаха на слънце край спокойната река и Лира започна историята си. Началото беше онзи далечен миг, когато двамата с Пан решиха да надникнат в Стаята за отдых на колежа „Джордан“.

Приливът дойде и си отиде, а от туалациите все така нямаше и следа. Късно следобед Мери поведе Лира и Уил край реката, покрай рибарските мрежи и през солниците, към морето. Когато нямаше прилив, на брега беше безопасно, защото големите птици идваха само когато водата придойдеше. Вървяха по добре утъпкана пътека над мочурището — като всичко останало, създадено от мулефите, и тя беше стара и добре поддържана, по-скоро част от природата, отколкото нещо чуждо и натрапено.

— Те ли са направили каменните пътища? — попита Уил.

— Не. Дори си мисля, че в известен смисъл по-скоро пътищата са създали тях — отвърна Мери. — Те никога не биха се досетили да използват колелата, ако нямаше толкова твърди и равни повърхности. Мисля, че са застинала лава.

Пътищата са им позволили да използват колелата, а с тях са дошли и други неща. Например самите дървета, с чиито шушулки си служат, както и строежът на телата им — те нямат гръбнак. По някаква щастлива случайност в нашите светове живите същества са развили гръбначен стълб, който е направил живота им малко по-лесен. В тукашния свят шансът е бил на страната на животните, които имат ромбоидна форма. Тук също има гръбначни, но не са много. Например змиите. Тук те са на голяма почит. Хората се грижат за тях и се стараят да не им причинят зло. Във всеки случай всичко, което виждате, е съчетание от формата на живите организми, пътищата, и дърветата. Множество малки случайности, съединени в едно. Та кога започва твоята роля, Уил?

— И при мен всичко се дължи на множество малки случайности — продума момчето, като си мислеше за котката под габърите. Ако беше отишъл там половин минута по-рано или по-късно, нямаше да види котката и да намери прозореца, никога нямаше да открие Читагазе и Лира. И нищо от онова, което последва, нямаше да се случи.

Така че започна от самото начало, а Лира и Мери го слушаха с интерес. Когато стигнаха брега, той тъкмо разказваше за двубоя с баща си.

— И тогава вещицата го уби...

Все още не можеше да разбере как е възможно това, Спомни си какво му беше казала, преди да сложи край на живота си — че е обичала Джон Пари, а той е отхвърлил любовта ѝ.

— Вещиците са необуздани същества — обади се Лира.

— Но ако наистина го е обичала...

— Е, любовта може да бъде и свирепа — подметна Мери.

— Но той е обичал майка ми — изрече замислено Уил. — И ще мога да ѝ кажа, че ѝ е бил верен.

Лира го погледна крадешком и си помисли, че ако някога се влюби, и той ще бъде такъв.

Около тях въздухът беше изпълнен със звуци и живот. Морето се беше отдръпнало и брегът сияеше чист и блестящ под ярките лъчи на слънцето. В пясъка живееха милиарди невидими същества, които дишаха и се движеха в неосъзнатия ритъм на природата.

Мери се вглеждаше в хоризонта, търсейки с поглед белите платна на туалапите, но виждаше само далечен блясък там, където водата и небето се сливаха в бледа ивица, трептяща от омарата.

Тя показва на Лира и Уил как се събират един вид дребни мекотели, чиито дихателни тръбички едва-едва се подаваха над пясъка. Мулефите много ги обичаха, но им беше трудно да се придвижват по плажа, за да си набавят това лакомство. Всеки път, когато отидеше на брега, Мери събираше колкото може, а сега с три чифта ръце пиршеството беше осигурено.

Даде им по една платнена торбичка и тримата се заеха с лова, докато Уил разказваше историята си. Постепенно торбичките се напълниха и Мери ги поведе обратно към солниците, защото приближаваше прилив.

Разказът беше дълъг и стана ясно, че този ден няма да стигнат до света на мъртвите. Вече приближаваха селото и Уил обясняваше на Мери как с Лира са разбрали, че човешката природа се състои от три части.

— Знаете ли — каза Мери, — църквата — католическата църква, към която се числях — не си служи с думата демон, но свети Павел говори за дух, душа и тяло, така че идеята за тройствената природа на човека не е чак толкова странна.

— Но най-добрата част е тялото — продължи Уил. — Така ми казаха Барух и Балтамос. Ангелите копнеят да имат тела. Те не можеха да проумеят защо не се радваме повече на света. За тях би било истинско блаженство да имат нашата плът и сетива. В света на мъртвите...

— Кажи го, когато стигнеш дотам — прекъсна го Лира и му се усмихна с такава нежност и разбиране, че го зашемети. Той отвърна на усмивката ѝ и Мери си помисли, че никога не е виждала върху нечие лице такава безрезервна вяра.

Стигнаха селото и вече беше време да се приготвя вечерята. Мери ги остави на брега на реката да гледат прилива и отиде да

помогне на Атал край огнището. Приятелката ѝ се радваше като дете на богатия улов.

— Мери — каза тя по някое време, — туалапите са разрушили едно село нагоре по реката, после и други две. Преди никога не са го правили. Обикновено нападат само едно село и после се връщат в морето. Освен това днес падна още едно дърво...

— О, не! Къде?

Атал ѝ обясни — недалеч имаше горичка с топъл извор. Мери беше ходила там само преди три дни и тогава всичко ѝ се видя наред. Тя взе далекогледа и се взря в небето. Мощният поток от сенчести частици се движеше по-бързо и беше станал по-пълноводен, в това не можеше да има съмнение.

— Какво мислиш да правиш? — попита Атал.

Мери усети как бремето на отговорността се стоварва като тежка ръка върху плещите ѝ, но не можеше да си позволи то да я превие.

— Ще им разказвам истории — рече тя.

След вечеря тримата, придружени от Атал, седнаха на постелките пред къщата на Мери, сити и умиротворени. Над главите им искряха летните звезди, а топлият нощен въздух беше изпълнен с аромата на цветя.

Мери започна разказа си. Началото беше малко преди появата на Лира. Тя разказваше за работата си в отдела за изследване на тъмната материя, за вечното безпаричие, за времето, което е трябвало да пропилее в търсене на пари, вместо да се занимава с изследванията си.

Но появата на Лира беше променила всичко, и то за броени часове, а само след няколко дни тя беше напуснала собствения си свят.

— Направих така, както ти ми каза. Изработих програма — може да се каже, набор от команди, които ми позволяваха да разговарям със Сенките с помощта на компютъра. Те ми казаха какво да правя. Казаха, че били ангели, и...

— Не мисля, че е било разумно да твърдят подобно нещо пред един учен — намеси се Уил. — Може пък да не вярвате в ангели.

— Не, аз знаех за тях. Все пак съм била монахиня. Мислех, че физиката може да служи за прослава на Бога, докато не осъзнах, че няма никакъв Бог и че физиката е далеч по-интересна от него. Християнската религия е много могъща и убедителна заблуда, това е всичко.

— Кога решихте да не бъдете повече монахиня? — попита Лира.

— Спомням си точно времето, дори и часа. Бях много добра по физика, затова ми разрешиха да завърша университета и да защита докторат. После трябваше да преподавам. Тук не става дума за някой от онези ордени, които те затварят и не ти позволяват никакви допирни точки със света отвън. Ние дори не слагахме расо, просто се обличахме скромно и носехме кръст. И така, трябваше да преподавам в университета и да се занимавам с изследване на елементарните частици. Веднъж имаше конференция в моята област и ме поканиха да изнеса доклад. Конференцията се провеждаше в Лисабон, а аз никога не бях ходила там. Всъщност дотогава не бях напускала Англия. Всичко това — полетът със самолет, хотелът, яркото слънце, всички тези чужди езици, познатите хора, които щяха да говорят, както и собственият ми доклад и страхът, че никой няма да ме слуша... Направо бях зашеметена. Пък и бях толкова невинна... Едно добро момиче, което редовно посещава всички служби и смята, че е призвано да служи на Бога... От цялото си сърце копнеех за това. Искях да му поднеса живота си ето така — тя протегна длани, — да го сложа в краката му и той да реши какво да прави с него. Мисля, че бях доволна от себе си, дори прекалено. Бях праведна, а и умна. До девет и половина вечерта на десети август преди седем години.

Лира обгърна коленете си с ръце, цялата слух.

— Вечерта, след като прочетох доклада си — продължи Мери. Всичко мина добре, слушаха ме внимателно, справих се и с въпросите, които ми зададоха. Изпитвах облекчение и радост... И гордост, не мога да го отрека. Както и да е, вечерта няколко колеги решиха да идат на ресторант на брега и ме поканиха. При нормални обстоятелства бих отказала, но този път си казах: какво пък, аз съм голяма жена, току-що съм изнесла сериозен научен доклад, който направи добро впечатление, пък и съм сред приятели... Вечерта беше толкова топла, говорехме си за толкова интересни неща и всички бяхме в чудесно настроение. Мисля, че тогава се поотпуснах повечко. Откривах нова страна от себе си — онази, която обичаше вкуса на виното и на печените сардини, топлината на нощта и приглушения ритъм на музиката в дъното. Наслаждавах им се от сърце. Онази вечер седяхме в градината. Аз бях в края на дългата маса под едно лимоново дръвче, а наблизо имаше нещо като беседка с цъфнала пасифлора. Съседът ми

разговаряше с някого от другата си страна. А срещу мен... срещу мен седеше един мъж, когото бях виждала един-два пъти на конференцията. Никога не бях говорила с него. Беше италианец и имаше някаква разработка, за която бях слушала да се приказва. Мисля, че щеше да ми е интересно да си поговорим. Както и да е, той не беше много по-възрастен от мен, имаше черна коса, прекрасна мургава кожа и много тъмни очи. Косата му постоянно падаше върху челото и той я отмяташе ето така, бавно...

Тя им показа как и Уил си помисли, че явно си го спомня много добре...

— Не беше хубав — поде отново Мери. — Във всеки случай не от типа, по който жените се прехласват. Ако беше красавец, щях да се стеснявам и нямаше да знам как да разговарям с него. Но беше чудесен, умен и забавен и аз седях под лимоновото дръвче, в светлината на фенерите, бърбях си с него и се смеех... и се надявах, че ме намира хубава. Сестра Мери Малоун — и флирт! А обетът ми? А намерението ми да посветя живота си на Исус? Не знам дали от виното, дали от аромата на лимоновото дръвче или заради собствената ми глупост, но тогава започна да ми се струва, че съм вярвала в нещо, което не може да е истина. Бях си внушила, че съм добра, полезна и щастлива и без любовта на друг човек. За мен любовта беше като Китай — знаеш, че съществува някъде и без съмнение е много интересен, че някои хора са били там, но това не се отнася до теб. Щях да прекарам целия си живот, без да отида в Китай, но това нямаше значение, защото на света имаше толкова други места! Но тогава някой ми подаде нещо сладко и аз внезапно осъзнах, че съм била в Китай. Бях го забравила. Този вкус ме върна назад — мисля, че беше марципан. Това е нещо като какаова паста с бадеми — обясни тя на Лира, която я гледаше недоумяващо.

— О, марципан! — повтори Лира и се облегна назад, нетърпелива да чуе по-нататък.

— Е — усмихна се Мери, — спомних си вкуса, а после и първия път, когато го опитах. Като съвсем младо момиче. Бях на дванайсет. Бях поканена на тържество в къщата на моя приятелка — рожден ден — и си направихме дискотека. Това е, когато пускат музика на един вид свиреща машина и хората танцуват — поясни на Лира, която отново я погледна озадачено. — Обикновено момичетата танцуват по

двойки, защото момчетата са прекалено срамежливи, за да ги поканят. Това момче обаче — съвсем непознато — ме покани. Танцувахме веднъж, после втори път и си приказвахме... Знаете как е, когато харесваш някого — веднага го разбираш. Е, аз го харесвах. Много. Продължихме да си говорим, докато не поднесоха тортата. Той взе парченце марципан и нежно го пъкна в устата ми. Спомням си, че се опитах да се усмихна, изчервих се и се чувствах страшно глупаво... И се влюбих в него само за това, за начина, по който докосна устните ми с марципана.

Докато Мери говореше, Лира усети, че с тялото ѝ става нещо странно. Почувства как косата ѝ настръхва, а дъхът ѝ се учестява. Никога не беше гледала от онези филми, които държат зрителя в напрежение до последната минута, иначе щеше да познае усещането. Беше вълнуващо и същевременно плашещо, но тя нямаше представа за причината. То не изчезна, а се усили, обхващайки всяка частица от тялото ѝ. Все едно ѝ бяха дали ключа от огромна къща, за чието съществуване не беше подозирала — къща вътре в нея — и сега превърташе ключа в мрака, а отнякъде се чуваше шумът на отварящи се врати и всеки миг щеше да блесне светлина. Седеше разтреперана, обгърнала коленете си с ръце, и не се решаваше да диша.

— Мисля, че на този празник, а може и да е било на някой друг, с него се целунахме за пръв път. Бяхме в градината, отвътре се чуваше музика, но сред дърветата беше тихо и прохладно — а аз усещах, че цялото ми тяло копнее за него и знаех, че и той изпитва същото. Бяхме твърде плахи, за да направим първата стъпка, но някой от двамата все пак се осмели и тогава... Беше толкова внезапно, че сякаш се озовахме в друго измерение. Не можехме да спрем, крайт на всяка целувка беше начало на следващата и... о, това беше повече от Китай, беше самият рай!... После се виждахме още пет-шест пъти, не повече. Родителите му се преместиха и повече не го видях. Беше прекрасно, но толкова кратко... И ето че след толкова време си го спомних. Спомних си, че съм била в Китай.

Беше толкова странно — Лира знаеше точно за какво говори Мери, а само половин час по-рано дори не подозираше за това. А вътре в нея огромната богата къща с осветените празни стаи стоеше и чакаше своя миг.

— Онази вечер в Португалия, в девет и половина — продължи Мери, без да подозира за разиграващата се в душата на Лира драма, — някой ми подаде парченце марципан и всичко оживя. Помислих си: наистина ли ще прекарам остатъка от живота си, без някога отново да изпитам всичко това? Не, искам да отида в Китай! Той е пълен със съкровища, находки, тайни и радости. Ще спечели ли някой, ако сега си отида право в хотела и си кажа молитвите, ако утре се изповядам и обещавам никога вече да не се поддавам на изкушението? Ще стане ли някой по-щастлив от това, че аз ще съм нещастна? Отговорът беше „не“! Никой нямаше да е по-щастлив. Никой нямаше да се трогне, да ме похвали, да ме потупа по рамото, че съм била добро момиче, или да ме накаже, че съм била лоша. Не знаех дали Бог е умрял, или просто никога не е имало Бог. Във всеки случай, чувствах се свободна и самотна, не знаех дали съм щастлива или нещастна, но се беше случило нещо много странно. И цялата тази огромна промяна стана, преди още марципанът да се е стопил в устата ми. Вкусът, споменът, сгромолясването... Когато накрая преглътнах и погледнах мъжа насреща си, разбрах, че той е усетил промяната. Не можех да му кажа тогава — всичко беше твърде странно и съкровено. Но когато по-късно се разхождахме по плажа в тъмното и вятърът рошеше косата ми, а Атлантикът се държеше като добро момче и само малките вълнички целуваха ходилата ни... аз свалих кръста от шията си и го хвърлих в морето. Край! Дотук. Вече не бях монахиня.

— Да не би да говорите за мъжа, който е изследвал черепите? — попита Лира.

— Не, онзи с черепите беше доктор Пейн, Оливър Пейн. Той се появи много по-късно. Не, мъжът на конференцията се казваше Алфредо Монтале. И беше съвсем различен.

— Целунахте ли го.

— Ами... — Мери се усмихна. — Да, но не тогава.

— Трудно ли ви беше да напуснете църквата? — обади се Уил.

— В известен смисъл, защото всички бяха страшно разочаровани. Всички, от игуменката и изповедника до родителите ми. Бяха толкова разстроени и възмутени... Имах чувството, че от мен се искаше да нося товара на нещо, в което всички те страстно вярваха... Но иначе беше лесно, защото бях права. За пръв път в живота си

чувствах, че правя нещо, към което се стреми цялата ми същност, а не само част от мен. Отначало бях самотна, но после свикнах.

— Омъжихте ли се за него? — поинтересува се Лира.

— Не. Не съм се омъжвала за никого. Живях с един мъж — не Алфредо, друг. Живяхме заедно почти четири години. Семейството ми беше скандализирано. Но после решихме, че ще сме по-щастливи, ако се разделим, и сега съм сама. Мъжът, с когото живеех, беше алпинист. Той ме научи да се катеря и често се качвах в планината... Имах и работата си. Самотна съм, но съм щастлива, ако разбирате какво искам да кажа.

— Как се казваше онова момче? — попита Лира. — Онова на празника?

— Тим.

— Как изглеждаше?

— Ами... Беше чудесен. Само това си спомням.

— Когато ви видях за пръв път във вашия Оксфорд — промълви Лира, — казахте, че една от причините да станете учен е, че не ви се налага да мислите за доброто и злото. А когато бяхте монахиня, мислехте ли за тези неща?

— Хм... Не. Но знаех какво трябва да мисля — онова, на което църквата ме учеше. А когато се занимавах с наука, трябваше да мисля за съвсем други неща. Ето защо никога не ми се е налагало да се замислям върху тях.

— А сега? — намеси се Уил.

— Сега май ми се налага — засмя се Мери.

— А когато спряхте да вярвате в Бога, престанахте ли да вярвате в доброто и злото? — продължи да пита момчето.

— Не. Но престанах да вярвам, че има сила на доброто и сила на злото, които са извън нас. Стигнах до идеята, че добро и зло са имената, с които наричаме постъпките си, а не същността си. Можем да кажем само, че някоя постъпка е добра, защото е помогнала някому, или че е лоша, защото е наранила друг човек. Хората са твърде сложни, за да им прикачаме такива еднозначни епитети.

— Така е! — заяви Лира.

— Липсваше ли ви Бог? — попита Уил.

— Да — призна Мери, — ужасно. И сега ми липсва. А най-много ми липсва усещането, че по някакъв начин съм свързана с цялата

вселена. Мислех, че съм свързана с Бога, а чрез него — и с всяко негово творение. Но щом него го няма...

Някъде откъм блатата долетя скръбният вопъл на нощна птица. Жаравата догаряше в огнището, а тревата се полюляваше от нощния ветрец. Атал дремеше като котка с прибрани под тялото крака, а колелата ѝ лежах до нея. Очите ѝ бяха притворени, но сетивата ѝ бяха нащрек. Уил лежеше по гръб и се вглеждаше в звездите.

Лира не беше помръднала от мястото си от мига, в който се случи онова странно нещо. Опитваше се да задържи в паметта си всички връхлетели я усещания, сякаш беше чаша, пълна до ръба с ново знание, което всеки миг можеше да се излее и да изчезне. Не знаеше какво е то, нито откъде се е взело, само седеше, обгърнала коленете си с ръце, все още разтреперана от вълнение. „Скоро — помисли си, — скоро ще разбера. Много скоро ще знам всичко.“

Лира беше уморена. Историите ѝ се бяха изчерпали. Но до утре щеше да измисли нещо ново.

34. ИМА СМИСЪЛ

*Ще ти покажа целия жив свят, където всяка мъничка
прашинка от радост се задъхва.*

Уилям Блейк

Мери не можеше да заспи. Всеки път, когато затвореше очи, нещо я караше да подскача и да се стряска, сякаш стоеше на ръба на пропаст, и се събуждаше, вцепенена от ужас. Това се повтори три пъти, четири пъти, пет пъти... Накрая ѝ стана ясно, че няма да заспи. Стана, облече се тихо и излезе. Високо в небето ярко светеше луната. Духаше вятър и сенките на облаците препускаха през огромната равнина като стадо от невиджани животни. Но животните не мигрираха без причина — видиш ли стадо северни елени да се движи през тундрата или антилопи да прекосяват саваната, веднага ти става ясно, че са се насочили нататък, където има храна или могат да се чифтосат и да отгледат поколението си. Тяхното придвижване има цел. А тези облаци се движеха безцелно, тласкани от чистата случайност на атомно и молекулно ниво. Сенките им, бягащи по равнината, блуждаеха напосоки.

И все пак видът им беше такъв, сякаш имаха цел. Изглеждаха заредени със скрит смисъл. Цялата нощ беше такава. Мери също го усещаше, макар да не знаеше какъв е смисълът. Ала за разлика от нея облаците като че знаеха какво правят и защо, и тревата знаеше. Целият свят беше жив и разумен.

Тя се изкачи по склона и се загледа към солените блата. Отвъд тях приливът поръбваше със сребърна ивица лъщящите кални езерца и тръстиките около тях. Там сенките на облаците се виждаха още по-ясно и създаваха усещането, че бягат презглава от нещо страшно зад

тях или бързат да прегърнат нещо прекрасно пред тях. Мери никога нямаше да узнае какво е то.

Обърна се към горичката, където беше нейното дърво. Дотам имаше двайсетина минути път. Виждаше ясно надигнатите глави на огромните дървета, сякаш в спор с напористия вятър. Те имаха какво да ѝ кажат, но тя не можеше да ги чуе.

Мери забърза нататък, докосната от възбудата на нощта и нетърпелива да я сподели. Точно за това чувство беше говорила на Уил, когато той я попита дали ѝ липсва Бог — чувството, че цялата вселена е жива и че всяко нещо е свързано с останалия свят с невидимите нишки на общия смисъл. Когато беше християнка, и тя се чувстваше свързана, но след като напусна църквата, имаше усещането, че е свободна и сама в цяла една вселена, лишена от смисъл.

После дойде откритието за Сенките и пътуването ѝ в другия свят, а сега и тази вълнуваща нощ, и беше ясно, че всичко пулсира от смисъл и цел, но недостъпни за нея. И не беше възможно да открие връзката, защото нямаше Бог.

Едновременно опиянена и отчаяна, тя реши да се качи на своето дърво и още веднъж да потърси забрава в Праха.

Но докато се приближаваше към горичката, до слуха ѝ достигна друг шум, различен от шумоленето на листата и свистенето на вятъра в тревите. Нещо стенеше и тътнеше с дълбокия утробен звук на орган. А още по-силно беше пращенето и скърцането на трошащо се дърво.

Нима нейното дърво?

Тя спря като закована. Вятърът блъскаше лицето ѝ, тревите шибяха краката ѝ, стенанията на дървото режеха слуха ѝ като с нож. Клоните тътнеха, вейките пращяха, а огромната кичеста корона бавно се накланяше и всеки миг щеше да се сгромоляса. Всяко влакънце на дънера, кората, клоните като че крещеше безмълвно срещу това убийство. Ала огромното дърво продължаваше да пада, пробивайки си път сред клоните на околните дървета, докато най-сетне рухна на земята като разбиващ се във вълнолом талаз. Масивният дънер се разтърси и замря.

Мери изтича и разгърна смачканите листа. Там бяха въжетото и отломките от нейната платформа. Сърцето и се сви от болка.

Тя измъкна далекогледа и го насочи към небето. И видя два различни потока, които се движеха независимо един от друг.

Единият беше облаците, които прекосяваха небето, закривайки луната, а другият — Прахът, който се движеше в съвсем друга посока. И от двата по-пълноводният беше този на Праха, който сякаш увличаше цялото небе, за да се излее в някаква невъобразима бездна.

Бавно и мъчително Мери започна да осъзнава случващото се.

Уил и Лира твърдяха, че острият кинжал е на около триста години. Така им беше казал старецът в кулата.

Мулефите казаха, че зрафът, който в продължение на тридесет и три хиляди години беше поддържал живота им и света им, е започнал да губи силата си преди малко повече от триста години.

Уил смяташе, че мъдреците от Гилдията в Торе дели анджели, собствениците на острия кинжал, са били безгрижни и безотговорни и невинаги са затваряли прозорците след себе си. Самата Мери беше открила един, а сигурно имаше и още много.

А ако през това време Прахът лека-полека беше изтичал от раните, отворени от ножа?...

Острият кинжал беше виновен за изтичането на Праха, но в ограничен мащаб. То беше вредно, природата страдаше от него и Мери реши да поговори с Уил и Лира, за да намерят начин да го спрат.

Ала пълноводният поток, който сега бушуваше в небето, беше нещо съвсем друго. Това беше катастрофа. Ако не бъдеше спрян, целият разумен живот щеше да изчезне. Прахът се появяваше, когато живите същества станеха разумни, но трябваше да има система, която да го подхранва и да му осигурява условия за живот, както беше при мулефите с техните канела и маслото от шушулките. Без тях всичко щеше да изчезне мисълта, въображението, чувствата — всичко това щеше да повехне и да отлети. Във всеки един от световите, където животът беше достигнал до своето самоосъзнаване, пламъкът му щеше да угасне като свещ на вятъра.

Мери усещаше остро този товар върху плещите си. Чувстваше се осемдесетгодишна, изхабена и уморена, копнееща за смъртта.

Тя се измъкна от клоните и се запъти към селото.

На върха на хълма още веднъж вдигна далекогледа, за да погледне за последен път потока от Прах, препускащите облаци, вятъра и луната, застинала в небето. И тогава най-сетне прозря какво правят. Очите ѝ се отвориха за голямата цел, за смисъла на всичко.

Те се опитваха да задържат Праха. Цялата природа — вятърът, луната, облаците, листата, тревите, всички тези прекрасни неща зовяха и напругаха сетни сили да задържат сенчестите частици в тази вселена, така обогатена от тях.

Материята обичаше Праха. И не искаше той да си тръгне. В това беше смисълът на тази нощ — и на живота на самата Мери.

Нима наистина беше повярвала, че животът няма цел, няма смисъл, щом Бог си е отишъл?

— Има смисъл! — изрече тя на глас и повтори, още по-високо: — Има смисъл!

Когато отново се вгледа в облаците и луната сред потока от Прах, те ѝ се видяха крехки и обречени като дига от съчки и чакъл, опитваща се да спре Мисисипи. Но въпреки това се опитваха. И нямаше да се откажат, докато не свършеше всичко.

Мери не знаеше колко дълго е стояла на хълма. Когато вълнението ѝ се поуталожил и на негово място дойде умората, тя се сепна и бавно заслиза към селото.

Някъде по средата на пътя, близо до малък гъсталак от „пискюли“, откъм калните езерца се долови някакво движение. Нещо бяло просветваше в мрака и се приближаваше към брега заедно с прилива.

Мери застина на мястото си. Не можеше да е туалаци, те винаги се движеха на ята, а това нещо беше само, но иначе по всичко наподобяваше огромните птици, — същите прилични на платна крила, същата дълга шия... Не, наистина беше туалаци, не можеше да има съмнение. Тя не беше чувала за такъв случай и сега се поколеба, преди да хукне надолу към селото, защото птицата беше спряла и се люшкеше плавно върху водата близо до пътеката.

И се разделяше на две... Не, някой слизаше от гърба ѝ.

И този някой беше човек.

Виждаше го ясно, макар да беше доста далеч — луната светеше ярко и очите ѝ бяха привикнали. Вдигна далекогледа, за да се увери напълно. Да, пред нея стоеше човешка фигура, излъчваща Прах.

Човекът носеше нещо, което ѝ заприлича на дълга тояга. Той тръгна бързо по пътеката, без да тича, а като атлет или ловец, дебнещ плячката си. Беше облечен в тъмни дрехи, които го скриваха добре в мрака, но не и за далекогледа — през него човекът сияеше като фар.

Приближаваше се към селото и Мери внезапно осъзна какво носеше — тоягата беше пушка.

Сякаш някой изля отгоре ѝ кофа ледена вода. Косата ѝ настръхна.

Беше прекалено далеч, за да направи каквото и да било. Дори и да извикаше, нямаше да я чуят. Оставаше ѝ само безпомощно да наблюдава как той влиза в селото и обикаля от къща на къща, спира и се оглежда внимателно.

Почувства се като луната и облаците, които се опитваха да задържат Праха, и изкрещя безмълвно: „Не поглеждай под дървото! Махни се от дървото...“

Но той се приближаваше все повече и спря пред собствената ѝ къща. Това беше непоносимо. Мери пъкна далекогледа в джоба си и хукна към селото. Искаше да извика, да изкрещи с все сила, но в последния миг осъзна, че може да събуди Уил и Лира и да ги накара да се покажат, затова сподави вика си.

Не можеше да понесе мъжът да обикаля из селото, а тя да не го вижда. Извади отново далекогледа и го вдигна към очите си.

Той тъкмо отваряше вратата на нейната къща. Видя го да влиза и да изчезва, но след него остана тънък шлейф Прах. След една безкрайна минута мъжът отново се появи, застана на прага и се огледа. После пристъпи напред и пак застина, сякаш се чудеше какво да прави по-нататък. Мери изведнъж осъзна колко лесно може да бъде забелязана на голия хълм, само на един изстрел разстояние, но не се уплаши. Интересуваше я единствено селото.

Мъжът постоя нерешително още минута-две, после се обърна и си тръгна.

Птицата го чакаше до пътеката. Той се качи на гърба ѝ и се настани удобно с кръстосани крака. Няколко минути по-късно Мери ги изгуби от поглед.

35.

ДАЛЕЧ ОТВЪД ХЪЛМОВЕТЕ

*Дошъл е рожденият ден на живота ми, любовта е
дошла...*

Кристина Росете

— Доктор Малоун — каза Лира на сутринта, — с Уил трябва да потърсим демоните си. Когато ги намерим, ще знаем какво да правим нататък. Но не можем повече да сме разделени, затова ще тръгнем да ги търсим.

— Накъде ще тръгнете? — попита Мери.

Очите ѝ бяха подпухнали от безсъние. Двете с Лира бяха на брега и докато момичето се миеше, тя внимателно оглеждаше пясъка за следи. Досега не беше открила нищо.

— Не знам — сви рамене Лира. — Но са някъде наблизко. Веднага след битката те избягаха от нас, сякаш вече не ни вярват. Е, не мога да ги упреквам... Но те са някъде тук, мисля дори, че ни се мярнаха един-два пъти, така че може и да успеем да ги намерим.

— Чуй първо какво ще ти кажа...

Мери ѝ разказа неохотно какво беше видяла през нощта. Докато говореше, към тях се присъедини и Уил. Двамата с Лира слушаха напрегнато.

— Може да е някой пътешественик и случайно да е открил прозорец — предположи Лира, когато Мери привърши разказа си. — Нали и с бащата на Уил е станало така... Кой знае колко прозорци има, за които не сме чували! Аз си мисля, че щом си е тръгнал, значи не е имал лоши намерения, нали така?

— Не знам, но тази работа не ми харесва. И ме е страх да ви пусна сами — или по-скоро, щеше да ме е страх, ако не знаех през колко по-страшни неща сте преминали... Ох, не знам, но ви моля да

внимавайте! Отваряйте си очите. Поне в прерията няма как да не забележите отдалече, ако се приближи някой...

— И ако видим някого, ще можем бързо да избягаме в друг свят, преди още да е наближил — добави Уил.

Двамата бяха твърдо решени да тръгнат и Мери нямаше никакво желание да спори.

— Поне ми обещавайте, че няма да навлизате сред дърветата. Ако този мъж още се навърта наоколо, може да се крие в някоя гора и да не го видите навреме, за да избягате.

— Обещаваме! — заяви Лира.

— Добре тогава, ще ви сложа храна, ако ви се наложи да се забавите до довечера.

Мери им приготви няколко питки, сирене и някакви сладки червени плодове, които утоляваха жаждата, уви всичко в чисто платно и го омота с връвчица, та да могат да го носят през рамо.

— На sluка — пожела им тя. — И умната!

Все още се тревожеше, затова остана загледана в тях, докато се скриха от погледай.

— Тя сигурно се чуди дали някога ще може да се върне у дома каза Лира по някое време. — И дали лабораторията ѝ още ще е нейна, когато се върне. А може би тъгува за мъжа, в когото е била влюбена.

— М-мм... — неопределено изръмжа Уил. — А мислиш ли, че ние някога ще се върнем у дома?

— Не знам. Пък и не съм съвсем сигурна, че имам дом. В „Джордан“ може вече да не ме приемат, а не мога да живея с мечките или с вещиците. Може да отида при циганите. Нямам нищо против, стига да ме искат.

— А какво ще кажеш за света на лорд Азриел? Не искаш ли да живееш там?

— Забрави ли, че нищо няма да се получи?

— Защо?

— Спомни си какво каза духът на баща ти точно преди да излезем. Че демоните могат да живеят дълго само в собствения си свят. Лорд Азриел — баща ми, де — може да не е помислил за това, защото не е знаел достатъчно за другите светове... Цялата тази храброст, това изкуство — изрече тя замислено, — всичко да отиде на вятъра!

Не след дълго двамата стигнаха върха на възвишението и спряха да се огледат.

— Уил — прехапа устни Лира, — а ако не ги намерим?

— Ще ги намерим. Чудя се само как ли изглежда демонът ми.

— Нали видя. Аз го пренесох — рече тя и се изчерви.

Да докоснеш нещо толкова интимно като чужд демон, се смяташе за най-грубо нарушение на приличието. И не само правилата на добрия тон го забраняваха — имаше нещо по-дълбоко, което приличаше на срам. Бузите на Уил пламнаха — виждаше се, че го съзнава не по-зле от Лира. Трудно беше да се каже дали изпитва и онова вълнение, примесено със страх, което я беше връхлетяло така ненадейно предната вечер, а сега я обсебваше отново.

Двамата продължиха пътя си, обзети от внезапен свян. Но Уил не би се оставил това да надделее.

— Кога демонът престава да променя формата си? — попита той.

— Горедолу... на нашата възраст и малко по-късно. Понякога е нужно и повече време. Ние с Пан често сме си говорили за това и сме се чудили какъв ли ще бъде...

— И никой ли не може да предположи?

— Не и докато си дете. Когато пораснеш, започваш да се замисляш... Възможностите са много, но обикновено накрая се стига до форма, която ти подхожда. Нещо, което отразява същността ти. Ако демонът ти е куче, това означава, че правиш каквото ти се каже, знаеш кой командва, изпълняваш заповеди и опитваш да се харесаш на началниците. Много от слугите имат демони кучета. Това помага да разбереш какво представляваш и за какво те бива. А хората в твоя свят как разбират какво представляват?

— Не знам. И изобщо, знам много малко за моя свят. Умея да пазя тайна, да се спотайвам и да се крия, но почти нищо не знам... за големите, за приятелите. За любовта. Мисля, че да имаш демон никак не е леко, защото всеки ще разбере какво представляваш само като го погледне. А аз обичам да пазя тайна и да не се набивам на очи.

— В такъв случай демонът ти може би ще е животно, което обича да се крие. Или някое от онези животни, които приличат на други — например пеперуда, която за маскировка прилича на оса. В твоя свят сигурно има такива животни — в моя ги има, а ние толкова си приличаме с вас.

Двамата замълчаха. Свежото прозрачно утро къпеше в светлина света около тях. Докъдето поглед стигаше, саваната се простираше златистозелена и пуста. В целия свят като че нямаше други хора, освен тях.

— Всъщност тя не е съвсем пуста — внезапно каза Лира.

— Говориш за онзи човек?

— Не. Знаеш за какво говоря.

— Така е. В тревата виждам някакви сенки... може би птици.

От време на време нещо се стрелкаше около тях, но беше по-лесно да се види с крайчеца на окото, отколкото, ако го гледаш направо. Уил ѝ го каза.

— Това е способност с обратен знак — обясни Лира.

— Какво?

— Поетът Кийтс го е казал. Доктор Малоун знае. То е като да тълкуваш алетиометъра. Нали и ти така си служиш с ножа?

— Да, нещо такова. Но си помислих, че може да са демоните.

— И аз, но...

Тя сложи пръст на устните си. Уил кимна.

— Виж! — посочи той. — Едно от онези паднали дървета.

Беше дървото на Мери. Те се приближиха предпазливо, като не откъсваха поглед от горичката — да не би още някое да падне. В такова спокойно утро, в което само вятърът люлееше тревите, им се виждаше невероятно, че такова мощно дърво се е сгромолясало. Огромната му зелена корона се извисяваше като приказен палат над главите им.

Внезапно Лира сграбчи ръката на Уил.

— Тихо! — прошепна тя. — Не поглеждай! Сигурна съм, че са горе. Видях нещо да мърда и съм готова да се закълна, че беше Пан...

Ръката ѝ беше топла и това го развълнува повече от листата и клоните над тях. Той обаче се овладя и плъзна разсеяно поглед към хоризонта, докато вниманието му беше насочено към дървото. Да, права беше! Сред клоните се спотайваше нещо, което не беше дърво, а до него още едно.

— Да се махаме! — прошепна. — Ще се отдалечим, да видим дали ще ни последват...

— А ако не тръгнат след нас? — попита Лира. — Добре де, да опитаем...

Те се престориха, че се оглеждат, дори понечиха да се качат на един клон, но се отказаха, поклатиха глави и се отдалечиха.

— Защо не можем да погледнем назад! — възкликна Лира, след като изминаха няколко крачки.

— Продължавай да вървиш. Те ни виждат и няма да се изгубят. Когато решат, сами ще дойдат.

Двамата се отклониха от каменното шосе и нагазиха в тревите, огласени от милионния хор на армията пъплещи, скачащи, летящи, бръмчащи и свирещи насекоми.

Известно време вървяха мълчаливо. Лира първа наруши тишината.

— Какво мислиш да правиш нататък, Уил?

— Мисля да си ида у дома — отвърна той.

Стори й се, че долавя колебание в гласа му. А може би така й се искаше?

— Ами ако онези мъже още те търсят?

— И по-страшни неща сме виждали — след всичко това...

— Така е... Но аз исках да ти покажа колежа „Джордан“, Блатата. Исках...

— Да — прекъсна я Уил. — И аз исках... Дори и в Читагазе бих отишъл пак. Хубав град и ако Привиденията са си отишли... Но майка ми е сама. Трябва да се върна у дома и да се грижа за нея. Аз просто я оставих на ръцете на госпожа Купър, а не е честно спрямо тях.

— Не е честно и спрямо теб.

— Така е — съгласи се момчето, — но е различно. То е като земетресение или ураган. Може да не е честно, но няма кого да обвиниш. А аз оставих майка си с една възрастна жена, която също не е много добре. Пак не е честно, но по друг начин. Трябва да се върна у дома. Само че може да се окаже трудно. Ако тайната е разкрита... Госпожа Купър едва ли е била в състояние да се грижи за мама през цялото време, особено, ако тя е изпаднала в едно от онези състояния, когато всичко я плаши. Може би й се е наложило да потърси помощ, а това означава, че когато се върна, могат да ме пратят в някое заведение...

— Какво? В сиропиталище?

— Мисля, че такъв е редът. Не знам, но ми се струва ужасно.

— Можеш да избягаш с помощта на ножа, Уил! И да дойдеш в моя свят!

— Трябва да остана там, за да бъда близо до нея. Когато порасна, ще мога да се грижа за нея както трябва, в собствената си къща. Тогава никой няма да ми се меси.

— Мислиш ли, че ще се ожениш?

Той не каза нищо, но Лира знаеше, че мисли за това.

— Не мога да кажа още отсега — най-сетне изрече Уил. — Но тя трябва да разбира... Не, не мисля, че в моя свят има такава. А ти ще се омъжиш ли?

— И аз не знам — каза тя и гласът ѝ трепна. — Не и за някого от моя свят, мисля.

Те бавно вървяха към хоризонта. Имаха цялото време на света цялото време, което светът имаше.

— Ще задържиш ножа, нали? — попита Лира по някое време. Значи ще можеш да идваш в моя свят...

— Разбира се. Никога не бих го дал на друг.

— Не поглеждай назад — предупреди тя, без да забавя крачка. Ето ги пак! Отляво.

— Вървят след нас! — зарадвано възкликна Уил. — Тихо!

— Така си и мислех! Добре, сега ще се правим, че ги търсим, и ще надничаме на най-невероятни места.

Това се превръщаше в игра. Скоро стигнаха до някакво езерце и започнаха да търсят из тръстиките и калта, като си подмятаха, че демоните им сигурно са приели формата на жаби иди водни бръмбари, а може би плужеци. Лира вдигна голям шум около някаква мравка, която уж била настъпила, и с престорено съчувствие я питаше защо не иска да говори, след като толкова много прилича на Пан, че просто не може да не е той.

Но в един момент, когато беше сигурна, че не я чуват, тя се наведе към Уил и прошепна на ухото му:

— Наистина ли трябваше да ги оставим? Кажи ми, че нямахме друг избор!

— Да, трябваше. За теб беше по-тежко, отколкото за мен, но нямахме избор. Ти беше обещала на Роджър и трябваше да изпълниш обещанието си.

— А и ти трябваше да говориш с баща си още веднъж...

— И да ги освободим всичките.

— Така е. И се радвам, че успяхме. И Пан ще се радва един ден, когато аз умра. Направихме нещо много хубаво.

Слънцето се беше вдигнало високо, въздухът стана по-топъл и те започнаха да си търсят сянка. Към обяд се озоваха в подножието на висок хълм. Когато стигнаха върха, Лира се хвърли на тревата и заяви:

— Слушай, ако скоро не открием някаква сенчица...

От другата страна на хълма се гушеше малка долчинка, гъсто обрасла с храсти, и двамата предположиха, че може да се намери и извор. Спуснаха се по склона и там сред глогините и тръстиките откриха малко изворче, бълбукащо между скалите.

Потопиха запотените си лица във водата и пиха с наслада, после тръгнаха надолу по течението. С всяка крачка поточето ставаше все по-широко и буйно.

— Как ли го прави? — изумена изрече Лира. — Отникъде не се влива вода, но тук е по-широко, отколкото горе!

Уил, който наблюдаваше с крайчеца на окото двете следващи ги сенки, забеляза как те прескочиха през трънаците и се спотаиха в храсталака. Той само посочи с ръка нататък, като в същото време обясняваше:

— Просто тук водата тече по-бавно и затова се събира във вирчета... Скриха се ей там! — прошепна и кимна към малка китка дървета в подножието на хълма.

Сърцето на Лира биеше така лудо, че тя усещаше пулса в гърлото си. Двамата се спогледаха продължително, после се обърнаха и тръгнаха по течението на потока. Храсталакът ставаше все по-гъст. Водата минаваше през зелени тунели и излизаше на изпъстрени с цветя полянки, за да потъне отново в зеленината.

В подножието на хълма поточето навлизаше в малка горичка от сребристи дървета.

Отец Гомес наблюдаваше от върха на хълма. Не беше никак трудно да ги следва — независимо от убеждението на Мери, в откритата савана имаше доста места, където можеше да се скрие, а сред конопените дървета и смолистите храсти беше още по-лесно. Момчето и момичето често се оглеждаха, сякаш подозираха, че някой

ги следи, и той трябваше да ги следва от разстояние, но с напредването на деня те като че станаха по-непредпазливи и спряха да обръщат внимание на околността, погълнати един от друг.

Колкото и да е странно, отец Гомес не искаше да нарани момчето. Мисълта, че може да причини зло на невинен, го изпълваше с ужас. Единственият начин да бъде сигурен, че няма да сбърка, беше да се приближи повече, а това значеше да ги последва в горичката.

Той се спусна предпазливо надолу по потока. Демонът му, зеленият бръмбар, летеше над главата му и изследваше въздуха. Зрението му беше по-слабо от това на човека, затова пък обонянието му беше великолепно. Той избързваше напред, после кацаше на някой клон и чакаше мъжа да се приближи, за да литне отново. Сетивата му улавяха миризмата на момчето и момичето и отец Гомес за кой ли път благослови Бога за отредената му мисия, защото вече беше сигурен, че те са на път да извършат смъртен грях.

Най-сетне ги видя. Тъмнорусата коса на момичето просветваше между дърветата. Приближи се още малко и свали пушката от рамо. Оръжието имаше телескопичен мерник, с чиято помощ мишената се проясняваше и увеличаваше. Да, ето я, спря и погледна назад. Видя изражението ѝ и не можа да разбере как е възможно толкова обсебен от злото, да сияе така от надежда и щастие.

Това го обърка и го накара да се поколебае, а после мигът беше пропуснат и двете деца се скриха сред дърветата. Е, нямаше да отидат далеч. Последва ги крадешком, като в едната ръка държеше пушката, а с другата пазеше равновесие, докато се промъкваше край потока.

В този миг отец Гомес беше толкова близо до успеха, че за пръв път се замисли какво ще прави след това и дали в небесното царство няма да са по-доволни, ако остане да покръсти този свят, вместо да се върне в Женева. Първата му работа, тук щеше да бъде да убеди четирикраките, които явно имаха някакви зачатъци на разум, че навикът им да се возят на колела е гаден и сатанински и е в разрез с Божията воля. Успееше ли, спасението щеше да последва бързо.

Той стигна до подножието на хълма, където започваше горичката, и тихо пушна пушката на тревата.

Ослуша се. Да, ето ги! Бяха спрели.

Отец Гомес се наведе да вдигне пушката...

И внезапно дъхът му секна. Нещо стисна демона му и го повлече, изтръгна го от полезрението му.

Но наоколо нямаше нищо! Къде беше бръмбарът? Болката го срязва като с нож. Чу писъка на демона си и се замята диво, търсейки го с поглед.

— Стой на място — чу се глас от въздуха — и не вдигай шум. Демонът ти е в ръката ми.

— Но кой... къде си? Кой си ти?

— Името ми е Балтамос — отвърна гласът.

Уил и Лира мълчаливо навлязоха в гората, следвайки потока, и не след дълго се озоваха в центъра ѝ.

В средата имаше малка полянка, застлана с мека трева и мъх. Клоните се преплитаха над главите им и почти закриваха слънцето, само тук-там през гъстия листак се промъкваше някой случаен лъч и танцуващите слънчеви зайчета изпъстриха тревата със сребърни и златни петна.

Беше тихо. Само ромонът на поточето и шумоленето на листата нарушаваха тишината.

Уил остави вързопчето с храна, а Лира пусна раницата си на тревата. От демоните им нямаше и следа. Бяха съвсем сами.

Събуха обувките и чорапите си и седнаха върху зеленясалите камъни край потока. Когато потопиха крака в студената вода, през тях премина тръпка на удоволствие.

— Гладен съм — каза Уил.

— И аз — кимна Лира, но усещаше и още нещо, едновременно щастливо и болезнено чувство, което напираше в нея, но тя не можеше да определи какво е.

Те разгърнаха платното и хапнаха хляб и сирене. Кой знае защо ръцете им бяха бавни и непохватни, а храната нямаше вкус, макар питките да бяха прясно опечени и с хрускава коричка, а сиренето солено и добре узряло.

Лира взе един от дребните червени плодове.

— Уил... — повика го с разтуптяно сърце. И нежно поднесе плода към устните му.

В очите му прочете, че е разбрал какво прави и не се осмелява да заговори от щастие. Пръстите ѝ още бяха на устните му и той усети трепета им. Вдигна ръка и задържа нейната, но никой от двамата не

смееше да погледне другия в очите. Бяха смутени и опиянени от щастие.

Като две пеперуди, непохватни и също толкова безтегловни, устните им се докоснаха. И още преди да са осъзнали случващото се, те вече бяха вкопчени в прегръдка и притискаха едно в друго разгорещените си лица.

— Помниш ли какво каза Мери? — прошепна той. — Когато харесваш някого, веднага го разбираш... Тогава, в планината, преди да те отвлекат... Ти спеше, а аз казах на Пан...

— Чух — промълви Лира. — Бях будна и исках да ти кажа същото. Вече знам какво изпитвам към теб от самото начало. Обичам те, Уил, обичам те...

Думите ѝ го хвърлиха в трепет. Зацелува разгорещеното ѝ лице, шепнейки същите думи, вдъхвайки аромата на тялото ѝ и на косите с дъх на мед. Влажните ѝ устни още пазеха вкуса на малкия червен плод.

Около тях светът сякаш беше затаил дъх.

Балтамос беше скован от ужас.

Той побягна нагоре по потока, по-далеч от дърветата, стиснал в ръка драскащия, жилещ и хапещ демон, с единственото желание да се скрие от човека, който го следваше като обезумял.

Не биваше да му позволява да го стигне. Знаеше, че отец Гомес ще го убие, без да се замисли. Ангел от неговия ранг не можеше да се мери физически с човек, дори да беше здрав и силен, а Балтамос не беше нито едното, нито другото. Беше сломен от мъка по Барух и от срам, че е изоставил Уил. Вече нямаше сила дори да лети.

— Спри, спри! — извика мъжът. — Моля те, не бягай! Не мога да те видя... Хайде да поговорим, искаш ли? Само не наранявай демона ми, умолявам те...

Всъщност демонът беше този, който нараняваше Балтамос. Ангелът виждаше зеления бръмбар през събраните си длани и усещаше как яките му челюсти се забиват яростно в слабата му плът. Разтвореше ли ръце, демонът щеше да избяга, и той напрегна цялата си воля, за да не му позволи да се изтръгне.

— Насам — заповяда той. — Последвай ме. Излез от гората. Искам да говоря с теб, а там не е най-подходящото място.

— Кой си ти, за Бога? Не мога да те видя. Ела по-близо! Не бързай толкова, моля те!

Бързината беше единствената защита на Балтамос и той продължи нагоре по потока, като се опитваше да не обръща внимание на жилещия демон.

Но тогава направи грешка — докато търсеше с поглед през рамо противника си, се подхлъзна на един камък и стъпи в потока. Чу се силен плясък.

— Аха! — доволно прошепна отец Гомес.

Балтамос побърза да измъкне крака си от водата и да се отдалечи, но след него по сухите камъни оставаха мокри отпечатащи. Свещеникът се хвърли нататък и усети твърдите пера под протегнатите си пръсти.

Спря изумен. В съзнанието му тутакси изникна думата ангел. Балтамос се възползва от момента, за да се изплъзне, а отец Гомес го последва, но внезапна жестока болка го проряза като нож.

— Още малко! — подметка Балтамос през рамо. — Само да стигнем върха, и ще говорим, обещавам.

— Да поговорим сега! Спри където си и няма да те докосна, кълна се!

Ангелът не отговори. Трябваше да полага неимоверни усилия, за да се съсредоточи. Вниманието му беше разделено между следващия го мъж, пътя под краката му и хапещия демон в дланта му.

Умът на свещеника работеше трескаво. Ако имаше насреща си наистина опасен противник, той досега щеше да е убил демона му и всичко да е приключило. Значи другият се боеше.

Отец Гомес се престори, че се препъва, и изстена като от болка. Още един-два пъти се примили на ангела да спре, сякаш нямаше сили да го следва повече, но целта му беше да се приближи, да прецени силата му, да отгатне посоката му.

— Моля те — простена той с престорено отчаяние, — ти нямаш представа как боли... Аз нищо не мога да ти сторя... Не можем ли да спрем и да си поговорим?

Двамата бяха стигнали мястото, където извираше поточето, и на свещеника му се стори, че вижда как тревата се е слегнала под краката на Балтамос. Почти беше сигурен къде точно е застанал ангелът.

Балтамос се обърна. Отец Гомес вдигна поглед към мястото, където трябваше да е лицето му, и за пръв път го видя. Беше просто трептене във въздуха, но не можеше да има грешка.

Не беше достатъчно близко, за да го стигне с един скок, пък и пленът, в който се беше озовал демонът му, го лишаваше от сила и му причиняваше болка. Но ако направеше още крачка-две...

— Седни! — нареди Балтамос. — Седни там, където си, и не се приближавай повече.

— Какво искаш? — попита отец Гомес.

— Какво искам ли? Искам да те убия, но нямам сила.

— Но нали си ангел?

— Какво значение има?

— Сигурно има грешка. Би трябвало да сме на една страна.

— Да, но не сме. Аз вървах след теб и знам на чия страна си. Не, не мърдай!

— Още не е късно да се покаеш. Дори ангелите имат това право. Аз ще те изповядам.

— О, Барух, помогни ми! — отчаяно възкликна Балтамос, обръщайки поглед нагоре.

В този миг свещеникът се хвърли върху него. Рамото му се заби в тялото на Балтамос и ударът едва не го събори. Ангелът вдигна ръка да се предпази и изпусна демона. Бръмбарът тутакси отлетя и отец Гомес усети прилив на сила и огромно облекчение. И тъкмо това го уби. Беше се хвърлил към ангела прекалено яростно, очаквайки да срещне по-силна съпротива, и не успя да запази равновесие. Кракът му се подхлъзна и той полетя към потока. Балтамос си представи какво би направил Барух на негово място и силно изрита ръката, протегнатата в отчаян опит да се вкопчи в него.

Отец Гомес тежко се сгромоляса и главата му се удари с трясък в един камък. Студената вода тутакси го свести, но докато кашляше и се мъчеше да се изправи, Балтамос напрегна цялата си нищожна сила и натисна главата му във водата. Без да обръща внимание на демона, който яростно жилеше лицето и очите му, той продължи да натиска.

Демонът внезапно изчезна и едва тогава Балтамос отпусна ръце. Мъжът беше мъртъв. Когато се увери напълно в това, ангелът го измъкна от водата, положи го по гръб на тревата, скръсти ръцете му на гърдите и затвори очите му.

После се изправи, омаломощен от умора и болка.

— Барух! — прошепна той. — О, Барух, мили мой, не мога да направя нищо повече. Уил и момичето са в безопасност и всичко ще бъде наред, но моят край дойде, макар да умрях още тогава, заедно с теб, обич моя.

Сред лехите с боб, оклюмали на следобедния пек, Мери чу гласа на Атал, но не можеше да каже дали улавя вълнение или тревога. Може би беше паднало още едно дърво? Или мъжът с пушката се беше появил?

— Погледни! Погледни! — извика Атал, като я побутваше с хобота си.

Мери извади далекогледа от джоба си и го насочи нагоре.

— Кажи ми какво прави! — изрече нетърпеливо Атал. — Усецам, че става нещо, но не мога да го видя.

Зловещият поток в небесата се беше укротил. Не можеше да се каже, че е секнал напълно. Мери огледа внимателно небето и забеляза множество малки струи и завихряния, но прахът вече не наподобяваше пълноводна река. Всъщност падаше надолу като сняг.

Тя се сети за дърветата. Цветовете, които се отваряха нагоре, щяха да пият от този златен дъжд. Мери почти ги усещаше как го приветстват с пресъхналите си от жажда гърла, копнели за него толкова дълго.

— Малките! — посочи с хобот Атал.

Мери се обърна с далекогледа в ръка и видя Лира и Уил да се връщат. Все още бяха далеч и не бързаха. Бяха се хванали за ръце и си говореха, сблизихли глави, слепи и глухи за целия останал свят.

Тя понечи да вдигне далекогледа към очите си, но се сдържа и го пъкна в джоба си. Нямаше нужда от него — и така знаеше какво ще види. Двамата щяха да искрят като чисто злато. Щяха да бъдат живият образ на човешкото щастие, заложено в самата им природа.

Прахът, рукнал от звездите, беше намерил отново своя дом и тези две пораснали деца, опиянени от щастие, бяха причината за всичко.

36.

СЧУПЕНАТА СТРЕЛА

*Съдбата ни забива клинове железни и се промъква
между тях.*

Андрю Марвел

Двата демона се прокрадваха през заспалото село, прекосиха обления от лунната светлина площад в центъра и спряха пред вратата на Мери. Надникнаха предпазливо вътре, но видяха само спящата жена. Отдръпнаха се и тръгнаха през осветената площадка към дървото с надвисналите клони.

Дългите клони протягаха спираловидните си листа кажи-речи до земята. Много бавно и внимателно, за да не вдигат шум, двата силуета се промъкнаха през завесата от листа и видяха онова, което търсеха — момчето и момичето, заспали прегърнати.

Те се приближиха тихо и ги докоснаха с носовете, лапите, мустаците си, къпейки се в животворната им топлина, но безкрайно предпазливо, за да не ги събудят.

Докато оглеждаха хората си (бързо заздравяващата рана на Уил беше облизана и почистена, а от челото на Лира беше отметнат един непокорен кичур), зад гърба им се чу едва доловим звук.

Двата демона мигновено отскочиха и се превърнаха във вълци диви светли очи, оголени бели зъби, заплаха във всяка извивка на тялото.

Пред тях стоеше жена, чийто силует се очертаваше ясно на лунната светлина. Не беше Мери, а когато заговори, смисълът на думите ѝ достигна ясно до тях, макар да не беше издала нито звук.

— Елате с мен — каза тя.

Сърцето на Панталеймон подскочи, но той остана безмълвен, докато не се отдалечиха от дървото.

— Серафина Пекала! — радостно възкликна демонът. — Къде беше? Знаеш ли какво се случи?

— Тихо! Да идем някъде, където ще можем да си поговорим на спокойствие.

Клонката ѝ от омаен бор беше оставена до вратата на Мери. Вещицата я възседна, а двата демона се превърнаха в птици — чучулига и бухал — и полетяха с нея над дъсчените покриви, над саваната, над високия хълм, докато стигнаха китката от огромни дървета, високи като замък с посребрени от лунната светлина кули.

Серафина Пекала кацна на един удобен клон, сред разтворените цветове, пиещи жадно Праха, а двете птици се спуснаха до нея.

— Вие няма дълго да останете птици — каза тя. — Много скоро ще придобиете постоянна форма. Огледайте се и запазете спомена за тази гледка.

— В какво ще се превърнем? — попита Панталеймон.

— Ще разберете по-скоро, отколкото си мислите. Слушайте сега, ще ви разкрия нещо, което само вещиците знаят. Причината е в това, че вие сте тук с мен, а вашите хора са далеч, потънали в сън. Кои са единствените хора, способни на това?

— Вещиците — отвърна Панталеймон. — И шаманите. Значи...

— Когато ви оставиха на брега на езерото, водещо до света на мъртвите, Лира и Уил направиха нещо, което вещиците правят, откакто има вещици. У нас на север има една огромна пустош, която се е образувала след някаква голяма природна катастрофа по времето, когато светът е бил млад. Там не расте и не живее нищо. Демоните не могат да влязат в нея. За да стане вещица, момичето трябва да я прекоси, като остави демона си отвън. Познавате това страдание. Но след като го направят, вещиците откриват, че не са разединени, както в Болвангар. Те продължават да са едно цяло с демоните си. Но сега могат да се разделят, да летят до далечни места и да виждат различни неща, а после да споделят впечатленията си. А вие не сте разединени, нали?

— Не — каза Панталеймон. — Още сме едно цяло. Но така болеше и бяхме толкова уплашени...

— Е, те двамата не могат да летят като вещиците, нито ще живеят толкова дълго, но благодарение на онова, което направиха, сега всички вие сте вещици във всичко останало.

Двата демона се замислиха върху тези странни думи.

— Това означава ли, че ще бъдем птици, както са демоните на вещиците? — полюбопитства Панталеймон.

— Имайте търпение.

— И как може Уил да е вещица? Нали всички вещици са жени?

— Те двамата промениха много неща. Всички ние постоянно се учим на нещо, дори вещиците. Но има едно, което не се е променило — вие трябва да помагате на хората си, а не да им пречите. Да ги напътствате и да им вдъхвате кураж по пътя към мъдростта. Затова са демоните.

Двамата мълчаха. Серафина се обърна към чучулигата и попита:

— Как ти е името?

— Нямам име. Не знаех, че съществувам, докато не бях изтръгната от сърцето му.

— Тогава ще те нарека Кирджава.

— Кирджава — повтори Панталеймон. — Какво означава това?

— Скоро ще разберете. А сега ме слушайте внимателно, защото ще ви кажа какво трябва да правите нататък.

— Не! — яростно изкрещя Кирджава.

— От тона ти разбирам, че съзнаваш какво ще ви кажа — промълви Серафина.

— Не искаме да го чуем! — възкликна Панталеймон.

— Много е рано — присъедини се Кирджава. — Прекалено рано!

Серафина замълча, защото бяха прави и защото от сърце им съчувстваше. Ала тя беше най-мъдрата и опитната от тримата и трябваше да им посочи правилния път. Вещицата почака вълнението им да се уталожи и продължи:

— Ще ми кажете ли докъде стигнахте в странстванията си? — попита тя.

— Минахме през много светове — заразказва Панталеймон. — Колкото прозорци видяхме, толкова пъти преминавахме отвъд. Те се оказаха повече, отколкото си мислехме.

— И видяхте...

— Да — кимна Кирджава. — Гледахме внимателно и видяхме какво става.

— И още много неща видяхме — побърза да добави Панталеймон. — Видяхме ангели и говорихме с тях. Бяхме в света на малките хора, жилоногите. Там има и големи хора, които се опитват да ги изстребят.

Демоните започнаха да разказват на вещицата какво са видели. Тя разбираше, че се опитват да отвлекат вниманието ѝ, но ги остави да говорят заради любовта, която звучеше в гласовете им.

Ала не след дълго историята им свърши и те замълчаха. Единственият звук беше шумоленето на листата. Най-сетне Серафина Пекала рече:

— Вие се криете от Лира и Уил, за да ги накажете. Знам защо го правите — моят Кайса постъпи точно като вас, когато трябваше да премина през пустошта. Но след време отново дойде при мен, защото още се обичахме. Те скоро ще имат нужда от вас, за да направят онова, което им предстои. Защото вие трябва да им кажете какво е то.

Панталеймон извика високо — вледеняващ кръвта вик на бухал, какъвто този свят не беше чувал досега. В гнездата и бърлогите наоколо, навсякъде, където се спотайваха, ловуваха и пасяха нощните животни, в този миг се зароди един нов и непознат страх, който нямаше да бъде забравен.

Серафина го наблюдаваше и сърцето ѝ се свиваше от жал — до мига, в който погледът ѝ спря върху Кирджава, демона на Уил. Спомни си разговора с Рута Скади, когато за пръв път видяха Уил. Тогава посестримата ѝ я попита дали е надникнала в очите му, а тя ѝ отговори, че не се осмелява. Тази малка кафява птичка излъчваше свирепост, осезаема като гореща вълна, и вещицата се плашеше от нея.

Викът на Панталеймон заглъхна и Кирджава попита:

— И ние трябва да им кажем, така ли?

— Да — тихо, но решително потвърди вещицата.

Постепенно свирепостта на малката птичка утихна и Серафина отново можеше да я погледне в очите. Сега там се четеше тъга и отчаяние.

— Насам идва кораб — каза вещицата. — Аз избързах напред, за да ви намеря. Дойдох с циганите от нашия свят дотук. Те ще пристигнат след ден-два.

Двете птици кацнаха една до друга и за миг се превърнаха в две гугутки.

— Може би сега летите за последен път — продължи Серафина, Имам дар да надничам в близкото бъдеще, И виждам, че пак ще можете да стигате толкова нависоко, стига да има такива дървета, но ми се струва, че няма да бъдете птици. Огледайте се наоколо и запомнете всичко това. Знам, че ще се наложи заедно с Лира и Уил да мислите усилено, но накрая ще направите най-добрия избор, колкото и болезнен да е той. И единствено вие имате правото да го направите.

Никой от двамата не отговори. Вещицата възседна клонката от омаен бор и се издигна над гигантските корони, поемайки с кожата си прохладата на вятъра, милувката на звездните лъчи и ласкавото докосване на Праха, който никога не беше виждала.

Серафина се върна в селото и безшумно влезе в къщата на жената. Не знаеше нищо за Мери, освен че иде от света на Уил и ѝ е отредено да играе съдбовна роля в случващото се. Нямахше как да знае дали е дружелюбна или свадлива, но трябваше да я събуди, без да я стресне. За това си имаше магия и вещицата се зае с нея.

Седна на пода до главата на жената и се загледа в лицето ѝ с полупритворени очи, като дишаше в такт с нея. Скоро вътрешното зрение започна да ѝ показва образите, които Мери виждаше в съня си, и тя се настрои към тях, както се настройва музикален инструмент, докато се озова сред тях. Вече можеше да разговаря с Мери и Серафина го направи с онази внезапна симпатия, която често изпитваме в съня си към напълно непознати хора.

Миг по-късно двете вече водеха тих разговор, от който Мери нямахше да си спомня нищо, и вървяха сред някакъв глупав пейзаж от тръстики и електрически трансформатори. Вече беше време Серафина да вземе нещата в свои ръце.

— След няколко секунди ще се събудиш — каза тя. — Не се плаши. Аз ще съм до теб. Събуждам те по този начин, за да знаеш, че нищо не те заплашва. После ще си поговорим както трябва.

Вещицата напусна съня и отново се видя седнала на пръстения под на колибата, а Мери я гледаше с широко отворени блестящи очи.

— Ти трябва да си вещицата! — прошепна Мери.

— Да. Името ми е Серафина Пекала. А ти как се казваш?

— Мери Малоун. Никога не са ме будили така тихо. Наистина ли съм будна?

— Да. Трябва да поговорим, а насън разговорът е неуправляем и трудно се помни. По-добре да сме будни. Как предпочиташ, да останем вътре или да се поразходим?

— По-добре да излезем — каза Мери и седна в леглото. — Къде са Лира и Уил?

— Спят под дървото.

Двете излязоха от къщата, минаха край дървото, чиито листа скриваха легналите под него, и се упътиха към реката.

Мери оглеждаше Серафина Пекала с възхищение, примесено с боязън. Никога не беше виждала толкова стройно и изящно създание. Вещицата изглеждаше по-млада от самата нея, а Лира беше казала, че е на стотици години. Единственото, което подсказваше възрастта ѝ, беше изразът на печална мъдрост, запечатан върху лицето ѝ.

Двете седнаха на брега над сребристочерната вода и Серафина ѝ разказа за какво са разговаряли с демоните на децата.

— Днес те тръгнаха да ги търсят, но се е случило нещо друго. Уил никога не е виждал демона си отблизо, освен когато са бягали от битката, и то само за секунда. И дори не беше сигурен, че има демон.

— Има. Ти също.

Мери я загледа невярващо.

— Ако можеше да го видиш — продължи Серафина, — щеше да видиш черна птица с червени крака и яркожълта човка, леко закривена. Планинска птица.

— Алпийска врана... Как го видя?

— Притворя ли очи, и го виждам. Ако имахме време, бих могла да те науча и ти да го виждаш — и него, и демоните на другите в твоя свят. За нас е толкова странно, че не ги виждате!

После разказа на Мери какво е казала на двата демона и какво означава това.

— И те ще трябва да им кажат? — попита Мери.

— Мина ми през ума да ги събудя и да им кажа аз. После ми мина през ума, че мога да те натоваря теб с тази задача. Но когато видях демоните им, разбрах, че така ще е най-добре.

— Те са влюбени.

— Знам.

— И тъкмо са го открили...

Мери се опита да си представи всички последици от онова, което току-що беше чула от Серафина Пекала, но задачата беше непосилна.

— Виждаш ли Праха? — първа наруши мълчанието тя.

— Не, никога не съм го виждала. А докато не започнаха войните, дори не бяхме чували за него.

Мери извади далекогледа от джоба си и ѝ го подаде. Вещицата го поднесе към очите си и ахна.

— Значи това е Прахът... Колко е красиво!

— Обърни се и погледни към дървото.

Серафина насочи далекогледа към дървото, под което спяха Лира и Уил.

— Те ли го направиха? — възкликна изумена.

— Днес се е случило нещо — или вчера, ако е минало полунощ. Нещо дребно, но съдбоносно... Не знам какво е било. Те са се погледнали с други очи или... Дотогава не са се чувствали така, но изведнъж това е станало. И тогава Прахът се е устремил към тях, много мощно, и потокът е обърнал посоката си.

— Значи това е, което е трябвало да стане! — изумено изрече вещицата. — И сега всичко е спасено, или ще бъде, когато ангелите запълнят огромната бездна в долния свят.

После разказа на Мери за пропастта и как самата тя я беше открила.

— Летях високо и търсех да зърна свлачище, когато срещнах ангел. Женски ангел. Беше много странна, едновременно млада и стара — обясни Серафина, забравяйки, че в очите на Мери самата тя беше такава. — Името ѝ беше Ксафания. Тя ми разказа много неща... Каза, че цялата човешка история е борба между мъдростта и глупостта. Тя и разбунтувалите се ангели, стремящи се към мъдростта, се опитвали да просветлят умовете, а Всемогъщият и неговите църкви искали да държат хората в мрак. И ми даде много примери от моя свят.

— И аз се сецам за много примери от моя.

— През повечето време мъдростта е трябвало да се крие, да шепне, да се прокрадва като крадец при нищите, защото дворците и съдилищата били във властта на враговете ѝ.

— Така е — кимна Мери. — И при нас е същото.

— Борбата още не е свършила, макар силите на небесното царство да претърпяха поражение. Те ще сплотят отново редиците си

под предводителството на друг водач, още по-силни от преди, и ние ще трябва да сме готови да ги посрещнем.

— Какво стана с лорд Азриел? — попита Мери.

— Влязъл е в двубой с Наместника на царството, ангела Метатрон, и го е бутнал в пропастта. Метатрон си отиде завинаги, а с него — и лорд Азриел.

Дъхът на Мери секна.

— А госпожа Колтър? — попита тя.

Вместо отговор вещицата извади една стрела от колчана си и я строши на две.

— Някога в моя свят — изрече тихо — видях една жена да измъчва вещица. Тогава се заклех, че тази стрела ще пронизе гърлото ѝ. Сега вече никога няма да го направя. Тя се пожертва заедно с лорд Азриел в битката с ангела, за да направи света по-сигурен за Лира. Поотделно те не биха могли да го сторят, но заедно успяха.

— Как ще кажем на Лира? — попита Мери, потресена от чутото.

— Ще чакаме сама да попита. А може и да не се сети. Във всеки случай, тя си има тълкувателя на символи, той ще ѝ каже всичко, което иска да знае.

— Можеш ли да надникнеш в бъдещето и да кажеш какво ще изберат?

— Не но ако Лира се върне в своя свят, аз ще бъда нейна сестра за цял живот. А ти какво ще правиш?

— Аз... — започна Мери, но си даде сметка, че никога не се беше замисляла върху това. — Не знам, но мисля, че мястото ми е в моя свят. Макар че ще ми е мъчно да си тръгна оттук — струва ми се, че никога в живота си не съм била толкова щастлива.

— Е, ако се върнеш у дома, тогава ще имаш сестра в друг свят — подхвърли Серафина. — Както и аз. Ще се видим пак след ден-два, когато пристигне корабът, и ще си поговорим по пътя към дома. После ще се разделим завинаги. Да се прегърнем сега, сестро.

Двете се прегърнаха, после Серафина Пекала възседна клонката от омаен бор и полетя над блатата към морето, докато се изгуби от погледа на Мери.

Горе-долу по същото време един от огромните сини гущери се натъкна на тялото на отец Гомес. Уил и Лира се бяха върнали в селото по друг път и не го бяха видели. Свещеникът лежеше там, където го

беше положил Балтамос. Гущерите се хранеха с мърша, но иначе бяха кротки и безобидни създания. Дългото им съжителство с мулефите ги беше научило, че имат право на всичко, оставено да лежи мъртво след мръкване.

Гущерът завлече тялото на свещеника в гнездото си и децата му си устройоха истинско пиршество. Колкото до пушката, тя остана да лежи в тревата, където я беше захвърлил човекът, за да се превърне постепенно в парче ръждив метал.

37. ДЮНИТЕ

*Не търси вечен живот, моя душа, преди да си
изчерпала реалността.*

Пиндар

На другия ден Уил и Лира отново излязоха. Почти не разговаряха, искаха просто да са сами. И двамата сияеха, сякаш щастието им беше отнело разсъдъка, движеха се бавно, а очите им бяха слепи за онова, което виждаха. Прекараха целия ден по хълмовете, а късно следобед се запътиха към своята златно-сребърна гора. Говориха си, къпаха се, храниха се, целуваха се, шепнеха си думи, объркани като чувствата им, и се разтапяха от любов.

След като се стъмни, седнаха да вечерят с Мери и Атал, но почти не продумаха. Вечерта беше гореща и те решиха да се разходят до брега, където духаше прохладен ветрец. Тръгнаха по реката и не след дълго излязоха на широкия плаж, блестящ и чист на лунната светлина.

Легнаха на мекия пясък под дюните и чуха зова на първата нощна птица.

И двамата бързо обърнаха глави нататък, защото птичийт крясък по нищо не приличаше на звуците, които бяха чули досега в този свят. Някъде от мрака над главите им долетя мелодична треперлива песен, а отдалеч ѝ отговори друга. Очаровани, двамата скочиха на крака и се опитаха да видят певците, но различиха само два тъмни стрелкащи се силуета, а песента не спираше да се лее.

Тогава наблизко изпърхаха крила и сред малък фонтан от пясък първата птица кацна на няколко крачки от тях.

— Пан?... — изумена прошепна Лира.

Той беше гугутка, но тъмна на цвят, и силуетът му се очертаваше ясно върху белия пясък. Втората птица още кръжеше над тях, но след

малко се спусна и кацна до Пан — също гугутка, само че седефенобяла, с нагръдник от тъмночервени пера.

За пръв път Уил усети какво е да видиш демона си. Той почувства как сърцето му се свива, а после го заля вълна от облекчение, което никога нямаше да забрави. Повече от шестдесет години щяха да минат, а споменът нямаше да помръкне.

Лири понечи да тръгне към тях, но Панталеймон заговори.

— Лири, снощи при нас дойде Серафина Пекала и ни разказа много неща. Тя се върна, за да доведе циганите. Насам идват отец Корам, повелителят Фаа и другите и ще...

— Пан! — прекъсна го момичето. — О, Пан, ти си нещастен! Какво има, кажи ми!

Той мигновено промени формата си, превърна се в снежнобял хермелин и хукна към нея по пясъка. Другият демон също се промени — Уил го усети като ръка, сграбчила за миг сърцето му — и се преобрази в котка.

— Вещицата ми даде име — заяви, преди да се приближи към него. — Преди не ми трябваше. Нарече ме Кирджава. А сега ни чуйте, изслушайте ни...

Демоните им разказаха всичко, което бяха чули от Серафина, като започнаха от невероятното разкритие, че Уил и Лири, без да подозират, са се сдобили със силата на вещиците — да са разделени от демоните си и пак да са едно цяло.

— Но това още не е всичко — каза Кирджава.

А Панталеймон добави:

— Лири, прости ни, но трябва да ти кажем какво още открихме...

Лири беше объркана. Къде се беше чуло и видяло Пан да моли за прошка? Тя погледна Уил и видя, че е не по-малко озадачен от нея.

— Кажете ни — подкани ги той. — Не се бойте.

— Става дума за Праха — започна демонът му и Уил за миг се запита как е възможно част от него самия да му казва нещо, което той не знае. — Прахът изтичаше в онази пропаст, която видяхте. Нещо го е спряло, но...

— Уил, това е била онази златна светлина! — възкликна Лири. — Светлината, която се вливаше в пропастта и изчезваше... Наистина ли е било Прах?

— Да. Но той не изтича само оттам, има и други такива места — обясни Панталеймон, — А не би трябвало. Не бива Прахът да изтече, той трябва да остане в света, защото иначе всичко добро ще повехне и ще умре.

— Но тогава откъде изтича останалото? — попита Лира.

Двата демона погледнаха Уил, после ножа.

— Всеки път, когато отваряме прозорец — каза Кирджавата и Уил трепна: „Аз и тя сме едно!“, — всеки път, когато някой отваря прозорец между световите, ножът пробива дупка към бездната. Същата като онази долу. Ние не го знаехме, никой не го знае, защото острието е прекалено тънко, за да бъде видно. Но пролуката е достатъчно голяма, за да изтече Прахът. Ако прозорецът се затвори веднага, изтичането ще е незабележимо, но такива прозорци има хиляди, при това незатворени. И през цялото това време Прахът е изтичал от световите в нищото.

Уил и Лира започваха да проумяват. Отначало се опитваха да отхвърлят тази мисъл, да отрекат очевидното, но то беше като сивата утринна светлина, която кара звездите да бледнеят и да помръкват.

— Всяка пролука! — прошепна Лира.

— И всички те трябва да бъдат затворени? — попита Уил.

— Всички! — отвърна Панталеймон едва чуто.

— О, не! — възкликна Лира. — Не, не може да е вярно!

— И ние ще трябва да се откажем от нашия свят и да отидем в света на Лира — заяви Кирджавата — или те с Пан да дойдат да живеят в нашия. Нямаме друг избор.

Този път истината блесна като ярка дневна светлина, която ги заслепи.

Лира извика високо.

Демоните бяха изумени и Уил разбираше защо — те още не знаеха онова, което двамата с Лира бяха научили.

Лира трепереше от гняв и мъка, а по лицето ѝ се стичаха сълзи. Уил я сграбчи за раменете и усети тялото ѝ изпънато като струна.

— Лира, чуй ме! Помниш ли какво каза баща ми?

— Каза... — изхълца тя и извърна глава. — Ти знаеш какво каза! И ти го чу!

Уил имаше чувството, че мъката ѝ го убива. Тя се мятеше в ръцете му и ридаше, вкопчваше се в раменете му, забиваше нокти в

гърба му и криеше лице на гърдите му.

— Не, не, не! — беше единственото, което успяваше да изрече.

— Слушай — повтори той. — Лира, хайде да си спомним какво точно каза баща ми. Може би ще открием някакъв начин!

Той нежно я отблъсна и я сложи да седне. Пантелеймон тутакси скочи в скута ѝ, а Кирджава предпазливо се приближи към Уил. Двата още не бяха се докоснали и сега момчето протегна ръка към нея. Тя потърка котешката си муцунка в дланта му и внимателно се настани на коленете му.

— Каза... — Лира преглътна мъчително. — Каза, че хората могат да живеят известно време в друг свят, без да им се отрази. Могат! Ние самите сме доказателство за това. Стигнахме дори до света на мъртвите, а още сме здрави.

— Известно време — да, но не много — възрази Уил. — Баща ми беше живял в чужд свят десет години и умираше, когато го намерих. Десет години, това е.

— А лорд Бореал? Сър Чарлз? Беше си съвсем здрав!

— Да, но нали си спомняш, че той можеше да се връща в своя свят по всяко време и да възстановява здравето си. Нали и ти за пръв път си го видяла там! Сигурно е открил някой таен прозорец, за който никой не е знаел.

— Можем и ние да правим същото!

— Можем, само че...

— Всички прозорци трябва да бъдат затворени — обади се Панталеймон. — До един.

— А ти откъде знаеш? — сопна се Лира.

— Един ангел ни каза — обясни Кирджава. — Срегнахме един ангел. Тя ни каза и това, и още много други неща. Така е, Лира.

— Тя? — повтори Лира подозрително.

— Беше женски ангел.

— Никога не съм чувала за женски ангели. Сигурна ли си, че не лъжеше?

Уил продължаваше да обмисля други възможности.

— Да предположим, че затворят всички прозорци, а ние използваме само един, когато се налага, като преминаваме през него по най-бързия начин и го затваряме веднага... Тогава няма да има никаква

опасност, сигурен съм. Можем да пропускаме съвсем малко от Праха, нали така?

— Да!

— Ще го отваряме някъде, където никой няма да може да го намери, само ние двамата ще знаем къде е...

— Ще се получи, сигурна съм!

— Тогава ще можем да преминаваме от единия свят в другия и да останем здрави...

Но демоните продължаваха да изглеждат все така унили.

— Не, не... — шепнеше Кирджава.

— Привиденията — обади се Панталеймон. — Тя ни каза и за Привиденията...

— Привиденията? — повтори Уил. — Видяхме ги за пръв път по време на битката. И какво?

— Открихме откъде идват — каза Кирджава. — И това е най-лошото от всичко. Те са деца на бездната. Всеки път, когато отворим прозорец, се появява Привидение. Сякаш част от нищото се откъсва и влиза в света. Затова Читагазе беше пълен с тях, заради всичките прозорци, оставени незатворени.

— Те растат, като се хранят с Прах — добави Панталеймон. — И с демони. Защото Прахът и демоните много си приличат, или поне порасналите демони. Така Привиденията стават по-големи и по-силни...

Уил усети как сърцето му се смразява от ужас и Кирджава се притисна до гърдите му, опитвайки се да го утеши.

— Значи всеки път, когато съм използвал ножа — промълви той, — съм ставал причина да се роди още едно Привидение?

Спомни си какво му беше казал Йорек Бирнисон в пещерата, когато поправяха ножа: „Не знаеш на какво е способен самият нож. Твоите намерения може да са добри, но и той има свои намерения.“

Лица го гледаше с широко отворени очи, в които се четеше болка.

— Не можем да го направим, Уил! Не можем да сторим това на хората — не и след като ги видяхме какво правят!

— Добре тогава! — изрече момчето и се изправи, притиснал демона до гърдите си. — Ние... един от нас ще трябва... аз ще дойда в твоя свят и...

Тя знаеше какво се кани да каже, докато прегръщаше красивия си здрав демон, който едва беше започнал да опознава. Помисли си за майка му и бе сигурна, че в този миг и той мисли за нея. Да я изостави, за да живее с Лира през няколкото години, които съдбата им отпускате — дали би могъл да го направи? Той можеше да живее с нея, но как би могъл да живее със себе си?

— Не! — извика, тя и се хвърли към него.

Демонът му тихо скочи на пясъка до Панталеймон, а момчето и момичето се вкопчиха в отчаяна прегръдка.

— Аз ще го направя, Уил — прошепна тя. — Ще отидем в твоя свят и ще живеем там! Ние с Пан сме силни, ще издържим дълго, сигурна съм. В твоя свят сигурно има добри лекари, доктор Малоун ще ни каже. Хайде да направим така, моля те!

Уил клатеше глава, а в очите му блестяха сълзи.

— Мислиш ли, че ще го понеса, Лира? Мислиш ли, че мога да бъда щастлив, ако те виждам как се побеляваш, как вехнеш и си отиваш, докато аз раста и ставам по-силен от ден на ден? Десет години... Те са нищо. Ще минат, преди да се усетим. Ще бъдем на малко повече от двайсет. Това не е чак толкова далече. Помисли си, Лира, тъкмо ще сме пораснали и ще се готвим за всичко онова, което искаме да направим — и тогава... всичко ще свърши. Мислиш ли, че ще имам сили да живея, когато ти умреш? О, Лира, бих те последвал в света на мъртвите, без да се замисля, както ти последва Роджър, и тогава и твоят, и моят живот ще отидат нахалост. Не, трябва да прекараме живота си заедно, да живеем дълго и щастливо, а ако не можем... ще трябва да живеем поотделно.

Тя го гледаше, прехапала устни, и мълчеше. Той спря да крачи нервно и се обърна към нея.

— Помниш ли, че баща ми каза още нещо? Каза, че трябва да построим небесната република там, където сме. Че за всеки от нас не може да има друго място. Сега разбирам, че искаше да каже точно това. О, толкова е жестоко! Тогава мислех, че има предвид лорд Азриел и неговия нов свят, но той говореше за нас с теб. Ще трябва да живеем в собствените си светове...

— Ще попитам алетоиметъра — извика обнадеедена Лира. — Той ще ни каже. Не знам как не се сетих за това по-рано!

Тя седна на земята, изтри мокротото си лице с опакото на ръката и бръкна в раницата. Никога не се разделяше с нея — когато години покъсно Уил си спомняше за Лира, винаги си я представяше с малката чанта на рамо. Момичето прибра косата си зад ушите с онова бързо движение, което той толкова обичаше, и разгърна черното кадифе.

— Виждаш ли го? — попита Уил. Луната светеше ярко, но символите бяха прекалено дребни.

— Знам ги всичките наизуст — отвърна тя. — Сега тихо...

Лира кръстоса крака и придърпа полата отгоре. Уил се отпусна на лакът и я загледа. Ярката лунна светлина окръжаваше лицето ѝ с ореол, който сякаш се излъчваше от самата нея. Очите ѝ блестяха, а изражението ѝ беше толкова сериозно и съсредоточено, че Уил отново би се влюбил в нея, ако любовта вече не владееше всяка частица от съществуването му.

Лира пое дълбоко дъх и завъртя стрелките, но само след няколко секунди спря и обърна уреда.

— Мястото не е подходящо — заяви и опита отново.

Уил познаваше добре лицето ѝ, беше го виждал гневно и щастливо, сияещо от надежда и помръкнало от мъка, и веднага разбра, че нещо не е наред. Тя прехапа устни, примигна, а погледът ѝ бавно се местеше от един символ на друг, почти безцелно, вместо с познатата стремителност.

— Не знам — поклати глава момичето. — Не мога да разбера какво става... Познавам го толкова добре, а не мога да го разтълкувам...

Пое дълбоко дъх и още веднъж обърна уреда, който изглеждаше нелеп и тромав в ръцете ѝ. Завъртя едната стрелка, после другата, накрая целия алетоиметър, и безпомощно вдигна поглед към Уил.

— О, Уил, не мога! Вече не го умея!

— Стига, не се вайкай! Ти го имаш, цялото това знание. Само се успокой и го открий. Не насилвай нещата, просто се отпусни и се потопи...

Тя преглътна и кимна. Няколко пъти си пое дълбоко дъх, но се виждаше, че е напрегната, и той сложи ръце на раменете ѝ. Усети треперенето ѝ и я прегърна силно. Лира се изтръгна от ръцете му и опита отново, но всички онези невидими нишки, които проследяваше с

такава лекота ѝ увереност, сега ѝ се изплъзваха. Вече не разбираше значението на символите.

Обърна се към Уил и изстена:

— Няма смисъл... Знам, че вече никога няма да се получи... Можех го, когато имах нужда, за да разбера какво се иска от мен — да спася Роджър и нас двамата, — а сега всичко свърши... Помислих си, че не го виждам добре, че пръстите ми са се схванали или нещо такова, но не е така. Просто силата ме е напуснала и никога вече няма да се върне!

Тя хлипаше така отчаяно, че сърцето му се късаше, но можеше единствено да я притисне до гърдите си. Не знаеше какво да ѝ каже, защото разбираше, че е права.

Двата демона трепнаха и погледнаха нагоре. Уил и Лира също доловиха движение и вдигнаха очи към небето. Към тях се приближаваше светлина — светлина с крила.

— Сигурно е ангелът — предположи Панталеймон.

Беше прав. Ксафания разпери широко крила и се спусна плавно, за да кацне на пясъка. Въпреки цялото време, което беше прекарал с Балтамос, Уил не беше готов за тази среща. С Лира се държаха здраво за ръце, докато тя се приближаваше към тях, озарена от сиянието на друг свят. Беше гола, но какво значение имаха дрехите? Беше невъзможно да се каже дали е млада или стара, но лицето ѝ беше сериозно и излъчваше състрадание, сякаш беше надникнала в сърцата им.

— Уил — изрече тя, — дойдох да те помоля за помощ.

— За помощ? Как бих могъл да ти помогна?

— Искам да ми покажеш как се затварят прозорците, отворени от ножа.

Уил преглътна.

— Ще ти покажа. А ти дали ще можеш да ни помогнеш?

— Не и за това, което искате. Знаем за какво си говорехте. Мъката ви е оставила следи във въздуха. Това е слабо утешение, но, повярвайте ми, всяко създание, което знае за вашия избор, би искало всичко да е различно. Ала дори и най-силните трябва да се покорят на съдбата. С нищо не мога да ви помогна да я промените.

— Защо... — изрече Лира с треперещ глас. — Защо вече не мога да тълкувам алетиометъра? Това е единственото, което наистина умеех

да правя, а сега си е отишло, сякаш никога не го е имало...

— Това умение ти е било дарено по милост, но сега можеш да си го върнеш с труд.

— Колко време ще ми е нужно?

— Цял живот.

— Толкова дълго...

— Но тогава ще го тълкуваш още по-добре, след цял живот, прекаран в труд и мисъл, защото ще съзнаваш напълно онова, което правиш. Този дар е по-ценен и по-истински от дареното по милост и никога няма да те напусне.

— Говориш за дълъг живот, нали? — прошепна Лира. — Цял дълъг живот, а не... само няколко години...

— Да — кимна ангелът.

— А трябва ли всички прозорци да бъдат затворени? — попита Уил. — Всички до един?

— Разберете — заговори Ксафания, — Прахът не е нещо постоянно. Няма определено количество, което да си остава едно и също. Разумните същества правят Праха — те го създават отново и отново, докато мислят и чувстват, докато трупат мъдрост и я предават на другите. И ако вие помогнете на хората във вашите светове да правят същото, ако им помогнете да опознаят и разберат себе си, другите и хода на нещата, ако им покажете как да бъдат добри вместо жестоки, търпеливи вместо припрянни, жизнерадостни вместо мрачни, как да държат съзнанието си будно, отворено и свободно... тогава те ще създадат достатъчно, за да възстановят изгубеното. И ще може да се остави един отворен прозорец.

Уил трепереше от вълнение. Този прозорец щеше да бъде между неговия свят и света на Лира! Това щеше да бъде тяхната тайна, те щяха да минават през него, когато си пожелаят, и да живеят в света на другия, а демоните им щяха да са здрави и силни. Щяха да пораснат заедно и може би по-късно щяха да имат деца, които като тях да бъдат тайни обитатели на два свята. Те щяха да пренесат знанието...

Но Лира поклати глава.

— Не — изстена тя. — Не можем, Уил... Внезапно той проумя и прошепна: — Мъртвите...

— Трябва да го оставим отворен за тях! Трябва!

— Да, иначе...

— И да помагаме на Праха да се роди, за да можем да държим прозореца отворен...

Лира трепереше. Когато той я притисна до себе си, тя се почувства по-мъничка и слаба отвсякога.

— А ако го направим — прошепна Уил, — ако изживеем живота си достойно и мислим за тях, тогава ще има какво да разкажем на харпиите. Трябва да кажем това на хората, Лира.

— Да, за истинските истории, които харпиите искат да слушат. Ако човек преживее цял живот и няма какво да разкаже, когато той свърши, значи никога няма да напусне света на мъртвите. Трябва да им го кажем, Уил.

— Но поотделно, сами...

— Да — изхлипа тя, — сами.

При тази дума цялото му същество сякаш се взриви от гняв и негодувание, като океан, разтърсен от самите си дълбини. Цял живот беше сам, сега пак щеше да остане сам, а този безценен дар, дошъл така ненадейно, щеше да му бъде отнет още с идването си. Вълната у него се надигна още по-висока и мрачна, за да затъмни небето, и той извика от болка и гняв, каквито не беше изпитвал в живота си. Ала талазът постепенно се отдръпна и останаха пусти скали. Със съдбата не можеше да се спори — тяхното отчаяние нямаше да я промени.

Нямаше представа колко време е траял този изблик, но бурята в сърцето му полека започна да утихва. Може би никога нямаше да стихне напълно, но разрушителната ѝ мощ беше отминала.

Двамата се обърнаха към Ксафания и прочетоха върху лицето ѝ разбиране и скръб, не по-малка от тяхната. Ала ангелът виждаше по-далеч от тях и скръбта беше примесена с търпелива надежда.

Уил преглътна мъчително.

— Добре, ще ти покажа как се затварят прозорците. Но най-напред ще трябва да отворя нов и да дам живот на още едно Привидение. Никога не съм знаел за тях, иначе щях да внимавам повече.

— Ние ще се погрижим за Привиденията — успокои го Ксафания.

Уил извади ножа и се обърна с лице към морето. За негова изненада ръцете му не трепереха. Изрязва прозорец към собствения си свят и тримата се озоваха пред голяма фабрика или химически завод с

огромни тръби, които се виеха между сградите и цистерните, на всеки ъгъл светеха лампи, а във въздуха се издигаха струи пара.

— Не мога да повярвам, че ангелите не знаят как се прави това каза Уил.

— Ножът е човешко изобретение.

— И вие смятате да ги затворите всичките. Освен един — онзи към света на мъртвите...

— Да, така сме обещали. Но има едно условие и вие го знаете.

— Да. Има ли много прозорци за затваряне?

— Хиляди. Освен това съществува огромната пропаст, направена от бомбата, и бездната, която лорд Азриел отвори, напускайки своя свят. И двете трябва да бъдат затворени. Но има и много по-малки пролуки, някои дълбоко под земята, други високо във въздуха, които са се появили по друг начин.

— Барух и Балтамос ми казаха, че използват такива прозорци, за да пътуват между световите. Нима ангелите вече няма да могат да го правят? И ще бъдете затворени в един-единствен свят като нас?

— Не, ние имаме други начини да преминаваме отвъд.

— А ние можем ли да се научим? — попита Лира.

— Да. Можете да се научите, също като бащата на Уил. Трябва да овладеете силата на онова, което вие наричате въображение. Но това не означава да си измисляте, а е един вид ясновидство.

— Значи не става дума за истинско пътуване! — разочаровано промълви Лира. — Просто си даваш вид...

— Не — поклати глава Ксафания. — Нищо подобно. Да си даваш вид е най-лесното нещо. Този начин е по-труден, но далеч по-сигурен.

— И той ли е като алетомеръра? — попита Уил. — Да го учиш цял живот?

— Така е, нужни са продължителни усилия. Трябва да положите много труд. Да не мислите, че само да щракнете с пръсти, и дарбата се стоварва върху главата ви? Щом искате да притежавате нещо, значи си струва и да се потрудите за него. Но вие имате приятел, който вече е направил първата стъпка и може да ви помогне.

Уил нямаше представа за кого говори тя, но в този миг не му се искаше да пита.

— Разбирам — въздъхна той. — А ще се видим ли пак? Ще ни се случи ли пак да разговаряме с ангел, когато се върнем в собствените си

светове?

— Не знам — отвърна Ксафания. — Но не бива да седите и да чакате със скръстени ръце.

— И аз трябва да счупя ножа, така ли?

— Да.

В това време в завода кипеше работа — бучаха машини, долавяше се миризма на химикали, хората произвеждаха и си припечелваха хляба. Това беше светът на Уил.

— Добре, ще ти покажа как се прави — каза момчето.

Помогна на Ксафания да напипа с краищата на пръстите ръбовете и да ги събере — точно както Джаккомо Парадизи го беше научил преди това.

— А онези пролуки, които не са направени от ножа? — попита с надежда. — Нужно ли е да бъдат затваряни? Защото е ясно, че Прахът изтича от онези, които ножът е отворил. Другите може да са съществували от хиляди години, но не са му се отразили.

— Ще ги затворим всичките, защото, ако знаеш, че са останали пролуки, ще прекараш живота си в търсене, а това ще е изгубено време. Имаш друга работа за вършене, далеч по-важна, в собствения си свят. Пътуванията между световите свършиха.

— Каква друга работа имам да върша? — заинтригува се Уил, но тутакси се отказа да пита. — Не, по-добре не ми казвай. Аз сам ще реша какво ще правя. Ако ми кажеш, че трябва да се боря, да бъда лечител, изследовател или каквото и да е, аз постоянно ще мисля за това и накрая ще се възпротивя, защото ще реша, че съм лишен от избор и ако не го направя, ще се чувствам виновен. Каквото и да ми предстои, аз единствен ще го избира.

— Ти вече направи първата крачка към мъдростта — похвали го Ксафания.

— Откъм морето се вижда светлина! — обади се Лира.

— Това е корабът с вашите приятели, които идват да ви отведат у дома. Утре ще бъдат тук.

Думата утре се стовари като юмрук отгоре им. Лира никога не би повярвала, че няма да се зарадва на отец Корам, на повелителя Фаа и на Серафина Пекала.

— Сега си тръгвам — каза Ксафания. — Вече научих онова, което ми трябваше.

Тя ги обгърна със светлината си, с хладните си ръце и ги целуна по челата. После се наведе да целуне демоните, а те се превърнаха в птици и полетяха с нея. Ангелът размаха могъщите си криле и само след секунди изчезна от погледа им.

Внезапно Лира изохка.

— Какво има? — стресна се Уил.

— Не попитах за баща ми и за майка ми, а не мога вече да питам и алстиометъра... Дали някога ще разбере какво е станало с тях?

Тя седна на земята и той бавно се отпусна до нея.

— О, Уил — прошепна Лира, — какво да правим? Може ли да се направи нещо? Искам да живея с теб до края на живота си. Искам да те целувам и да си лягам и да се събуждам до теб всеки ден, докато умра. Не искам спомени...

— Не, само спомени не стигат... Искам косата ти, ръцете ти, устните и очите ти. Истинските... Не знаех, че мога да обичам някого толкова много. Не искам тази нощ да свършва, Лира! Ако можехме да си останем тук и светът да спре да се върти, а всички освен нас да заспят...

— Всички освен нас! Тогава щяхме да живеем тук до края на живота си и да се обичаме.

— Аз ще те обичам до края на живота си каквото и да се случи! Докато умра и след това, а когато напусна света на мъртвите и се разпиля на атоми, пак ще те намеря...

— И аз ще те търся, Уил, ще те търся всеки миг! И когато се намерим, ще се слеем в едно, атомите ни ще се свържат така здраво, че вече нищо няма да може да ни раздели... Ще живеем в птиците, в цветята и водните кончета, в боровете, в облаците и в слънчевите зайчета... А когато се създава нов живот и вземат нашите атоми, ще трябва да вземат и двамата, защото ще сме едно цяло...

Лежаха един до друг, хванати за ръце, загледани в небето.

— Спомняш ли си — прошепна тя, — когато за пръв път се появи в онова кафене в Читагазе и никога не беше виждал демон?

— Не знаех, че има демони. Но когато те видях, веднага ми хареса, защото беше толкова смела!

— Не, аз първа те харесах.

— Затова ли се нахвърли върху мен?

— Нахвърлих се, но ти пръв ме нападна!

— Не е вярно! Ти изскочи насреща ми и ме събори.

— Да, но после се отказах.

— Да, после... — насмешливо повтори той.

Почувства трепета ѝ и усети под пръстите си нежните кости на гърба ѝ, разтърсващите тялото ѝ ридания. Погали меките ѝ коси, крехките ѝ рамене, обсипа с целувки лицето ѝ. Тя въздъхна дълбоко и замря в прегръдките му.

Демоните се спуснаха при тях и отново се промениха. Лира се изправи да ги посрещне, а Уил за пореден път се изуми как е възможно да ги различават във всеки един момент, независимо каква форма са приели. Панталеймон сега беше животно, чието име Уил не можеше да си спомни — приличаше на едър пор, червеникавозлатист, гъвкав и грациозен. Кирджава отново беше котка, но не обикновена, а необичайно едра, с гъста лъскава козина в хиляди оттенъци на черното, сивото, металносиньото и перленото... Достатъчно беше да я погледнеш, за да проумееш напълно смисъла на думата изящество.

— Златка — промълви Уил, откривайки най-сетне името на животното, в което се беше превърнал Панталеймон. — Планинска златка.

— Пан — прошепна Лира, когато демонът и се прокрадва до нея и скочи на коленете ѝ, — нали няма да се променяш повече?

— Не — отвърна той.

— Странно... помниш ли, когато бяхме малки и аз исках никога да не престанеш да се променяш... А сега нямам нищо против да си останеш същият. Ако изглеждаш като сега.

Уил сложи ръка върху нейната. Беше го обзело ново настроение, някаква нова решимост и спокойствие. Той знаеше точно какво прави, когато пусна ръката ѝ и погали червеникаво-златистата козина на демона ѝ.

Дъхът на Лира секна. Ала изумлението ѝ беше примесено с удоволствие, същото като тогава, когато поднесе малкия червен плод към устните му. Сърцето ѝ биеше лудо, когато протегна ръка, за да му отговори. Пръстите ѝ се плъзнаха по копринената козина на демона му и се впиха в нея.

Знаеше, че и той изпитва същото. Знаеше и това, че демоните им няма да се променят сега, когато ги докосваха влюбени ръце. Такива щяха да си останат до края на живота си и нямаше да пожелаят друго.

Изумени от откритието, което милиони влюбени преди тях бяха правили, те се отпуснаха на земята, а над тях луната и звездите сияеха по-ярки отвсякога.

38.

БОТАНИЧЕСКАТА ГРАДИНА

Циганите пристигнаха следобед на другия ден. Разбира се, нямаше пристанище, където да акостират, и корабът пусна котва далеч от брега, а Джон Фаа, Отец Корам и капитанът потеглиха с една от лодките, водени от Серафина Пекала. Мери беше казала на мулефите всичко, което знаеше, и още преди циганите да стъпят на брега, там вече ги чакаше нетърпелива тълпа. И двете страни изгаряха от любопитство, но Джон Фаа много отдавна се беше научил на търпение и уважение към другите. Сега беше решил, че повелителят на циганите трябва да засвидетелства на тези странни хора цялата почит и приятелство, на които е способен.

Така че застана под палещото слънце и търпеливо изслуша приветствената реч на стария залиф Сатамакс, която Мери преведе, доколкото ѝ беше по силите, после и той на свой ред поздрави мулефите от името на своите сънародници от Блатата и каналите на родината му. Цялата група потегли през тресавищата към селото. Мулефите веднага забелязаха, че Отец Корам се придвижва трудно, и му предложиха помощта си. Старецът прие с благодарност и не след дълго всички се озоваха на площадката, където Лира и Уил излязоха да ги посрещнат.

Беше изминала цяла вечност от деня, когато Лира за последен път бе видяла скъпите си приятели. Последният им разговор беше сред снеговете на Арктика, по пътя към Болвангар. Сега тя пристъпи плахо и неуверено протегна ръка, но Джон Фаа я сграбчи в прегръдките си и я целуна по двете бузи, после и Отец Корам направи същото, но преди да я притисне до гърдите си, дълго се вглежда в лицето ѝ.

— Тя е пораснала, Джон — каза той. — Помниш ли малкото момиченце, с което тръгнахме на север? Погледни я сега! Лира, скъпа моя, дори да имах красноречието на ангел, пак нямаше да ми стигнат думите да ти кажа колко съм щастлив, че те виждам отново!

Но видът ѝ беше толкова нещастен и уморен! И двамата с повелителя Фаа не можеха да не забележат как тя не се отделяше и крачка от Уил и как момчето с правите черни вежди я следеше с поглед и се стремеше да остане близо до нея.

Двамата възрастни мъже го поздравиха с уважение — Серафина Пекала им беше разказала за него. От своя страна Уил беше впечатлен от силата и достолепието на повелителя Фаа. Помисли си, че би искал да изглежда и да се държи така, когато самият той остарее. Джон Фаа беше могъщ и сигурен като каменна стена.

— Доктор Малоун — изрече повелителят на циганите, — ще ни трябва прясна вода и храна — толкова, колкото вашите приятели имат възможност да ни продадат. Освен това нашите хора много време не са слизали от кораба, пък и битки не липсваха, та ще се радват, ако могат да потичат по брега и да глътнат свеж въздух. После ще има какво да разказват на семействата си за новия свят, който са видели.

— Повелителю Фаа — отвърна Мери Малоун, — мулефите ме помолиха да ви кажа, че ще ви снабдят с всичко, от което имате нужда и че за тях ще бъде чест, ако всички вие споделите тази вечер трапезата им.

— Приемаме с най-голямо удоволствие — поклони се Джон Фаа.

Тази вечер хората от трите свята седнаха да пируват заедно с хляб, месо, плодове и вино. Циганите поднесоха на домакините си подаръци от всички краища на своя свят — глинени делвички с ябълкова ракия, резбовани моржови зъби, копринени тъкани от Туркестан, купи със сребро от шведските мини, емайлирани съдове от Корея.

Мулефите ги приеха с възторг и в замяна предложиха собствените си изделия — старинни съдове от пискюлено дърво, изкусно оплетени въжета и шнурове, лакирани чаши и рибарски мрежи, толкова здрави и леки, че циганите от Блатата цъкаха с език от изумление.

След пира капитанът благодари на стопаните и тръгна да ръководи товаренето на даровете и водата, защото възнамеряваха да отплават още на сутринта. Старият залиф се обърна към останалите си гости:

— Станахме свидетели на голяма промяна. И бяхме натоварени с огромна отговорност. Искаме да ви покажем какво значи това.

Джон Фаа, Отец Корам, Мери и Серафина тръгнаха с мулефите към мястото, където беше отворена пролуката между техния свят и света на мъртвите. Духовете продължаваха да се нижат в безкрайна процесия. Мулефите се бяха заели да засадят гора, наоколо защото за тях това беше свято място. Щяха да се грижат за нея, а след тях и децата, и внуците им. Щастието им беше безмерно.

— Каква загадка... — промълви Отец Корам. — Радвам се, че доживях да го видя с очите си. Каквото и да казваме, мракът на смъртта е нещо, от което всички се боим. Но щом има изход за онази част от нас, която трябва да слезе там, ще умра с леко сърце.

— Прав си, Корам — кимна Джон Фаа. — Виждал съм много хора да умират. Аз самият съм пратил не един в мрака, макар че винаги съм го правил в битка. Да знаеш, че след тъмнината отново ще излезеш в света на живите, за да полетиш свободен като птица — това е най-голямото обещание, на което може да се надява човек.

— Трябва да поговорим за това с Лира — каза Отец Корам. — Да разберем как се е стигнало дотук и какво означава.

За Мери беше много трудно да се сбогува с Атал и останалите мулефи. Преди да се качи на кораба, тя получи от тях подарък лакирано шишенце с масло от гигантските дървета и което беше по-важното, малка торбичка със семена.

— Може да не се хванат в твоя свят — каза ѝ Атал, — но поне ще имаш маслото. Не ни забравяй, Мери.

— Никога — възкликна трогната Мери. — Никога няма да ви забравя. Дори да живея дълго като вещиците и да забравя всичко друго, пак ще помня и теб, и добротата на вашите хора, Атал.

На сутринта поеха на път. Духаше лек ветреца и морето беше спокойно. От време на време в далечината се мяркаха белоснежни крила, наподобяващи платна, но птиците гледаха да стоят на прилично разстояние. Уил и Лира прекарваха всяка минута заедно, но въпреки това двете седмици изминаха за тях като миг.

Ксафания беше казала на Серафина Пекала, че когато затворят всички прозорци, равновесието между световите ще бъде възстановено и всичко ще си дойде по местата. Оксфорд на Лира и Оксфорд на Уил щяха да се насложат един върху друг като образи върху прозрачна лента, без някога да се докоснат истински. От този миг обаче ги делиха много дни път.

Когато пристигнаха в Читагазе, вечерта приближаваше и последните лъчи на слънцето осветяваха зелените хълмове, керемидените покриви, красивата и занемарена крайбрежна улица, малкото кафене на Лира и Уил. Те дълго се вглеждаха през далекогледа на капитана, но не забелязаха никакви признаци на живот. Въпреки това Джон Фаа нареди на брега с тях да слязат няколко въоръжени мъже — за всеки случай.

Всички вечеряха за последен път заедно, докато над града се спускаше топлата лятна нощ. Уил се сбогува с капитана и офицерите му, с Джон Фаа и Отец Корам. Личеше си, че мислите му са далеч от тях, затова пък те го виждаха ясно — толкова млад, толкова силен и дълбоко нещастен.

Най-сетне те поеха през пустия град — Уил и Лира, придружени от демоните си, Мери и Серафина Пекала. А градът наистина беше пуст — единствените стъпки, които огласяха улиците, бяха техните. Лира и Уил вървяха напред, хванати за ръце, към мястото, където трябваше да се разделят, а двете жени ги следваха, улисани в разговор.

— Лира иска да дойде за малко в моя Оксфорд — каза Мери. — Не знам какво си е наумила, но обеща веднага да се върне.

— А ти какво ще правиш, Мери?

— Аз ли? Ще тръгна с Уил, разбира се. Тази вечер ще отидем в моя апартамент — моя дом, — а утре ще потърсим майка му и ще видим какво може да се направи, за да ѝ се помогне. В моя свят има толкова много правила и норми, Серафина! Трябва да се убеждават властите, че всичко е наред, да се отговаря на хиляди въпроси... Аз ще му помогна да се оправи със закона, със социалните служби, с жилището, за да може спокойно да се грижи за майка си. Той е силно момче... Но ще му помогна. Освен това и аз се нуждаю от него. Вече нямам работа, сметката ми в банката е почти празна, няма да се изненадам и ако полицията ме търси... Уил е единственият човек в моя свят, с когото мога да говоря за всичко това.

Те вървяха по тихите улици, подминаха площада с кулата и вратата, водеща към мрака, после и малкото кафене с масичките на тротоара, докато излязоха на широкия булевард с палмите.

— Оттук дойдох — каза Мери.

Уил се приближи до мястото, където трябваше да е прозорецът, и с леко движение на пръстите го затвори.

— Следващия път, когато погледнат, ги чака изненада! — засмя се Мери, спомняйки си за полицаите, които пазеха от другата страна.

Лира искаше да отиде в техния Оксфорд, за да покаже нещо на Уил, преди да се върне при Серафина. Трябваше да са много внимателни, когато преминават отгатак.

— Когато ми каза как изглежда демонът ми, ти обеща да ме научиш да го виждам — напомни Мери на вещицата. — Ако имаме време...

— Имахме време — усмихна се Серафина. — Нали разговаряхме? Аз ти предадох част от мъдростта на вещиците, което би било немислимо преди. Но ти отиваш в своя свят, пък и старите обичаи се промениха. Аз също научих някои неща от теб. Помниш ли, когато ми разказваше за Сенките в твоя компютър? Каза, че за да говориш с тях, е нужно по-особено състояние на ума, нали така?

— Да... Както Лира, когато тълкува алетоиметъра. Това ли е, което трябва да направя?

— Не само това. Трябва да запазиш будни всичките си сетива. Опитай.

В света на Мери имаше картини, които на пръв поглед приличаха на безредни цветни петна, нахвърляни върху хартията, но погледнати под определен ъгъл, ставаха триизмерни. Тогава се появяваха дървета, лица или нещо друго, което дотогава го нямаше на листа.

Това, което направи сега Мери, приличаше на разглеждането на такава картина. Трябваше да запази нормалното си зрение и в същото време да се потопи в един вид транс, който дай позволи да вижда Сенките. И точно като при онези картини прозрението я споходи изведнъж.

— О! — извика тя и стисна силно ръката на Серафина.

Върху желязната ограда на близкия парк беше кацнала птица — лъскавочерна, с червени крака и извита жълта човка. Алпийска сврака. Беше само на няколко крачки от нея и я гледаше с леко накривена глава, сякаш се забавляваше.

Но Мери беше толкова слисана, че изгуби концентрацията си и птицата изчезна.

— Щом успя веднъж, следващия път ще е по-лесно — успокои я Серафина. — Когато се върнеш в твоя свят, ще се научиш да виждаш

по същия начин и демоните на другите. Те обаче няма да ги виждат, освен ако с Уил не ги научите.

— Да... О, това е невероятно!

В този миг Мери си спомни, че Лира разговаряше с демона си. Дали и тя щеше да се научи да разговаря с онази птица? При тази мисъл сърцето ѝ замря от сладко предчувствие.

Пред тях Уил беше спрял и отваряше прозорец. Двамата с Лира изчакаха жените да се приближат, за да може отново да го затвори.

— Знаете ли къде сме? — попита момчето.

Мери се огледа. Пред тях се простираше тиха улица с големи викториански къщи и градини с цветни храсти, засенчена от стари дървета.

— Някъде в северната част на Оксфорд — каза тя. — Близко до апартамента ми, макар че не знам коя точно е улицата.

— Искам да отида в Ботаническата градина — заяви Лира.

— Добре. Мисля, че за петнайсетина минути ще сме там. Да вървим...

Мери опита още веднъж да види демона си и този път това ѝ се удаде по-лесно. Беше кацнал на един клон над тротоара. Тя протегна ръка, любопитна какво ще се случи, и той без колебание кацна върху нея. Мери усети тежестта му, лекото убождане на ноктите му и нежно го побутна към рамото си. Демонът се настани върху него, сякаш цял живот беше стоял там.

Всъщност, беше точно така.

По Хай стрийт движението беше слабо и когато се спуснаха по стъпалата срещу колежа „Магдалена“ към Ботаническата градина, наоколо не се виждаше жива душа. Мери и Серафина седнаха на една от каменните пейки недалеч от кованата порта, а Лира и Уил прескочиха желязната ограда и се вмъкнаха в градината. Демоните им се промъкнаха през решетките и изприпкаха пред тях.

— Насам — каза Лира и го дръпна за ръката.

Поведе го край малко езерце с фонтан, над което беше надвиснало огромно клонесто дърво, после сви наляво между цветните лехи и го изведе до грамаден разклонен бор. Пред тях се издигаше дебела каменна стена. Те преминаха през малката портичка и се озоваха във втори двор, където дърветата бяха по-млади, а растенията не бяха подредени в строги лехи. Лира го отведе в дъното на

градината, отвъд тясното дървено мостче, и двамата се настаниха на една пейка под клоните на кичесто дърво.

— Да! — прошепна тя. — Така се надявах, и ето че се оказа съвсем същото... Уил, в моя Оксфорд често идвах на това място, когато исках да бъда сама с Пан. Помислих си, че ако дойдем тук по едно и също време — може би веднъж в годината — само за час... Тогава ще можем да си представяме, че пак сме заедно... И наистина ще бъдем заедно, ако ти седнеш тук и аз седна на същото място в моя свят...

— Да — промълви той. — Докато съм жив, ще се връщам тук. Където и да съм, пак ще се връщам...

— В първия ден на лятото, точно на обяд. До края на живота си...

Тя не можа да продължи. Уил усети, че очите му се замъгляват, но остави горещите сълзи да се стичат по лицето му и я притисна още по-силно до гърдите си.

— И ако някога... един ден... — с разтреперан глас зашепна Лира, — ако ти срещнеш друга и аз срещна друг, ако се оженим, трябва да бъдем добри с тях. Не бива постоянно да правим сравнение и да съжбяваме, че не сме се оженили двамата... Просто ще идваме тук веднъж в годината, само за час, за да бъдем заедно за малко...

Двамата останаха прегърнати дълго. Минутите минаваха. Някъде откъм реката долетя зовът на нощна птица. По моста „Магдалена“ нарядко преминаваха закъснели автомобили.

Най-сетне те се откъснаха един от друг.

— Е... — въздъхна Лира.

По-късно този миг щеше да се превърне в един от любимите му спомени. Всичко у нея беше нежно — грациозното тяло, още позиящо в приглушената светлина, очите, ръцете, устните... Той я целуваше, отново и отново, и всяка следваща целувка ги приближаваше към раздялата.

Отмалели и замаяни от любов, те тръгнаха ръка за ръка към портата. Мери и Серафина ги чакаха.

— Лира... — промълви той.

— Уил...

Той отвори последния прозорец — онзи, който щеше да я отведе в Читагазе. Пред тях беше паркът на голямата къща, недалеч от края на

гората. За последен път те прекрачиха отвъд и се вгледаха в притихналия град, чиито керемидени покриви блестяха на лунната светлина. Осветеният кораб беше застинал сред спокойния залив.

Уил се обърна към Серафина.

— Благодаря ти, Серафина Пекала — изрече, — за това, че ни спаси в тази къща, и за всичко останало. Моля те, не изоставяй Лира. Обичам я повече, отколкото някой някога е бил обичан.

В отговор кралицата на вещиците само го целуна по двете бузи. Лира прошепна нещо на Мери, после двете се прегърнаха. Уил беше този, който пръв прекрачи през прозореца.

„Сега трябва да съм весел!“ — беше следващата му мисъл, но как? То беше все едно да удържиш в ръце мятан се вълк, който се опитва да разреже лицето ти и да прегризе гърлото ти. Въпреки това той напрегна цялата си воля и беше почти сигурен, че никой не е забелязал какво усилие му струва това.

Знаеше, че и Лира прави същото, а напрегнатата ѝ усмивка беше доказателството.

Все пак тя се усмихна.

Една последна целувка, бърза и непохватна, при която почти се сблъскаха, една нейна сълза, която остана върху лицето му. Демоните им се целунаха за сбогом и Панталеймон скочи в ръцете на Лира. После Уил затвори прозореца и пътят престана да съществува. Повече нямаше да се видят.

— А сега... — изрече той с привидно спокойствие, но само след миг се извърна, за да не види Мери лицето му. — Трябва да счупя ножа.

Опипа въздуха с острието по привичния начин, докато откри пролука, и се опита да си спомни какво се беше случило предния път. Тогава госпожа Колтър му напомни за майка му и ножът се счупи, защото внезапно се натъкна на нещо, което не можеше да разруши. Сега Уил си даде сметка, че това беше любовта му.

Опита да го направи отново, като повика образа на майка си, такава, каквато я помнеше от последната им среща — уплашена и сякаш зареяна в някакъв свой свят.

Не се получи. Ножът с лекота изрязва прозорец към познатия му дъждовен свят, с тежките капки, трополящи по подгизналата земя. Той бързо го затвори и спря озадачен.

Демонът му обаче знаеше какво трябва да се направи и изрече само:

— Лира.

Разбира се, Лира. Той кимна, стиснал ножа, и докосна мястото, където сълзата ѝ още не беше изсъхнала.

Този път кинжалът се строши със звън, а парчетата се посипаха и останаха да блестят върху камъните, мокри от дъжда от друга вселена.

Уил се наведе и започна да ги събира, а Кирджава му помагаше.

Мери нарами раницата си.

— Е, чуй ме сега, Уил — каза тя. — Ние с теб почти не сме разговаряли... Още сме си чужди. Но двете със Серафина Пекала си обещахме нещо, а преди малко обещах и на Лира. Ала и да не бях обещавала, пак щях да го направя сега — ако ми позволиш, ще бъда твоя приятелка до края на живота си. Ние и двамата сме сами и си мисля, че бихме могли... Искам да кажа, че няма с кого друго да си говорим за всичко това, освен помежду си... И че и двамата трябва да свикнем да живеем с демоните си... Освен това и ти, и аз сме загазили и ако това не ни сближава, здраве му кажи!

— И двамата ли сме загазили? — изуми се Уил. Погледът, с който му отвърна, беше пряк и открит.

— Преди да тръгна, аз изпотроших уредите в лабораторията, после фалшифицирах лична карта и... Е, нищо непоправимо. Ти също можеш да се справиш с неприятностите си. Ще намерим майка ти и ще се погрижим за нея. А ако нямаш къде да живееш, няма проблем да останеш при мен. Мисля, че това лесно ще се уреди. Тогава няма да се налага да ходиш в някой от така наречените „домове“. Но сега трябва да се разберем какво точно ще говорим, за да няма разминавания. Ще се справим, нали?

Мери беше приятел. Той имаше приятел!

— Да — кимна момчето.

— Е, да действаме тогава! Апартаментът ми не е далеч. Знаеш ли какво ми се иска сега повече от всичко на света? Чаша чай. Хайде, да идем да сложим чайника!

Три седмици по-късно Лира седеше до голямата маса в „Джордан“, където за пръв път я заплени чарът на госпожа Колтър.

Този път компанията беше по-малка — освен нея присъстваха само Ректорът и преподобната Хана Релф, директорката на един от женските колежи. Преподобната Хана присъстваше и на първата вечеря. Лира беше малко изненадана да я види, но я поздрави учтиво и скоро откри, че някогашните ѝ впечатления са били напълно погрешни — сегашната Хана беше далеч по-умна, по-интересна и по-мила от превзетата особа, която помнеше.

По време на отсъствието ѝ се бяха случили много неща — и в „Джордан“, и в Англия, и в целия свят. Влиянието на Църквата беше нараснало неимоверно, бяха гласувани множество жестоки закони, но после силата ѝ като че беше отслабнала също така бързо. Сътресенията в Магистратурата бяха свалили от власт фанатиците и бяха изтласкали на преден план далеч по-либерални фракции. Жертвеният съвет беше разпуснат, а в Дисциплинарния съд на Консистерията цареше смут и безвластие.

Колежът „Джордан“, след един кратък, но бурен период на промени отново се връщаше към старите привички и традиции. Някои неща си бяха отишли — беше похитена например ценната колекция от сребро на Ректора, няколко от слугите също бяха изчезнали. Обаче Казънс, камериерът на Ректора, все още беше в колежа и Лира се приготви да посрещне с презрение враждебността му — двамата бяха врагове, откакто се помнеше. Ала какво беше изумлението ѝ, когато той я посрещна топло и стисна ръката ѝ с двете си лапи! Дали грешеше, или наистина улавяше в гласа му радост и обич? Дори нищо друго да не се беше променило, промяната у Казънс беше очевидна.

По време на вечерята Ректорът и преподобната Хана разказаха на Лира какво се е случило в нейно отсъствие. Момичето ги слушаше със затаен дъх. Когато се оттеглиха да пият кафе в гостната на Ректора, той каза:

— Е, Лира, през цялото това време не чухме нищо за теб, но знам, че си видяла много неща. Ще ни разкажеш ли преживяванията си?

— Да — кимна тя, — но не всичко наведнъж. Има неща, които още не разбирам, и други, които ме карат да треперя и да плача. Но ще ви кажа всичко, което мога, обещавам. Само че и вие ще трябва да ми обещаете нещо.

Ректорът и посивялата дама с демона мармозетка на скута се спогледаха озадачено.

— Какво искаш да ти обещаем?

— Трябва да обещаете да ми вярвате — сериозно изрече Лира. Вярно е, че невинаги съм говорила само истината, а имаше места, където беше невъзможно да оцелея, ако не лъжех и не си измислях. Знам какво си мислите, но няма никакъв смисъл да ви разказвам историята си, ако ще ѝ повярвате само наполовина. Затова обещавам да ви кажа истината, а вие ще обещаете да ми вярвате.

— Какво пък, обещавам — каза преподобната Хана.

— Аз също — кимна и Ректорът.

— А знаете ли какво ми се иска... може би повече от всичко друго? Искането ми е да бях запазила способността да тълкувам алетоиметъра. Толкова е странно — научих се така неочаквано, а после изневиделица го забравих! Чувствах се като риба във вода, после изведнъж — нищо! Дори не можех да си спомня нищо, освен най-общите значения на символите — например, че котвата означава надежда, а черепът — смърт. А онези хиляди значения под тях... Всичко се изпари.

— Не се е изпарило, Лира — поклати глава преподобната Хана. Книгите още са в библиотеката на „Бодли“. Знанието е живо.

Ректорът се облегна назад и изрече:

— Е, Лира, ще трябва да помислим за бъдещето ти.

Думите му я накараха да потрепери, но тя бързо се овладя.

— Никога не съм се замисляла за това, докато ме нямаше тук. Мислех единствено за времето, в което се намирам, за настоящето. Много пъти дори съм си мислила, че нямам бъдеще. Изведнъж осъзнах, че целият живот е пред мен, но нямам представа какво да правя с него. То е като да имаш алетоиметър, но да не можеш да го тълкуваш. Разбирам, че трябва да се заема с нещо, но не знам какво. Родителите ми вероятно са богати, но бас държа, че и през ум не им е минало да сложат нещо настрана за мен, а може и вече да са изхарчили всичко, знам ли? Върнах се в „Джордан“, защото той беше мой дом и нямаше къде другаде да отида. Предполагам, че крал Йорек Бирнисон би ми разрешил да живея в Свалбард, вещиците на Серафина Пекала също биха ме приели в клана си, но аз не съм нито мечка, нито вещица

и мястото ми не е там. Може пък циганите да ме вземат... Вече не знам какво да правя. Съвсем съм объркана и ме е страх...

Докато изричаше това, очите ѝ блестяха, а брадичката ѝ беше вирната — жест, който беше възприела от Уил, без да го съзнава. Изглеждаше уплашена и в същото време — дръзка. Преподобната Хана я погледна с възхищение. Ректорът я познаваше по-добре и сега забеляза още нещо — неосъзнатата детска грация беше изчезнала и тя явно се чувстваше неудобно в съзряващото си тяло. Но той я обичаше като свое дете и сега изпита гордост, граничеща с благоговение, пред красивата жена, в която щеше да се превърне много скоро.

— Няма от какво да се плашиш, докато този колеж съществува, Лира — нежно изрече той. — „Джордан“ ще бъде твой дотогава, докато имаш нужда от него. Колкото до парите, баща ти направи дарение и ме посочи за попечител, така че и за това не бива да се притесняваш.

Всъщност лорд Азриел не беше направил нищо такова, но колежът „Джордан“ беше богат, а и Ректорът имаше свои пари, независимо от всички сътресения в последно време.

— Мислех си за образованието ти — продължи той. — Ти си още много млада, а досега... Да си го кажем направо, образованието ти зависеше от това кой от нашите Професори се плаши от теб най-малко... — Това беше изречено с усмивка. — Беше напълно безсистемно. След време може да се окаже, че имаш дарби, които да те отведат в съвсем неочаквана посока. Но ако мислиш да превърнеш изучаването на алетиметъра в дело на живота си...

— Да! — решително заяви Лира.

— Тогава трудно ще намериш по-добър наставник от моята скъпа приятелка преподобната Хана. Знанията ѝ в тази област са ненадминати.

— Имам едно предложение — намеси се възрастната дама. — Не е нужно да ми отговаряш веднага. Първо си помисли. Моят колеж не е стар като „Джордан“, пък и ти си твърде млада, за да те приемем като студентка, но преди няколко години се сдобихме с голяма къща в северната част на Оксфорд и решихме да основем пансион. Предлагам да дойдеш да се запознаеш с директорката и да решиш дали искаш да учиш при нас. Едно от нещата, от които скоро ще имаш нужда, е дружбата на други момичета на твоята възраст. Има неща, които

научаваме от връстниците си, а в „Джордан“ такива трудно се намират. Директорката е интелигентна млада жена, енергична и жива. Имаме късмет с нея. Можеш да поговориш с нея и ако идеята ти хареса, да станеш наша ученичка. А ако започнеш да изучаваш алетиометъра систематично, аз ще ти помагам. Но има време, скъпа, много време. Не ми отговаряй сега. Ще ми отговориш, когато бъдеш готова.

— Благодаря — отвърна Лира. — Благодаря, ще си помисля.

Ректорът беше дал на Лира ключ от вратата на градината, така че тя можеше да влиза и да излиза, когато си пожелае. Същата вечер, когато портиерът вече заключваше за през нощта, двамата с Панталеймон се измъкнаха навън и тръгнаха по тъмните улици. Камбаните на Оксфорд биеха полунощ.

Когато се озоваха в Ботаническата градина, Пан хукна след някаква мишка, но пред стената се отказа и се покатери светкавично на близкия бор. Тя седна на една пейка и зачака. Пан обичаше да я изненадва, но обикновено не успяваше да се промъкне незабелязано до нея. Сега тя видя сянката му да се прокрадва откъм реката, но си даде вид, че не го вижда, а когато той скочи на пейката, внезапно се обърна и го сграбчи.

— За малко! — възкликна Пан разочарован.

— Още много хляб има да ядеш, докато успееш. През цялото време те виждах.

Той седна на облегалката на пейката и опря лапи в рамото ѝ.

— Какво ще ѝ отговорим?

— Ще се съгласим — отвърна Лира. — Да се срещнем с директорката, а не да ходим на училище.

— А няма ли да ходим все пак?

— Сигурно ще ходим.

— Не би било лошо.

Лира се замисли за другите ученички. Може би щяха да са поумни и образовани от нея и сигурно щяха да знаят много повече за всичко онова, което интересува момичетата на тази възраст. А тя нямаше да може да им каже и една стотна от нещата, които знаеше. И щяха да я помислят за простовата и глупава.

— Мислиш ли, че преподабната Хана наистина може да чете алетиометъра? — попита Пан.

— Предполагам, че може — с помощта на книгите. Чудя се колко ли са... Бас държа, че ще можем да ги изучим всичките и после да минем без тях. Представи си да мъкнеш навсякъде една камара книги... Пан?

— Какво?

— Ще ми кажеш ли някога какво правихте с демона на Уил, когато бяхме разделени?

— Някой ден. Тя също ще каже на Уил. И двамата ще го сторим, когато му дойде времето, но дотогава си обещахме да не ви казваме.

— Добре, така да бъде — въздъхна Лира.

Беше му разказала всичко, но не можеше да му се сърди, че той таи нещо от нея, след като го беше изоставила така.

Мисълта, че с Уил имат още нещо, което да ги свързва, ѝ достави удоволствие. Запита се дали ще дойде ден, когато вече няма да мисли за него, няма да разговаря с него мислено, да се връща към спомена за всеки изживян миг и да копнее за гласа му, за ръцете му, за любовта му... И насън не си бе представяла какво е да обичаш някого толкова много. От всички изумителни неща, които ѝ се случиха, това беше най-изумителното и нежността в сърцето ѝ беше като незаздравяваща рана, защото тя самата никога не би позволила да зарасне.

Пан скочи от облегалката и се сви в скута ѝ. Тук в мрака тя и демонът ѝ бяха насаме със своите тайни и нищо не ги заплашваше. Някъде в спящия град бяха книгите, които щяха да я научат отново да разбира алетиометъра. Там беше добрата жена, която щеше да ѝ помогне да се справи, и момичетата в училището, които знаеха толкова много неща, неподозирани от нея.

„Те още не го знаят, но ще ми станат приятелки!“ — помисли си Лира.

— Онова, което каза Уил... — промълви Панталеймон.

— Кога?

— Тогава на брега, преди да вземеш алетиометъра. Каза, че няма друго място. Така беше казал и баща му. Но имаше и още нещо.

— Спомням си. Той искаше да каже, че царството вече го няма. Небесното царство. И не би трябвало да живеем сякаш то е по-важно от живота ни тук, защото най-важно е мястото, където сме.

— Каза, че трябвало да построим нещо...

— Точно затова ни е нужен целият живот, Пан. Можехме да тръгнем с Уил и Кирджава, нали?

— Да. Те също биха дошли с нас. Но...

— Но тогава нищо нямаше да построим. Никой не би могъл, ако мисли само за себе си. Трябва да се помъчим да бъдем весели и добри, любознателни и търпеливи, да учим и да мислим, да работим упорито в своите светове и тогава ще построим...

Ръцете ѝ милваха лъскавата му козина. Някъде в градината пееше славей, а лекият ветрец докосваше косите ѝ и шумолеше в листата. Всички камбани в града прозвъниха по веднъж — някои звънко и мелодично, други ниско и басово, някои рязко и дрезгаво, други печално и протяжно. Ала всички те бяха единодушни кой час на нощта е, макар да говореха с различни гласове. В онзи другия Оксфорд, където Уил я беше целунал за сбогом, камбаните сигурно също звънях, славеят пееше, а вятърът шумолеше в листата на Ботаническата градина.

— И тогава какво? — сънено промърмори демонът ѝ. — Какво ще построим?

— Небесната република — отвърна Лира.

Издание:

Редактор: Олга Герова

ИК „Бард“, София, 2004

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.